centy cigi

M

Opus laudabile ⁊ aureū domini vincētij Cigauld Ju. licētiati facta principum prelatorum ⁊ baronū. iudicū. ⁊ subditoꝝ. necnon iurisditionū eorūdem determinās Cūctis infinitis q̄stionib⁹ sup ytalico bello: vna cū exceptionibus et casibus specialibus in actibus iudiciarijs opponendis: et consilio suo solemni super pignoratione iusticie cū Regulis domini Jasonis nouiter impressum et emendatum laboriosequ correctum.

Cum priuilegio amplissimo.

Venūdantur lugduni in vico mercuriali In domo Ludouici Martin. prope sanctum Anthonium.

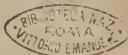

Rancoys par la grace de dieu Roy de
Frãce. Au preuoſt de paris ſeneſchal de lyõ: ⁊ a tous nous aul
tres iuſticiers ⁊ officiers: ou a leurs lieutenans ſalut. Receu
auons lhumble ſupplicatiõ de noſtre bien ayme Maiſtre vin-
cent Cigauld: licentie en loix: iuge ordinaire de la ville et conte de Briua
doys: contenãt quil ſeſt applique a dicter ⁊ compoſer vne euure cõtenant
plusieurs faitz droitz et auctoritez: royalles iuriſdictiõs et iuſtices: ⁊ aul-
tres choſes de auctorite et preeminence: et auſſy ſur le faict des batailles
a plain contenues a ladicte euure et traicte. Joinct ſemblablemẽt vng cõ
cile de alienatione vel pignoratione iuſticie. a dicter ⁊ cõpoſer. En laquel-
le euure il a vacque et trauaille par pluſieurs ⁊ diuerſes iournees en grãt
labeur. Pour partie duquel ſon dit labeur auſſy pour le plaiſir prouffit ⁊
vtilite de ceulx qui vouldront veoir leſditz traictez. Il a intention iceulx
faire imprimer: mais il doubte que apres quil les aura faict impmer: aul-
tres les voulſiſſent ſemblablement imprimer: et que par ce les euures in-
cõtinẽt fuſſent diuulguees tellemẽt que ne luy vint a nul prouffit. Nous
humblement requerant ſur ce luy pourueoir et impartir noſtre grace.
¶ Pourquoy nous les choſes conſiderees inclinans a la ſupplicatiõ et
requeſte dudit ſuppliant nõ voulans le labeur ⁊ peine quil a prins luy de-
meurer inutile: a iceluy auons permis et octroie: octroions ⁊ permettõs
de grace ſpeciale par ces preſentes. Que durãt le tẽps de trois ans pro-
chains venans il puiſſe ſeul faire imprimer par tel libraire ou imprimeur
que bon luy ſemblera en noſtre ville de Paris: Lyon: ou aultre lieu de no
ſtre royaulme. Et ſans ce que durãt ledit tẽps aultre quelcõque ſe puiſſe
entremettre de imprimer leſdictes euures ſans le vouloir ⁊ cõſentement
dudit ſuppliãt. Si vous mãdõs ⁊ cõmettõs par ces preſentes ⁊ a chaſcũ
de vous ſur ce requis: q̃ de noſtre preſente grace ⁊ octroy vo⁹ faictes ſouf
frez ⁊ laiſſez iouyr ⁊ vſer ledit ſuppliãt plainement et paiſiblement: en fai-
ſant ou faiſant faire inhibition ou defence: de par nous a tous libraires et
perſonnes q̃lcõques ſur grãs peines a nous appliquer ⁊ de perdre ce q̃lz
y mettrõt quilz naient a eulx entremettre de imprimer leſditz traictez pẽ
dant ledit temps ſans le vouloir et expres conſentement dudit ſuppliãt:
car ainſi nous plaiſt il eſtre faict: ⁊ audit ſuppliãt lauons octroye de grace
eſpecial par ſeſdictes preſentes. Dõne a yſſoyre le. xx. iour de Juillet. lan
de grace. M. ccccc. ⁊. xvj. et de nr̃e regne le deuzieſme ainſy eſcript au deſ-
ſoubz par le Roy a voſtre relation et ſigne des Lãdes: et ſelle a cire iaune.

Prologus.

N nomine dñi iesu omne genu flectatur: celestiũ terrestriũ ⁊ infernoꝝ: et ois lingua cõfiteat: qꝛ ipe est dñs iesus. Philipen. ij. Christus: sapiẽtia: iusticia: veritas ⁊ fortitudo. c. extimãt. xj. q. iij. ⁊ c. decet. de immu. eccle. li. vj. ¶ Uidimus tãta turbulẽta tenebrosaq̃ vigere aerem nebulosum generãtia. Que pulsant ⁊ ipellũt dicẽdi animũ: pcipue vbi vitia superabũdãt nec est loc⁹ emẽdationi: bellũ istud spinosum fuit. Si opera cõsona sunt: veniũt operib⁹ acceptãda. Que discrepãt: reiiciẽda sũt: tenuia ⁊ vulgaria sunt que dico. Nõ sum q nodos legũ soluã. Que dixi post alios micas ⁊ fragmẽta peritorũ ne perirẽt recollegi cũ cenã optime paratã reperirẽ. Refert Pythagoras hũc mũdũ tãq̃ mercatũ esse. In quo varia hĩcinde exponũtur grãdia prestare fortunatoꝝ est. Et multotiẽs de glãde fit quercus magna huic opi plurimaꝝ reꝝ accessionẽ feci vt volumẽ cresceret: ⁊ q̃ diuerã ea recognita diligẽtius expurgari video bodinũ pleno tumefactum omaso q quos virtute consequi nescit linguaꝝ maledictis insectat. Et alij dẽtibus butireis mordere conant: nõ murmur nec querimonia sonat: sꝫ corde tacito mẽs bñ cõscia cõseruat. Sꝫ cõmẽdãdus est qui plures oculos et plures aures hꝫ scdm xenophontẽ pbm loquẽtẽ de cyro rege persarũ cui aliã laudẽ eidẽ attribuit cõtra detractores vide. c. inter verba. xj. q. iij. Que pdesse pñt reselcare nolui: vtilia sunt pmulganda et cõmẽdãda litteris aromata: nisi incẽdãtur nec vnguẽta nisi commota nõ redolẽt. Dãnosa pedibus cõculcẽtur. Cotas male ordinatas repeꝛi quas legẽtibus relinquo. Aug. in li. de ciui. dei. xv. dicit q vbi numer⁹ accedit necessario de facili errat et sepe negligẽter describitur: ⁊ negligẽtius emẽdat sicut in alleg. decre. de nouo duos quaternarios addidi quotidianã tangẽdo et vtilia. Si sit defect⁹ in latinitate nõ sum italicus: qꝛ ille tũc peccat mortaliter: qꝛ naturaliter ad latinũ trahit: non sic galli cũ in oibus fere cõtractibus ⁊ sniẽtijs aliisq̃ actib⁹ verbis semp gallicis vtunt. Rogo videas sup latinitate principiũ mei cõsilij. Et qꝛ de bello primitus tractauimus posui questionẽ qđ prius fuit illorum ius aut bellũ. Item ius aut iusticia vt infra suo loco videbitis: nec mirãdũ venit si qđ scribat de bello. Nã priscis tẽporibus grãdia fuere magna sunt: si maiora nos expectẽt nouit de⁹. pax xpi in cordib⁹ regum et principũ exultet: ⁊ erit popul⁹ in requie opulenta: meũ ⁊ tuũ fuit eã belli regnãtibus pontifice iulio contra regem Ludouicũ duodecimũ xpianissimũ validissimũq̃ cũ alijs regibus christiani s venetis iunctis qu

tūc in vindicta sudarunt qđ longū esset retexere: nūc aūt amici si facta dictis cōpensent. Et vigēte discordia ꝛ separatione illa durissima. Inter supremū pastorē ꝛ filiū ecclesie dū calamū aratro habere cordsocu lus lacrimabat. Sꝫ q̄ sunt separationes dure est glos. in .c. in oībus. lxxxj. di. Insup is vir iustus describit p patres antiquos. Qui tanꝙ fidus in tenebris eluceſcit scđꝫ ho. titu. de pe. et remi. §. Que valeāt in principio malicia aūt nec augeri nec laudari dꝫ p glo. ſi. C. de mēdi. vali. li. x. Hēpe vidi tā crebris squallere lris trib⁹ ꝑbis cū vno iūctis ꝛ alia infinita sensus diuersos incitantes mirabar. Ergo vt sit pclare vt fronte niteat patēte. Sic inclyta durāt. Regnatꝙ fama perēnis. Et p certo duꝫ a principio inceperā carebāt tēpora melle. parui nec magni colebāt vt pplīn quasi famelicum redderet. Scđa cā fuit natio ingrata atꝙ suspecta ad vindictā eleuata cum venenoso spiritu q̄ iacebat in pectoribus cū astucia. In mēte generata cū ciuibus iuncta: discordiā exaltantes pquirētes simulata. Sꝫ iusticia rectos ptegit puta francos ad q̄s sanguinē gelidū ad precordia ꝛ ad ora palidū. Natio transmiserat vbi iacēt dormiunt. Et viui insurgentes pibunt. Spes vite ꝛ opes illos deceperunt nō ppendentes dolores bellī euentusꝙ illius nec pmeditantes quodvnꝙ sūt cōcordes malavita cū bona morte. Timor dñi paradisus benedictionis ꝛlabuntur tēpora du bie vite nec est opus lacrimis vbi famuli sunt causa discordie volentib⁹ imperare dominis. l. viris in fi. C. de priui. scola. lib. xij. Et qui subditus est correctioni venit abhorendū fore correctorē supioris aucteñ. de nup. §. Sed quod sancitū est col. iij. Et cōuersatio equalis cum hijs inducit cōtēptum dignitatis. l. scrinis circa fin. C. de pala. Rex ipse Frācisc⁹ potētissimus atqꝫ triūphator. Illicita redarguit ꝛ securitati sue operā dat iuxta. l. ij. in fin. C. de fide instru. ꝛ iure haste fisca. libro decimo. hij vbi sunt diligētes plus denariū ꝙ amicū. Qui ābassiatas tetigerūt cōtra. l. ius sena. C. de di. lib. xij. bursarum regum euacuatores ꝛ insup derisores passagia regnorum scire cupientes ꝛ exinde timeri tempoꝝ prophanatores. Ciuitatum dissipatores. Itineꝝ aggressores virginū vxoratarūꝙ ꝛ sanctimonialiū violatores: belloꝝ īcitatores. Qui ex minima scintilla bella furibunda sanguinolēta ꝛ longeua pbuerunt hec sunt que anime corpori et substātie inducunt destructionē auctē. de armis in pncipio. bellum est odiosum et displicet legi per glo. in. c. j. §. Si miles aduersus militē de pace tenēda glo. in. l. que actione. §. si quis. ff. ad. l. aql. Itē si sit ifidelitas ibi pōt fieri bellū glo. in. c. j. §. nō est plue. c. si de aliena. feu. pr. proditores odio

bellū odiosum

habeo.pluſq̄ diabolū aufugit ille ſi
gnaculo crucis nō ſic proditor q̄ oia
ſecreta ſcire cupit. Tales non ſolum
apud fideles ſ; infideles ſuffocētur
ſiniſtyrānidis mors. Quis natus
vel naſcēdus prelibata comittētes
tetricis q̄ moribus nutriti nō cre-
dat irā dei in eos cecidiſſe nobili et
alto cātico frāci cantēt. Signū cru-
cis mirabile olim ⁊ nūc p orbē reni
tens prelii certaminis ait lacttāius
ſalue feſta dies toto venerabilis euo
nox q̄ fatigabat indoctos potens
dux rutili luminis expledeſcit ocu
lis illa dulce ligni dulce pōdus ſub
ſtinuit. Et qđ olim in bello ſplēdue
rit: plegi q̄ ſequunt. In paruo hiſto
riali vbi ſuccicte copioſa tradita fue
re Ludouic⁹ iunior frācie rex ſigno
crucis aſſūpto turchos bello ſupe-
rauit. Quid plus turchi q̄ de mōti-
bus caſpijs exiſſe dicunt infeſtātes
⁊ vaſtātes armeniā maiorē cū peſti
lentia eos attereret a xp̄ianis ſuaſi
ſunt vt i modū crucis ſe tōderēt ⁊ ſic
ceſſauit ⁊ extūc illū ritū ſeruauerūt
Quid plus recitat oroſius de bello
grauiſſimo marcomamio q; barba-
re natiōes rudē exercitū romanoꝝ
circunſederunt quibuſdā militibus
xp̄ianis clamātib⁹ xp̄e adiuua nos
illico fulgura terruerūt vt barbaros
fugerent ⁊ hec ꝑpter celebre nomē
xp̄i. Cui ille iperator ſoli deo victo-
riam tribuit ⁊ pluries veſtibus ho
minū ſignū crucis apparuit. Quid
plus lapis grādis cecidit in mona-
ſterio ſancti gabrielis habēs ſignū
ſancte crucis ⁊ ymaginem chriſti ex
preſſam ⁊ deſuper ſcriptum litteris
aureis Jeſus nazarenus rex iudeo
rum et ibidem cecum illuminauit.

¶ Aliud mirabile de pagano con-
ſtantinopoli tumulato ante chriſti
natiuitatē in lamina aurea ibidē re
perta deſuper ſcriptum chriſtus na
ſcetur de virgine maria ⁊ ego credo
in eum. veneret igit ipſa ſancta crux
humiliter. legit etenim ibidē. Juue
nes alamani numero. xx. m. Jllam
portātes premeditata machinatio
ne quaſi deus vellet per eos recu-
perare terrā ſanctā a piratis doloſe
rapiunt ⁊ nōnulli in mari ſubmer-
gunt ideo caute ambulēt qui illam
portant decenter et reuerenter hec
recitaui eo q̄ anno milleno quinto
cēteno adiūctis decimo quinto die
ſancte crucis ⁊ eius vigilia menſis
ſeptembris heluecij ⁊ mediolanen-
ſes ſuperati fuerunt honorifice ⁊ vi
riliter per franciſcū regē frācie chri-
ſtianiſſimū potentiſſimum validiſſi
mum victorioſiſſimūq; eterna me-
moria dignus eſt celebrari. Dicit
laurea fulgida vindicta regi ptinet
l. ſi quos in ſi. C. de offi. pfec. pto.
q; cā victorie fuit nationē ingratā ex
pugnādo pedes ⁊ eques atteſtētur
pſentes nō retrocedētes cor ſuis fa
miliarib⁹ pbēdo ⁊ benigniſſime ad
monēdo viāq; rectā eiſdē demōſtrā
do nō mille centū lingue ora q; cen
tū ferrea vox ꝓtuoſa nec egregia q̄

In eo sunt eloquio romano laudes ppalare posse; viuat et regnet. Ipse nō sibi sȝ soli deo victoriā tribuit ti tulūve re laudis nō occultās. Cesar et hānibal astragameta fugiebāt.i.a puluere et claritate solis nescio si tūc adesset qd melius pegissent nec tales feroces subito expellissent et suffocassēt. Nec silētio ptermittendus. Inuictissim⁹ carolus borbonē sis et auernie dux: princeps fortissimus: nobilissim⁹ orti. Castus: cordez manu mūdus: gētis: egēt amicus: clemētie fons: ācbora iusticie: vicē Regis gerēs: gladiū lucidū firmiꝰ in manu portās: ymo tā extitit fides ꝯ furibūdas hostiū; turmas qd sui valentissime minime dubitarit debellare et vitā eoꝝ p re publica exponere qb⁹ gaudia o lympica hȳ ꝯsequanꝰ. Tu carole gemma sophie viuas et regnes q̄ frācīscum timēs colis et ornas. Finē beatū ytalico bello īponēdo. Res em̄ publica duob⁹ regiꝰ et gubernaꝰ videlicet armis et legib⁹ in phe. īstitu. ibi nō solū armis etc. Queriꝰ vtrū mīa possit esse iusta certe sic multotiēs. c. est iniusta. xxiij.q.iiij.gl.i.c. pulcra. dist. lxxxvi. et in illa fienda veniūt cōsiderāda q̄ recitaui in versi. iudiciū. Ingrati si nō psonis opib⁹ em̄ credite nō est grau⁹ odiū ꝙ simulat⁹ amor. habeāt granū salis in corde q̄ tāta mala passa fuere et pcogitēt qd pnitiosius. Quid salutiferū et ambigua vita vbi ꝯsistit ne desistāt a tali maiestate duplicitas falsitatē indu citin de scribiꝰ: ve duplici corde ambulāte duab⁹ vīis: talis maiestas cōgregabit vos sicut gallina pullos et nutriet. vocaꝰ etem̄ xpianissim⁹ per Johan. xxij. in suo extrauagāti inci piē. pdiēs pl⁹ gl'iosissimus. viij.q. v. hoc q̄ppe. Tertio excellētissim⁹. c. excellētissimus xj.q.viij. Quarto illustris. c. nouit extra de iudic. iuxta ea q̄ tradit bal.in.l.j.ff.de offi. pfec. pto. Et plen⁹ .j.in.c.fi. Et ex h̄ inferri pōt ꝙ q̄ matrimonia cū eo iūgunt vel stirpe de numero beatorū existūt et hoc si rectā viam tendunt. Nam multum prodest habere bonum nomē de quo gloriatur accur. Jo.an. vt plen⁹ videbiꝰ in versic. iudi. infra. Et h̄ȳ q̄ a rege honorātur ab oībus veniūt honorādi p gl.in.l. domestici. C. de dome. et ptecto. lib. xij. Nec erubesco cū de tali rege loquor: q: nō sine lege nec rōe de illo loqmur aucte. de trīāte et semisse. Cōsideremus colla. iiij. audacter venit dicendū qd scriptū reperiꝰ. c. audacter. viij.q.j. Principes em̄ sicut ceteros in dignitate p̄cedūt ita et vir.utib⁹ p̄cedere debēt plen⁹ et latius videbitis i capitulis regalibus ipse rex frācisc⁹ filialē reuerentiā pōtificꝭ leoni benignissimo tribuit bn̄dictionē ab eodē recepit amicabilē et honorabilē receptionē regi p̄bēdo. Insup tu q̄ litteris et virtutib⁹ alios ornaris et ꝯspicis. Cūctū op⁹ equata lance ministras. Et ius di

tis incitas et nutris: culpas abluis et remittis: noxiaque subtrahis atque auctor es virtutes florescunt. tantoque replenes odore et repposita non pungens crescit herba sed fructus perpetui permanebunt dulcissimos. Memoriam divinitus irrigatam possides et ondis. supplico humiliter ut longe ipellas angues atrumque venenum quod circumcirca mihi dantes oliua stipauit ne serpens intraret de tua humanitate confisus totali correctioni me submittendo. Errores intimari benigne supplico: Erratum parcens veniam dabis tuis preceptis obedire paratus. vale cancellarie dignissime munificentissimeque nunc et in eternum felix. Et quod in hoc opere dico semper quod iuris sunt et non facti tradere intendo nec loco affirmationis negatiua ponere nec econtra precipue in factis principum causis arduis forsitan omissione scribentium vel alias et multotiens opacadunt in manibus suspectis et scio quia ita vidi. Cap. 1.

Generatio et generatio laudabit opera regis et potentia suam pronunciabunt. ps. cxliiij. omnia tremuerunt in isto bello ut alico a tempore caroli regis octaui obcausam regni neapoli et ducatus mediolani inuict aliis terris ludouico regi francie pertinentes. Tenaciter spectantibus. Et quod grande pondus aggredior: gesta fortiaque animus glisscit pmere occurrit mihi dictum senece. Quis es tu qui de facto patrum sniam feras respondeo rudis et grossus vignola. Quid ouidius. In audaces non est audacia tuta. Sed non fero sniam que ad me pertinet nec os in celum pono. Si bonum accipiat terra malum occultet relinquendo cum de facto ecclesie loquor totali determinationi sancte ecclesie quod dixi in principio medio et fine et quod dicam usque ad mortem. Et quo ad facta principum Aristo. consilium prebens ad calistionem cum magno alexandro loqueretur iocundissime ait rarissime. Et illud Cestij declamatorij. Que regibus placent suadenda sunt ut delectent mediantibus intercessoribus: ore et corde genuque flexo regi francisco christianissimo francie sue clementie me submitto et valeat quod furias atque ferocia beluessimi seua pedibus conculcauit tali regi pertinet victoria. l. si quos in fin. C. de offi. pfec. pto. Seneca ad neronem scribens ait. Licet omnes apes aculeum habeant tamen reges debent carere aculeo. Clementia regibus res peculiaris est rex sapiens stabilimentum populi iustum et sacrum iudicium debet procedere de vultu regum. c. j. ut eccle. benef. in principio vigeat et regnet pax. ¶ Et si cum eis sit. ysaie pphetia locum habebit dicens. sedebit populus meus in tabernaculis fiducie et requie opulenta in multitudine pacis. Et ea de causa papa et rex francie in amicitia charitate et pace consocii esse debent rex. j. c. ego ludouicus. xi. si. dist. lxiij. vij. et lxi. Atque amicitia est beniuolentia non latens in . . . passis. iste paga. quod igitur iter papam et reg. ait gre. exigit ipa amicitia ut signo mia

amicitia   qd prius bellum an ius

nifestetur pbatio dilectionis: exhibitio est operis. Beat⁹ ambrosius dicit q̄ ois pugna vnanimiter congressa parit victoriam: et virtus vnita est fortior: cōcordie parue res crescūt discordie maxime dilabuntur. Salustius. ¶ Et q: intramus materiam belli posset moueri questio vtrum pro peccatis hominum: deus mittat bella psecutiones. seu flagella: de hoc est glo. in verbo. diuinit⁹. c. sciscitaris. vij. q. j. quam videatis. Deinde quid iuris sit de psecutione intrinseca vel extrinseca et quam persecutionem ipse pastor vel prelatus teneat assumere: et de hoc similiter est glo. nota. super verbo. obseruādum. in. c. aduersitas. vij. q. j. Et nunc est preuidēdum quid sit bellū. Et posito q̄ diffinitio sit patefactio rerū apertarum cum qd quicq̄ sit aperitur: facta omissione diffinitionis ipsius belli non curarē ex eo q̄ nulla ambiguitas apud venetos et lombardos ignorat. Sed posset diffiniri bellū ad instar. actiōis diffinitionis esse quoddam ius permissum inter reges persequendi manu militari segnorias eorum a manib⁹ tyrannorum: et ab aliis occupatoribus iniuste detentas et occupatas: et etiā contra nephandissima. Et legi q̄ prim⁹ democrit⁹ inuenit vsum diffiniēdi temporibus socratis: immo mirat Cicero spiciū panetiū disputatiū de officiis pretermisse diffinitionē officij. Sunt etenim pugna bella et prelia differūt in voce: sz fere idē significāt. Sed quero qd prius fuit an bellū: vel ius ista sunt de preludio istius tractatus. et ista questio deciditur per tex. notabi. in. l. postliminiū. in. §. filius quoq̄ familias. ff. de capti. et postli. reuer. ibi: q: disciplina castrorū antiquior fuit parētibus romanis q̄ charitas liberorū. et sic ex illo tex. cōcludi potest bellum prius fuisse: q̄ ius et patria potestas fuit inducta propter affectionē liberorū iure ciuili romanorū. tex. est in insti. de patria pote. §. j. Sed quid opponitur fortiter. de peni. dist. ij. sup verbo. superbis. vbi habetur q̄ ius incepit a ruina angelorū. Itē angelus ius exercuit: adā expellēdo a paradiso: igit etc. Solutio potest fieri duob⁹ modis: vno modo q̄ illa expulsio fuit rigorosa: que quidem naturā belli importabat. alio modo q̄ prius inter homines opera fuit data bello postea iuri: et ista mihi placet. per tex. instit. in phe. et facit tex. l. iij. in. §. et generaliter. ff. de vētre in possess. mittē. et do glo. super verbo: charitas. d. l. postliminium. ff. de capti. demum queritur. vides gallos seu frācos bellicosos et victoriosissimos et ad hoc actuarios seu agiles et expertissimos nūquid possunt vitam eorū mutare. Et dico q̄ cū magno labore et tardius. scdm glo. in verbo. cōgrue. in. c. reperiunt. de peni. dist. iij. precipue q: illud habēt a natiuitate: q: armati vt dixi vobis

deus p̄ peccatis hominum an mittat bella

bellum qd

nascunt. dicit enim Seneca reluctāte
natura irrit⁹ est labor. Sed sic est ꝙ
natura coꝝ nō reluctat. Igitur vali
dissimi: et quod a natura īest semꝑ
inest. Et cōcludit Salustius ad ca-
tilinā vbi intēderis ingenium valet
naturalia iura sunt imutabilia. insti
tu. de iure natu. et differūt frāci a q-
busdam latrūculis: qui latrūculi nō
habēt inimicitias patētes. Sȝ frā-
ci cor apertū possidēt virile ꝛ iocun
dū. videte glo. suꝑ ꝟbo. hospitiū. in
l. postliminiū. ff. de cap. Sȝ certe in-
cōtinenti et subito dictū seu derisio
hānibalis in mente mihi occurrit q̇
militē phormionē corā se de re mili
tari disputātē derisit: cū nūꝙ aciem
vidisset. Cupit enim blādo suauiqꝫ
sermone scribens corripit suppleri.
Sed audet enim scribēs scribere ex
eo q: minus bene dicta ꝓsunt: inci-
tāt enim alios ad inuestigationē ꝑfe-
ctam. Caritas enim me instigat ad
laborē vincere: quia vignola grossius.
Cigault Bruiateū. ciuis ꝛ iudex: vt
vina de cellaria vbi plena sunt vasa
aperiant ꝛ gustent. Seneca etiā di-
cit. Insita nobis sunt oīm artiū se-
mina. Sȝ magister ex occulto deus
ꝓducit ingenia: veniam⁹ ad nostrā
materiā vt euacuē intellectū meum:
postꝙ affixa erat intellectui meo. di
cit enim Tul. in suo lib. j. offi. ꝙ a prin
cipio natura attributū est omni ge-
neri vt se vitā corpusqꝫ tueatur: de-
clinetqꝫ ea que ei nocitura videātur
et queꝙ sint ad viuēdum necessaria

inquirat ꝛ paret prout pastū. notēt
istud armigeri: q: de potu nō loqui-
tur sicut de vino. Ideo ad necessita
tē sit eis satis fluuius vel aqua. ait
Seneca. Panē et aquā natura desi
derat nemo ad hec pauper est: debe
tur enim refectio armigeris de neces-
sitate attribui dū tū sobrie. dicit au
tē Cicero ꝙ suꝑflua in aīo generāt
perturbationes. Et scripsit Piso.
in annalibus ꝙ Romulus vocatus
ad cenā non multū bibit: q: post tri
duum negociū haberet. Alij eidē di
xerūt. Si istud Romule oēs hoīes
faciāt vinū vilius erit. Rūdit immo
charū si tū quisqꝫ volet bibat. nāqꝫ
ego bibi quātū potui. ꝛ fuit notabi
lis rūsio. vñ Plato reprobat homi
nē bis in die saturū fieri. Et cum in
ciciliam nauisset mēsas Siracusias
voluptati cōparatas dānauit tanta
tēperātie cura erat apud antiquos
et propter voluptatē grauia scāda
la: imo grauissima accidere possunt
in acie vel patria aliena: prout eueni
re pēsauit cuidam regi serenissimo
causa sue voluptatis seu libidinis.
Nā inimici vitia suoꝝ inimicoꝝ cō
siderāt vt illos suffocent. Et narrat
Socrates apud xenophōtē in cō
mētarijs herculē voluptatē ꝛ libidi
nē relinquisse sudores laboresqꝫ se
cutū fuisse. Et carolus dictus ma
gnus modicū vinū ꝛ limphatū bibe
bat tā parcus in bibendo erat: raro
i cena plusqꝫ ter bibere solebat: quē
secuti fuerūt ceteri de francia tanqꝫ

t emperati et virtuosi. Ipsi enim reges operantur que deo placent et non alias pleni sobrietate et magnificētia. Et domini qui garnisionem in fronterijs regnorum tenent: debent esse cauti. Dicit enim Seneca. Tuta est inter feras similitudo morum: et est ipsa voluntas contraria virtuti: et rationi melior est sapientia φ arma bellica. Et qui in vino peccauerit: multa bona perdet. Ecclesiasti. ix. in fine. Item damnatus fuit Socrates eo φ nouam religionem induceret contra vetus institutum ciuitatis athenarum. igitur dicit Seneca. Non perturbabit sapiēs publicos mores: nec populum in se nouitate conuertet: ista sunt bona: vt armigeri latibula cultent hoc est latebras in quibus lateat aliquod detrimentum. Alexāder maximus dicebat imbecillitatem romanorum et mortalitatem in duabus rebus: videlicet intelligere somno: q: ymago mortis est: altera. s. coitu de quo infirmitas nature et debilitas virtutum generatur. Sed certe franci de ansere nō curant prout romani. Nam cor eorum omni hora vigilat. dicitur Canticorū. v. Ego dormio: cor meum vigilat: patuit nocte sancte crucis septembris ciuitates debent et homines esse obediētes ob honorem maiestatis regum dum tamen tyrannice non viuant; sed iuxta preceptum et ordinationem serenissimi Ludouici regis Francie duodecimi precipiēs armigeris solutionē fieri hospitibus scdm taxam a rege vel ducibus belli ordinatā. Si quid in contrariū obseruetur ignorat pnceps τ forsitan q̄ onus belli ducūt. Sed vox tube quandoq: illos excusat. Is enim vincit que alijs pdest: et pro republica et multotiens inmora nociua est: immo dicam vobis latius φ vix sine peccato milites existūt. Et nūquid inducimur ad peccādū: certe sic. tex. est in aut. de testi. §. pe. col. v. τ moribus eorū cupiunt viuere si aliqui hospite male soluto recedant. vna hyrundo non facit ver sed certe postφ rex milites τ armigeros soluit ita τ ipsi soluere tenentur iuxta taxam scdm deum: si non in toto saltem in parte. Sed adhuc video φ non solum pecuniam eorum exponunt, sed etiam vitam perdere pro patria τ regno parati sunt. qua re supportandi veniunt cum quis teneatur sue patrie obedire τ prouincie per tex. in. l. ius autem in princi. ff. de iusticia τ iure. Et in. l. veluti. eodem titu. formatur questio videlicet cui potius sit parendum an parentibus reipublice dicatur φ aut parentes committunt illicitum contra rempublicam. aut non: aut sunt in pari necessitate aut non ibidem per Frāciscum accur. recedo; dor. qd vobis dixi inter hoies prius bellū fuisse φ ius. Queritur quod prius iusticia vel ius Bart. dicit insequēdo opin. Dy. in l. iur. operā. ff. de iusti. τ iur. circa pn.

semini, et coitus mala in. l. f. l. 8.

an pri

et pri

sup. p.

iustitia postea ius

q ad sciendum aliquid non est neces se scire principium ex quo. Sed bene principium propter quod. Quare ius a iusticia dicitur: et sic prius fuit iusticia quam ius. Et est notandum quod victualia armigerorum et dominorum militum debent haberi a terris vicinis secundum Bald. in l. neminem. C. de sacrosanc. eccle. et debet illis transitus dari per patriam minus damnosam secundum dominum Florenti. de sancto Petro in l. si cui. ff. de seruitutibus. Quare in eo debet haberi consideratio inter reges et duces belli. in prouincijs vastatis mortalitate vel tempestate vel alia necessitate. vt per alias reuertantur viam: cum afflicto non sit danda afflictio. per text. in l. nam dementis. C. de episc. audie. et per l. nam et si parentibus. de inoffi. test. nec duplici pena affligi debent. Et est dictum singulare a simili per Bar. in l. de vsuf. ff. de var. et extraordi. cogni. quod non debet poni armigerorum garnisio in vna prouincia seu patria cum possit distribui per plura nam tunc venit supplicanda maiestas principis seu regis per modum demonstrationis. quia ea que sunt facti ignorat non que iuris sunt. Idem etiam potest dici quando fit bastilium extra ciuitatem nam dicit ibi Bar. tota gens non debet poni in prediovnius al's potest iudicis officium implorari. quod est menti tenendum. duces belli intelligant si commode fiat. si commode alibi fieri posset. vel nisi rebelles al's fuerint regi aut contra honores maiestatis machinauerint vel contempserint. Sed vt aliquid attingamus vt iuuenes scholares delectentur in hoc opusculo legendo videbitis singularia et vtilia per discursum. Queri posset quia locuti sumus nunc de transitu exercitus regum vtrum inuito domino sit permissum transire per agrum alienum seu vineam vel pratum dic quod sic in sex casibus videlicet si predium seu vineam debeat seruitutes. C. de seruit. per agrum. Item si thesaurum suum quis vult effodere. ff. ad exhibendum. l. thesaurus in fine. Item si glans mea cecidit in agrum tuum. ff. de glande legenda. l. vnica. Item si quero homines fugitiuum prout ff. de ser. fugi. l. diuus. Item et in casu. c. vltimo. xxiij. q. ij. Item vltimo dum via publica est inutilis et damnosa transeuntibus vt. ff. quemadmodum serui. amittant. l. si locus. §. vlti. vigilent igitur vicini ad reparationem qui ad hoc tenentur ex eo quia cuius subest causa innoxius est transitus. Etiam iure diuino licitum est comedere vuas in vinea alterius. sed non exportare capitulo primo sexta questione tertia. veruntamen non mittere falcem in messem alienam. de consecratione distinctione quinta capitulo discipulos. facit etiam glosa multum notabilis circa principium decreti et illam per modum spacij illam videatis et itelligatis quod de pri

uatis personis loquar. igit cōtinuā do adhuc materiam belli. forte ape riet eoꝝ iuuenibus ꝛ intellectū ipoꝝ dico vobis ꝙ bella sunt īducta de iu regētiū. sed ar. ꝯtra. nā dūin aut. de armis. in prin. ꝛ. l. j. in prin. C. de ca du. tollen. ꝙ bella sunt iniqua igitur ꝛc. plus dico ꝙ iniquitas non debet oriri de iure per tex. in. l. meminerint C. vnde vi. solutio dic semper intelli gatis ꝙ bella iusta sunt pmissa scđm glo. in. l. hoc iure. ff. de iust. ꝛ iur. ꝛvt tollantur cōtraria. Sed aduertatis domini dispositiue bella illicita non oriuntur ex iure. Sed tamē occasio naliter sic et ratio est in promptu. nā eoipso ꝙ fuit distinctum meum et tuū data fuit materia belli occasio naliter ꝛ ita intelligit. Bar. scđm Ja co. de are. in. d. l. ex hoc iure supra al leg. ꝛ est pulcher intellectus. demus insequendo queritur que sunt bella licita de hoc est glos. in. d. l. ex hoc iu re. dicens ꝙ ea que princeps seu rex indicit per. l. hostes. ff. de capti. Et voluit tenere firmiter ꝛ nō pie guil. de cug. in. d. l. ex hoc iure. ꝙ bellum erat licitū a maiore i suos subditos per tex. in. c. domino guerrā. ꝛ in tit. hic finit lex coꝝ. ꝛ incipi. cōstitu. coll. x. Sed certe dictū suū dicit Barto. est contra tex. C. vt armo. vsus ꝛc. ex l. j. ꝛ ibi glos. lib. xj. et illud sane intel ligatis ꝙtum ad offensionē fiendaꝫ eorum subditis sicut sunt multi do mini habentes credit. in curijs regū Qui in odiuꝫ litium vel taillarū des quatre cas faciunt vastare subditos per armigeros et destruere et male. Sed quoad defensionē bellū est lici tū. per tex. in. l. vt vim. ff. de iusticia et iure. Sed dicas ꝙ dño permittit bellū facere cōtra subditos etiaꝫ ad offensionē si rebelles existant si non posset haberi copia principis tex. in l. ait pretor. §. si debitorem. ff. que in fraudē credito. ad idē. l. iiij. in princi. ff. ad le. aquilia. Plus voluit dicere angelus de are. in. §. potestate tertia col. insti. de hijs que sunt sui vel alie ni iuris ꝛ ibi hodie dñs iason. may i suis additionibus et christoforo. por. col. ij. ꝙ moderata seuicia videt per missa dñis in subditos. Et iō si atro citer dñi illos male tractarēt ex of ficio iudicis factis informationibus ꝛ constito possunt eximi ā iurisditio ne sui Baroni vel comitis exēptiōe in perpetuū. posito ꝙ homo vel etiā subditi oppressi ꝛ grauati nō cōque rantur ꝛ ita tenuit dominus Jo. fa bri. §. fi. in fine instit. de hijs qui sunt sui vel alieni iuris. et parum ꝑ bart. in. l. j. ff. codē titu. Sed plenius per bal. ff. eo. tit. in. l. Si dominus. §. Si dominoꝝ. bene facit. l. lenones. C. de episc. audi. Et certe leuis seuicia do mini potest esse erga subditū in sua necessitate gallinam cum pullis acci piendo. vel mutonē soluendo: nōver berādo. vel saltem offerendo: tenere in computum ꝛ quod propria auto ritate fieri potest: vocatis testibus vt omnis praua suspicio tollat. qđ

que fiunt non fiunt animo tyranni-
co. Sed sub specie solutionis futu-
re quia non sequitur ex eo quod subdi-
tus. Et ratio consistit. quia non de-
bent subditi plus esse ne forte subdi
ti quam expediat secundum c. amouendum
secunda questione septima: facit gl. in
cap. nulla decimaoctaua questione
secunda. Sufficit reliqua prestare do-
minis. honorem prebere in assurgen
do suo domino et que soluenda sunt
soluere: et alia iuridica prebere. Et
debet habere nomen domini non lu
pi. Et de facili non credat: debet enim
primitus perscrutare veritatem nec
debet esse facilis ad vindictam per
tex. in c. Si quid vero. octuagesima
sexta distinctione. Et est notandum
quod in hijs que pertinent ad nobilita
tem semper debet presumi in bonam
partem per glo. fi. in c. Illud quadra
gesima distinctione. puta exercere
actus nobiles. Non sunt subditi in
mundo in tanta libertate constituti
sicut ciues in comitatu Briuatensi
de quibus per arrestum curie parla
menti Parisius habui administra-
tionem iusticie illorum ipsis inuitis
qui carent omni emolumento curie
puta clama defectu. et emenda stulte
appellationis interiecte et deberent
esse cauti ne perdant libertatem pro-
pter eorum demerita erga dominos
et eorum iusticias quam pauci timent
nam talibus si casus accideret quod ab
sit esset imponenda seruitus: hoc est
nouum iugum per text. in c. octaua
discussio .xij. questione .ij. vbi cauet
quorum libertas perniciosa est sit il
lis salutifera seruitus. ¶ Et vos
domini Milites Baronesque ne ma
gis ire vestre quam fame consulatis
hijs vtendum vobis censeo que legi
bus comparata sunt. Et in maxima
fortuna neque odisse immo minime ira
sci decet. Et ista sunt salustij. ¶ Fi-
naliter posset queri vt imponamus
finem huic capitulo que sunt illa ma-
la que proueniunt ex bello. certe in-
finita precipue vbi magnitudo seu ma
gnanimitas exuperat ingenia om-
nium inimicorum puta lombardo-
rum. Sed pro certo rex victoriosissi
mus Ludouicus duodecimus serenissi
mus atque augustus reipublice licuri-
bus seu Genuensibus et alijs postro quod
peiores existant assueti sint dolo et
fraudi miseri fuit. Sed qui seuitia
belli exercent rapi virgines. diuelli li
beros amplexu parentum matres fa
miliarum pati que victoribus colli
buissent. templa prophanari: atque do-
mos spoliari: incendia fieri. Postre
mo armis seu cadaueribus omnia com-
pleri cum cruore atque luctu, prout helucet
si concludamus senecam insequendo
quod pax parit diuitias diuitie pariunt
animositates: animositates bella. et
bella pariunt paupertates. Exinde
vindicta paucorum odium reprimit
immo multitudinem inimicorum au
get. Impariciter viuentes libidino-
seque omnes virtutes animi turbant
nec viret. Sed cessantibus illo modo

fo:s perducet euntes. nec inimicis sit spacium spirandi in bello iusto. Nam quanto vos attensius ea agi tis, tanto illis animus infirmio: erit. Si paululū vos languere vide rint, omnes iam feroces inimicos aderunt. Concludo audacia Fran cortum p:o muro habetur. quia im perium animi et ingenij possident ⁊ omnia parent virtuti ⁊ postquam di uitie honori esse cepere ⁊ eas glo:ia. Imperium sequebantur virtus eru bescere cepit salustius. Sed esset vi dendum de duello quid ē et quomo do contingit. ad p:imum est duplex diffinitio Bald. titulo de pace tenē da in cap̄. vno in p:incipio. vj. col. ait ꝙ duellum est singularis pugna in ter aliquos ad p:obationem veritat[is] dominus Iohannes de lig. in suo tra ctatu de duello. §. p̄mo dicit ꝙ duel lum est pugna co:po:alis de libera ta hinc ⁊ inde ad purgationem vel glo:iam consequendā vel odij exag gerationem tendens. Ad secundum dicitur ꝙ potest contingere triplici ter videlicet ex purgatione ignoscē tie cozā p:incipe ⁊ hoc nō licet nisi p uocato. Secundo ex causa necessita tis ⁊ multi sub clipeo iniuste pereūt Tertio est aliud duellum quod fit in ter duos milites gratia virtutis seu experientia. Sed an rusticus possit puocare nobilem. Item an aliquis miles possit diebus diuersis p:oseq donec aliquis superetur, ista deter minantur per iasonem post angelū in. l. ex hoc iure. ff. d iusticia ⁊ iure vb videas. Sed vtrum possit duellum licite accusari et p:ima facie videret ꝙ non quia licitum de iure ex aucto ritate regis ⁊ ex maxima causa. Sed certe immo recusatur scd̄m angelū et iasonem in dicta lege ex hoc iure quinta colūna ⁊ dicit ꝙ est tenendū menti per tex. nota. in capitulo mo nomachiam. secūda questione sep ti ma et ibi glosa et dat iason conco:. infinitas. Sed quero quando est li citum duellum de iure. dic ꝙ licentia regis ⁊ ex maxima causa al's nō scd̄m glosam nota. in. §. per contrarium instituti. de here. que ab intesta. Que ritur aliquis victus est in bello seu duello an debeat licite citari si p:o batum fuerit per experientiam duel li certe non per textum in capitulo secundo de purgatione vulga. ⁊ bal dus in lege liberto:um. C. de testi. Bartolus post antiquos in lege im perato: secunda lectura sexta que stione. ff. de statu hominum. idem in bello aut acie calida colera passa ta non debet fieri occisio sed consti tutio p:isoneri fienda: p:ecipue vbi regressus seu la retraicte fit hincin de. Sed nūquid archerij seu balista rij differunt certe sic scd̄m bartolum in lege quibusdam. ff. de iure immu nita. Item duces belli seu capitanei possunt vti rebus p:iuato:um p:o ut tenet iason in lege barbarius. se ptima col. ff. de officio p:eto. ⁊ Bal dus in lege rescripta de p:eci. impe

ns, offeren. Item iudex vel senescalus potest capere mulos et boues priuatorum ad portandum ea que sunt necessaria bello. Bartolus in lege iubemus nullam per illum textum. C. de sacrosanc. eccle. Item a saltus dicitur ad alium saltus quod fieri potest pedes et eques tam in terra quam in mari. Et qui se ad inuicem possunt attingere alias dicitur insultum bald. qui. mo. feu. admittatur. §. similiter. si domini certe in hoc mundo est quid mutabile vt scribitur .j. lucani semper diu negant fata viuere hominem felicem. Insuper laudabile meritum prestolatur qui bonum seruitium prestitit. text. not. in capitulo ibi adunati. septima questione prima. ait gregorius consideratio premij diminuit vim flagelli. Et preteriti labores debent nunc premiari secundum glosam in capitulo non licet. xj questione tertia. Sed archidiac. tenet contra illam glo. Sed pax interrumpitur qui prouocat ad vindictam et quietem mentis tollit quibus modis feu. amittatur in principio per baldum in additio. in verbo nouella. Finaliter nota quod sex sunt cause quare pax non est in terris secundum glosam in verbo pacem in capitulo apostolice de re iudicata libro sexto quam pacem deus condonet. Item omnis conspiratio presumitur ad malum finem secundum archid. in c. conspiratio num. xj. q. j. et bald. ff. quod quisque iuris et mortuus est qui eum decore viuit insti. de excusa. tuto. §. si in bello. et mortem flere pusillanimitas est c. quam prepostertrum. xiij. q. iij. Et si mortui ad hanc vitam redeant vide cap. fatendum. et ibi glos. xiij. q. vltima. Et mortuus resuscitatus recuperat bona et filios non vxorem secundum Bar. in. l. nam ad ea. ff. de legi. et etiam recuperat ordines sacros secundum glo. in. c. ij. xxj. q. vij. et ista pro nunc sufficiant. Sed infectus potest expelli a ciuitate si sit timor infectionis text. in aut. iusiurandum quod prestatur ab his in fine. sicut et proditor. Salus tamen hominis est res inestimabilis. l. penul. ff. de dona. immo est omni comodo pecuniario preferenda. l. fi. ff. ad repe. Sed qui in acie moritur per gloriam viuere intelligitur Et debet quilibet honorem suum tueri l. Iuliam. ff. si quis omissa cau. testa. et de leui honore est querendum. l. iniuriarum. §. si quis de honore. ff. de iniur. et recitat ouidius de ponto quod virtus laudata crescit in immensum studiumque excitat.

Versiculus capituli belli et dependentijs eiusdem. 2

Domini Satis succincte vobis tradidi de bellis quod ad alia satis vtilia intendo venire deo iuuante et ideo si habeatis appetitum scire de bello

licito et ex qua causa possit induci.
in.c.quod super. extra de voto. per
Inno.et in.c.cū olim.in glo.sua.vsi.
viru.de resti.spo.et.xxiiij.q.iij.c.j.et
ij.Specul.titu.de offi.delega.§.con
stituitur.versi.sed nunquid. ¶ Et
bellum ciuile dicitur esse quod in se
populus mouet. ¶ Item bellū ci-
uile non facit captos in eo fieri ser-
uos capientium.scdm Bal.in.l.vni
ca.C.de cadu.tollē. Et dicit ipse ibi
dem quod bella vel guerra fuerunt
causa primarum calamitatū huma-
ni generis maxime in bellis ciuili-
bus.facit Bal.i.l.j.col.j.et.ij.oppo.
C.de ser.fugi. Et est sciendum q in
bello debet fieri diffidamentū et de-
nunciari parti aduerse vt possit se
munire.per tex.l.aut qui aliter.§.si
quis se denūciauerit.ff.quod vi aut
clam. Et sufficit tradere litteras in
domo habitationis.per tex.et glo.
in.l.licet.C.de repudijs.licet contra
rium dicatur in.l.absenti.in prin.ff.
de acqui.pos.al's diceretur proditor.
Possuntq statuta condita tēpore
belli:tolli tēpore pacis et anichilari.
scdm Bal.in.d.l.C.de cadu.tol. Itē
vtrū iure diuino naturali et gētium
pro tuitione rerū suarū sit pmissum.
de hoc est consilium Pauli.xxxiij.
¶ Itē an princeps de facto nō co-
gnoscēs superiorē possit bellū indi
cere.Old.cōci.lxxij.nec delegat⁹ bel
lū indicere pōt.Specu.de iudi.dele
gato.§.sequit videre.versi.sed num-
quid potest. Bellū est licitū contra
infideles.Inno.in.d.c.quod super.
in.ij.col.versi.pro defensione.et per
Bar.in.l.j.C.de paga.Sed an con-
tra marranos infideles hispanie.de
hoc p Oldra.cōci.lxxij.Sed pereat
secta illa a francie regno si qua sit:
tāq christianissimo sicuti peruersa
et iniqua generatio.nā radix illorū
amara:fructus vero pessimos.vidi
stis experiētiam tholose de medico
nephandissimo et horribili qui sectā
fecerat:nec seipm curare potuit:pa
triam linguadoci destruxerūt:et ne
relinquā scolares iuuenes improui
sos.est dicendū q quinq vel sex mo
dis dicitur bellum esse iniustū et pri
mo ratione psone:prout nunc papa
Julius cardinales et alie persone ec
clesiastice quibus nō est licitū per se
nec aliū sanguinē effundere. ¶ Itē
si nō est de repetēdis rebus. Item
propter causam puta pp̄ter volūta
tē non propter necessitatē pugnat.
Itē ex aio potest esse iniustū:videlz
si fiat aio vlciscendi:et idē in pastore
ex iracūdia vel vindicta excōicante.
Item est iniustū si nō sit indictū au
ctoritate regis hij casus notātur p
glo.in.c.j.xxiij.q.ij. ¶ Item quero
qui sunt illi qui possunt repellere in
iuriā et qualiter possint repelli. Et
an tm̄ iniuria persone:vel etiā pso-
ne et rerum possit repelli.de hoc est
glo.no.sup verbo.ppulsandū.in.c.j.
xxiij.q.j.in principio questionis:qr
de hoc nō curo de modo legēdi seu
allegandi:sed quod inueniātur que

vobis colligo: et est bona glo. Et qd
dixi vobis ꝙ clerici nō possūt arma
mouere cōstituti in sacris ordinib9
Similiter, videtur quod nec vxorati
cōstituti in minoribus: quia ecclesia-
stica regula viuere debent quod
concedit glos. si volunt gaudere pri-
uilegio ecclesiastico scd͂m glos. in. d.
c. j. in prin. xxiij. q. j. ex quo quidem
tex. seu glos. dicti capituli mouetur
questio an bellare sit peccatū et deci
dendo dicit ꝙ nō: et hoc si bellū a re-
ge indicatur pro defensione sua vel
patrie: vel rerū patrimoniū: vel mater
narū: vel alio iusto et vero titulo. Et
notanter dicit tex. vna cū glo. in. c.
dominus noster. xxiij. q. ij. ꝙ per in-
sidias et per dolum licite possumus
hostes vincere nostros facit text. q.
ij. c. vtile. et. xliij. dist. in mādatis. Et
istud notent duces belli armature
francie contra venetos et germanos
seu romanos qui plus eoꝝ denario
et sensu immenso crediūt: quā deo et
quos complexa erat fortuna eos ce
cos reddidit. Ipsa autē tales deri-
det asserētes ab infortuniis fore exē-
ptos et quod dixi per insidias et do-
lum inimicos vincere: intelligo iusto
titulo possidente vt dixi sicut rex frā
cie i ducatu milan. genuen. et in plu
ribus ciuitatib9 seu villis italie. Et
dum tn̄ frangamus seu rumpamus
fidem hosti. scd͂m glo. in dicto caplo
dominus noster. supra alle. que glo.
dicit idem esse in aduocato habens
iustam causam: qui potest. licite ad
uersariū suū decipere arg. in. q. iiij.
c. j. quod ego intelligo pecias proces
sus partis aduerse non subtrahēdo
per se: nec per alium: sub pena falsi.
Sed amicos acquirendo et animos
illorum et inimicoꝝ et plurimorū for-
te mulcendo: prout cauti sollicitato
res fieri cōsueuerūt. Et illud ꝙ dixi
de fide hosti seruāda est per tex. in. c.
Noli existimare. xxiij. q. j. Et dant
arma occasionē peccādi prout glo.
ibidē. de qua pastor nō curat posito
qꝺ veritas ita sit. Et si ꝯtra illū que
gerit fides sit seruanda quanto ma
gis pro eo amico pro quo pugnatur
sicut fecit rex francie pro pontifice
Julio: pro iuribus ecclesie: pro qui-
bus nauis cordis ipsius regis inte-
gra stetit: et stat pacē habere volūta
tis est. Bellum aūt debet esse neces
sitatis prout dicitur in dicto. ca. no
li in prin. Et continuando dicit non
enim pax queratur vt bellum exer-
ceatur. Sed bellum geritur vt pax
acquiratur. Nō turbatur nauis qui
petrum habet. Sed turbatur nauis
qui iudam habet per text. in. ca. non
turbatur. xxiij. q. j. Nō miror de ec
clesia: quia illa errare non potest et a
spiritu sancto regitur, et Christus
rogauit pro ea. ne deficeret vt suo lo
co videbitur. Sed de subditis eccle-
sie quantumcunqꝫ dignitatis existāt
Nonne Christus venit pacem do-
cere cuius vicem tenetis de quo pro
dest enim illa descriptio Jesu. Pa-
cem meam do vobis et pacem meam

relinquo vobis. Deinde per apostolum iubetur nō volinetipsos vindicantes. Sed magis iniuriā percipite. et magis fraudem patimini. Ista sunt verba Gregorij in .c. nisi bella. xxiij .q. j. nec deber esse bellū inter ecclesiasticos. nisi pro certamine anime dū taxat cōtra aduersarios spirituales fiant tūc milites et induantur armatura dei cōtra dyabolū et inimicos fidei. certe filia suffocauit matrē puta auaricia deuotionē bona et cadauera laycorum possident. nec adhuc satiant: prohdolor: deuotio pro certo debet esse eis pinguedo que causat ex calore charitatis et amore dei Sed dici potest quorum deus venter est ad Philippen. iiij. et dñi monachi seu religiosi semper in claustro. vt piscis in aqua. xvj. q. j. c. placuit. et talis auaricia seu amor pecunie a viris ecclesiasticis fugi debet cū sit materia cunctorum criminū tex. in .c. his circa prin. dist. xxiij. et in .c. sequē. dum loquor an sit licitū romano pōtifici inferre bellū multa deducā de bello. ¶ Sed pro nūc posset queri an dñi duces comites: barones: et milites: necnō subditi peccēt obediēdo principib⁹ seu regibus. Certe dñi iubente rege pōt dux: vel comes: et miles recte bellare nec peccat. Sed caueat sibi princeps q̄ bellare p̄cepit p tex. iūcta glo. sup verbo iniqtas i. c. quid culpat. xxiij. q. j. facit extra de iureiurando. c. debitores. nec debēt tristari in corum intellectu in dubio an bellum sit iustū vel iniustū. Nam in dubio est obediendū ipsi regi semper et in omī terra per illā glo. ordo seruiēdi ostendat militē innocentē. et etiā ducē: nec vnq̄ faciant regē eorū reū per tex. in dicto .c. quid culpat in fine finali: flos lilij acuit cor francorum: nec est cor dominās super cor eorum omni hora prompti existūt atq̄ armati. Et vtrū possint excōmunicari per papā Juliū ex eo q̄ bellum inferunt cōtra eū pro rege frācie suo loco videbit q̄ nō per tex. in .c. miles. xxiij. q. v. q: nō delinquūt obediēdo. ratio est. nūquid rex dicit lex animata in terris sic. Et nūquid sunt sufferēda verba legis q̄uis sint dura certe sic per tex. j. l. psperit. ff. q̄ et a quibus ma. Igit principis sufferenda sunt q̄uis durissima audivocem tremebūdā. Qui nō obedierit principi morte moriat. Nō permittit vt dixi subdito regē seu principē suū reū facere. Et est bene notādum in omni bello quis prius causam mali p̄buerit per tex. in .c. cū homo ibi fuit potius in vita glo. ibidē. xxiij. q. v. et tenent dñi legiste in. l. si quis. C. ad legem iuliā de vi publica facit text. l. j. §. cum ari. ff. si quadrupes pauperiē fecisse dicat. q̄ notandū est cōtra papam qui aggressionē regi frācie realiter obtulit. Nēpe est preuidendum q̄ in bello multa veniūt cōsiderāda. prout Cicero narrat in suo. j. li. offi. c. disputatio q̄ ostendit res vrbanas &c. Primo vt ius precedat bellū q: si

ne causa reges non debent se expo- nere nec subditos subijcere pericu- lis. Et in illis adeundis animos co- rū fortes magnosq; ostēdūt. Itē bo na fortune aspernēda nō sunt ne bo nuz nomē et laus amittat. vt appro batio regū victorieq; belli vita re- gumq; delphinoꝝ et alioꝝ p(ri)ncipū semper seruet qui reges et delphini et a(lij) belliduces vt pupillas oculi custodia oi p(re)ceteris custodiāt. p(re)sen tia illoꝝ viginti milia quoq; rep(re)sentat et hoc rōne associationis et etiā mul- tuz acuit cor militibus p(re)sentia regū absentia eū illoꝝ aīos p(re)sentiū defic cant debiles flebilesq; reddūt dr et- enim percutiā pastorē et c. ¶ Quid plus certe cōstātis et forte animi est non cōturbari in rebus asperis nec etiā tumultuātē deici de gradu. Et cōsiderandū etiā quid accidere pos- sit in vtrāq; partē: magni ingenij est in omi bello p(re)cipere cogitatione fu tura vt erit? regressus seu reuersio. si opus fuerit tutus existat et liber. Itē quid agendū sit: cū qd euenerit Itē nō aliqd ꝯmittere: nec aggredi ne post dicat: nō putabaz facere. Et dicit Seneca q(uod) talis excusatio duci bus belli: est turpissima. Ait eū Ar- batamus bene ꝯsultare maximū est lucrū. Vltimo non debet q(ui)s versari temere i acie. Sed cū necessitas ex- postulat. tūc manu et lācea est decer- tandū. et nō rūpere obediētiaz sui ca pitanei. Dixit tū Tullius vbi. s. q(uod) mors est anteponēda seruituti et tur pitudini. p(re)dicta obseruāt viriliter franci offerētes semper armigeris. Mam plustost mori que soy rendre. Et lombardi qui dātvenenū sunt p ditores. scdm Ja. bu. in l. j. C. de ma lefi. et mathe. Et bella mouētes sine vlla diffidatione sunt p(ro)ditores. c. p humani. et d. homicidio lib. vj. Et est notandū q(uod) bellū vbicūq; lex indicit ex tūc nō ē necessaria diffidatio nec monitio. Et ū tūc liceat clā et furtiue cōsulere dānis suis scdm Bal. in l. manu missori in ver. adde. ff. de obse. patro. p(re)sta. qd not. Superius vo- bis tetigi de bello et p(re)paramento ipsius sed continuando. Lombardi vel italici inuenerunt aliam speciem belli dānatissimam puta veneno oc- cidere seu boccone et secure credo q(uod) ea de causa quia per hypocrisim illū dant et p(er) illos approbatur absq; punitiōe fiēda deus ꝯtra tales per mittit flagella et persecutiones et lō- geua cum alio peccato nephandissi mo contra quod leges permittunt armari et bellum iustum inferre per textum in lege cum vir nubit. C. de adul. Sed pro nunc de isto veneno leges dicunt q(uod) plus est veneno occi dere q(uam) gladio canones. q(uod) peius est peccare per hypocrisim q(uam) mani feste per textum in capitulo certe. duodecima questiōe secunda facit. l. palam. ff. de ritu nup. et persuadere est plus q(uam) complere. ff. de seruo cor- rupto. l. j. §. j. vbi dicit insup dñs Ar chi. flor. in sua summa titu. de cōfe-

cratione virginū. §. de instructione. cp sicut vicia oriunt sub specie virtutum. Ita et venena dulcedine circūsita. vinum in corde. aliud in ore gerūt per glo. in. l. obseruandū ad hoc vulgatam. de offic. presi. Sed tales cor effeminatū et debile possident. Fraci īmunes sūt a tali bello ferēdo: sz caueāt a tali bello sumēdo cp l patria suspectissima existūt italici de eorūz mulieribus dolēt et certe sine cā nam deū sp et mādata ei9 p oculis habēt sz qr ita nutriti fuerūt stare secū mulieribus honeste cupiūt. sz pclusiue tenētis cp lombardi veneti et omis natio suspecta a veneno. Potest cogi rigidē vt pregustēt et comedāt pmitus de dicto boccone. forte duvezon per glo. singularē in. c. siquis dist. xxx. super verbo pregustet. Sunt etiā alie species belli. puta duellum et etiā represalie de quibus Bart. tractauit igitur taceo. sz quid de quotidiano puta in mōstris fiendis auctoritate regis preconisat voce trina vice et nō pro alio pricipe in suo regno: nec debet fieri in signū superioritatis pena emende et ne obfusquet aures audientiū. Fuit factū preconiū cp quilibet debeat tali die armatus cōparere ad faciēdū monstrā certe semper intelligit quilibet scdm qualitatem sue psone seu cōditionē. puta miles vt miles. pedes vt pedes. balistari9 cū balista scdm Bar. in. l. siquis falso. §. libertus. v. col. ff. de pdi. indebi. ¶ Et quero nūqd i bello sunt mul totiēs aliq pditores certe sic: et etiā extra bellū. Et dicit glo. sup verbo lazarū. in. c. quātūlibet. de pe. dist. i. cp lazarus fuit primus pditor inferni et ea de causa diabolus suggerebat iudeis vt illū interficerēt. Sed certe octo vel nouē modis principaliter quis dicit esse pditor seu traditor. Primo videlicz q pprer timorē nō defendit veritatē. Itē q tacet cā. Itē q crimē alterius sibi soli notū manifestat. Itē q maliciose circūuenit aliū et callide seducit: vt in periculis salutis trahat. Itē q rē sibi commissam exponit hostib9. Itē q iurare veritatē cōtēnit. Itē q sibi cōmissa reuelat. de hijs casib9 e glo. singularis. in. c. clericus. dist. xlvj. et natio nibus suspectis nō debet cōcedi gubernatio belli. Itē q permittit trāsire gentē inimicā. l. si qs barbarū. C. de re mili. et debent duces belli cauere a tali crimine. nā de vita eorū et proscriptiōe bonorū agit cū macula perpetua p genitorib9 eisdē affixa nec vnq benigne agendū est cōtra pditores per bal. de pace. cōstan. in pn. ver. dispēsationē. Et in tali crimine quādoq immo multotiēs sola presūptio nocet puta ex societate. Nā ex ex illarū presumit pro aliquo et contra aliquē tex. cū glo. i. c. peruenit. ij. q. vij. ¶ Scdo ex singularitate. etiā et breuitate tpis vel etiā ex cohabitatione per glo. in. c. diffinimus super verbo in breui. xvij. q. ij. qd est vtile scire necvti dnt aliquo signo apparē

ti cū inimicis ꝑpter detestationē tā ti sceleris ar. l. si qs nō dicāt rapere satis vulgatā. Quid de illo duce bel li si haberet animū ꝛ illū declarauerit accipiēdi duo vel decē milia scuta vt ab exercitu discederet vel retrocederet vel prolōgaret dictā. Sed post modū cognouit p̄fatus capitaneus ꝙ armigeri illud sciebāt: dico ꝙ mala volūtas venit puniēdā per glo. sin gularē in verbo segetē in. c. vulgaris de pe. dist. j. qō no. Qua de re nō processit ad actū ꝛ sic p eū nō stetit. certe dico ꝙ venit puniēdus ꝛ immediate cassandus ad instar furis q ad bā chum mercatoris fuit animo furādi sed aliquis eū vidit ꝛ tacuit qꝛ etiā venit puniendus pena extraordinaria per tex. ꝛ ibi Bar. in. l. saccularij. ff. de varijs ꝛ extraordinarijs criminibus ꝛ dicit Romanus cōsil. cvij. ꝙ q̄ stat saisitus armaturis cū illo q̄ cōmisit maleficium posito ꝙ nil faciat debet puniri vt principalis. Itē posset queri an qs teneaꝛ de persuasione seu cōsilio de hoc per dn̄m Alex. cōsilio. lxix. in. j. lib. Itē an mandās dicaꝛ verā ꝓditionē facere. idē Alexan. cōsil. lxvij. iij. lib. q̄ cōsilia vos videre poteritis. Loquamur nūc de aliquibus indicijs puta de minis de quib⁹ verbosi vti solēt: et effeminati vtrū faciāt indiciū secuto incōueniēti Ex. ꝛ post eū Bal. in. l. metum. C. qō metus causa. et Saly. in. l. j. C. si quis iperatori maledixerit cōcedūt ꝙ semper in hijs attēdenda est qualitas persone minātis. Nā si crudelis et seuerus vel solitus ponere executioni que minatur certe cōtra talem p̄sumitur. sed resultat similiter aliud indiciū singulare. Quidā miles vel alius dominus loquiꝛ vel locutus fuit ad aures sui famuli vel alicuius inimici belli postmodū secuta fuit proditio seu perditio armigerorꝫ ipsius belli vel a famulo fuit homicidiū subsecutū certe ista indicia sunt pars clare probationis. C. qui testamenta facere possunt. l. hac cōsultissima. Ibi deinde iudi. ꝛc. et qō teneaꝛ de homicidio per Bart. notabiliter in. l. si vēter. §. fina. ff. de pui leg. credito. ꝛ per Bal. in. l. prima. C. de seruis fugitiuis. Sed quid si ipse miles aperte dicat dicto famulo nō redeas domum meaꝫ nisi sensero noua de tali re ipse domin⁹ tenetur secuto maleficio ꝛ perpetrato ꝛ presumitur contra eum per Barto. in. l. si quis mihi bona. §. sed si mādauerit. ff. de acquiren. here. Et est sciēdū immo notādū. secūdū dn̄m Alexan. in cōsi. lxxvij. in primo volumie i. ij. ꝛ iij. colū. inci. in eā accusationis de crimine falsi magistraliter loquēdo ꝙ in delictis que occulte cōmittūtur sicut proditiones et falsitates raptus mulierū et in similib⁹ prout aggressores itinerum ꝛ nemorū iudex debet esse promptior ꝛ facilior ad torturā credo ꝙ Bald. ita tenet. l. iij. C. de episco. audien. qō est singulare.

¶ Et qꝛ loquimur de tortura pos

in occultis

set queri que sunt illa que sufficiunt ad hoc vt quis ponatur ad torturā Bart.in.l.de minore.§.plurium.ff. de questio.dicit ꝙ fama publica orta a personis fidedignis.secundo fama cum fuga secundum Bald.in.l. voluntas.vlti.colū.C.de fideicōmiss. Itē confessio socij criminis ꝑ Cy. in.l.fi.C.de accusa.ꝛ per Ang.in.l.ꝛ si certus.ff.ad syllep.Et etiā ꝯfessio iudicialis vel extraiudicialis secundum glo.ꝛ Barto.in.l.capite quinto.ff.ꝺ adul.Pluꝰ i alio casu notato ꝑ Bal.in.l.fi.C.ꝺ pba.ꝛ ista sunt vtilia:Dicit tñ Frāciscꝰ aret.suo ꝯsilio clxv.ꝙ nullū est maleficiū tā sit notoriū ꝗ nō possit aliquā excusationē recipe.Et facit qꝺ cū ꝺ:ꝯtra aliquē esse presumēdum in eo ꝙ in vno fuit malus.ita ꝛ in ceteris per.l.si cui.§. ijsdem.ff.de accusa.ꝛ ꝺ re militari.l. non oēs.§.a barbaris ꝫ veritamen cessat mala ꝑsumptio si accusatꝰ destiterit per trienniū.nā lapso triennio ꝺ:quis esse noīꝰ vita ꝛ moribꝰ ꝛ ita ꝯsuluit Roma.suo ꝯsi.cclxxvj. allegat iura multum notabilia:sed ista sufficiant pro nunc.

Capitulū de terris regis si possint ꝑscribi et receptione ipsius.et de iudicio possessorio.

Hec que dicta fuere ꝺ bello primitus tractauimꝰ ꝛ vidistis qꝺ priꝰ belluꝫ aut ius.Itēꝫ ius aut iusticiā.Quid est bellum. Quotuplex sit ꝛ ꝑparamēta ipsius vna cū calamitatibꝰ eiusdē.ꝛ dependentijs eiusdē cū aliquibꝰ questionibus mixtis decēdendentibꝰ aliquātuluꝫ a bello.Et in fine huius capi. aliqua vobis succincte dicā naꝫ ingeniū nō patit nec balista vt Sagitta lōge accedat:qꝺ in ea ē subito emittit igit videamꝰ aliq̄ de iure ipsius belli nūc regnātis in italia.Nonne genuēses ꝛ alie ciuitates italie ꝗ receperūt regē frācie eorū regē dominū potuerūt illud facere nō obstāte lapsu tēporis lōgeue possessionis vel notoriū:per orbē stat notoriuꝫ.quod ducatꝰ eidē regi pertinet ꝛ spectat. sed prima fronte videretur ꝙ nō:ꝗ per annū ꝛ diē perdit vel acquiritur possessio.Itē prescriptio loco tituli hꝫ.Plus ꝺ:ꝙ ꝑscriptio fuit inducta rōne negligētie iuribꝰ vulgatis. dicit eñ text.C.de ānali exceptione. Cū eñ cōtra desides hoīes.ꝛ sui iuris ꝯtētores odiose exceptiōes oppposite sint.igit vr̄ nō solū quātū ad possessionē:ꝫ et quātū ad ius fuisse acquisitū venet.vel alijs vsurpatoribꝰ terrarū Frācie.ꝫ q̄cqd sit vitas ē in ꝯtrariū.iura eñ ꝯria loquūtur.ꝗdā ꝑsumptiōe seu fictiōe.nā in regno cuiuslibet multa accidere pñt ꝛ solent ꝗ hūt seu tenēt locū restitutionis ꝗ

vnusquisq pōt cogitare ꝛ in diuersis partibus regnoꝝ principū seu regū. quia de eā p̄sumitur in fauorē ipsoꝝ ꝛ illo modo vna p̄sumptio p alia tollitur. l. cui⁹. ff. d in integ. resti. ꝛ contra dēm p̄sumptionē auditur p̄batio. itā dicit lex ꝙ per p̄sumptionem nec fictionē veritas iuris nunꝗ confundit nec pelet scdm gl. fina. l. c. fertiliū distinct. l. facit lex in rebus in prin. C. de iu. do. igitur fictiones ꝛ p̄sumptiones non prosunt deuictis nec aliis vsurpatoribꝰ. immo dicitur qd meū ꝛ tuus semp pertinet ad verū dominiū ꝛ spectat. nō aūt ad bone fidei possessorē per glo. singularē in. c. quo iure super verbo mea. dist. viii. Nec videnē ipsi reges frācie. p. dedisse dnīū p nō vsum scdm gl. in. c. l. xxvi. q. ii. in fi. in v̄bo de voluntate. Igit potest licite cōcludi potissima rōne ꝙ illud qd nō pōt p̄scribi non pōt alienari p. l. alienatiōis verbū. ff. de verbo. signi. Itē qm inter reges nūq̄ perdit possessio. nec dominiū ꝛ sic cessat p̄scriptio. Et etiā alia ratione qz nunꝗ intelligūt reges recessisse si mēte nō recesserint p. l. nihil interest ff. de cap. ꝛ postli. reuer. ꝛ. ff. de acqui re. pos. l. iii. ⸿. in amittenda facit. l. si qs. vi. ⸿. i. ff. eo. titu. Sed sic est ꝙ oia sunt principis quo ad protectionem ꝛ augmētationē ergo nō est de mente prin. velle discedere nec recessisse a terris suis q̄re ex p̄dictis vna cū receptiōe dicti regis frācie facta p. ita licos illi approbarūt ꝛ in eūdē ꝯsenserūt in regē eoꝝ ꝛ dnm per tex. no. in. l. i. ⸿. sed qui dni. C. de latini. liber. tollenda. clamantes alta ꝛ iocūda vo ce viue france: viue france. Et in signum dominij veri fortalitia ꝛ castel la edificare ibidē fecit ꝛ bene. Quid plus certe potuit ipse rex in signum victorie vexillū floris lilij in turribꝰ ꝛ palatiis ciuitatū viriliter ꝛ iuridi ce apponi facere ꝛ in loco patenti p tex. in. c. remittunt in glo. super ver. posuerit. xxiii. q. v. ꝙ est mihi singulare qz nunꝗ reperi similem. ¶ Et qz tetigimus de simulatiōe ꝛ fictione potest dici ꝙ differunt. Et est simulatio duplex videlicet ex honesta cā: ꝛ ex inhonesta. Item fictio ē etiā duplex. scilicet intentionis et fictio operis scdm gl. nota. in. c. ꝙ interrogasti. distinctio. xxxvi. vlterius visus fuit in hoc cap. de possessione seu dominio. igit posset q̄ri etiam de p̄scriptiōe put factū fuit. sꝫ de illa ad plenū ꝛ ad saturitatē p totā cām seu q̄stiones. xvi. q. secunda. ¶ Item qui habet probare p̄scriptionem an tenеatur probare continue possedisse illud ē practicabile. Et dicit ꝙ ē impossibile illud. sed sufficit ꝙ a principio possedit. ꝛ in fine ꝛ quandoqꝫ in medio p glo. singularē in verbo con cussaꝫ. i. c. volum⁹. xvi. q. iii. ¶ Nūc de possessione posset moueri. dubiū an possessio sit auferenda possessori certe sic si persona sit suspecta. puta dilapidator ꝛ tunc sequestrātur. fructus per glo. in verbo possessum in

simulatio duplex. fictio duplex in. l. f. nu. 73

c.volumus:xvj.q.iiij.al's ante sentē tiam nō est auferenda possessori.ix. q.j.c.q: prelatus dilapidator priua tur possessione lite pendēte.per tex. cap.quia.iij.q.ij.super verbo donec. Et sciatis q in quinq vel sex casib? possessor absq actore potest cogi ti tulum sue possessionis ostendere seu probare per glo. singularem et fina. in ca.j.ij.q.iiij. Primo cū quis pro herede vel pro possessore possidet. Itē fundata actoris intentiōe. Item cū aliquid possidetur contra ius cō mune.itē cum iam presumptio est cō tra eū. Itē cum potest pbari q quā doq alieno nomine possederit. Itē cū nō ordinatus ministrat: et illa est vtilis et bona.sed regulariter possessor vtitur possessione.lite pendēte.et fructibus per glo.in.c.hec quippe. in verbo debeāt.iij.q.vj. Sed posset fieri questio aliquis fuit subrogatus in aliena diocesi vel in beneficio ali cuius an debeat haberi p possessore certe sic.et hoc verū nisi fuerit, pte statū scdm gl.in.c.pōtifices.vij.q.j. de qua pauci sunt qui curent. Rur sus est iudex q aliquē via iuris spo liauit nunquid potest peti restitutio cōtra iudicē nō.de hoc est gl.fin.in c.presentiū.vij.q.j. sed ponamus q aliquis per extraneum fuit expoliat? in cuius absentia petit per iudicem re stitui. Velles scire qui sunt illi qui pe tere possunt restitutionem de hoc est gl.notabilis in.d.c.j.super verbo pos sideri vt consanguineus consangui neam. Item seruus p dño.itē si vx or si spoliata sit a viro quari rerū do minii non potest habere. Item ha bens plura stipēdia.cū tamē de iure non possit illud possidere cum aliis: et laicus spoliat? decimis potest pe tere restitutionem. Et notetis domi ni iuuenes quod ad hoc vt quis pos sit aliquid repetere: requirit q fue rit in possessione iuris:vel facti:extra de restitutione spoliatorum.c.ex parte vnde nō sufficit probare spoliationē sed etiam q possederit.extra de offi. de lega.c.consulationibus vel rebus perditis per testes vel iuramentum partis per.l.si quis in tantam.C.vn de vi. Postmodū posset queri in qui bus casibus testimonium domesti cum admittitur videatis glos. nota bilem in ca.j.xiij.q.ij.reliqua dicam. in titu.iudicii. ¶ Itē quero de que stione satis vtili an possessio vacans possit occupari per dominum: q sic scdm Innocen.in.c.in presentia pau lo post principiū nisi forte esset apud tutorem vel curatorem. sed ponam? prelatus mortuus est intantum q ob causam renta et redditus eccle sie vacant videte Innocen.in cap. ex parte.de arbit.in.j.col.versi. sed oportet. Sed certe rex.qui est con seruator et protector omnium eccle siarum in istis dignitatibus vtitur sua potestate et suo regimine talia protegūtur per.c.reatina.distin.xiij quam vobis allegabo dum loquar de placito regis. Sed pro nunc est di

tendum q̄ possessio vacans prodest dolnino et facit fructus suos scd̄m Innocen.in.c.romana de electio.in gl.super verbo protestatiōe nec possessio in beneficialib⁹ sine titulo sufficit per tex.in.c.olim.de rescriptis ⁊.c.contingit.de dolo ⁊ contumacia Sed quid videmus inter ecclesiasticos q̄relare decimā.est possessor aliquis decimarum in aliena diocesi an veniat condemnandus:certe sic:nisi iustificet de titulo put tenet Bald. in.l.vis autē in fine.C.de probatio. facit.c.ad decimas.de restitutione spoliato᷑.lib.vj.Quid dicemus de possessoribus iurium incorporaliū vtrū illa possessio perdat ab ignorāte certe dicat᷑ q̄ nō quia talia nō admittūtur:sine animo vel corporali expulsione prout tenet domin⁹ Florianus de sancto Petro in.l.si sit. queādmodū serui. admittātur.De mū est aliquis bonus pater familias videns terras vacātes in aliquo territorio de facto illas occupat ⁊ laborat an veniat puniendus:certe sic.⁊ quomodo tenet specu.de restit.spo. §.j.in fine versi.occtauū est a fortiori.Quid igitur dicendū de viro ecclesiastico nimis sollicito de beneficio viuentis intantum sola relatione vel temerario raportu ingreditur beneficium viuentis.certe caret titul. et puniendus est. Et super isto passu domini prelati debent esse certi ⁊ perittus perscrutare veritatem et non pleni facilitate credendi per.c.si qd

contra impetr. benefi. viventis

vero distin.lxxxvj.nec etiā iudex de facili credat per glo.Inno.in princ. xxiij.q.iiij.insuper sunt multi officiarij habentes officia regia in francia. et eis sufficit vnū et in hoc est laudādus ipse rex.nec de leui cassantur immo vllo modo absq̄ causa magna et rationabili.ponamus q̄ aliquis se intrusit et possedit aliqd̄ officiū.Et actus exercuit per multum tempus alter venit et portat litteras sui officij.an sufficiat pbasse actus exercuisse certe nō:sed opꝫ pbare officiū sibi pertinere.gl.in.c.genesi.de elect. Et est sciendū q̄ possessor expulsus a possessione an retineat aio:adeo q̄ possit venire intra annū ⁊ dieꝫ certe sic.scd̄m Bar.in.l.ij.C.de seruitu ti.⁊ aqua.colum.xxij. Et q: aliqua dixim⁹ sup iudicio possessorio. Posset q̄ri ⁊ vellet scire iuuenis:q: lata fuit sn̄ia sup aliquo interdicto possessorio.vel forte alias:via actiōis cū titulo.vl' sine titulo:sciam⁹ qui fruct⁹ veniant in sententia:et qui fructus possunt peti.Ite ad gl.in.c.cū nō liceat.xij.q.ij.⁊ q̄ metus cā.c.sꝫ ⁊ partus.Et potest iudex parcere in sua sn̄ia.in expēsis p gl.singu.sup verbo siue i autētico.vt cleri.apud pprios epos.colla.j.⁊ de mādatis principū. §.si tibi.dicā vobis alia vtilia in.c.iudicū.j.deo iuuāte. ¶ Sꝫ q: videm⁹ q̄ defensio est de iure naturali ⁊ permittit᷑.Esset querendū:que sunt ille persone.quibus est pmissa defensio alterius psone.Et nunc vidi Bald.

quibus defensio permissa

qui tales enumerat in sua repetitio
ne.l.recte.C.vñ vi pater filiũ et ecõ.
maritus vxorẽ et ecõ socius itineris
sociũ ei⁹ ⁊ ecõtra. sponsus sponsã
eius. Itẽ dñs seruũ: ⁊ ecõ. Itẽ dñs
famulũ: ⁊ ecõtra. Et rõ est cũ nemo
sine familia viuere possit. Item dñs
vasallũ: ⁊ econtra. Itẽ inquilinus anci
llam: ⁊ hic addo vnũ videlʒ hospes
hospitem suũ: ⁊ de hoc est glo. in ca.
asserebat. xxxij.q.vij. eo q lex dat
actionem cõtra eum. immo si cessa
ret a defensiõe. est mala presumptio
contra eũ vt ibidem. Sed a malo ho
spite et qui duplici vino ⁊ basso vtit
inceptione ⁊ diuersa repletione. Libera
nos domine. Itẽ qui sunt illi quos
ecclesia defendere tenetur suo loco
videbitur: in.c. sequenti. Superbia
⁊ proditio destruit gallos alia pau
cissima nocere possunt cum deus et
iusticia pro illis pugnet. proditores
tamen sunt q sola fuga fiet eis salutem.
Sed quidam respondet fortiter fu
gã. dubius esto. Fuga enim debet fieri
cum maxima cautela: vt inimici fusso
centur alias nõ: est semper male presu
matur contra fugientẽ et est leue in
dicium ad torturam scdm Baldum
in.l.non hec. C.vnde cognati ⁊ facit
que suspectum.l.in puberibus.§.pe
terea.⁊ ibi Bar. ff. de suspect. tuto.
immo q peius est fugiens habetur
pro latitante: ⁊ id dicitur ibidem cõ
tractare scdm Bald. in.l.j.iiij.col.C.
de edili actio. ⁊ in.l.j.C. de ser. fugi. ⁊
fugiens habet pro cõfesso. per.l.pri
mam et ibi Bar. C. de assesso. Et est
turpe audire noua de bello q honor
iaceat calcarib⁹. nam quo ad estima
tionem premij ⁊ valitudinis fuga no
cet ⁊ efficitur quis vilius scdm Bal.
in.l.j.pe.col.C. de ser. fugi. immo fu
ga in actu operat q fuga in pcinctu
per.l. pignoris causa ⁊ ibi gl. ⁊ bald.
C. de pig. actio. dñi iuuenes ista q di
xi vobis sunt signa multũ euidentia
pditiõis et sunt iudicia vehementia
fere coherẽtia cõsensuʒ put allegatũ
extitit in ca. dilecti.j.q.j. ¶ Itẽ q si
mulat metuʒ videt consentire scdm
Bal. de prohibit. feu. aliena. p frede.
iij. col. archi. in.c. interrogasti. xxviij.
dist. ¶ Itẽ qui aliquid recipit put
Bal. in.l. si a sponso. C. de dona. ante
nup. ¶ Itẽ fuga facit semiplenã p
batione specu. titu. de pba. §. fin. ⁊ si.
v.ti. nota. Et finaliter fuga ẽ triplex
videlʒ voluntaria causaria et ignomi
niosa scdm Baldũ in.l.j. C. de edil.
actio. ¶ Itẽ capitaneo belli est obe
diendũ.l.iij.§. in bello. ff. de re mili.
¶ Itẽ caueat ne faciat bellũ cũ ho
stibus cõtra mandatũ regis q etiã
si vincat punit pena capitis put est
tex. singul. in dicto.§. in bello qd ha
bet verũ nisi ex veteri vel noua causa
incognita superiori sit motus ad p
lium casus est singul. in.l. si heredem
ad fi. ff. mandati. q tunc venit excu
sandus. ¶ Item pacem facere non
potest cũ hostib⁹: sed treugas Bar.
in.l. conuentionũ. ff. de pac. ʒ certe nec
etiã treugas inscio principe. Et ita

vtitur absq speciali mandato ar.l·
mandata generali.ff.de procura.⁊.l·
qui rome.§.calimac⁹.ff.de verb.ob
liga.et specu.titu.de treuga ⁊ pace.
¶ Itē castrū alicui datum in custo-
diam an censeat esse datū in feudum
certe nō scd̄z bal.in.c.j.§.j.in col.j.in
v̄si.pt dicit.de feud.guard.et castel.
¶ Itē notetis q castrū furtiue sub
latū pōt furtiue recuperari et h̄ si ali-
ter nō pōt scd̄z inno.i.c.olim de re.
⁊ bal.in Marg.castrū versi.fi.insup.
habeatis menti q quātumcūq ali-
quod castrū fuerit concessum per re
gem vel aliū superiorē quod illud nō
potest propria autoritate occupari
per eum seu illos cui tale castrū con-
cessum est scd̄m bal.in.l.meminerint.
In principio.C.vnde vi. ¶ Itē ca-
strum nō pōt recognoscere aliquem
aliū in superiorē q̄ verū dñm vt fiat
preiudiciū vero domino scd̄m bald.
in.l.ij.versi.sed nūquid.C.de ope.li-
bert. ¶ Item castrū dicit q est mu-
ris vel rocho circūdatum carēs epi-
scopo ⁊ in hoc differt a ciuitate bar.
post gl.in.l.si heres.§.vicis de lega.
j. ¶ Item castellū nō potest aliena-
ri cōtradicētibus vasallis scd̄m Ho
sti.⁊ docto.in.c.dilecti de maio.⁊ obe
di.bal.in.c.j.§.si quis in versi.adde
tit.quo tēpore miles. ¶ Itē castrū
potest custodiri tpe guerre vel neces-
sitatis inuito vasallo put idem bal.
ca.j.§.quid ergo de inuesti.de re.alie.
facta. ¶ Itē plus nota q castrū edi
ficatū cōtra formā pactoꝝ debet de-
moliri scd̄m bal.in.l.fi.circa medium

versi.sed pone quidam nobilis.C.de
pactis inter.emp.⁊ vē. ¶ Itē habe
atis q castra de nouo acq̄sita vl' que
venerūt ex successione ex alio latere
quā rōne duchat⁹ vel comitat⁹ certe
nō sunt de duchatu vel comitatu: nec
gaudēt eisdē priuilegijs vel oneribus
scd̄m bal.in.c.preterea duchat⁹.iij.col.
in fi.versi.Sed qd si marchionib⁹ ti.
de pbi.feu.alie.per fede. ¶ Itē ca-
stra subiecta ciuitati possunt facere
muros vel repatiōes sine licētia ciui
tatis cui subsūt bart.in.l.ij.in fi.ff.de
ope.publ.adde iason in.l.ex hoc iu-
re in.iij.col.ff.de iusti.⁊ iure. ¶ Itē
si castro lapso reedificato facta fue-
rit ciuitas gaudet eisdē priuilegijs
⁊ vt castrū cēseri d3 scd̄m bal.titu.de
pace consta.in.§.nos Romanoꝝ.fi.
col.versi.qd aūt.et ibidē d3 p eundē
q dānata ciuitas castrū nō videt dā
natū nec traditū. Angelus tū dic in
auct.quibus modis natu.effi.sui.§.
si qs igit col.vij.q castrū ps ciuitatis
dicit ee. ¶ Itē an castra capta tpe
guerre: vl' accepta debeāt gratis resti
tui etiā si fiat pactū. De restituēdis
pecunijs: vide bal.in.l.fi.C.de cōdi.
ob turpē cām. ¶ Itē si Rex francie
verbi gratia recōmēdauit castellū suū mil
lani d3 per eos custodiri scd̄z angel.
in.l.fi.C.de litigio. Sz credo q facta
dictis non cōpensarūt: sed qd si rex
aliquis diceret volo dare vel conce-
dere castrum certe non dicitur con-
cessum scd̄m bal.in cap.j.§.notandū
ad fi.versi.Quero.qui feu.dare pos.
Nam voluntas regis semper presu

castrum

mitur esse talis qualis eē debet tex. in ca. licet in corrigendo ō offi. ordi. abbas in. c. cum venissent de iudi. et l. si fundus ff. solu. ma. nec videntur emanate littere a cancellaria contra veterem consuetudinem quia presu muntur falsē scōm āge. in l. si. C. ō ca none largitio. tribu. lib. x. quod est singulare. Et nota. q dispositio per sonalis extinguitur cum persona. xiij q. ij. pontifices. ca. priuilegium ō re. iu. in. vj. l. sciendum de re. iudi. realis vero dispositio transit ad successorē cap. cum venissent de iusti. et l. annua ff de annuis lega. Sed si vltra que ras quando censetur realis vel per sonalis. vide Bart. in l. et quia. ff. ō iuris. om. iudi. et in dicto. ca. priuile gium. ¶ Item an castrum alicui con cessum simpliciter vtrum intelligat ad vitam concessum certe non scōm Bal. i. l. liberti. vij. col. versi. decimo quero. C. de oper. liber et barto. in l. pater. ff. de seruitu. lega. ¶ Item ca pitaneus proponens aliquid cōtra formam statuti ciuitatis vel ville et preeminenti his eiusdem in concilio si proposita sint perfecta tenetur ad penā scōm Bar. in. l. si quis idē qō ¶. seruil. In prima col. in fi. et ibi Ja co. butriga. ff. ō iurisdi. om. iudi. bar. in l. si post mortem in fine principij ō lega. j. et in l. filiusfa. ¶. diui. in pe. col. eo. titu. ¶ Itē rex scribēs alicui castro vl ciuitati q his lris dicitur esse ciuitas et fit scōm Inno. in ca. q in ecclesiarū et Bal. in marga. castrū versi. iij. et Bar. ad repertinen. et tri buit autoritatem. Sed istud nō p iq dest in preiudiciū tertij iuxta. l. si au deo manici. liberorū. Finaliter domi ni duces et capitanei necnon vassalli qui defenditis famam regni hij vitā regis et sui dñi defendisse videntur. ff. de manu. vindicta. l. iuxta igitur fa ma et vita idē sunt barba. i addi. bal. in ¶. rursus in verbo campestre. ca. de contro. inuesti. in vsib. feu. ¶ Itē nota q discordātibus animis socio rū venitur ad arma per. l. in re. cōmu ni. ff. de serui. vr. pre. in tantū q huic anfractati iter principes mederi deū oportet. Et inter priuatos iudicem equissimū. ff. de vsufruct. ¶ Item querit est vasallus vel locū tenens i acie dimisit dominū in prelio seu for nata per momentum verumtamen statim rediuit numquid ignoscit cer te sic. ff. de diuor. l. si penituit et l. que falsam. ff. de fal. momenta subitanei motus non sunt in potestate nostra scōm Bal. et ibi barba. Quibus mo dis feu. amittat in principio. ¶ Itē volūtas regis presumit talis qualis esse debet. capi. licet in corrigendo ō offi. or. et abbas in. c. cū venissent ō iu di. in dubio volūtas ōtrahētiū psu mit cōformis nature act qui gerit p tex. not. i. l. si fund in. ¶. ff. solu. ma tri. final'r archi. in. c. seruatis. xv. q. ij dicit q vbi cōstat de volūtate regis illa est exequēda vide tex. et abba. in c. ij. ō prebē. Et sequit Bal. in phe. feu. col. iiij. pcipue vbi cōstat de intē

Voluntas regis sunt ius ...

tione regis.l.j.C.ðsuper. indici.li.x.
tex.in.ca.ad aures de rescriptis.Et
hoc nisi littere emanãt cõtra veterẽ
cõsuetudinẽ q: tũc presumunť false
scdm ange.in l.fi.C.de canone largi-
tio.tribu.li.x.qð nota.¶ Itẽ secre-
tarij regis habẽt dignitatẽ.l. maxi-
marũ.C.de excu.mune.l.j.lib.x.ꝛ ð
man.princip.l.preclarã.Et solꝰ mo-
tus principis tollit q̃ sunt iuris po-
sitiui tãtum facit glo.singula.in. ca.
ij.de accusa. lib.vj.ꝛ roma.concilio.
ccccxxvij.affectio cadit que fuerunt
suoꝝ predecessorũ.l.si in emptione ꝛ
ibi glo.in verbo minorũ.ff.de mino.
ꝛ.l.cũ seruus.ff.mã.Quid de filio na
to añ coronationẽ an dicať filius re
gis certe sic.cum ð coꝝ comodo agi
tur.l.emãcipatũ.ff.ð senato.C.ð fur
tis.l.ancille ꝛ preferť in regno tãq̃ p̃
mogenitus scdm bar.in.l.cum satis
C.ð agri.ꝛcensi.li.xj.ꝛ bal.in.l.i suis
ff.de libe.ꝛ posthu.contra glo.ꝛ doc.
in.l.imperialis.C.de nup.¶ Itẽm
no.ꝙ fiscus ẽ cecus sine cõsciẽtia q̃
imbursat male q̃sita.l.heredẽ.ff.ð ca
lum.l.heredẽ ꝛ.l.papinianꝰ de inof.
test.§.meminisse ꝛ dicitur vulgariter
Cocux a moy ꝛ vng au Roy ꝛ sunt
lupi rapaces.Nunc restat sup pos-
sessorio aliquid scribere.Et prio di-
co Beati possidentes in glo.in. c.j.
de pace tenẽda.§.si tres.in vsibꝰ feu.
de pace tenenda.§.si tres.in vsibus
feu.ꝛ habetur de interdictis ꝙ.com
modius est possidere potius q̃ pete
re.Intantũ ꝙ est permissa tuitio re

rum suarũ iure diuino naturali ꝛ g
tius put paul.de castro.cõsilio.xxiij.
Et videť sufficere alicui ꝙ suspicetur
alium sibi moturũ guerram licet nõ
possideat gl.in.l.sequiť.§.si occupãg
et in.l.cum querebať.C.vnde vi. do-
mus enĩ debet esse vnicuiq3 tutissi-
mum refugiũ plerisq3 .ff.de in ius.vo
cando.Et lic3 nõ ꝓprie possideamꝰ
qð nobis debeť improprie tamẽ pos
sidemus glo.est ordinaria ꝛ appro-
bata in.l. legitima.ff.de peti.here.et
Iason in.l.possideri.§. si seruꝰ.ff. de
acqui.possessio.Sed ponamus ꝙ ali
quis vi et violẽtia expulsit aliquem
ꝛ occupat manu forti q: potẽs.ꝛ ꝙ
fortius est ĩpetrauit rescriptũ a rege
ꝛ cõfirmat possessionẽ an iudex pos
sit ꝛ debeat talẽ possessionẽ cõfirma
re ex tali rescripto certe non per tex.
in.l.autoritate et ibi Bar.ꝛ alios do
cto.C.vnde vi et refert ꝙ iam vidit
de facto.hodie tenet Iason in.l.clam
possidere.§.nundinas.ff.qvi aut clã
Habetis enim scire ꝙ timiditas et
audacia in isto possessorio sunt cõ-
traria ꝛ possessiões animi que ꝓbãn
tur per actus facti exteriores scdm gl.
nota.in.l.apud celsum in principio ꝛ
ibi nota.bar.ff.de excep.doli. glo.in
l.fulcinius.§.qð autem.ff.ex quibus
cau.in posse.catur.¶ Itẽ nõ det iu
uenis obliuioni ꝙ actus turbatiui
possessiõis difficilẽ reddũt possessio
nẽ scdm gl.magnã in.l.extat.ff.qð me
tus cau.facit gl.in.c.ceterũ ex de re.
iudi.ꝛ tenet bal.in vsibꝰ feudo.apud

què vel quos tc. ¶ Itē nota φ possessio antiqua p̄sumit habere iusticiam permanentē per. l. si solēnibus C. de fide instru. facit barba. in addi. ad bal. de cōtro. inuesti. §. cum aūt τ bal. tenet idē φ idē in feudo antiquo. Sed nota nā i factis antiquis quo ad probationē potius presumitur error: φ in factis recētibus scd̃z glo. in. §. si vero in. c. de feu. gardie τ castaldie. τ ibi Bal. in fine: ratio q: memoria hominis labilis est. l. peregre. de acqui pos. cū similib⁹. Sed quicquid sit si appareat sententia multum antiqua in qua appareat φ pars fuit citata semper est presumēdum φ fuit citatio facta scd̃z Inno. in. c. albericus. de testib⁹. τ dicit hostien. in. ca. in presentia de renuncia. extra. φ post bienniū presumit pro sententia τ pcessu scd̃m Bal. de milite vasallo q contumax est. Et credit libris antiquissimis ecclie etiā nō si gnatis scd̃m glos. in. c. solennitates. xxiiij. q. ij. τ ar. ca. lane. xxxv. q. ix. Et antiqua cōsuetudo quinq; contulit scd̃m glo. singula. i. c. cōquestus. ix. q. iij. ¶ Itē haberis scire φ ex contractu simulato trāsfertur possessio si interueniat traditio et si veritas tendebat ad translationē possessionis alias non transfertur possessio per. l. emptor. ff. de aqua plu. ar. τ tenet Bal. in. c. de prohi. feu. alie. per fede. in. §. callidis. Et quotiens lex prohibet vel mouet potentiam acus est nullus per glo. aureā in. l. ad mo. ff. de ritu. nup. Et. l. cū lex. ff. de fideius. Cōsidera etiā φ quedā quasi possessio consistit in habitu sicut in corporalibus puta in collatione potestatis. c. transmissa extra de elec. Alia etiā consistit in actu τ executiōe et ista acquirit operis effectu. Sed nota φ possessio vera tribus modis traditur. Primo corpore tradētis scd̃o cū ille qui est in possessione discedit τ alius ingredit. Tertio cum datur licentia τ immediate sequitur ingressio ista sunt Bal. in. c. j. de cōsue. recti feu. in pri. Sz act⁹ turbatiui reddūt possessionē difficilē seu pbatiōez scd̃z gl. què vobis dedi superius gl. in. c. nrm de iudi. τ gl. in. l. extat. ff. φ me. cau. Itē q̄ro q̄ possessio ē magis efficax: vez naturalis aut ciuilis. certe ciuilis rō ē φ ciuilis possessio parit effect⁹ acquisitionis fructuū τ etiā p̄scriptiōis sed naturalis etiā iusta nō parit tales effect⁹ scd̃z gl. in. l. tertia. §. ex ptrario. ff. de acq. pos. τ iason in. l. possideri. §. si seru⁹. ff. de acq. pos. Et nota φ ille q̄ arat cāpū vel vineā presumit possidere lz nō pcipiat fruct⁹ q: forte sterilis. ff. de vsufruc. l. arbor. §. de illo i fine. Insup habeas mēti ppetuo φ q̄n duo tituli pares veniūt ad cōflictū. semp est melior cā possessoris scd̃m Iaco. butriga. i. l. cū pponas τ. l. edicto. C. de edicto diui adri. tollē. τ barba. in addi. de contro. inuesti. in prin. i verbo cōmodū. ¶ Itē possessor tenetur ad fructus pceptos τ q̄s percipi

[Marginal handwritten notes: "libris antiquissimis ecclesie in. l. s. n° 15"; "in. l. p. n° 48 i. fo. 17. col. 2. inf."; "si posso transferatur ex simulato"; "ad fructus perceptos et q percipi potuerint"]

Potuerūt.l.fructus ꝛ ibi Bar.ff.de rei.vend.ꝛ ibi Bar.p totū titulum multa bona poteritis colligere. Itē possessiōe ꝯtraria hinc inde allegata fit sequestratio argu.l.si cum.§.si inter duos.ff.de vsufruc. Quero q̄ sunt cō moda illorū q possidēt. Certe r̄nde ꝙ multiplicia videlicet septē vł octo q̄ notat gl.ꝛ ibi bal.circa finē ꝛ de cō tēptione inter dn̄m ꝛ fidelē de inue. sti.feu.vide alia tria per bart.in.l. q̄ duos.§.cū in bello.ff.de reb' dubijs bar.in.l.j.§.p̄rio.ff.de itinere actuqꝫ pri.ꝛ.ff.de dona.intervi.ꝛ vxo. Et cō cludatis ꝙ ille q̄ est in possessiōe ob sequiorū vel qui ē in potestate filia. tionis semper p̄fert scōm barba.in addi.ad Bal.in dicto.c.de cōtēptio ne inter do.ꝛ fidelē. Sed semp in pa ritate.§.fi.ff.de acq.pos. Bart.ꝛ ale xā.in.l.si duo in prin.ff.de iuretur.et Bal.in.l.ordinarij.C.de rei vēdi.v. co. Et notetis ꝙ vbi data est pote. stas vel cōmissio iudicis itrādi pos. vel imittēdi certe nō finit̄ morte iudi cis.sed manet in suo robore veritū pars ex illa cōmissione.nō os.ista au toritate pos.intrare per.l.fundi.ff.de acq.pos.ꝛ ibi bar. Et vbi trāsfertur dn̄ium sine traditōe tūc opꝫ p̄obari apphensionē possessiōis scōm g'.sin gu.in.l.celsus.ff.de vsu cap.o. Sꝫ an ius tertij possit opponi vn̄ bar.in.l. qui cū herede.ff.de excep.rei iudica. Sꝫ nunqd possessio ē aufferēda pos sessori certe sic in his qb' gl.dicit in ea.volum'in verbo possessum.xvj.q. iiij.qḋ ē notat̄ singul. ¶ Itē habeo notare ꝙ possess.incorpalium debet p bari p duos vel tres actus' consistē. tes in pcipiēdo in tm̄ ꝙ q̄si pos. ele ctiōis vel p̄ntatōis reqrit actū bini vel trinū. Itē in libertate scōm bal. in.c.qḋ sit inuestitura.§.Si v̄o vasal lus Inno.ꝯ in.c.dilect ꝗ de capel.mo nacho ꝛ etiā goffre. ¶ Itē nota ꝙ si creditor ignorat qs sit heres sui de bitoris ꝙ p̄t agere ꝯ possess.bonoꝝ scōm bar.in.l.ꝯtrouersia.ff.de trāsa. ¶ Itē q̄rit̄ qn̄ ꝯ: res itegra tā in iu dic ꝗ ꝙ negocijs de h' est gl.j de.fi.de peu.sup v̄bo p eccl'ia. Itē dn̄iuꝫ neq poss.nō cadit in iurib' incorpalibus. Sꝫ vocet̄ q̄si dn̄iū ꝛ q̄si poss. per.ca. fi.de iudi.ꝛ ibi de butrio in.iiij.no tabili. Et intantū ꝙ esse circa poss. iurisditiōis alicu' iusticie nihil facit pcessus agitat' cōtra cōtumacē pe nitus cum ex illa nō dicat̄ iudex nisi habuisse labia et nō possedisse put in c.cū olim de resti.spoli.ex. Sꝫ imo re quirit̄ ꝙ aliq̄ realis executio fit fa cta per capturā pignoꝝ vel descripti one bonorū vel alias hmōi ꝛ rō est. Nā iurisditio sp requirit extremū in quo aliqḋ realiter agat̄ ꝛ nō abusi ue ista sunt v̄ba bald.de cōsuetu.re cti feudi.§.Sacramētū in fine. Et in alijs incorporalibus quasi possessio consistit in habitu put extra.c.trās missa de elect. Sed secus in his que consistunt actu et executione ꝛ ope rꝗ effectu: q: nihil agit nihil possidet. l.seruitutes que in superficie de ser.

uitu rusti. predio. videte domini iuuenes alia oportet vobis scire vide licet quibus modis quis dicitur eē malefidei possessor dicatis ꝙ quattuor modis. Primo qui contra interdicta legis vel iuris emit. C. de agri. et censitis. l. quemadmodum in fine lib. xi. Secundo qui emit domino contradicente. l. si fundum. C. de rei vendic. Tertio qui dolo inducit venditorem. l. dolum. et. l. si dolo. C. de rescind. vendi. Quarto qui emit ab eo quem scit vendere non posse prout a pupillo. d. l. quemadmodum facit. C. de his quib9 vt idignis. l. i. glos. nota. in. l. bone fidei emptor. ff. de verbo signi. Item malefidei possessor si quis in principio fuerit et ex post facto bonefidei certe iudicādus venit pro rata temporis fidei et alia parte bonefidei scdm Antho. de butrio et inno. in. c. grauis extra de restitu. spolia. Sed bart. contra in. l. ex diuerso. ff. de re. vendi. qui non decidit vide cano. in. d. c. grauis. Et dicitur esse quis tunc bonefidei quādo super illa malafide causa legitima superuenit. l. nō solum. §. i. ff. d iureiurādo. ¶ Item heres malefidei possessoris censetur esse in malefide ipsius defuncti. per. l. ii. C. d fructi. et litis expensis. glo. i. l. sequitur in. §. fructus. ff. de vsuca. facit. l. cum heres. ff. de diuersis tem. prescri. pano. in. c. ꝙuis de resti. spoli. qui tenet cum barto. ¶ Item malefidei de perceptis fructibus excusatur propter titulum. l. si fundum. ff. de rei vendi. et cano. in capitulo grauis de resti. spolia. Sed non excusatur in quattuor casibus supra specificatis. Item et in eo qui in fraudem creditoris emit. l. emit. §. pretor ait. ff. de his que in fraudē credito. Item in eo qui emit a fisco non solum causa reuen. C. de fide. instru. lib. xi. In eo tempore qui emit a vendente per metum. ff. ꝙ metus causa. l. Sed et si partus. et ibi glos. Sed extra materiam quero an episcopus vel officialis ligetur suo statuto de hoc nota. per archid. in. cap. animarum. de constit. in. vi. ꝙ sic contra. C. y. aut. quibuscunque modis. C. de sacro sanctis eccle. precipue vbi ius est equum et statutum. l. in eo. ff. de pac. Iohan. an. dicit ꝙ sibi ipsi imperari nō potest. l. pe. ff. de arbi. Itē non intelligit ponere legem contra seipsum. ff. de pecu. l. si peculium. §. sicut et l. lutius. §. fi. de fideicom. sed certe iurisditio in abstractus ligat et sepe extra id quod agitur tacita obligatio oritur quare cō clusiue tenet archi. quod licet non liget intentio priuata statuentem tamen publica intentio cum iuris regula eum ligat Bald. tit. d pace iur. fir. c. ad hoc. iurisditio enim spiritualis est. i. q. iii. ca. ex multis. officia hodie vēduntur plus offerenti iuxta dictum Horatii primum queritur pecunia virtus post nummos et prebet causam iniusticie et extorquendi pecunias a subditis. ¶ Item habetis scire et nota

re q ppter nimiā contumaciā rei iu dex potest ordinare licite vt missus ī possessionē recipiat fructus et lucre tur tex.singula.ff.ex quibus causis in possessione eatur.l.fulcinius.§.fi. cano.in.c.quoniā.§.i alijs et ibi glo. vt lite nō ptesta. Jtē nec audit reus super possessorio lapso anno, dic pa citice dicto.§.in alijs. Jtē plus ha betis notare q licet possessor bone fidei faciat fructus suos tamē illos cū impensa in re facta cōpensare te netur tex.in.l.fructus et ibi glo.ff.de vsu.et.l.sumptus.ff.de rei vēdi. Sed istud intellige nisi habeat titulū et q maxime onerosum q2 tūc non tenet cōpensare fructū cū impensa scdm glo.aureā et singu.in.l.emptū in fine magne glo.ff.de rei vēdi.docto.in.l. diuortio.§.interdū.ff.solut.matri. et de melioramētis factis ad perpetuā rei memoriam vide q illa recuperare debent ab emphiteotico scdm Bal. in dicta glo. et de hac.q. vide Bal.in auc. Qui rē. C.de boni.sēp libe.et.l. fin.C.cōmunia de lega.et in.§. sed si macifer versi.querit titulo de con tra.inuesti.quod tene mēti ppetuo. Jtē scias q redditus beneficij vel baronie debēt vt subeat oia onera. c.cū ab omni.de vita et honesta.cle. ideo eorum sumptibus debēt prouide re de accessore in eorum iurisdictione si indigent cle.j.de vita et hone.cle.spe. titu.de sala.§.j.versicu.si vero est or dinarius canonici tenentur ad resi dentiam personalē in ecclesia vbi ha bent prebendā possunt cogi de iure ad residentiā.c.extirpande.§.qui ve ro de prebē.et hoc pena priuationis c.peruenit de app. ideo nō possunt per alios deseruire.c.conquerēte de cleri.nō residen.nō tamē potest epi scopus priuare propter nō residen tiam sine capitulo scdm oldra. cōsi lio centesimo nonagesimo quarto. et debet onus conrespōdere emolu mento.c.caritatē.xij.q.ij. Jtē qui in tentat petitoriū debet in illo perse uerare. Et ita qui similiter qui intē tat possessorium iuxta aut.qui semel §.quomodo et quādo iudex. ¶ Jtē nota q petitoriū primo intentatum facit supersedere interdictum adipi scende et recuperāde possessionis.c. pastoralis extra de causa posses.et p pric. Et nota q ille q habet causam a me et denegat mihi restituere vide tur me spoliare nec pōt mihi infer re questionē super dn̄io. nā etiā resi stendo me spoliat igit ante oīa re stituendus scdm Cy.in.l.ij.C.si cer. pe.h.que. Et notat Bart. in. l.si is qui.ff.de pcario. Jtē violētia inquie tatiua et violētia turbatiua dicit le ue delictum ex eo q ignoscitur seruo si fuerit obediēs dn̄o vel quasi. Se cus autem in grauioribus.l.liber ho mo et ibi nota. ff.ad.l.aquil. et Bart. in.c.si is qui puteum.§.si tutoris.ff. quod vi aut clam. Et q fit autorita te iudicis non dicitur fieri vi sed clā. l.si ni naturam.§.non absurde et ibi Barto.ff.quod vi aut clan. Jsta que

dixi vobis cu3 labore fuisse perquisi ta. ¶ Item si possidēs expellatur de possessione per illū per quē possi det nō tantū naturalem ymo etiam ciuilem possessionem perdit. Et si sponte tradatur scdm glo. in. c. cum olim causam extra de restit. spoli. et per glo. τ docto. in. l. fin. C. de acqui. pos. maxime per bar. τ ange. fallit in ecclesia que ipsam possessionē ciui lem nō perdit. c. quisquis scdm bal. et in. c. cum olim causam de resti. spo liato. Itē fallit in fisco vel pupillo eadem ratione pernota. in. c. j. extra de resti. in integrum τ per dnm bar. socini in suo tractatu fallen. Item si tertius possidet τ eam nō tradit me re. Sed sub conditione puta si dño placuerit quia tunc nō perdit ciuilē prout colligitur dicto capitulo cum olim causam τ si veniat incōtinenti potest ipse dominus expellere. Sed quid aliquis recolligit fructus pra ti vel vinee vt dominus τ eius est re sila vt dñs quod presumitur pquo videtur tex. in. l. litibus. C. de agri. τ censi. Bar. in. l. ticia. ff. de solu. Sed plenius dicit in. l. quidam in suo in fine. ff. de condi. insti. τ in pretorio pi gnore fructus extenuāt debitum di cta. l. ticia. Est et videndum si fuerit pactum appositū de dando pignore insolutum vel de vendendo pignore creditori iusto precio vide doctrinā Bar. in. l. quāuis. de solu. ¶ Itē ha betis etiā scire dñi iuuenes q etiā illi competit interdictum qui suspi catur se posse expelli. sicut etiam cō petit illi qui actualiter expellitur. l. iij. §. si quis aūt visis. ff. de vi τ vi ar mata. ymo sunt paria secundū Iaso nem in. l. clam possidere. §. nūdinas. ff. quis vi. decima. q. secūda τ ibi glo. et ratio quia multa licent ante que non licent post τ econtra secundum glo. i. c. nullus. j. q. ij. Quinimmo nul lo dato per fractionē ostij secundu3 Bal. singu. in fine. ca. in vsibus feu. de conten. inter dominū τ fidelem si cut dominus quia vasallus claudēs ostia castri facit de immunita. eccle. c. j. τ. l. si seruus. C. q cu3 eo τ. τ. l. do mus. ff. loca ratio est bona quia ciui lis possessio remanet apud dominū et in ea nō habet contradictores. ff. de vsufruct. l. Cuiuscūq. Et i eo qd dicitur q ea que sunt facta vi ante oīa sunt imprīstinū statū reducen da anteq aliquid examinet de iure partis prout videtis. ff. de vi. τ vi ar. l. j. §. j. τ. C. ad. l. Iuliam. de vi. l. si qs ad se fundu3 vide Bar. in. l. j. §. τ par ui refert. ff. quod vi. aut clam sed no ta q ille qui facit contra prohibitio nem certe videt et dicitur facere vi precipue τ intelligas in solo posses so. a prohibente vel in eo in quo pro hibens quasi possidet aliquod ius s ruitutis secundum Bart. in. d. l. j. §. quid si vi. ff. quod vi aut clā. Qua re nota q sunt canonici ecclesie qui habent solum stallum in choro τ de eadem mensa. sed carent loco in ca pitulo. τ sunt alij in quasi possessio

ne ſtādi vtriq; q; tales perturbato
res poſſunt a capitulo licite expelli
ſecūdum Bar. nota. in. l. j. in. §. hoc
interdicto. ff. de itinere actuq; priua
to. ¶ Et q; ſpoliatus ante omnia ve
nit reſtituēdus. Fallit ſi ex illa reſti
tutione ſeu reintegratione poſſet
ſcandalum vniuerſaliter oriri prout
Jaſon. in. l. q̄uis. C. de edicto diui.
adri. tol. & allegat antho. in. c. ex par
te vlti. col. de reſti. ſpoli. & concilii de
ſenis. cclxxiij. Fallit ſecūdo quando
preſumptio iuris eſt cōtra ſpoliatū
verbi gratia de layco poſſidēs deci
mas cum poſſeſſio non cadat in lay
cum. c. cauſam de preſcrip. & iſtud eſt
dictum ſingulare Inno. in. c. iuſti de
filijs preſby. Fallit tertio ī heretico;
viij. diſtinc. capitu. quia vice. Fallit ſi
ſpoliatus agens ſit laycus ad bene
ficium. capi. conſtitutus extra de fi
lijs preſby. Bal. in. l. j. ad finē. C. de
appel. Fallit quando opponitur de
dñio ſeu iure ꝯpetenti extra de diuor.
capi. ſignificauit. & ſi admittatur il
lud debet fieri incōtinenti & de hoc
fiat fides vt de hoc videtur. capitu.
ſignificaſti de elec. & extra de conceſ.
preben. Fallit ſi notorie exiſtat de de
fectu iuris agentis nam talis exce
ptio notorietatis venit admittenda
quod eſt verum quando nō ſolū no
torium inferret defectum iuris agē
tis ſed etiam funderet ius opponē
tis vt nota. in. l. fi. C. de rei vēdi. glo.
in ca. j. de preſcrip. in. vj. & Johā. an.
et ymo. capi. in litteris eo. titu. extra
nec ſpoliatus ſimul debet agere poſ
ſeſſorie & petitorie ſecundum glo. ex
tra de reſti. ſpoli. capitu. ſollicitudi
ne & capitu. accepta. Fallit in depo
pulatore agrorū qui reintegrationē
petere nō poteſt ſecūdum quod no
ta. in lege. Cū mulier. ff. ſolu. matri.
vbi de hoc & doctores in. capitu. In
litteris extra de reſti. ſpolia. Fallit
ſi a tertio opponatur exceptio do
minii ſecundum gloſam in. c. capi. in
litteris relato ad text. Sed ſi vltra
hos caſus cupias vel indigeas alijs
caſibus in quibus ſpoliatus non ve
nit reſtituendus vide guillermū du
ranti practice magiſtrum in ſuo tit.
de petito. & poſſeſſo. §. fi. vbi ponit
xxij. caſus. Et omnes doctores in. l.
fides de iudi. & in. l. ſi quis fundum
ad. l. Juliam de vi. C. Sed queritur
vtrum poſſeſſio vel inueſtitura poſ
ſit transferri vel acquiri per ſe & per
nuncium ſeu procuratorem certe ſic
ſecundum Baldum de notis feudo
rum. in. §. ¶ Item inueſtitura. Nec
illo modo fingitur aliqua fictio ſecū
dum Bartolum per legem certe. §.
ſi procurator. ff. de preca. & facit extra
de prebendis capitulo accedēs guil
lermus de cugnio tenet contra in le
ge ab emptiōe. ff. de pactis. ¶ Itē
vtrum ex contractu ſimulato tran
ſeat poſſeſſio certe ſic ſi interueniat
traditio: ſed illud habet verum quā
do veritas tendit ad tranſlationes
poſſeſſionis alias non transfertur
poſſeſſio. ff. de aqua pluuiali. ar. lege

emptor secundū Bal. in. §. callidis de prohibi. feu. alie. per federi. Et ibidē tenet q dominus facta alienatione per vasallum posito q sit delictum admixtū puta dolū vel fraudē ex quo contractus sit nullus nō tñ poterit dominus sua propria auctoritate possessionē apprehēdere quā bonefidei emptor tenet que i ea habet causam. ff. si mulierē ventris nomine. l. j. §. necessario requirit igitur sententia iudicis contra emptorem vt possit agere de euictiōe. ff. de neg. gesto. l. at qui natura. §. cum me absente. Et posito q vasallus omiserit feu. ipso iure cessare debet dñs a sua auctoritate ppria allegat pe. de cer. Sed ar. ɔtra de. l. si seruus. C. quod cum eo qui in alie. potesta. &c. & ff. de acqui. poss. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. respōdeo q sicut Romanus digerit coquēdo escas sic princeps negocia insti. in prin. §. igit et propter excellētiā persone fit q al's non fieret specu. titu. de arb. §. ij. v. f. & altior dicit qui proximior est dño glo. insti. de bo. posses. §. alia vero et affectio cadit que fuerunt suorum predecessorum. l. in emptione & ibi glos. in verbo maiorum. ff. de mino. Cy. in. l. quotiens. C. de fideicō. sed quid dicemus de licentia petita & obtenta vide. ca. fi. & c. cum in veteri de elec. capi. quorūdam & ca. si religiosus eo. titu. in. vj. & cle. j. de testa. aliquando sufficit petere licentiā. ca. licet de regula. c. potuit de loca. Sed ex autoritatio militis qualiter fiat vide. l. ij. §. sed si cū glo. ff. de infa. ¶ Itē quod processus requirant Bar. in. l. ij. §. ignominia causa. ff. de infa. & pro responsione contrarij superius allegati dicatis q apprehendēs suā possessionē propria autoritate erat in possessione & illā defendebat & nō invadebat alienam. Sed quero an prohibitus alienare in totū puta vasallus si alienet partē tantū perdat feudū totū gl. tenet q sic i dicto. §. callidis sed Bal. dicit ibi in sequēdo opi. canonista. q pena nō trāscendit metā delicti cum non fuerit facta traditio in alia parte. ff. de verbo sig. l. alienatum sed quicquid sit plus peccat ille qui in fraudem legis alienat q̃ qui simpliciter alienat. ff. de iure patro. l. si libertus mino. ē. Et vasallus inuito dño potest renunciare feudo vt glo. eodem. §. callidis & definit esse vasallus. Sed arguitur cōtra q2 ille cōtractus est vltro citroq obligatorius qui gratia vtriusq celebratur Nam igit sicut emptor renūciando rei empte nō liberat a precio ita vasallus a seruitio cum ergo dñs inuito vasallo non pōt auferre feudum nec subtrahere ergo nec vasallus seruitium dño inuito ar. l. ratas. C. de rescin. ven. ¶ Item dñs est in quasi poss. seruiciorū ergo spoliari non potest. ca. querelā extra de ele. l. si de posses. C. de proba. ff. de libera causa l. liberis. §. fi. & l. generali. C. de decurio. li. x. Sed bal. soluit ista ɔtraria

in principio operis feu. Finaliter scias vnū q̄ vbicunq̄ aliquis habet rem pro derelicto videlicet quando incipit per alienationē & traditionē puta venditor res vendens duobus posito q̄ emeret ius redimēdi a primo emptore certe perdit illud ius ex secunda alienatione & etiā possessionem ar. l. fi. ff. de riuis facit inno. in ca. ij. de feudis & ista videt tenere glo. si bene ponderet in dicto. §. callidis. §. alle. sed vbi nō constat de inuestitura. q̄ possessio p̄sumitur abusiua et predatiua nec talis possessio patrocinatur scdm inno. in. c. constitutus de filijs presby. ar. l. ita q̄ fullo. ff. de sicca. & l. si de possessione. C. de proba. ¶ Item ois res presumit libera nisi constet de contrario. l. si prius scdm Dy. ff. de noui ope. nunciat. et. l. loci corpus. §. competit. ff. si seruitus vēdi. l. altius. C. de seruitu. precipue vbi q̄s nō est in possessione nec quasi. sed nunquid est legitima causa dicendi q̄d id q̄ petitur: nō debet: certe nō sufficit imo tuēdus est in possessione donec probetur indebitum glo. in cle. ij. de const. in verbo prescriptio glo. in cap. duo simul extra de offi. or. in. ij. glo. videt tenere glo. si bene ponderetur in dicto §. callidis. ¶ Itē nota q̄ tractus tēporis non firmat impossibilia et ratio quia durat causa semp impediēs cōualescētie actus. Sed si causa impediens esset amota vel superuenit aliqua causa confirmans ex dispositiōne legis vel hominis & tunc q̄ ab initio fuit inualidū assumunt suum effectum per legem finalem. C. quia nō domino manu. et. ff. de fideius. l. si quis pro eo. §. nummos aut non superueni causa & tunc non confirmat ex tractu tpis. l. j. ff. de reg. catho. et de lega. tertio. l. j. si filius. ¶ Itē vasallus siue agat siue cōueniat debet docere de titulo p autorē suū hoc est denominare inuestitorē suum. l. siue possidetis. C. de pba. & q̄ nota. in ca pi. j. de reg. iu. li. vj. Sed pnceps vel comes nō pōt cōuenire vl vexare vasallū vt sibi oñdat iura que h̄z in castellis q̄ tenet in feudū scdm bal. in. l. ij. col. ij. versi. s; nunq̄d. C. quō & q̄n iudex & Jason in pludijs feu. col. xviij. & Joh. de platea. in. l. j. C. de admini stra. reip. li. xj. sed in alijs bal. in. l. pretor ait. §. j. ff. de edendo & abbas suo cōsilio. lxxiiij. col. j. j. dubio volu. j. q̄ si emphitecota nō exhibeat instrumētū certe presumitur ipsa emphiteosis extincta & finita & poterit emphiteota expelli & locales cōsuetudines locorū dicunt ius cōmune in ipso loco. bal. in ca. j. §. imperialis titu. de pace cōstañ. & dicit ibidē q̄ vnaqueq̄ ciuitas potest habere proprias consuetudines. ¶ Item denominationes possunt retineri quousq̄ debentis satisfactum fuerit de iuribus scdm doct. vbi supra & siquid omiserit priuatur consuetudine par isiēsi. ¶ Item & si non obstante manu domini apposita vasallus intrauerit

castrū ꝛ vtitur re feudali rumpendo manū est quietus mediante summa sexaginta solidorum. restituēdo in diffinitiua quicqd post dictū arrestū acceperit cecus forte in manu regis forcitan magis emendabilis ratione autoritatis ꝛ vasallus infra dies .xl. tenetur res nominare ꝛ dare domino. Sed sciatis ꝙ iuramentū defuncti ꝛ heredis potest esse diuersum ex eo q: cōsciētia defuncti ꝛ heredis diuersa possunt esse cū eīn anima sit indiuidua forma. ergo est impossibile esse candē animā in duob⁹ corporib⁹ scdm Bal. qui magn⁹ artista fuit de notis feudc. §. fina. verū tamē heres tenetur habere factum defuncti firmū et validū: l. si ego. ff. de iure dotiū in. §: j. tex. ꝛ bald. in. §. Item heres de notis feu. ꝛ in facto alieno etiā vt filius potest quis pretendere ignorantiam. l. vlti. ff. p suo et. l. eius qui in prouinci si cer. peta. Et barto. in. l. cum heres. ff. de libe. lega. Itē posset queri an sit permissum vasallo in suo fundo castrū edificare videte. c. ex parte ď foro cōpe. et not. in. l. j. §. j. ff. de superficiebus et per bald. in. c: j. circa fi. de cōtro. inter do. et fidelē circa fin. Itē finaliter not. differentiā inter rebellionem. et inobedientiā in cap̄. inter quattuor. de maio. ꝛ obedi. in textu ibi inobediēs et rebellis: et ibidem dicit abbas. ꝙ ciuitas occidens episcopum suum priuatur ciuitas et ecclesia dignitate episcopali cap̄. ita nos. xxv. q. ij. Et ibidem abbas in fine finali cap̄. inter quattuor tenet ꝙ subiectus non habet potestatem transferendi possessionem. seu facultatem subiectionis ad vtilitatem alterius immo peccat qui illum recipit. c. placuit. xvj. q. iij. plus tenet ibidem ꝙ sententia lata nō vocato domino nocet ipsi subdito quo ad obedientiam: sed nō primo dn̄o: Et scdm cōsuetudinē aluernie subditus retinetur in emenda. lx. solidorū. Et secundario rebelles sunt extra protectionem legis. C. de natura. libe. l. j. ꝛ ibi Ex. Et que sūt vnius etatis sunt. Sed quid dicemus de illis verbis habeat vassallus vel emptor liberam facultatem sua propria auctoritate intrandi ꝛc. Licet significet precisam libertatē intrandi tamen semper intelligatis domini iuuenes seruato iuris ordine ne tollatur defensio scdm ꝙ inquit Barto. in. l. alio. ff. de alimen. ꝛ ciba. lega. veniat glos. ad tales de sepultu. capitu. dudum in glo. liberare. Sed contra videtur tex. c. que in ecclesiarum de cōstitu. et bal. in fi. finali in vsibus feu. de pace iura. fir. ꝛ seruanda. Sed semper dicatis. vt supra iuris ordine seruato. ¶ Item sciatis ꝙ nulla realitas in feu. pōt acquiri sine corporali inuestitura. ca. j. §. quid sit inuestitura Igitur deficiente inuestitura cessat actio ypothecaria. ¶ Item nota ꝙ ratione vnius feudi nō debet fieri fidelitas nisi vni domino. Et per diui

indubio

sionem bonorū potest deuenire ad vnum solum. l. si familie. C. fami. her. sci. Et not Bal. in. §. omnes filij in fine si de feu. fuerit contra. inter do. et agna. Et habeatis cordi affixū q in dubio nō debemus priuare vassallum comodo possessionis argumento l. lege Si putas. C. de petitione hereditatis. et lege secunda. C. de edicto diui adri. tollen. scđm Bald. in princ. c. Si de feudo fuerit cōtro. inter do. et agna. vasalli. Et teneas mē ti perpetuo q tenor inuestiture derogat omnino omnium nature feudorum per tex. egregium in. c. de duobus fratrib⁹ a capitaneo inuestitis ibi tenorē inuestiture et c. et ibi Bal. veruntamen tempore eminētis periculi dn̄s vna cum vassallo sine vllo malo igenio potest custodire castrū vassalli co inuito tāq proprietarius q securus esse debet de sua proprietate. l. si cuius. ff. de vsufruc. vide plene bal. in. §. quid ergo in. c. de inuestitura de re. aliena facta vassallus nec vsufructuarius nō potest imponere aliquam seruitutem scđm Bald. in dicto. §. quid ergo facit. ff. de vsuct. l. sed si quid. §. fi. nec lōga pscriptio currit contra dominum prout bal. in eodem. §. quid ergo alia de materia feu. vobis suo loco dicam. Sed quia sumus in. c. de terris regis et iudicio possessorio que vtilia mihi videntur descripsi succincte superflua relinquēdo. Et ne p mendicata suffragia vageț semper sciatis q sicut omnes dignitates ecclesie profluūt ab vno fonte puta romano pontifice vbi omnes thesauri sunt absconditi ita teneatis q omnes dignitates huius regni in temporalibus sunt apud regem francie sicut ducatus marchionatus commitatus vicecommitatus et ille dicitur esse comes qui est inuestitus de cōmitatu al's nominatur abusiue. Hec ab alio q a pricipe potest fieri dux nec creari comes. ca. quis dicatur dux marchio ducatus et comitatus. j. col. Sz quis dicatur esse baro. vide. c. fundamenta. §. deinde de elect. lib. vj. insuper domini iuuenes semper habetis in ore vestro vi5 vi repellere licet iura. l. vt vim. ff. de iusti. et iure et. l. j. C. eo. titu. et ibi doctores. Illud fallit si a patre fiat contra filium vel dominus erga subditum ratione correctionis quia tunc non licet defendere per. l. iiij. ff. ad. l. aquil. Secundo quando infertur a persona publica puta quia iudex mandat aliquem fustigari. Tertio quando repellit vi5 ex interuallo. Secus si ipso facto lesionis illegitime tunc defenderetur quia tunc non licet scđm Bart. in dictis legibus. C. vnde vi. et. l. vt vim. ff. de iusti. et iure et plene. in. l. ij. §. cum igitur. ff. de vi et vi arma. Quarto quando expello immoderate et sine moderamine culpate tutele per nota. in lege prima. C. vnde vi Item quinto nota q vim alieni facti alteri tertio repelle

Capit. col. 9.

in. l. i. nu. 50.

baro qs. fuit desup. h. p.

re nõ licet .scd3 glo.singu.in.l. ticiū.
ff.de fideiuſ. aliq̄ dicūt q̄ fallit si sit
cōiunct⁹ vel socius in.l.apd labeonē
⁊ ibi Bal.⁊ q̄ nota.in.c.si vō de sen
ten.excō.Sed tex.est in contrarium
in.l. cum fundum.ff.de vi ⁊ vi ar. Et
non des obliuioni tu iudex qui iudi
cas excessus defensionis factos in
rixa:quia nō venit quis puniendus
p̄o toto sed p̄ tanto p̄out nota.in
ca.significauit de peni.et remissi.vbi
inno.dicit ⁊ tenet cōtra p̄incipes q̄
q̄s pōt suā libertatē defendere na-
turali iusticia q̄ hō intēso dolore p̄-
motus nō est in plenitudine intelle-
ctus.Sed gusta bene q̄ ꝯsiliū delibe
randi tollit oēs rixas ⁊ metus peri-
culi insistēdi ⁊ nimiū dolorē scd3 bal.
in.§.si q̄s vero de pace iura.fir.et sic
oia fac cū ꝯsilio iuxta dictū salomōis
Et sume bonum cōsiliariū ⁊ sanū nō
penitebis.Itē aliq̄s vendens aliq̄d
suo inimico videt̄ p̄ius q̄s se recon-
siliasse ⁊ deinde eidē vēdidisse.l. cre-
ditor.§.j.ff.mādati.nec in talib⁹ req̄
ritur exacta amicitia s3 mediocris.
ff.de vsur.l.sciendu3.Ex q̄ nota q̄ ex
ꝯuersatiōe nascit̄ amicitia ⁊ nata au
getur.C.de castrē.peculio.l.cu3 alle-
gas.li.xij.Et dic̄ Aristo.q̄ amici sunt
in duob⁹ corpo:ib⁹ vna anima. Et
alibi dicit q̄ amicus amico vult bo-
na tū si diligo te nō debeo omittere
me.ff.si quis omissa cau.test.l. iulia-
nus.Et ista faciūt ad precedentia q̄
dixi in repellendo vim p̄ amico nisi
fiat in itinere simul.aliqua vobis te-

tigerā de hoc et dedi glo.singula. ad
hoc.Sed superi⁹ tradidi nōnulla de
possessore malefidei ponam⁹ quis cō
demnatus extitit ⁊ nō repetat p̄eci
um cui applicabit̄ respōdet gl.ibidē
cū bald.q̄ applicabit̄ fisco tanq̄ sce-
lere quesitū. Nā fiscus est successor
male acquisitoꝝ.ff.de iure fisci.l.lu-
cius.Sed cōtra q̄ immo videt̄ q̄ de-
beat remanere p̄eciū apud vendito
rē cui fuit solutū. Nam ille qui sol-
uit sciēter videt̄ soluere indebitū si-
cut dicimus de illo qui soluit sciēter
falso p̄curatori.ff.de condi. ob cau-
sam.l.si p̄curatori falso cū similib⁹ ⁊
posito q̄ cōtrariū notet̄ in.l.dispēsa
tore.ff.de solu.p̄eciū debet remane-
re apud venditorē cū videat donasse
et donatio non sit turpis et ista de-
terminat bal.in princi.c.de p̄ohibi-
ta feu.alie.per fede.v.col.circa finem
et nota gl.in.l. quēadmodum.C. de
agri.⁊ censitis lib.xj.Et capitaneus
vt dixi vobis qui defendit fama3 sui
regis vel vassallus sui domini videt̄
defendere vitam ipsius.ff.de manu
vindicta.l.iuxta scdm Bal.in.§. rur
sus.c.de contro.inuestitu. ⁊ ibi bar-
ba.in addi.in verbo campestre ⁊ ita
de scolari de suo doctore et iudex sui
barōis ex quo habetis q̄ fama et vi
ta idem sunt.Fallit in rumore quia
caret autore p̄out dedi vobis duas
glo.singula.quia aliud fama et aliud
est rumor.Item quero an potest di
ci possessor qui accipiendo possessio
nem intrauit castellū vel campanile;

excessus in rixa.

consilium delib.

qui vendat inimico

in l. ... 23.

fama differt a rumore.

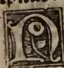
adeo quod sortiri non potest ut fiat et fit in libertate certe non est possessor: quia non dicitur tenere qui detinetur per nota. in l. i. §. penultimo de vi et vi armata: nec etiam possidet per l. si quis ante. ff. de acqui. pos. et per bal. singul. in rubrica de rerum divi. col. x. Item nec poterit petere reintegrationem si spoliatus fuerit secundum glo. nota. in c. ex insinuatione de procura. et plene per iasonem in l. de pupillo. §. si procurator. ff. de no. ope. nuncia. Sed continuando materiam possessorij utrum possessor possit beneficia conferre certe sic per tex. in ca. cum olim et ibi abbas. tertio nota de causa possess. et proprietatis. Item habetis etiam scire quod non solum dicitur infringere ille qui totum invalidat vel destruit. Sed etiam qui diminuit prout archi. xxiij. q. iij. et tenet de millis in suo repertorio in addi. in verbo inimicitia. Sed utrum edificium factum in solo meo a me possesso possum propria autorit. et absolute edificium novum tollere certe sic l. si. in princi. et ibi gl. ff. quod vi aut clam. Sed vide dominum iasonem in l. clam possidere. §. nundinas. ff. vi aut clam. ubi dicit quod civiliter possidens autorita propria potest expellere occupatorem etiam resistentem. Nam et quod recipitur in sua domo videtur sibi inferri violentia. Sed edificium factum clam in solo meo competit interdictum: et non potest propria autoritate tollere ego intelligo quantum ad me in casu posito de domino civiliter possidente alias esset contrarius sibi ipsi. Et illud fallit in principe et rege francie qui potest semper in his sua autoritate quando periculum est imminens vel in mora secundum glo. in l. si alius. §. bellissime. ff. quod vi aut clam. Item habetis etiam notare quod possessor decimarum in aliena diocesi venit condemnandus nisi doceat de titulo secundum Bal. in l. vis eius in fine. C. de probat. et cap. si ad decimas de restitu. spoliato. in vi. Item nec sufficit in beneficialibus possessio sine titulo cap. contingit de dolo et contumacia: et capitulum olim de rescriptis. Et ad corroborationem possessorij admittuntur probationes de proprietate possessorio in beneficialibus secundum spe. magistrum practice et doctores aureum tit. de teste. §. nunc videndum ver. sed pone ibi dum dicit de mandato domini nostri pape Clementis: et facit decisio delphi. decisione. lxxj. Item etiam nota quod iudex non potest quem mittere in possessionem rerum non existentium in suo territorio secundum glos. et Bartol. in l. relegatorum. ff. de interdictis et relegatis et habetis in l. cum unus. §. si is. ff. de bonis auctoritate iudi. possess. Sed esset videndum quando aufferenda sit possessio possessori de hoc est glo. in capi. volumus in verbo possessum. xvj. q. iiij. quam poteritis per vos videre. Sed quando ibi

ratur quis pacifice beneficiu[m] in pos-
sidere. imo. in capi. constitutus de
ap. gl. et docto. in cle. j. de sequestra.
pos. s. et per moder. in cle. si plures de
preben. Et titulus est duplex: colo-
ratus et incoloratus. coloratus dicit
qui habet colla. a d[omi]no vero incolora-
tus no[n]. et d[icitu]r incolorate possidere qui
sine causa possidet. l. minor aute[m] ver
si. denique. ff. de mino. ff. de inoffi. test.
§. hoc colore et ubi titulus dat a no[n]
d[omi]no habet p[ro] non dato. l. sulpitius. ff.
de dona. inter vi. et uxo. et ide[m] si ma-
nus fuerint sibi ligate per inhibitio
nes sc[um]d[u]m gl. in. c. si soli de co[n]ces. pre-
be[n]. imo res iudicata no[n] excusat que[m]
in foro co[n]scie[n]tie sine titu. pos. ben.
in. c. licet de supple. negli. pre. Joha[n].
an. in mer. in regu. mora. inno. in ca.
plerique de imunita. eccle. Sed an ge
sta ab intruso valea[n]t gl. et docto. in
ca. Nil. de elect. Sed an possit etia[m]
absoluere glo. et doc. in cap. dudu[m] li.
vj. de ele. Et finaliter quid si ab ini-
tio non valuit sed superuenit ca[usa] an
possit se iuuare prima inuesti. certe
sic sc[um]d[u]m Bald. in cap. Quo te[m]pore
miles. §. si quis in fine in usib[us] feu.
Denique et finaliter an ipse beneficia-
tus co[m]pellatur ostendere titulu[m] sui
beneficij in quibus casibus et in qui
bus no[n]. ¶ Item similiter qu[an]n[do] no[n] te
net permutatio an possit reuerti ad
primu[m] beneficium sine noua collatio
ne: videte Johanem de selua in suo
tractatu quem a trib[us] diebus citra
habui cum tractatu de scindicatu et
ibi succincte vidi multa singularia:
Sed ipse de selua tractat. q. xxiiij. et
xxv. per totu[m]. Et in. xxvij. q. tenet q[uod]
Rex francie habet priuilegiu[m] q[uod] non
regnicola sine permissione regis et
litteris naturalitatis non potest be
neficiari in regno suo allegat glo. in
prag. sanctio. in verbo externoru[m] et
gl. in. c. inter canonicos in verbo alia[m]
de elec. ¶ Ite[m] nota q[uod] possessor te-
netur ad onera soluenda etiam pro
tempore preterito sc[um]d[um] cardi. in cle.
j. de censibus versi. xj. et ver. quero
Et tailla regia debet solui per pos-
sessorem. l. fi. et ibi bal. in. nota C. si-
ne censu vel reliquis. Et hec siue iu
re proprietatis siue iure pignoris
Bald. in. l. in summa. C. de pigno.
¶ Item an minor possit conferre
beneficia vel presentare vide per eu[n]
dem de selua suo tracta. de beneficio.
ij. parte. in. vj. questio[n]e. ¶ Ite[m] si de
rebus ecclesie co[n]trouersia mota est
si per concordia[m] vel sententia[m] iniuste
fuerit decisum et illa per triennium
possident facit cessare petitoriu[m] et
imponit silentiu[m] tex. in. c. inter cete
ra. xvj. q. iij. in fi. et ex. i. l. ancille. C. de
furtis et Bar. in. l. sequitur. §. fru-
ctus. ff. de usucapio. immo plus ope
ratur sententia iniusta vel concor-
dia q[uam] priuilegiu[m] sc[um]d[u]m glo. fin. ibide[m]
allegat. c. cum inter in fine extra de
senten. et re. iudi. Sed quid dicem[us]
de prelato tutore vel iudice male ad
ministrante: vel suspecto dilapidato
re vel negligente an debeat fieri se-

et tenetur de mala admini-
stratione ff. in l. ...

questratio administrationis videte glo. fin. in capi. fina. iij. q. ij. ¶ Item si queratur an citatio sit iusta vel iniusta et quando tenetur quis cõparere est glo. singu. in capitu. si episcopus. iij. questi. ij. ¶ Item an sententia lata a iudice incompetenti possit haberi rata. et quomodo. glo. est singular. in capitu. nullus x. questio. ij. et capitu. si quando iij. questio. vj. ¶ Item ambiguitas sententie potest declarari per successorem docto. et iohan. de prato in. l. inter stipulantem. §. j. ff. de verbo. obliga. ¶ Item an spoliatus sit restituendus et quomodo sunt quattuor remedia que competunt spoliato videre aliam glos. singula. in summa. iij. q. j.

¶ Capitulum autoritatis ecclesie et gladio ipsius.

Hinc veniamus ad gladium ecclesie. Et primitus de ecclesia dicit enim specula. in suo prohemio circa principiũ q ecclesia est tronus dei: adeo q in ea pati nõ debent fieri representationes xpi et similes. cap. cum decorẽ de vita et honestate clericorũ. et ibi glo. et docto. dilexi domine decorẽ domus tue. Item domus mea domus orationis vocabitur. vna est enim ecclesia catholica: alie vero riuuli ea. loquit dominus. xxiiij. q. j. Et illa nulla potest esse. Hec vnq deficiet: et ratio est: quia a spiritu sancto regitur. di. viij. cap. que contenta. Nã et q fortius est super xpo fũdata est per gl. in capi. Ita domin⁹ dist. xix. Quin immo est impossibile q ipsa separetur a deo cum ipse Christus rogauerit pro ea ne deficeret secũdum glo. in verbo pro te. distin. xix. nec illa errare potest. papa autẽ sic per tex. in c. a recta. xxiiij. q. j. ait paulus homines sumus peccare possum⁹. Igit postquã christus rogauit pro ea abstinere debent canonici et seruitores dei in choro a fabulatiõe et aliis perturbatiõibus diuini sacrificij. Et ratio est: quia ad cor: respicit deus: et affectus animi veniunt ad aures dei nõ vox. in tex. ca. sedulo. distin. xxxiij. et dicitur eccle. ij. ve duplici corde: et peccatori terram ingredienti duabus vijs duplicitas: falsitatem inducit. Et non turbatur nauis que petrum habet sed turbatur nauis que iudam habet. tex. in capitu. non turbatur. xxiiij. q. j. Et sancta ecclesia gladium non habet nisi spiritualem qui non occidit sed vinificat per tex. in capitu. inter hec in fin. xxxiij. q. ij. ¶ Et est notãdũ q ecclesia tribus modis dicitur esse diffusa per orbẽ vniuersum et existere probat. Quicquid enim tenet aut autoritas ẽ scripturarũ: aut traditio vniuersalis: aut propria et particularis instructio. per tex. i. c. catholica dist.

ecclia regit a spu sc°. 21

22

Fuit so, non vicarius x.

deus corde pascitur.

gl. sing

ecclesia triplex modis

de ecclesia

ecclesia plenius my cx?

xj.facit.c.oia.xij.dist.post principiū. Insuper sciatis q ecclia sumit pluribus modis per glo.super vbo ecclesie.in.c.si.lxviij.dist. Nā primo d: mr: et filia. Itē quēq d: vxor: quēq mater tm. Itē quēq filia tm. Itē d: locus vbi deus timētes postulāt. Rursus eccl'ia romana pncipaliter primatus habuit a deo. Scdo a ꝯciliis per gl. singularē:sup verbo iussione in.c.cōcilia.dist.xvij. Et finaliter quics et vigor: eccl'iarū seruaf in pace principū p gl.ordinariā sup ep'las pauli si bn teneo. Sed plenius et latius videbitur. Rationabiliter eni. hereticos persequimur:sicut fecit xps nō xpianos. tex.in.ca.ille gladiū.xxiij.q.iiij. Et lꝫ possit ille naturalis mortaliū pacis accōmodatus:et suscipiēdi belli autoritas:atq ꝯcilium penes reges sit: put dicit tex.in.c.qd culpaf.xxiij.q.j. Quinimmo potius ds clericus et vir ecclesiasticus pmittere se percutere:q occidat p tex.et glo.si.in.c.vnū soluē est xxiij.q.v.i fine. Et si dicaf igitur qd de rebus ecclesie dicendū est: q mediāte iusticia et regū potestate res ecclesie tute sunt p tex.in.c. Rex et. ea. res.xxiij.q.v. ¶ Et est notādus singulariter p'iuueib9 aliqd debere occultari tripl'r. Primo rōne excellētie. Scdo rōne malicie. Et tertio rōne incapacitatis audiētiū.scdm glosā nō ta.in.ca.inuēta.xxvij.q..ij. Sed credo q quēq scripta sunt ad nostram doctrinā scripta sunt. Nouit d9 q̄ sunt ei9.veritas oia vincit.nec semp serpēs pūgit nec fundit vbiq virus et semp in ore gerit stomacatio et indignatio risum prebent falsa penitus desine iocunda et fructuosa Requiro. ¶ Item posset queri ecclesia vel papa occupat vel detinet:vel longo tēpore tenuit segnorias alicui9 regis vel principis:an teneatur illas reddere et restituere dicitur q sic p glosam ad hoc notabilem.in cap.generalis distin.quinquagesima quarta super verbo reddātur. Et dicit glo. in.ca.si is qui.xj.q.iij.q.sancto viro non est semper credendū allē.c.si qs prepósterū distin.l. dico vnum satis singulare:quod si quis vellet offerre vendendo rem ecc'esie plusquā valeret. Posito etias q emptor sponte offerret realitatem q ecclesia solum et duntaxat iustum preciuin recipere tenetur:et non vltra:de hoc est glo. singularis.super verbo et plus.x.q.ij.in cap.ea enim.et alias est.ſ. hoc ius porrectum.vbi sunt viri ecclesiastici hodie qui talem conscientiam habent.immo extorquendo et per pbas vel nepbas applicando ecclesie querūt intrare regnum dei. Amē dico vobis nescio vos domini ecclesiastici omnem tenēt pecuniam: nec adhuc faciaf eorū appetitus. Qui habet pecuniam dicitur habere omnia.immo vita hominis dicitur esse per bal.in .l .receptícia.C.de consti. pecunia.c t in.l.si tuis.C.de ope. liber. Sed dici potest forte quorum deus vēter est ad philippeū.iij. Sit

[Marginalia: tripl'r quid occultatur. — in.l. N.n.8 — pecunia vita hois]

moderatus igitur eorum appetit⁹
Nam, dicitur per ezechielem viuo
ego. dicit dominus nolo mortez pec
catoris. dixi vobis ꝙ materia cun-
ctorum criminum hodie est ipsa pe-
cunia. ⁊ non instrumentum virtutis
ego neminem nomino: Sed consciē
tia vnumquemq̧ conueniat per tex.
in capitulo quid autem in fine. viij.
q. j. ¶ Postmodum est querendū
vtrum ordo venditus habeat grã-
tiã spiritussancti. glos. in verbo pla-
cuit. j. q. j. dicit ꝙ non. ¶ Item quo
modo ordines interueniente precio
vel precibus per episcopos impen
sis non est intrare per christum: sed
fures ⁊ latrones existunt. de hoc vi-
deas text. in capitulo ordinationes
et ibi glos. capitu. de ordinationi-
bus. j. q. j. Plus multi sacerdotes ⁊
pauci sacerdotes text. in capitulo
multi. distinctio. xl. Et dicit ⁊ te-
net glos. in capitulo si qui. super ṽ-
bo siquidem. j. questione. j. quod nõ
debeo recipere ordines a plato seu
pastore symoniaco etiam occulto im
mo si vellet me cogere potius de-
beo pati excommunicationem nec
pro labore nec pro carta debet ali-
quid recipi per glos. in capitu. sicut
episcopum. j. q. ij. Sed quid sit fien-
dū in examine clericorū seu presby-
terorum: de hoc est text. in. c. deuote. j.
q. j. ¶ Itē querit an de⁹ possit pec-
catū futurū indulgere. non secundum
glo. in. c. eccl'ie. xcvij. distin. relinquo
theologis. Item an propter scanda
la debeat detrahi seueritati de hoc
est glo. notabilis ⁊ singularis in ca-
pitu. comessatiões. xliij. distinctio.
quam videatis ⁊ inter cetera dicit ꝙ
propter scandalum non debet differ-
ri seu relinqui veritas. Et ista pos-
sunt seruire in eo quod de bello loq-
mur. Subditi ecclesie ad bella acce-
dunt vbi tanta mala perpetrantur.
¶ Quero an orationes facte a ma-
lis sacerdotibus noceant subditis.
Ista questio mouetur per glo. in. ca
pi. j. distinc. xlix. Sed glos. in capitu.
quam. xviij. q. ij. tenet firmiter ꝙ pa
pa ten. tur de seipso iusticiã facere.
¶ Item vtrū hñtes in hoc mundo
summã prosperitatez reddẽtes eos
forsitã cecos. an videatur eis auferri
spes eterne glorie remitto ad glo. in
c. si quilibet. xxij. q. ij. in verbo. eter-
na. Et si sit quis cupiens scire titu-
lū Romanorum videat archi. in. c. qui-
cunq̧. in fine. xj. q. j. eternum ⁊ per-
petuū differunt glo. in. l. cum debe-
re. ff. d ser. vrb. pre. Ecclesia grece cõ
gregatio latine fidelium capi. eccl'ia
de consecra. distin. j. ¶ Item eccle-
sia columba infellita immaculata ⁊
inocẽs q̄ inimicis parcit ⁊ illos cibat
xxiij. q. iiij. §. ex his. xxv. distinct. §.
ecce. hec autem corpus misticum di-
citur prima. q. j. cap. in ecclesia. Qui
immo ecclesia corpus christi dicitur.
xxij. q. vj. de liguribus ideo sancta di-
citur ecclesia non habens rugaz nec
maculam. capitu. cuius. xxj. distinct.
¶ Item ecclesia est vnum totuz cu

si possit indulgere pec-
catum futurum.

ius partes sunt singuli fideles capi. j.de consecra.distinct.j.vel etiam cu ius partes sunt particulares eccle sie et collegi .dicto capitu.cuius.xxj distin. ¶ Itez ecclesia sancta seu cō stitutio ecclesie militantis ligat cri men omnino occultū.certe i ista que stione sunt opiniones contrarie ꝛ fi nalis conclusio determinatur ꝑ gl. in verbo eoipso cle.j.de hereti.ꝙ hic sed non quo ad tribunal igitur eam videatis. Quid de charitate certe ꝑ fectissima in hac vita haberi non po test dicebant apostoli auge nobis fi dem luce.xvij.in prin.vide ꝫ o.in.d. cle.ad nostruz de hereti.in verbo nō valebit.Sed vtrū quis possit reddi im peccabilis in hac vita mediante po tentia dei vel quomodo vide glo.in d.cle.ad nostrū in verbo impeccabi lis. ¶ Itē nec permittitur alicui cō struere ecclesiā infra parrochiam al terius sine cōsensu cui⁹ interest nisi propter fideliū multitudinē text.in capitu.nulli dist.xcix.insuper habe tis notare ꝙ ecclesia sancta sanctorū vocat.c.queris de cōsecra.distin.iij. Et eade causa nō dz tēdere laqueos vel adijcere capitu.de viduis.xxvij q.j.c.l.primo. ¶ Itē nota ꝙ fabula tio in.ecclesia fieri nō debet capitu. dolentes de celebra.missa.ꝛ cle.j.ꝛ ē reddenda ratio in die iudicij.distin ctio.xxv.§.alias in fine. Et nota ꝙ secūdū solēnitatem temporis cant⁹ est exercendus.xxv.distinctio.ad fi. ¶ Item dū euangelium in ecclesia legitur surgant et stent omnes capi tulo apostolica.de cōsecratione distin ctione prima.Itē dz.cē ecclesia ama trix ꝛ cultrix iusticie nec dz in suis cō tractibus fraudem adhibere.ca.per tuas de dona.ꝛ clemen.cū illusio de renūcia.ꝛ plene per Bal.in.c.de pa ce iura.fir.in tātū ꝙ si secundus em ptor alicuius rei ecclesie pl⁹ offerret ꝙ̄ prim⁹ posito qđ ad vtilitatē ipsi⁹ ecclesie semper venit preferendus ꝑ mus posito ꝙ tradita sit scđo ēpto ri ꝛ ita tenet ioha.andre.in nouella. ca.continebatur de his que fiunt a prelato.et mouet rationibus predi ctis. Et nota ꝙ iura ista que militāt pro ecclesia in rege militare debent scđm iasonē post ludo.a omia.in.l.j.C de rei vendi.in tertia col. Itē aliud habetis scire ꝙ ecclesia nō moritur nec mutat.c.liberti.xij.q.ij.ꝛ facit.l. iubemus in fine.C.de sacrosanc. ec cle. Et orandū est in ecclesia,ꝛ non in priuato in.c.per simoniā distin.xl. religio pharisiorum erat in cibis dis cernendis scđm glo.in.c.inter verba xj.q.iij.ꝛ ibi contra detractores facit tex.ꝛ glo.in.ca.in cunctis eadem,q. Sed verbū pingue de pingui intelle ctu procedit scđm glo.in.ca.de illis xj.q.iij. Et mos loquendi prauanō liberat a crimine scđm glo.in.c.repe riuntur.j.q.j.sicut ebrius sacerdos ducens publice rebecum vel timba lum sunt enim infames.Item sed si queratur quando quis dicatur esse de mensa ecclesie videte glos.melio.

rem de iure in clemē. de exces. prela. super verbo ad mensam et imo. in. c. ij. de feudis et per bal. in. c. j. q feu. da re pos. iij. col. Item ecclesia est de iure diuino iuxta apoca. vidi hierusalē sanctā descendētē etc. Item ecclesia equiparatur senatui scdm glo. in. c. cupientium. ij. q. iij. Item ecclesia est vltimum et supremum refugium oppressorum. ca. nouit de iudi. Sed quid est dignitas certe est proprius munus et decus toti ecclesie seu regni vel vniuersitatis scdm Bald. de feu. marchie duca. vel comitatus qd nota. Item ecclesia bonos et malos suscipit. c. hec aūt. xxiij. q. iiij. Itē ecclesia dz fieri in loco securo congruo et vtili. c. ecclesias. xvj. q. vj. Item canonicus qui aliquid de ecclesia furatur proditori cōparatur. c. quid ergo in fine. xxiij. q. iiij. Et tria attenduntur in peccato mortali. Et in illo opus est triplici remedio scdum gl. in. c. perfecta de peni. dist. j. Sed nunquid qui comedit oua. potest comedere lardū certe sic scdm glos. in capitu. admonere in verbo carnem. xxxiij. questione secunda. Et si vitasti grania caueas ne obuiaris arena. scdm glos. in. capitu. preallegato perfecta. in verbo fructifera nam sepe tulit lapsis succus amar⁹ opem scdm glo. in capitulo iudicet de pe. ni. distinctio. j. in verbo seuerissime. Spolietur antiquus fur ecclesie. et induite nouum probus. capitu. quo in fine de peniten. distinctione secunda. ista sunt satis vtilia. Videte domini sicut tutor est anima aut saltis ij debet esse et spiritus pupilli. Ita et prelatus est anima et spiritus ecclesie. Et prelat⁹ immediate succedit prelato et sic ecclesia videt regi animo alieno nec prelatus reddit rationem quare miror si sint calūniosi ad ministratores videte Bald. de conventione inter dominum et fidelem ij. col. et barba. in addi. super verbo et nota. Et posito q in corpore humano sint diuersa membra et in diuersis actibus actus sunt diuersi tamen quodlibet mēbrum debet gaudere de bono alterius et de malo debent compati hinc est q membra excellentiora sicut caput et oculi nō cōtēnunt inferiora sed diligunt ea. Et ratio ē quia necessaria sunt eis et in adiutorio precipua. Nam membra ordinantur a capite text. in. c. cū non liceat de prescriptio. nolo aliquid dicere quoad aliud quod potius debz omnia mala pati q falsum asserere. capitu. ita ne. xxxij. q. v. et pei⁹ est peccare hypocrisim q manifeste. c. certe. xj. q. ij. facit. l. palam de ritu nup. et persuadere est plus q cōpellere. l. j. §. vbi. ff. de seruo corrupto. Sz an quis possit habere plures ecclesias vide casus notatos. xxj. questione. j. in summa. q. et cap. relatio eadem. q. Non intendo aliquid determinare quoad vitā prelatorum. Sz quod sunt xij. abusiones claustri quibus tota massa religiōis corrūpit videte glo.

fiuga la.in verbo curias in cle. ꝫ sta. moacho.Et os caput ondere i seipo qd mebra debeat facere.c.cu in cunctis de electio.et a capite incipienda est correctio.ff.de eden.l.argetarius §.edi.Corp⁹ hominis retinet vestigium hominis viuentis.l.reru mixtura de vsucapio.et ait aris.ꝙ cerebru est membru diuinu in quo est sensus et intellect⁹ vnde locus ab autorita te hois est in capite et per excelletia tribuit capiti fons rationis.Seneca ait nemo altero nobilior nisi q recti⁹ ingeniu et bonis actibus acti⁹ Sed posset queri a iuuene in quib⁹ casibus prelatus tuto differunt vide glo.sing.i.c.q eps.v.q.iij. Jte q sunt illa que in necessitate potest episcopus petere pro cathedratico de hoc est glo.in.c.j.x.q.iij.Et nobilis non virtuosus non prefert ignobili excellenti virtutibus prout notat abbas in ca.venerabilis de preben.per illum tex.Quinimmo dicit roa.suo singulari.clvij.ꝙ nobilitas scientie prefertur nobilitati generis Et ita intelligit philosophus dices ꝙ vera nobilitas est ipsa virtus.Et fitis aperti ꝙ multo fortius ille est nobilis qui habet fama illustrem facit.l.fi.C.de condi.impu.li.x.abbas et fely.in.c.super eo.el.j.de testi.dicit em bal.alibi in.ca.super eo.de testibus quod satis est nobilis qui e diues igitur pecunia cum nobilitate compensatur prout ibidem.dicebat enim beatus hieronimus ad croma cium ille in patria mea est sanctior q est ditior et docto.tenent vbi supra ꝙ diuitie exaltant homines.Et sic isto modo non sunt reprobati et male.ca. hec sciuimus in fine dist.xxx.gl.in.c. habebat dominus loculos et.c.clericus.xij.q.j.Sed respondet salustius ad catilinas postq diuitie honori ee cepere et eos gloria et imperium seq̄bantur virtus erubescere cepit et rationem reddit:q pecunia studiu habet quam nemo sapiens concupiuit igitur sola virtus nobilis intantum ꝙ scientia preponitur pulchritudini corporis in beneficijs pferedis sicut in rectoribus vniuersitatu scdm bal. in prohe.decreta.col.xj.ver.Sed pone vbi tenet ꝙ gilbolus preponitur imo q emedat⁹ fuerit ꝺ crimie ppo nit illi qui semp bonus fuit gl.nota. in.c.fidelior dist.l.et abbas in.c.dudu de elec.Et roma.suo singulari.cinq̄cens trentetrois incipie.sunt electi. Sed p certo in hijs attendi debet qualitas illa que magis expedit ecclesie scdm hostien.in.c.j.de consangui.et affi.et docto.in.c.ꝯstitutis de appella.Et finaliter.i honorib⁹ et dignitatib⁹ imo etia testimonio et pheminentijs.seniores sunt pferedi p.l. fi.C.de tyro.lib.xij.et.l.semper de iure immunitatis glo.in.c.xpi.xxiiij. dist.et Jason hodie plenissime in.vj. col.l.cu quid.ff.si cer.peta.Et in concilijs dadis senior prior loqui debet scdm roma.suo singula.xxxj.virga atqꝫ correctio senu tribuit sapientia.

prouer.xxix. corona dignitatis senectus qui reperietur in vijs iusticie prouer.xvj. Et natis teneris ad mala signa caue. tunc non est pudor in verbis nec est reuerētia vite Si sunt lusores patres pueri atq; nepotes i hijs prauis rebus se simulare solēt ⁊ placet monachis alea iacta quando reponit abbas taxillos sectātur iuuenes sic mala signa senū. Cynic⁹ qui puerū temulentū viderat ait fili te genuit ebrius ecce pater sic igitur proprijs edibus quisquis honeste viuat ne pueris dogmata ferat. Vllus lupus ouem genuit. ⁊ pri⁹ nomina illorum qui iudicio consecuti sunt q̄ municipalium tex. in.l.fi.ff.d albo scribendo ⁊ in situatione locorum vide capitu. epos dist.xvij. verū tamen pena quam pater vel ali⁹ habens autoritatem certe non debet excedere penaz legalem.l.si quis dicat.ff.de manumissionibus. Beat⁹ hieronim⁹ augustino ait bos senior grauius figit pedem. Itē senior maturitate sensus prestantior ⁊ plus experientia rerum doctior.c.sciendū xxvj.q.iij. Item consilium senū melius est q̄ iuuenum.c.ex multa deuoto Et bal.in.c.j.de renuncia. dicit q̄ pl⁹ vz vmbra senis q̄ ensis iuuenis nec eloquentia. Et habetur in catone q̄ seniores magis presumūtur sapientes q̄ iuuenes ex eo q̄ canicies sapientiam designat dist.lxxxij.§. porro bartholomeus cepola in suo tractatu de imperatore dat quinquaginta priuilegia senectutis ⁊ videte iasonem i addi.ff.de libe.⁊ posthu.l. gallus .xlj.col. ait paulus seniorem non increpaueris sed tanq̄ patrē obsecra. Et ego dico q̄ radix senū stās fructus dulcissimos et vtiles affert quos iuuenes bestiales ignorāt. item sciatis q̄ nomen istud potestas accipitur pluribus modis prout p specul.titu.de feu.§.ij.versicu.xiij. Sz omnis potestas impatiens consortis erit ⁊ nulla fides regni erit socijs specu.titu. de iudi.§.iiij.in princip. rō q2 autoritas vult remanere i vno vt cōfusio euitet sunt tres persone ⁊ tñ vnus de⁹ qui hz oīmodā ptātē in celo et in terra. Sed quibus modis qs dicatur inter nos esse potentior altero. spec.tit.de his qui vi metusue cā fiūt §si.fi.⁊ ibi videat. Itē ptātē habēs in terris nō dz esse leuis subditis bar.in.l. obseruādū.ff. de officio.p̄sidis. Itē q̄ impedit potestatē in officio tenet ad interesse sc̄dz bar.in.l.si mihi vsufruct⁹ §si.vltimo nota.ff.de vsufru.lega. ⁊ bald. in addi.ad specu.tit. de loca. Quin immo elect⁹ si fecerit sumpt⁹ se pparādo ad officiū si phibeat intrare tenetur ad interesse bar.in.l.si pecuniam in fine principij.ff.de cōdi.ob causam. Et dr ptās.i.iudex.l.fideiussor in prin.ff.de pig. Et istud vbū ptās ptātis quō intelligit habet in.l.j.§. in ptāte ⁊ ibi bar.ff.de exerci.⁊ ff.de pecul.l.j.§.ptās sequit etiā quō potestas ad supiorē deuoluat p imo.

⁊ hosti.c.si.de elec. Et potētes solēt facile dubitare.l.qdē.C.d̄ pcessa.ser. here.instit.⁊ ibi bal. Itē habens plures dignitates habēt primā vocē in cōcilio.l.spurij.in.§.priuilegijs.ff.de decurio.itē recepti canonici auctoritate preferūtur in sentētijs. dicēdis alijs inferioribus.ff.de albo scri.l.j.⁊ ibi barto. Ergo videas que restant de auctoritate ⁊ p̄heminētia in meo concilio de alienatione iusticie circa finem. Et huic opusculo adiūxi in fine. Sed vtrū dn̄i canonici teneant̄ dicere horas canonicas ⁊ quibus horis debēt esse presentes est glo.inverbo canonicus i cle.j.d̄ cele.missa. Et quia sumus in materia superioritatis aliqua que tangunt illā oportet dicere cū ipsa senectus ⁊ auctoritas sint proximia ⁊ fere conrespōdentia ad rationē necnō ad bonum publicū et ad ius militent. Et consequenter multi sunt episcopi ⁊ ecclesie habentes ciuitatem ⁊ iurisditionē temporalem a regibus francie verumtamē ecclesiastici pre excellēti tenentur cōparere coram rege francie quo ad cōcilium ⁊ etiam auxilium scd̄m Baldum de pace constan. §. hoc ad nos versiculo in ciuitate non tamen possunt personaliter distringi vt nota. in.ca.j.in nouella de cle.coniuga. Et prout dixi superius super. possessorio circa medium vbi est ipsa superioritas ibi debet esse autoritas prout traditur ⁊ mihi videtur ꝙ remota autoritate ⁊ preheminētia alicuius domini superioris nihil possidet nisi saccum cum pera cū igitur talia eisdem sit proprium cum vita eorum in eo consistat vigilent aut officiarij corꝑ p̄dicta cōseruēt. Et nota secundum decisionem delphi.cccccvij. in quibus casibus ius prelationis nō habet locum.et hodie iason in lege vlti.C.de iure emphi.v.si vibe. Items quomodo mensure sunt custodiende in loco publico et signari cum armis dominorum comitum et baronum et quomodo debent esse iuste textus est notabi.in auten.de colla. §.cos colla.nona. et signari armis dominorum in lege secunda de frumento alexan.libro.x.et decisio.ccccxc.et bal.in.ca. qualiter feu.alienari possit circa finem principij et ibidē dicit circa principium ꝙ contra auctoritatem superioris non potest prescribi allegat autentica. nauigia. C. de.fur.⁊ habere auctoritatem est honor et honor affert vtilitatem. ff. de iudi.lege si lōgeuus in fine ⁊ honor preferendus est ceteris rebus lege iulianus.ff.si quis omissa cau. testa.honor nihil aliud est nisi exhibitio reuerentie in testimonium virtutis prelatiōis vel administra.gradu.lege si honore.ff.d̄ mune.et hono et barba.in addi.feu.datus mini.vasoribus et seruire inferiori vel deteriori est dedecus scd̄m Bal. in lege.j.C.de sena. con. claudiano. Et nota glosa.in verbo necessitate in.c. clericus.xxj.q.j. cōtra vicarios b:i

uatem.de eorum pensione reluctantes. contra dominos vbi glo. mouet. q. ¶ Item de preheminentia ille dicit habere eam qui est dominus in subditos quãdem debet intelligi scd3 qualitatem persone. ff. de iure iur. l. Sed et si scdm Bal. in. l. proprietatis. C. de proba. in prin. Sed persone honeste parum curant de pena exigenda vel reddenda scdm Bald. in. l. j. C. si recto: prouincie. Mas in nobilibus et diuitibus presumit liberalitas gl. in. l. vxorem. §. fi. ff. de le. ij. et. l. filius de dona. interim q rex pot vni priuato p iudicare et penam interesse ipsius remittere cu3 causa. l. iur. C. de fabric. lib. x. imo etiam inferior a principe cum causa scdm glo. in. c. constitutus inverbo quecunque de religio. domi. glo. nota. in. ca. in summa. xxv. q. ij. et tenet bar. in prohe. ff. Et i istis qui auctoritatem possidet ymago ostendit qualitatem hois ar. l. ij. C. de iure annulo aureo. sicut successor debitoris vel vassalli. C. de prescrip. xxx. an. l. cum notissimi. §. j. Et quia sumus in materia auctoritatis seu preheminentie eps vel iudex inferior pot ex ca penã iniunctã a papa vel rege fràcie trasmutare per. l. si hoiem. ff. mãdati et pnt cõtra iura canonica et ciuilia et illis iurib9 derogare tenet abbas. c. dilecti vltima. col. de appel. Jason in. l. de pupillo. §. morte ei9. xx. col. ff. de noui. ope. nũcia. et istud est dictũ famosum Bal. in. l. cũctos populos. ff. de iusti. et iure. Et quõ licitum est qui fustigari debet verberationem in penã pecuniariã cõuertere. l. vlti. ff. de i ius vocãdo vbi tex. singula. cõcordat glo. aurea in. c. qui contra. xxiiij. q. j. in fi. qd intelligo iusta de causa ex arbitrio iudicis et pro primo furto modico et forsitan satisfacto: cũ crimẽ sit priuatũ et ista nota. dicit et tenet q pmittit iudici leges trãsgredi. p Jason. l. j. C. de precibus impera. offerẽ. Et nota q aliquotiẽs malũ d3 tolerari pter rationẽ boni coniũcti scdm glo. nota: in. c. q magnũ. xxij. q. iiij. facit. c. cũ oibus. lxxj. dist. et. c. nolite in fine ibi vtraq. xj. q. iij. ¶ Itẽ posito q papa et rex sint supra legẽ scdm bar. et alios in. l. j. in fine. C. vt que desunt aduocatis rc. ¶ Tamen papa et rex debent iudicare scdm q ipse deus iudicaturus esset scdm Bal. in. l. fi. C. de iure deli. et post eu3 Jasõ in. l. siue nostrũ. ff. de iureiur. ait em policrat9 philosophus sicut perfectũ animal est homo. ita separatu3 a iusticia est pessimũ omniũ. ¶ Ite3 cipryanus lib. xij. de gradibus ait regem correctorem non iniquum esse oportet quoniã3 iniusticia soliũ exaltabitur papa ergo et rex debent erga subditos eorum iusticiam administrare. Excepta videtur omnis inhonestas ab omni superioritate equitas et etiam honestas est. et dat impedimẽtum absolute auctoritati per. l. retractare. C. ne fiscus rem quamuen. lib. x. prout et de materia plen9 dixi

Quinimo imperator nimis grauãs
subditos deponit̃.xv.q.vj.c.si alius
τ inno.i.c.qð super de voto. Et hoc
nisi cũ causa scðm hostieñ. in.c.nihil
de iureiurã. Et posito ꝙ papa ha-
beat potestatis plenitudinẽ dãdi et
auferendi τ ꝙ plenitudini ipsius nil
possit resistere nec opponi prout te-
net Bal.in phe.decre.vlt.col. τ Ja-
son in.l.quotiẽs.C.de rei vẽdi.verũ
tamẽ cassato de equo officio vel etiã
beneficio puidere tenet̃ prout bal.
singula.in.c.j.in vsibus feu.§.ad hoc
vij.col.τ ibi gl.de pace iura.fir.τ ibi-
dem in.§.sacramẽta dicit Bald. ꝙ
papa tenet̃ ad interesse. Et posito
ꝙ papa τ rex equiparẽtur fluminib⁹
qui dãt τ auferunt illud habet verũ
si motus animi ipsoꝝ habeãt occa-
sionem dãdi τ auferẽdi prout notat
Inno.i.c.debitores de iureiurã.vbi
videas τ glos.in cle.dispẽdiosam de
iudi. Et cũ recõpensatione cõdigna
τ ratio est q: equitas est pars iusti-
cie scðm beatũ Thomã.ij.ij.q.lxxx.
ar.j. Ita nec dñi comites nec baronũ
eoꝝ officiarios q: ipsi mouent̃ plu-
ries sicut flumina τ sine cã precipue
iuuenes τ supbi q ad aliqs prauos
fines tendũt τ ad vindictã. ¶ Item
τ ratione ciuilinã ea licite nõ possu-
mus τ dicimus nõ posse que ledunt
verecundiã nostrã τ etiã estimationẽ
τ generaliter que sunt cõtra bonos
mores per tex. nota.in.l.filius.ff.de
cõdi.institu. ¶ Itẽ de iure canoni-
co nam reges τ principes qui egre-
diuntur terminos iusticie excedũt
non dicũtur reges nec principes. c.
scelus.ij.q.j. ¶ Itẽ τ sil'r qui cõtra
ius dispẽsant nisi cũ causa.l. fi. ff.de
senato.nã ppter defectũ regiminis
viri eccl'iastici a susceptis honorib⁹
repellunt̃ τ deiciũtur.c.dictũ in.lxxxi.
di.τ.xxvj.dis.c.eccl'ie. Et certe si põ-
tifex vel rex mãdat aliquid cõtra cõ-
scientiã nõ est eis parẽdũ nec in pa-
ce nec in bello. In aut.ne filius pro
patre τ ibi bal.τ tex.in.l.Si vendica-
ri.C.de penis.τ dñi canoniste.c.cum
apud.xj.q.iij.τ tex.in.c.si quẽ de re-
scrip.per abba.τ debet expectari se-
cunda iussio. Et si papa vellet aufer-
re priuilegia cõcessa regibus frãcie
nõ posset prout dedi vobis text.ad
litterã infra in prima cõpilatione ex
eo q: sunt affixa sanguinibus reguꝫ
τ causata τ facit Bal.de feu.sine cul-
pa in prin.c.dilecta de cõsan. et affi.
in nouella τ aut.de referẽ.in prin.et
andreas de yser.qui succe.tene.vij.
col.τ ar.l.lucius.ff.de dona. Et dicit
bal.in.c.j.in vi.col.de conces.ꝙ licet
papa sit doctor vtriusq; iuris illud
habet verũ autoritate τ nõ scientia.
Sed multi fuerũt salua pace sciẽtifi-
ci τ possunt esse. Et hinc est ꝙ consi-
lium ab eo peti debet τ datur ab il-
lo vbi sapiẽtia nota. Qui multa op-
pida adiuit variosq; dolos qui no-
uit tartos. Et qui facundia τ astu-
tia cepit cõsilijs. Et ita recitat stra-
bo de situ orbis quod est notandũ.
Sed a malo cõciliario serua animaꝫ

tuā eccle.xxxvij.et Jason.in.l.j.C.de ser.fugi. Et cōtra tales cōciliarios vide bar.in.l.ij.et l.inter causas.§.si quis ca.ff.man. Et est sciendū q̄ illud q̄ est factū in presentia pape.vel regis videt esse factū de cōsciētia cōcilij iudicis vel partis scdm Bal.et Jasonem.in.l.oim.C.de testa.Qua de re nō potest rex esse sine multis tex.in autētica.quō oportet episco.§.illud colla.j.et glos.in.l.oim.C.de testa.sic et episcopus. Sed ē sciendū an rex et princeps sit et quid de alijs potestatibus secularibus vide glos. in cle.j.in verbo regū de baptismo et eius effectu.insuper est sciendū et notandum q̄ papa nec rex cuz aliquid ponderosum geritur et tractat illud debet fieri cū cōsilio suor senator et cardinaliū per text.in.l.placet ibi in tex.rationabilis concilij tenore per pēso.C.de sacro.sanc.eccle.et.l.nō dubium.C.de decurio.Et cōclusit Jo. mona.duz esset effectus cardinalis. in.c.super eo de here.in.vj.q̄ multa gesta per papā collegiū cardinaliuz retractauit in arduis negocijs et facit que tradit fely.i rubrica de cōstitu.Et ea que dixi de hijs qui autoritatem possidēt idem dicēdum est de cōciliarijs pape et regis.Nā i arduis negocijs debent et tenent regē francie consulere per tex.nota.in c.fi.circa mediū de dila.et salicetus in.l.fin. in.j.notabili.C.de pact.precipue dñi magni consilij vbicunq̄ existant et accurrere et succurrere regi ex eo q̄d nihil tam proprium regi vel pape q̄ cor sani cōcilij eccle.xxxvij.Jntantū q̄ causa finalis est fons causarū et illa presumitur esse causa finalis que scdm rationem iuris debet esse finalis scdz bal.in.l.eam q̄.ff.col.C.de fidei cō.veriū tū sciatis q̄ vbi caput cōcilij est suspectū tota synodus vel totum cōciliū dicit esse suspectū prout notat Bal. C.si rector prouīcie in l.j.et notat in.c.j.de iudi.in nouella. Et dicunt participes vel sunt de illa parte quo prebēt consilium scdm bal.ibidem.¶ Jtez acrius punitur parricida q̄ matricida glo.in.c.turpem in verbo durior.j.q.j.Jstud dictuz venit in terminis isto die dispu tādo. Et sicut homo repēte nō fiat summus ita nemo repēte fit turpis tex.in.c.si sermo.de peni.di.ij.Jnfirmus nescit quid facit nec ignorās.c. abijt.xj.q.iij.¶ Jtem quid de abortiuo que opprimit infantem vel venena proiecerat sterilitatis est glos. in.c.consuluisti.ij.q.iij.fama nō sufficit ad depositionez nec facit manifestum et fama requirit ordinem iuris scdm glo.fi.in.c.scelus.ij.q.j.q̄d nota.¶ Jtem nec propter consuetudinem nec licentiam quis excusat a simonia per tex.iuncta glo.in.c.fi. j.q.iij.¶ Jtem etiam in arduis negocijs posito q̄ bona sunt discreta separata inter prelatum et capitulū vnius ecclesie vel habituatos choriales adhuc i talibus arduis vnus non potest agere sine alio et ita signā

ter tenet imo.in ca:causam in secun-da parte glos.ꝛ ibi solus panor.ni. In tertia col.de iudi.et inno.ꝛ mo-nachi in ca.ad hec de offi.archi. Ia-son hodie in.l.placet.ij.col.C.de sa-cro.sanc.eccle.et ibidē dicit in vlti-ma col. ꝙ ecclesia tenetur seruare consuetudines feudorū et tenentur ecclesiastici ad collectas. Et semper continuādo materiā autoritatis et preheminētie habetis ꝙ sola volun tas pape vel regis francie potest et dicitur esse iusta causa per glo: fi.in l.relegati.ff.de penis. Quinimmo autoritas superioris excusat ab illi-citis nam autoritate domini abra-am et sanson:et alij multi fuerūt ex-cusati tex.et glo.in capitu.dicit do-minus.xiiij.questio.v. ¶ Item om nis vsurpatio illicita.rei aliene cer-te dicitur furtum tex.est in capitu. dicit dominus eadem.q.in fine. Sꝫ autoritas regis nec pape excusat in raptu virginis vel vidue.xxxvj.q.ij. capitu.nullus. ¶ Item nemo tene tur alteri obedire nisi probetur cau sa scdm Bald.in.l.si quis in fine.C. de iure deliberandi quod nota. Sꝫ nemo baro.vel comes regni potest habere resortum vel iudicem appel lationis ex seipso absqꝫ permissione principis.l.j.§.si quis appellatione ij.col.ff.de appella.et ibi videas ple ne vsqꝫ ad finem illius.§.nisi prescri pserit a tanto tempore. Et nihilo-minus quod ad iustificandū de pla-cito principis sufficiat quecunqꝫ oc casio scdm bal.in cap.ecclesia sancte marie penul.col.vt lite nō contesta. et hodie Iason in.l.si testamentum C.de testamē. Sed quicquid sit ver ba pape.et regis etiam precise pro-lata veram recipiunt interpretatio-nem et tacitam conditionem prout Bald.in capi.cum marti.ferrariēn. in.viij.col.de cōstitu. Et per Bal-dum in.l.commissorie.C.de pact.in ter empto.et vendit.et Iason in.l. possidere.§.in admittenda.ff.de ac-qui.possess.ponamus papa ratione sue auctoritatis que alteras ante-cellit mandauit congregationem cō silij in loco ordinato. An possit cele-brari in alio loco ꝛ coram alio indi-ce forte causa suspectionis iudicis vel pestis vel causa metus hostium ꝛ etiam partium vel quia forte con-similes suffocati fuere in itinere an valeat actus alibi factus coraꝫ alio iudice casus est in.l.ab hijs.ff.de tu to.ꝛ curato. ꝛ.l.vacantia. C.de bo-nis vacantibus libro vndecimo Ia son hodie in lege testamen. omnia. C.de test. et refert angelus ibi ita. Et potest quis conueniri conditio ne ex moribus ad rescindendum id quod factum est ar.l.sed celsus.§.si fiid⁊.ff.de extra.emp.ꝛ.ff.de ac.emp. l.emptor.§.si qs ꝟginē ꝛ ita angel. pcōsuluisse ꝛ etiam consuluit roma. consilio.ccccxxxiij.ratio in correcto rijs fit extēsio precipue quādo red-ditur ad ius commune quasi sit ma teria fauorabilis scdm glosaꝫ. nota.

In capitulo statutus in verbo numerandi de preben.in.vj. Et sunt multi dicentes quod sacrilegium est disputare de scientia ⁊ voluntate principis seu pape. Verumtamen est licitum disputare quod papa vel rex quandoque errant textum in lege secunda ff.de supel.lega. ⁊ ita tenent Bald. ⁊ Jason in lege quod principi.ff.de constitutione principum prima columna Seneca enim scribens ad nero. ait licet omnes apes habeant aculeum tamen principes carere debent aculeo intantum quod res peculiares pontificum ⁊ regum ⁊ proprium debet esse ipsa clementia. Clementia enim est quedam temperantia cum potestate vlciscendi. Et posito quod sint principes constituti in altissima autoritate. sunt enim debiles quandoque memoria seu recordatione in tantis affarijs seu negocijs regnorum Tamen si rex non recordatur de dicto suo vel papa in omissis licitum est salua semper maiestate sue dignitatis reducere factum ad memoriam vt non perseueret in suo errore secundum Bal.in.l.iurisiurandi.C.de testi. ⁊ nota extra de testi.in nouella et in capitulo iudicum infra dedi vobis gl. singula. quomodo creditur judici de dicto per greffiarium suum facta declaratione pdito Sed nunquid rex vel baro sit fundatus de iure communi dicendo quod omnes res existentes in suo territorio sunt ⁊ mouentur de eorum censu certe non secundum hostien. ⁊ docto.in capitulo finali. ⁊ glo. fina.de offi.archiep. ⁊ ibi de but. col.iiij. Innocen. ⁊ Johan.andre.in capitulo nimis de iureiurando dicunt quod barones temporales quo ad iurisditionalia habent eorum intentionem fundatam de iure communi intelligatis si constet de eius dominio seu seignoria concessa a rege alias non et ita tenet abbas in dicto capitulo nimis prima col.ideo fallit in rege propter excellentiam maiestatis qui est fundatus.l.deprecatio ad.l.rhodiam de iactu.et septima questione prima in apibus. fallit in archiepiscopis ⁊ episcopis qui de iure communi habent eorum intentionem fundatam capitulo omnes basilice. decimaseptima questione prima. ⁊ capitulo alia et ratio datur ibi per docto. quia fines episcopatuum sunt stabiles nec mutantur.capitulo super hijs deuoto. Et domini qui dant aliquid per nouuelle vestison nihil exigere possunt pro introitu lege finali.de censibus libro vndecimo ⁊.l.qui agros de agrico.et censi.libro vndecimo.et ibi iohannes de platea. Idem notatur quod solus paterfamilias debet poni in extimo seu rotulo taille ⁊ illam soluere.C.de filijsfamilias.libro.x.l. si hi qui ⁊ ibi de pla. ⁊ exigens vltra rotu.punitur pecu. ⁊ corpalit.C.de superact. tribu.libro.x. Item illud quod confirmatur in dubio est semper perpetuum secundum Cynum in lege finali.C.de predijs minori. per.l.si

quis.C.de decurio.et ita refert bar- ba.se consuluisse pro admirallo por tugalie Bald.qui succe.feu.dare te neantur per barba.qd nota pro acti bus geminatis seu ratificatiōibus Et nota q confirmatio facit tria et operatur.primo prestat maiores au toritatē. Scdo si qd sit inualidū va lidatur et supplet defectum. Tertio sine licentia confirmantis non po- test retractari per glo.fina.cap.fra- ter.xvij.q.iiij.Item semper loquen do de autoritate si subditus negat me iudicem cum in rei veritate sim prout est notorium quod possum il li tanq rebelli et contumaci denega re audientiam et iurisditionē scdm Innocen.in capi.cumana de elec.et de dolo et contuma.capi.cum qui li. vj.bald.in fine.capi.an apud iudicē vel curiam domini in vsibus feu. et ratio est.quia crescente contumacia subditi crescit igitur et autoritas iu dicis vel prelati et econtra crescente contumatia prelati vel iudicis cre- scit autoritas subditi. scdm bald.et ibi barba.in addi.In vsibus feu. de milite vasallo in verbo timor domi ni.Nam propter inobedietiam tra ditur alius ordo scdm glos. in capi. forte.xxij.questio.iiij.Item poten tior debet timeri et de facili facit se aduersarium.ff.de verbo. oblig.l. si ita quis.§.eallege.et ibi glos. immo quis propter potentiam non dicit nec censetur persona idonea quod facit in fideius.accipiendis vbi exe- cutio: nec citatio potest fieri tuta: nec secura scdm glos.nota.in.l.j.ff.si quis in ius vocatus nō ierit. Et cō tra tales terribiles homines et po- tentiores qui seruientibus pilos ca pitis dirumpunt canes castellano- rum inuitant vt mordeantur et dis- sipentur vel auriculā ascindunt: vel calidā aquam feruētem super ipsos ruunt et infundunt et alia mala infi- nita certe in talibus sufficit vnū ad- iornamentū scdm Johā.andre.in.c. non minus.de imunita eccle. in no- uella.et.c.fin. de accusa. Et quando inferior monet superiorē vel par pa rem:certe nō est proprie imperium. Sed potius ordo iuris scdm Bal. de milite vasallo qui contumax est. ij.col.hortatio enim et monitio rigo rosa non est prout ibidem versi.ter monitus. Et per trinam monitio- nem contumacia subditi conuinci- tur. Sic etiam per trinas requisitio nem duricia siue pertinacia pastorum et iudicis conuincitur. Et potest re curri ad superiorem nota in.c. statu tum in nouella de supplen.negligē. prela. Et dicit bal.q est tex.nota.in dicto ca.de milite vasallo etc. Et illi domini pastores qui obmutescunt. Sed aliqui respiciunt calciamenta supplicantium et nō loquūtur certe iusticiam denegare videtur per tex. illius.c.de milite vasallo qui contu- max.in princi.ibi et nō respōdet etc. Sed ego crederem et limitarem qd debet esse interuallum temporis an-

tem quis priuetur iurisditione sua vnquam debet denegari iusticia ex eo quod iustum et sacrum iudicium debet procedere de vultu pastorum.c.j.in princ. vt ecclesiastica beneficia imo debent et tenentur pontifices et reges publicam audientiam tenere prout in aut. depositi.in prin.colla.vj.et per.l.lecta est in auditorio.ff.si cer.peta. Et concordatur in hoc puer.xx.rex sapiens stabilimentum populi. Et posito quod papa et rex alios regant tamen consilio vt dixi prudentum regere debent l.hummanum.ff.de legi.et per Bald. in princi.ff.vete. hinc posset. Item debent vt dixi esse clementes apud subditos alias apud deum tenentur.l. imperialis ibi gl.et Bal.C.de nup. Item nec noua vectigalia sine maxima causa imponere.c. innouamus de censibus et per.l.primam.C.noua vectigalia etc. Nec vti debent potestate absoluta sed ordinaria alias peccant secundum inno.in.d.c.innouamus. Item cessare debent et conquiescere a talijs et exactionibus indebitis erga subditos.c. non sane. xxiiij.q.v. Cum igitur tantam auto. et onus habeant principes errant qui dicunt imo offendunt non expedire ipsis regibus leges enutriri secundum Aristotelem.iij. Ethico.ait ex iuuene regi recta fortiri ad virtutem difficile est nisi sit enutritus et in eo sit scientia et claritas viij.q.j.signo in fine alias erit statua in regno suo secundum augusti.ij.de libero arbitrio.c.xv. Et qui tales enutriunt sint virtuosi. enoidas pedagogus magni alexandri eundem quibusdam vitijs imbuit quod vnquam relinquere potuit: et concordat Seneca etas que semel imbuta est recens seruabit odorem testa diu.et eccle.xxx. equus indomitus euadet durus. Quid plus veniunt digni dignificandi seu prehonorandi vel illi qui seruiunt persone regi.vel illi qui deseruiunt rebus certe honor est sedere ante alios et dignior debet sedere a dextris et inferior a sinistris: ideo primogenitus regis debet sedere a dextris secundum bald.in aut.decernimus.C.de sacro sanctis eccle. Et ibidem tractat omnem materiam tyrannidis quam poteritis videre ibidem: sed finis tyrannidis ipsa mors: vt dixi sed dicamus quo ad primum quod certe illi preferendi veniunt qui persone et mense seruiunt secundum Bald. et barba.in addi.super verbo curie.§. Item de feudo gardie et castaldie in vsibus feudorum. Et vbi est maior quantitas regalitatis ibi stare autoritas secundum bald.et de pace constantie §.quod nos versi.in causis allegat.l.si quando.C.de ope.publi.et ibidem circa principium tenet quod sublata guerra tollitur omnis eius effectus inuctus propter guerram et coquus regis est nomen dignitatis. sed altior dicitur qui primior est domino seu rege per glos.insti.de bo.pos.§.alia vero Bald.v.col.l.cum antiquioribus.C.de iure delibe. Nec dictis ob

uisioni ꝙ maiorem potestatē habet
rex in regno suo francie ꝙ impera-
tor in suo imperio scd̄m iasonē in .l.
stipulationē.iiij.col. et ibi per eun-
dem in suis addi.inverbo successiue
ff.de verbo.obliga. tenet andre. de
yser.ca.j.de vasallo decrepite etatis
iij.col.ea de causa decet principi et
spectat precetertis rogare nec rogā
do symoniam cōmittit competit in
super rogaturis aurem ꝛ autorita-
tem prestare regi preceteris inferio
ribus ꝛ posset reluctātibus rex de-
negare audientiam tanꝙ rebelli et
contumaci secundū Innocen.in ca-
pi.cumana de electio.et de dolo et
contumacia.capitu.cum qui lib.vj.
et bald.in fine capituli an apud iu-
dicem vel curiam domini in vsibus
feudorū:et crescente rebellione cre-
scere debet autoritas: nec videtur
mandatum qd̄ de iure fieri non de-
bet.l.si procurator.§.celsus.ff.de cō
di.indebi.Et propter inobedinetiā
tradit̄ alius ordo scd̄m glo. in. cap.
forte.xxiij.questio.iiij.Et voluntas
regis dicitur iusta:et sufficit quecū-
ꝙ occasio pro iustificatione de pla-
cito Bal.in ecclesia sctē marie pe.
col.vt lite non cōtestata.Iasōn in.l.
si testamentum.C.de testa.Quinim
mo affectus regis precātis supplet
ꝛ superat vicium omē.cū nulla fides
regni socijs non indigeat et omnis
potestas impatiens sit consortis put
specu.tit.de iudi.§.iiij.in prin.prag.
sanctio.solū regē excusat a symonia
put mihi videt̄ et potentius trahit
ad se minus potēs.l.ij.in prin.et ibi
bal.C.cōmunia delega.et debemus
obedire sꝫ maioribꝰ.l. veluti. ff. de
iusti.et iure. ¶ Itē nota ꝙ primus
actus est electio.Secundus est cō-
firmatio.Et tertius est decretū ad-
ministrationis extra de elec. capit.
transmissam.ꝛ Bal.in fi.l. illustribꝰ
C.de tuto.et curato.illustri. ¶ Itē
occupati circa maiora nō vocant̄ ad
mioa.l.gn̄ali ꝛ bal.eo.ti. ¶ Itē rō
ne dubij pōt fieri aliqd qd̄ nō fieret
in casu certi:ꝛ si aliq declaratio fue-
rit facta regnāte dubio p aliquē pla
tū:iudicē:pcu.vel tuto.certe: valet
ꝛ tenet.l.cū tibi.C.q dare tuto. ꝛ cu
rato.possunt.igit̄ cū de ptāte regis
aliq dicebāt.Quare dicit iason post
iohā.fabri in.l.placet vlt.col.C.de sa
cro.sanc.eccl'ijs qd̄ vasalli eccl'ie re-
gis tenētur ad collectā regis sicut
alij vasalli siue mediate siue īmedia-
te:nā eccl'ia tenet̄ seruare cōsuetudi
nē feu.vt ibidē. ¶ Itē de tallijs ec
clesie īposit tradit bal.in.l. iubemꝰ
j.et.iij.nota.Sꝫ in necessitatibꝰ ec-
clesie īminētibꝰ nullꝰ excusat̄. insup
bal.in.l.j.ad finē.C.de ope.liber.te-
net ꝙ tpe guerre rex pōt imponere
subditis subsidiū caritatiuū.Sꝫ va
salli nō tenent̄ in pecunia,put nota.
¶ Itē habetis scire ꝙ diocesanus
habet autoritatem super monaste-
ria in tribus casibus.Primo si ali-
quid debeant ex consuetudine.Se-
cundo ad eulogia.Tertio ad procu-

rationem ratione visitationis secun- dum glo. fina. in capitu. Eleutherius. xviij. questio. ij. Sed esset videndum nunquid ratione dignitatis plus ex- penditur quam alias certe sic text. iuncta glo. in. l. rescripto. in. j. ff. de mune. et hono. in verbo sustinere possunt. Et iudex ville potest cogi. habere equum seu consul. iusticie tex. iun- cta gl. in prin. ff. de mune. et hono. et duos in campis vt latius dicam. Et super iure patronatus esset ali- quid videndum et aliqua dicemus. Sed cōtinuando sciatis quod seneschal- li baillivi et alij rectores et guberna- tores debent ampliare civitates nu- mero hominum et ista est iusta cau- sa expendendi pecuniam vniversita- tis: Itē pro reformationibus facien- dis super bono statu et augmēto pa- trie vel civitatis pecunia venit expo- nenda tex. in. l. cū ratio. §. si plures. ff. de bonis dāna. et in eadem. l. dici- tur quod legitima non potest diminui per cōsuetudinem. Veniamus nunc ad ius patronatus et querendum de iure patronatu quod ius sit, vel temporale vel spirituale et quomodo in quattuor casibus transfertur. ¶ Item an sit subueniendum pa- trono in necessitate seu egestate et si militer de discordantia heredum ha- betur in ca. pie mentis. et ibi glo. cum capitulis sequentibus. xvj. l. questio- ne. vij. Rursus quia materiam au- ctoritatis continuamus. Si baro. vel comes habeat duas dignitates a digniori debet fieri denomiatio se- cundum glo. nota. in. l. stipulatio nō disu. et ibi iason. iiij. col. ff. de vir. obli- ga. et ca. dilectos de fide instru. posi- to quod glo. sit in contrarium in ca. su- per questionē. §. si vero de offi. dele. Plus est sciendum quod arma et nomē nobilium remanent apud princi- cipalem domus cum in illo tanquam in capite splendor geniture sit et perma- neat ar. l. cum scimus. C. de agri. et cēsitis. li. x. et tenet. Bal. in. l. sanci- mus in fine. C. pro socio. igitur que- ritur si ista iura possint vēdi per filium primo genitū certe sic secūdum glos. in. l. quotiēs. ff. de hered. insti. vbi loquitur dexelau et iacob. Sed vltra queritur in quibus consistit ius primogeniture videte tex. et gl. in. c. quod sit periculosum. vij. q. j. Itē nota quod arma donata filio dicuntur bona castrēsia prout nota. per doct. isti. per quas personas nobis acq. ¶ Item arma a patribus misceantur debet iudex provide- re. §. pt in specu. de offi. om. iudi. ver. ¶ Itē nō patitur et idē spec. ti. de pe- ti. et pos. §. fi. ver. j. summa imo ne capi- entur per reciprocam offensionē debet fieri se- questratio. idē specula. de seqstra. pos. et fructuum. §. fi. sed nunquid et cōcordat bal. in. l. ordinarij. iij. col. vbi si. Sed hoc quero C. de rei vē. ¶ Itē arma privata per- sone nec et publica licet depingi in hostio domus private. C. vt nō liceat liti. pdi. sui vel alie. ipo. et per iohā. de prato veteri in. l. si procura absentē. xj. col. ff. de procurato. immo tenet in ea- dem. l. xij. col. quod arma picta in re li- tigiosa ab vna parte in signum do- mini possunt impune ab adversario

a dignori

impune degastari ⁊ arripi allega .l. ij.titu. quo supra vt non liceat liti.p̄ di.su.vel ali.⁊c.igitur ex supradictis tractando accordu3 inter dominos canonicos briuate ⁊ habitantes vil le in signum domini poterant arma depingi in camera tradenda in eorū claustro ⁊ etiā tradi clauis vna tāq̄ digniores. per tex.singula.in.c.cum pater.§.pater pluribus filijs. ff. de lega.ij. Sed quando sunt duo custo des an vnus possit aperire sine alio ⁊ etiam si sint diuerse claues super isto dubio vide tex.et glo .in.cle. de here.in.§.nos volentes vbi pulcher tex.igitur continuando q̄ habitan tes nec etiam archam communē ha bere possunt per tex.in aut.de defen soribus ciuitatum .§.si vero colla. tertia vbi narratiue. Sed dispositi ue concluditur ibidem in. § .prece pta vero faciat quod monumenta ⁊ scripture manent sub custodia do mini et do rationem ex illo tex.aut. circa principium vbi dicitur q̄ domi ni paterna voce subditos defendūt Et est pulcher tex.. Sed sic est q̄ nō est amor qui vincat paternum ergo nō ē melior nec sanior custodia q̄ do mini sui. Cum igitur dicti habitan tes a consulatu ⁊ archino publico p arrestum curie parlamenti parisius frustrati fuerunt ab impetratiōe lit terarum regiarum .alia etiam que stio de nomine commissorum ⁊ qua litate. Sed nihil ad rem quia roma multa habet nomina que recitabun tur. Nam descriptio in presentatio nibus et se asserentes habere auto ritatem nomen regiminis cum non habeant talis descriptio nihil facit argu.l.modestinus. ff.de decurio.et l.semper in.§.quibusdam de iure im munitatis.ff. ⁊ latius videbitis in fra in versi.iudicum ⁊ ideo non sine causa roma habet nomina prout vi debitur et diuersis nominibus vo cantur scdm consuetudinem loci vel locorum scdm.abba.in capitulo con sulti in principio de procura.⁊ ibi di cit q̄ omnis vniuersitas dicitur cō munitas ⁊ insequendo tenet q̄ om nis vniuersitas debet regi ⁊ guber nari per consilium et membra a ca pite ordinantur.capitulo cum non li ceat de prescrip. Et que sunt nomia que roma habet videte per glos. in aut. vt etiam ecclesia romana cen tum annorum habeat prescriptionē collatio.tertia in principio. Sed vbi multitudo ibi confusio precipue in ter habitantes per tex.in aut.de re ferendarijs sacri palatij colla. tertia vulgus.⁊.vniuersitas semper indo cilis.iiij.eth.⁊ nisi sint participes vir tutis ⁊ que diuturno tempore im pressa sunt facile non destruantur ⁊ multitudo non paret rationi nec ho nestati.x.ethi.ca.iiij.sed potius ne cessitati ⁊ penis ideo felix est villa q̄ operatur per consiliū dicitur sapiē. xxxvij.a malo conciliario serua aiam tuam ⁊ tenet iaso.in.l.j.C.de ser.fu gi. Et res pulcherrima est qui ne

diocria possident scdm archi. vbi.s.
et decimo extra.ca.in fi.dicitur q sub
diti non minus .videntur optima age
re q domini si opera sint consona ope
ribus acceptanda sunt si vero discre-
pant verba sunt amputanda sed cre
do q nisi iusticiam altam ecclesia pos-
sideret riuuli ecclesie destruerentur
regnante inuidia antiqua apud lay-
cos et nota q frustrantes puniuntur
glo.in.l.et ideo de procura.imo iuris
ditio est spiritualis.j.q.iij.capitu.ex
multis et omnis potestas a domino
deo est ad roma.xiij.ista amicabili-
ter nunc tractantur. ¶ Item capi-
tulum ecclesie gloriosi martyris iu-
liani habet in dicta villa merum et mix
tum imperium et iurisditionem vna
cum ressorto appellationis igitur sem
per debet manere eorum autoritas
firma et preseruata. Nam quantum
quis habet iurisditionis tantum hz
autoritatis in cauendo et preseruan
dis scdm Bal.in prin.iiij.col.in.l.cun
ctos populos C.de summa tri.et fide catho. et ita tz
baptista in repeti.dicte.l.in fine.iiij.
col.nec permittitur militibus baroni
bus nec laycis ecclesias incastellari
seu turres et fortalicia fieri aut illas
in seruitutem redigi.capitulo sancto
rum patrum.x.q.prima. Et possunt
cogi layci ad oblationes capitulo sta-
tuimus.xvj.q.j.ita etiam ad decimas
et primitias.capitulo reuertimini.
decimasexta questione prima nec co-
medere oblationes defunctorum nec
recipere pertinet laycis capit. fina.
x.q.j.nec etiam concubinarij debent
comedere bona ecclesie ar.ca.fi.et ibi
glos.x.q.j. Sed sunt.xij. abusiones
claustri quibus tota massa religio-
nis corrumpitur scdm glo.in cle.de sta
tu.mona.in verbo curias quod no-
ta et illam videas per teipsum ista sunt
autoritatis. Sed quicquid fit est fa
tendum iudicem superiorem posse man
dare subditis et iudicibus inferiori
bus vt exhibeant statuta vel eorum
edita vt siquid est ibi corrigendum
corrigatur quod optime probatur in
l.sub pretextu de extraordi.cri.et ibi
barto.et Bal.et dictus baptista i.iiij
col.repe.l.cunctos. Et que dominus
sciuerit viderit et tolerauerit per suum
officialem vide eundem circa princi.
iiij.col.dicte legis allegat Barto.in
iiij.col.versiculo vero in.l.ambitiosa
ff.de iurisdi.om.iudi. ¶ Item pena
adiecta per inferiorem non ligat su-
periorem per nota.per abbatem in
ca.ex litteris in fine.j.col.de consti.
Et iniusticia potest accidere in mi-
nimis causis.sicut in maioribus.l.et
in minoribus.C.de appel.et sciatis q
vbi fit mentio de moderatione illud
semper importat diminutionem.c.
fina.de ver.sig. ¶ Item illud verbum
emolumentum exponitur pro sala-
rio in capitulo statutum.§.notarius
de rescri.in.vj.et capitur pro omni
comodo et lucro vndecunque proue
niat capitulo nemo extra de symo.et
capitulo primo de resti.li.vj.et cle.sta
tutum eo titu.et ibi docto.lucrum est

alia species sed super taxa scriptu- rarum gressiariorū τ notariorum venit consideratio fienda in pelle pergameni q solitū est seruari.c.dilect⁹ de offi.or.c.venerabilibus.§.denicß de sen.ex.li.vj.sed circa processus ꝯsuetudinū τ locorū et stilus in talibus obseruet ar.l.prime.§.sed et si.C.de vete.iuri enucle τ.c.ex litteris de cō sti.vide glo.in.l.argentarius.ff.de pac.panor.in.c.cum olim de re iudi. Sed in istis reformationibus seu cōfirmationibus τ etiam reuisitationibus feudorū finis illorum tonsura pecudum τ qnqꝫ excoriatio vt baptista vbi supra. Sed licite nō possum⁹ de alieno largiri.l.si pignore.§.j.ff.de fur.nec videtur id mandatum q de iure fieri non debet.l.si procuratori.§.celsus.ff.de condi.indebiti.Sed ꝺ natura seruorum τ famulorum est furari.l.si quis libertatem ibi quel.'te- stamento.C.quibus ad liberta.procla.nō licet τ ibi bal.Quinimmo vbi tractatur de cōmodo sepe inter coniunctos fraudes cōmittūtur τ sunt aptiores ad nocendū prout text.et bal.in.l.data pridē.C.de dona.preci pue clerici semper tendunt ad prauum finem non eget subtilitate examinis,capitulo de petro.distinctio. xlvj.Et secreta non carent suspitione τ plerunqꝫ sunt irrita τ cassanda nota.Bald.in lege sententia.C.de senten.et interlocu.om.iudi.τ omnis conspiratio presumitur ad maum finem archidia.in capitulo conspirationum.xj.q.j.τ Bald.ff.q cuiusqꝫ vniuersi.¶ Item τ cum habēt licentiam visitandi seignorias debet adaptari ad causam de iure possibilem lege si quando.C.de inofficioso testamento.et lege.τ.l.si pater.ff. de hijs que in fraud.credi.Et posito q licitū sit captare amicitias a quibus dona perueniunt.l.socium qui.ff.pro socio.non tamen ex inhonesta causa scdm Bal.in.l.j.C.si quis aliquem testari prohibuerit sed sine dolo licitum est suam vtilitatem procurare.l.si.eodem titulo.τ.l.si quando.§.illud.C.de inoffi.testa.Et notetis q tonsa pecude omnia generaliter confirmantur caue tamen quia vnqꝫ inhonesta nec illicita videntur esse confirmata sub illa generalitate ista fuit elegans doctrina Barto.in l.j.ff.de hijs qui sunt sui vel alie.iur. circa secundam oppo.τ tex.optim⁹ in capitulo primo.de iureiur.lib.vj. τ lege si peculium.§.sicut.ff.de peculio.Et vnusquisqꝫ querit vexationem redimere iuxta dictum cathonis cum locuplete viro litem motare caueto.Et melius pati modicum q intrare litium certamina panormita.in capitulo primo.de ap.et in capitulo quintavallis de iureiuran. Et super simulatione vtilividete,capitulum vtile.xxij.questione secunda τ Scipio cum aliter vincere non posset duos satellites pecunia corrupit qui viratum vino depositum prcmerunt sed minime approbata a

senatu quia empta vitium execra- bile quos pecunia suffocat. Et nil vir tuosius quam faciem iocundam et hyla- rem possidere cum viuentibus. Et cum modestia debet fieri correctio i aggrauatione vel asperitate loquen di secundo thimothei secundo quia quo ad diuersos diuersimode est lo quendum. Item legitur de dauid q prudenter se habebat in omnibus ad que saul. misisset. Enim primi regu xviij. Et magnum thesaurum possi- dent duces comites et barones qui nomen bonum possident. Item de bono nomine accursius glo. gloria- tur i lege facta. §. in danda. ff. ad tre bel. tradunt doctores in capitulo p inquisitionem de elect. et Iohan. an dre. in capitulo grauis de deposito. laudat vxorem suam dominam milā tiani vt progenitores possiderēt no men bonum. Et facit cessare omnes suspitionem que est bone fame vel magne sanctimonie. secundum antho. et Iohan. andree in capitulo postre- mo de appella. et facit. l. iij. ff. de test. versicu. nam si careat tc. Bart. in. l. proxime. ff. de his que in testa. delen tur et inno. in c. nosti de testi. Et cō- cludere quod ille bonum nomen possidet et dicitur habere quod per coniectu ras accipitur per. l. imperator. et ibi bar. ff. de vulga. et pupilla Et sciat insuper quod deus dicitur reuelator hor- ribilium qui protegit genus huma- num secundum bal. que fuit prima causa bene. amittendi. §. denique versic. pa- tricidij decus enim de temporali secu lo ad perpetuum nos vocat. Si qs sua morte moriatur. Sed mors dici tur gladio dei iudicio prouenire vt no. institu. de capi. diminut. et petri de anchar. cle. prima de pe. et remi. et Bald. in. §. quo ad nos. ij. collun. de pace constan. Et mortuus debet in- humari si fuerit sepultus contra edi ctum ecclesie secundum bald. in. l. princi- paliter libro primo. C. de libera cau. et mortuo potest fieri offensa Bart. in. l. prima. ff. de his quibus vt indig. et Bald. in. l. sororem. C. eodem tit. Sed quid de domo ruinosa lapsa vbi erant multi qui perierunt vel de matre pregnante est questio de suc- cessione inter parentes quis presu- mitur precessisse quando de ordine non constat vide Barto. in lege et in ripa. ff. de sicca. et. l. si inter verum et lege sed de illo. ff. de rebus dubijs. Et qui nascitur mortuus habetur pro non nato secundum glo. in. l. postu mus. C. de colla. quod nota. Et de- bent notare domini barones duces et milites ducem lapsam repisse legi tur non abiecisse tc. in capitulo scr pens de peni. dist. i. nec seuicia bestia li lacerare subditos. ca. decreto. ij. q. vj. Et scribitur per ezechielem viuo ego dicit dominus nolo mortem pec catoris. Et a capite raso eradire capillos est impossibile. Ergo vbi im possibilitas ibi non cadit negligen- tia per. tex. in. l. quod te in verbo si i po testate. ff. si cer. peta. Quin imo ius

naturale et genitū est supra ius ciuile per tex.in.l.si tibi mandauero. §. is cuius.ff.man.facit bar.in.l. certa forma.C.de iure fisci.lib.x.Et hodie Jason in.l.pupillo.§.si ex pluribus in fine.ff.de noui ope.nuncia.Et illis temporibus tristari nō debem⁹ de morte nostra nec aliorū.c. q̄ preposterū.lxiij.q.ij.Et refert helinandus cyrographus claudianū dixisse Sis pius in primis in fine iustus et hostis. Et exinde romani tradunt vt quis se prebeat et faciat facilē adeundo:sed contēni autem nō patiatur. Nunc etiam videndū si subditi teneantur vocare eorū dominos monseigneur certe sic et hoc ratione autoritatis vel preheminentie. nam abias vocauit heliam propter prerogatiuā prophetie tertij regū xviij.Jtem mulier que subiecta nō erat in temporalibus et fecerat cenaculum eliseo propter prerogatiuam sanctitatis vocauit illum mon seigneur.iiij.regum.iiij.ibi noli que so et.Et debent tacere subditi licet quedā sciāt glos.in.c.iudicantē.xxx. q.v.et facit.l.doli.ff.de noua.in fine et ponere frenū in ore eorū cū durus sit contra stimulū calcitrare.Jtem dñi barones duces et comites portāt nomen castellorū ab eorū parentibus et predecessoribus antiquitus edificatorum posito q̄ ruina sublatorū. Nam gladius goliath post mortem eius vocatur gladius goliath q: fuerat eius primo regū.xxi.Jtem tabernaculum sarre post mortē suam fuit vocatus tabernaculū sarre gen. xxiiij.Jtē de syon q̄ tpe machabeorū vocat̄ ciuitas dauid.i.macha.i.Et bethelee post mortē dauid vocat̄ ciuitas dauid luce.ij. Sz nō pl⁹ subditi etiam q̄ expediat nec vnq̄ debet dispositio legis vltra casum suum extēdi.l.Si vero.§.de viro.ff.solu.matri. Et subditi qui se nimis restringunt facile incidunt in periculum per.l.si ius a patre.§.si quis ex certa et ibi Jason.de lib.et postu.Jtem nec tenetur quis alteri obedire nisi probetur causa scdm bal.in.l. si quis in fine.C.de iure delibe.quod nota.et qui obedierit imputet̄ sibi et nō dño scdm abba.i.c.inter quattuor i fine de ma io.et obe. et vide.c. placuit.xvi.q.iij. et dixi latius superius titulo de possessorio.Sed sciatis dñi q̄ plus pōderatur libertas eo q̄ carior est q̄ vita.l.libertati et ibi Bal. C.de patria potesta.Jtem quomodo debēt propter minimā seuitiā erga personā subditi priuātur sua iurisditione tenet io.fa.isti.de his q̄ sūt sui vel alieni iur.in.§.fi.i fi.et decisio.delphi.l.i. facit.l.lenones.C.de episcopa.audiētia.Et solent homines factis recentioribus excitari.c.si habes et ibi gl. xxiiij.q.iij.et nouitates pariunt discordias.c.q: dilectio in fine de cōsangui.et affi.et.c.consuetudinis, Et inducentes nouitates reprehendūtur xi.dist.c.quis,in.fine.Legitur in omnibus et per omnia.morū cū fidelissi

me vetustatis servãdus ē.C.de test. l.testamenta.cũ similibus ⁊ etiã que patres nostri annunciauerũt nobis magnus em̃ comodũ cõsequitur qui a lite discedit seu recedit tex. nota.i. l.lucius.ff.ad trebel.glo.⁊ panor.i.c. cum causæ de emp.⁊vendi.intantum ꝙ ex causa transactionis in pignore dato non potest peti vllo modo restauratio per.l.a diuo pio.§.si pignora ibi velut ⁊c.ff.de re iudicata imo dicit imperator i aut.vt differt i prin cipio ꝙ ꝓpter lites multi coacti sũt patriã deserere ⁊ ad summã egestatē sunt peruenti.Et probi viri execrantur lites prout in.l.Item si res.§.fi. ff.de alie.iudi.mutandi caus.fac.Et dñi legiste ista iura sciunt igitur litigare nõ cupiunt. ¶ Item cõciliarij depositi debetur eis honor ⁊ reuerē tia.in signũ pristine dignitatis sicut legato scđm specu.titu.de legato.§. fin.versi.Itē nota prope finē et hoc nisi ꝓpter furta ⁊ scelera sint degradati scđm delphi.decisio.clxxvj.Et gaudēt priuilegio et iã exemptionis ad contribuendũ per.l.cum legē.C. de excusat.mu.lib.x.Itē habetis notare ꝙ iudex ordinarius ville vel ciuitatis nõ existens potēs cõtra delinquentes sue ville vel territorij potest brachium balliui vel senescali sui superioris implorare scđm notata per bal.in.l.si quis i hoc in fi.C.de episcopo.⁊ cle.⁊ debent ipsis impartiri vt malignitas delinquentium dirũpat iuxta leges congruit.ff.de offi.presi. De auto.iudicũ suo loco videbitur q: solum de auto.magnatoꝝ iuxta posse intendo cumulare.igit.Quero de auto.gl.dicatis put dixi vobis ꝙ bonũ nomē possidet ꝙ accurrit ⁊ succurrit nec oēs docto.simul iuncti sunt ita propinquiores nec iuxta carnem ⁊ cutim legũ textuus nec canonũ seu decretorum sicut glo. nocte dieq̃ simul sicut sponsus ⁊ sponsa dormiũt intantũ ꝙ glos. debet intelligi scđm tex.quē allegat put notat bart.in.l. nõ solum.§.si liberationis.ff.de libera.lega.Sed in omnibus et plus semper in dubijs opinionibus est inherē dum opi.glo.omnes alias antecellit et facit quod ipse Bald.notat in l.prima ad finem.ff.de vulga. et pupil.Sed angelus in lege secunda.ff. de accusatio.dicit et tenet ꝙ in consulendo non recedas ab opi.gl.Itē Bald.in lege finali.§.necessitate.C. de bonisq̃ libe.dicit adhereas opi. glo.et in perpetuum non errabis. ¶ Item per Barto.in suo consilio viij.incipiente andriolꝰ dicit do tibi glo.ordinariam cum ipse melius exteris dixerit.Salicetus in lege secũda.C.de senten.que sine certa quantitate prosc.tenet ꝙ qui nescit equitare firmet se super opinio.glo.Iason in lege illam.C.de colla.dicit ꝙ sufficit allegare glosam.vbi text.nõ reperitur et tenet iohannes de imola in lege prima.secunda col.ff.de vulga.et pupilla.Et glos.in lege filius. C.fami.herciscun.dicit ꝙ glos.est re

fugium misero:ū. Et idē Jason in.l. et hoc iure.ff.de iusti.τ iure loquitur de auto.glo.contra pano:.in.c.capel lanus de ferijs imo sufficit allegare rationē vbi tex.τ scriptū deficit scd̄z glo.in.ca.ex eo in verbo] rationis de elect.in.vj.tex.in.c.fi.de trāsac.τ tex. in.l.cū ratio.ff.de bo.dāna.ibi ratio naturalis τc.τ tex.in.l.scire opo:tet. §.sufficit.ff.de excusa.tuto.τ singula riter tenet ibi bal.quod nobis suffi cit allegare rationē licet quis nō al leget legē imo dicit iason.in dicta.l. illam quod querere legē vbi natura liter sentimus nihil aliud est ꝙ infir mitas intellectus q: ratio est anima legis. Cetera dicā.in.c.iudicum τ ibi videbitis quo ad decisiones causa rum ꝑ qua parte iudicandū sit. Re stat insuper de aucto.docto:ꝝ de sco lari scientifico an debeat p:ecedere docto:ez minus sufficientē τ istā que siui cuidam scholari tholosano vt cresceret animus studendi et dedi si bi glo.in.l.j.C.de anno. ciuilibus .li b:o.xj.Sz quo mō debet talis scho laris excellens doctrine p:ecedere glo.ibidem declarat et pano:.in.ca. clerici de iudicijs sed ad p:obandus sufficientiam vel insufficienitam vel excellentiam requiruntur.xv.testes per tex.in.l.vnuzq̄.C.de pxj.sacro. scrin.libro.xij.et facit text.valde so lennis in.l. Sed rep:obari.§.valde disciplinatos. ff. de excusa.tuto.et ibi bal.tenet iason hodie in.l. cū q̄d ff.si cer.peta folio.ix.Jtē tenet ibi dem ꝙ docto: theologie p̄cedit oēs docto:es secundum docto.et ioan nem andre.i.o.c.clerici de iudi. Sed certe fallit si sit docto: vtriusq̄ iu ris q: tunc p:ecedit theologum. Et facit ꝙ dicit bal.i.l.Sed milites.ff. de excu.tu.Jtē p:eferť docto: decre to:um docto:i theologo nisi bñfici um sit in loco heretico scd̄m hosti. in.c.j.de consan.et affi.et iason in.d. l.cum quid.Jtem dedi vobis supe rius ꝙ scientia donum dei est. Que ro]quis dicitur habere doctrinā emi nentem et quis habere sufficientem tradit inno.in capitulo.cum in cun ctis de elec. ¶ Jtem est videndum ō aucto:itate iudicis superio:is cer te habetis scire ꝙ p:opter p:obabi lem auctoritatem docto:um eo:um dicta sunt tollerabilia secundum Dy. in.j.regula in.iij.collūna par ui voluminis. Sed dicit non obstā te aucto:itate permittitur elucida ri dicta illo:um. Et isti iudices o: dinarij villarum subalternarum te nentur p:estare sedem et hono:em superio:ibus in eo:um iurisdictio nibus iuxta.l.ij.C.of.iu.et ar.C.de of.p:efect.v:.lege.p:ima et glosa in capitulo cūo.subiectus distinctione xcv. Et locuz tenens q̄uis indign⁹ a rege vel metropolitano o:dinat⁹ in sede et alijs venit hono:andus textus τ glosa in capitulo.finali.nō nagesima tertia distinctione.τ etiā ambassiato:ibus. Jlā vbi nō est co pia alio:ū minus legitimus assumi tur lege generaliter.§ penul.dige stis de decurio. Sic et alias in defe

ttu probationum addmittitur mi nus ydoneus testis glosa.in capitulo priscis distinctone.lv. precipue cum in illos nullam cohertionem habeatis nam episcopus nō potest excommunicare suum superiorem secundum innocen. in capitulo statuimus extra de maio.et obedie. immo pauca loquantur precipue cum dominis presidenti.vel senatoribus quia multa viderunt nisi fueris interrogatus quia ista faciendo das honorem regi et prebes auctoritatem curie et pdest multū captare cor beniuolētiā multa ꝑnt ex officio.et cū illis cōmorare qui te facturi sunt meliores. Et vt faciamus finem est videndum de duobus aut tribus videlicet de obedientia reuerētia et seruitute et hijs visis erit forte finis huius additionis quia pinguis est materia. Sed ex precedentibus primitus potestis scire quod ecclesiastici ad duo tenētur ad exemplaritatem ad regulam seu votum .domini temporales debitores iustitie existunt et debent custodiā erga subditos. Et tot moribus dignus est quod exempla perditionis ad populos suos transmittit. capitulo precipue vndecima questio ne tertia et Baldus in capitulo olim in fine columne circa finem de referi ptis .Quod propter enorme delictum papa deponitur.nobilitas virtutum et vite honestas ydoneum facit dei seruitorem. ca. pe.de preben. et omnes interessentes cōsilio se sub scri.gl .c.bn.dist.xcvi. Ingreditur fatuus qui anciper gubernat dū celebratur.officium diuinum. Stat nisus in manibus suis. Qui rogat et nescit supremū precari rectorē ventos sufflat in ore leues. Sed qui de templis nunc volet pulsare prophanos homines atque edes sacras euacuantes malis pauci quādoquidē in eadē manerēt thura chorꝫ aliq̄rū ecclesiarū hodie sūt praue cogitatiōes habituatorꝫ ēt tonitrua scabelle et sip fius nihil ideo nūc q̄ntū ad obedientiam dicit quod regulariter nemo tenetur alteri obedire nisi probet causa scōm bal.in fine.l.cū aliquis.C.de iure deliberandi et videte glo.c.forma. xxi.q.v. Sed aduertendū est nam ad hoc quod qs teneatur parcere et obedire pcepto debēt tria pcurrere. Primo qd qd pcipit sit de officio suo. Scdo qd habeat ptātem Tertio qsit iustū in.capitulo iulianus et.ca.precepisti. xi.q.iij.et per docto.in.c.ex parte de accusa. Sed vbi debet obedietia bonum debet omitti semper obediendo scōm glosam nota.i capitulo quid ergo vndecima q̄stiōe tertia. ¶ Itē et illa prestita tollit presumptionem rebellionis scōm baldum in lege sine possidetis in fine.C.de probatio. ¶ Item potest ille prelatus in obedietia subditos visitare atque corrigere scōm glosam nota. in capitulo sane de excessi.prela. verumtamen nō ita precipere vt rem tradam prelato.scōm iohan.andre.in.c.inquisitio

nem desen: extedica. in verbo morale sed que differentia sit inter rebellionem et inobedientiã nota abba. in c. inter quattuor de maio. et obediẽtia: Et ibidẽ dicit q prelati nec iudices habẽt facultatẽ subornãdi subditos alterius, imo peccãt nec talibus trãsfertur possessio. ¶ Itẽ nec tenetur obedire subditus dño si cõtra deum vel aliũ timetur scandalũ futurũ ab bas in c. quod super in fine eo. titu. ¶ Itẽ habetis q obediẽtia presumtiua tollit omnẽ presumptionẽ cõtumacie seu defectus etiam citati seu adiornati personaliter scdm bal. in l. siue possidetis. Et obediẽtia tria includit. pmo pstare reuerentiã. Scdo preceptũ et iudiciũ subire et suscipere dicto. c. sane. Et monachus qui non vult obedire plato vel suo priori potest priuari a cõsortio aliorum fratrum tex. in c. cũ i ecclesijs de maio. et obedientia. et vide tex. optimũ. De obedientia in c. sciendũ. viij. q. j. et ibidẽ in glo. dicit q inobediẽtia equiparatur heresi. ¶ Itẽ propter inobediẽtiam põt clericus priuari suo beneficio scdm glo. nota. in. c. dolentes de celebra. mis. verũtamẽ nisi lex vel canõ expresse pronũciet priuationẽ vel depositionẽ vel priuationẽ priuilegij vnq habet locũ priuatio: nec simili lia tex. in autentica de non eligen. ij. nubeñ. tenet bal. in autẽtica ex testamẽto. pe. col. C. de secũdis nup. glo. fi. de iure patro. et glo. xix. q. j. in summa. ¶ Itẽ pro prima offensa nõ est quis priuandus. c. si. in fine. xij. dist. Illam pertinaces seueros esse dicuntur humiliatis vero et penitẽtibus venia negari nõ debet. c. qnto in fine. ij. q. iiij. ¶ Itẽ mitius agitur cũ sponte cõfesso: q cum conuicto. c. in primis. ij. q. j. et ibi glo. in verbo sponte. Et qui plus offendit plus peccat. c. precipue. xj. q. iij. Sed illa sententia est semper preponenda inter dñm et subditum et dicit esse potior que maiori pietati nititur tex. in. ca. si quis iuxta glo. in verbo humanus. xxiij. q. j. imo calor inconsultus caret vicio calũnie. c. si quẽ. ij. q. iij. Sed inobediẽtia facta equiparatur heresi. tex. et glo. in. c. sciendũ. viij. q. j. et iiij. q. j. in summa. Nã rebelles sunt extra legis protectionẽ. l. j. C. de natura. libe. et ibi Cy. ¶ Itẽ clericus inobediens est corrigẽdus per brachiũ seculare per glo. in. c. quidã. xvj. q. j. ab surdum enim est aliquẽ opitulari et nõ sibi scdm glo. in. c. romanorum dist. xix. facit. l. nuper in fine. C. de natura. libe. Sed qui plus peccarunt vel pilatus an iudei clamãtes crucifige crucifige de hoc est glos. in. c. perniciose de peni. dist. j. Et facit cõtra paruas cõitates. Sed que sunt illa que eps potest petere pro cathedratico. est gl. in. c. j. x. q. iij. ¶ Itẽ in quibus tutor et prelatus differũt. c. q: eps. v. q. iij. ¶ Item etiam notetis subditi ciuitatum q obiectio patris vel etiam maioris dñi vnius patrie proditoris nõ solum nocet filijs proditorum. Sed

c. plu los e.

11 v° Rebb. in suo tract.

etiam subditis illius patrie.l.fin.et ibi glo.fi.C.de tabula.scribis lib.x.z sic carnē illoz penetrat. ¶ Item ratione boni cōnexi malū tolerat glos. sing.in.c.q mangnū.xxiij.q.iiij. Sed in alijs criminibus propter excellentiam virtutis alicuius subditi qui forte propter delictū debebat mori ipsa pena debet remitti per text.singula.in.l.ad bestias.ff.de penis imo etiā recedit a pena statuti scdm Jasonem in.l.cū quid.ff.si cer.peta.facit l.lex est.ff.de leg.ij.col.z bal.in.l.scire oportet.§.oportet.ff.de excu.tuto. Finaliter in crimine de traison cum parcitur vno indigno ad contagium prolationis prouocat vniuersos z ita tenet beatus ambrosius in libro de offi. Sed in talibus vel similibus criminibus nemo recte suscipit monitionem nisi qui actibus suis errata cōdemnat et innocentiā vite conuersationem demōstrat.c.verū di.lxxxj. hinc est q multotiēs sub dulci melle venena latent. ¶ Itē esyas.xiij. ait ponā tenebras corā eis in lucē z praua i recta idē esaya.xliij.nō memineris priora z antiqua praua nō intueamini. Et sic vnusquisq in suo statu recte debet manere z obedire z nōne saul filiū suū ionatā transgressorē occidere voluit q uis victoriā reportasset sed populus illū impediuit primi regū.xiiij.c.igitur subiacete prepositis vestris nō solum bonis sed etiā discolis ad hebreos decimotertio obediētie abrahe.placuit deo z libera uit filium eius. ¶ Item de iure tolerandus est prelatus vsq ad sententiam et honorandus ratione dignitatis z autoritatis.c.nōne octaua.q.iiij. Et tacere debet subditus dum prelatus vel dns loquitur nec debet interrumpi verbū eius scdm glo.finalem in.c.esto subiectus z super verbo vt principem. Quimmo si aliter dns se habeat erga subdictū adhuc debetur ei obedientia. Sed via iustitie prosequatur eū glo.super verbo deffera tur.in eodē.c.esto subiectus dist.xcv. ¶ Item nec in scribēdo subditus debet vocare dominū fratrem z dicit imperator q in salutatione iudices debent facere honorē superioribus.C.de offi.iudi.l.ij. z ar.l.j.C.de offi.prefect.vr.z glo.in.d.c.esto subiectus. Item plus de iure ciuili obedientia patris presentans filiū delinquentē iudici liberat filium a morte ideo q nō venit ita acriter puniēdus per tex.nota.in.l.milites agris in.§. desertorē.ff.de re mili. z Salice.in.l. propter insidias.C.qui accu.nō possunt z per illū tex. Reynerius refert se fuisse consultū de facto facit tex.in l.Quicum vno.§.qui filium eo.titu. de re militari z ita consuluit paulus de castro prout refert in dicta.l.insidias in sequen.opi.predictorū Reyner z Sali. Igitur plus valet obedientia q victima. Et cepola cautella.j. Et inobedientia facta equiparatur heresi p tex.z glo.i.c.sciēdū.viij. q.j.z.iiij.q.j.i summa.hēc plꝰ habe

c iij

in arte mili tari ... argue ... difficile est ... dicendat ... dom. ... M. fr.

tis notare q ob reuerētiam aliquid fit ratione auctoritatis. Nam primo defertur iuramentum domino et non vassallo. In causa. Secundo idē defertur ad patronum. ff. de iureiurando lege iuris iurandi ad pecunias in §. hoc iusiurandum. Sed de hoc debito reuerentie habetis textum de milite vassallo qui cōtumax est capitulo primo. in vsibus feudorum. Item de debito deuotionis habetis in capitulo primo in quibus causis feudum amittitur. §. quomodo. Item sciatis q nouus homo restitutus per regem vel papam perdit gratiam populi imo dei. ff. de adimendis legatis lege si seruus effectus et lege interdicit. ff. de conditionibus et demōstra. Quinimo habetis notare q si vassallus accusaret dominum de furto q non venit audiēdus et hoc ratione reuerētie seu obedientie. scdm Iohannem andre. in additioni specula. titulo de actione et obligatione. Sed debet agere subditus actione certi conditione generali que non infamat et ratio est. Nam magis inspicitur genus actionis q genus cause. Et ita eleganter nota in lege certi conditio. ff. si certum peta. Item iudices inferiores baroniarum non possunt inhibere subditis ne possint reclamare ad balliuos vel senescallos. scdm lucā. de pe. colli. decima sexta. l. vnica. C. vt nemo ad patro. susci. libro vndecimo. Item quidem rex philippus condidit legem regiam viuam casu nouitatis. Item sciatis bene domini iuuenes q iudex laycus habet autoritatem supra clericum, canonicum et religiosum super verificatione cedule deci. tholosana capitulo decimo, sexto et hoc iure vtimur. ¶ Item iudex ecclesiasticus tenetur bannitos vitare in terra qui banniti fuerunt, per iudicem temporalem et debet illos excommunicare imo et doctores. in capitulo primo. de officio ordinari. et iudicata exequi capitulo secundo. §. secundo de excep. libro sexto. et debet vnum brachium alium iuuare capitulo cum verum distin. xcvj. Bald. in auctē. ea que de epi. et cle. et quis potest conueniri conditione ex moribus ar. l. qui lucij ticij. C. de rescin. vend. Sed quid important illa verba apposita in rescriptis pape videlicet in dignationem petri et pauli vel etiam rex dicit nostri numinis. bal. in aut. statuimus. C. de episco. et cleri. et barba. in additio. in verbo euitabit. §. porro. in capitulo q̄ fuit. pena cau. bene. admittendi q punitur extraordinarie sed non in iurisditione et vltra q non erit gratiosus principi. Item ex autoritate, potest dominus ex iusta indignatione auferri officium et beneficium scdm Bald. de feudo gardie et castal. §. item et ibi in addi. Sumus in materia aucto. et tetigi vobis quomodo sciētia est maioris auctoritatis q pulchritudo corporis et preponitur in beneficijs conferen

scia p̄fert pulchritudini corporis

dis Et sic est vna qualitas que dici tur esse maior altera. Nunc dico quod est alia qualitas superioritatis que dicitur potentia et hoc respectu ami corum prout notat abba.in.c.super eo.de testi.facit.c.officij de elect.alle gat text.cum glo.in capitulo consti tutus el.ij.de appellatio. Tertio est alia qualitas superioritatis sicut est preheminentia honoris et illam expo nunt docto.in dicto capitulo super eo .quando est presidens vel etiam consiliarius principis.sed nota quod ba stardi non possunt esse consiliarij prin cipis seu regis secundum Bald.in.l.cum legitime de statu hominum et decisi. delphi.cccclxxx.Alia qualitas est et vltima nobilitas et ceteris paribus nobiles prehonorantur capitulo mul ta de preben.facit glo.in capitulo quod contra parem.xxiij.questione prima et de selua in suo tractatu.de benefi cio. Item in ecclesia attenditur lo cus sedendi in loco decani vel prepo siti vel cantoris.ita in statibus vbi barones et comites existunt secun dum Baldum in.§.marchio.ij.col. sibi barba.in additio.de his qui feu. dare possunt. Et ibidem dicitur quod preceptum non facit quem prelatum sed obedientia suppositorum. Hinc est quod si domini barones et comites qui in odium suorum subditorum ex eo forte quia se defendunt via iu sticie non possunt seignorias assen sare in manibus tyranni: nec simili ter se subijcere alteri contra volun tatem subditorum prout nota.hos stiensis:et Johannes andree.et An tonius in capitulo.dilecti filij de ma io.et obe. Nam interest subditorum quod dominus eorum sit liber. Secundo eorum inter est plu res habere dominos forte vexarent subditos in nouitatibus vel male re gerent secundum Innocen.in capitu.au ditis de prescrip.et forsitam do vo bis nouam rationem: videlicet quod pro pter excessum odij presumitur ali quid fecisse animo iniuriandi secundum bal.eleganter in.l.lapilli.ff.de re.di uisi.sicut nec dominio inuito vasal lo prohibetur alienare glo.nota.in.l. inuitus.ff.de fideiusso.et Cynus.in l.j.C.de noua.nisi cum vniuersitate bonorum: quia tunc cessat fraus et dolus. Aduertatis: quia est de fa cto in arduissimo negocio. Sed in quantum tangit materiam seruitu tis sciatis quod seruire deo et regi fran cie non est seruitus immo libertas iuxta illud seruire deo regnare est. Et sex modis fuit seruitus indu cta: est enim vna seruitus que ha buit ortum propter peccatum ade et ista est de iure diuino: ratio quia pec cans seruus est peccati.ij.q.vij.§.qr ergo. Sed per incarnationem iesu xpi sumus liberati.ad Galat.iiij.facit. xij.questio.ij.capitu.cum redemptor Secundo seruitus habuit ortum ab, et propter ebrietatem.c.sexta die.xxxv. distin. Tertio est introducta propter bella: vel quando hostes capiuntur in bel lo. intelligatis iusto per .l.manu

missiones.ff.de iusti. et iure. Sed il lud inter christianos non seruatur: quia hostes no fiunt capientium scdm Bar.in.l.hostes. in fine.ff.de capti. ¶ Quarto est inducta de iure ciui li put insti.de iure perso.§. penul. Quito de iure canonico que habuit ortum a delicto ecclesiastico: ex quo quis efficitur seruus tex.est.xv.q.vl ti.ca.cum multe facit.c. quorundam extra de iudeis. ¶ Sexto quero an sit diuersitas seruorum domini iuue nes dicatis q sicut aliqui sunt ori ginarij: videlicet q sunt nati ex ascri ptitijs in ipso solo seu seignoria do mini et tales sine gleba no possunt vendi: et sunt idem prout serui. con scriptitij vero duobus modis fiunt aut prescriptione vel duplici recogni tione seu scriptura facta.scdm in ca. generalis.distin.liiij. Sed teneatis menti q franci liberi sunt et absolu ti ab omni seruitute scdm Bald.in capi.j.circa finem versi.alia questio de capitaneo qui.cur.vendi. Et est ho nor gallicis acquisiuisse tale ius qd nullus tam fortis: nec etiam stultus possit tale iugum eis imponere. Sz quid de illo qui fuit relaxatus p ali quo crimine vel in arresto positus p debito ciuili nunquid debet esse ta lis libertas qd eius persecutio sit difficilis certe sic scdz Bar.in.l.j.§. omnia.ff.de a equi. rerum do. quid de criminoso detento in carcere an possit recomendari pro alio delicto: de hoc plene per bar.in.l.non tantu §.fi.ff.de bono.pos.scdz tabulas qd not.q: qtidie euenit. Postremo il li qui potestatem habent eligendi et autoritatem dandi officia qui sunt illi iudices necnon defensores ciui tatis pastores seu prelati et etiam sa cerdotes pro vicarijs qui potius ve niunt eligendi certe iudex vl' pretor vbi lare fouet.C.de offi.preto.l.tres Item defensor ciuitatis de ipsa ciui tate in aut.de defen.ciuita.§.j.et vl ti. Itez prelatus potius de gremio suo q alieno.lxj.distin. capitu. nul lus. Item curatus vicarius seu sa cerdos certe de ppria diocesi. capi. hortamur.lxxj.distin.et glos.fin.ca. si quis suadente.xvij.q.iiij. Et im putetur illi qui pro nouo beneficio vetus elegit grauame.C.de iure de libe.l.vl.§.penulti. et facit glos.fina. capitu.vxor filius.xvij.questio. iiij. Postmodum: quia superius mul ta iura que pertinent non soluz do minis: sed etia subditis habuistis. Sed in electioibus fiendis si sit ali quis volens et cupiens eligi qui per ante multa mala peregit: et alter valde bonus certe venit preferen dus qui prima mala comisit tex. in cap.fideliori.l.dist. et ibi loquitur de beato petro. Beatus gregorius dicit q nemo repente fit summus. Ita nemo repente fit turpis tex.est est in cap.si sermo meus de pe. disti. ij. Sed non prius credendu homini q odor fame sue precesserit scdm gl. no.in.c.propter gloria de consecra.

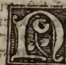
stin.iiij.quod facit cōtra praua im ponentes nec omni spiritui creden dum est. Sed princeps omnem tur pitudinem tollit.l. imperialis.C.de nup. Et nota φ exiens ab ecclesia: quia forte fatigatus vel causa recre ationis excusatur gl.in verbo ratio nabili in cle.j.de celebra.missa.idem ratione occupationis vel infirmita tis vt ibidem dicitur. Sed posset q̄ ri que sunt iura q̄ prescribi nō pos sunt. certe dicatis φ sunt nouem vi delicet iura libertatis tributa: ma trimonium decima a laico. repetitio rerum peculij. Similiter nec serui tutes que causam continuam nō ha bent. Item nec limites iusticie. Itē nec procuratio ratione visitatiōis. Itē finaliter nec inobediētia scdm glos. singu.in capit.clerici.xvj.q.iij. Item nec que metu hostilitatis pos sessa fuerint.t ex.in ea.si sacerdotes xvj.q.iij. Itē in quibus casibus pre scriptio interrūpitur τ quibus mo dis glo.in verbo interrupta in capi. placuit.xvj.q.iiij.τ in fine dicitur φ est prescriptio dormiēs in eccl'ia va cante: τ pupillo. Dnus enī spernit coacta seruitia nā apl's cum horta retur ad elemosinas ait. Det vnus quisq̄ put destinauit in corde suo. nō ex tristicia.tex.in.c.iam vo.xxiij. q.vj. Et si corporales ecclesie non pre stant seruitiū qui illud impediunt .l.si seruo fideicōmissaria.ff.de here. insti.τ.l.pxime.ff.de ritu nup. facit in arg.l.titius puerū.ff.de obseq.fit enī denoīatio ab eo φ plurimū pōt. l.domū.ff.de cōtrahen.emp.l. fundi partē.ff.de statu dominū.l.queritur. ff.de lega.iij.q̄situm.§.illud fortasse puta φ propter officiū τc. Sed que ritur si refutent aut ponunt in dila tione seruiendi certe ad modum va salli nō pōt plus q̄ priuari. Et pōt vasallus inuito dn̄o renunciare feu do.nisi ad certū seruiciū fuerit con cessum scdm Bal.in prohe. feudo.v. col. Item istud facit contra illos q̄ volunt coactum seruitiū. Nam qd̄ quis inuitus patitur nō affert ei p iudiciū.c.ad eius. τ ibi glo. distin.v. Itē malicia subditorū nō venit pre latis nec iudicibus imputanda dum tamē per eos nō stet scdm glo.fina. in.c.admonere.xxxiij.q.ij. Et in ve teri testō fuit diuersitas mensurarū et ponderū scdm glo.in.c. quis ali quando de penitē.distin.j.in verbo. qui domum. Item multotiens qui multum corrigit offendit scdm gl. singula.in verbo sanguinē.in.c. de nicꝭ.distin.iiij.τ.ij.q.vij.c.de his: et ca.serpens. de peniten. distin.j. Et omne φ magnū est rarum esse debet ca.si offam.di.viij. Itē bona ecclesie vacantis cui pertinet custodia illorum bonorum videte glo.in.c. illud.xij. q.ij. Itē quō magis curat de mona chis hodie ad prelaturas eccl'iarum secularium dixi super pluralitate be neficiorum latius. Sed si habeant an debeant regi scdm officium clerica le vel monachale est glo.fin.in.c.fin.

et de renū. c. nisi cum pri gl.

in cle.si.de celebra.missa.certe dñi di cit Seneca ad lucilliũ ep'la.xviij. die bus festiuis maxie iperandũ est aio vt tunc a volūtatib⁹ solus abstineat cũ in illas ois turba pcubuerit scd'z gl.in v̄bo vigilijs in cle.j.de celebra. missa. Caueãt a ludo q generat rixã ex qua rixa solet seq̃ effusio sanguinis vulnera ꝛ homicidia per q̃ loca polluūtur scd'm gl.in v̄bo violatio nes.cle.j.de cele.missa. nec choreas in eccl'ia vt ibidē. Jtē psallere ꝛ cam panas pulsare horis indebitis cle. j.circa fi. Sed qua orone debem⁹ vti rogo vide glo.aureã.in v̄bo orones in cle.de reliqis ꝛ venera. sancto. ho die magis curãt aliq̃ sup ꝛ debãque tis seu conuiuijs q̃ de diuinis.c.cõ uiuia.ꝛ.c.precedēti.dis.xliiij.ex quo inde pcedit luxuria ꝛ multa mala ea dē dis.s.j.ꝛ.c.seq̄nti.p totũ hec re cito. Nam ex quo maiora nata sunt opera ingenij taberna apta est sub clypeo correctiõis. Jtē an sit obediendũ pape si imīmineat scandalũ vel status eccl'ie pturbet nõ scd'm Jnno.i.c.inq̄sitiõi circa fi.de sen. exco. Nã ppter scãdalũ a regulis cõibus recedit tex.in.c.cũ teneamur de pre bē.ꝛ.c.cũ nil cum scãdalo de pstitp. ꝛ in.c.puenit.ꝛ cap.presby.dis.x.c.v. Jtē esset videndũ de vnione eccl'iarũ ꝛ bñficiorũ. Sed remitto vos ad glo.singu.in.c.ꝛ tēporis q̃litas.xvj. q.j.ꝛ sunt verba grego. Jtē quõ Sacrilegiũ varijs modis describit glo. magistralis in.c.sacrilegiũ.xvj.q.iiij.

Et clericus vel prebēdatus põt suspendi per hebdomadã.gl.in.c.nullus.xxj.q.iiij. Et etiã que dixi de vnione videte.c.ꝛ gl.in.c. penul.xxj. q.ij.incipiente sicut. Sed quid dicemus de his qui in diuersis eccle sijs trãslatant ratione permutatio nis vel alias adepta possessiõe vel non adepta.videte glo.singu.in.ca. si qs iã trãslat⁹.xxj.q.ij. Jtē q̃d epi scopo lepro so.vel al's an possit ali⁹ in eius loco poni.glo.in summa.vij. q.j. Jtē de materia expurgatio nis ab infamia illata. vide q̃ hodie expurgationes sunt arbitrarie: nec tenetur se expurgare nisi fama pre cedat ꝛ cõstet ex semiplena pbatiõe de hoc ad plenũ in sũma.ij.q.iiij.in gl.ꝛ etiã per gl.in.c.hs hoc.ij.q. iiij. Similr eēt videdũ vtrũ pstitutio ec clesie militãtis liget crimē oino oc cultũ.gl.est sing.in v̄bo coipo i cle. j.de hereti.cp's.sic.nõ tamē de illis no minatim iudicat.

Capitu. an sit licitũ romano pontifici infer re bellũ regib⁹ xp̄ianis. S.

Unc est vidēdũ an sit licitum pontifici Romano inferre bellum regibus vel principib⁹ xp̄ianis q̃ maxie in terris nõ subdi tis eccl'ie: superius succincte aliq̃ te tigi. Sed primit⁹ aliq̃ volo tradere

Ludus .n. gemuit lapidu cerlamē etiā in muris inimici hoc et funebre bellum horat.

In obedienda pape et piculo scandali

Sacrilegium

Papa aūt dicit a,pape.q̄ est dictio
admiratiua q̄si admirabilis i terris
cū vices dei gerat.put gl.i phemio.
cle.in v̄bo si.papa.§.hoc sane.Et legit
in.c.sane dis.xcvj.iperatorē cōstan-
tinū deum vocasse papā: ꝛ clerici di
cit glo.ibidē dij vocātur. Et clauis
sacerdotalis dicitur ipsa potestas sa
cerdotalis per quā ligat ꝛ soluit gl.
super v̄bo dedit in,cap̄.j.xx.distin,
Et nō miremini de autoritate seu
ptāte pape et regū. Nam si omnes
essent equales: genus hominū non
posset consistere:nisi quidam essent
maiores:ꝛ alij minores prout est in
angelis tex.in.c.ad hoc.lxxxix.dis.ꝛ
per gl.finalē in,ca.de cōstantinopo-
litana dis.xij,moyses ꝛ aaron fuerūt
summi sacerdotes ꝛ primi.Sꝫ moy
ses fuit maior:q: instruebat populū
ꝛ eū redarguebat tanq̄ maiorē scd'ꝫ
gl.fi.in.c.sacrosancta dist,xxij.ꝛ ip̄e
osculat in pede p glo.illā in.l.pe. C.
de domest.ꝛ ptecto,li.xij. Et btūs
petrꝰ ante passionē.primo fuit apl's
Sed post passionē fuit' pastor crea-
tus.gl.in.c.in nono.dist,xxj.Et ip̄e
maior fuit alijs in administratōe.ij,
q.vij.c.puto.pot eī quis esse maior
alio in ordie:ꝛ tn̄ minor in admini-
stratiōe. Ite3 posset q̄ri qn̄ fuerint
apostoli cōsecrati videte glo.in.c. in
nono dis.xxj.Et in p̄lato sufficit me
diocris scia sicut in iudice.gl.xx.dis.
in.c.j.Et ip̄e portat in manibꝰ ne of
fendat ad lapidē per gl.i.c.cū adria
nus.dist.lxiij.Idē potest ipsa sedes
apostolica tribus de causis transfer
ri ꝛ vna est causa cui nō trāsfert per
tex.in.c.tribus de causis:de ɔsecra,
dis.j.Et insuper q̄d datū extitit pe-
tro.cū his clauibꝰ:videat gl.in.cap.
j.xx.dist.vbi est ergo ecclesia gl.dicit
in.c.quāuis di.xxj.q͛ ibi est eccl'ia
vbi sunt boni viri.Sꝫ etiā posset q̄-
ri q̄ sunt illa q̄ papa pōt facere sua
ppria autoritate est gl.not.i.c.p p̄n
cipalem quod est finale.j.nona.q.iij,
Et dicitur etiam ꝙ papa omnia po
test:verum dicit inno.in.c,quāto de
iureiurādo: claue discretionis pre-
missa ante claues potestatis.Et nō
pōt papa facere nec tenere : ꝙ qua-
dratum sit rotundum ; scd'm Iob,
an.in.c,cum venissent.de iudi.Et pa
stor loco dn̄i habet cum bene admi-
nistrat.ꝛ loco predonis cuꝫ male ad
ministrat per gl.in.c.nulli.xx.q.ij.fa
cit.l.qui fundum.§.tutor.ff.pro em
ptore.nec debet esse facilis ad vindi-
ctam per tex.in.c,si quid vero dist,
lxxxvj. ¶ Postmodum querit qui
sunt domini rerū ecclesiasticarum ꝛ
bonorum certe aliqui dicūt: ꝙ eccle
sia, alij ꝙ xp̄s alij dicūt ꝙ clerici:ad
instar ciuiū vniuersitatis.Sed p cer
to,dicerē ꝙ īmo pauperes xp̄i de q̄-
bus bonis debet sustētari.p gl. no,
in.c.expedit.xij.q.j.Et vtilitas ꝛ ne
cessitas parificant.ca.q̄ra de etate
ꝛ q̄litate p̄fici.si igit vtilitas sit igit
quo ad administrationē in viris ec-
clesiasticis in bonis. Ita necessitas
eis incūbit dare de bonis eccl'ie pau

peribus. Et ab ethimologia voca
buli papa potest dici q̄si pater pau
peru̅. sicut pōt dici pater patru̅. Et
facilius expeditur administratio ꝑ
vnuʒ q̄ per plures. l. iij. §. vltimo de
admini. tu. adminus alijs p̄latis p̄ci
piendo dico vt dixi. filia suffoccauit
matrē. Quinimo pastores dicunt̄ ꝑ
violētiā auferre. q̄ vltra necessitateʒ
sibi retinēt. Quare paupes volunt
reitegrari i bonis ecclie ꝛ vrgēte ne
cessitate p̄nt cogi dare elemosynam
de h' ē gl. no. i. c. sicut di. xlvij. Et de
elemosynis ē fienda elemosyna. xij.
q. j. ego sum secur⁹ q̄ rex xp̄ianissi
mus p̄r pauperuʒ ꝛ amator populi
vocat̄. Nā anno quolibet bello ytali
co regnāte vniuersaliter manu̅ suam
porrexit. Exide paruuli ꝛ senes altā
voce iunctisq̄ manib⁹ clamāt viuat
rex. Et fuit ortum bellum magnuʒ
inter regeʒ Childebertu̅ regē Fran
cie. ꝛ episcopu̅ tūc Parisien̅. quis il
loru̅ pri⁹ subueniret pauperib⁹ xp̄i
ꝛ tēploru̅ reparationibus vbi hec tē
pora fugerūt certe a capite edēda ē
ratio. Et videmus summu̅ pōtificē
Juliu̅ bellum terribile inferre regi
Francie xp̄ianissimo ecclesie filio fi
delissimo prout videbitur in. c. de re
gibus. Queritur pater de filio malo
Sed cōqueritur fili⁹ de duro patre
filius seruat fidē patri sʒ nō ecōtra.
Igit̄ p̄ponit̄ fili⁹ p̄ri i d̄ignitate tex. est
in. c. Querit̄. ij. q. vij. ꝛ ꝑ l. dedi. §. sta
tuliber. ff. de ꝯdi. fine cā plus Moy
ses ꝛ Aaron dixi vobis super⁹ erāt
summi sacerdotes ad bella vllo mō
accedebāt. Sʒ orabāt ꝑ tex. i. c. si q̄s
di. xxxvj. Arma eni̅ p̄sbyteroru̅ ꝛ mu
nimēta clericorum sunt lachryme ꝛ ora
tiōes. te. i. c. ꝯuenior. xxiij. q. viij. Sʒ
arguit̄ de illo. c. cōuenior iūcta glo.
vbi cauet̄ sup v̄bo. ꝑ altaribus. q̄ p̄
latus mortē debeat subire. Nō solu̅
vbi fides ꝛ sal⁹ impugnat̄. Sʒ etiaʒ
vbi res ꝛ claues ecclie auferu̅t̄ mihi
v̄r q̄ illa gl. nō ꝯcludit nec diffinit im
mo dubitat si bene inspiciatur in eo
q̄ dicit v̄r ꝛc. Et q̄ fortius est dat so
lutionē in eo q̄ alle. tex. in. c. nō ē no
stru̅. xxiij. q. v. Sed q̄ vellet sustinere
gl. sicut tex. i. c. q̄cu̅q̄ ꝛ. c. clerici ꝛ alia
c. quicunq̄. xxiij. q. viij. q̄ tex. vllomō
cauillari p̄nt cōcludētes clare non
posse vti armis inter ecclesiasticos
ꝛ debent priuari oratione: ꝛ amissio
ne ordinis ꝛ monasterio perhēniter
tradi igit̄ papa ab armis discedat: q̄r
vt dixi ecclesia gladiu̅ nō habet: nisi
spiritualē q̄ non occidit sed viuificat
Et intātu̅ q̄ si ipse pōtifex roman⁹
guerram inferret pro tuitione suaru̅
terraru̅. consumēdo bona ecclesie si
ob cām ipsa ecclesia aliqua damna
passa fuerit. tenetur de ꝓprio ressar
cire ꝛ rambourssare ꝑ gl. in. c. placuit
le premier. vij. q. j. Et nihilominus
papa. q̄ archieps̄ appellat̄ ꝑ tex. i. c.
si. distin. xxj. vel p̄lat⁹ q̄ in isto bello:
vel alis potuisset acq̄rere ꝛ augmēta
re bona ecclesie ꝛ non fecit est illi im
putādu̅ ꝑ glo. in. c. q̄cunq̄. xij. q. iij.
Et pōt pastor accusari qui tēplu̅ nō

bene edificauit. Sed destruxit per glo.in.c.bone rei.xij.q.ij. Et forsitã posset fieri bellũ ↄtra tales platos seu pastores vt restituant q̃ sunt dei deo. et hoc per reges et pricipes christianos. Et non est crudelitas talis psequere pro deo: sed pietas p tex. in.c.legi.xxiij.q.viij. Et posito et nõ cõcesso vt visũ est ꝙ papa posset inferre bellũ licite ipsis pricipib⁹ christianis et ꝙ illa glo. superius alle. eẽt vera. licitũ esset habere ipsi pape illo: Jus bel i ↄ ipsum regẽ Francie. Sed sic est ꝗ non hꝫ. igitur cesset a bello qd̃ ita sit verum notorium extitit per vniuersum orbem ꝙ ipse rex nõ itẽdit nec cogitauit terras ipsi⁹ ecclesie vnꝗ occupare. nec retinere: de hoc est certus ipse papa. Sed ne certius fieret opposuit nubem ne trãsiret oratio: quare offensa videt̃ esse facta maxima ipsi regi Francie vt in.ca. regali videbitur ob causam cuius ipse rex potuit inferre bellum ipsi pontifici romano. imo p recuperatione ecclesie: q̃ perdite erãt forte a cẽtũ annis citra. Recuperauit ipse rex nõ solũ bona. sed ei⁹ maiestatem subditis periculis exponendo. hec vera sunt. Et si milites regis seu duces belli: sint in terris ecclesie. Illud non fit iure retinendi sed conseruandi illas. Qua cũ terris regis. p eundẽ acquisitis iuxta formã ↄfederationis inter eos factã. ¶ Itẽ Et etiã opponit̃ de.c. Igit̃: vna cũ glo. in verbo. et egressi.xxiij.q.viij. Ubi videtur dicere et tenere ꝙ epi pñt bello itereesse. et Paul⁹ interfuit. Quare pro solutiõe est dicẽdũ: ꝙ illud.c. Igitur loquit̃ contra infideles: puta Sarracenos qui potiũ Romanũ furtiue et c'ã aggressioni de proximo sperabãt et ipe leo q̃rt⁹ egress⁹ erat Romã igit̃ nõ obstat q: ↄtra infideles put extitit superius allegatum. Juste enĩ infideles psequimur non xpianos. ¶ Quinimmo melius est vt ecclesia suã auferre declinat ꝙ amplius in perniciẽ ecclesie scandescãt de hoc est glo. in.c. lator.ij.q.vij. qd̃ est notabile. Et posito dicit apostolus ꝙ oia licerẽt. non oia expediunt tex. in.c. aliud.xj.q.j. Sipse papa q̃ arbitros accipere refugit apparet eui dẽtissime de iusticia tiure se diffisus per tex. in.c. xpianis.xj.q.j. Et ipse papa et alij reges cõtẽnentes recipe arbitros vel ambassiatas ratione illius cõtẽtiõis põt eisdẽ bellũ inferri. vt silentiũ eisdẽ imponat̃ vel ius acquirat̃ scd̃m glo.in.d.ca. xpianis facit. C.d̃ inge. manu. l. diffamari. ad instar actoris cõtẽnẽs venire ad iudiciũ. ¶ Item de⁹ ecclesiasticos in suos elegit. hij nãꝗ sunt reges videlicet se et alios regẽtes in virtutibus ita a deo regnum hñt: put designat corona in capite eoꝝ posita. Et hãc coronã hñt ab institutiõe romane ecclesie in signũ regni xpi. Rasio vero capitis est signũ depositiõis oim tẽporaliũ. sint igit̃ cõtẽti victu et vestitu. p tex. i.c. duo sunt genera.xij.q.j.

Si igitur ecclesiastici sint depositi bonoꝝ tēporaliū ergo nullā guerrā inferre possunt. Item nulli licet occidere nisi habeat potestatē gladij p tex. ꝛ glo. in. c. j. xxiij. q. v. sed sic est ꝙ gladius ecclesie non occidit sed viuificat. vt pluries dixi. igitur cessat bellum. Item nunquid Hieremias gladium aureū Jude machabee dedit ꝛ exinde confortati sunt vniuersi certe sic scdm glo. in. c. si sacerdos. de pe. di. j. Qui ver⁹ habet pphēta cognoscēs gladiū sibi. nec ecclesie pertinere igit ꝛc. immo scribit ad Thessa. v. Propter op⁹ principiū. pacē habete cū illis. item ad Ro. xij. non vos defendentes carissimi sed vos mansuete habete igit ꝛc. imo vt dixi superi⁹ potius vir eccl'iastic⁹ debet pmittere se percutere ꝙ occidat tex. ꝛ glo. fi. in. c. vnū solū est. xxiij. q. v. in fi. Et tex. in. c. nō solū est nostrū eadē. q. ij. ꝛ ratio est ꝙ boni pastoris est habere mānā dulcedis nō bellū ꝛ hre sciētiā ī pectore sacre scriptu. loco lorice galee ꝛ armature. tex. in. c. disciplina circa prin. dist. xlv. Nec permittit vi ris ecclesiasticis q̄ sub specie ouium subintrarūt seuitia lupi quosdā audāt lacerare. sicut q̄dā cardinalis cū heluessiis iunctus cōtra regē franciscum et sola fuga ipsi cardinali dedit sibi salutem q̄ psunt ouibus quādo ꝙ sunt lupi rapaces scdm glo. in epistola inter claras. in verbo archimādrite. C. de summa tri. ꝛ fide catho. Et quod sibi fieri nolūt alijs impēdere nō dnt in. ij. q. vj. itā ꝙ posset cōcludi pro vero ꝙ ille pastor est vere reprehēsibilis q̄ a perito subdito edoceri cōtēnit p tex. iuncta glo. j. c. si habes. xxiiij. q. iij. Et rō est q: multotiēs reuecratur minor ꝛc. iuxta. c. esto. xcv. disti. pcipue vt ait Seneca cū nulla etas sera sit ad adiscendum ꝛ cōcordat tex. in. l. apud iulianū. ff. de fideicō. liberta. Quare ipse papa Julius nō posset ea de cā directe impedire suā accusationē. adeo ꝙ p omni crimine quo quis est incorrigibilis debet deponi ꝛ ita tenet firmiter gl. in. c. apl's. distin. lxxxj. Et qui sctī non sunt sancta tractare nō possunt immo alieni efficiantur. ꝛc. maximianus eadē dist. lxxxj. Et posito ꝙ ecclesia gladium haberet put dixi q̄s nō dꝫ vti gladio in bello: nisi hoc faciat amore iusticie tex. in. c. miles. xxiij. q. v. Item si spes est correctioni non dꝫ quis occidere. sed si non est spes correctiōi sicut sunt italici: ꝛ armigeri pape Julij ꝛ regi hyspanie pōt rex frācie tales occidere vel eos captiuos seu prisonerios accipere vel tales reddere inutiles ad malefaciēdū. Si aūt parati sint corrigi nec occidi debent nec debilitari. de hoc ē glo. no. in. c. j. xxiij. q. v. Sed pro omni cōclusiōe posito ꝙ eccl'ia gladiū haberet exercitiū illius est eccl'ie phibitum iuribus pre allegatis ꝛ rōnibus precipue ex verbis iesu loquens Petro dicens: mitte gladiū in vaginam. igitur papa Julius non pōt

cui liceat occidere

vir ecclesiasticus

fuga p[?]

ullo modo bellū inferre per tex.in.c. ꝙ militare.xxiij.q.j. Sed illud quō intelligit est glo.in.c.si.v.q.iij. Nec turbat nauis in qua puidētia nauigat abest perfidia et fides superat. Turbat vbi modica fides: vbi modica securitas: et vbi pauca dilectio per tett.in.d.c.nō turbat.xxiij.q.j. Et q fidem regi frācie et alijs principib⁹ nō seruauerit apud deū p̄mia non inueniet p tex.i.c.regū.xxiij.q.v. Et si scriptū repiretur ꝙ viris ecclesiasticis esset permissa defensio cur nō ita laycis puta armigeris frācie contra eos si papa eos aggrediat certe non dubito et si sit permissa clericis est verū quo ad personā. et nō p reb⁹ per glo.not.sup verbo ꝓpulsandā in.d.c.ꝙ militare.xxiij.q.j. Altera cōclusio est ꝙ reges tanꝗ vltores ire dei gladiū portāt put vltores.p.d.c.non solū.xxiij.q.v. Et tenet rex frācie gladiū adeo per tex.in.c.q̄situm.xxiij.q.iiij.facit tex.i.c.si impator.iū eta glo.disti.xcvj. Timēdus igitur ē ipse rex frācie q superiorē non recognoscit vt suo loco videbit alter lbe ctor: nā nūꝗ potuit intrare intellectū sapiētū eām cōquerēdi papā Julium inferre bellum ipsi regi frācie et vel le portare italicos suū ꝓpriū factū faciēdo. Qui reges tāꝗ xpianissimi ꝓut suo loco in.c.regali videbitur seruicia et bona eccl'ie infinita fecerūt. Igit rō francorū naturalis rō italicorū accidētalis et semp in omni mūdo ꝓualet naturalis per tex.no.in.l. fi.C.de hijs q ve.etate impe. Sz certe nō ē deterior hostis ꝙ fictus amicus nec odiū grauī⁹: ꝗ simulatus amor scdm gl.not.in.c.si inimic⁹. in p̄bo milite.dist.xcij. Et vtꝙ ipsi pe⁹ est peccare per hypocrisim quas palam.ff.de ritu nup.c.c.certe.xij.q.ij. Neodz quis supbiari in hoc seculo. q cito cadet p̄cedētiū solet esse doctrina seq̄ntiū. Dicit enī eccl̄i.x. ꝙ odibilis est corā deo et hoibus: superbia et execrabilis omnis iniq̄tas Quid superbis terra et cinis sordes superborū destruxit de⁹ et sedere fecit mites igitur tāto alti⁹ tāto submissius geram⁹ nā nō est i mūdo q̄n superiorē recognoscat ꝓbat Ecclesia.x. i manu dei ptās terre: i manu dei ptās hois. Ois potētat⁹ breuis vita Et eccle.xj. d: malicia hore obliuionē facit luxurie magne. Sz i fine operū illi⁹ hois denudatio. Quare d: ꝙ hō semel dedit⁹ malicie nō ē q̄d: q̄n adiueniat scdm gl.in ꝓhemio cle.in p̄bo machīatiōes.q̄d pl⁹ multi sunt q̄ de bocal.vol.veder.tuto.el fundo. Sz vinū et mulieres faciūt apostatare sapiētes imo arguūt sensatos. eccle.xix. Et xps aquā cū vino miscuit et nos miscere debemus.de cōse.dis.ij.c.in sacro īūcta gl. ibidē Eccle.d:. Qui gaudet iniq̄tate deuorabitur. q odit correctionē minuet vita. Et q odit loquacitatē extinguit malitiā. Seneca ꝯcludit ꝙ ꝑa securitas et ccrtio: ē ex māsuetudine.qd ē ipsi iulio notādū. Quid plus decet ne cito cre

datur qui cito credit leuis est corde et minorabitur et qui iocundatur in malicia deuorabitur ergo ratione p̄cedentium pastores non possunt vllo modo bellum inferre. Et nunqd propheta qui tanta mirabilia in bello peregerat et in sermone altissimus ad nuncium Job. ij. Reg. xi. circa finem ait non te frangat ista res varius est euentus belli. Et nunc huc et nunc illuc consumit gladius certe sic sicut euentus litis dicitur dubius in iudicio. Nec in hoc augmentetur audacia clericorum seu virorum ecclesiasticorum. ex illis verbis. Nolite tangere christos meos. Nam gladius omnia consumit: dicitur enim Johan. xix. fugite a facie gladij qm̄ vltor iniquitatis est gladius: et sic iure diuino. Jure autem canonico possumus licite hostem vincere per insidias et dolum scd̄m glo. in. c. dn̄s noster. xxiij. q. ij. sicut aduocati vt ibidē Jure autem ciuili talia enim verba cōtra vim parum prosunt per tex. not. in. l. si ea res. ff. de acti. emp. et vendi. ratio est: qz omne ius manu cōfundi tur p tex. in. c. ea vindicta. xxiij. q. iiij versi. sed peccati: et per tex. in. l. iij. ij. respō. ff. de alie. iu. mutan. cau. facta immo forte laudandū per tex. in. l. illud. §. qui tamen. ff. de tribu. actio. Et forsitan illa verba dirigebantur contra infideles non cōtra christianos vt visum fuit. rōnabiliter enim infideles persequūtur nō xp̄iani p text. superius allegatū in. c. ille gladiū xxiij. q. v. Et esset igitur ecclesia a bello et ab exercitu gladij: nec glorietur in verbis nolite etc. precipue contra reges xp̄ianos. videte glo. penulti. in. c. si habes. xxiij. q. iij. Quid igitur fiendū dico q nihil vtilius q̄ amari vt Tullius ait honoretur virtus vniuscuiusqz et remanebit amicitia inter ipsos. Scd̄o repellantur cōtraria virtuti et rationique qui de virtutes anime detorquēt: et cum hoc fortes ardentes dolores preter modū plerique extorrētur prout ipse Tullius ij. offi. Et veneti et alij reges q̄ amicitiam inter papam et reges tollunt eque peccant ac si quis soles de mundo tolleret libro de amicitia. in tex. ibi oim prelatorū sapiētia circa hn̄. Conclusio amicus fidelis medicamentum vite. Et insuper vera gloria radices capit atqz propagatur. Sed pro certo quicqz simulatum potest esse diurnum. ait Cicero libro. ij. officio. describitur in. c. principes. et. c. qz radix de pe. dist. ij. q adam in paradiso existens charitatē habuit. et radix oim bonorū ipsa charitas dicta dicitur que non deserit in aduersitate. plures dixi vobis q duplicitas falsitatē inducit. Eccl. ij. Sz ita li vnum in corde aliud in ore gerunt per glo. in. l. obseruandis. ff. de offi. presi. igitur carēt fiducia in talibus Et ea de causa. ex illa mala presumptione consumuntur italici. et destruētur in infinitū precipue veneti et lōbardi. Et legitur de dauid q solum

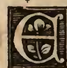
deū timebat & aliū victorē nō habebat per tex. in ca. & venit. iuncta glo. in verbo soli. de pe. dist. j. & ca. totam de pe. dist. iij. Et debēt dubitare & timere veneti & alij reges q ob causas vt vinceret regē frācie papā subornarūt. vt illos iuuaret. Bello iusto vel iniusto. Qua de causa scisma generatur in ecclesia ppter qd ipsi veneti & alij sub dura custodia venirūt puniēdi cū pscriptiōe suoꝝ bonoꝝ p tex. in. c. de liguribus. in fi. xxiij. q. v. iter roma. pontifices bn pōt esse scisma sine heresi. & rō q2 qlibet certat de iure suo rōne electionis in alijs vero secus de hoc est gl. in. c. j. xxiiij. q. j. igitur caueāt si velint de hoc fuit exempta & est domus sancta francie que in eternū non inuenietur sustinuisse errorē nec heresim tanta pura extitit a macula igit reges ipsius xpianissimi immo tales errores expulsi fuerūt ab ipsis. Posset nunc finaliter queri quid igitur fiendum est de reb9 & iurib9 ecclie & de gladio ipsi9 qn relucebit relicta veste seu vagina. Ad primū respōdet. q si papa Juli9 pretendat aliqd ius hre in rebus acquisitis p regē frācie vel dānū aliud eccle. intulisse arbitros eligere deb3 ne veniant ad arma vt determinent alias ipse papa cadit a iure suo tex. iuncta glo. in cap. vnico. xvj. q. v. allegat. c. nos. & ij. q. vij. facit de mandatis principum colla. iij. §. vlti. quod secus in causis ecclesiasticis in quibus papa pōt esse iudex in sua causa. Et sectis in bello presenti. in quo nō pōt bellū inferre q2 arbitros accipere recusauit: immo totis viribus & conatibus opposuit vt dixi vobis nubem ne trāsiret orator quare nō est imputādū regi frācie. Et postq̄ cessauit rō ex parte romani pontificis vt ad longū vidistis pudeat igitur mera fortuna. l. ij. C. quādo & quibus quarta pars debeat. lib. x. Nec inter principes: est alius arbiter q̄ ratio naturalis scdm bal. in phemio C. iij. col. in pri. vnde Seneca ad Luciliū. ratio naturalis arbiter est bonorū & maloꝝ. ex Regū. j. c. xxiiij. fit dominus iudex inter te & me videat & iudicet causam meā. Et q dicitur arbitros eligere concor. gl. sup verbo pcurationē in. c. cum dilecta. extra de confirma. vtili vel inutili. Secundo gladius ecclesie debet lucere in bello sancto put dixi contra infideles vel principes xpianos si heresim sustinerent in eorum regnis vel etiā si iusticia nō administraret. sup his. per tex. in. l. null9. C. de summa trinit. & fide catho. vel etiam relucta rent fidē. et si iura ecclesie nō defenderent per ea. administratores. Et etiā alia rōne puta conuersatiōis phibitionis phibite ipsi pape seu viris ecclesiasticis bellū inferre. etiā laicis ex eo q conuersatio illoꝝ d3 esse diuersa cum laicis p. c. laicos. ij. q. vij. Et q2 possem adducere glos. speciales.

posset queri i qbus casib⁹ layci pñt accusare plātos ꝛ econtra. de hoc est gl. v. c. j. j. q. vij. quā videatis. Et sciē dum ꝙ termini puīciarū fuerūt di stincti ante tpˢ xpī sed Dionysius distinxit terminos ecclīaruꝫ ꝛ nō ter minos episcopatuū p gl. in. c. ecclīas xiij. q. j. Et nuper vobis, tetigi quō cōuersatio est phibita separata ꝛ dis iuncta esse debet inter laicos ꝛ ecclīa sticos. attēto qđ de bello loqmur vi deamus si papa posset in subsidium amonere turchos ifideles. vocare vt bellū inferrēt regi⁹ frācie. ꝛ si illud fa ceret qđ absit anveniret deponēdus certe isto modo faciendo. nō esset si cut Paulus q de lupo factus est ag nus. immo romanus pōtifex ecōtra lupus efficeret. ꝛ deuoraret ꝛ nō paf ceret oues gregis. q̄re veniret depo nēdus tex. ē sing. in. c. nullus. xxv. ij. q. ij. ꝛ. l. nullus. C. de summa. tri. ꝛ si de cathol. ꝛ reges venirēt excōicādi. vt ibidē nec pōt dici qn de papa lo quat ille tex. ex eo ꝙ de regib⁹ facit mētionē put apparet in tex. dicti. c. et rō est in pꝛōptu. cū talis societas pestifera reputat: igit cuitāda ex eo ꝙ cōsortia illoꝝ infidelium bonos coꝛ rumpūt p tex. i. c. sepe maloꝝ. xxviij. q. j. Quid i alio casu puta de medico iudeo vel infideli a q papa medicinā recipit ꝑcipit oꝛdinatā ꝛ i illo credit eidē vt i. c. pallegato. ꝛ pōt gnari se cta ex illo medico iudeo put fecerat quidaꝫ maledictus tholose a duob⁹ vel trib⁹ mēsib⁹ circa q̄ seipsuꝫ cura re nō potuit. Sꝫ magister Paulus bꝛum sciētificus i medicina. ꝛ multū expertus de bꝛiuata nūq̄ voluit asiste re. cū marranis nec iudeis ꝛ bñ facit medici ei pabolani dicūt q̄ꝛ pabolis vtunt. l. pabolani. C. de sa. san. eccle. Oꝛnat ei doctrinā Jesu xpī ipe pō tifex roman⁹ q ea q̄ sue ꝯditiōi sunt acta facit. ꝛ ex diuerso cōfundit eā p tex. i. c. si apō. xxiij. q. v. itē pbat a'ia rōne ꝙ oia pacta infidelis auaricie sūt fugiēda a xpianis p tex. i. c. illud xxvj. q. iij. Itē alia rōe apls nō scan dalisauit sꝫ ꝯsuluit dicēs cū liber sim ex oibus me seruū fecivt lucrifacerē p tex. i. c. iā nūc circa finē. xxviij. q. j. Sꝫ sic ē ꝙ ipe papa eo mō nō lucri faceret: īmo oues dissiparet. igit de ponēdus hereditas agroꝝ ꝛ pdioꝝ ppinquioꝛib⁹ relinquat. Sꝫ regimē aiarum ꝛ gubernatio pplī illi trada tur q pcepta dei in conspectu ei⁹. ꝛ q habet spm dei i semetipso p tex. i. c. si g in. viij. q. j. nomē em nō facit epis copū, nec pastoꝛē sꝫ vita p tex. i. c. plo ramus. i si. ij. q. vij. Rudib⁹ ꝛ iperitis gubernacula ecclīe nō sūt cōmitten da. lxj. dist. c. statuimus. Et ē sciēdū ꝙ cū delicta maioꝝ nō puniunt tra hunt ad ꝯsequētia ꝛ alijs i exēplus tex. i. c. nemo. dis. lxxxiij. Moꝛes em hūani ē illū timere cui⁹ iudicio nūc erigit: nūc depꝛimit p tex. i. c. visis. xvj. q. ij. Sꝫ sic ē ꝙ papa ꝛ impatoꝛ ꝛ alij reges supioꝛes habent deū su perioꝛeꝫ q subito erigit ꝛ depꝛimit. Igit est timēdus. Et moꝛit quis ei

tius propter peccatū. Nā deus tollit malos de medio p gl. in. c. epi. xj. q. iij. Et ratio quare deus tales rapit de medio: ne malicia in illos augmētet z mutet intellectū eoꝝ: p gl. in. c. ea vindicta: in verbo diminuere tur. xxiij. q. v. Quare dicit btūs Hieronymus. q in hoc destruit vehementer ecclesia dei: ex eo q layci sunt meliores quā ecclesiastici: z forsitā sanctiores p tex. i. c. qd aūt. viij. q. j. z q peius est i eccl'ia. vix iuenit q post peccatū p eis cōmissū vere peniteāt. de pe. dis. j. c. si'qs aliqn. Et ex illa cā est licitū q regnēt reformationes i statu subditoꝝ eccl'ie z oim religiosoꝝ. hic sermo durus est eis. Sz vitia ipsoꝝ sunt in apto: z supbia tāta: que eos clausit vel deiecit. Quid aūt plꝰ dicā sz qd puenit clamo: ppl'i ad aures dei. Et ē ridiculū i plateis publicis audire dictū Ciceronis. O domꝰ antiqua quā dispari dño dñaris. qd hijs tēporibꝰ euenit certe fundamētū ppetue cmēdatiōis z fame: ē ipa iusticia sine q nil pōt esse laudabile: neq honestū z debēt eccl'iastici esse odores iesu christi: q odor dicit esse pdicatio bonoꝝ virtutū p gl. i vbo odor in. c. nabuchodonosor. xxij. q. iiij. Et notent eccl'a. bellicosi z litigiosi discurrētes p patriā ppter. infinitatē pcessuū z iter subditos eius desecclie vnus ↄtra aliū abstineatis z videatis tex. in. c. z pudēda. xxiiij. q. j. vbi tex. dicit q tales in eoꝝ officijs. potiꝰ execrāt quā cōsecrēt z nō pōt dici corpus seuuitas vbi ē diuisio i mēbris q nō est corpꝰ nec tales agnoscit eccle. d. c. pudēda: circa principiū. verū iniqtas de babilone a senioribꝰ egressa est q videbat regere ppl'z vbū danielis Itē ve vobis q tulistis clauē sciētie z nil advos de his q foris sunt Cor. v. Luc. xj. Sz dicit Boetiꝰ facilius erigere nouos ad virtutē q reuocare veteres facit gl. in. c. sunt q. de pe. dis. j. Sed q pena puniēdi veniūt q sunt cōtra pacē siue sint nobiles siue ignobiles vt itali ci accedāt ipi italici q ipediūt nūc pacē z alij consortes ipsius ecclesie cum rege francie ad textum in. c. qz contra vigesima quarta questione prima ait dominus auferetur vobis regnum dei z dabitur genti facienti iusticiam textus in capitulo si. de rebus vigesima qstiōe octaua. ¶ Sz de nouo queri posset: an consciētia vel bona fama preualeat videte glo. in. capi. senti. de augustino. xj. q. iij. mos italicorum nec venetorum excusat quem a crimine per glosam in capitulo reperiuntur prima questione prima. Ego credo q omnes pontifices Romoni quadā animositate erga deum vitam sanctam ducere volunt z tenent ex eo q peccata sanctorum non reuelabuntur in die iudicij secundū glosam in verbo erubescāt in. c. quātūlibet de pe. dis. j. Io vocāt scti patres verūtn loca nō faciūt papā sctm. Sz vita romanoꝝ pōtificū q mlt modis splēdere dz z ētn tuti

bus vt sedi apostolice pre ceteris cõferat decorem per tex. in. c. j. dist. xl. Et dicit glo. ibidẽ q duplex est ornatus al's veniũt resecande carnes putride per tex. in. c. Resecãde. xxiij. q. iij. Et est notandum scdm glo. in. c. nec. j. q. j. q sacramẽta nõ recte vel rite cõferunt nisi a dignis cõferant et a dignis sumant: et in forma ecclie. Et pro omni crimine quo quis est incorrigibilis deponi debet et ita tenet gl. i. c. apl's dist. lxxxj. q scti non sunt sancta tractare non possunt ymo alieni. efficiunt: p. tex. i. c. maximian' dist. lxxxj. Et propter peccatũ vnius hominis tota terra subiciatur secundũ glo. in. c. sicut. xvj. q. vij. in fi. Et qui in corrigibilibus est male videtur sentire de fide nec est firmus in fide iuxta. ca. fi. dis. xxxviij. et c. omnes eadem dist. nam illa obstinatio interpretatiue reddit, que suspectus per tex. i. c. nullus. xxxviij. dis. Et in septẽ casibus quis dicit esse hereticus. c. illi. xxiiij. q. iij. dicit. em gl. q in his q̃ fiũt ptra fidẽ. si q̃s sit paratus corrigi nõ ẽ habẽdus hereticus per glo. c. dicit. xxiiij. q. iij. certe i isto bello Rome est sanũ morari viris eccle. et loco armor vt dixi sũt orones et lachryme nã semp habeo ĩ mẽte q papa debet puidere ne in fine in ecclesia scãdalũ oriat. c. puenit. xcv. dis. et facit de reg. iuris. q scãdalũ et finaliter posset queri q: papa bellũ p venetis infert qui sunt illi quos eccl'ia tenet defendere de hoc est gl. nota. in verbo defendat in. c. reos. xxiij. q. v. quam videatis

Capitulum an papa sit supra cõciliũ vel ecõtra. 6.

Esset nũc videndus an papa sit supra cõciliũ vel cõciliũ supra papã et in quibus casib' vñ altercatio scibẽtiũ fuit orta. aliqui scribẽtes dixerũt q papa alij dixerũt p̃mo cõciliũ. Sz de' sup oia pfidẽs det pacẽ suã i eccl'ia spõsa xpi amẽ. Jdõ pauca dicere intendo sub clipeo correctiõis ecclie. Et primo i electione tribunalis seu puocatione cõcilij tenet papa puidere de loco securo et tutissimo vt cõciliũ libere possit tractare. in dicẽdis q̃ dicẽda sũt de hoc est glo. singu. in verbo: etiã locus in c. sane. xxxij. q. iij. Et illud etiã iudici cõuenit et spectat. per. l. pe. ff. de iusticia et iure puidere subditis. Et si al's male conciliũ tractaret p romanum põtificẽ put nũc fuit factũ pisis. et male posset queri an cõcilium expulsum de loco congregãdi solito vel ordinato possit alibi se cõgregare et statuere videret q nõ p. l. obseruare. C. decurio lib. x. Sed veritas est in contrariũ ex eo q: nõ est iurisditionis cõtentiose: sed est volũtarie quare cõciliũ põt in seipso potestatem exercere vbicp locor p. l. ij. ff. de offi. pcõ. et optime notat inno. in. c. cum ex iniũcto õ no. ope. nũ. dicit em clemens q rebelliter viuit aut dicere

Capitulum an papa sit supra cōsilium

aut agere bona recusat potius dia-
boli quā xpi mēbrū dr esse potius
infidelis ꝙ fidelis mōstrat p tex.i.c.
nullus eps.xxiij.ꝛ p glo.in.d.c.si pa
pa.xl.dist.Itē in casu scismatis ē cō
uocandū concilium glo.in.c.si duo dis.
lxxix.Itē ꝯciliū iudicat de papa seu
romano potifice.in his qb⁹ ipse pa-
pa est iudicādus p glo.multū notā.
in.c.sicut inquit.ij.q.vij.de qua pau
ci aduertūt: Et ideo qꝛ magis pu-
niunt illi q delinquūt p glo.in.c.hij
qui i verbo corruerūt.xv.q.viij.Igi
tur vocādū est cōciliū cōtra papā ex
eo.qꝛ nō est alius superior roma.po
tifice nec tā pprium ipsi pape ꝙ cor
boni cōcilij eccle.xxxviij.Qui cū eo
edificet vel dirruat ait salomō ibi est
salus vbi cōcilia multoꝝ.immo est
notandū ꝙ ecclesia denotat viros
ecclesiasticos text.in.c.j.lxxiij.dist.ꝛ
ibi gl.i verbo eccle.ꝛ.vij.q.j.c.sicut.ꝛ
c.scire vbi bona gl.ꝛ.tex.cū glo.in.c.
cū ei placēti.extra de ꝟbo.signi.ꝛ p
alexā.i suis addi.C.de summa tri.et
fide catholica ergo vbi conciliū ibi
ecclesia alia ratione probatur dicit
ad Romanos primo.Sapientibus
ꝛ insipientibus debitor sū igitur ꝛ
cōcilio respōdere tenetur.Itē plus
ad flatū venti palee mouētur.Sed
adnutū dei mare reuertitur exodi.
xv.c.igit ꝛc.Tāta igitur est auctori-
tas concilij.ꝙ vnꝙ venit; expernen
da.Sed canones etiam a papa dūt
inuiolabiliter obseruari p.c.primū
ꝛ capl.quidam.ꝛ.c.sanctis xxv.q.pri
ma.intantum ꝙ qui gesta concilij sa
cri contempnit vel obiecterentur spi
ritum sanctum dicuntur blasphema
re per textum in capitulo'.violato
res.ꝛ.c.ideo.xxv.q.j.nec potest de
struere papa seu roma.ponti.statu
ta sacri cōcilij:immo requirit papa
cōsensum ipsius cōcilij scdm glo.c.j.
ꝛ.c.sicut di.xv.ꝛ quicquid dicatur in
cōtrariū papā ptulit sententiā vna
cū cōcilio in clemē.pastoralis.de re
iudi.Et ne fides nostra titubet p cō
ciliū cōstantiense tenetur papa de de
cēnio in decēnium cōcilium cōuoca
re.Et in his que pertinēt ad fidē ꝛ
salutē ecclesie vniuersalis papa non
pōtuit dixi cōtra cōciliū statuta face
re.c.nicena.xxxj.di.ꝛ per Archi.in.c.
sicut.xc.di.Et si plus diligeret pa
pa amorem mundi ꝛ voluptates et
postponeret amorem dei ꝛ ecclesie
vniuersalis veniret reprehendēdus
p tex.in.c.inter dilectos.circa princi
piū extra de excess.pla.ꝛ.c.qui aliorū
xxiiij.q.iij.Nec ille tollerādus est in
ecclesia.Nec in societate ipsius qui
omnib⁹ cū ficto corde miscet:effugit
enim spiritussanctus a talibus ꝛ idē
ab hypocrita p tex.i.c.de illis.xxiiij.
q.iij.Paulus enī Petrū reprehē
dit ꝛ restitit in faciem petro.text.in
c.paulus.ij.q.vij.Sed de triplici re
prehensione notat.xxj.dis.c.nolite
Quid igitur de incorrigibilitate.Et
crederem ꝙ ad depositionem fien-
dā super incorrigibilitate que quidē
incorrigibilitas generās scandalū

in eccl'ia vl'i in medio ꝯcilij est sp'üs scti'ns tex.in.c.si ille.τ.c.si qs diaco. dis.l.Et tāto qs est altius ꝯ diuina emergi nō ds ꝑ gl.in ṽbo timēdi.c. lothari⁹.xxx.q.ij.Et est not.gl.in.c. sacerdos.ij.q.vij.ꝙ si pastores vl' ꝓlati nō seruāt canones pōt ab eis recedi ꝓpria autoritate:sicut ab hereticis.Et ꝑsbyter infamat⁹ a plebe etiā mala opinione suspēdit ꝑpt scādalū.ꝑ tex.in.c.,presby.le segong.ij. q.iiij.Et in cā correctōis sufficit ꝓbatio tenuis:puta vni⁹testis maior omi exceptōe ꝑ.gl.in ṽbo seculari. in.c.multi corrigunt.ij.q.j.Et vt di xi vobis superi⁹ nō turbat nauis q̄ Petrū h5.S5 turbat nauis q̄ iudā h5.xxiiij.q.j.c.nō turbat.Et vide scribit in.c.cū quib⁹.xxx.q.iiij.nō sedi in vanitates τ cū iniqua gerētib⁹ non introibo. Ex supradictis ꝑt ꝯcludi ꝯciliū eē supra papā. Rōne heretice prauitatꝫ incorrigibilitatꝫ generās scādalū in eccl'ia τ forte alio casu de q forte tacꝫ rn̄dendo qōni scholari italico:vltra mōtano multū barbaro scīētifico mihi facte:τ ēt alijs casibus tactis in.c.ꝑcedēti si bene inspiciat:cū ex illis videat male sentire de fide:τ ab his possit a cōcilio iudicari de illa qōne nollē loqui ꝙ aer inficit loquēdo.put Bar.dicit in.l. cū vir nubit.C.de adult.Nec vult legere illā legē ꝑpt detestationē horribilis τ nephādissimi peccati intantū ꝙ bal.dicit ꝑ illū tex.reges τ ꝓncipes possunt licite armari ꝯ tales petm̄ dānatu5 cōmittētes τ credatis vnū ꝙ vili immo vilissima morte moriūt subitanea. iura ciuilia multū abhorrēt.Et sunt inimici huāne nature:vt in aut.vt nō luxurientur hoīes ꝯ naturā τc. Et illi scholari italico subito respondi.Amice tu de ꝓfundo lacu inferni venis τ penas illi⁹ ignoras i ṽitate tremuit τ erat vir magne stature viri eccl'i.veniūt deponēdi ꝑ tex.i.ñcta.gl.i.c.cleri. de cel.plato.etiā quātūcūqꝫ dignitatꝫ existāt vl' autoritatꝫ:qđ ꝓbo duplici rōne.Rōne q est affect⁹ morbo pestilētie vel de eo dubitat. Repellit a ciuitate sic ꝑ text.i.l.casus de test.τ ibi.Roma.τ ꝑ alex.in suis addi.in.l. nullus.C.de sūma trinitate.τ iudicauit τ retinui i emēdā aliqs habitātes briuate q̄ tꝑe pestꝫ nolebāt exire a ciuitate de qb⁹ dubitabat:q: locū suspectū ꝯ edictū intrauerāt ciuitate5 qđ licite pōt fieri ne tota gens pereat.S5 sic ē qđ nō ē maior pestꝫ illo petō nephādissimo displicēs deo et destruēs naturā humanāvt in dicto tex.autētice q̄ deponēdus.Jtē alia rōne nōne vicino ꝯpetit interdictū Si vicin⁹ ei iferat fetorē ꝑpe domū vel locū suū certe sic:de h ē tex.i.l.l. §.Jdē ait lo.ij.ff.ne qd i lo.publico fiat.S5 sic ē ꝙ nō ē cloaca nec fetor i toto mūdo sīl'is q aerē̄ificiat sicut petm̄ illō nec penetret vsqꝫ ad celū: ergovenit deponēdus q̄re si ꝯpetat iterdictū ꝑsonis ꝑuatis ꝑ tāto minimo fetore ↄ fortiori loco iterdicti

cōcilium ꝯ papa
q̄n.

ds cōpetere regib⁹ bellū posse iferre
manu militari ↄ eoꝝ vicinos tale ne
pħādissimū:ↄmittētes rite iuste ⁊ sctē
et put dictū extitit superius: ppter
pctm̄ vni⁹ hois tota terra subicit̄ ef
fugit em̄ spūs sctūs a talib⁹: ꝙ ma⸗
xime vbi pplus voce pconis sonat:
canes ei indifferēter se imiscuūt: ⁊ in
distincte scđs gl. i. c. nup. i vbo pmis
cuūt. xxvij. q. j. Jta ↄcludit̄ ꝙ tales
canes vocēt̄ ❡ Et posset moueri q̄⸗
stio. an i criminib⁹ q̄ iducūt deposi⸗
tionē pacta penitētia remaneant in
ordine suo ⁊ an debeāt restitui i cri⸗
minib⁹ ↄmissis añ ordinationes vel
post. Et q̄ sunt crimina: q̄ depositio
nes nō inducūt est gl. i. c. j. xv. q. viij.
❡ Jtem an cps possit depositū vel
suspēsuz restituere gl. i. c. hꝯ q. eadē
q. videt̄ ꝙ sic etiā iure ciuili sz nō ad
sublimiorē gradū ⁊ ibidē. Jtē q̄rit̄
aliqs purgauit se ab aliquo crimine
vel de illo a iudice fuit absolutus vi⸗
dēdū restat si de nouo possit accusa
ri reglariter nō. sz fallit i duob⁹ casi
bus. Prio si suā pseq̄t̄ iuriā pbata
accusatione i sui absentia facta et se
ignorasse. Scđo pbata puaricatiōe
pmi accusatoris p gl. sing. i. c. hꝫ hoc
i vbo dubietas. ij. q. iiij. ❡ Rursus
an post mortē qs veniat accusand⁹.
dicat̄ ꝙ sic i trib⁹ casib⁹ heresis ma
iestatis ⁊ repetūdarū. Jtē ēt si i no⸗
torio crimie decesserit ⁊ leges nō p⸗
mittūt accusari post mortē nisi ppt
bōa sec⁹ d iure cano. de hꝫ ē gl. no. i. c
j. xxiiij. q. ij. Alteri⁹ d: i. c. ea. q. Nos
aūt viuētib⁹ qb⁹ nō cōmūicauimus
mortuis cōicare nō debemus. Utrū
post mortē qs sit absoluēd⁹ ab excōi
catiōe: ⁊ sit p eo orandū dixit gl. ibid
ꝙ si ↄstat p idicia ⁊ ↄuerti voluit orā
dū ē p eo i eccl'ia xxvj. q. vj. ca. hꝯs q̄
ex de sen. excō. a nobis. q: ex dicto eius
nō stat illi cōicari debem⁹ ⁊ ita post
mortē ē absoluēd⁹. d. c. a nobis. ⁊ gl.
s. alle. Sz p qb⁹ psonis sit orādū est
gl. fi. i. c. tps. xiij. q. ij. Jtē q̄ pēa ha⸗
bituati chorales nō curētes assiste⸗
re diuio seruitio eccl'ie suspēdāt̄ vel
excōicent̄. c. null⁹. xvj. q. iiij. ⁊ optime
c. sepe fit. xij. q. ij. Et veniūt puniēdi
canonici vel plati recedētes ab eccle
sia vel si desierit p qnq3 ānos veniūt
deponēdi ⁊ ēt si dieb⁹ solēnib⁹ d fue
rint ab eccle. puniunt̄ imo ēt cleric⁹
seu chorari⁹ eccle. si hora d fuerit p. c.
vlti. xcij. dist. vbi dponit̄ dehꝫ ē gl. i v
bo abitiōis i. c. q: fr. vij. q. j. ⁊ tenuerat
tex. ⁊ gl. i. d. c. q: fr cās ppt q̄s fiunt
mutatiōes in eccl'ia ⁊ p arrestū dicti
chorales fuerūt cōdēnati ad pstādū
seruiciū ↄtinuū put añcessores seu p
decessores ↄsueuerāt pstare de qb⁹
vbis seu clausula fuit magna alterca
tio dicētes ꝙ iferebāt ↄditionē: nō
dispōnē reqrētes admitti ad pbādū
sz ego tenui firmit̄. ꝙ imo iducebāt
verā dispōnē. Jbi erant viri lrati de
mōte ferrādo. ⁊ sciētifici ⁊ aliq doc.
eccl'ie bti Juliani. intm̄ꝙ libro apto
fecit mihi honorē corā oib⁹. ⁊ vide
bar. in. l. eū. q. §. Julia. ff. d ↄsti. pecu
nia. Et est vtilis sepultura i. d. eccl'ia

Beati Juliani briuate iuxta.ca. cũ grauia.xiij.q.ij.⁊ miror quō mortui nō resurgũt ab illo cimiterio nã bis in pdie honorifice ⁊ deuote oēs habi tuati depcant ⁊ altissima voce in q̃ quiescit corp⁹ bti Julia.marty.qui euidētia ⁊ grãdia miracl'a facit put legit fecisse de q̃dã delphino francie quē a morte semel suscitauit :⁊ in si gnũ hmōi miraculi q̃libet ãno eodē die celebrat festũ in eccl'ia vbi ē tunica ⁊ byrreta dicti delphini pciosa flo rib⁹ lilij ad longũ perlis honorifice decorata hñt dñi palaciũ ibidē: vñ palatia regũ platoꝝ nō sunt coartã da circũ circa parietib⁹ ꝓuatoꝝ glo. in.c.nulla.xij.q.j.facit lex q̃cunq̧.C. de opib⁹ publicis.Et q: superi⁹ te tigim⁹ aliq̃ mō de materia q̄ crimi nalis est.Quero nũquid aliq̃s venit puniēdus sine accusatore certe sic: in septē casib⁹ vez si charta sit suspe cta cui fides nō sit.¶ Jtē cũ testis fraudulent ⁊ peacit rñdet.¶ Jtez in tutore suspecto.¶ Jtē qñ mari tus ꝯdemnat de lenocinio.¶ Jtez qñ calũniator punit. Sexto.qñ cri mē ei⁹ pbat p inq̃sitionē.Septimo ⁊ vltimo casu cũ re⁹ deficit in pbati one vt est gl.no.in ⁊bo.sine accusa tore i.c.de manifesta.ij.q.j. Et in.c. manifesta.ea.q.vbi ē gl.declarãs q̃d sit notorium occultũ ⁊ manifestum. ¶ Jtē etiã tactũ extitit de correcti one fienda quō d: q̃s ꝯsentire dica tur:q trib⁹ modis vez q̃ ad hoc co operat puta in raptu in symōia i ra pinã.Secundo dicit q̃s ꝯsentire cũ nō corrigit q̃s tenet corrigere.Ter tio mō cũ quis defendit peccantem vel qñ sua autoritate delinq̃tur de h̄ est gl.sing.sup ⁊bo ⁊ ꝯsentiētē.in.c: notũ sit.ij.q.j.⁊ deberēt dñi plati vi gilare in administratiōe iusticie.naz sine admonitiōe statim: aufert dñij iurisditio.Et cũ noluit pcedereq ex pirauit eoꝝ ptãs.ex de offi.de leg.c. cũ sup.facit.l.si q̃s.C. de offi. pfecti vrbis.⁊ gl.in.c.p prin.xx.q.j.¶ Jtez in sex casib⁹ metropolitan⁹ etiã epo incōsulto pōt subditos ipsius epi corrigere.gl.est no.ix.q.iij.c.j.⁊ cap. cōquestus eadē.q.posito q ōis cu ra epo ptineat in sua dioce.ter.i.ca. nulla.dis.xc.iij.⁊ i.c.ij.ix.q.iij.Et au diui plures dicētes q eccl'ia vllomō poterat hre iusticiã q sapiebat natu rã irregularitatis rōe effusiōis san guinis.Sz certe gl.in.c.eos q̄ est fi na.tenet q imo pñt hre dũ tñ p lai cos administret.xx.q.iij.¶ Jtē iu dex eccl'iastic⁹ cognoscit sup laicum in q̃ttuor.aut q̃nq̧ casib⁹ qui no.in ca.oēs.in.glo.ij.q.vj. ¶ Jtē eccl'ia priuat iure suo sine culpa octo mo dis.Et in sex casib⁹ perdit priuile giũ scōm gl.in.c.renouãtes sup ver bo priusq dis.xxij.dñi eccl'i clamãt cōtra ribaldos vxoratos adulteros asserētes eos esse dãnatos.⁊ ip̄i vno nec sex beneficijs nō satiãtur ⁊ dum erũt saturi ⁊ ita vxorati ab vna vxo re:sed certe ista nō placent mihi: qz exitus acta pbat:⁊ nō glorief perso

na in tãtos perdices comedẽdo.nã
cibi cõsumpti relinquũt pniam put
ait horati⁹ ⁊ est gl.in.c.legim⁹.de cõ
se.dis.v. Quare multa sunt crimina
grauiora adulterio vꝫ homicidium
incestus fractio voti ↄtinẽtie sacri-
legiũ sodomia.⁊ etiã gñal'r vbi gra
uior pena iponit in.ca.q̇d in oĩbus
xxij.q.vij. Celeste eñi est de carne vi
uere ⁊ opera carnis non facere per
gl.in.c.nuptiarũ.xxvij.q.j.in verbo
eccl'ia. Et posito ꝙ vita ↄtẽplatiua
sit magis secura:tñ actiua.est magꝭ
fructuosa glo.in ca.sane.ij.q.vij. Sꝫ
miror bene d̓: ꝙ qui in altari deser
uiunt de ipso pascãtur. ca.de ipsis.
xij.q.j.sic ecõtrario qui nõ seruiunt
vllomõ pasci debẽt.est ne locus esse
in bello viris ecclesiasticis: vbi oẽs
irregularitates mundi cõmittunt.
⁊ calamitates.certe talis assistentia
nõ est remissio peccatoꝝ:sed ꝑ orõ-
nẽ ⁊ per vinculũ charitatis dimittũ
tur pctã ecclesie.gl.sup verbo orõnẽ
in.c.remissionẽ.j.q.ij. Itẽ ad q̇d ꝑ
dest orõ ⁊ quare nõ debem⁹ cessare
ab orõne est glo.not.in.c.sicut.xxiij.
q.iiij.vita aũt clerici est dũtaxat vi-
ctum ⁊ vestitũ hr̃e glo.fi.in.c.j.dist.
xliiij. Itẽ trib⁹modis q̇s a vitijs
corrigit ꝑ gl.c.pluit dñs de pe.dist.
iij. Et q: sumus in materia platorũ
q: nil tetigimus de dispẽsatõe esset
querẽdũ que differẽtia sit inter ius
rigorẽ ⁊ dispensationẽ ⁊ certe nihil
hñt cõe:sꝫ qñ ⁊ quõ illa dñt seruari
est gl.not.in.c.cõstitueret in ṽbo de
trahẽdũ dis.j.dispẽsatio eñi est res
medicinalis in ꝑsonis et etiã rebus
ecclesiasticꝭ:⁊ ideo aduertatis quis
possit dispẽsare:⁊ q̓d ius sit dispen
sabile habetis glo.in ṽbo vt pleris-
ꝙ in c.requiratis.j.q.vij. Sꝫ ego cõ
sidero vñ ꝑueniũt tante questiones
in ecclesia ⁊ ꝑcessus infiniti certe di
cit pħus ⁊ pẽso ꝙ sit.v. ethicoꝝ.ꝙ
pugna nascunt.cũ equi equa nõ hñt
aut equi nõ equa potiũtur. videm⁹
eñi ꝙ armigeri ⁊ milites i acie exñ-
tes q̇libet ad suũ vexillũ accurrit ⁊ su
currit ⁊ insequũtur. Itẽ volati-
lia ad sibi silia ↄuertũtur ⁊ ↄueniũt
eccl'ia.xxvij.de iuris dispõne habe-
m⁹.c.cũ de beneficio de pbẽ.in.vj.in
c.noua .xvj.q.vij.sequat igitur vnus
quisꝙ religiosus ⁊ secularis vexillũ
suũ: ⁊ sic erit pax inter eos :al's fit
fraus ꝑsonis ⁊ rebus.primo ꝑsonis
nã ab ingressu quilibet pretendit la
borẽ nõ esse sine fructu q̃re eos iu-
uare nõ decipi opꝫ.ff. cõmoda.l.in
comadato.§.pe. Et in foro ↄsciẽ te
nẽtur p̃lati dãtes bñficia alijs q̃ re
ligiosis de euictiõe corã deo ⁊ hoi-
bus.ad instar donatoꝝ.ff. de dona.
Laristo.§.vlti.⁊ per glo. in ṽbb aliã
in.c.p̃sentiũ.vij.q.j.imo tanꝙ depul
si possunt cogi pastores illos proui
dere.vij.q.j.circa p̃n.in.c.pastoralis
cũ sil'ib⁹. Scd̓o fit fraus rebus eccle
siasticis nã iãꝙ res ecclesie ad nihi
lũ redacte sunt ex eo ꝙ cõmendata
rij nõ curãt in repatõibus ẽdis :sꝫ
de emolumẽtis ⁊ reuenutis bñficio

ꝑū ꝑcipiēdis: vn̄ curia supma ꝑlamē
ti parisi⁹ expulsit dn̄s de ambernio.
regularē a bn̄ficio seculari. Necnon
fratrē Ludoui. baiuli obierū devol
ta ordis scti Bn̄dicti ob cām pora-
tus de sōtanis ordis scti Aug. ꝛ obti
nuit nobilis ꝛ sciētific⁹ mgr̄ petrus
de flaghaco officia briuatēsis. Amo
do in antea igit̄. sequat̄ vnusquisq̃
vexillū suū. Et ꝑ nō dato haberi dz
qd donat̄ ab eo q̄ de iure dare nō p̄t.
ꝑ tex. in. c. qd aūt. in fi. de iure patr.
¶ Et de nouo cēt q̄rendū an igno
rantia iuris excuset q̄ ad articulos
fidei: q̄s quidez articulos oēs scire
tenēt̄: sz certe dn̄i eccl'i. exacti⁹ scdm
gl. in ꝟbo ignorātia. i. c. scisma. xxiiij
q. j. Sz vidēduz est si theologi ꝛ alij
p̄dicatores sciētifici cupiētes vide-
ri vt dicat̄ eis aue rabi ab audiētib⁹
sint magꝭ scismatici q̄ illi q̄ per sim
plicitatē opant̄ ab eccl'ia certe sic si
ex supbia: al's nō ꝛ de hoc est gl. in ver
bo ꝛ magꝭ dicto. c. scisma. s. alleg. rō
em̄ est: q: rōne subtilitatꝭ p̄dicato-
res ꝛ theologi sunt cōpulsi. Et ideo
nō cadūt volūtarij sz inuiti, vt veri-
tas eruat̄ igit̄ tales decipit ignorā-
tia volūtaria: vt ibidē. Sz certe ego
dico q̄ publice nō plus sape opz ꝛc.
imo in talib⁹ actib⁹ publicis oēs vir
tutes patiūtur detrimentū ab vno
vitio ꝑ. c. j. de pe. dis. j. ꝛ. c. sana fides
ꝛ ibi gl. xxiiij. q. igit̄ dicant̄ q̄ dicēda
sunt ꝛ occultent̄ q̄ tacēda sunt ꝛ sit
ipse p̄dicator semi verbi⁹: nā sobrie
loq̄ tenent̄ ꝑ tex. in. c. sit rector. circa

fi. di. xliij. ꝛ dicit Bal. in aut̄. si qua
mlier. de sacrosan. eccl. i fi. iij. col. ver
si. ↄcludo q̄ ꝓfessi mēdicātes nō de
bēt vinci auaricie cecitate vel cupi-
ditate ꝛ dicit q̄ pessime seruat̄ iuxta
illud nitit̄ in vetitū sp dānata cupi-
do. videte dn̄i ipsi seipos reformāt
ꝛ corrigūt sz dn̄i canonici eccl'iaꝝ ca
thedraliū vel collegiatoꝝ p̄cipue q̄
superiorē nō hn̄t nisi papā a nibla-
tioib⁹ ꝛ alijs abusib⁹ vel dissolutio-
nibus seipsos corrigere nolunt. cor
coꝝ inflat̄ dicēdo ego sum dn̄s: sed
certe nō cōsiderāt cām exemptiōis
que est potius p̄bere seruitiū eccl'ie
continuū exercendi de quo minime
curant p̄cipue iuuenes ꝛ magna iu-
uentus hodie regnat in dictis eccle
sijs posuerūt em̄ hierl'm in pomoriū
custodiā in collatiōib⁹ fiēdis scienti
ficos respuūt seniores ecclesie, incre
pantur in contēptū: ꝛ ad preiudiciū
ecclesie cōcludunt. Et illud liberuz
arbitriū est cā perditiōis: nō solum
aiarū ꝛ corpoꝝ: sz etiā bonoꝝ eccl'ie.
ꝛ est ipossibile q̄ fiat bona digestio
in exemptis cū mēbra sint fere pro-
tinus lōgiora a capite. Sz certe nō
nouit rex oīa nec eius ↄsiliū. nā ma-
nus illius tam fortis tanq̄ ptector
ꝛ cōseruator ecclesiarū sui regni ri-
gide facit ꝛ compellit sensualitatem
prestare obedientiā: ratione incorri-
gibilitatis. igitur scitis cauti ꝛ sapiē
tes. Et certe cōcludēdo melius est
seipsum corrigere sicut ꝛ prout fece
rūt impatores. per textū in. aut. vt

fratrum filij.collatio.ix. ⁊ in aut.de nup.in prin. Et vt finē imponam⁹ huic.c.ex eo ꝙ iste finis ꝯcernit quo dāmodo naturam liberi arbitrij in istis exemptiōibus .sub clypeo iā di∙cto.que perlegi dicā. ¶ Et finalit̃ posset queri:quis fuit primus mot⁹ angeli ad malū videt̃ dicendū ꝙ li∙berum arbitriū.sꝫ sic est:ꝙ in illo li∙bero arbitrio nō fuit malū: vnde er go ꝓuenit malū: ⁊ de hoc est .gl.fin. in.ca. citius:super ṽbo suo vitio de pe.dis.ij.⁊ dicit ibidē ꝙ est qd̄ difficil lima ⁊ verū dicit.verūtn̄ ibidē hr̃ ꝙ in illo libero arbitrio:āgeli fuit que dam libertas ⁊ ex illa libertate ceci dit in malum: dn̄i recordor de alia glo.in.c.placuit lo.ij.de cōsc.di.ij.ꝙ ꝑ liberū arbitriū hō pōt se' habilem reddere adeo.vt ip̄e deus grām in∙fundat alicui.gl.habetis sup̄ verbo nō per ꝯditionē in.c.ꝗ ep̄s.xxiij.di. ¶ Et adhuc restat videre quibus modis d̃r liberū arbitriū.bal. tenet ⁊ dicit in p̄nci.l. habeat vnusquisq̃. C.de sacrosan.eccl.ꝙ q̄ttuor modis. Et primo d̃r habere liberū arbitriū ille q h̄ꝫ potestatē p̄ferendi iniquuꝫ equo.Scd̄o ꝙ nulli iuri cōi est' sub∙missum.Tertio d̃r illud qd̄ sola vo∙luntate fit nullo cogēte iperio vel ꝓ hibēte.Quarto d̃r liberū arbitrium illud qd̄ nō reqrit solēnitatē legum seu iuris ciuilis. ⁊ ista sunt vtilia et notabilia,Augu.in disputatiōibus Hierony.in hystorijs vacarūt: ⁊ do ctores infiniti in bonis opib⁹. Esa. linguā suā amputauit ⁊ ip̄e barbat⁹. Hiero.dētes suos ꝓlixos secare fe∙cit.gl.i.c.ꝗ patrē di.lv.nō in bello ⁊ ꝑlat⁹ excedēs modū i corrigēdo ve∙nit d̃ponēd⁹ scd̄ꝫ gl.i ṽbo mod⁹.in c.ꝗ peccat.xxiij.q.iiij. ¶ Et mouet̃ ip̄a eccl'ia gallicana pl'ib⁹ rōnib⁹ et intēdit suscitare p̄ntia p̄ntib⁹ ꝯfu∙tura futur̃. Et q̄ iur̃ sūt sꝑ intēdo dicere ⁊ ꝑtractare nō q̄ facti sunt.sꝫ q: q̄lis ager talia semina.⁊ q̄les flo res tales ⁊ tincture:⁊ qlis oꝑator ⁊ oꝑatio:⁊ q̄lis agricola talis cultura Esd.iiij.⁊.v.Clamāt aie iustoꝝ ꝑse∙uerāter:⁊ sāguis inox⁹ ⁊ tristis.Et in h' ꝯcilio vena itellect⁹ fōs sapie et sciētie flumē ꝯsistit rōne scādali ⁊ ne turbēt̃ ciuitates domosq̃ exterrēt̃ nec ē hoc seculo q̄n supiorē recogno scat. Nā papa iure diuino subijcit̃ ꝑ tex.in.c.cū queda.xxv.q.i. Nota.in c.q̄ in ecclesiaꝝ.de cōsti.Et nō est iu dex sup̄ deū:neq̃ intelligēs sup̄ al∙tissimū multi ꝑereūt p̄sentes:q: ne∙gligit̃ q̄ aū posita ē d̃i lex:⁊ vbi crea uit iusticiā ibi orta ē ṽitas.Esd.iiij .c.ij. Nā ⁊ ip̄i accipiētes libertates exp̄uerūt altissimū ⁊ legē eius cōte∙p̄serūt:⁊ vias ei⁹ dereliq̄rūt. Esd. iiij.c.viij.circa fi.Et q: in multa sup̄∙bia ābulauerūt miserie multe ⁊ mi∙serabiles efficiētur:⁊ q̄ i ea habitāt ꝓut ibidē legit̃. ¶ Quare ē vidēdū vtrū reges xp̄iani ⁊ papa obliget̃ ex ꝯtractu.bal.i.l.digna vox.C.de leg. tꝫ ꝙ sic.intātū ꝙ ip̄e papa ⁊ reges xp̄iani votū ⁊ iuramētū obseruar̃ te

nenē.cū illa sint de iure diuino p gl. in.c.q̄to.C.de iureiu.p̄cipue vbi iura mētū est licitū sicut i ɔfederatiōe facta inter papā ⁊ regē cū alijs p̄ncipib⁹.⁊ sicut qs seip̄m baptizare nō pōt s̄cdm gl.i.c.baptisimi.i ꝟbo necessitatis nec seip̄m recōciliare. Sic nec papa pōt seip̄m absoluere cum inter absolutū ⁊ absoluētē debeat eē dr̄ia: put abb.i.c.si.ō isti.nec etiā excōicare sibi parē gl.i.c.si.xj.q.iiij. Et deū inseq̄ vr̄ q̄ i pam ꝟitatē insequit̄ c.quisqs.xj.q.iij.nec ē pōt ipse romanus pōtifex alios sine cā absoluere p dictā gl.i.c.q̄to.tȝ Bal.in aut.qō eis in fi.C.de nup.⁊ cū cāe cognitiōe fieri dȝ:tȝ Inno.in.c.ad aures quod met⁹ cā ⁊ Abb.c.j.de iureiu.penul. col. Dicebāt eni rex frācie hō sacerdos de semine aaron venit ⁊ nō decipiet nos. Et locut⁹ ē cū eo ꝟba pacifica ⁊ iurauit dicēs nō inferemus vobis malū neq̄ amicis vestris credidit rex:sed nō fuit veritas ⁊ iudiciū ꝑpter qō sanguis forte eliciet̄ in circuitu italie ⁊ nō erit q̄ sepeliat quia erit timor ⁊ tremor in pp̄lo machabeoꝝ.j.vij.c.oibus manifestū est ob hāc cām corruisse dȝ eni mater manere ⁊ lactare filiū si deficiat ab alijs ablactet illū Regū.j.c.j.circa fi. Ità eccl'ia regē.⁊ derupto iuramēto feribit̄ Reg.j.xiiij.c.de ionatha trāsgrediēte.⁊ de societate romani pontificis cū venetis relicta ɔfederatiōe cū rege habet̄ Iosue.xxij. Sed dicit Boeti⁹.felix nimiū prior etas contēta fidelib⁹ aruis. ¶ Itē ⁊ q̄r loq̄mur de icorrigibilitate:dedi vobis glo.in quib⁹ casib⁹ admonitio dȝ p̄cedere sȝ p nūc pōt dici:q̄ i facto notorio nō requirit̄ admonitio ō hoc ē gl.i cle.q̄r ɔtingit ō reli.do.sup ꝟbo negligētia.c.cū olim de test.⁊ ibi tradūt doc.posito q̄ Iriū dicat̄ p gl.in c.ecce nūc.xxiiij.q.iij.cū radix infectā bonos fruct⁹ pducere nō possit:ca. fert.j.q.j. Quare pōt dici isequēdo dictū bal.i.l.j.ff.de pac.q̄ sicut deus ex eī p̄missiōe obligat̄:cur ta varie nō ⁊ ipe pa.subijcit̄ cui deo ipe pa. Szvēiam⁹ vt rñdeat tacite obiectōi ¶ An sit p̄sumptuosum dicere q̄ p solā bibliam ecclesia dei posset regi. Holt.in summa de peni.§.cui confitendū ꝟ si.cui eps dicit q̄ sic.nec dignus ē altaribus ministrare q̄ nescit obedire canonib⁹.tex.in.c.hec consona.xxv.q.j.⁊ preferuntur canones i hijs quib⁹ de morib⁹ vite integrita te agit̄.⁊ miror de hūanitate nostrā q̄ nō satiat̄ de hijs duob⁹:videlȝ biblia ⁊ canonib⁹. Sed put dixi vobis plura sunt negocia q̄ vocabula:et citra mōtes cōmissum extitit scādalo sa incorrigibilitas man⁹ eius plene sunt sanguine. Et fumus qui videbat̄ declarauit qō factū est put Epa chab.j.iiij.c.plorāt veneti aragonii hyspanioli:qui campū ⁊ honorē pdiderunt malicia illos excecauit nec non mors ⁊ fortitudo eoꝝ euacuata. Igitur liliū ⁊ rosam super mōtes immēsos in quibus gaudio iplebo filios

vestros Esdre.iiij.c.ij.ibidē pausa, tis ꝙ romana ecclesia qđ absitvnus
& quiesce qz venit requies tua cū re- fuit pater puta adam. Sed qñ colle
ge frācie florete igit flores:hoc est ad giū cardinaliū pōt ɔgregari p seips
ministratores ecclesie gallicane qñ tūc due partes de necessitate reqri
liliū rdate odorē Ecclesia.xxxix. Et tur put abbas in.c.in causis de elec.
sustinete illūvsqꝫquo:qui tāta benefi In pñti cōcilio cū tractet de facto
cia ecclēe cōtulit Esdre.iiij.c.j. Adā ipsi9 pōtificis romani nō requiritur
primus cor malignū baiulās adam ipsi9 cōsensus ex eo ꝙ ipse vnꝗ assi
trāsgressus & vict9 ē:& ēt oēs qui de stere vellet autoritatēqꝫ pberet. Et
eo nati sunt Esd.iiij.c.iij. Et noli fie ita ꝓsilr est credēdū.put gl.ij.q.vij
ri iudex nisi valeas irrūpere iniqui cū pastoris tenet legiste in.gl.non so
tates maiorꝫ eccle.vij. Itē venia lū.C.de bonisqꝫ li. Sed qđ dicēdū de
mus ad collegiū cardinaliū si in ɔuo adherētib9 cū ipso romano pōtifice
catione essent discordes concilij cele Certe ego dicerē pari rōne ɔtra ta
brādi:certe potestas talis devoluit les adherentes ex eo ꝙ pari iure ve
ad impatorē vel regem francie tanꝗ niūt cōdēnādi seu iudicandi sicut de
xpianissimū iure p̄rie geniture ipsi9 principali.put dicā i.c.regali ad hoc
ecclesie. Cū ipse rex in regno suo im facit.c.apostolice.de re iu.in.vj. Sed
perator existat put dixi superius.et qui sunt casus excusabiles d:ꝙ octo
ꝙ ad impatorē devoluatur cōcludit q no.in glo.in.c.puenit dis.xviij. Sꝫ
Car.suo cōsi.cl.inducēs tex.in.c.fi. nō video excusationē legitimā i h9s
di.lxv. Et in actib9 vniuersitatis vel q plus belliū ꝙ pacem desiderāt tāꝗ
collegij itereſſe debēt due ptes & suf augmētationē diuini seruitij imo
ficit maior ps illorꝫ iuxta.l. ꝙ maior annihilationi & destructioni intende
ff.ad municipa.verūtū.vt minor ps re cupiūt seu vigilare:sed scutuꝫ seu
cōsequaꝫ potestatē ppter ɔtumaciā galeā in capite in ɔtrariū portare.
aliorꝫ requirit de necessitate:vt illi d Quare tunc minor ps illorum qui
collegio seu vniuersitate sint citati: in generali sunt cōcilio pñt require
seu requisiti ab eo qui hꝫ ptātē ɔuo re maiorē partē cū citatio sit actus
cādi seu citādi.put Bal.in.l.j.circa superioris requisitio vero inter par
fi.qñ nō petē.ptes petēn.accrescūt. tes fit tꝫ inno.in.c.cū nobis.de elec.
Sanior pars d:rōne dignitatis vel intantū ꝙ requisita parentibus i ab
munere gl.in.l.vni ex pluribus.ff.d sentia eorum cū apud pñtes fauore
re.iudi. Et sup nobilitate electionis vtis ecclesie consistat totalis iurisdi
altero piscatore existēte vade ad gl. tio transfertur cū p eius diuini offi
in.ca.qm̄.xxiiij.q.prima sunt aliq ec cij augmētatiōe & tñ nil fit fauorabi
clesie esse cupiētes maioris autorita lius igit āpliādū venit. Et sup statu

De Cardinales dis- cordie a Concilio vocando.

ipsius ecclesie gallicane tam in vita q̄ in moribus habitu exitus acta p bat. Nam scriptum est q̄ papa non potest turbare statū ecclesie gl. viij. questione prima capitulo apostolica τ in capitulo litteris de restitu spo. in verbo nō potest. Et posito q̄ mo dus congregandi concilium regula riter a summo pontifice fieri debeat vt per totum. xvij. distinctione capi tulo primo. Et ibidem scribitur qui possunt cōcilia facere τ quod duplex est concilium verūtamen absurdum esset dicere esse i potestate pape ma lis moribus et incorrigibiliter viue re: precipue in delicto scandaloso si eidem resisti non posset: cum tur betur nauis qui iudam habet: et nō qui Petrus habet prout in tex. pal leg. c. non turbatur. Nam papa tot moribus dignus est. quod exempla perditionis ad suos populos trans mittit capitulo precipue. xj. questiōe iij. et tenet Bald. in. c. olim circa fi. de rescrip. q̄ papa potest deponi p pter enormē crimen et notoriū: nec est obediendum pape si immineat scandalum: vel status ecclesie pertur betur: prout Innocē. in capitulo in quisitionem. de senten. excommu. cir ca fi. Et exinde dicit Persius. Di cite pontifices in templis. quid fa cit aurum cum illicite exponitur. Et ea de causa est durum audire a laycis et in plateis publicis vbi est de cle ricorum capitulo magne. de voto et voti. dicitur enim q̄ propter scanda lum generaliter a communibus re gulis receditur per text. in capitulo cum teneamus de preben. τ. ca. cum nihil cū scandalo. de prescri. facit. c. p uenit. τ. c. presbyteros. xcv. distinctio ne. Et pro reformatione ecclesie τ di uini cultus qui augeri debet: prout in capitulo ex parte de constitu. capi tulo vasa. de consecra. distinctione prima. Quare in fauorem ecclesie q̄ respicit vtilitatem publicam per gl. in capitulo quid ergo. xxiij. questio ne quarta. facit text. in. l. prima. §. hu ius studij. ff. de iusti. τ iur. ipsa eccle sia gallicana venit audienda. Nam melius est vt ecclesia sinat sua aufer re q̄ in pernitionē ecclesie incande scant. xvij. questiōe vltima. §. vltimo glos. singu. super verbo reddere i ca pitulo lator. secunda questione septi ma. Et nō omnis qui dicit Pax vo bis vt columba audiendus est capi tulo non ōis eadē questiōe. Et tenet glo. fi. capitulo omnibus. xxiiij. que stione prima q̄ cotumax hereticus est iudicandus. sed Ange. in suo tra ctatu maleficio. §. fama publica. ver siculo querit. Idem dicit non posse quem ex cōtumacia dānari. ¶ Ite restat quomodo aliter et alias delin quentes veniunt corrigendi puta ra tione dignitatis ratione senectutis vel subditi per sacerdotem. est text. i capitulo tollerandi. xxiij. questione quarta. Et posito q̄ prelatus exce dens modum in corrigendo veniat deponendus per glos. fi. capitulo q̄

peccat. Nō tñ petit veniā a subditꝭ prout ibidē. Sed quicqd sit expedit pctā nocētiū esse nota. gl. in. c. j. i. fi. v. q. j. ꝛ per. l. cū qui in prin. ff. de iniur. Et cōciliū tenēs lociū iudicis pt pcedere p ꝯtumacias ꝛ debet papa ꝛ alij contumaces excōmunicari. iuxta. c. vocatioꝰ, ꝛ ibi gl. v. q. ij. Et vtrū credatur executori sic per gl. tamē verbo in. c. executoribus in capitulo si testes. iiij. q. iij. Et sciatis ꝙ nemo venit excusandus si cōdēnetur ex contumacia q: in hijs non est qs tā surdus quin audiat: per glo. in. c. in fames. iij. q. vij. super verbo non audit ꝛ nil peius ꝙ ille qui audire non cupit. Sed in magnis rebus est diligētior inquisitio facienda tex. in. c. nup vij. q. ij. Et hic posset queri in quibꝰ casibus quis cōuenitur corā nō suo iudice est glo. singul. in. capi. j. iij. q. vj. et illam iuuenes videant. Item aliam glo. in ea. q. c. si qs de exceptionibus pponēdis corā iudicibus ibidē videat. Et si papa se submisit iudicio alioꝝ pñt illū deponere scdm glo. in. c. nos si incōpetēter. ij. q. vij. Appellatione nobiliū venijt litterati impropꝛie quadam iuris fictione ꝛ ymagines ipsiꝰ nobilitatis deferre non aūt in veritate cū reliquie innobilitatis semper supersint. l. ij. C. de iure anu. aure. cū honor ille superueniēs non immutet priorem statuz. l. falsa demōstra. ff. de cōdi. ꝛ demōstra. §. j. ꝛ verba priuilegij ꝛ statuti eccl'ie debēt assumi in ppꝛio significato. c. si. de iniur. vide. c. penu. de prebē. ꝙ vi facere contra. ꝛ. c. ad decorem de institu. et. c. j. de re iudi. li. vj. et sufficit ꝙ quis laudabiliter officiū suū exerceatur. c. cū deputati de iudi. ab adā omnes pcessimꝰ. glo. in. l. vt vim de iusti. ꝛ iure ꝛ vniquotqꝫ suo primordio iuuctur. l. cum filius. §. heres ex ibi Bart. de lega. ij. ꝛ ibi glo. ꝛ scdm prouentus debet poni numerus. l. non plures. C. de sac. sanc. eccle. c. pe. de ꝯsti. Et si quid de rebus ecclesie vastetur vl' dilapidetur p laycos alia via agat ꝙ per bellū per illā gl. i verbo reddere. cap. lator. ij. q. vij. Et ibi tex. ꝛ in hijs rome est sanum morari scdm glo. in. ca. qualiter. ij. q. vij. Et ibidem deum orare. Et sum securus ꝙ vobis tradidi ꝙ duo sunt genera xpianorum: nunc dico ꝙ quattuor sunt genera hoim vcz valde boni: et valde mali. Item mediocriter boni et mediocriter mali. ¶ Sed pro qbus sit orādum videte gl. in verbo p valde in. c. tempus. xiij. q. ij. Et non est dicendum ꝙ superiora sint causa rerū. lꝫ sint signa rerū glo. in. c. nō liceat. xxvj. q. v. Itē ꝙ loquimur de iuramento seu fide data per papaz dicatur ꝙ fides multis modis d: qui notantur in. c. mouet. xxij. q. j. Et in duris rebus durꝰ arbitrat. c. venias xxv. q. ix. Et posset moueri questio quod petm̄ sit maius vcz scisma vel heresis. de hoc est gl. fi. in. c. non afferamus. xxiij. q. pina tenet. ꝙ scisma. Et ea de causa tetigi vobis ꝙ vene

a b adā oēs pessimi.

scisma an maius [illegible] heresi.

credo q ga nobilitas hoiez [illegible] nobilitas mor[illegible] magis attendat. c. nos. 40. di. ꝛ. [illegible]. 56. di. [illegible] de nobil. c. 4 [illegible] ib. et nobilitas in virtute [illegible] [illegible] Abbat. in. c. nobilioris [illegible] [illegible]. na ignorades [illegible] imagines hoium. abb. in. c. [illegible] de offi. dele.

ti vel alij si essent cā scismatis debēt sub dura custodia poni vna cū pub‑licatōe suoꝝ bonoꝝ p tex.in palleg. c.de liguribꝰ.xxiij.q.v.ꝛ idē de rege hyspanie si sit cā. De quo domꝰ scā fracie protinus imaculata extitit: et pura a creatiōe mundi. Demū posset queri an sit parcendū multitudini ꝓpter qd est videndū. Que dicat cōgregatio quot hoies faciūt collegium. Itē quot hoies ppl'm: quot oues gregē. Sed dicatis ꝙ duo faciunt familiā.sed de oibꝰ videte glo. sing.in.c.quotiēs.j.q.vij. Et finaliter nō parcitur multitudini nisi qn ex autoritate velit aliqd decedere ꝑ ut gl.in.c.qtiēs.j.q.vij. Itē vidimꝰ de multitudine qd dicemus de modico d: ꝙ modicū varijs modis d: prout glo.in.c.anterioꝝ ꝛ in.c.terrulas.xij.q.ij. Item an sit iputanda mors epo si vocat milites ad pugnam. Itē quid de clerico cōquerēte layco ꝛ iudex illū iubet occidi.de hoc est glos.not.in.ca. maximianus xxiij.q.iij. Nec in nullo videtur qs quem calumniare quos necessitas officium pietatis et criminis enormitas et iustus dolor: tales incitat per glo.not.in capi.si quem penitu erit.ij.q.iij.inverbo notandum. Et posito ꝙ predicatio seu vita nō cōtemnatur tamen quia non proficit tacere debet.capi.quando.xj.que. iij.et glola in verbo cuꝫ facultas in ca.non potest.xxiij.que.iiij.et note tis ꝙ aliud facit quis vt rex et aliud facit vt homo priuatus glo.singu.in verbo temporibus in capitu. si ecclesia.xxiij.q.iiij.ꝛ nullus cogit recipere fidem. Sed receptam cogitur retinere.xij.q.j.integritas: et glo.in.capitu.quis nos.xiij.q.iiij. Et secunduꝫ canones filius potest agere contra patrem.ij.questio.vij. capitu.queritur. Et potest persona ecclesiastica licite petere vt mali detineantur et ducantur ad iudicium secundum glosaꝫ in verbo principē in capitulo non vos.xxiij.que.v. ¶ Et est sciēdum ꝙ est causa ex ratione persone etatis et ratione scādali iudex vel concilium potest artare vel ampliare penam cuꝫ cause cognitione et intelligatis ante sententiam glo.singu.in. capitu. si quem super verbo voluntati.ij. questi.iij. ¶ Sed.quid sit scisma glo.inverbo scismate in.ca.non vos xxiij.q.v.ꝛ ꝙ non habere caput romanam ecclesiam facit.c.est.xxiij.questiōe prima. ¶ Sed nūqd id qd.reperitur in libris antiquissimis ecclesie scriptum in lapidibus sit credendum certe sic per glo.in.c.solennitates.(le premier)super verbo ecclesiarum de cōse.dist.j.facit.ca.sicut in princi.xxiiij. q.ij.quod ita intelligo de cronicis ꝛ factis regum francie quibus per interpretes et disertissimos scribuntur bone fameꝛ cōscientie. et glo: in ca.si.inter dilectos de fide instru.ꝛ

+ . o . Sanc cl no.

ttex.l.l.j.t ibi nota bal.ff.õ offi.q̃sto ris et archi. in p̄he.vi.t lacius ifra.in c.regali. Et scripturā sanctā vsq ad sanguinis effusione debemus defendere scõs gl. i.c.ego dis.ix. Et ē tex. in.c. sunt quedā.xxv.qõ.j. Et ibidē notaf p glo. An papa possit dispēsare cõtra dñm vel etiā apostolū vel cõtra statutū generale ecclesie vel articulos fidei.c.q̃.eadē.q. Sꝫ dicif scriptura autentica multis modis put not.p gl.in.c.dicēti.xxv.q.ij. ¶ Itē quis possit dare priuilegiū t q priuilegiū preiudicet.t q priuilegiū est duplex videlicet reale t psonale. Et quid in dubio. Itē q̃ differētia sit inter priuilegiū t ɔfirmationē. Itē si priuilegiū p̄iudicet cõsuetudini vel ɔstitutioni facte a capitulo t an per priuilegiū vel rescriptū d̃rogef prio ri: t quõ i dubio nõ p̄sumif reuocaf. se: est gl. magistralis in.c.j.xxv. q.ij. Sed ē est sciendum q priuilegiū qd a deo. vel a rege francie daf: decet esse mãsurū: ac cõtrariū oi malicie i auf. cõstitutio q̃ de dignitatib⁹.§.fi.col. vj.t quõ expirat est glo.in.c. priuilegia eadē.q. ¶ Due sunt britannie: anglia enim maior britannia dicif. ¶ Et tres sunt gallie brachata: togata t comata gl.in.c.i galliaꝝ.xxv. q.ij. Sꝫ vt reuertar ad materiā priuilegij notetis q si aliqd priuilegiū detur a papa vel rege ex causa vl' rõne paupertatis vel religionis vel alia quacūq de causa: q q̃cito cessat ipa cã cessat t priuilegium extra de v̄bo.signi.ca. abbate.infine fatetur glo.in.c. Ita nos sup v̄bo cessauerint.xxv. q.ij. ¶ Et licꝫ dicaf q meli⁹ est pie dubitare q̃ temere diffinire p.c.tantū: t ibi gl.xxxij.q.vij. Ideirco ipsa veritas cū nõ defenditur opprimif q̃s cū possit licite resistere et nõ resistit error.lxxxiij.dis.t q̃ vult magꝭ placere silēdo q̃ redarguēdo peccat.c.nemo.lxxxiij.dis. et dr eccle.xxj. Qui odit correctiões est vestigiū pctõꝝ t os prudentis q̃rit in ecc'ia t v̄ba illius cogitabunt in cordibus suis. ¶ Et finalr põtifices romani deberēt imo tenētur adherere ɔcilio ex eo q sicut lozamētū ligneū colligatū i fūdamēto edificij nõ dissoluef sic cor pape ɔfirmatur si adhereat ɔcilio scte eccl'ie. p ut eccle.xxij. corripite inquietos.j. tes.v. Fidelis est q vos vocauit. Sꝫ si ad aliud tribunal vocati sitis non securū: cauete ne q̃s vos decipiat p pphetiā nec sublimitate sermonum ad col.ij. Dño xpo seruite scienes q a dño recipiet retributiões hereditatis ad col.iij. ¶ Et ipse est caput corporis eccl'ie: t ipe primatuꝫ tenens scribif ad collo.j. ¶ Sp iurgia q̃rit malus: crudelis aūt angel⁹ mittef ɔ eū. Prouerb.xvij. Igitur audi ɔsiliū t suscipe disciplinam. vt sis sapiēs in nouissimis tuis. Prouer.xix. Et vana eēt talis sctā ɔgregtio ɔcilij nisi pdesset eccl'ie. ptãtem iudicãdi haberet causatiuā. ¶ Quare ex predictꝭ põt videri an papa te

neatur obedire concilio, causatiue et illi subijciatur certe cuilibet intuenti satis ex predictis potest concludi iuridice. Et dedi vobis superius duos casus singulares et notabiles in quibus papa venit deponendus vel ad minus suspendendus. ¶ Nunc restat aliquid dicendum in ceteris casibus quos casus breuiter et succincte tangam in quibus ipse subijcitur. videlicet cum papa confitetur peccata sua sacerdoti secundum gl. in c. Nemo. ix. q. iij. ¶ Alius cum papa se submisit concilio sicut plures fecerunt humilitatem demonstrando sicut Christus et dedi vobis capitulum. Nos si incompetenter. ij. q. vij. Alius est cum scisma esset de papatu inter duos electos secundum glo. in ca. si. lxix. dis. et per abba. in ca. Quia diligentia de elec. j. col. Alios duos de heresi et incorrigibilitate habetis in ca. Si papa sepissime allegata: et sic sunt septem. Et vera heresis consistit cum quis aliquid sentit de articulis fidei aliter quam ecclesia romana. c. Hec est fides. xxiiij. q. j. Secundo cum quis male sentit de sacramentis ecclesie. ca. ad abolendam de hereticis put concludit abbas in ti. de hereticis. Et de marcellino qui compulsus sacrificauit idolis ca. pot fieri in gl. ij. ad idem gl. si. xj. q. iij. Non solum. ¶ Et postquam concilium vult papam recipere in pontificem. Ita et ipse papa debet eos habere in senatores. ¶ Nam verum corpus christi consecrant sicut ipse quare in communi debent ecclesiam dei regere et gubernare videlicet cum concilio tex. est notabi. et singularis in cap. Olim. xcv. dis. et sunt verba beati Hiero. et beatus Petrus se vocauit presbyterum cum tamen esset episcopus et summus. Sed fortè creuit auaricia perijt lex de sacerdote et visio de propheta: et sepe odia consurgunt propter auariciam sacerdotum hinc fit origo criminis: hinc principium litis: hinc epi a clericis accusant, et de hoc est tex. in ca. dyaconi sunt distin. xciij. Et flet ecclesia a bello. ¶ Nam vulnus iteratum tardius sanatur de pe. distin. iij. Maius: et assidue peccatium non miseretur deus per tex. in. d. c. dyaconi in fi. Et que scripta sunt recito: vt in eccle. dei sit pacis vnio. Amen. ¶ Dominus Bal. de perusio in suo tractatu de scisma appellat cetum sacerdotum senatum diuinum et collegium sacrum adeo quod appellatur gremium ecclesie. c. in nomine domini distin. xxiij. viri enim ecclesiastici obligantur ad regulas morum et exemplaritatem alias vilissimus est computandus quod sciencia et sanctitate non precellit qui est honore prestatior. j. q. j. c. vilissimus et per totum titu. de vita et honesta. cle. nec pariunt laudes qui sordes affectat: nec delitie exquisite. quod intelligitur de vestibus et cibis episcoporum dist. xl. ca. j. in tantum quod electus timens populum vel scandalum ecclesie debet supersedere. capitu. Si quis distinc. xcij. deinde augusti. quarto de ciuitate dei tradit

pp si se submittit conc.

Sigs scisma tempore Sigismundi Imperatoris.

q vtile ērt boni longe lateq regnēt et debent subditos non tantum gubernaculis tueri. Sed etiam vt doctrinis edificari possint intantū sicut papa cunctos ratione dignitat precellit. ita sic z in virtute debet precedere seu excedere facit ad hoc cap. in memoriā. xix. dist. alias dicatur cē statua scdm augusti. ij. de libero arbitrio. c. xv. insuper aristo. tertio ethico. q princeps debet esse legibus et virtutibus enutritus. Et finaliter successiones principatus sunt defferende ad comoda subditorum. j. q. j. esse z. c. sequenti. Quare illi qui habent z possident qualitates z conditiones superius dictas vniuersa terra tales desiderat videre vultū put de salomone vt audirent eius sapiētiam. iij. regum. ca. decimo z debet esse hylaritas in pricipe per. l. primā publi. leti. li. xij. Nam vultus pape representat vultum totius reipublice, Quinimmo vultus est liber litteramentis nota xlj. dist. §. Sicut principes z reges dati sunt a deo populis ad vindictā malefactorz z ad laudem bonorz. xj. q. j. magnū in fine et sequitur fely. c. cū nō liceat. v. col. de prescrip. hinc est q bal. dicit in. c. significātibus de offi. de leg. q rex frācie i regno suo ē vicari9 xpi i tpalib9 et in talib9 ɔsilijs vocādis papa et rex debēt esse amici iuxta, l. scaedū. ff. de. vsur. z vera amicitia ex cōuersione equali nascitur sicut inter patrem z filiū z nata augeƚ per. l. cum allegas. C. de castrēn. peculio libro duodecimo. Et si non possit equalis adminus sit mediocris intantum q si diligo te non d. deo omittere me lege iulianus. ff. Si quis omissa causa testamenti et Baldus de prohibita feudorum alienatione tertia columna et dicit q amicus amico vult bona reliqua de amicitia dixi vobis superius titulo precedenti. in addi. z dicas in versicu. c. iudiciū infra. Itē est videndū cū papa vocat conciliū de quibus intelligitur videte. c. iuxta z ibi text. xcix. dist. z iustum z sacrum iudiciū debet procedere de vultu pape. c. j. in principio vt eccle. benefi. precipue dum publice audientiā tenet put dixi superius iuxta aut. de deposi. in principio colla. vj. z. l. lecta est in auditorio. ff. si cer. pe. Nas debetis scire q si caput synodi. seu concilij est suspectum tota synodus vel conciliuz est suspectum scdm Baldum in lege prima. C. si rector prouincie zc. Et non omittatur q in arduissimis negocijs seu affarijs cōciliarij debent papam de sano cōcilio cōsulere per tex. no. in. c. si. circa medium de dila. Et Sali. in. l. si. in primo nota. C. de pactis. Et ius vniuersitatis residet penes habiles z gubernatio etiam si esset vnus solus nota. in capitulo gratum de postulatione prelatorū et lege sicut. ff. q cuiusq vniuersitatis. inhabiles non sunt enim de vniuersitate et sic actus non corruit:

nec tollit ppter interessentiã inhabilius scdm abba.in.c.cõsulti de pro. cu.ij.col.immo habiles videntur actũ gessisse meliori modo quo possunt ar. optimũ §.l.iij.ff.de test mili.& no. ipse abbas vbi supra q ad cõsiderandum inualiditatem actus debet põderari habilitas agentiũ tẽpore actus gesti. Sed pñtia inhabiliũ noceret in tribus casibus scdm eũ primo quãdo inhabiles sunt expressi in dispositione actus.secũdo si inhabiles auctoritatẽ tanq principales prebuerunt.Tertio quãdo vniuersitas sciẽter admisit inhabiles ad agẽdũ. In primo nota.Et dicunt participes vel sunt de illa parte qui phibẽt cõsiliũ scdm bal.ibidẽ.Et quod dixi de capite suspecto sinodi vel cõcilij nota in nouella.c.primo de iudi.Et i istis causa finalis est fons causarum & presumit esse illa causa finalis que scdm rationẽ iuris debet esse finalis scdm bal.in.l.eã §.ij.col.C.de fideicõ.Nã in hijs que correctionẽ indigent fit extentio precipue.Cũ reddit ad ius cõmune quasi sit materia fauorabilis scdm glo.nota.in.c.statutum de preben.in.vj.in verbo numerãdi.Et q: sumus in materia cõcilij magister iason hodie post fulgo.doctor subtilis & egregius refert in.l.ex hoc iure iij.col.ff. de iusti.& iure Barto. in.l. hostes.ff. de captiuis q dum legati francie essent in cõcilio cõstantiensi. publice protestati sunt venisse tanq christiani fideles non recognescẽdo imperatorẽ in superiorẽ. Sed queramus an in concilijs sit credendum multitudine vid exo.xxiij.ait no sequeris turbã ad faciendũ malum sequitur igit q nec per paucos vltra que ritur quẽ sunt illa que indigent confirmatione vide.ca.regula. xvij. dist. et extra.de elect.significasti & .xxv.q. prima.§.hijs.Sed quid de irregularitate & materia ipsius vide archic. in.c.primo de re iudi.lib.vj.Bene verum est q ipsa irregularitas nõ contrahitur nisi in casibus i iure expressis.c.is qui.de sentẽ.excõ.in.vj.scdm q tenẽt butri.& philip. in.c.dilectus de appel. Sed recordor vidisse iohãnem monachi.in.c.super eo de here. in.vj. in quadam libraria vbi refert q dũ esset effectus cardinalis multa gesta per papam collegium cardinalium talia per eundem retractauit & credo q fely.super rubrica de constitutio. ita recitat. Quare posito q bona sint discreta hoc est separata inter pastorem & capitulũ adhuc de arduis vnus non potest agere sine alio & ita signanter tenet inno. in. c. causam in secunda parua glosella et ibi panor.solus in.iij.col.de iudi. inno.& monachi.c.ad hec de offi.archi. hodie iason in.l.placet.ij.col.C.de sacro sanctis eccle.Et ibidem vlti .col. dicit q ecclesia tenetur seruare consuetudines feudorum et tenentur ecclesiastici ad collectam.Item plus esset videndum si papa in vita possit eligerere sibi successorem non ex eo

quia effectus confertur in tempore glos. nota. octaua questione prima. §. his omnibus panor. capitulo ac cepimus de pact. Considerate domini quod consilia bona et iusta intentione vocata fructum dulcem afferūt Sed quod sub dulci melle non iaceat venenum. Et in istis vocationibus seu citationibus nonnulla pericula euenire solent que forte futuris tēporibus posset generare inobediē tiam precipue vbi prelati vel familiares occidunt. Nam habemus quod vigente peste vel infirmitate locus non dicitur esse tutus text. nota. in capitulo ecclesias. xvi. q. vi. immo in loco congruo securo et vtili iuribus superius allegatis intantum quod si in loco ordinato actus non possit celebrari coram iudice competenti propter iustum metum partium tunc si celebretur in alio loco et coram alio iudice valet et tenet scdm iasonem in lege testamenta omnia. C. de testa. consuluit roma. quatre cens. xxxiij. angelus et alexāder dicta lege testamenta facit. ff. de tuto. et cura. da. ab his et lege vacantia de bonis vacā. libro vndecimo. Et sic vbi patria et vita preceteris preponenda est vita et tenenda est. Nam vita hominis charior est qualibet re mundi textus scdm baldum in lege sancimus. la. prima. C. de sacro sanct. ecclesie. et sufficit timor hostium textus in capitulo ex parte le secund extra de appella et glosa in capitulo peruenit distinctione decima sexta in fine in verbo. Necessitatibus. Nam illa extincta omnia extingun tur demptis virtutibus que semp loquuntur vsque ad finem seculi. Et legitur ouem lapsam vexisse non abiecisse tex. in capitulo serpēs de pe. distinctione prima vindicta paucorum enim odium reprimit immo multorum inimicorum auget Seneca. Et scdm qualitatē auditorum debet formari sermo doctorum capitulo oportet octaua questione prima. Et bonum propter consequēs malum prohibetur capitulo ita ergo vigesima secūda questione.) iuncta glosa et dicitur ibidē quod vicia sunt vicina virtutibus. Et credo quod illa sententia est et venit preponenda ceteris que maiori pietati nititur textus iuncta glosa in capitulo si quis i verbo humanus vigesima quarta questione prima facit. l. maiorem. ff. de pac. Et bonū quod inuit i facimus cōmodum non debet consequi. ff. ad trebellianum lege Si patroni. §. secūdo et glosa in capitulo quod preposterum decima tertia questione secunda. Et sciatis quod verba pape etiam precise prolata recipiunt interpretationem et tacitam conditionē scdm baldum in capitulo cum martinus ferrariēn. de constitu. octaua colūna et bald. in. l. commissorie. C. de pactis inter emp. et vendit. Et hodie iason in lege possideri. §. in. admittēda. ff. de aquirē. poss. Quero an ius

de charitate

collegijs vel capituli bzluate possit re manere in vno solo remanēte in col legio seu capitulo videlicet re. τ esse ctu de hoc est tex.in.c.si.§.si.lxv.dis. glo.in.c.gratum de postula.prela.et glo.in.c.ne romani.§.porro.in ver sicu.omnes de elec. τ per iasonez in l.si grege ad plenum.ff. de lega.pri mo. Plus est videndū vtrum in ar duissimis negocijs τ grauis semper absentes sint citandi etiam in locis distātibus certe sic scdm inno.in.c. ij.de no.ope.nūcia.contra glo.in.c. presentiuz de testa. Quinimo quis debet ter citari semper debet intel ligi diuersis temporibus nec sufficit vna pro omnibus scdm gl.in.c.sum me.v.q.ij. Et papa debet se regere consilio prudentum.l.humanum.ff. de legibus τ per Baldus in princi pio.ff.veteris.τ debet carere aculeo prout dixi superius. Et nō sine cau sa archi.exponit illa verba dic eccle sie que verba exponit cōcilio gene rali prout ipse notat in.c.pcipue.xj. q.iij. Et vbi maior pars ibi presumi tur esse ecclesia prout in.c.apostoli ca τ.c.cum inter canonicas de elect. intantuz q in saniori parte pſumit melior zelus vt in.cap.si quando de elect.in.vj. Nec ad aliquē reclamari cum ex sententia dominica. iuxta il lud qui non audierit ecclesiam sit ti bi tanq ethnicus τ publicanus vi gesima quarta questione prima ca pitulo omnibus. Et prelati tanq ri uuli procedentes de fonte tanq mē bra representant verum fontem ca pitulo loquit vigesima quartaque stione prima. Nam sicut ecclesia est in prelato. Ita prelatus in ecclesia capitulo scire.vij.q.pma nec potest tota synodus recusari suspecta pro ut per docto.in capitulo primo de iudi. Et per concilium dicitur eccle sia representatiua.xv.q.ij. capitulo primo facit.c.firmiter d summa tri. τ fide catho. vbi dicitur q christus tradidit claues apostolis. et posito q papa sit iudex fidei.cap.est fides. xxiij.q.prima veruntamen si veni ret contra statuta sacrorum concilii de hoc videte capitulum anastasius. decima nona distictiōe.textus τ glo sa in capitulo achacius.xxiij.q.pri ma nec in concilijs vocatis vel vocā dis vnq debet occasio pro causa as sumi in magno opere illa sunt pre cauenda que sine manifesta offensa non possunt recipi.c.si illam prima q.vij.papa debet esse speculū sancti tatis.capitulo pmo i prag.sanctio. et debet caput ostēdere quid mem bra agere debeant.c.cum in cunctis de elec.τ indecēs est si membra sint capite perfectiora.ca.miramur.lxj. dist. Notoria enim crimina ecclesiā scandalisant ait clemens qui rebelli ter viuit aut bona dicere aut agere recusat potius infidelis q fidelis es se monstratur τ membrum diaboli q christi potius dicitur esse capitu lo nullus episcopus.xxviij.distin ctione τ glosa in capitulo si papa.xl.

dist. Et multotiens transmittatur concilium vel dissoluitur quod male fit ne correctio veniat ad lucē nescio si tales illo modo faciendo dicātur conciliū extinguere. Sed numquam securis glorietur cōtra illum qui secat capitulo inferiori iuncto. c. denique. xxi. dist. Quiuimo ex illis trāslationibus seu dissolutionibus nō potest preiudicari concilio constātiensi. in capite frequens. vbi disponitur in perpetuū de decēnio in decēnium de concilijs celebrandis. ¶ Item in. xi. cessione concilij basiliensis. cauetur quod per quemcūque papam non possit concilium dissolui sine expresso consensu suiconcilij inde recitat dominus panor. in suo concilio aureo inter cetera quod per dissolutionē posset impediri generalis reformatio put fuit elisa in concilio viennensi vnde per dissolutionem voluntariam violaretur status ecclesie vniuersalis iuxta. c. et si illā. i. q. vij. ista sūt nimis alta ideo relinquo maioribus. Sed sciatis quod nostra interest non habere inimicum prope ecclesiam per. l. si quis ita et ibi bal. C. de pact. inter emp. et vendi. ex eo dicit ipse quia ibi cōuersantur inimici. Et inimici faciliter mētiuntur quare si sit grauis nō est eis credendum Bald. in aucten. Si dicatur. C. de testi. Et habeatis menti quod nō solū est inimicus qui facit iniuriam. Sed etiā qui conatur et etiā libēter faceret si posset scdm glosam auream i. l. athletas. §. dat remissio nem. ff. de excusa. tu. et tenet Bal. C. Si quacumque preditus protesta. in fine quod est singulare contra peruersos in generatione et patria. Et super dilectione inimici vide et tex. et glo. in. capi. hec autem. xxiij. q. iiij. insuper contra terribilem hominem vel alium qui de facili occidit vel suffocat sufficit vna citatio scdm iohannem andreā in capitulo non minus de immuta. eccle. et i nouella. capi. si. de accusa. ¶ Item qui simulat metum videtur consentire tenet archi. capitulo quod interrogasti. xxvij. dist. et Bald. de prohibita. feudi aliena. per federi. in tertio capitulo et in potentiorem qui de facili faceret se aduersarium non debet fieri alienatio lege si ita quis. §. ea lege et ibi glosa. ff. de verb. obliga. nec tales propter eorum potentiam terribilem dicuntur esse persone ydonee: scdm glosam in lege prima. ff. si quis in ius vocatus non ierit. Et hortatio nec monitio rigorosa non est scdm Baldum de milite vassallo. versiculo ter monitus et per trinam monitionem vel requisitionem duritia pastoris vel pertinacia prelati committitur facit quod notat capitulum statuimus de supplenda negligentia prelato. et Baldus vbi supra. Et sum securus quod superius dixi vobis quod prelatus vel iudex qui obmutescit iustitiam denegare videtur. Et idem de eo qui non loquitur. per textum superius allega. et facit ad hoc de

milite vasallo qui cõtumax est in pri mo versi. hic non respondet ꝛc. Et papa qui subtraheret concilium ideꝫ est quod negare quia paria sunt. l. hereditatis. §. fina. ff. ad. l. fal. Sed nunquid teneor cõtra meipsum cer te, non: nã in gñali sermone non cõ tinetur persona loquentis per. l. in quisitio veritatis. C. de solutio. nam vnaquecꝫ res naturaliter appetit conseruationẽ sui esse vt not. in. l. li berorum. ff. de verbo signifi. Et cor relatiuorum ꝛ mutue obligationes eadem est disciplina et natura. C. de indicta viduita. l. fina. gl. ꝛ Bald. in capitu. hic finit lex domini Federici impe. incipiunt consuetu. regni. sed latius tetigi. ¶ Item vbi monitio est de substantia sola scientia nõ suf ficit glos. est ordi. in capitu. causam de elect. in clemen. in verbo casibus et qui dicit aliquem monitum vel re quisituꝫ debet illud probare immo quando inferior monet superiorem vel par parem non est proprie impe rium sed potius ordo iuris secundũ Bald. in capi. de milite vasallo qui contumax est. in. ij. col. quod nota. ꝛ prout dixi vobis semper successiões principatus sunt differende ad co moda subditorum. j. q. j. esse et capi. sequenti vt non solum gubernacu lis sed etiam doctrinis edificari pos sint. iiij. de ciuitate dei. et prout di xi in correctorijs debet fieri exten sio: precipue cum videatur esse cau sa seu materia fauorabilis secunduꝫ glo. nota. in capitu. statutum de pre ben. in. vj. in verbo numerandi ꝛ prin ceps quandocꝫ errat. l. ij. de suppel lec. ꝛ lega. glo. Bald. et Iason in. l. quod principi. ff. de constitu. princi. Sed quero nunquid sit permissum habere duas ecclesias certe sic. re gulariter fallit in casibus notatis per glos. in capitu. archipresbiter vi cesima prima. questio. j. ¶ Iteꝫ cle ricatus est dignitas. capitu. denicꝫ iiij. distin. Sed officium et beneficiũ differunt secundum Fely. in rubrica de offi. et potesta. iudi. deleg. Et ibi dicit ꝙ ille terminus officium tri bus modis accipitur ꝛ vnum refer tur ad aliud: ex eo ꝙ propter officiũ datur beneficium: et hoc propter of ficiũ qđ clericus exercet. capi. fina. de rescrip. in. vj. Uide plene ĩ meo concilio in fin. quid sit dignitas et officium: et alia singularia et quo modo differũt. Sꝫ de presenti esset querẽdũ an bñficia sint instituta de iure diuino vel positiuo de Felua in suo vtili tractatu de beneficio pri ma parte questione quarta premis sis recitationibus concludit ꝙ de iure positiuo ꝛ dominus ex iusta in dignatione potest auferre officium igitur et beneficium secundũ Bal. de feudo. gardie ꝛ castal. §. j. Et ibi in additio. barba. et finaliter con stitutio ligat semper papaꝫ quo ad mentem legis. ꝛ ita tenet abbas sin gula. in capit. significasti de foro cõ peten. ꝛ in capitu. fina. de institu. et

capitu.j.de fide instrumen. et cle.j. super collectis ad glos.clemen. de p ba.et si papa nõ fuerit canonice ele ctus: sed per pecuniam vel alias per impressionem laycalem vel sint duo in discordia ꝙ concilium cardinaliũ põt illos deponere tex i.c.si duo. ꝛ i c.si qs pecunia. lxxix.distin.et tenet abbas in capitu.licet de elect.et ple ne abba.in sua disputatõe incipiẽ. episcopus.ratio:quia non est legiti me electus ꝛ hinc generatur scisma et ad capitu.proposuit de concess.p bẽ.respondetur ꝙ habet verum in his que concernunt ius positiuum secus vbi quo ad mentem canonis seu legis vt dixi vobis superius vi de capitu.j.viij.questio.j.ex inde di co ꝙ vbi ẽ vera cõpaternitas ibi con trahitur caracter spiritualis: ꝛ ideo debet specialiter inherere ossib⁹ do mini ꝛ non per mediam personam secundũ Bal.nota.in.l. multum.C. si quis alteri vel sibi.iiij.col.ego cre do ꝙ domini briuate habuerunt su per hoc concilium nã fecerunt statu tum inter eos ne porrent sed com mittant substitutos semper ad bo nos fines quid de alio statuto. circa nepotes .⁊c. dico nõ posse sustineri: nã episcopi ceci sunt circa nepotes capitu .prouenit iuncta glo. in ver bo grauius.j.questio.iij. sed vtrum de ecclesia regulari possit fieri colle giata in quibus casibus et per quẽ est glos.in capitu.statuimus in vbo queritur.xix.questio.iij.et est durũ

hospitem suum mutare sed nobiles iudices nec mercatores vnꝗ debent mutare eorum hospitem seu hospi tium iuxta glos.singu.in cap.que di gnior super verbo hospitium.xxiiij. q.j.nisi cum magna causa.Ego scio vnum monachatum derisorẽ et per uersum diffamatorem. ¶ Item an vltra numerum taxatum canonico rum vel coriarorum ecclesia debeat recipi vel expelli dedi glo.in capitu. inter cetera.x.questio.ij. Certe ne scio quid dicere paucitas choriaro rum inducit eis superbiã secundũ glo.in capitu. legimus.xciij. distin. in verbo paucitatẽ nam ex illa pau citate potest cresci auaricia ex qua odia et lites consurgere possunt ca. diaconi.xciij.distin.volunt enim per cipere prouentuum non impendere seruicium de cle.coniuga.capitu.di uersis ꝛ ea de causa tenet hostien.ꝙ si admoniti non satisfaciant ecclesie seruitio deponendi sunt in summa de pen. et remi.§. cui confitendum versi.cui decenus.ij.col.facit capit. fina.distin. xcij.intantũ ꝙ scd̃m ꝙ clerici in ecclesia deseruiunt: ita sti pendia solui debent puta secundũ labores ꝛ merita. text.in capit. cle rici omnes.j.q.secũda facit.c.clerico cadẽ.q. Et domini ecclesiastici qui in diuinis non assistunt nec seruiũt non debent fructus beneficiorum eis tradi. Quinimmo tanꝗ indigni tenentur ad restitutionẽ fructuũ ꝑ ut tenet bal.in.l.j.primo no. per il

lii tex. C. de his quib⁹ vt indig. facit tex. ꝛ ibi Bemi. in. c. fi. in pmo de re scrip. in. vj. tex. in. c. canonū. §. scitu ri. de offi. ordi. in. vj. Sꝫ q̄d si caueat statuto vel puilegio eccl'ie. videte ab ba. in. c. j. in vlti. col. post Cardi. ibi de cele. mis. et hodie p magistrū Ja so. in. l. scriniarios. C. de testa. Bene verꝫ est ꝙ sufficit vnicuiqꝫ facere tur nū suū seu ebdomadā. tex. iūcta gl. in. c. pposuisti. dist. lxxxij. Sed vtrū seruire labijs ꝛ non corde. est glo. in ver. fructū. in cle. j. de celeb. mis. Itē quid de illo q̄ exit ecclesiā cā recrea tionis infirmitatis vel occupatiōis glo. in v̄bo. rōnabile. cle. iā allega. ꝛ quid de horis quib⁹ epi inuitant et assistere tenētur. glo. in. d. cle. j. i ver bo. canonic⁹. felix ait Augu. necessi tas que ad meliora cōpellit. concor. glo. in verbo. scipm. in fi. in cle. de re li. ꝛ vene. sancto. et p equādis distri butionibus vbi debeāt duplicari vi de glo. in v̄bo. totidē. in cle. j. de im munita. eccle. excōicatio canonis li gat et ā occulta. glo. i verbo. dātes. in. d. cle. j. de celeb. mis. Et in hoc est semp iusticia vt minor seruiat maio ri. xxxiij. q. vlti. c. est ordo. Et hoc ni si minor sit maior in administratio ne. xcv. dist. c. j. vel nisi teneat locum superioris. c. fi. xcij. dist. et tenet gl. in. c. a subdiacono. eadē dist in. in ver bo. honorē. Quid enim dicēdum de die fatue in eccl'ia Briatenū. sic vul gariter nūcupate quo ad seruitium ecclesie dūtaxat choriales minores. existentes: quo ad officiū sunt maio res ꝛ dñi comites prestant seruitiū minoribus certe dñs dici nō debet qui in paruo tempore a tali dñio la psurus est. Sed videndū esset quo modo fructus seu portiones prebē darū sunt fiēde. vide glo. ꝛ tex. circa fi. in. c. diaconi. dist. xciij. Itē illi dñi qui propter pecuniā seruiūt nō filij dei nec ecclesie: sed potius mer cenarij vocantur. tex. est in. c. sicut in ecclesia. viij. q. j. Itē an fruct⁹ pre bende vel fructus oblationū et deci marū possint vendi ꝛ quomodo. est glo. in. c. alienatiōes. xij. q. ij. Et de bonis ecclesie vacantis in qua pote state esse debeant seu custodia. glo. est. ij. c. illud. xij. q. ij. Et quomō mo bilia predecessoris ptinēt ad succes sorē. c. de lapcis. xij. q. ij. et glo. in. c. hec huius. xij. q. ij. ꝛ ibidē in. c. abba tibus. dicitur ꝙ parua alienare pōt et nō infeudare. ꝛ in eadē. q. in. c. ter rulas. in glo. habet quid dicat mo dicū ꝫ que sunt hore principales lu crādi fructus. glo. in verbo. totidē. cle. j. de immu. eccle. ꝛ in glo. canoni cus. cle. j. de cele. mis. Et illi qui vo lūt semper pcessus videāt. c. puden da. xxiiij. q. j. Itē plus quero an possit substitui quo ad seruitiū ali cuius ecclesie. Bal. tenet ꝙ nō. in. l. parabolani. C. de epis. ꝛ cle. Sed q̄d igitur de prebēdato excōmunicato vel suspenso prout fuit quidam om nib⁹ vitijs imbutus dicatis ꝙ aut iuste sicut de illo agebatur aut in

fusse.ff. de re militari. l. penultima. facit. C. eodem. in. l. j. libro. xij. Sed donec est excommunicatus vel suspensus potest alteri assignari qui celebrat pro eo. extra de appellationibus. in. c. peruenit. de hoc est glo. finalis in. c. clericus. distinctiōe. xcj. Item videmus φ super verificatione cedule dominus Bailliuus montisferrandi: et alij iudices temporales sunt iudices competentes in clericos iuxta decisionem tholosanam. cxvj. facta verificatione portat manus garnisionem: vel forte est clericus condemnatus vel obligatus vtrum istarum virtute possunt fructus prebendarum in manibus receptori arrestari. Certe sic secundum glosam in. c. peruenit. extra de fideiusso. in verbo. redditibus. Et pro finali conclusione pena priuationis beneficij: vel etiam alicuius iuris vel priuilegij vnq̄ habet locū nisi lex vel canon illud expresse dicat. per textum in auten. de non eligen. secundo nubē. Et tenet Baldus in autenť. ex testamento. penultima col. C. de secundis nup. et facit glo. in. c. finali. de iure patronat⁹. est etiā alia glo. xix. q. j. in summa. quod nisi lex specialiter reprimat φ quis deponi debeat vnq̄ q̄s venit deponendus quod est notabile. Postmodum est sciendum φ ecclesiastici de bonis ecclesie possunt dotare sorores ex redditibus suorū beneficiorum et succurrere. per tex. iuncta glo. in. c. omnino. et ibi p Pomy. disti. xxxj. panor. post antho. in ca. peruenit. extra de arbitriis. Et hodie Jason in autenť. res que. C. communia delega. Item quales debent esse vestimenta clericorum dixi vobis superius et differentia ipsorum inter canonicum et chorialem. Sed de abusu quomodo despici debet. nota textum et glo. in ca. j. xij. q. iiij. Item de quibus debet fieri electio. textus est in. c. licet. viij. q. j. Item de responsione electi. videte. c. vos autem. xvj. q. j. et glo. in ca. in scripturis. viij. questione. j. in verbo. plene. sicut episcopus mutinensis nolens volo et volens nolo. Itē habetis etiam notare φ lex diocesana consistit in pluribus. Primo recipiendo cathedraticum vel partim vel quartam decimarum. Secundo quandoq̄ lex dyocesana comprehēdit etiam legem iurisditionis: sed lex iurisditionis consistit in conferendo sacramenta: et secundo coercere delicta: et tertio cognoscere de causis secundum glo. nota. in cap̄. j. x. questione. j. Item dicit Johānes monachi super titu. de clerico egroto. in. vj. φ priuilegium tributū clericis in materia fauorabili non solum comprehendit clericos cuiusq̄ ordinis: immo etiam quantūcunq̄ dignitatis sint. Quod proba est quis episcopus sic ergo est clericus cap̄. cum adeo. de rescriptis. et facit cap̄. ex litteris. de transac. Et idem

fore dicendū in papatu q appelatio ne beneficij veniat papatus put per ange. de clau. in sua summa titulo de beneficio in principio. Et forsitā cigatur ipse papa tenore illius. c. pri mi de reg. iur. lib. vj. Mas si papa nō fuerit canonice electus q forte p pe cuniam aut impressionē laicalem re gū vel parētū vl duo in discordia de di vobis. c. Si duo rc. si quis pecu nia. lrrir. dist. Et abbas in. c. licet de elect. r ibi videatis postmodum tpe samuelis fuit facta diuisio sacerdotij et regni ex eo q populus sibi reges petijt primi regum. vij. c. Et reman sit samuel. sacerdos. Et hij qui post ea ei successerunt r hoc cum potesta te vngēdi reges. Quare exinde saul vnctus a samuele regnū administra uit figura quod erat venturū in no ua lege r quod semper dominatur altissimus in regno hoim r vbi vo luerit inclinabit illud danielis tertio Item quare sacramēta fuerūt insti tuta super hoc videatis glo. in. c. in stitutio de consecra. dist. ij. ¶ Itez quomodo est nobis incomprehensi bile sacramentum mirabile r altissi mum de hoc est glo. in verbo incom prehensibile in capitulo multi secu larium prima questiōe prima super transubstātatione panis r vini. Itē quomodo tribus de causis corpus christi sumitur glo. in capitulo forte in verbo hoc docerent de consecra tione distinctione secunda. Itez an te species panis et vini cum alijs speciebus misceantur in stomacho de hoc est glo. not. in verbo miscere in cap. tribus gradibus de consecra tio. dist. ij. Item quare potius sumi tur sub istis speciebus panis r vini q ab alijs de hoc est glo. in. d. c. forte et videte glo. in verbo solum in capi tulo quid est de consecra. distinctio ne secunda. Ego rogo vt videas gl. magistralem super verbo mirabilia i cle. de reliquijs r venera. sancto. vbi plene poteritis videre Item quid insuper et quomodo verbis prolatis transubstantiatur de hoc glo. in ver bo sanctificare in capitulo quia cor pus de consecra. dist. ij. cum glos. se quenti. Et natura cedit miraculo p glo. in. c. species in verbo que āte cir ca fi. eadem consecra. Item quomō ille qui vere penitet potest suscipere digne corpus xpi glo. est finalis in c. potest fieri de peni. dist. prima. Itē quomodo est triplex venia peccato rum glos. in capi. talis de peni. distī. iij. in verbo a cunctis. Item si adaz non peccasset nunq ad senium per uenisset scdm glo. in. c. placuit. le pre mier. de consecra. distin. iiij. Itē qua re potius peccatum ade fuit reme diabile q peccatum mali angeli dua bus de causis videte glo. in. cap. vo luisset in verbo non reuocabatur de pe. dist. j. prima. Et cum delinquen tes sunt accusati et constat preuisis informationibus. Et tales sunt au daces coram iudicibus fingendo eē constantes dicatur eis cū auto. tace

quia peccasti text.in.ca.sunt qui arbitrantur de peni.dist.j. Item martirem non facit pena sed causa scd̃m augusti.et glo.in.c.importuna in verbo martirium de peni.distin. prima Item quid de papa vxorato decto ignorantibus cardinalib⁹ an veniat deponendus vel reddere debitū.gl. est singu.in.c.si quis pecuniā distin. lxxix. Item an frangens simplex votuȝ videatur esse peior adultero certe non scd̃m glo.in.c.melior e propo sito.xxvij.q.j. Item vtrum testamētum vetus sit maioris autoritatis q̃ nouum testamētum vide gl.in.ca. noli meis dist.nona. Item dixi vobis superius q hij qui sunt maioris autoritatis debent precedere et habere priorem vocem.ca.placuit.xvj. distin. Et de asflicta fienda vide glo. in.c.episcopos distin.xvij. Item papa tot moribus dignus ē quod exēpla perditionis ad populos suos transmittit.c.precipue.xj.q.iij.et tenet bal.in.ca.olim in finali col.circa finem q propter enorme delictū papa potest deponi versi.idē dicit de rescrip. Et fauendū est pro reformatione ecclie et etiā diuini cult⁹ qui augeri dȝ.c.ex parte de consti.facit.ca. vasa de consecra.dist.j. Et fauor ecclesie respicit vtilitatē publicaȝ scd̃ȝ glo.in.c.quid ergo.xxiij.q.iiij.facit tex.in.l.j.§.huius studij.ff.de iusti.et iure Item papa iuri diuino subijcit scd̃m nota.in.c.que in ecclesiaruȝ de constitu.et.c.sunt quedam.xxv.q.j.

Et pro finalitate ecclesiastici precellenti vocati ad concilium tenentur comparere coram rege francie nō solum quo ad concilium sed etiam ad auxilium prout tradit bal.titu.de pace constantie.§.hoc ad nos versi.in ciuitate sed non distringi personaliter.prout nota.in nouella.in.c.primo de cleri.coniuga. Sed semper p captionem temporalitatis. Et dicit tex.et bal.ibi si inuestitura inter do.et vassal.lis oriatur ibi sepe absconse q malicia clericorum est qr noluīt facta sua pro patulo esse sȝ secreta. itē vassalli vel prelati qui tpe guerre a vero domino non postulant nec prestant seruitia ex eo q rex eorum est i guerra cum illo domino qui eos requirit q non perdūt eorum beneficia nec feudum quod est dictum notabile prout est test.scd̃m bal.ibi de pace constantie.§.vassalli qui tpe in princi. Item quid dicendū contra illos qui mala nouelle apportāt i partibus parentibus et amicis ob causam cuius triste nouuȝ aliqui moriūtur et aliqui sunt detenti in infirmitate longeua.qro an tales tenеātur ad interesse et damna certe sic scd̃m iasonem plene in.l.equissimum i pri. ff.de eo per quem factum erit et facit l.ij.ff.quando actio de pecu.est annalis et etiam de homicidio et moriatur ex illa mala noua ideo sis caut⁹ tu qui tanta mendacia propalas idē in canonico prouiso ex malo rapportu.nam tenetur ad interesse si solue

rit entragia verũtamen p certo & qui ab vno notabili viro et fide di gno est certificatus.c.sicut pro cer to de symo.τ ge.in.c.de capl'is p il lũ tex.dist.x.et ista no. Sed hodie re gnat beatissimus hierarchia leo pa pa Decimus non rugiens sed cle mentissimus viuat τ regnet in pace Nam leo rugiens princeps impius super pauperem prouer.xxviij.et io han.fab.r.§.pius in prohe.institu.ipe deum in corde gerit cum lilio.

Ca. de extraordinarijs questionibus. viij.

Posito φ supra aliqua vo bis dixeris q̃ tangebant factum ecclesie tam in ca pite φ in membris in eo rum personis τ rebus re stat ad presens aliqua dicere que omiseram. Et quero vtrum ecclesia veniat puniẽnda ob delictum per sonarum paticulariũm videtur φ sic in facultatibus ecclesie. Sed non i honore scdm glo.in capitulo si epi scopuʒ.xvj.questiõe.vj.quod intelli gerẽ conuocato concilio capituli vel ecclesie alias non prout plenius di cam. Et restat φ vobis dixi φ mul ta suuẽtus regnat hodie in ecclesijs q̃re nec fama nec bona ecclesie aug mẽtantur que sunt illa que supplẽt etatem ad habendum vocem in ca pitulo et dignitatem certe glo. in.c. monachus distinctione.xxvij. Dicit φ ingenij probitas: honestas τ mali cia. De qua multi sunt imbuti Et se niores sunt preferendi iunioribus p glo.in verbo non.c.statuimus.disti. lxj. ¶ Sed quomodo sunt dignita tes conferende τ cui de hoc est glo.i verbo,locum in.ca.vlterane.xij. q.ij. ¶ Sed nunquid episcopus sine nu mero episcoporum potest abbatem remouere ab abbatiali dignitate cer te sic. Sed non ordine τ propter mo dicas causas remouetur scdm glo.i c.si quis.xviij.q.ij.immo possunt ẽt vocari ad synodum:et hoc si necessi tas vrgeat al's non scdm glo.in.c.ab bates eadem questione facit.c. om nes basilice.xvij.q.vj.nisi sint exem pti sicut dominus ab.casedei. Et ec clesia orbata pastore potest collegiũ vel capitulũ facere que sunt iurisdi tionis non que sunt ordinis.c. olim de maior'.τ obedieñ. Sed non po test ipse eps aliqd petere in sua dio cesi nisi illud ostendat secundum ca nones illud qd petit sibi deberi scdʒ glo.in.c.q: cognouimus cum.c.seqn ti.x.q.iij. ¶ Ite3 quibus verbis fit benedictio solẽnis dicitur φ ex his verbis. Sit nomen domini benedi ctum τc.scdm gl.i verbo benedictio nem in.c.ministrarc.xxvj.q.vj. Sed ponamus φ est presbyter celebrans missam coram episcopo.quero an de beat vel possit: dare benedictionem episcopo.audiente. Certe sic glos. in verbo benedicere in fine capitu.

ecclesia an puniatur ep de litto personarum

bñdictio sollẽnis [illegible]

tóij novitas plurimum mala

ecce ego. distinctione. xcv. Et quia episcopus vt dixi tenetur ostendere seu iustificare de titulo. si quid petat a subditis intelligatis q alis potest resisti. si preter solitum exigat. decima sexta questione prima. nulli episcoporũ ex eo. q omnis nouitas presumitur esse mala tex. in. l. in rebus. ff. de cõsti. principum. Et non debent subditi plus esse subditi q expediat scdm glo. in. c. nullam. viij. q. ij. et. c. amonendi. ij. q. vij. Ulterius ad querendum si eps existens in aliena diocesi possit cũ suũ subditum excommunicare. certe sic: et hoc verbo Sed non sedere pro tribunali p gl. in. c. ep̄s in. ix. q. ij. Ita episcopus absoluit solo nutu forte prandendo cũ episcopo per glo. in. c. si inimicus in verbo expectare dist. xciij. Nam videmus q etiã principes sola voluntate eundo ad bellũ vel alibi possunt quem i libertate ponere vt ibidem. Item non debet episcopus promouere eos qui sunt in membro viciati. lv. dist. Sed nũquid sit permissa clerico negociatio: certe dicat q permissa erat apostolis: quare ex artificio hõesto et secreto et hoc si sua non sufficiunt est permissa scdm gl. in c. j. xiij. q. iij. Et per totam illam questionem videatur materia vsurarum. Et recipiens aliquid vltra sortem non committit vsuram; vez in sex casibus vt ibidem. Et domini prelati vt plurimũ ventrosi existunt scdm glo. in capitulo aduersitas. vij. questione prima super verbo venter. Hinc est q de ieiunijs rident. Quero nunquid in eodem choro potest esse dispar habitus certe sic scdm glos. in capitulo mandamus. decima questione tertia. Nam pri or bagassie ordinis sancti augustini est chorarius et habituatus in ecclesia predicta beati iuliani martyris briuate reuerendi domini abbates turonisis et casedei sunt canonici et comites eiusdem ecclesie cum quibus est diuersitas habitus. Ponamus igitur q pro affarijs seu negocijs ecclesie necessitatur ire ad curiam principis: vel rome intantum q legatio committitur alicui de ecclesia. an teneatur illam recipere sic: et quod fortius est. tenetur obedire per gloss. capitulo summa. xxiij. questione. Recordor q dixi q omnis cura episcopo pertinet in sua diocesi vi deamus si sint moniales seu religiose aliquae in diocesi sancti flori vel claromõtis vl anicij. ita pauperes q nõ habent vnde. vel carent victu et vestitu nunquid episcopus seu episcopi tenentur illis subuenire certe credo q sic scdm glosas in capitulo ad rectum. distinctione. lxxxij. Item est sciendum vtrum abbas monachis inuitis possit eisdem vitam districtiorem imponere: certe non per capitul. gesta: et ibi glos. xxxij. questione sexta quia non plus subditi q expediat capi. nulli epõrũ. xvj. q. prima. Ulterius est aliquis canonicus p

dispar habitus in eodem choro

clericis est licita negociatio

Petrus dormit et symon vigilat

bendatus in duabus ecclesiis quid fiendum sit si prestiterit patrocinium pro vna ecclesia contra aliam glo. est nota. in. ca. si qui. le premier. j. q. vij. sed melius est vt abstineat. ¶ Rursum est videndum an seruitium ecce siepossit fieri per substitutum et talis substitutio sit valida: certe non. et de hoc per bal. in. l. parabolani. C. de epi. et cleri. precipue ignaris et ni si cum vera et iusta causa. Et vtinam substituti et subrogati incitarent vt haberentur pro possessoribus in beneficiis quod licite possunt nisi vt dixi vobis protestatio precesserit secundum gl. in. c. pontifices. vij. q. j. videatur glo. in. c. quia frater eadem. q. ¶ Item nunquid transactio potest fieri de seruitio ecclesie: certe sic per glo. sup verbo translatore in. c. generalis distin. liij. Quid igitur in translatore beneficiorum certe idem secundum glo. in verbo redemptores in. c. quesitum. j. q. iij. immo ius spirituale potest redimi propter vexationem glo. in. c. de cimas. xvj. q. vij. ¶ Sed quid dicemus hodie multi cupiunt in campis videri forte timentes obfuscare aures dei et ecclesie alij forsitan dicunt quod exempti sunt a cantate. Sed non ab vtilitate. in cantate enim nihil sciunt sed ad vtilitatem canonici sunt: in habitu veri laici existunt: rubricas de electione et de decimis bene sciunt. Rubricas vero de vita et honestate cleri. de cleri. venatore et de symonia contemnunt immo dicunt quod iura illa sunt vetera: et se cus de iure nouo. ¶ Et descit quomodo ecclesia vniuersalis in illis iuribus condendis laborauit. hodie petrus dormit et symon vigilat. ¶ Et posset queri quod differentia sit inter crimen symonie et crimen lese maiestatis et de hoc videatur glo. in ca. sane. xv. q. iij. Sed super symonia quam quis scienter commisit. solus papa dispensat. Sed de ignorante epus dispensat glo. in. c. ex multis. j. q. iij. in verbo possit. ¶ Sed quero est epus curans recompensare forte barbitonsorem seruitorem suum purum laycum vacante beneficio intantum quod per saltum illum promouit an accipiat caracterem sic per glo. l. in. c. illiteratos dist. xxxvj. taceo de antistite reperto in concilio cum caligis rubeis bipartitis se excusante errore accepisse caligas sui barbitonsoris. ¶ Item plura dicta fuere de prelatis et subditis ecclesie quo ad seruitium ipsius. Sed quicquid dictum sit non debent se habere ita humiles vt se reddant contemnibiles per glo. fi. in. c. de constantinopolitana distinctione. xxij. Sed omnes prelati vel alij canonici ecclesiarum collegiatarum debent choraríos et alios seruitores ecclesie precedere moribus et facundia per. l. magistros. C. de pro fesso. et medicis. intantum quod discipuli debent esse tanquam palee per glo. in. ca. generalis octaua questione prima. Nec offendere pauimenta ecclesiarum dum diuina celebrantur officia de quattuor in quattuor vt boues alligati vt videant dominas iuxta

ecclesia p[er] substitutu[m] seruire no[n] pot.

transactio de seruitio eccl[es]ie fieri no[n] pot.

q[ua]n[tum] ... pr[e]lat[i]

[illegible] maiori auctoritati ... fo. 54 col. i. ... medium.

glosa in capitulo odi. xxiij.q.iij.loquens de scolaribus qui ad instar sacerdotum habētur necullo modo ambire vagare seu mutare hospitiū ecclesie nec chori tex.in.c.q̄ dignior iuncta glosella.in verbo hospitium. vigesima quarta questiōe prima hodie volunt interesse bello cum galea z lancea non in choro ecclesie sed riblatione. Sed sicut deficiunt choro z seruitio dei. Ita cor eorum et virtus in bello deficiet carebuntq̄ victoria. Nec potest sustineri priuilegium exemptionis a diuino seruitio dicitur ad hebreos vigesimo secundo: omnes deo z ecclesie seruiāt placentes cum metu: z reuerentia. ¶ Item plus ad romanos decimo quinto omnes honorificēt deū. Nō sine causa dicit omes: quia qui totū dicit zc. ¶ Item dicitur per glo.in c.nec damnosa.xxv.q.v. in lege militi.C.de naui.non excu.lib.x.facit.l. iubemus.C.de sacrosan.eccle.vbi ca uetur q̄ ratiōe priuilegij exemptionis diuinis seruitij. Nō debet vtilitas reipublice pregrauari: nec vacil lari. Sed sic est q̄ cessantibus orationibus z seruitio ecclesie tota natura humana posset perire. Et vidi stis superius que bona veniunt ex oratione: z econtra. Igitur tale pri uilegium nullum est ipso iure: nec tollerari debet. Quare qui non prebent seruitium ecclesie nisi titulo lu cratiuo z ad saltus per ecclesias cur runt: vt leporari ad lepus potius sunt mercenarij vocandi. Et tales non filij dei: sunt textus in capitulo sicut in ecclesia.viij.q.j. ¶ Et super hoc posset queri an vnus puniatur. pro alio: de hoc habetis glo.in.ca. j.q.iiij. quam videatis ecclesia galli cana diuinitus inspirata cupit. de abusibus ecclesie pastorem Julium suscitare z inscitare i hoc obdormit bella videre cupit. quod vnq̄ auris audiuit: nec oculus vidit sancte z iu risdice super predictis z alijs gallici petunt sessionē. Cessat deuotio armature. Et si in iuuētute non [illegible] tuimꝰ saltē in senectute peniteamꝰ. per tex.in.c.sunt q̄ arbitrant. de pe. dist.j. iuncta glo.in v̄bo.diuinꝰ. imo sufficit dicere obstinatis z rudibꝰ ta ce q̄ peccasti. scd̄m tex.i.d.c. sunt q̄ arbitrant. ¶ Sz de finali in pnia: z de pctō in spiritūsanctū est glo. aurea i.c.si sacerdos peccauerit.de pe. dist.j. sup verbo.dimittendā. ¶ Sz posset queri numquid est triplex venia peccatoꝝ sic. de hoc est glo.in.c. talis.de pe.distin.iij. ¶ Rursum est sciēdum quomodo exponit illud ge nesis: penitet me fecisse hominem. glo.in.c.penitentia.distin.iij. exponit. ac si diceret pena tenebit me p peccatis hominum tenebit me inq̄ cumvenero in terram. ¶ Sed vtrū pro terragio cadaueris domini curati sacriste vel vicarij possint vel de bent aliquid percipere: certe non. p tex. in ca. questa est nobis.xiij.q.ij. ¶ Et recordor q̄ ibi sunt illi sepe

an unus puniatur pro alio
de Julio ij.
penitentia in spiritum sanctum.
triplex venia peccatorum.
Penitet me fecisse hominem quomodo exponitur.
de venientibus pro saltus [illegible]

liendi: vt vobis dixi vbi est maior cō
cursus populorum precipue vel pro
ximi sepulti existunt ex eo q cuꝫ suo
rum aspiciunt sepulturam recordan
tur eorum qui dicuntur in c. cū gra
uia. Et super electione sepulture est
glo. fi. in c. facultates. xiij. q. ij. et sem
per ex seueritate et contemptu vel ex
electione mutatur sepultura p̄ tex.
in capitulo vbicunqꝫ. xiij. questione
secunda. et ibi glo. circa prin. ¶ Ve
niamus ad vnum singulare an quis
mereatur plus dādo viuis q defun
ctis videte glo. in capitu. anime. xiij.
questione secunda et ibi videbitis.
¶ Super aliqua dixi de adam quā
re posset queri. Quare potius pecca
tum mali angeli fuit irremediabile
q peccatum ade ista materia nō est
proprie de foro meo quam relinquo
dominis theologis. Sed est quedaꝫ
glo. in capitulo voluissent super ver
bo non reuocabatur vbi dicit q dua
bus de causis: primo ex eo q totum
genus humanum perierat pro pec
cato Ade non tota natura angelica
pro peccato mali angeli. Secunda
ratio est quia adam habuit incitato
rem ad peccandum angelus autem
malus non. ¶ Sed vtrum propter
scandalum vel tumultuꝫ debeat ali
quid postponi. superius dixi q sic:
prout in capitulo placuit. de conse.
distinctio. j. ¶ Sed quid dicemus de
ordinationibus regalibus factis vel
fiendis, vel a iudice habente potesta
tem faciēdi statuta dubitatur an cle
rici teneantur obedire et illis stare:
certe sic: de hoc est glos. super verbo
sic dicit in. l. ex ea. ff. de posst. et precipue
si non inducant peccatum mortale
vel tollerent omnem libertatem ec
clesie prout tenent docto. in auf. cas
sa. de sacrosan. eccle. ¶ Veritas opi
nioni est preferenda. capitulo nuper
de bigamis et capitulo per tuas qui
filij sint legitimi et varie opiniones
docto. excusant iudicem: adeo etiaꝫ
si contra alterum ipsorum facit vel
iudicet prout ro. cōsi. cccxxxix. Sed
vbi reperiuntur opiniones cōtrarie
et similiter docto. vlt. est tenēda scdꝫ
glo. in. l. filiū. ff. ad trebel. et per Bal.
in. l. si mater. §. tua. C. ne de statu de
functo. post qninquēniū queratur:
immo creditur iudici de dicto suo et
actis corā se factis scdm glo. in ver
bo cognitor. c. statutū. ij. q. vj. videa
tis aliā glo. in. c. hoc etiam super ini
quo eadē. q. de iudice per imprudē
tiam. dolū gratiā et negligentiā iudi
cante: certe ego illos negligētes cō
denmarē in emendā et interesse par
tis dicā in. c. de iudicibus suo loco.
Sed palatia prelatorꝫ non gaudent
immunitate ecclesiarū scdm Inno.
in. c. iter aliarū de immunitate eccle
siarum et per Bal. in mar. versi. pala
tium. Et in tota auernia sunt tria vt
dixi palacia dūtaxat palatiū riomi.
palatiū de vico. et palatiū briuatē vbi
assisto vt iudex comitatus briuatēsi.
in expeditione causarū. Et credo crē
q nō deberet dari nomē palatij nisi

r peccatum mali angeli fuit irremediabile.

permissione principis nec edificari cum illud regibus et principibus maximis spectet in preiudicium subditorum et reipublice: prout suo loco dicam: nisi essent insignia antiqua que importarent fortaliciam euidentem. Et posito quod naturali equitate videref esse permissum tamen non est propter publicam vtilitatem posse derogari ipsi naturali equitati. ff. de vsuc. l. j. ff. ad l. aquil. l. ita vulneratus. Igitur sub diti vel patria possent resistere: re pro iure eorum. nam licitum est sua iura tueri nec ideo quod resisterent non posset quis inde queri secundum glo. fi. in. c. quia per ambitiones dis. lxiij. Et rex posset sua autoritate precipere demolitionem super nouo palatio edificando in suo regno. et maxime vbi damnum afferret in fronterijs regni sui. Nam illud videtur fieri ad emulationem rei publice. C. de meta. li. xij. et glo. in. l. prouinciam. C. de edifi. priuatis. Et edificans animo nocendi prohibetur actione de dolo. secundum Bar. in. l. si cuius mihi. ff. de dolo. nec edificare licet in publico solo sine licentia regis. Specu. de causa poss. et proprieta. §. cui. versi. tertium. Et debet edificans tollere suo sumptu. Specula. de cessio. actio. §. j. versi. vt autem. vel rex tale fortalicium sibi appropriare cum re compensatione iusta et debita. si de tali dubitaretur proditoric: et hoc pro bono totius regni. ¶ Item qui sunt hij qui possunt rem destruere et demolire. videte Bar. in. §. nunciatio. in. l. hoc edictum. in prin. ff. de noui ope. nuncia. instrumentum cancellatum probat quod fuit ita et insignia antiqua alicuius edificij. Nam edificia aliquid probant. in specu. de proba. §. j. versi. quid si non est. ¶ Item edificans in alieno solo: scienter et mala fide perdit partem rei sue in edificium et dicitur delinquere. institu. de rerum diuisione. §. ex diuerso. et tenet Bartolus in. l. in rem. §. sed si alias. et §. si quis rem. ff. de rei vendicatione. ¶ Item edificans in alieno solo: potest tolli propria auctoritate. l. si in area in aliena. in fine. ff. de rei vendi. et l. sed si intra. de serui tu. vrbanorum prediorum. per Specula. ampliori modo in titu. de actio. versicu. item qui vult. ¶ Item quando quis dicatur aliquid de nouo facere vel reficere. Specu. t. tu. de expen. §. j. versi. si autem. certe ego non putabam ista dicere in isto capitulo: sed possunt seruire iuuenibus. ¶ Sed vtrum clerici sint subditi virgis ratione correctionis: certe sic minores indistincte pro quolibet crimine. Sed non maiores nisi pro enormibus. per glo. fi. in. c. illi. v. q. v. Sed videte glo. in. c. j. xlv. dist. vbi cauetur an clerici sint verberandi in quibus casibus: et per quos intantum quod penitentia solemnis est iniungenda clerico: pro notorio crimine. ex. in. c. si presbyter. xxvj. q. vj. ¶ Crimina enim occulta carent vindicta. vj. q. j. c. si omnia. et. xxij. dist. erubescant et exempti sunt clerici

ab emenda honorabili.d.c.si presbyter. Et sunt penitentie arbitrarie per textum in.c.tempora.xvj.q.vij.insuper sacerdos cognoscens filiã spiritualem debet deponi et peregrinari. duodecim annis si crimen fuerit notorium populo.c.nõ debet.xxx.q.j. Ulterius est aliquis fornicator sacerdos an pro simplici fornicatione veniat deponẽdus sic per text.in.c. vt lex.xxvij.q.j.Sed glo.in.c.maximianus.lxxxj.di. dicit q nõ cũ pauci illo vitio careant. ¶ Item sacerdos fur homicida vel periurus deponitur dumtamẽ deprehensus. c. presbyter.lxxxj. dist. ¶ Itẽ an verberans depositũ sit excõicatus certe nõ q nudatus est priuilegio per gl.fi.in.c.dictũ est.lxxxj.dist. ¶ Itẽ sacerdos excõmunicatus vel suspensus tenetur horas suas dicere dum tamen nõ officiando infra ecclesiam scdm glo.in verbo priuatus.ca.presbyteri.distinc.xxviij. ¶ Item episcopus cognoscẽs carnaliter monialem venit deponendus et etiam presbyter.xxvij.q.j. si episcopus et. xxx. q.j.ca.si quis sacerdos. ¶ Sed est sciendũ de clerico qui homicidiũ voluit facere et nõ fecit vel sacerdos an sunt irregulares glo. in.ca.periculo super verbo si penitentie de pe.dist. j.et tenet q sic. Sed grauius punit si secutum fuerit homicidium quia dixi vobis superius q mala voluntas est punienda:sed dicit glo. in.c. si enim de peni.dist.j.q peccata que sola voluntate cõmittuntur etiã sola voluntate dimittũtur nisi ad actũ peruenerint vt ibidem. Quare dicamus q vbi peccator intelligens suũ vulnus tradet se medico ad curãdũ et ibi non est virga necessaria. Sed tantũ leuitatis spiritus. c.importuna.de peniten.dist.j. Cũ quibus igitur mulieribus standũ sit et etiã veniũt abstinẽdi ab aliquibus de hoc est glo.in.ca.volumus distinc.lxxxj. Sed tene cõciliũ ecclesia. xlij.in medio mulierum noli commorari et bene tibi erit. Nam bonum prohibet propter consequẽs malũ.c.ita ergo et ibi glo.xxij.q.j. dicit enim Ouid. nescit vox emissa reuerti cõcordat. Oratius verbum semel emissum volat irreuocabile et contra detractatores ẽ tex.in.ca.eximerit.vj.q.j.et melius in. c.inter verba.xj.q.iij. bestiales bestialiter loquunt precipue falsarij et mendaces rogo vide illud..c. inter verba sed ne ipsa ecclesia vel subditi eiusdem fraudalisentur cautius est vt abstineant et ita eos consulo immo sunt aliqui.i.multi ita curiosi in domibus prelatorum fingẽdo(du bon varlet)qui scire volunt, secreta domus non solum ipsorum prelatorum sed etiam regum et imperatorum atque inde scito secreto volunt timeri a talibus precauendum est.vt est dictum Juuenalis qd glosa allegata in capitulo ex merito sexta questione prima ¶ Aduertatis domini burgenses ciuitatum in

bāquetis prelatorum in eorum do- mibus multe mansiones sunt. Nā maior familiaritas assumitur in ci- bo assumēdo q̄ in colloquio. Et fa- cilius quis decipitur inter epulas scdm glos. not. in. c. omnes. xxviij. q. ij. hystoria in. ca. sunt. dist. xvij. plus cepit populus manducare et bibere et post surrexerūt ludere Exo. xxxij. Et tu mater dicit dn̄s Hierony. filia tua cantica mūdi ignoret et tur pia non intelligat et debēt abstinere virgines scdm eūdem in. c. viduas. xxvij. q. j. in gl. et ex eo. q2 in illis ma- iores famē patiūt dū dulcius esse pu- tant quod nesciūt Prouer. iiij. omi custodia custodi cor tuuz qm̄ ex illo vita procedit. Quid dicemus redea mus ad materiam de illo qui verbe rauit seu percussit sacerdotē vel cle- ricum excōicatum an verberās inci dat i canonē nota sic nisi tales pres byteri essent incorrigibiles scdz gl. in capitulo quis enim. xxiij. q. v. Itē excōicatus celebrās venit deponen dus mihi videt qd̄ est dictū Spe. ti tu. de accusa. §. v. versic. primo sunt multi viri ecclesiastici possidentes parētes et amicos paupes. ¶ Que riturān de bonis ecclesiarum pos- sint eisdem subuenire videte bonaz glo. in capitulo moderātur. xvj. q. j. et. c. non satis: distinctione. lxxxvj. Sed non debēt a prelatis vitupera ri cum paupertas non sit de genere malorum. c. illa. xv. q. j. dicunt enim ipsi pauperes occurrite et succurri- te nobis quia pietas est in nobis. ¶ Quero quibus modis dicatur esse pietas de hoc est glo. in. c. tāta. j. q. vij. Sed nolo omittere de cano- nico vel alio prebendato: qui dat fa uorem et consiliūm in detrimentū sue ecclesie: et cōtra eam stat dico q2 ve- nit priuādus scdm glo. in. c. se impe rato: in verbo beneficia dist. xcvij. in fine pro hys pro quibus est prestan dum. Et idem de illis qui eorum ve tulis et ancillis secreta capituli reue lant et propalant: et ratio est quare ve niret priuandus nunquid promisit et iurauit bona ecclesie conseruare et secreta capituli nō reuelare certe sic et ita promisit quare nō seruabit fidem ecclesie sicut suo inimico est seruāda fides si eidē promiseris. c. nolle. xxiij. q. j. prouero ego spoliarē veterem hominē induerē hic nouū qui renouetur in cognitione fidei ecclesie et capituli per. c. quō in fin: de pe. dis. ij. Sed ponam9 q2 aliquis iudex vltra casus speciales extraxit homicidas vel alios delinquentes ab ecclesia et immunitate ipsius que ro qua pena veniunt puniendi de iu re canonico habes text. in. c. si quis cōtumax. xvij. q. iiij. Et domini le- giste. i lege presenti. C. de his qui ad eccle. confugi. ¶ Itē domini prela- ti modis pluribus nominantur in- tantum q2 vnum nomē ponitur pro altero et que sunt nomina habetis glo. in. ca. nulli. xij. q. j. in verbo pro- motionum. ¶ Item est querēdum

si pstat pro cini um q sua ecc.ias

de facto predecessorum prelati vel pastorum si successor possit licite factum predecessoris reuocare videatis gl. in.ca. et si.xj.q.ij.in verbo successor. ¶ Item nunquid episcopus potest componere cum clericis suis in emendis in sua diocesi commissis sic. secundum glo. in.c.qua propter.ij.q.vij.super verbo supprimenda. Et potest officialis in suo foro seruare famam delinquentium et etiam iudex laicus in sua sententia dicendo absque pena vel metu infamie. secundum Bar.consi.cxj. finali col.versi.videamus intelligatis iusta de causa et non alias. ¶ Item iudex ecclesiasticus priuat laicum a sua dignitate et a suo singulo tex.cum glo.c.nullus.xj.q.j. Et potest precipere iudici seculari vt puniat delinquentes. per glo.fi.in.c.autoritatem.xv.q.vj.et bellum indicere et in bello sequi hostes vt ibidem. ¶ Sed nunc forte,querendum de facto fuerunt quattuor aggressores qui homicidium commiserunt nam quilibet illorum presbyterorum fecit quod potuit erga defunctum. Sed nescitur ex quo ictu illorum mortuus est ratione incertitudinis excusandi veniunt in tanto sed non a toto text. in.c.si quattuor.xxiij.q.viij.quod not. Sed vtrum vetus testamentum sit maioris autoritatis quam nouum testamentum videte glo.fi.i.c.nolite.neis dist. ix. ¶ Item an frangens simplex votum sit peior adultero glo.est in.c.mulierem proposito.xxvij.q.j. Et in mortis articulo adulterinis communio debet adhiberi.c.fidelis.xxxij.q.vij. ¶ Et monachus est plus sub abbate quam vxor sub viro.secundum glo. in.c.noluit. xxxiij.q.v. ¶ Et de papa vxorato electo ignorantibus cardinalibus non venit deponendus secundum glos.in.c.si quis pecunia.dist.lxxix. ¶ Item sufficit damnare autorem criminis nam et illo damnato ceteri damnati sunt secundum glo.in.c.maiores.xxi ij.q.j. Sed cui potius obediendum sit an patri spirituali vel carnali de hoc est glos. in.c. pictacium.xxx.q.iiij. Et de duabus ecclesiis potest fieri vna et de vna prouincia possint fieri plures et hoc sane cum causa secundum glo.in.c. sicut.xxj. q.ij. ¶ Item ignis purgatorij excedit omnem huius seculi et sunt duo ignes purgatorij vnus enim est in futuro seculo alter vero in isto puta penitentia secundum glo.in verbo penitudinis in.c.ipudicijs.xxvj.q.j. ¶ Sed quid de pastore tutore vel viro qui de bonis ecclesie pupilli vel vxoris castra vel terras acquisierunt vel construxerunt quid iuris videatis glo. in capitulo apostolicos.xij.q.ij.sup verbo construxisse. ¶ Et in sequendo videndum est an alienatio sit permissa prelato dicitur quod non in quinque casibus. Sed in sex casibus ecclesia pot alienare secundum legistas i aut. de alie. colla.nona in glos.in verbo ea vero. Sed quomodo probabitur versatio facta ad vtilitatem personarum iam dictarum super ista probatione fienda habetis duas glos.prima est in.c. casellas in

Ca. extraordinarium.

Verbo pbat. x. q. ij. alia est in. d. aut. super verbo professorum & sunt notabiles. ¶ Itē que est pena male alienantis res ecclesie de hoc est glos. in verbo deponētur in. c. apostolicos. xij. q. ij. ¶ Itē, ecclesia in quibus casibus & p quos mutari potest scdm gl. in verbo querit i. c. statuimus. xix. q. iij. Itē nō compos mētis nō pōt renūciare beneficio. xvij. q. ij. gōsaldus & notarij nō debent recipere a talibus procurationes nec resignationes immo tenerētur pena falsi. ¶ Itē an dñi curiales possunt promoueri de hoc est glo. in. ca. j. dist. l. Item est qō si clericus possit se obligare pena excōicationis & priuationis beneficij vel ordinis vide gl. i. c. si quis presbyter. ij. q. iij. ¶ Item vtrum bigamus possit esse monachus sic per. c. seriatim. dist. xxxij. ¶ Itē vtrum mortuo prelato soluēdo non existēte an successor in beneficio teneatur debita soluere vel cōsanguinei ista sunt de facto & videatis Bal. in aut. que res. C. de sac. san. eccle. et ibi glos. sed plenius decisio tholo. cccxiij. ¶ Itē an fructus beneficij possunt vēdi idem Bal. l. iubemus circa fi. C. de sac. san. eccle. Plus an successor teneatur stare vēditiōi seu locationi certe sic ad instar tutoris & ad modicum tēpus. glo. in. c. alienationes. xij. q. ij. ¶ Et finaliter vt finē dē huic. c. in quo varia & extraordinaria tractaui vel remisi quia nō potui tāta in hoc opusculo decidere. Est sciēdum vtrum dñi cardinales possunt testamētum cōdere certe sic nā & papa hoc potest. scdm glos. fi. in. l. cum heredes. C. de testa. milita. & ibi Bal. & si thesaurū grāde relinquūt ex testamēto vel ab intestato extra curiam melior est cōditio possidētis intātum q incumbit onus probādi illi qui thesaurum petit de quibus bonis videatur esse acquisitum. & debet gaudere qui saisitus est de hoc est glosa nota. in capi. sicut. xij. q. ij.

Primum capitulum regale. §

T Jdebitis hic et in aliis capitulis regalibus noua et pulcra que iuuenes affectant scire: et in isto capitulo vobis singularia tradam factum enim regis debet esse castissimum purissimum ac mundum ab omni macula: et euitare omnes corruptiones et calumnias. auten. vt iudi. sine quoquo suffra. in prin. col. ij. hinc adorare regem est honor. tex. in. l. preter. C. de appa. prefec. vrb. lib. xij. et ibi dominus Jacobus rebuffi doctor egregius et comes qui multa bona sup tribus libris. C. compilauit. Et cum rex acquirit honorem regalem: vel aliquod regimen: certe est honor et leticia in regno suo: ita attestatur Justinia. in. l. j. C. de offi. p. refec. preto. affrice. nam et ipse iustinianus ter fuit consul. in pro he. ff. in fi. Et veste consulari et purpurea vestiebatur vt ibidem inde non mirentur subditi de guerra regum ex eo quod habens dignitatem debet ascendere de gradu in gradum non descendere prout nota. in. l. nulli. C. de numera. actuaris. lib. xij. Et augmentationes vel acquisitiones in regno: nec etiam patrimonium acquiri potest nisi multis laboribus et casibus queratur. l. si defunctus. C. arbitra. tute. Quinimmo societas in talibus colligitur ex actibus operosis hincinde factis quibus ostendatur et demonstretur voluntas et consensus. prout tenet Bal. ti. de benefi. fratris in vsibus feu. Est enim leticia populo cum rex francie victoriam triumphalem rapportat de inimicis: ratio quia subleuati sunt a durissimo negocio seu iugo: et vlterius quis fit alti cordis propter triumphum. C. publice leticie. li. xij. Et legimus de athletis qui post tres conflictus corroborantur: et ex victoria sequitur faustus. Et leges permittunt fieri ludos et spectacula honeste ad leticiam populi. Et quod vincit aduersariis corruptis non dicitur vincere: sicut doctor doctoribus corruptis non gaudet priuilegio. d. l. athletis. C. de athlete. lib. x. et ibi rebuffi Idem de epo et abbate in eorum electionibus vt symoniaci existunt victoria clandestina: et obreptione facta non dicitur esse nobilis: et talem victoriam ipse orosius iuste damnauit. Item sicut castitas placet deo: ita et regibus placere debet: quia est vna de principalibus virtutibus. aut. de leno. §. ponamus. et morum honestas est vnum de preceptis. §. iuris precepta etc. nec est honestum quicquid licet. specu. titu. de aduocato. §. j. in tantum quod philippus rex macedoniorum ita elatus vt licite omnia que cogitauisset putaret tandem dolose occiditur prout in paruo historiali legitur. Sed nunquid ipsa honestas prefertur lucro. Bal. in l. reprehendenda. C. de insti. et substi. sub condi. fac. quod sic. Et honestus homo habet presumptionem pro se ne

aliquid fiat dolo. ſpecu.ti. de ceſſio. actio. §. j. verſi. ſed opponitur. et de bet eſſe precipua etiam in prelatis et illam ſeruare. c. qui eps. di. xxiij. et. xxviij. diſt. c. quãdo. et facit. C. de epiſ. ꝛ cleri. l. ſe q̃q̃. ego dixi in meo concilio ꝙ theſaurus clericorum eſt honeſtas ꝛ in loco honeſto nõ decet eſſe inhoneſtas prelati qui libidinẽ exercent nõ merenẗ dici prelati: ſed canes impudici. ſcdm rebuffi. in. l. ſi qua. C. de ſpectaculis. lib. xj. immo ſi qui eſſent ad latus regum debẽt tradi talibus aliena paſcua ne cum ſanis morentur. l. qui puteum. ff. qd vi aut clam. et. l. ediles. ff. de via pu blica. obſeruãtia honeſtatis placet princip. l. ſi cũ dies. §. ſed ſi in alijs. ff. de arbi. Et qui de tali ſtirpe ſunt procreati: ꝛ etiam de ſtirpe prodito rum licite poteſt dici talibus exem pla maiorum veſtrorum vobis pre iudicant. ſecũdum Andre. barrulo. et Rebuffi. in. l. ſi coartalibus. C. de coartalibus et principibus. lib. xij. Et eccleſiaſtici proditores et con ſpiratores coniuratores debent ca dere a proprio gradu. textus in ca. coniurationum. et in cap. conſpira tionum. xj. queſtione. j. et aſtutia il lius criminis eſt abhominabilis nõ ſolum inter chriſtianos: ſed etiam hereticos prelati et barones ꝙ ius honeſtatis ab omni ſuperioritate videtur exceptum. per. l. quod ex li bera. C. de ope. liber. potentes tor menta patientur. Sapientie. vj. et cap. illud. viij. queſtione. j. poſito ꝙ iure humano reges reprehendi nõ poſſint. l. pnceps. ff. de legi. Et extin de violentia a poteſtate illata eſt pa tienter ſuſtinenda. per gloſam in. l. vt vim. ff. de iuſticia et iure. ſed potẽ tia debet eſſe ordinata. Loquitur il lud poeticum. Qui bene latuit be ne vixit. Et ibidem dicitur ꝙ nemo debet egredi terminos ſuos. Er rat clauis iuſticie in hoc quia deli cta maiorum celat. l. ad ſplẽdiores. C. de diuerſis officijs et apparitori bus. libro. xij. Sed quando dicatur quid eſſe honeſte actũ. vide gloſam in. l. que vtiliter. ff. de negocijs geſt. Et populares quandocunꝗ immo ſemper tales reges videre deſide rant: prout patet de Frederico ron calie eundo ad tenendum ibi curiã. cap. j. de alie. feudo. per federicum. Et debet rex contemnere aurũ. au tentica. de conſulibus. §. j. colla. iiij. dona ſuperflua ſunt reſecãda vt ceſ ſet acclamatio populi. Sordidum eſſe aſſerit quod ex lachrimis a ſub ditis exigitur: et que ab homini bus gementibus proueniunt: et vi ſa eſt aureliano imperatore aſtare effigies appollonij: in thiauros con cilium prebens aureliane clementiſ ſime agas et vixeris: nec eſt riden dum cum fletũ alterius. c. petiſtis. extra de priuilegijs. ꝛ nota. Rebuffi in fine rubri. publi. leticie. libro. xij. et ſi ſubditi attenuentur iura fiſca lia non perſoluentur. in autenti. de

in. l. Vtr. n. 22.

manda.principi.colla.iiij. et ibi dicitur quod anima regni seu imperii est tribu tum.l.vnica.C.de cadu.tollen.§.pe nult. ibi enim tantum nobis etc. Et est semper cordi tenendum quod res publica carens prosperitate: dignitas spiritualis nec temporalis. potest quid proficere.c. si quis obiecerit.j. questione.iij.§. cogitato. et in autē.vt iudices sine quoquo suffragio. ¶ Item adueniente vero rege et iusto certe omnia facta a tyranno cessant et cassantur.l. omni natione cessante.et.l.decernimus.C.de sacro sanc.ecclē. Sed cum rex dat: nō dat diuiti: sed pauperi porrigere debet. l.si quis ad declinandam.C. de episco. et clericis. Ratio quia dare habenti nil aliud est quam perdere. c. pastor.j. questione.ij. Et cum rex dat seu donat: debet donare de meliori.l.quando.C.de oblatione votorum. prout fecit abel.secundum Barulo et Rebuffi ibidem. Et qui ad domum regis francie venit: certe qui vltimo venit: vltimo capere debet. l.qui prior.ff.de iudi.et.l.ij.C. de castren. peculio. nisi propter laborem vel valitudinem tales meruerit. nam labor trahit ad se dignitatem.l.j. et l.agentes.C. de agētibus in rebus. Et reprobatur petitio importuna nec tenet concessio eo casu quo tenet ad postulationem petentis: contra talem retorquetur sicut clamor parui sigilli montispessulani.facit.l. iij.in ordine.ff. quod quisque iuris.in principio. nam ille qui cōtra legem supplicat: violator legis dicitur.l.vnica.in fine.C. de thesauris. et Rebuffi in.l. quisquis. C. de petitis bonorum sublatis.libro.x.in principio.ij. collatione. Et rex a lege quam condidit potest licite discedere: maxime si derogat iuri.l. si quis. in principio. ff.de legatis.iij.et.l. finali.C. si contra ius vel vtili.publi. Item nullus est tam nec plus priuilegiatus quam ipse rex.ff. ad municipa.l. simile. Et plus potest dominus quam administrator.l.ij.in.§.idem iulianus.iuncta.l. capite. ff. quod certo loco. nec obmittatis vnum quod spes in iure nostro non dicitur esse spes nisi ius illam foueat.l.cum tale.in fine principi.ff. de conditio.et demonstratio ni. Et debet carere spe qui non meruit et inuidia: ait tulius benefacta bene locata: bene facta arbitror: sed benefacta male locata male facta arbitror. Et in hoc erubescit virtus hodie: et debēt reges habere deum pre oculis. In beneficijs dādis hodie fac bene habebis inuidos fac melius confundes illos: Quinimmo videmus quod volens seu occupās locum maioris et honestioris debet poni in loco viliori. textus in ca.precipimus.lxiij.distinctione. Ludoui. suo singula.incipiens.non debet minor.ccc.quatre vingtz et neuf. Et illud quod est alicui inductum in honorem non debet ei nocere.l.maior. C.de dignitatibus.lib.xj. et ibi Re

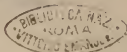
bussi. et minor dignitas confundit ad/ueniente maiore. l. generaliter. ff. de fide iuss. et. l. non est nouum. ff. de act. empt. Et nemo debet egredi terminos suos et in alterius aspirare quam sua condicio potiatur. Et inter formam debet quisque manere suam. l. si coarta/libus. C. de coartalibus. lib. xii. Et debet res conditionari secundum con/ditionem persone. l. nouum. C. de pre/dijs et omnibus rebus nauiculario/rum. libro. xi. et ibi Rebuffi. Ornat enim doctrinam iesu christi qui ea que sue conditioni sunt apta. facit. c. apud. xxiiij. questione. v. nec est pe/ior superbia quam pauperis locupletio dignitates et donationes a casu obue/niunt et a fortuna. secundum glo. et de pla/tea in. l. propositos. C. de comitibus pre/po. li. xij. et hoc uerum in concreto: put inheret illi et illis: sed in abstracto ema/narunt adeo. aut. quod oportet epis. colla. iiij. et. cap. solite. de maio. Sed ad li/mitationem omnium priuilegiorum de quibus quis debet gaudere finito officio in/tellige si laudabiliter compleuit offi/cium usque ad finem. quod nota contra cassa/tos secundum de platea in fine. l. decurio/nibus. C. de silentiarijs et decurio. li. xij. Item reges adorantur: et barones salutantur. secundum glo. et de platea. in fi. l. decuriones. C. eo. tit. de silen. Et ex hoc infert ibidem quod nullus debet se genu/flecti coram alio quam coram regia maiesta/te: vel papa qui in pede osculatur: vt dixi. Item maxima vexatio et etiam inquietudo est dietim cogitare de epulis secundum de platea in. l. j. C. de comitibus prepo. li. xij. fallit in amico fideli qui vt peculium tenetur de platea in fi. l. eos qui. C. de co/mitibus. imo vbicunque fit adiectio debet fieri vt molestia euitetur. ar. l. si scitum. ff. de fideius. in principio. vide tex. in. l. quo/ties. C. de agrico. et manci. lib. xj. vbi rusticus non admittitur ad emen/dum: et hoc ratione superbie: sed po/tius tradi in tribus partibus seu emptoribus vt cesset superbia. vt ibi per Rebuffi. Improba dominandi cupido infinita mala suscitat: et ea de causa lacedemones expugnati sunt et in seruitutem redacti: vt narrat Fasciculus. Amor mutationes for/tune romani experti sunt: et tanta fuit constantia illorum quod nulla tribulatio nullus metus eos terre/re potuit. Et pro hijs non solum res et substantiam: sed et vitam dare pa/ratissimi fuerunt ob hoc machabei desiderabant societatem eorum: et creuit potestas romanorum super alios: virtutes in eis micabant pre/cipue ipsa iusticia quam summe co/lebant: et quamdiu modestiam seruaue/runt et iusticiam dilexerunt inuicti vbique permanserunt. Corrupti ve/ro legitur faciliter deuicti: verumta/men conqueritur scipio adolescens gloriosissimus qui hanibalem fuga/uit: superauit: et hyspaniam: africam deuicit: anthiochum magnum in ser/uum redegit: asiam tributariam con/stituit: et pro totali retributione hic tantus ab ingrata patria exul

moritur vt in paruo historiali tradi tur premeditent igitur reges in su predictis. Sz de modo loquendi di cendo regibus tu rex. vel vos. vtruz sit irreuerenter locutum certe non per tex. in l. non introissent. C. de ve teranis. libro. xij. nisi incontrarium, sit consuetudo ambassiatores singulari ter vt pluries loquuntur sed illi de regno in plurali vos &c. Et ego me existente lugduni vltimate in eccle sia sancte crucis in exitu misse regis xpianissimi francisci flexo genu dixi vos & de meo affari benigne me re misit ad dominum requestarum ibi dem existentem dnm de sainct lis. et illo mane intraui aulam bassam ar chiepiscopatus. cum quo locutus fui quadam die quadragesime et vidi as sictam sumptuosam & delicatam sicut decet tali regi cum maxima honesta te silentio & grandi nobilitate circum circa existente solus in mensa sede bat viuat & regnet ineternum. nec ve nit salutandus a quocunq; dicta. l. cum introissent. Et contemptor manda ti regis pena sacrilegij punit. l. prima C. de thesauris & no. in. l. deuotuz. in fi. C. de metatis & epidimenticis, li bro. xij. Sed qualiter puniatur con temnens prohibitionem Regis qui delictum consummauit quantum in eo fuit. vide. l. si familia. ibi. cotenta ma iestas. ff. de iurisditio. omnium iudi. Esset etiam videndum qui sunt illu stres super illustres & expectabiles in multiplici differentia. de quo per Re buffi in. l. comites. C. de equestri di gnitate et etiam qui clarissimi et do ctores in varijs passibus. Reges di cuntur spectabiles. glo. c. nouit de iu di. in verbo illustri. et eodem capitu lo nouit. de offi. delega. Item cardi nales existentes ad latus tex. in. l. prima de prepositis. labo. ibi. quos la teris &c. Item consiliarij regis tex. in. l. quisquis. ff. ad. l. iuli. maie. Itez patriarche ex quo multas prouin cias regunt Bald. in. l. prima. §. pri mo. ff. de offi. pref. preto. Jaso ple ne examinat in. l. j. ff. de offi. eius cui mand. est iurisdi. & Bartho. in pro he. ff. v. col. dicit qd dux nec comes non sunt illustres. et diuersa officia. dicun tur esse membra reipublice. l. appari tioni. C. de apparitoribus proconsu lis, libro duodecimo. et ibi nota Re buffi. Et milites debent esse in con tinuo exercitio. l. milites. C. de re mi litari. libro. xij. Ita et canonici iuue nes, sz hodie aliq vt plurimi ferosis moribus imbuti ad terram prope mulieribus prostrati sicut leporari fessi. Exinde noua cantica cantant pedes manusq; prothin incontinentes oculos vsq; ad pectus gratiam solus ipsarum quam dei habere cupientes vnde hor ribile factum contingit turonis cuz monachi ecclesie sancti martini deli tijs et pompis vacarent vno exce pto ab angelis suffocati sunt et al cuinus plene illud. reformauit proth dolor inferis moribus & habitu plusq; veri lay. colunt in receptione benefi

Sub. 1. Tur. in lyn. 4. 62 63

ptio:um clerici sunt non euangelisant vt clerici nescio cuius o:dinis sunt et sunt verba beati bernardi. veritas odium parit cum sedes in cho:o vacat eos vocant tonitrua facientes cum nemo sit qui faciat bonum ista non fuit intentio fundato:um volentes protinus a seruicio discedere et per vicarios et substitutos seruire. l. nullus qui nepu generis. C. de de cu. lib. x. noli superbiari quia cito cades. ruina p:ecedentium solet eē doctrina sequentium. Et est differētia aut saltim esse debet in modo viuendi inter milites et docto:es seu seculares. quia milites dure et aspere viuere debent cum cibarijs grossis nō vti delicatis. nam hijs deficientibus grossis vti non possent ex quo lederetur res publica. l. repetita. et ibi doc to. C. de eroga. milita. anno. lib. xij. isti pagboti in campis infinita damna dant et ēt aliq armigeri et sunt insaciabiles caristia venit ex mala administratione et crescit patrimoniū qui o:dinate viuit. l. ius alimento:ū ff. vbi pupill. educari debeat. immo qui male acquirit posito q bene dispenset potius grauatur q p:emiet l. quicunq p:imo relpōso. C. de omni agro deserto li. xj. et arg. l. ij. C. de p ci. impe. offe. Et scias q iuxto: p vna clamide seu raupa. p:o factura suffi cit flo:enus et debet attendi cōditio persone et considerari ex officio iudi. lcōm Bart. et rebuffi. in. l. fo:tissimi. C. de militari veste. lib:o. xij. cupiunt baneria3 augmentare dānantur et in de dicit quedam glo. surto: idest fur. regi enim pertinet et spectat restringere volūtatē expēdēdi taxando largitiones et expēsas. C. de deserto. l. f. li. xij. et. l. j. de falsario hospitib. et. l. prima. C. publice leticie li. xij. itere st regi subiectos habere locupletes. l. j. et. ij. §. cogitatio. ff. de hijs qui sunt sui vel alieni iuris et sup terrā purgare regnum malis hominibus ita in mari adiacenti puincie vel regno. l. classem. C. de classicis lib:o. xj. garnisionibus et in campis validi se p:eparāt et in acie debiles et fugitiui quādoq existunt. Sed nemo debet verecundari facere artem suam glo. in l. quisquis. C. de postula. et l. si cohartalis. C. de coharta. nec debet quis esse immemo: sue p:istine conditionis tex. in. l. monetarios ibi ab huius conditione. C. de murilegulis lib. xj. immo nimia pomposita s et damnosa diminutio p:ohibetur aucten. de consulibus et non spar. circa princip. col. iiij. et. C. de consulibus. l. ij. lib. xij. hodie pānus auri et argēti. cōqueritur et lach:imat cū inciderit iter manus debiliū psonarum et p:iscis tēpo ribus iurisperiti super hoc vigilarūt et etiam imperato:es et in hijs est fienda distinctio personarum. na3 talia vestimēta regibus decet et spectat iuxta. l. lauratas. C. de v. stib. oloberis et deauratis li. xj. alijs vero minime ratio cum inter ceteros homines debeat dignosci. argu. l. p:ime. §. vete.

Rex de iure restringit uoluntatem expendendi

res.ff.de acqui.possess.videtis et enim quod maioribus prelatis concessum est mitras auratas cum perlis gemmis et aliquibus aurifisiatis portare certe sic. Et inferioribus vtuntur planis et albis sic.c.vt apostolice extra de priuile.libro sexto propter bonum publicum.voluntates hominum veniunt restringende.d.l.votum .C. de meta.et.l.ij.C.ne rusticani. Et de predictis fuit facta collatio post cenam me presente.in loco broly prope villam hyssodori per magnificum dominum meum dominum du prat francie cancellarium militem auratum et reuerendum patrem dominum dominum episcopum angolismensem qui multum certabat vt fieret ordinatio. Quare si fieret edictum prohibitorium deberet obseruari tanquam iuri et rationi consonum ista est destructio multorum nobilium nec sunt ita validi quia se extimant et sunt nimis delicati non robusti intantum quod rex ea de causa.ad liberalitatem compellitur bene volo concedere quia natura francorum nouas cupit inuenire formas.l.ij.§. quia diuitie. C.de veteri iure enucle. et illa diuersitas dat diuersitatem cognoscendi personas.nec dos esse vestis vilis sed candida eccle. ix.decens vestimentum aliquem ornat.de pe.dist.ij.c.principi.caue ab habitu muliebri sicut sardanapalus viciosus et secundum morem regionis vtimur veste.dist.xxx.ca .si qs virorum. Miror quomodo franci qui regiones infinite circuerunt in pace et bello vtilia respuunt que viderunt et inutilia exercent. Item rex dat priuilegium ratione dignitatis et in signum honoris vt domicelle vel magnates possunt ire cum carruchis siue charriots.precipue in curia regis.l.j.C.de honoratorum.vehiculis libro.xj. Item vnusquisque debet accipere monetam.secundum quod rex iubet et pro ea quantitate et de moneta expendenda in alieno regno seu terra vide.l.vniuersos p re. bu.C.de veteris nummismatis potestate.libro.xj. Sed in liberalitate fienda:noue primitus veniunt considerranda prout dixi primo fides secundo causa. tertio loco.quarto tempus.quinto modum.sexto necessitudinem.septimo etatem.viij.debilitatem.no.conditionem.c.non satis in glo.cum aliis capitulis sequentibus dist.lxxxvj. Sed numquid misericordia est iniusta.sic multoties p gl. in.c.pulcra in verbo caus..s di.lxxxvj. et tex.in.c.est iniusta.xxiij.q.iij.nec est locus moueri ad lachrimas calamitosorum p glo.in.c.sunt plures de pe nit.dist.iij.et.l.obseruandum.ff.de of. presidis. Quid de nobilibus se submittentibus gracie regis vel alicuius capitanei certe debet illis impartiri per innocen. in capitulo sane et capitulo veniens de renuncia. Cyn. in.l.post diuisionem.C.de furtis io hannes fabri institutio.de contrahen. emptio.§.precium versiculo item quid si nunc et decisio.delphi.quatre cens nonante cinq.nec dicitur liberatus. q.plene non liberatur.l .de etate. §.

63 64

Iulianus.ff.de interroga.actio. Itē quid de illo qui fecit bonum mala intentione an veniat talis remunerand9. Et quid de illo qui ignorāter adimpleuit alicuius voluntatem de hoc vide glo.capitulo remittuntur. xxiij.questione quinta. Et quid si ex malo proueniat bonum gl.in capitulo relegentes.xxiij.questione quinta Ego dico q ad radicem semper est recurrendum glo.institu.de verbo. obligatio.⁊glo.in.§.nisi iuxta.c.quo miles inuestituras petere debet. et videndum si rex recipiendo seruiciū consuetum videatur remisisse ingratitudinem.vnde glo.et bald.in.d.§. nisi iuxta tenet q sic. Item rex capiens terras non sibi amicas potest extrahere homies fortes ⁊ illos trāsmutare ⁊ bona illorum publicare.l. certa forma.⁊ ibi Rebuffi.C.de iure fisci libro decimo. Et nihilominus ipse rex cum opus est potest mulos ⁊ equos ⁊ boues accipere ad portandum victualia de vno loco ad alium salario congruo soluto prout in prohemio.ff.in principio in verbo. sanctionem ⁊.l. sexaginta corpora in fi. ff.de iniurijs. Sed videretur contra de.l.iubemus nullas.C.de sacro san. eccle.dic q si rex habet de suo tenet soluere.si autē sit i necessitate certe non est illicitum si sine custu.l.neminem.C.de sacrosanc.eccle.Rebuffi.in l.nullus in fi.C.de fabricēsi.li.xj. Sumus in regali.c.quis dicatur proditor.certe ille est qui vnu3 gerit i aio ⁊ aliud in actu p bart.in.l.respiciendum.§.delinquit.ff.de penis infiniti hodie ex ista diffinitione sunt proditores omnis terra plena.dissimilitudine ⁊ oia fiunt ad aliquid humanū genus infirmitate non caret cū amico fideli careat.deinde secretū dicit illud quod dñs sciri non vult. Quid de ignorantia supina,⁊ crassa.dicat esse illam ⁊ appellatur scire debere, Reuelator enim credentie punitur si infert damnum dño al's non de cōspiratione si non est in malā partem non punitur de cognoscēte monialē ignoranter.omnia ista tractantur per bal.in.c.quib9 modis feu.amittatur. Et rex est iudex inter capitaneos.c.apud quem vel quos controuersia dici debet in princi.per bald. ⁊ ibidē cauet p eundē q si sint nobiles inuicē se turbātes i eorū iurisditionib9 vn9 ex vna pte accipit ⁊ ali9 ex alia ob causam cui9 est difficile scire quis eorū possederit ⁊ reddit possessionem difficilem ⁊ sunt actus turbatiui possessionis allegat glos.in.l. extat.ff.qd metus cā.⁊ p bar. extra de iudi.c.ceterū. Itē pceses prouincie facit ɔstitutiōes seu ordinatiōes respiciētes publicā vtilitatē talis reformatio nihil valet nisi rex seu eius curia supma illas approbet p tex.in l.si qd extraordiariorum.C.de delega. li.x.q maxime ad piudiciū baronū vel aliorū iudiciū ordinariorum. Sed esset sciēdū de q̄stiōe sequēti seu dubio certū ē q pmogenit9 succedit in

Si cognoscat monialem.

qn no ẽ de suo.

regno vel ducatu ponamus quod nascā-
tur duo quid iuris: certe dicatur quod
hijs duob⁹. prout determinat Bal.
in. l. ex duobus. in prin. circa fi. & ibi
Ange. ff. de vulg. & pupil. & per ea que
in dubio sunt si existāt trahūtur re
tro ac si ab īitio fuissent. l. potior. ff.
qui potiores in pig. habe. l. l. j. C. de
cōsulib⁹. l. titius. & l. in fraudē. §. te
stamētum. ff. de testa. mili. & l. tribu
nus. §. j. co. ti. Et ista ratio adducitur
de filio primogenito ex cōcubina si
soluto matrimonio quis cōtrahat
cū cōcubina si debeat succedere. de
quo i. l. imperialis. C. de nup. §. hijs
Illud rebuffi tractat in. l. si senator
C. de senato. Item et ea que sunt de
domanio regis quod non pūt aliena
ri: & nihilominus res ipsius sunt in
multiplici differētia. Rebuffi in. l. si
quis fundū. circa fi. C. de fun. pa. li.
xj. Sed quid de hijs qui faciūt parta
giū denariorum: & supportant que sup
portari nō debēt onerantes paupe
res in fauorē retributionis vel ami
corum ibidem existentium certe ve-
niunt acriter puniendi. l. quoniam ta
bulari. C. de censibus & censitoribus
libro. xj. & ibi rebuffi & in. l. perequato
res eodem titulo ibi concurrunt vo
latilia celi. pisces maris viuum mu-
scatum. cum aur o mixto vt fiat bo-
na digestio talibus apertum est os
inferni restat adhuc de bailliuis sene
schallis & capitaneis et iudicibus qui
substituerunt locumteñ. in officijs
vel administratiōe abusi fuerūt vel
delinquerunt quero quis prius ve
niat conueniendus certe primo sub
stitutus quam substituens. l. fi. in fi. C. de
predijs nauicule. et nota. in. l. si quis
ex corpore. C. de murilegulis lib. xj.
Rursus baro vel comes commisit
fellonjam propter quam meruit sei-
gnoriam perdere an rex teneatur illam
sibi appropriare vel alteri dare qui lo-
co illius seruiat. secūdum quod ille consue-
uerat facere, videtur quod sic arg. l. fi. ad
magistratum & l. quidam in fi. & ibi
nota. in. l. quis. C. de decurio. satis
est vt sue proprie iniurie habeat vl-
tionem et tunc deferatur ad propi-
mos agnatos. c. si vassal. feu. priuetur
cui differatur. c. prio nec est omitten
dum. l. si quos. C. de offi. prefec. pre-
to. & l. fi. §. penulti. C. de fabriceñ. & l.
iudices. C. de anno. & tribu. libro. xij.
contra regios officiarios negligen-
tes in exequendis hijs que manda
ta vel statuta sunt a rege & illa iura
videatis. Et rebellantes contra offi
ciarios regios de directo mandata
regis exequentes cōmittunt offen
sam in personam regis etiam si offen
si remitterēt iniuriam iuxta euange
lium quod vni ex minimis meis feci
stis & per tex. in. l. ij. § oīa. C. de vete-
ri iure enucle. & Cy. in. l. si non conui
cij. C. de iniur. Et cadit cōfiscatio bo
norum a die commissi criminis sentē
tia secuta et fisco pertinent fructus
medij temporis per glo. in aucteñ. de
incest. nup. §. j. arch. & iohan. an. in. c.
felicis de penis libro sexto in verbo

accusatur et quinquennium de crimine lese maiestatis

infamis. Et infra quinquenium po test quis accusari de crimine lege ma iestatis. per glo. singu. in. l. manicheos. C. de here. fiscus est stomachus sacrus et firmitudo reipublice et studens pro vtilitate priuata: et que sunt vtilitatis domini. per glo. in. l. neminem. et Cy. C. de sacrosanc. eccle. et in. l. si pupilli. §. ij. ff. de nego. gest. Inno. et Johan. and. c. cum venerabilis. extra de religio. domibus. Et mala questa imbursat et cecus fine consciētia. l. heredem. ff. de calū. l. papinianus. ff. de inoffi. testa. meminisse. Item et in causis fiscalibus seu baronū pcuratoribus: et aliorū comitū semper est seruādus iuris ordo. l. j. C. de cōduc. siue acto. lib. xj. facit. l. penul. C. de dela. co. lib. Caueas ne sub vmbra officij procuratoris cōmittas illicita: teste quodā pcuratore regis in perlamento tholose: et sufficiat tibi pro lege executata. Sed de cōsuetudine regni francie clerici decedēs post fructus recollectos ad heredes transmittuntur sicut in vsufructuario. glo. et Bar. in. l. j. de anno. ciuili bus. lib. xj. Archi. cōtra in sūma. xij. q. iij. sed euenit multoties q dñi vellent impedire inuestiturā vasallorū forte propter felloniam an sit obstatiua seu impeditura ad inuestiturā: videt q sic. p Bal. in. §. insuper. de phibi. feu. aliena. p federicū. circa fi. j. col. Sed in cōtrariū videt obstare l. titio vsufru. ff. de cōdi. et demō. vbi absurdū est prius desinere q icipiat.

Ite vera est regula q q̄ requirūt altio: ē indaginē in sūmarijs talia nō impediūt pcessum: sed debēt seruari in pcessu ordinario. p Bal. in. d. §. insup. in fi. j. col. no. in. l. nā et postea. in. §. si minor. ff. de iureiurā. et de edil. edic. l. bouē. §. sub cōditione. nā vestitio est q̄d summariū. scd̄s Bal. vbi. s. Et sciatis vnū q̄d vbi sunt alique reliq̄e vel remanēt seruitia sunt prestāda in signū: et ds fieri recognitio et pstari fidelitas. scd̄m Bal. i. §. illud. d. c. de phibi. feu. alie. p fede. ij. col. Nec est q̄d ex toto abscriptū cuius reliq̄e remanent. l. talē in fi. ff. de here. institu. immo dicit bal. in. §. illō q fellonia domestice psone vassalli nocet feudatario et ibidē cōtinuādo habet si dñs possit vassallū cogere vt feu. ostēdat. vide glo. in. l. titius. ff. d actio. empt. Et iurisdictio cōparat vsufructui qui pōt diuidi. l. j. ff. ad. l. fal. §. si vsufructus intantū q̄d potest ipsa iurisdictio regi p alternationes tēporis puta si sint duo dñi. vnus vno anno et alius alio anno. l. quotiens d vsufruct. et. l. lucio. ff. de aqua cotti. et iuramētū fidelitatis pbat possessionē dñi. c. longinquitate. xij. q. ij. io. an. ab ba. et fely. in. c. si diligēti. de prescrip. Et notāj q ipse vassallus vigēte guerra, nō debet admitti ad renūciationē feudi. nā tēpore necessitatis tūc seruiciū incipit eē certū et efficaciter tūc, vassallus obligat glo. in. l. incola. in. ij. gl. ff. ad mūicipales. bal. et fely. c. q̄ in ecclīarū d cōstitu. col. xxx. in prin. tibi

Iurisdictio diuisibilis.

dominus probatur per iuramentum fidelitatis.

x de clerico. in. l. q. nu. 104.

vi p mittat audiat approbare

sunt quattuor casus in quibus vasallus non potest renunciare feudo ego notarem illum rebellem attenta tali necessitate Jo. an. in addi. spec. ti. de loca. §. nunc aliqua versi. xxviij. in materia feudali appellatur omisso medio. no. in c. ex suscepto. de fo. compe. in apostillis. c. sacimus. de feu. sine culpa non amittem. Et si vasallus fuerit temere absens talis absentia non nocet domino. vide. l. si. ff. de in integ. resti. et melius in l. ij. §. quod dicimus. ff. si quis cautio. Et scias quod pactum initum et factum inter partes plus operatur ymo tenacius et magis stabile est quam lex per text. ad litteram in. §. duo fratres in c. de feu. marchie. ducha. et ibi bal. Item speciale mandatum regis rumpit priuilegium collatum perante et hoc vbi imminet necessitas non solum tangens priuilegiatos sed alios in auten. de ecclesia. titu. §. ad hoc et rebuffi. in. l. omnes. omnino. C. de idictio. lib. x. facit. l. vxoris. §. felicissimo de leg. iij. forte rex nec concilium non bene preuiderat nec per certo videtur geminatum id. quod prius non erat rite factum secundum Bal. in. l. appellatione. C. de appel. et c. j. de sacra. non iteran. iuxta illud leuius ledit quicquid preuidimus ante. et alibi tela volent leuius visa. volare prius. l. j. circa prin. ff. de edem. l. diuortio in prin. ff. de nego. gestis. Item quod prius ex ordinarium erat potest per. l. fieri ordinarius. d. l. omnes. Et mutato noie effectus nois mutatur. l. si. in fi. de in offi. testa. et l. a nullo. C. de ferijs hostiem. tit. de iudeis dicitur quod qui approbat non permittit et econtra qui permittit non approbat et reprobato alioquo ita et de id. quod venit in eius coco mitantiam seu vigorem siue sit penale siue criminale bal. in prin. l. pactum. C. de colla. Et que sunt iuris publici sicut creare tabelliones regi pertinet. l. j. C. de iure anu. aure. et l. j. de nata. resti. l. iij. §. presens. ff. de mune. et hono. Dicit enim bal. in. c. Que sint regalia in fine quod licet omnes iurisditiones spectent regi: verumtamen non omnes iurisditiones sunt meri imperij. Et ibidem querit an iurisditiones possint vendi et se remittit ad Bar. in. l. cotem. ff. de public. et dicit quod nota quod de iure romano sunt regis plenissime. vide meum consilium de alie. iusti. et ibidem materiam iurisditionis tractaui et illud edidi Lugd. Item omnes insule sunt regis. ff. de iudi. l. insule. et l. cesar. ff. de publica. Et etiam omnia palatia deputata in ciuitatibus pro iusticia exhibenda. secundum Bal. vbi. s. Et ibidem tenet quod vbi papa facit aliquem regem: omnia regi querunt quasi specialiter concessa. Et in terris ecclesie omnis districtus: et iurisditio est ipsi pape et ab alio quam a papa emi vel concedi non potest. l. prohibere. ff. quod vi aut clam. §. plane. et ibi alleg. de yser. Item pertinent regi omnes redditus plaustrorum et nauigiorum qui rediguntur in publicum. Item quecumque que propter talem causam incidunt in commissum. ff. de publica. l. commissa. Item collecte ordinarie siue extraordinarie. Bar. in. l. actor. in prin. ff. de re iudi. Item quecumque transeuntes ad passagium tenentur ad soluendum pro rebus maxime si colliguntur a non subditis. l. pe. §. naue.

[margin notes: "de pacto inter partes"; "n. l. v. nu. 61"; "si nomen mutetur"]

Capitulū primū regale.

C.loc. Itē ad regē ptinet ptās creā doꝝ magistratuū.i aut.de defen.ci. ui.ꝑ totū. q: oīs districtus ⁊ iurisdictio regi ptinet in suo regno ⁊ administrationē ⁊ iuramentū ab illo accipiūt.§.iudices. de pace constā. Itē bona cōfiscatoꝝ.C.ad.l.iul.de vi.l.si tutoris.ff.de cap.di.l. tutelas.§.si libertate. Itē bona vacātia.C.de bo. vacā.l.j.li.x. Itē pene maleficioꝝ fiscalis sūt regis.l.mulctaꝝ.C. de modo.mulc. Itē turpia lucra q̄ ab idignis extorquent.l.papi.§. meminisse.ff.de iof.testa. Itē ⁊ etiā bona cō trahētiū icestas nuptias.i aut.de icest.nup.i prin.col.ij. Itē idē si contrahit icestū siue nup. q: magis delinqt.arg.i aut.de resti.⁊ea q̄ parit. §.fi.col.iiij.alia iura regalia habetis i alijs capl'is.ꝑ bal.q̄ sint regalia ibi dē q̄rit de alchimista si veniat puniēdus: dicit ꝙ nō: q: est ars igenio ꝓspicatū inuēta: et a philosopho sine falsificatiōe forme vel materie. Oldra.ꝯsi.lxxiij.doc.i.c.ij.d̄ ꝯsortile.beatus tho.ij.ij. q.lxxvij.arti.ij.rex pōt dare ⁊ auferre scd̄ʒ canonicā disciplinā ⁊ hoc si motiuū ai sui habeat occasionē ꝯcedēdi ⁊ auferēdi ⁊ mihi vr̄ qd̄ sit dictū inno.i.c.d̄bitores d̄ iure iu.⁊ i apostillis.i c.si q̄s rub:i.apud quē vel q̄s ī vsib⁹ feu.⁊ soli regi spectat d̄ vna ꝑui.⁊ diuidi i duas ar.l.j. C.d̄ metropo .berito li.xj.rursus rex de salinis suis ꝯcessit cuilibet doctori q̄nq̄ sextaria salis.itē etiā cuilibet de officiarijs suis eādē q̄titatē eue nit ꝙ doctor fact⁹ ē officiari⁹ vł ecōtra an sit duplex certū est ꝙ mior dignitas ꝯfundit adueniēte maiore.l. nō est nouū.ff.de actio.ēp.⁊.l. generalit.ff.de fideiuf. Sed vr̄.l.expressa ꝙ fit duplex p.l.q̄ marito.ff.d̄ ānuis leg. Itē qd̄ ē alicui iductū i honorē nō d̄ʒ ei nocere.l. qd̄ fauore.C.d̄ legi. icōtra.vr̄.l.alimēta.§.basi.ff.d̄ ali.le. ⁊.l.i rōne.C.de le.⁊.l.cū qd̄.§.fi. vide rebuf.i.l.maior.C.de digni.li.xij.deide rex ꝯcessit cuidā militi vel baroni ꝓuile.exēptiōis solutionis pedagij i aliq̄ certo loco an extēdat ad aliā castra isti⁹ militꝫ seu baro.cū sint sua⁊ si hoīes gaudere possint videt ꝙ sic l.senator.C.de digni.l.cū p̄cario.ff.d̄ p̄ca.⁊vr̄ tex.cū gl.C.d̄ aduo.diuer.iudi.⁊.l.c̄stitucēde.ij.r̄n̄so.icōtrariū ꝙ n̄ extēdat dic aut narrat simplex interrogatio ⁊ seq̄t simplex r̄n̄sio ⁊trahit abvtraq̄.l.j.d̄ diuersis rescriptꝫ.aut fuit ꝯcessiū ꝑsone tm̄ ⁊ tūc nō transmittit.aut ꝑsone rōne dignitatꝫ vel officij ⁊sic ad hoīes trāsmittit.l.d̄ senato: d̄ digni.l.forma.§.ꝙꝙ.d̄ cēs.sꝫ ad saturitatē lati⁹ tradidi.⁊sup fite gratiōe officij delinq̄ntꝫ si rex id possit vr̄ ꝙ nō.l.si aliqd.C.d̄ suscepto.et ꝓpositꝫ.⁊ si pēdēte accusatiōe stati iterdicat doc.ibi tradūt ⁊ istitu.d̄ suspe.tu.§.si q̄s aūt qd̄ verū si delinq̄t ī officio al's sec⁹.⁊ si tal' officiari⁹ accusat⁹ vēiat absoluēd⁹ certe dāna et iteresse recupare d̄ʒ sup accusantē vł dn̄ūciātē.l.iij.§.hijs q̄ ad hostes.ff.d̄ re mili.⁊.C.d̄ ero.mili.an.l.fi.li.x.rex

reintegrãdo potest derogare iuri ꝛ etiã si nõ reperiant̃ ita ydonei.d.l. si aliquid.C.de suscep. ꝛ ꝓpositis Et nota ꝙ cõsuetudo ꝓdest ad acquiren.supremã iurisditionẽ.l.j.C. de emãci.libero. Et cõsuetudo excusat etiã notariũ a falsitate ꝓut determinat solempniter Bald. in.ca. obertus.titu.de feu.cogni. Et maioris potẽtie est consuetudo ꝙ ꝓscriptio scd̃m Johan.fabri in.l.ij.C. que sit lõga ꝯsuetudo: ꝛ semꝑ distingue tempora: ꝛ cõcordabis scripturas.l.apud antiquos.C.de fur.adulterio: a accedamus ad cõsiderandũ qualitates principũ ꝛ regũ erga ambassiata a ꝛ etiã qualitates ipsorum reges igitur non debent esse ambassiatoribus sicut leo eccl'iasti.iiij. in fi. Nã hominibus indoctis sapiẽtia est nimium aspera nec est multis manifesta eccle. vj. Jtẽ sedes superborum destruxit deus eccle.x.ymo ira ꝛ furor vtraqꝫ sunt execrabilia eccle.xxvij.nouissime cor durũ malum habebit ꝛ qui amat periculũ in illo peribit eccle.iij. Quarto ceti sunt habitabunt in terra hono: ꝛ glori. In sermone sensati eccle.v.ꝛ ds habere vultũ salomonis. In facie sapiẽtis lucet sapiẽtia. sicut in rege frãcisco. Jtẽ in multitudine ppl'i dignitas regis ꝛ in paucitate plebis ignominia ipsi⁹ puer.xiiij. Debꝫ ꝛ ducnit regi esse sociatus. Et iuxta dictũ terẽtij Decet regi verbis oĩa priꝰ experiri ꝙ armis: sed qualitates ambas

siator:uꝫ sunt ꝛ veniunt cõsiderãde Et prius est fienda inquisitio de cõditione ꝛ fama ipsius ambassiatoris.l.nemineẽ.C.de re militari ibi veritate discussa ꝛc. Et primo sapiens sit ꝛ eloquẽs iuxta illud prouer.xvj. ca.fi. Vir insipiẽs fodit malum ꝛ in labijs eius ignis ardescit. Et qui sapiens est corde appellabit̃ prudens et dulcis eloquio maiora reperiet. Secũdo nõ peruersus. Et ibidẽ homo peruersus suscitat bellũ ꝛ verbo sus vir separat principes. Ratio est q: in multiloquio nõ deest peccatuꝫ Et vir iniquus lactat amicũ suuꝫ et illũ ducit per viã nõ bonam. Tertio nec superbus melius est humiliari cũ militibus ꝙ diuidere spolia cum superbis nec cõsistit felicitas in habitu sed in actu scd̃m aristotelẽ. Jtẽ noli superbiari q: cito cades ruina ꝑcedentiũ esse solet doctrina sequẽtium. Quarto placidus ꝛ dulcis iuxta dictũ pãphili excitat ꝛ nutrit facũdia dulcis amorẽ mulcẽs animos mitigat ipsa feros. ꝛ verbũ dulce mitigat inimicos ꝛ multiplicat amicos ꝛ aures hũane flectũt̃ verbis. Quĩto fidelis. c.ad ap'lice dĩg. pn.ꝺ re iud. lib.vj. Et scias ꝙ deus ꝓtegit ꝛ custodit salutẽ rector: seruãs semitas iusticie puer.ij. duplicitas falsitateꝫ inducit. Sexto patiẽs nõ iracũd⁹ iuxta illud vir iracũdus ꝓuocat rixas. Sed q patiẽs ẽ mitigat suscitatas ꝛ q celat delictũ q̃rit amicitias prouer.xvij. ꝛ ibidẽ cauet̃ ꝙ oĩ tẽpore

Jerent.

dilígit q̄ amicus est. vir amicabilis
ad societatē magis amicus erit q̄
frater in angustijs cōprobat. Septi
mo ne sit derisor puer. xxij. eice deri
sorē exibit cū eo iurgiū cessabūtq̄
cāe ꝛ cōtumelie. Octauo ne sit ebri⁹
puer. xxxj. nullū est secretum vbi re
gnat ebrietas. Nono ne sint libidi
nosi ne decipiant a blanda linguā et
faciat ne plante ei⁹ cōburent puer.
vj. Luxuria dū semel ceperit nil aliō
cogitare permittit: manus ꝛ pedes
sint cōtinētes insuper ꝛ oculi. Deci
mo sapiētes furorē auertūt ꝛ insi
pientes dissipāt ciuitatē puer. xxix.
eruditus in vbis recipiet bona. Un
decimo cesset a dāpnatā cupitudine
seu auaricia ꝛ vir bonus ambassia
tor efficit nec fidelis puer. xv. Con
turbat domū suā q̄ sectat auariciā ꝛ
q̄ odit dona seu munera viuet. Duo
decimo sit audax vbi res expostulat
audacia em̄ pro muro habet ꝛ adiu
uat timidosq̄ repellit fortuna Oui
dius tñ dicit q̄ i audaces nō est au
dacia tuta audacter forte aliq̄d dici
mus tñ q̄d scriptū est dicimus. c. au
dacter. viij. q. j. Tredecimo ambassia
tor accedat ꝛ loquatur regi vel pape
barba tonsa ꝛ veste decēti ꝛ ornata.
ij. regū. c. xix. Quattuor decimo si su
perbia ductus ambassiator multa
dixerit breuē nec subitā responsionē
q̄rat agi ille r̄ndit tñ tpis tacitū au
diuisse q̄tū tibi fuit ad dictādū. op⁹
idē agi rogat⁹ a legato pinthioꝝ q̄d
esset nūciaturus ait aliō q̄ quot tu
vix finē dicēdi feceris ego vo taceo
Plus ē sciendū quod cū ambassia
tor solus ad philippum venisset ait
Quid hec solus venisti respōdit et
enim ad vnū agere habeo. Itē nec
debet ambassiator res paruas auge
re magnis laudibus. Nā agelisaus
magnus ait paruo pedi magna cal
ciamēta indui nec etiā stricto nimis
sicut mlier fecit cuidā clerico. Item
caueat q̄ manu facta sūt respiciēdo
ita nata fuisse. Si supb⁹ extitas hu
milia te penitētia ductus sicut legi
tur de semei q̄ veniā impetrauit. do
ram rege. c. supra alle. ij. regū. xv. nō
mireris si defeceris in arengua scri
bit. ij. regū. iij. c. ꝛ nō potuit respōde
re ei quicq̄ q2 metuebat illū reliqua
perquirat sollicitus ꝛ sup omnia sit
ambassiator pecunia saisitus q̄ vita
hominis dr̄ esse. Quid igit a fine de
nominat res. l. stipulatio. §. opus. ff.
de noui. ope. nūcia. ꝛ finis ipsa deno
tat qualis res sit cēsenda. l. non ori
go. ff. de peculio. l. q̄rit de statu ho.
et. iiij. q. iij. ca. hermofroditus. Et a
malo cōciliario serua aiā tuā sapiē.
xxxvij. ꝛ Iason. in. l. j. C. de ser. fugi.
Ultimo nō sit lusor q2 ex illo sequit
odiū effusio sanguinis ꝛ homicidia
scd̄m glo. in verbo violationes cle. j.
de cele. missa. Ego crederē q̄ si am
bassiat⁹ eūdo vel redeūdo mutaret
qualitatē bonoꝝ moꝝ superius no
minatoꝝ certe eo ipso nō debet ta
lis ambassiata recipi ymo videt re
uocata. arg. l. si cum cornelius. ff. de

solu. ꝛ ibi Bar. qd̄ mihi videt̄ nō mi nus singulare ꝙ aureum ad instar procuratoris vt ibidē ꝛ per cy. in. l. falsus. j. q. C. de fur. ꝛ p dy. et docto. in. d. l. si cū cornelius de solu. Ratio est p omnibus supradictis credidit enī rex eos q̄ ob singularē idustriā eorū fide exploꝛata ꝛ grauitate ad huius magnitudinē officij nō aliter pro sapiētia ac luce dignitatis. dictu ros ꝙ ipse rex dicturus fuisset tex. in. l. vnica circa fin. ff. de offi. prefecti pretorio. Et q̄ nō tenēt viā rectā et publicā est mala suspitio ꝯtra eos. l. ij. C. de cursu publi. li. xij. ꝛ. l. pe. qui fiscalis. C. de nauicula. li. xj. Sed cer te salus hominis dn̄i tēpus affuerit ē inestimabilis. ff. d dona. l. penulti. ymo est omī comodo tēpoꝛali prefe renda. l. si. C. ad. l. iulia. repetū. facit c. sancimus. j. q. vij. ꝛ. c. si quis coac tus xxij. q. v. ꝛ. c. in nostra de pcura. Et vita charior ē qualibet re mūdi l. sācim⁹. la premiere. C. d sacro sanc. eccle. Unusqsq; i nido suo mori cu pit ꝛ ibi vt palma dies multiplica re Iohā. xxix. Et nil carius emit̄ ꝙ quod pcibus impetrat̄ glo. i. c. quē penitet de pe. dist. j. Teneatis ꝙ dis cretio est custos moderatrix ꝛ gna trix oim virtutū scd̄m Archi. flo. tit. de pertinētibus ad ꝯmēdationē re ligionis. Itē ꝛ in sapiētia ambulēt cū hijs q̄ foris sunt q: nesciūt q̄d in tendāt, ad coꝛin. tertio. Et nota qd̄ pro bono regni est dādus locus ire regibus. vij. q. j. c. ois. Et q̄ vexabā tur a dauid fugiebāt nec Reges cōspi rare. c. miles. xxij. q. v. Et miles vel baro si maioꝛa facere possit pōt co gi vt trāseat glo. in. c. epus. vij. q. j. c. queris extra de eta. ꝛ quali. Et quo ad excusationē ambassiate fiēde di cendo sicut petr⁹ demōstrato iohā ne ait dn̄s vel rex q̄d ad te sic enī vo lo manere vide gl. singu. i. c. summa. xxij. q. i. ꝛ ibi tex. ꝛ. l. psperit. ff. q̄ et a quib⁹ manu. Et quo ad diuersos diuersimode est loquēdū scd̄m gre go. in pastoꝛali. Itē non sit iuuenis ambassiatoꝛ iuxta illud eccle. xxxij. adolescēs vix in sua cā loquat̄ nā se nex sapiētes de bonis terre tracta bant. Sed tu iuuenis inter illos co moꝛare q̄ te facturi sūt melioꝛē. Co rona dignitatis est ipsa senectus q̄ reperiet̄ in vijs iusticie prouer. xvj. Itē vigilet ambassiatoꝛ hoīem doꝛ mientē ponit aristote. iter miseros. Et q̄ sperat in lecto lucē videre diei honoꝛ ꝛ vtilitas raro veniēt ei. Itē nec incaut⁹ p nimiā loq̄citatē dissluit xliij. dist. si rectoꝛ in fi. ꝛ ibidē asserit̄ immūdus q̄ fluxū verbositatis sub stinet. Itē ē licitū ābassiatoꝛi habe re auctoꝛitatē erga suū regē vel offi ciū iuxta illd̄ eccle. xiij. diues locut⁹ est ꝛ oēs tacuerūt ꝛ vbū illi⁹ vsq; ad nubē pducēt. paup locut⁹ ē ꝛ dicunt q̄s est hic ꝛ si ostēderit subuertēt il lū nec expedit semp habere ābassia toꝛē eloquētē s; curare sciētē iuxta dictū seneceꝛ gl. i. c. sedulo di. xxxviij. ꝛ honestioꝛib⁹ honoꝛes debēt scd̄m glo. in. c. sancta. xvj. dist. ꝛ debēt ppo ni qui sunt maioris auctoꝛitatis. c. .s.

placuit dist.xvj.⁊ ar.ca.in canonicis dist.xix.⁊ q̄ melioris vite et morib⁹ ꝓprobaꝭ in autē.de mona.§.ordinatione. Itē debet sufferre ipē ambassiator verba solatḣ plata a rege nam dn̄s paulus mire ⁊ alte hebreos moneret dicit sufferatis ꝟ bū solatḣ. Sȝ habeat i mēte ⁊ p̄oculis materiā ei⁹ nec curet iꝟbis platis nā q̄ obseruat ventū nō seminat eccle.xj.archi.flore: recitat tit.ō p̄dicatorib⁹.§.p̄dicator de beato bernardo q̄ p̄dicādo a diabolo tēptatus ait nec ꝑpter te icepi nec ꝑpter te dimittā nisi viderit furore in pricipe vel qđ noluerit aures prestare cogitatio in mēte generaꝭ ⁊ per aurē sermo ꝯcipiꝭ.d.c.si rector. Et oratius dicit multotiēs ꝙ tristia sub dulci melle venena latēt ⁊ execati ignorātia vel stimulo inuidie cōcita ti alioꝝ scripta ꝙꝙ bona ⁊ veraᵭ venenata lingua cōdēpnāt. Finaliter primi regū dicit.c.xviij. qđ i exequēdo cōmissa dauid. In oibus prudenter se habebat ad q̄ saul misisset eū nec quis loquēdo se magnificet sicut fecit heliud iobā.xxxiij.⁊ i ꝯcilio pulchus exēplo iosep. Et reuerēter ambassiatā suā faciat iuxta illud ad hebreos.xij. Seruiam⁹ illi placētes cū metu ⁊ reuerētia ⁊ i statu subiectionis subiectiue ad hebreos.xiij. ca.si fit defectus i eloquētia corrigat tn̄ ipse rex vel nō princeps cū modestia nō i aggrauatiōe vꝉ aspitate loq̄ndi ij.thimo.ij.i plurib⁹ passib⁹ supius dixi ꝙ reges debēt carere aculeo et satis est ꝓstrasse leoni ⁊ clemētia solla firmaꝭ thronus regū sapiētie. ꝑx. cū misericordia ⁊ veritate. Et debēt esse ambassiatores i terris regū sub saluagardia illoꝝ tāꝙ subditi. autē. de mād.princ.§.deniꝗ cōpetēs ⁊ in autē.de defen.ciuita.circa pri. colla. iij.⁊ pstare aurē i arēgnis ar.l.si i aliquā.C.de nauicula.nō excusa.lib.xj. ⁊ ibi Bar.⁊ in plurib⁹ legib⁹ iustinianus benigne rn̄det ponēdo errātes in via. Et nihilomin⁹ dȝ vindicta cessare per reges erga ambassiatores. Nā vindicta paucoꝝ odiū reprimit ymo numerū inimicoꝝ auget ⁊ sordidū ⁊ nephādissimum assero qđ ab hijs ex lacrimis oriꝭ potestas. regū dȝ eē ordinata nō absoluta ⁊ dr̄ i euāgelio qđ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis ⁊ q̄ tāgit mēbrū totum corpus tāgit. l.vulgaris.ff.de fur.facit ius senatoꝝ.c.ō dig. Et venit ꝯsiderandū id qđ in actu ⁊ ex cōsequēti pōt haberi ⁊ reges talia faciētes potētes potēter tormēta patienꝭ.c.illud.viij.q.j.⁊ sapiē.vj.nec talis dicatur rex sed tirānus. Si pica non bene dicat da campos alias tutius et melius esset ambassiatoribus rodere fabā in eoꝝ refugio: ⁊ relinquere principes ⁊ bonuȝ ex seipso ꝓhibeꝭ propter cōsequēs malum scđm glo. in.c.ita ergo vigesima secunda questione prima vicia sunt vicina virtutibus vt ibidem. Et bonum quod facimus inuiti cōmoduȝ non debet consequi. ff. ad trebellianum lege si patroni.§.secundo glos.i.c.ꝙ prepo sterum.xiij.questione.iij. Cōclusiue

nauis chordis in fluctib⁹ maris in-
tegra: stare debet ambassiatoribus
ꝑ coꝝ dominijs.c.aduersitas. i ꝑn.
vij.q.j.sicut paul⁹ ꝑ xp̄o:vt ibidē le
giť.Itē esset vidēdū si q̇s de regib⁹
malediceret verbo:illud gen⁹ male-
dicendi nō claudiť sub crimine lege
maiestatis: sꝫ cadit sub specie illius
titu.C.si quis imperatori maledixe
rit.l.vnica.facit.§.hoc tñ.in.l.famo-
si.ff.co.tit.vbi si leuitate aut insania
maledicať nō puniť maledictū. Et
in correctione fiēda debēt cōsidera-
ri ꝑsone ⁊ cause: sꝫ de iure diuino lo
quiť Eccl'iastes.In cogitatiōe tua
regi nō detrahas:⁊in cenaculo cubi
culi tui non maledixeris principi: ⁊
credo ꝙ sic.c.antepen̄.aues celi vo-
cē tuā portabūt:⁊ qui habēt pēnas
annūciabūt sentētiā.et vide tex.c.si
post.in.§.ecōtra.dist.l.Regib⁹etem̄
pertinet ⁊ spectat nauis salutē. Et
hij a ioue nutritos:⁊ab eodem sce-
ptrum recepisse aīas reipublice pa-
tria illoꝝ celū esse,diciť ⁊ mater cal-
liope cōsulo vt taceas. nā prima vir
tus cōpescio lingue.Lingua eñ nū
cius est cordis.scd̄m Bal.suo tra-
cta.de scisma.xij.col. ⁊ ip̄a ossa gros
sa gn̄at: dureq̄ȝ digestionis si detra
hat:⁊difficilis satisfactōis de q̄ pau
ci sunt q̇ curēt mala maioꝝ cū forsi-
tan dicunť nisi probata credi nō de-
beāt:sed citius ꝑlata vlcisci.tex.i.c.
in cūctis.xj.q.iij.sꝫ ibidē.j.dr ꝙ dis-
iunctio fieri debet ⁊ solū cogitare q̄
proficiāt ad vitā eternā. Exinde cō
tra detractores loquiť btūs Gre-
go.in.c.inter cetera.eadē.q.xj.q.iij.
si ergo i celo ⁊ corde fit testis dimit
tam⁹ stultos loqui qd̓ volūt. Quid
eñ aliud detrahētes faciūt nisi qd̓
in puluerē sufflant:et in ocl'os suos
terrā excitāt:lubricū ligue nō ē tra-
hēdū ad cōsequētiā. Specu.tiť.de
aduo.§.vj.versi.postmodū.et versi.
vel tali tēpore.liguas fieri eruditas
oportet:,sꝫ prius aīas ⁊ lingua gre-
ca cōmunior est latina. scd̄m glo.in
verbo.voce.in auť.de nō alienan.§.
aliena, certe nil mutať in re: virtus
semꝑ viret nec vnq̄ꝫ cōsumiť: Sene
ca ait.graui et boni viri est iniurias
despicere:⁊ ego vidi iniuriā proseq̄-
re volentes effici de diuitib⁹ paupe
res.Sunt aliq̇ breues in sermone ⁊
subiti iurgia amātes. Et suꝑior nō
debet sibi ad iniuriā prouocare:nec
reputant si inferior veritatē inuesti
gauerit in hijs vbi publica vtilitas
tractať.glo.in verbo. potioris.in.l.
tirones.C.de tironib⁹.lib.xij. Cōsi
derēt quāta ip̄e xp̄s vilipendia op-
probria passus est ꝑ nobis:⁊ q̄ quo
tidie ṽbo sustinet absq̄ȝ correctiōe:.
nec ip̄e cesar maledictū vīdicare vo
luit.magn⁹ Alexāder inq̇t.rē regiā
fore bn̄facienti male audire.Legitur
de herodiano imperatore posito ꝙ
sua natura iracūdū q̇ cū anthoninā
ciuitatē alexādrinam offendisset: di
cteriaq̄ȝ multa in illū ꝑtulisset por-
tās illa festina irrisisset in impulan-
tes resistēdo maledictū nō vindica-

uit insup ipe cesar attestat nihil so lere obliuisci pter iiurias. Satis est regib⁹ ne q̄s eisdē male facere pos sit: nec idignari disponēs aut aliq̄d faciēs nō est semp dei minister. c. au dacter. viij. q. j. ius regis q̄ impera tur⁹ est vobis. Reg. xviij. filios vros tollet & ponet &c. Sz p bono regni est dādus locus irce regibus. c. ois. vij. q. j. Et q̄ vexabantur a dauid fugie bāt: nec licuit eis cōspirari. xxiij. q. v. c. miles. & ibi q̄ sub vmbra iusticie vel liuore odij ipsi regi nullaten⁹ est resistēdū: igit nec min⁹ cōspirādum glo. in. l. vt vim. ff. de iusti. & iure. Et quis pnceps pōt cogere militem vt trāseat ad maiorē locū: & hoc cū ma iora facere possit. glo. i. c. eps. vij. q. j. & c. q̄ris. extra de eta. et quali. Itē et ad regēda officia regalia nobiles pferunt: videlz in officijs q̄ ɔgruūt nobilib⁹. aut. de defen. ciui. §. iterū. et. §. pe. col. iij. Itē et ditiores. l. ad subeūda. C. de decu. Itē & natos ex bonis parētib⁹. in aut. de referē. §. fi. col. ij. & facit. l. qō si nolit. §. q̄ man cipia. ff. de edili. edic. Itē & bene na ti. ff. de decurio. l. generaliter. §. spu rios. facit extra de elec. c. q2 propter mētis et de nouo. C. cōpo. §. j. ibi fi delis. & C. de iusti. codice cōponē. §. j. versi. reiectis. Sed in quibus casi bus inspicit pncipiū vel finis. nota. extra i. c. dudū. de elec. Qui habuit maiores honores nō debet eligi ad minores. p. l. maiorib⁹. C. queād. ci uilia mune. iudi. lib. x. Et vbi q̄s ad aliqō officium venit promouendus vel ad dignitatem causa reipublice: certe prius de cōditione et fama est fienda inquisitio. per tex. in. l. nemi nē. C. de re mili. ibi: veritate discussa lib. xij. Et sufficit q vn⁹ ex plurib⁹ cōmissis loquatur: eo quod facilius expedit qō fit per vnū q̄ p plures. l. ij. & l. si plures. §. qō in tutorbus. ff. de administra. tu. Itē dn̄s potest appellare p subdito si eidē placeat: al's non. c. cū dilecti filij. extra de ap pel. & ibi p Inno. & vbi est cōcernēs et respiciēs vtilitatē vel cōtumeliā dn̄i vel vniuersitatis: tunc pōt age re nomine proprio. nota. in. l. j. ff. de iniur. & per Hostiē. in. c. vt fame. de senten. excommu. & in summa eodē titu. §. sed qualiter. & potest ipse ba ro vel dn̄s petere et requirere vt emēda fiat suo subdito. c. dn̄s. xxiij q. ij. not. in. c. iudex. de sen. excō. lib. vj. Specu. ti. de iniur. §. j. versi. qd si fiat vasallo. Eps est pars & etiā iu dex in causis pauperum. l. & si. ff. de adop. Et pauperes substituti nō in digēt restitutionem ex trebelliano: l. fi. C. de sacrosanc. eccle. et ibi Bar. Et pauperes per manū heredis ca pere debent. l. j. C. quor lega. Et vt huic capitulo finis imponatur obe diētia pertinet regi francie: ait bea tus Bernar. verus obediēs nescit moras nec mandato procrastinet: sed oculos paret visui: aures auditui: manus operi: & pedes itineri: & hoc vt interius se colligat vt volūtatē re

gis iperantis exteri⁹ impleat: ⁊ ita galli vtūtur. Item in causa feudali rex est iudex cōpetens. per glo. in. c. romana. in. §. debet. ⁊ ibi Gemi. extra de appel. li. vj. ⁊ Bal. in. c. nimis extra de iureiur. immo est humanū tali regi obtēperare. l. fi. de exacti. tributo. li. x. ⁊. c. quid culpat. xxiiij. q. iij. reges em̄ vanis flatibus non prebeāt aures. l. fi. de accu. C. ⁊ facit l. iij. ff. fi. fit. ff. de in rē ver. Et duo officia habere in regno phibet. secū dū Bal. in. phe. C. §. eo quoqꝫ. ⁊ vti nā ita fieret in beneficijs iuste petē tibus nō est denegādus assensus. l. fi dominij. §. sed dñorū. ff. de his q̄ sunt sui vel alie. iur. Sed qd de bonis ecclesie feudalibus si delinquerit cui applicabūtur. vide titu. epm vel abbatē de aliena. feud. col. x. c. fi. Itē de fructibus ecclesie vacantis an rex faciat fruct⁹ suos. Specu. titu. de lega. §. nunc tractem⁹. versi. ꝫ nūquid legatus. Item nunquid sit differētia inter cōferre ⁊ facere reci pi. de hoc vide Pano. in. c. fi. extra de cōces. prebē. Itē rex francie obtinet prebēdas in ecclesijs sui regni. Pano. in. c. extirpāde. §. qm̄ vero. extra de prebē. ⁊ bñficia cōfert. c. dilectus. le. iij. extra de prebē. et. c. cū inter. extra de cōsuc. glo. in. c. imperiū. dist. x. etiā si subiaceant nominationibus. Gemi. in. c. ij. de preben. libro. vj. Et de custodia bonoꝝ ecclesie. vide. c. illō. xij. q. ij. reliqua videatis in. c. supra. de aucto. eccle. ⁊ in. c. an papa sit supra cōciliū. Et de ex auctoratione militis et quō dixi ex eo ꝙ nobiles ⁊ in dignitate cōstituti pñt degradari. l. serui. C. de māci pijs. libro. xij.

Capitulum secundum regale.

Viuat rex. Reg. iiij. c. xj. Stet sup thronū regū letetur oīs populus terre: ciuitatesqꝫ conquiescant: ⁊ habentes arma in manib⁹ vestris īgredimini ⁊ pcu tite inimicos vt null⁹ euadat. Quia studiose egit qō rectū erat. Et vos ligures virgil⁹ asserit vos eē assuetos doloꝝ fraudi qui vexillū inclina tis cōtra fidē: italici q̄ verū regē frā cie agnouistis: et recepistis sub vmbra fräcie requiescite ne ignis vos deuoret. Ore em̄ ad os locutus est vobis: mitissim⁹ est sup oēs reges: nec vrbes tā grādes neqꝫ muratas: q̄n succūbāt gemit⁹ sup vos si repuleri tis liliū: in medio cordis scriptū sit: et illū timete. Oculi vestri videbunt et vidēt que ipe facit: sic faciet ꝯtra rebelles de⁹: p illo pugnat manum fortissimā atqꝫ magnitudinē suā: ipsi regi francie ostendit: sufficiat vobis nequaqꝫ vobis loquar: vnū est ne regē ad iracundiam prouocetis: nec obliuiscamini q̄ pepigistis: nec faciatis sculptā similitudinē cito cē pituros vos video si vobiscū sit nō cadetis coram inimicis vestris: no

Capitulum scdm regale.

lite timere nec quicq̄ paueatis dn̄s
de⁹ est q̇ duxit regē non recedet me
moria ei⁹ ⁊ nomē eius requirit a ge
neratione in gn̄ationē. Eccl'.xxxix.
Et colliget vos sicut gallina pullos
Esdre.iiij.c.j. ⁊ imbuti ⁊ conseruati
sunt sepe inimici aio cū qualia volūt
nō cōtingūt: ⁊ qualia mādāt execu-
tores tremūt nec exequunt. Necnō
memētote operū predecessorū suorū
et accipietis gloriā magnā et nomē
eternū: ⁊ iuuenes frāci vt robusti vi
riliter hodie pugnāt ⁊ cōsistūt ⁊ for
titer confringūt hostes: ⁊ protinus
inexpugnabiles existūt ⁊ execāt ani
mos egredientiū: ⁊ p muris haben-
tur. Legit enī Regū.j.c.xiij. de defe
ctu armorū ⁊ fabrorū in israel ⁊ q̇nq̄
equos dūtaxat. Reg.iiij.c.vij. Non
sic in frācia q̄ de hijs repleta est ter
ra s̄ʒ legio hoim in ciuitate parisie-
si habitat. nā tpe Ludouici vndeci-
mi.s.tricentū milia fecerūt monstrā
cū cruce alba ⁊ hocquetons rouges
trāseuntes ante bastillā beati Anto
nij. Et estote certi q̄ parisiēses deū
et regē frācie colūt timēt ⁊ diligūt:
nec vnq̄ mutarent qualitatem eorū
quorū exit⁹ acta pbat. Quis igit tā
te superbie vt regalē sensum contē-
nat: aut fastidio timidus cum leges
cōdere ⁊ interpretari sibi templa iu
sticie fortuita vallataq̄ virtutibus:
necnō radijs sciētiarum inexpugna
tissimis validissimisq̄ decorata for-
tunā enī regalē in rebus humanis
de⁹ pposuit.l.tāta.vij.col.C.de vet.
iur. enu. et firmiter teneatis domū
sanctā francie fore exēptā ab oibus
rugijs: hoc est scismatib⁹ eccl'ie. Et
papa Sixt⁹ declarauit regē francie
xp̄ianissimū ⁊ filiū ecclesie validissi-
mū. Itē rex dauid populū suū isra-
el numerare fecit. Regū.xxiiij.c. Et
euenit multotiens q̄ reges ⁊ princi
pes q̄rūt passagiū in terra aliena al
teri⁹ regis seu pncipis qd passagiū
dare nō tenent sine cā: ⁊ est cōsiderā
dū cui quō ⁊ cur detur ⁊ qn̄. Judicū
xi.c. Et de hoc scribit Machab.j.c.
v. circa fi. ⁊ in.c. notādum.xxiij q.ij.
¶ Item de amicitia que inter ami
cos et reges esse dʒ habet Macha.
j.c.viij. ¶ Itē q̇ sunt hij qui debēt
preire in bello ⁊ de modo diuisiōis.
Itē de secours et cōcilio habito cū
viris plenis ɔstātia. Macha.j.c.ix.
Sed p duobus pugnaculis gaij et
publicij Scipionis cū hannibal vel
let per hyspaniā trāsmigrare in ita-
liā vt ferret auxiliū fratri hannibali
se opposuerūt illi ne transiret: et il-
lic mortui sunt. aliā glo. habetis i.c.
etenī inquit. de peni. dist.ij. in v̄bo:
ab egyptio. ¶ Itē posset q̄ri vtrū
oia q̄ capiunt in bello pertineant re
gi videret q̄ sic. per text. in.c. dicat.
xxiij.q.v. s̄ʒ glo. in.c. ius militare. di.
j. ⁊. xij.q.ij. vulterane tenēt q̄ illa te
netur diuidere scdm merita perso-
narū ⁊ fiūt capiētiū. per.l. si quis in
bello.ff. de cap. ⁊ imobilia sunt prin-
cipi.l. si captiu⁹.§. fi. eo. ti. Sed put
intelligo in die victorie belli qui po-

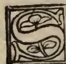
terit capere capiat et vnus alium de‑
trossat seu aggreditur et lucratur q
fortis et potens est altero posito qp
de vna banda: sint et male fit. Sed ē
impossibile qp illa die regnet iusticia
inter ipsos propter turbationem spi
rituum. Illam et duces belli illo vtū‑
tur iudicio vnum est interesse. quia
seipsos occidunt ratiōe du pillaige.
Et ista tollerantur ex eo qp multo‑
tiens qui multum corrigit offendit
scdm glo. in. c. deniqz distin. iii. inver
bo sanguinem facit. c. serpens de pe.
distin. j. et. ij. q. vij. de hijs. Et sciatis
qp aliquid permittitur trib9 modis
per glo. in. c. omnis. dist. iij. quam vi
deatis. ¶ Item viatores et famuli
tenentur viuere scdm cōsuetudinem
illorum inter quos versantur scdm
glo. in verbo veneris in. c. illa dist. xij
Sed quid de peregrino et scholari ē
glo. in. c. que contra. distin. viij. Et p
certo vobis tradidi in. j. c. quod pri9
illorum fuit ius aut bellum. ¶ Item
ius vel iusticia nunc habetis qp ius
consuetudinarium incepit esse a tem
pore Cayn. qui primo ciuitatem edi
ficauit. Sed ius constitutionis ince
pit esse a Moyse scdm glo. in. c. fin.
non est super verbo ius dist. vj. Sed
let antiqua vel longa consuetudo nō
dat priuilegium. ¶ Item subiectio
vel procuratio nunqz prescribitur scdm
glo. in. c. illud dist. xcix. sed quero nū
quid Veneti et le More qui carebat
vero titulo et occupauerat duchatū
Milanensem pertinentē iusto dictō
titulo regi frācie inciderat in crimen
lese maiestatis certe sic et ēt Veneti
alias terras occupantes text. est in
l. duodecim tabularum. ff. ad legē iuliam
maie. Et sic non sine cā apud frāciā
fuit ductus vbi dies suos a quadam
īfirmitate clausit extremos. ¶ Itē
etiā incidit q preparat exercitū sine
iussū superioris: et non solū qui facit
sed q facere curauit vt ibidē. ¶ Itē
quicūqz dat auxiliū et fauorem hosti
bus: et quicunqz mutuat pecuniam
hostibus etiam tenetur text. in. l. cu
iusqz eodem titulo. ¶ Itē qd de il‑
lo qui aperit litteras regis missiuas
Bar. tractat in. l. qui testamentum.
ff. de fal. ¶ Itē quid de instigatore
belli q fuit i euidēti calūnia certe ēt
tenet illo crimine le. maiestatis per
tex. i. l. an senatus. §. an ad eos. ff. ad
turpil. cū sit cā mortis tantorum hoim
vel per ipm non stetit. ¶ Itē nō ōs
aliqs princeps mittere aliquem ad
aliū cū veste ignominiosa scdm Bar
to. in. l. iulia. ff. de vi publica. alias te
netur. Et talia corda inimicorum ir
ritant. et dicit ibidē Bar. qp in trib9
casibus qs tenet de crimine publico
vs cū qs verberat ambassiatorē. scdo
post appellationē. tertio qñ eo adu‑
natis gentib9. quarto cū quis voluit
occidere et nō occidit. Et de materia
securitatis dicatis qp est duplex que
dam est securitas de iuregentium.
put illa q dat legatis et ambassiato
ribus et nemo potest illos offende‑
re. Alia ē securitas ciuilis vt vadēs

Seruitas ·

nundinas non possit inquietari. Et ista non porrigitur ad hostes sed si detur securitas hosti est seruāda fides. ¶ Item de securitate eundi ita et redeundi data esse videtur. sed an data esse videatur pro vna vice tm̄ an pro pluribus dicatis q si petitio fuit indeterminata. ita et concessio data per regem: sed si fuerit data pro certa re. puta pro pace fienda vel aliquid aliud expresse: certe donec pendet tractatus vel actus videtur esse data securitas: et ita tenet Bar. no. in. l. j. ff. ad le. iulias maiesta. Et ipse rex francie dicitur esse et est in regno suo imperator. scdm bal. in. l. exemplo. C. de proba. ij. col. versi. queritur hic intm̄ q est notandum q. potest exigere a papa vt fidem suam ponat in scriptis per tex. in. c. satagendum xxv. q. j. Et sicut iura prime geniture pertinent regi Francie in ecclesia vt xpianissimo quia antiquior ē prerogatiuam habet cogendi alios principes et reges prout Bar. in tractatu suo de tyrānia et q sit antiquior vi debitis in capitulo de exco. Igitur nobilior et potentior debet preferri: et altiori loco sedere scdz bal. in. l. ob seruare. §. antecq. ff. de offi. procō. et lega. notat Innocen. et fely. in capi. primo de maio. et obe. versicu. deum q ille qui est potentior in liga intelligitur superior ad conuocandū alios concor. Bal. in capitulo primo d pace constañ. Sed Veneti videntur eē nobiles ratione loci seu statuti sicut consules Tholose. Sed non sunt alibi hinc est q vbi est discordia in sede narrant eorum genealogiam. consuetudinem sedendi et famam put bar to. l. j. C. d dignita. facit conciliū pauli. xxxvj. Et rex anglie regi frācie bellum indicere non potest pro rebus quas tenet ab eodez. Si rex francie velit sibi ius facere in sua curia nec vassalli regis anglie tenentur eidem obedire nec iuuare contra regez frācie prout tenet Iohannes fabri. i. §. ius autem gentium in principio Institutā. de iur. natu. gen. et ciui. Et debent principes super omnia querere fideles conciliarios q plus nocet infidelis q insipiens in auctē. De hijs qui ingre. ad ap. §. aliud et tz Iohan. fa. post glo. in verbo interpositio in prohemio insti. Cunq hoc et etiam litteratos pquirere in regnis eorum: sicut facit Rex Ludouicus duodecimus. qui tales diligit vt thesaurum. Et reperitur per omnes hystoriographos q malicia semper est secuta clerum et philosophiam. Et debent esse studiosi molles quia philosophus dicit molles carne aptos mente dicimus, miles autem durus et fortis: et vix vnmo nunq in eadē persona concurrunt militia et sciencia. Miles autem in continuo cursu et corporis exercitio. C. de re militari. l. milles. Studens vero et litteratus in requie et quiete per. l. j. C. de stu. li. v. ro. et ista sunt Ioan. fa. in prohe. Et tenet q milites non dīt

nisi esse executores prudentum precẽptorum seu litteratorum: qua ratione maior honor litteratis debetur cum melior sit sapientia quam arma bellica Ecclesiastici nono. Sed dicitur ipse hodie est conuersum propter quod multi opprimuntur. Iuxta illud. Prouerbiorum .xxviij. Dux indigens prudentia multos opprimet per calũniam. Et posito quod tempore guerre de facto non seruetur iusticia nec etiam iura. Sanctior tamen esset plus illo tempore quam alio. Et legitur in vita beati Gregorij Theodosium imperatorẽ extractũ ab inferno et saluatum fuisse: quia vadẽs ad bellum fecit iusticiã de quodam principe. tũc rigor non debet omnino seruari extra de treuga. c. fi. et ibi nota. et c. sciẽtie. xxxj. distin. et ita per eundem recitatur. Sed quicquid sit de exercitu non est similis exercitus laboris intellectui hinc est quod nobiles non curant de tali exercitu penibili sed ociosso posito quod scriptũ sit: omnes homines natura scire desiderant, vellent forte aliqui venire dormiendo quod est impossibile. et ea de causa in multis sunt subiecti viris sciẽtificis et litteratis. ¶ Et quod dixi de mollicie dicatis quod ẽ duplex videlicet mollicies aquatica que pertinet mulieribus: alia est aeretica que pertinet viris: et ista est durior et virtuosior. et hic est quod viri seu masculi sunt perspicaciores et subtiliores mulieribus. Et sit concordia et honor vnicuique vt pugnemus contra vicia et inimicos regis ne vincant neque veniant: virtutes enim contra vicia bellant et nos defendũt omnes vno ore et equo animo illi seruiamus: vnus indiget auxilio alterius. Et vbi vnio permanẽs est: omnia parent virtuti. Et miles a malo dicitur defendendo. Si vtrũ rex debeat esse pius et misericors dicatis quod sic quod intelligendum est moderatiue nec promiscuum nec vulgarem nec abscisam: vnde rome in capitolio scriptũ est parcere victis frange superbos et Prouerbio. xxviij. Leo rugiens princeps impius super populum pauperem. et tenet Ioã. fa. in. §. pius in rubro institu.

Ca. tertium regale et iuribus eiusdem et de pace et treuga. et lege Salica Francie. ii

Uperius ad autorẽ hoc est ad apostolorum primum domino loquente preceptũ est, pasce oues meas quod esse omnium ecclesiarum caput et patrum regule vidimus. Nũc videndum restat de rege frãcie christianissimo cuius domus sancta vocatur fide et opere vt latius videbitur in capitulo finali infra. et nil est quod lumine clarius prefulgeat quam recta fides in principe scriptum est labijs

hoc est sententijs regis rex: et iteru cor regis in manu dei est: et vbi voluerit inclinabit illud vt attestatur romanus pontifex in epistola inter claras in principio. C. de summa trinitate et fide catholi. et ibidem icorporata scriptum fuisse narrat quot cum rex iustus sederit supra sedē nō accusabitur sibi quicq malignum regi francie. Montes effundāt iocūditatē et colles leticia letabunt: et cuius delphinus in tali domo existit vt pupillā oculi obseruare cōuenit deo autore regnū gubernāte nō solū bella a celesti maiestate traditū est vt feliciter peragat. Sed et pacē decorat statuitq reipublice sustentatur. Et animum suum ad dei omnipotentis dirigit adiutoriū prout. neqz armis confidit. neqz suis militibus bellorum ducibus neqz ingenio suo expertissimo. Sed omnē spē solā refert summe trinitati prouidentie per text. in l. deo autore. C. de veteri iure enucle. et ibidem habetur qz autoritas legū non solū res humanas sed etiam diuinas bene disponit et omnem iniquitatem expellit: et manibus ad celum directis et auxilio eterno inuocato res et terras ecclesie tyrannice occupatas et forsitā penitus detentas, Ludouicus rex francorum christianissimus duodecimus sue virtutis magnitudine viriliter recuperauit. Quis igitur tante superbie fastidio timidus est vt regalem sensum contemnat cui leges condere et interpretari sibi pertinet et in pectore iaceāt extruxit domus illa sancta propria templo seu palacia iusticie fornita virtutibus radijs scientiarum murovalidissimo vallata regalem enim fortunam rebus humanis decus prepofuit prout in l. tanta. vij. col. C. de veteri iure enucle. ab omnibus rugijs hoc ē scilinatib9 ipsa sancta domus exempta. Et est notādum qz rex frācie filius ecclesie qui superiorem nō recognoscit potest exigere a romano pontificei vt fidem suam ponat in scriptis per text. nota. in capitulo satagēdus. lxxv. questioe. j. Quid plus licite dicere possum9 qz reges tanqz ministri et vltores ire dei gladiū portāt p tex. in. c. non solū. xxiij. q. v. Et qz fortius tenet gladiū a deo p tex. in. c. qsitū. xxiij. q. iij. et p capi. si impatori iūcta gl. di. xcvj. Et pro ratione legit qd dauid regalis propheta aliū nō timebat nec aliū vltorē nisi solū deū p tex. in. c. venit ō pe. di. j. iūcta glo. in verbo soli. et tex. in c. totā i prin. de pe. di. iij. Quare malos nō solū flagellari sed etiā interficil3. text. in. c. quis enī. xxiij. q. v. et p l. ij. in fi. ff. ad. l. cor. de sicca. ¶ Sed de nouo qro au sit licitū regi francie se cōmēdare vr qz non. vj. q. j. ca. imutare et laus in ore proprio zo. Solutio immo dicit qz licet ex cā prout nota. ff. de offi. procō. l. obseruare. §. anteqz precipue qnqz ē laus necessaria vt dixi. Itē quid ecōtra posset qri an liceat alijs detrahere videt qz

qn licet detrahere.

non per.c.homicidium de peni. dist.
j. Solutio videtur: aut detrahitur vi
te moribus aut fame aut nõ. In pri
mo casu in iudicio licet si causa hoc
desiderat. ff. de iniuri. l. cum qui no
centem in principio. et aucte. de non
alienan. §. pe. secus si causa hoc non
desiderat. C. de postu. q̃squis. Quid
extra iudicium certe non licet et i cõ
trario et facit. c. si peccauerit. ij. q. pri
ma. Secundo vero casu quando nõ
detrahitur ad infamiam. Sed veri
tas dicitur de aliquo istud est simpli
citer licitum scdm Bald. post iaco.
de bel. in constitutione. C. incipiente
hecque necessario. ij. col. Et ista sunt
pro iuuenibus. Et notent auernige
ne qui famam domini estimant volẽ
tes bursam suorum dominorum re
plere de modica iniuria et habeatis
eam in mente: nam infamia orta ab
inimicis non inducit purgationem.
Secundo quando verba iniuriosa
proferuntur a senibus personis. Ter
tio nec ab illis qui de facili credunt
scdm glo. in. c. in cunctis. in verbo ma
ledicorum. xj. q. iij. sufficit dicere mẽ
tiris. Redeamus ad propositũ san
cti reges per fidẽ vicerũt regna ope
rati sunt iusticiam ad hebr. c. xj. sume
runtque scutũ fidei ad ephe. vj. Intã
tum que amor regũ eorum deũ celos pe
netrabunt et ea de causa ait beatus
Gregorius amor dei nunque est ocio
sus et vbi est operatur magna. Illã de
ipso rege potest licite dici hic ẽ ama
tor populi hic est qui laborat pro ci
uitate sancta scdm glo. in. c. si sacer
dos de peniten. dis. j. Quid plus ab
Adriano põtifice habuit ius seu po
tem eligẽdi papã. Quid plus habẽ
di legatum in frãcia per text. in. ca.
Adrianus. lo. ij. dist. lxiij. Quid plus
potest dare et cõferre prebendas in
regno suo ex cõsuetudine per glos.
in verbo reuerentiã in. c. cõcilia dist.
xvij. immo potest recedere ab epis
copo quẽ rex frãcie inuestiuit scdm
glo. super verbo principes in. c. fine.
xvj. questione quarta. Et sciatis que
flores lilij abscisi fuerũt lati de mon
te alto cui deus dedit regnum quod
in eternũ nõ dissipabitur. et dedit illi
honorẽ potestatẽ et regnũ et omnes
populi trib9 et lingue seruiẽt ei. Ue
nit igitur bene cõsiderãda excellen
tia tante maiestatis seu regalitatis
francie. Quod istud sit verũ habetis
a Leone quarto papa voluisse et de
disse regimẽ in episcopatibus regni
francie et dignitatibus eiusdẽ vt suo
adiutorio protegant et sublimentur
per text in. c. reatina dist. lxiij. Et ita
quotidie et ab omni euo vtũtur in re
gno: nã sine placito seu placet nihil
fit nec obeditur. Itẽ sedevacãte fa
cit fructus suos vt vobis dixi supe
rius in. c. ecclesiastico. Quid plus re
gi pertinet de paruulo creare et face
re altissimũ: ait enim Seneca regium
ẽ manũ porrigere lapsis et sepultas
virtutes erigere. Et mos regum est
nõ solũ aurũ possidere sed etiam ha
bentibus imperare vt videbitur. Et

sine placet

valet regi: quātum vult dicit & facta sunt. Quid plus habet rex ius conuocādi i suo regno primates: archiepiscopos: epos: abbates: priores: et oēs dignitates ecclesiasticas cathedrales & collegiatas p bono sui regni. prout vltimate turonis & lugduni. Quero nunqd obedire tenenf ipsi certe sic per tex. iūcta glo. in c. epos. xviij. dist. Et notetis q sufficit vna citatio prout ibidē in glosa sup verbo regia. alias in nō parēdo tpa le in manu regis. Sed p vero deuotissimi honorandissimiq dñi ecclia. stici semp paruerunt nec est mirandū sup obedientia: seu conuocatione cōcilij. Ex eo q pmi9 rex Clodoue9 rex xpianus Frācie iussu. Ipsi9 cōciliū celebratum extitit aureliaū. et alia plura ibidē. Ita attestaf & legitur in paruo hystoriali et p vero ita scriptū reperif: nec in hoc vnq fuit cōtradictio. ¶ Sed forti9 esset que rēdū cui poti9 sit obediēdū an pape vel regi. Et si ambo vellēt cōuocare puta papa pisis rex lugduni vel parisi9 de hoc est glo. que mouet qstio nē in c. reprehēsibile. xxij. q. viij. et illā videatis. Et aduertatis dñi: nā sancto viro nō est sp credendū scdm glo. i. c. si his qui. xj. q. iij. allegat. c. si qs pposterū. l. dist. ¶ Et romanus pōtifex tāq caput in isto cōcilio accedens sicut iudex non dz esse crudelis. Cum legione armigerorum: nec manu militari tanq leo rugiēs vt deuoret. Sed charitatem habere et māsuetudinē per tex. iūcta gl. i c. ea vindicta. xxiij. q. v. pcipue vbi tractaf de correctōe fiēda. Et dū iudex est crudelis nimis pt remoueri p. l. pmā in pn. & ibi Bar. C. de offi. pfce. vrbis nec dz exasperari9 bo vel facto put spe. tenet ti. de cōpitio. iterm lo no. Aliter posset cōcludi q ibi esset famina forma doctrine cōcilij vbi ē icolumitas obediētie p tex. i. c. miramur. lxj. dist. nā crudelitas pncipū put refert seneca. auget numerū inimicoꝝ. Nā & ois securitas q daf eundo. dz et dari redeūdo imo & data cēsef gl. i. c. afferebat. xxxij. q. ij. & c. noli. xxiij. q. j. & p abba. i. c. q: diuersitatē de cōcess. pre. & p Bar. in. l. nullā. C. de nauicula. li. xj. Quinimo sufficit cōdicio belli pparamēta facere ad instar denūciationis noui opis ad edificādū put Bar. in. l. si pus circa pncipiū. ff. de no. ope. nun. q maxime vbi pericula & molestatiōes terribiles euenire solēt de qb9 dictū fuit superius ¶ Et in omni bello pri9 q fiat. & inducaf inquirendū est quis pri9 causam mali pbuerit per tex. in. c. cū hō ibi fuit poti9 &c. xxiij. q. v. Et ibi gl. fundamenta eni ciuitatū pax & iusticia. Et ipsa pax p iusticiā conseruaf et manu tenef. Et alia duo faciūt ciuitatem & villā ecclesiā & iusticia. Nā et qs ad bene faciēdū ducif cuz ipsa iusticia administraf p. gl. i. c. viduas Le pmier. xxiij. q. j. Et ipe rex Frācie imperator dicif i regno suo put Bal. in. l. exēplo. q. col. ff. queritur

hic. C. de pba. ꝛ delphinus Francie rex dicit. p. c. cepit. xxiiij. q. j. xviij. q. j. c. fi. ꝛ p tex. in. §. sui. isti. de here. q̄ li. ꝛ dis. Et q̄ de delphinis dixi ꝛ libe ris regū op⁹ est optima educatione et doctrina eo q͂ eonidas pedago gus q̄busdā vitijs imbuit alexādrū q̄ semel affixa semꝑ inheserūt. Et q͂ semel ibuta est recens seruabit odo rē testa diu seneca. Et potest rex cō stituere filiū suū vti nomē regis po tet noie tm̄: sed nō regimine. scdm Archi. i. c. obijcit. ij. q. Et rex senior expedit magis regno. scdm Bal. in l. cū antiquior ib⁹. C. de iure delibe. dū tamē sit sapiēs. nā dr̄ Eccl'i. iiij. Melior est puer pauper ꝛ sapiēs re ge sene ꝛ stulto qui nescit prouidere regno in posterū: q꞉ melior est sapiē tia q̄ arma bellica. Eccl'i. ix. et dici tur q͂ clamor principis nō audit̄ in ter stultos: sed verba sapiētum au diuntur in silentio. ¶ Quid igit̄ cō cludamus iuxta dictum Solonis septimi sapiētis. Tū rege cū prius didisceris regi: et rex Ludouic⁹ nūc xpianissimus de illis est in potesta te virtute et validitate. Et rex iu stus est melior q̄ lex iusta p suo re gno. prout Bar. in. l. presenti. in pri mo notab. C. de his qui ad eccle. cō fugiunt. ¶ Et Francie regnum de fertur per successorem ꝛ nō per ele ctionem. per Innoc. in. c. grandi. de supplen. negli. prela. in glosa sua. in ꝟ si. regni. ꝛ Bal. in margareta ꝟ si. rex. col. j. Et de ea causa reges Frā cie non pnt priuare filios masculos vel ꝓpinquiores de gn̄e lilij semper habendo respectū ad lineā masculi nā. ¶ Nā lex salica notabiliter edi ta a pharamūdo primo rege Frācie de vero stipite troianoꝝ vsq꞉ nūc in uiolabiliter ꝛ icōcusse obseruata iu ramētoq꞉ validata femelle ptin⁹ ex cludunt̄ quare arma frācie apud pn cipalē dom⁹ masculū ab eo descēdē tē remanere penitus cū in ipso tāq͂ in capite stet splēdor geniture. put Bal. in. l. sancim⁹. C. p socio. in fi. de masculino. ad masculinū gen⁹ in in finitum. ¶ Et diuinit⁹ femellā eie cit et viriliter expulsit vt videbit̄. s꞉ primitus ista lex salica dicit̄. esse iu sta et sancta que tolli non pōt quod probo. Nonne familia consistit in agnatis sic. ff. de ꝟb. sig. l. pronūcia tio. in principio. ꝛ. §. cōi. ¶ Item cō seruatur per masculinā prole꞉ certe sic. per. l. familie. ff. de ꝟb. sig. ergo iu sta et rōnabilis. ¶ Itē auus demō stratur noie patris. per. l. iusta. ff. eo dē titulo probo alia ratione nunq̄d mens legū et plurimarū consuetu dinū est. vt dignitas agnationu꞉ sit salua certe sic per. l. ab oibus circa principium. ff. de leg. j. facit. ff. de ven tre inspi. l. j. §. si seruus et per. l. si sta tu. C. de questio. ergo lex salica iusta. ¶ Itē nōne ipse de⁹ primo forma uit masculū q̄ femellā certe sic. c. hec ꝟ. nago. xxiij. q. v. cōclusiue linea ma sculina sꝑ est pferēda neq꞉ est nouu꞉ ꝓpter publica꞉ vtilitatem derogari

equitati naturali.ff.de vsu .l.j. et .ff. ad.l.aq.l.ita vulneratus. ¶ Et istō rñdet tacite obiectiōi q̄ posset fieri p femellis maior dignitas cōsistit i ictu virili p.l.primā.ff.de sena.r per ipsaʒ agnationē honestas diuitieq̧ conseruant.l.pietatis. C. de suspec. tuto.ff.de priuil.credi.l. si creditores in auct.de testi.§.sancimus. ff.de cu sto.re.l.i.Jntantū q̧ pro ista parte r decisione q̄stionis ipse de⁹ fuit p̄e fidens r pro victoria francoꝝ gladi um portat de comite. Salbri duce belli anglicoꝝ diuinitus a petra vni us canon in sciente magistro. mira culose illum morti tradidit subito. Jnsuper de alio anglico tp̄e philip pi secundi regis Francie: qui in odi um lucri r recuperatiōis castelli de Chynon per Francos contra yma ginem beati georgij eo q̧ natiōe an glicoꝝ asserebatur esse eos indefen sos relinquētes magnū ictū gladij seu spate dedit. Ex quo sanguis ef fluxit et emanauit. Unde oēs mira ti fuerunt. ¶ Quid de virgine voca ta. La pucelle diuinitus trāsmissa. diuina fuerūt eius exercitia.nec am plius loquar:quia amici facti sum⁹ maneat pax ineternuʒ.Sed illa pax fuit proditorie foderata r paucu m durauit et franci illos superassent sed damnata cupido opposuit nubē et ita rex āglie ɔfitebat put relatuʒ extitit. ¶ Sʒ de⁹ nūq̄ pateret fran cie regnū ad man⁹ alienas puēire.r q̧ fort⁹ ē subditi frācie nō tenēt obe dire alteri q̧ p̄prio regi frācie iuxta l.scōm Bal.in fine legis cū aliqs.C. de iure deliberādi.Et esset mōstruʒ in natura .hēre duo capita in tali re gno qd̄ absit vn⁹ ergo princeps.Et voluit ipse de⁹ vincere anglicos per femellā cū de femella agerer:r cogni tionem rei incognite eidē pucelle at tribuit de espata ab illa nuncupata: apud sanctā katerinam de fert bois extistēte r eādē designātē quolibet la tere de cinq fleurs de lys.qd̄ ita rex tū extitit.de quo tūc viuēs vnq̄ loq intellexerat. ¶ Et dñi ciues aure lianis d eorꝫ epitaphio supra portā po sito venīūt laudādi imo videt eē faisi ti lilio i cordib⁹ eoꝝ veri frāci existūt sicut r aruernigene .q̄ d trahison est ipa natio aruernoꝝ minime suspecta p̄eter[carēstalivicio dānato.nescio si i lapidib⁹ p̄rie i signū p̄petuitat] r mēorie ɔsistat.flos lilij firma r assipa i bello validissimi i scia p̄fūdissimi et illustrissimi r ita strabo de situ orbis eos vocat r sunt duo validi r excellē ti dñi gn̄ales frācie regni q̄ p̄pter p bitatē lōgeue regnarūt regnent in eternū q: legales existūt Sʒ q̄ pctā dimittit r culpas abluit r: ius dicit oēs alios antecellit in auctoritate r d natiōe illa fuit sidoni⁹ appollinaris poeta exīmi⁹ vbiq̧ eoꝝ fama volat: ɔsiderate sedē pascalis q̄ lumina or bi infundit r lucidat gressus :deci ditq̧ fines viuat cuʒ gratia viuat semper cū gloria. ¶ Sʒ alia ꝝ puta p̄ditoꝝ sicut ducis Joā. burgūdie.

filius Philippi dissipentur arma il florum & similium. Prout bart.in.l. eorū.ff.de penis vt pereat memoria. Nam sicut iudas querebat absentiā iustoꝝ.vt mutaret veritatē in crimine p tex.i.c. abijt iudas.xj.q.iij.& p certo talis māchus erat:nō plene totus. Querebat em̄ absentiā validissimi ducis Ludouici aurelianis: & in contēptū corpis xp̄i assumpti in signū pacis occisioni pditorie tradidit parisius:en la vielle rue du tēple vigilia sancti Clement's: quo peracto anglicos immediate apud franciam intrusit. qua qdē truperia audita per sigilmūdū tunc imperatorem ad ipsum karolum regē accessit iacens in lecto: cui imperatori multipliciter displicuit. Hec notoria sunt per vniuersum orbē. ¶ Et alia ratione pbatur. Nūquid lex salica est introducta in fauorē regni dicovt dixi q sic igitur sicut interest domino non perdere vasallos vel subditos sic eque interest subditis regni pdere eoꝝ regē put inno.in.c.auditis d̄ prescriptio.facit.l.inuitis.ff.de fidei commiss.lib.per Bal.in.l.debitores C.de pac.& in.l.test.C.ad.l.fal. ¶ Sz sic est q regnum francie mallet seipz obtruncare q̄ eorum regem mutare. Ergo non pōt rex ex seipo absq; cōsensu sui regni alij tradere de hoc Hostien.in.c.dilecti.de maio.& obedi.& ibidem Panor.& ita tenet bal. in capitulo generali si de feud.fuerit controuersia inter do.& agna.precipue cum conditio efficeretur dictoꝝ subditorum deterior prout Alexan. in.l.ij.in fi.ff.solu.matri. Et per bal. in.l.j.C.de ser.fugi.viij.col. ¶ Et nihilominus prefatus dux Joannes burgundie operam dedit Johanni bardi sub spe future numerationis quinquaginta millie scutorum auri gloriosum validumq; regem Ludouicum vndecimum mactare. ¶ Sz membra principalia ipsius bardi attestata fuere. Et finaliter ipse Johānes burgundie. dux tunc temporis turpissima morte a vilib⁹ personis obtruncatus est mala infinita pbuerat ipse regno. quid dicendum: certe inimici hominis domestici eius. Joh.xix. Igitur dissipentur proditores. Nā vera gloria amicitie seu fiducie radices agit: atq; propagatur neq; quicq̄ simulatū potest esse diuturnū: ait Cicero. Ccludo amicus fidelis medicamentū vite. Insuper adulatores principū qui sunt causa plurimoꝝ maloꝝ approbantes & volentes complacere principibus repelliitur a testimonio et peccant mortaliter.c.vnum orarium.in glo.in verbo.proditor.dist.xxv.in.c. nolite.xj.q.iij.ait Juuenalis. secreta domus scire volūt. Et inde timeri facit glo.in.c.ex merito.vj.q.j. Finis illorū turpissimus. Et prout diximus sex modis dicitur esse quis pditor.c.clericus.dist.xlvj. ¶ Posset q̄ri vtrū verba adulatoria inducāt dispositionē. de hoc p Bar.in.l.

vero ij adulatorij

paulus.ff.de fideicõ.liber. Sed ad⸗
huc semper cõtinuãdo autoritatẽ ꝛ
victoriã regis Francie vna cum grã
tia dei. Bal. dicit in fine finali illius
capituli de aliena. per federi. inuslb⁹
feu. ꝙ rex francie super oẽs alios re
ges est et dñatur: et in tẽporalibus
est quidã deus. Nam ꝛ qd̕ rex facit
vt de⁹ facit. scd̕m Bal. de noua for⸗
ma fidelitatis. §. inuestitura. circa fi.
et in aut̕. de here. et fal. col. j. in prin.
¶ Itẽ et maiorem potestatem ha⸗
bet rex frãcie in suo regno: ꝙ impe⸗
rator in suo imperio. ista sunt verba
dñi Iaso. in. l. stipulationũ. iiij. coll̕.
et ibidem in suis addi. in verbo. suc
cessiue. ff. de verbo. obli. allegat An⸗
dreã de yser. in. c. j. de vasallo decre⸗
pite etatis in. iij. coll̕. Isti tres viri
egregij ytalici docto. acutissimi cõsi
tentur: et ita attestantur cur tam va
rie nõ ceteri: igitur ex illis verbis tã
torũ viroꝝ potest cõcludi ꝙ tali re⸗
gno magnifico francie spectat supe
rioritas: et vbi est supioritas ibi est
autoritas. Et ꝯtra autoritatẽ supe
rioris nõ põt prescribi per autẽ. na
uigia. C. de fur. et tenet Bal. in. c. q̄
liter feu. alie. põt. i prin. Quinimmo
ipse dñs Bal. perseuerãdo tenet fir
miter i. c. de feudo marchie duchat⁹
et comitatus in. ij. col. et est dictum
plus diuinũ ꝙ aureũ ꝙ sanguis frã
cie est perpetuus ex eo qd̕ si staret
vnus de antiquo sanguine mascul⁹
excludit femellã in infinitũ etiã si es
set in millesimo gradu iure sangui⸗
nis ꝛ propter consuetudi. et ita post
docto. ego teneo p Bal. in. l. j. ff. de
sena. Cy. in autẽ. post fratres infra
subsistinui ꝛ tradit ãrho. cordeti i suo
tractatu. de potestate regia. q. xxiiij
et. xvj. q. Iohan. fabri in. § ceterũ. ꝛ
Bar. in. l. prediis. §. qui domum. ff.
de lega. iij. ¶ Quid de primo geni⸗
to clerico effecto. an perdat ius pri⸗
me geniture et secund⁹ admittat̕ Io
han. andre in regula in mercu. sine
culpa. de regu. iur. li. vj. tenet ꝙ non
concordat de imola. consilio. xxxv. se
cus in aliis dignitatibus ꝙ regali⸗
bus abba. ꝛ docto. in. c. ecclesia san⸗
cte marie. ꝛ ibi Fely. col. xliij. Bar. i
l. j. §. quia habebat. ff. de bono. poss̕.
contra tabulas. in. l. filie nõ habent
homagiũ. ¶ Item nec valet cõsue⸗
tudo ꝙ qui vixerit in campo sit po⸗
tior in iure. secũdũ cousilium oldra.
cxj. Sed an patruus preferatur ne⸗
poti. Cy. in. l. si viua matre. per illũ
tex. C. de bono. mater. Bal. in. l. tu⸗
tella. §. si duo. ff. de legi. tuto. ꝛ Bar
tol. in auten. post fratres alexan. cõ
silio. iiij. coll̕. iij. volumi. iiij. singula.
tenet pro patruo et dicit opi. esse cõ
munem Oldra. consilio. xciij. et Io
han. fab. d. §. ceterum de legi. agna.
success̕. Sed in contrariuz tenet Io
han. andre. in additio. Specu. in ru
brica de feu. concordat oldra. consi⸗
lio. cxxiiij. et probatur iure diuino
et positiuo et naturali. vide Bald.
in. l. liberti. col. viij. C. de ope. liber. ꝛ
in. l. iij. C. de suis. ꝛ leg. here. Igitur

substinui ista de causa legem salicas infra suo loco. et ibi videatis hinc est quod reges francie tenent a magno alexandro qui in suo elogio habens rossinam vxorem grauidas si mascu lum pareret instituebat femellā om nino excludendo. Et legitur in oro. 50. exercitum alexādri fuisse trigin ta milia peditum: quattuor milia militum et octuagita ness. Sed cre do ꝙ exercitus hodie regni francie super exaltat tam in mari ꝙ in ter ra. Jesus det pacem aut prestet vi ctoriam contra tales inimicos fran cie amen. Et ad hoc omni die deuo te inuocatur ab ipso christianissimo rege. habemus delphinum virtuo sissimum tanꝙ virtutibus et validi tate armorum enutritum conculca bit drachonem que decent principi saisitum esse asseratis fiet rex et ita a post coronatus fuit et de affirmati ua posita in fine tertie col. ver. e. bel li superius super fractione fidei ab sit quod fuerit de mente regis nec mea s3 dicat nō frangamus fidē tc. ¶ Jtē idē Bal. de feu. marchie du cha. et cōmita. loquitur de dño du ce borbonū et domo ipsi9 que plena est clementie. et de p̄senti quo ad pre sens est imbut9 prudentia et fortitu dine non. enī tā suū cōmodū sibi cu rā ꝙ bonū totius regni publicum et iocunda relatione fidelitatis robo re pmanereq3 cupit et ita fuit visu3 et eandē potestatē a rege babuit quas xp̄s petro in tpalib9 vltra montes de eo dixi in prologo circa prin. ope ris nec ista erant facta tpe illo et nūc addo vtilia ꝙ plurima. Sed quero ex quo ordine debeat sedere vel qd aliud facere penes regē francie vbi honores seruantur dicamus ꝙ ordi ne consueto et iste honor appella tur priuilegium secundum Bal. in c. j. de hijs qui feu. dare pos. i. s. mar chio. ij. col. circa medium allegat gl. in verbo de archiepiscopis rauenne et mediolani in. l. decernimus. C. de sacro san. eccle. ¶ Jtem habetis no tare ꝙ regalium collationes digni tatū. Et i regalib9 dignitatū quātū ad successionē seruādā est ip3 psuetu do: qd est fixum et tenendum menti scds Bal. notabiliter. de feudo mar chie duchatus et cōmitatus. j. col. et ibide3 ex illo tex. dicit ꝙ iste tres di gnitates videlicet marchia duchat9 et commitatus sunt dignitates re gales. Deinde insequendo dicit in eo. c. et col. quod dignitas est propri um munus et dec9 totius regni seu rei publice. Jdeo nemo priuatus i alium priuatum dare seu trāsmitte re potest. Sed quid est honor: certe nihil aliud est ꝙ exhibitio reuerētie in testimonium virtutis vel prelatio nis vel cum administratiōis gradu. ff. de mune. et hono. l. si honore. et Barba. i suis addi. ti. de feudis da tis minimis valuassoribus. ¶ Jtē plus dicit ꝙ in dignitatibus nō suc cedit heres. Ratio quia ista feuda sunt publica ex regali munificentia

prouenientia Bal.vbi.s.in eodem c.circa prin.allegat in auten.de exhi ben.reis.§.obtinent.colla.v. Et fa cilius et citius reuertuntur ad ius primum.l.filio.ff.de libe.et postu.im mo perinde habentur ac si,nunq̄ fuis sent separate arg.l.lucius in princi. ff.de lega.ij. adeo q̄ iste dignitates pertinēt et sunt reipublice vna cum iurisditione et sunt iura reipublice q̄ separari non possunt sicut radij so lis a sole. Et ideo caute ambulādū est in istis donec feudum fuit per re gē admissum et etiā post. Nas apud regē sunt oēs thesauri dignitatum abscōditi. Quin immo nota oēs di gnitates pfluere a rege frācie tanq̄ a fonte vnde in eo sunt dignitates. sicut in papa pater patrū.vt not.in c.si eo tempore.de elec. libro sexto. per Johan.mona. et plene per bal. quis dicatur dux marchio comes si ue capitaneus vel vassallus in vsib9 feudo. Et licet pricepe habeat ple nitudinem potestatis raro deb3 ea vti quia magis cauere se debet q̄ alius.l.penulti.ff.de here.institu.de donatione principis habes.l.si prin ceps bona.ff.de verbo3 obligatio nibus.sed q̄ fiscus ante confiscatio nem potest vendere et conualescit si post venditionem obtineat.ff.de rei vendi l.si a titio. et quandoq̄ ratio ne communionis etiam vendit sed melius est requisito consorte quia preferturꝫ ceteris si dat precium q̄ tum alius argu.l.ij.ff.de priuile.cre di.et.l.necesse.ff.de in diem adiecto et Baldus plene in.l.multum. C.de rebus alienis non alienan. ire per ambages dicitur per friuolas ratio nes vbi multi domini iuuenes am bulant.et noui aduocati. Sed vtrū baro vel comes dicatur esse pnceps videte glos. in verbo regum.in cle mentina prima de baptismo et eius effectu. quod nota. veruntamen si ipse princeps sit veritatem non de bet ire per ambages secundum bal dum in fine.§.inuestitura.in capitu lo de noua forma fidelitatis in vsi bus feu. Et de natura supplicatio nis est q̄ immediate data respōsio ne transfertur dominium quia illō venit ex natura collectionis gratio se capitulo si tibi absenti de preben dis libro sexto non tamen est obli gatus princeps ex hoc.ex eo. quia non est hec intentio principis. Be ne tamen dicit ipse Baldus conce do q̄ ipse princeps vel eius heres debet se fauorabilem exhibere quia licet sit graciosum.ergo dico feudū esse. Et ideo debet se probare faci lem nec id quod facile est vel esse de bet facere difficile. ista sunt verba Baldi in fine. §. inuestitura dicti c. De noua forma fideli ista plurics deduxi vobis.tam ī hoc capitulo q̄ in.c.de terris regis et iudicio possess. vbi plene materiā vas.et ba. tetigi.

¶ Itē etno.q̄ qn̄ aliq̄ cōcedit̄ sim pliciter certe semper itelligit̄ iuxta interrogationem et non vltra.et ita

limitat Bar. in.l.j.ff.de pea. in pn. Sed non videt geminatū qd prius nō erat rite factum.scdm Bal.in.l. appellatione.C.de appella.facit.c.j. de sacra.nō iterā. Et reprobato aliquo certe reprobatur quicquid venit in eius concomitantiā vel vigorem siue sit principale siue penale.l. seius augerius.ff.ad.l.fal. et Bal.in pr.in.l.pactum.C.de colla. Item qd permittimus nolentes cōcedimus et precipimus: quia malas hominū volūtates ad plenum prohibere nō possumus. Hostien.in rubri. de iudeis.causa finalis immediata et proximaspectatur.l.finali.in fine.C. de vsu.et.l.sed si plures.§.in arrogato. ff.de vulgari et pupilla. Item nota quod quelibet gratia principis dicitur et potest appellari priuilegium.allegat.c.olim.de verbo.signi.in nouella. Item plus habetis scire quod corona imperatoris non debet ad eum mitti: sed debet ire romam quod secus in palio archiepiscopi quod potest sibi mitti per nuncium.c.significasti.de electio.et ibi Barba.facit Bal.de pace iura.fir.c.ad hoc.versi cu.imperi coronam. ¶ Item plus nota quod ducatus marquisiatus nec comitatus non diuiduntur. textus est in.c.j.de prohi.feudo.aliena.per federicū.in.§.preterea ducatus etc. Et ratione vnius feudi non debet fieri fidelitas nisi vni et non duobus. Et feudum per diuisionem bonorū potest ad vnum insolidum deueni-re. scdm Bal.notabiliter in.c. si de feudo fuerit controuersia inter do. et agnatum vasalli.in.§.omnes filij.in fine. Sed no.quod vasallus in preiudicium agnatorum non potest facere conditionem feudi deteriorem. tene menti secundum Bal.per tex. in.c.de inuestitura de re aliena facta. §.ecōtrario.in fine. Et prohibitus alienare nō potest dare occasionem rei alienādi.vide Bar.in.l.imperator.ff.de fideicommis. liber.Bal.in l.quotiens.de fideiussoribus.et in.l. ea.C.de condit.ob causam. et plene per Bal.in.§.quis.in.c.de inuestitura de re aliena facta.in vsibus feudorum.nota egregium text.in.c.de duobus fratribus et capitaneo inuestitis.versi.ibi:tenorem inuestiture.vbi cauetur quod tenor inuestiture derogat omni nature feudorum: quod est menti tenendū. Et in dubio non debemus priuare vasallū possessionis commodo.arg.l.si putas.C.de petitione heredita.et.l.ij.C.de edicto diui adriani tollen.et ita tenet Bal.in dicto.c.in pncipio.si de feudo fuerit controuersia inter do.et agnatum vasalli.quod not.vbi dubitatur de statu vasalli. ¶ Item nec est quis priuādus feudo nisi ordine iudiciario seruato et sententia subsecuta.quod nota. Et ita firmiter notat Bal.in.§.publici latrones.in fine. de pace tenenda et eius viola. Sed vbi est realitas banni: certe non afficit res positas extra territoriū: sed.

subiecti inhabitatio.ff.de postula.l. ex ea.et ibi per Accur. sed quod condē natio abstulit plena miseratio re gis in integrum restitutionis resti tuit.C de sententia passis.l. finali.et in.l.j. eodem tit. Sed posito quod per gratiam regis quis sit effectus no uus homo tamen gratiam hominū non recuperat: nec est ita affabilis. facit.l.si seruus.ff. de adimen. lega. et.l.seruus effectus.ff.de act.et obli. et.l.intercidit.ff. de conditio. et de monstrat. Quinimmo restitutio re gia nihil operatur in preiudiciū ter tij.argu.l.si cum hermes.C.loca. et faciliter aliquid reparatur quam in no uam essentiam deducatur. facit.C. qui non possunt ad liberta.perue.l. j. Et quod not. Bal. hic finitur lex do.federi. deinde incipiunt consue tudines regni in fine principij. Et quod not. Bal. Et reatus omnem honorem excludit.l.j.C.vbi sena.vel clari. Et viuo patre rege filius rex dicitur.distinctione. xxxiij. in sum ma.per glo. Sed quid si vasallus ha bet duos dominos pugnantes ad inuicem cui teneatur auxilium.vide Bal.plene.C.de cadu.tollen.l.ij. in §. ne autem. deinde reges populis adeo dati sunt ad vindictam male factorum et ad laudem bonorum.c. magnum.in fine. xj.q.j. in fi. Et se quitur Fely. in.c.cum non liceat. in v.colla.de prescripti. ¶ Item et il le qui habet preeminentiam in ali quavilla vel ciuitate est dominus in subditos que debet intelligi secūdū qualitatem personc.ff. de iureiuran do.l.sed et si.§.sed et si. scdm Bal. in.l.proprietatis.in prin.C. de pro ba.hinc dicit Jason post Johānem fabri.in.l.placet.vltima col.C.de sa crosanc.eccle.quod vasalli ecclesie regis tenentes in feudum siue mediate si ue immediate tenentur ad collectā sicut alij vasalli. Nam ecclesia tene tur seruare cōsuetudinem feudi.vt ibidem dicitur. ¶ Item est notan dum quod in presentia regis presu mitur adesse copia nobilium. Et eo ipso quod quis adhesit latus ipsius re gis in suo seruitio nobilitatur et effi citur nobilis.rex.in.l.j. de prepo. la borum.lib.xij. Et facit.l.j.C.de mā da.prin. quod nota. ad rumpēdum multa priuilegia: quibus cauet non intrare nisi sint nobiles. Et ipsi re ges cum non presumantur esse soli debent ponderosa facere cum consi lio senatorum: vel papa cum cōsilio cardinalium.per tex.in.l.placet.ibi: rationabilis consilij perpenso.C.de sacrosanc.eccle.facit.l.non dubium. C. de legi. Et nota quod marcellus ha bebat secum legislatorē: puta apio nem consilio cuius causas decidere solebat et aduocato fisci. tex.in aut. de iudicibus.colla.vj.ij.coll. circa fi nem. et ita iudices debent conuoca re sapientes: sed sicut rex sine consi lio aliqd fieri nō debet nec cōcludi: ita nec etiam cōsiliarij sine papa vel rege. ¶ Item quod est factum in

presentia regis videtur esse factum de cōscientia ipsius consilij iudicis vel alterius partis. secūm Baldum et Jasonem in l. omnium. C. de testamentis. ¶ Et nihilominus potest rex nobilitare quem vult. secundum Baldū in l. sacrilegij. C. de diuer. rescrip. Insuper nota quod littera regis in omnibus affarijs tibi trāsmissa debet obseruari secūdum modernos. in l. j. ff. de ferijs. tenet Jason. in l. j. ff. de consti. principū. et ego habeo vnam a rege Ludouico christianissimo victoriosissimoqꝫ super reformationibus cordigerorū: et est in capsa mea. ¶ Item vasallus claudens hostia castri rex vel dominus potest aperire vel precipere. nota. extra de immunitate eccle. c. j. facit. l. si seruus. C. quod cum eo. et facit. l. domus. ff. locati. Et hoc tenet Baldus per fractionem est ratio: quia ciuilis possessio semper remanet apud verum dominum: et in ea non habet contradictorem. ff. de vsufruc. l. in lege cuiuscunqꝫ. §. j. Et vbi inobediētia ē notoria sicut erat in cordigeris de la large manche: vbi trina aut quaterna vice moniti noluerunt desistere occupantes hereditatem vere regule. Nam negare et subtrahere paria sunt. per. l. hereditatem. §. finali. ff. ad legem fal. Et rebelles sunt et debēt esse extra protectionem legis. per. l. j. C. de natu. libe. et ibi Cy. Et dicitur vera duritia et pertinacia post trinam monitionem. secundū Bal. de milite vasallo qui contumax est. versi. ter monitus ꝛc. ¶ Et ibidē dicitur qꝫ hortatio vel monitio rigorosa non est. Et sicut dixi vbi inobediētia est notoria rex potest sua propria autoritate auferre possessionem vasallo qꝫ maxime quando respicit vtilitatem et cōmodum totius reipublice. Et scias qꝫ si lata est sentētia a rege seu a dominis magni consilij ipsius nō posse impediri executionē talis sententie quod est singulariter ment i tenendum. secundum Inno. in. c. si constituta. de in integrum restitu. ꝛ Ange. in. l. idem. ff. de distrac. pigno. Bal. in autent. que supplicia. C. de preci. impe. offe. et Barba. in addi. Bal. in. §. similiter. in verbo, sed nū quid. in fine. de contro. inuestitu. in principio. immo sufficit ad auferendam talem possessionē vasallo sufficit generale proclama per loca et terras regni vna citatio. secundum Bal. in. c. finali. penulti. et vlti. coll. ad longum. Et nisi in confirmationibus et decretis iudicum vel principum ordo iuris non fuerit obseruatum: ita et in ordinibus cordigerorum talis reformatio non tenet. per. l. si quos. C. de decurio. et. l. finali. de predijs mino. sed qꝛ in ista processura seu reformatione ipsa mens erat pura ꝛ absqꝫ crimine: immo ad commodum reipublice tēdens certe mala dici non possunt perpetrata: nisi illa que crimine mentem im

plicant et conscientiam ligant. c. ta uēda. xv. q. ij. Quinimmo subditus in regno qui negat vel negaret regē vel curiam eius supremam non haberet autoritatem supra ipsum subditum cum in veritate sit pro certo ipse rex vel curia potest subditum tanq̄ rebelli et contumaci denegare audientiam et iurisditionem. secundum Innocen. in. c. cumana. de electionibus. et. c. cum qui. de dolo et contumacia. libro. vj. et per Bal. in fine capituli. An apud iudicē vel curiam domini ꝛc. Et crescente contumacia subditi: ita crescere debet autoritas regis prelati vel iudicis. Bal. et ibi Barba. in addit. in. c. de milite vasallo. in verbo. timor domini. ¶ Item rex potest vni priuato preiudicare et penam et interesse illius remittere intelligatis cum causa. per. l. iure. C. de fabri. libro. x. Et etiam inferior derogando precepto sui superioris cum causa. secundum glo. notabilem. in. c. in summa. xxv. q. ij. et tenet Bal. in pemio. feo. ¶ Item potest princeps vel alius dominus inuito vassallo tempore necessitatis castrum custodire et fortaliciam intrare. prout per Cynum in lege. si ita dominus. C. de vsu et habitatione. vel quidem simul cum vasallo sine vllo malo ingenio seu tromperia. secundum Baldum. in capitulo. de inuestitura. de re aliena facta. §. quid ergo. Nam rex tanq̄ proprietarius verus in regno suo debet esse securus de sua proprietate suorum castrorum sui regni contra vasallos. ff. de vsufructu. l. si cuius. et Ex. vbi. s. et ea que sunt facta malo ordine veniunt reformanda. prout in. c. j. de milite vasallo qui contumax est. §. si vero. et per Bal. in dicto. §. vasalli nostri. de pace constan. circa principium. huic potest licite dici et concludi quod licet contractus regis habeat vim legis. vt ff. de publi. l. cesar. Respondetur q̄d illud habet verum si carent vitio et non sit contra ius naturale vel saltem contra bonos mores. quod nota. quia nunc est de facto in regno: ꝛ facit ad contractus q̄ tota die fiunt cum dominis terrarum. ꝛ ita tenet Bal. notabiliter titu. de pace constantie. §. pactiones ibi. versicu. pro infectis. Et sicut imperator non potest metum inferre sicut nec quelibet alia persona priuata: nec alii qui alij inferiores. per textum notabilem in dicto. §. pactiones. ꝛ quod ratione metus fit non valet: et ibidem quia grandia et bellicosa negocia in vtroq̄ latere gerebantur in regno: nec metus debet haberi loco tituli. Et insequendo in artis fidelitatis: nec homagiis debet nouitas induci. Speculator titulo de feudis. §. quoniam. versicu. ego talis iuro ꝛc. Et ibidem Iohānes andreas dicit: q̄ indebita seruitia presumuntur a dominis per metum extorta. capitulo primo. de

prescrip. li.vj. in nouella. Et semper presumitur contra illos qui habent potestatē. C. de fundo. limito. l. j. lib. xj. et eo. libro. C. de omni agro deserto. l. qui per potentiā. Et quis non potest cogi nisi voluntas libera con descēdat compulsioni. l. iij. C. de heredi. institu. et Bal. plene in dicto. §. pactiones. Et nota quod ille qui per metum vult nihil vult. prout nota. in. l. velle non videtur. ff. de reg. iu. et bal. in. §. volentes de pace constantie. ¶ Item et qui deceptus est et non consentit per. l. sicut. §. non videtur in fine. ff. quibus modis pig. vel hypothe. soluitur. Et quis semper presumitur decipi in eo quod ignorat. gl. nota. in. l. qui habebat. ff. de reb. dubijs. ¶ Item si non subsistat cā finalis. Item potest petere restitutionem in integrum decisio delphinatu. ccciij. quod ē singulare. ¶ Itē est permissum regibus confederationem facere et illarum renouationes facere totiens quotiens sed finito tēpore treuge posito quod mutuo fauore sibi prestent auxilium est semper licitum quod fiat renouatio expressa et nō tacita ex eo quia prius per stipulationem fuit contracta et stipulationes verba desiderant precipue in contractibus in quibus scriptura requiritur. ¶ Postmodum sciatis quod in contractibus emphitheosis et feudalibus quandoque fit renouatio vt nota. Cynus in aut. et que. C. de sa sacrosanc. eccle. plene per Bad. titulo de pace constantie. §. item societā tem. quod nota. quia quotidianum veruntamen vbi principes iniusticias facerent propter metum potest papa adiri per supplicationem vel denunciationem. capitulo primo extra de proba. ¶ Item quando venit ex necessaria consequentia precedentis contractus ille qui non renouat ab ecclesia videtur iuri suo renunciare prout nota. in capitulo primo de pace. in nouella. et tenet Bald. titu. de pace constantie. §. pactiones in fine fina. ¶ Item ciues alicuius ville vel ciuitatis non possunt murare ciuitatem vel villam sine iussu regis nec munitiões nec fortalicia facere scdm Bald. in. §. ciuitates de pace cōstā. in vsibus feudorum. ¶ Item et illud quod dixi lapso tempore treuge est necessaria expressa renouatio et nō tacita. Esset querendum vtrum fini to tempore sit necessaria diffidatio ad hoc vt ille qui aggreditur territorium alterius non dicatur esse latrū culator videretur quod non arg. l. statu liber. §. stictum. Sed Baldus tenet contrarium in dicto titulo de pace constantie. §. vasalli qui tempore circa principium. Et ibidem dicit bal. quod treuga magis tenet et accidit guerre quam paci. Et quod de treuga et pace idem est iudicium. ¶ Item quod tempore treuge non est tutus acces sus et facit capitulo pastoralis de re. iudic. in clemen. et idem Bad. vbi supra tenet quod guerra enumeratur iter

casus fortuitos nisi tempore cōtra-
ctus potuerit preuidere puta quia
guerra erat incepta secus si post cō-
tractum argu. de damno infecto. l. q.
bona. §. de illo. et Barto. in. l. si mer
tes. §. vis maior. ff. locati. Sed dici-
tur et recitatur per Bald. de pace cō-
stantie. in. §. in nomine christi de pa-
pa Johanne. xxij. cum minaretur re-
gi Roberto de faciendo mirabilia.
Rex robertus respondit vos facie-
tis et nos faciemus et me iuuabo et
dat cautelam iurantibus fidelitatē.
Et circa principium illius. §. in no-
mine christi tenet q papa debet vicē
suo vassallo non potest quem ledere
in imperio seu regno al's faceret se
alienum a potestate si iusticiam non
reddat. Et potest imperator vel rex
se defendere cum exercitu suo et alle-
gat de milite vassallo q contumax ē
§. vlti. ¶ Item galli seu franci libe-
ri existunt et absoluti ab omni serui-
tute scdm Bald. in capitulo primo
circa finem de capitaneo qui curiam
vendi. in vsi. feu. in versiculo alia que-
stio. ¶ Item pax interrumpitur q
prouocat ad vindictam et qui tollit
pacem vel quietem mentis scdum
Bald. quibus modis feudum amit-
titur in princip. in additio. in verbo
nouella. ¶ Item quid de ambassia-
tore regum certe solum habet vaca-
re circa expeditionem sue ambassia-
te non circa alia. l. paulus. et ibi bar.
ff. de lega. Et est imputandum am-
bassiatori si modum excedat capitu-
lo nouit de appella. et ibi Bald. nec
creditur ābassiatori sine litteris cre-
dentie. Barto. in. l. palatinos. C. de
col. fini. fiscalium libro. xj. Sed quid
de ambassiatore qui negotia sua ex-
pediens simul cum negocio publico
certe non debet habere sumptus si
quid retardauerit pro illo tempore
scdm glo. in capitulo cum pro causa
versicu. cum propter hoc de procur.
¶ Item nec debet habere salarium
sui socij defuncti. etiam si solus expe-
dierit scdum Barto. in. l. prima. C.
de ō leg. li. x. ¶ Itē ambassiator nō
potest contrahere nomine superio-
ris vigore litterarum credentie. scdz
Barto. in. l. lutius circa medium. ff.
de fideius. ¶ Item ambassiatores
habent securitatem. barto. in. l. con-
uentionum in fi. ff. de pac. Nec debēt
offendi. l. fi. ff. de sena. et Barto. in. l.
prima. ff. ad. l. iuli. maie. nec capi pro
represalijs nec eius socij barto. in. l.
ij. §. legatis. ff. de iudi. et bald. in. l. ad
ministratores. §. eorum. ff. de excusa.
tut. fallit in socijs supernumerarijs
et non legitime datis. et non solum
in ciuitate ad quam destinantur imo
etiam in ciuitate per quā trans-
eunt scdm barto. in. d. §. legatis. l. ij.
ff. de iudi. plenius in. j. c. regali. ¶ Itē
āglici reddūt tributū ecclesie romāe
scdm bald. in marga. versiculo āglia;
et Innocentius in capitulo finali.
prima col. de postu. prelato. Amici-
tia est fugienda virorum reproborū
per. l. nullus et ibi Cyn. et docto. C.

de malefi. et mathema. Et receptās amicum bannitum vel alium delinquentem punitur secundum Salycetum in dicta lege nullus quantumcunq̃ amicissimus. Excedunt enim pontifices ꝛ reges cum terminos iusticie excedunt ꝛ egrediuntur et non dicuntur reges. cap. scelus. ij. q. prima. ¶ Item cum ex vana gloria ꝛ superbia non recognoscentes se eē homines et non dicentes esse reges regum capitulo non inueniūt. xxiiij. questione quarta. cū capitulo sequēti. ¶ Item et in omnibus in quibꝰ dispensat sine causa contra ius. l. fi. ff. de senato. Sed vtrum rex francie qui in suo regno tenet locum imperatoris cum scribit suis subditis an preferat se pape. videte text. in capitulo si duo. xcvj. distinct. ca. dilectissimi. xij. questiōe. pma ꝛ in terris suis iudicat scd̄m leges et econtrario capitulo si duobus de ap. in nouella ꝛ glo. in clemen. dispendiosū de iudi. Sed posito ꝙ vbi constat de voluntate principis illa sit exequēda scd̄m archidia. in capitulo seruatis. xxv. q. secunda. quem Bald. sequitur in pꝛhemio feu. col. iiij. ad quod vide tex. et abba. in capitulo fina. de preben. sed tene menti et fixum cordi quod vbi littere pape vel regis emanāt cōtra veterem consuetudinem certe presumuntur false. nec est illis credēdum scd̄m angel. pulcre. in. l. fina. C. de canone largi. tribu. libro decimo quia non debet inspici quod scriptū est: sed quod scribi debuit. l. licet. ff. de offi. presidis capitulo cum causa de elect. sed illud verum nisi constaret de intentione regis superioris scd̄m Barto. ibi tex. in capitulo ad aures de rescript. et dicit angel. vbi supra. quod cedule iniuste non creditur ꝙ nota. Quinimmo si papa vl' princeps dicit Bal. in aut. ne filius pro patre. C. mandat contra consciētiam aliquid fieri non est ei parendū nec in pace nec in bello intantum qd̄ propter regiminis defectum ecclesiastici a susceptis honoribꝰ deijciūtur nec nō repellūtur. c. dictū. lxxxj. distin. et. c. ecclesie distinctio. xcvj. ꝛ debet spectari secunda iussio regis vel principis. text. in capitulo si quā de rescrip. per abba. ꝛ in capitulo cū apud. xj. q. iij. Et si rex preciperet iudici prouincie seneschalie et balliuiatu aliquem ad mortem condemnare debet per triginta dies supersedere per textum aureum in. l. si vendicari C. de penis. Sed glo. fi. in. l. relegati. ff. de penis dicit ꝙ sola voluntas regis dicitur ꝛ potest esse iusta causa. Et ad iustificandum de placito regis sufficit quecunq̃ occasio prout Bald. in. c. ecclesia sancte marie. col. penul. vt lite non contestata. Et hodie per Jasonem in. l. si testamentum C. de testa. ¶ Item iura que militāt pro papa. militant pro rege. scd̄m Jasonem post Ludo. Roma. in. l. j. C. de rei vendi. in. iij. col. Sed ponamus quod ius fuit acquisitum tertio ex

contra veterem consuetudine

80

contractu celebrato cuȝ principe nisi quid potest auferre sic per.l.qui fundos.C.de omni agro deserto lib.xj. Et formaliter per Bal.in.l.pe.C.de dona.inter virum et vxorem. Idem Bal.in.l.fi.ff.de senato. Sed istud videtur durum in iure quesito parti secundum Bart.in.l.gallus.§. quid si tantum.ff.de libe.et postu.et copiose fely. in.c.que in ecclesiarum de constit.in nona col.circa finem.et solemniter per paulum de castro consilio.cclxxxvj. ¶ Item debent reges esse clementes apud subditos als demererentur apud deum.l.imperialis et ibi glos. et Bald.C.de nup. ¶ Item nec nouam taillam sine maxima causa et iusta subditis imponere per.c.innouamus de censibus.et per.l.primam.C. noua vectiga.et c. Et debet a talibus quiescere.c.nō sane.xxiiij.q.v. ¶ Item qui sunt veneratione totaliter imbuti.text.in.l.venatoribus et ibi glo.C. de excusa mune.li.x.et tex.in.c.quorundam.dist.xxxiiij.et in.c.esau.dist. lxxxvj.et ait Hier.super psal.lxxxvj. Esau venator erat q: peccator erat et est ridiculum audire tales acclamationes in campis prelatis et clericis ¶ Item non debet vti potestate absoluta sed ordinaria als peccat secundum Innocen.in dicto capitulo innouamus de censibus. Et concordat de yser.in titu.que sint regalia sup verbo bona committantiuȝ. Sed quid si errat in proprio motu in conferendo danda aut precipiendo communis error facit ius.ff.de auro et argento lega.l.ornamentorum vide glo.in l.fideicommissum de lega.secundo. Sed videamus vtrum reges possint auferre priuilegia data habitantibus Lugduni.certe videtur quod nō. per.l.fina.C.de diuer.rescript. Et est C.de diuersis predijs.libro vndecimo facit capitulo dilectio.de consanguinita.et affini.in nouella et tenet Bald .titulo de feud . sine culpa in principio. et in auten , de referen.in principio facit argumen.l.lucius de donatio.et and.de yser.qui succe.tene.vij.col.in vsibus feud.nisi rebellio vel quid aliud contra eos repugnet et venit considerando loci situatio que similis forte reperiri nō possset et relinquo iudicio expertissimo peritorum. Et ideo priuilegiuȝ maius prefertur iuniori.l.verum.§.fin. ff.de mino.et in auten.nisi rogati. C. ad trebellia.l.quod quis de priuile. credi. Item antiquus priuilegium prefertur posteriori.l.j.§.si quis a principe.ff.ne quid in loco publico.et est iudicandum secundum vetus priuilegium. Sed est ne permissum mercatoribus pannorum et aliarum mercantiaruȝ ponere obscuritateȝ in apothecavbi venalia existunt prima facie videretur quod non quia in fraudem. Sȝ dominus de sancto petro.in.l. equissimum.§.item nerua.ff.de vsufructu. tenet quod sic.quod intelligere mediocriter permittitur et emptoribus exire apothecam vt apte videatur quid empturus sit et sic,

Sym. li. 3.

cessat fraus caueat emptor a nimia claritate solis et etiam obscuritate. ¶ Item et vnaquecp res iudicanda est ab eminentiori loco vel causa seu qualitate.l.queritur.ff. de statu hominum et Barto.in.l.fi.ff.de colle. filii z.c.hermofrodit9.iiij.q.iij. Et in dicta ciuitate lugdun. fui quater cõsultus videlicet in materia possessoria pro heredib9 bertrãdi amblard contra Laurencin nomine tuto. et i causa crimi̾ali pro anthonio picard contra quedã vocatum resin z ibi dedi in scriptis ignorans stilum eorz z in verbo male consultus z que scripsi feci ad requestam cuiusdaz doctoris satis scientifici. Et latuis dixi in fine capituli Iudicum. ¶ Item verba pape vel regis recipiunt interpretationem z etiam tacitã conditionem etiam si sint precise prolata scdm Bal.in.l.commissorie.C.de pact.inter empto.et vẽdito. Et per Bal.in.c.cum martinus ferrarieñ.i viij.col.de cõstitu. Et hodie Iason in.l.possidere.§.in admittẽda.ff.de acqui.possess.et nunc esset videnduz si aliqua iiuria fuerit facta alicui capitaneo transeundo vel eũdo ad aciem vltra mõtes vel ex rebellione an rex possit cõmittere executionez ipsi capitaneo sic scdm gl.i.l.iuste possidet de acqui.poss.et in.l.meminerit.C.vnde vi. Et etiam alia ratione nunquid iudex presertim in defectu hostiariorz vel seruientium certe sic secunduz Iohan.andre.in addi.ad specu.titu.de constitu.ante fi. z titulo de accusa.§.sequitur Bal.et doc to.in.l.si vt pponis.la.ij.C.quomodo et quãdo iudex.et abbas in.c.de cetero.de iudi.et ibi Fely.in quarta col.versi.in quantum concludit zc. Et posito cp istud sit durum ratione offence facte ipsi capitaneo ratione cuius possent excedere metas iusticie z multotiens iacet crudelitas et vindicta in pectore vellem pensare.sed quoad inquisitionem fiendaz summarie tantum bene posset committi per glo.in.c.de petro in verbo subtilitas dis.xlvij. Sz quicquid sit iudex est iudex competens de offensa sibi illata scdm glo.singu.i.c.guilisarius.xxiij.q.iiij.in verbo anathematizauit. Ego dicerem cp ista reliquerentur arbitrio regis et consilij inspecta qualitate personarum:z senatus consilij tollit infamiam.ff.de postu.l.j.§.de qua. Et ecclesia comparatur senatui scdm gl.in.c.duplex nũ.ij.q.iij. Nam iustum et sacrũ iudicium debet procedere de vul tu regis.c.j.in pncipio vt ecclesiastica beneficia et audientiam publicam tenere debet in suo consilio et parlamentis interdum per.l.lecta est.ff. si certum pe.et cõcordat prouer.xx. Et in auten.deposi.in principio col la.vj. Et rex sapiens stabilimẽtum populi. ¶ Itẽ rex francie est in suo regno vicarius christi scdm Bal.in c.significãtib9 de offi.delega.et post eum fely.in.c.cum non liceat de pre

scrip.in.v.col. Et sunt rescripta stri cte tenenda ex eo q si rex taliter vo luisset statuisset.l.vnica.§.si vero.C. de cadu.tollen. ¶ Item clementia est res propria peculiaris regū quā debent habere erga subditos et vasallos. Sed quid est clementia. Certe est quedam temperantia cum po testate vlciscēdi annexa. Nam sicut ros super herbam: ita hilaritas re gis in subditos sicut vult⁹ salomo nis quem vniuersa terra videre desi derabat in egressu seu exitu ciuita tum:vt audiret eius sapiētiam.ter tij Regum.x. Hinc est rex et regina in dictis ingressu et exitu debent ha bere vultū discoopertū: ex eo quod ex vultu regum et reginarum reco gnoscuntur sensus et virtutes eorum. Ecclesiasti.xix. Vultus regis repre sentat vultum reipublice:et vultus est littera mentis.nota.distin.xlj.in §.sicut.Seneca scribens ad neronē licet omnes opes habeant aculeum tamen principes carere debent acu leo adeo q debent ceteros precelle re virtutibus : sicut ceteros precel lunt in dignitate. xx.distin.c.in me moriā.alias dicatur esse statua.Au gustinus secūdo de libero arbitrio. cap.xv. Ergo pluries dixi q nil tam proprium principibus ꝙ cor sani cō filij. ¶ Quero qui erunt illi sani cō filiarij. Certe strabo.de scitu orbis primo libro.folio.vij. circa finem.di cit q consilium datur ab hijs et est vbi sapientia nota.qui multa oppi da adiuit variosq dolos qui nouit et artes: et qui facūdia et astutia ce pit consilijs. Sed nota q altior di citur qui proximior est domino.glo sa instit. de bonorum possessione.§. alia vero. Baldus in.l.cū antiquio ribus.v. colla.C. de iure delibe. Et rex debet honorare senatores. cap. cito.xxv. distin. et debent sedere ad latus principis non ad pedes.l. iu risperitos.et ibi Barto.ff.de excu satio.tuto.et.l.finali. Ratio est quia cancellarius et senatores sunt ani ma principis:et regem faciūt regna re ait iusticia per me reges regnant igit̄ sit ꝯsiliū corū fidele nō curuū.c. nō h.xj.q.iij.cap.sane.xiij.q.quinta. l.nemo de assesso. et praui consiliarij faciunt litem eorum.l.arbitro.ff. de donatio.§.dolo.et si ingressi fuerint tales repellantur auten.de manda. princip.§.precipue colla.iij. Et pos sunt leges condere sicut senat⁹.l.nō ambigit.ff.de legi.et vocātur recti⁹ venerabiles et conscripti patres de emen.C.iusti.l.prima in principio.et machinantes eorum mortem puniū tur.l.iulia.et etiam rebellantes.l.qs quis.ad.l.iulia.maie.et debent hono rari quorū personam representant cap.precipimus.xciij.distinctione et Bartolus in.l.filius et vicarius.ff. de legi.et fuerunt instituti ad instar centum senatorum.l.finali.C.de peti. hereditā.et.ff.de sena .in rubrica.vis esse de numero. Segniciem fugite vi tium pereat domet et regat omnia

virtus vincit vbiq labor ide strabor libr.iiij.folio .xl. dicit q aruernigene pristini vero roboris ingẽs plusq me. diocrum exhibent iudicium et quod frequentia bella aduersus romanos gesserunt contra Cesarem et sunt ar uerni permixti cum illis De velay. Unde sum oriundus in ciuitate glo riose virginis marie Anicij. ¶ Et di cit ipse strabor et tenet q aruerni il lustrissimi carnutiq existũt dicto li bro.iiij. Ipsi etenim lilium frãcie co lunt diligunt et timent. Plus dicit in fine primi libri.quod optimos fi nes regnorum et puinciarum seu ẽt scigno riarum sunt fluuia. Et flumẽ existẽs et cur rens inter duos limites est commu nis propter motum aque continuet alueus est communis et pro indiuiso tanq locus confinans: nec est vnus vassallus alterius ex hoc. ¶ Et scia tis quod in reparationibus commu nibus fiendis in turri aut alibi q ve tus forma non debet mutari: nec ali quid addi: vel diminui secundum Ja sonem in.l.ius ciuile.ff.de iusti.et iu re allegat.ff.de riuis.l.j.quinimmo q formam veterem edificij inuito socio mutat q̄uis meliorem veruntamen deteriorem facere videtur.l.vsufru ctuarius nouum tectorium. et facit §.preterea.insti.de actio.et iason vbi s.in fi.iij.col. ¶ Item vassallus nec vsufructuarius non potest impone re vllam seruitutem in preiudiciũ do mini.ff.de vsufruct.l.sed et quid.§.fi. Et not.q cui⁹.nõ nocet pactio neq ius nocet lapsa pscriptio nec obstat q dñs direct⁹ poterat pscriptionẽ i terrumpere secundũ bal.in.c.de in uestitura i re aliena facta.§.quid er go quod not.sed barba.consilio .lj. volu.ij.subdit esse expressum tex.in l.i.C.que sit longa consuetudo.q in pascuis aquis pontibus molẽdinis et ipsis comoditatibus standum est antiquitati et consuetudini allegat Bal.ibidem quem pro nunc non vi di nescio si ita sit. Quare in flumine nil potest fieri nec innouari in preiu dicium alterius tanq in re commu ni.et ita tradunt Paulum de cast. in nouis consilijs.cccxj.et.cclvj.et per Baldum in.l.item lapilli.coll. ij.versicu.sed pone.ff.de rerum diui sione.et Alexander consilio.cxciij. lib.ij. Hodie est questio inter duos comites et processus pendet ad ius coram domino bailliuo montisfer randi. Et si inter ipsas partes fue rit factus aliquis: vel aliqui actus turbatiui possessionis certe reddũt possessionem difficilem.secũdũ glo. magnam in.l.extat.ff. quod metus causa.et glo.in.c.ceterum.extra de iudi.et Baldus in titu.apud quem vel quos in vsibus feudorum.et nõ pacificant intantum q discordanti bus animis sociorum in re commu ni venitur ad arma.ff.de seruitutib⁹ vrbanorum prediorum.l.in re com muni.et huic anxietati quando est inter principes mederi deum opor tet: sed inter priuatos iudicẽ.l.eqsst

mum.ff.de vſufructu.Bartolus fe-
cit tractatum tyberiadis: et repe-
tit.l.quominus.ff.de flumi.vbi ple-
niſſime relinquamus iſta. Sed ve-
niamus ad materiam noſtri capitu
li regalis quid de liberalitate in re-
gibus: certe eſt decens et vtilis. Re
citat enim ipſe Strabo in fine pri-
mi libri de magno Alexandro negle
cto monitoribus viros ſpectatos
habuiſſe acceptos: eoſq; beneficijs
ornaſſe: malos in vituperio et vali-
dos: et virtuoſos in laude ponen-
do. Plus ait q equitas diſciplina
reſpublica: et ſtudiorum coniunctio
vincit omnia. Quid plus faciebat
mentem ſapientiamq; ſuſcipiebat:
que quidem conſequebantur: certe
contraria non faciebat animaduer-
tens cogitationes ſcribentium. ait
enim Gregorius. Cōſideratio pre
mij vim flagelli diminuit. Reges et
duces debent eſſe ſaiſiti vt ſemper
bonum ſeruitium laudabile meritū
preſtolatur. textus not.in.c.ibi adu
nati.vij.q.j. Et labores preteriti de
bent nunc premiari capitulo.non li-
cet ꝛ ibi.gl.vndecima queſtione.iij.
Sed archidiacho. tenet ibi contra
gloſ. Et in eius hiſtoria Alexandri
datur doctrina a capitaneis militi-
bus ꝛ magnatis in acie ꝛ fronterijs
belli exiſtentibus non curantibus d
eorum equis curam ſuorum regatiū
ſeu ſtabulariorum relinquerē. videli-
cet q ipſe cognoſcebat voluntatem
ſui equi et manu ſua ſuauiter dorſuz
illius tangebat taliter quod ita mā-
ſuetus. Nam ſicut canis coram do-
mino ſuo ſic equus coram Alexādro
parebat. Sciens enim q qui ſpernit
viſionem ſui equi ſpernit eius vitā:
Et dñs q dat vel vēdit equū famu.
pōt petere vinū p capiſtro eq.l.per
oēs ꝛ ibi de pla.vſi.itē.C.d extra.li.
xij.equū cultiēs equū calcarib9 non
tenet ſ3 q pbēdā auene nō dat tenet
C.ne qd one.pu.li.xj.idē de ipo.chpr
inde.qd pl9 dicebat certe malo elige
re lenum grauitatem prouiſam q iu
uenum velocitatez improuiſam. Di
citur enim eccleſiaſtici.xxx.. Equus
indomitus euadet durus ita ira iu-
uenuz.eſt quaſi mel niſi ſequatur pu
nitio.ſcdm Ariſtot.et ipſe ſtrabo de
ſitu orbis libro ſeptimo. ait q equi
ſarmatice et ſathyre regionis acres
atq; rebelles exiſtentes vt manſue-
tiores fiant enucheantur ꝛ caſtran-
tur. Ego reperi de ſancto Georgio
vel de yſer. quia nunc non recordor
dum eſſet in campis in lecto audiret
molere equos de nocte ignorabat
dicens ſe redditurum in patria care
re a talibus molendinis concilium
nobis dando. Sed nota q equ9 ma
le pabulatus ſeu paſtus male vadit.
ſcdm gloſ.nota.in.l.animalia in ver-
bo apparitores.C.de curſu publico
ꝛ āgarijs.et iſtud facit ꝯtra ꝯducto
res equorum reddentes locatorib9
eqs magāhatos.ꝛ viatores euntes
ad forū vel nūdinas pñt iumēta i lo
co propinquo vie publice in pratis

impune porrigere ex vsu necessario per tex.in auten.de pace tenēda .§. fi. Et nimia festinatio reprobat.c.si na.de electio.in.vi.et ibi concor. infinite. ¶ Item de cane mordēte in via et ibidem eum tenens vide Spec.in tit.de emp.et vendi.§.nunc videndū versi.iiij.et vide.l.quia vulgo ff.de edilitio edicto.ego precipio illos occidere:quia dur9 est morsus. Sed quid de bobus vel iumentis q̄ fuerīt relicti in pascuo cōi si a lupo dissipent vel furent an quis liberet vt custos vel boator. Specu. tit.de loca.§.postq̄ versi. quid si locaui officiū custodis semper incidit in periculū et culpa contra eū presumitur nisi probet casum glo.sing.in. l.cū ita.§.species versi.nec dolo .ff.de lega.ij.Sed pastor qui potest prohibere et non prohibuit certe tenet.l.videamus.ff.loca.vide. l.si seru9 seruum.§.si fornicarius.ff.ad.l. aquil. facit.l.qui insulas.§.qui mulas.ff.loca. vnusquisq3 in suo eū decenti statu propter scientias et autoritatem seu gradus accedere potest dicitur eū ve soli q: non habet sublevātem practicantes multos immo quasi infinitos habent maliuolos.iudices timent bannitos relegatos fustigatos carceratos.et in causis ciuilib9 condempnatos. Et bina vice occurrerunt mihi in itinere sed ego sociatus eram et proficuit mihi vnde inimici multos rumores dederunt ex eo quia eques cum famulo ibā pa rifius in patria Linguadoci et prouinciali patria Lugdunī. semel et i hijs dedi paleam vento. Et iudex est tā q̄ iusticia animata.secundum Bal. in.l.cetera.§.mala.ff.fa.her. et occasione dignitatis plus expenditur: tex.in.l.rescripto.iuncta glo.in pn. ff.de mune.et hono.et.l.de curionibus.ff.de decurionibus . iuncta gl: ibidem.vbi tenet q̄ vbi quis de suo non potest:aliquādoq3 de alieno est alendus et dat concordantias. immo iudex pōt cogi vt teneat equum in villa seu ciuitate.secundū glo.in l.honor.circa principiū.ff.de mune. et hono. Sed nota contra nouitios iudices aduocatos procuratores et famulos qui primo feruent et postea deficiunt.secundum gl.in.c.nouacianus.vij.q.j. Sed vtrū pro administratione seculari possint aliqua p̄mitti.vide glo.nota.in.c.obseruandum.xvij.q.ij.iudex pro iusticia opprimitur. Quinimmo refert de puteo in suo tractatu.de scindicatu .c. per scindicatores . in fine q̄ ādreas de ysernia.doctor egregius et subtilis protulit sententiam in curia regia contra quendam baronem galli cum qui propter ea cum ipse de ysernia exiret de castro nouo ante portam petruciam: baro gallicus cū familiaribus eundem occiderunt et fuit contra interfectorem processū ad instar criminis lege maiestatis.et bona publicata et forbannitus . Et cum premio pollicito mille ducato

rum per regem si quis talem inter fectorem seu occisorem necaret ꝛ iu dices lupis et gregibus placere nō possunt. Tales enim laborant ꝯtra proprium commodum cum iudices omni hora vigilant vt pacifica ma neat prouincia. Et vnicuiqꝫ familia sua tuta sit et iura cōseruentur nec presumitur iniusticiam facere. secun dum Bal. in. l. non cogendum. §. j. ff. de procura. Et presumitur cessa re in eo omnis fraus. l. j. de predijs curialium. Bal. dicit in quodaꝫ pas su quem reperire non potui sed sus securus ꝙ alias reperi ꝙ scolaris in uitatus ad senam potest ducere fa mulum a fortiori ergo iudex vel licē ciatus in campis et venit in taxa se cus in rustico. tex. in. l. idemqꝫ. §. idē labeo iuncta glo. ibi. in verbo euꝫ de bere ꝛc. quod not. Sed quid de cō missario regis habēs seignorias ad regendum et leuandum et recoligē dum census et redditus certe hone ste potest ducere famulum eques et venit in taxa cum ta'la nō presumū tur fiēda sine labore nec data nisi p sonis honestis pro contentiosa seq strata regēda nec esset honestū por tare gallinas vl' bladum super cellā sui equi. de quibus expensis credaᵗ ipi comissario iuncto iuramento: et de quibus dicatis ꝙ sic. si viuat commissarius de expensis cum cau sa factis. Et ita singula. notatur p bal. super rubrica in nona col. C. de fide instru. Nam venit etiam consi deranda qualitas commissionis et rei et non qualitas cōmissarij et ibi ratione negocij tempore ingressus sui: Ego semel fui presens super re tali semel in reddendo computum et erat cōmissarius sociatus de duo decim personis contra solum com missariū suum computum reddens cui deus pugnauit pro eo ꝛ suas pe cias eidem subtrahebāt. Sed tales qui inordinate loquuntur sentiunt mala. Prouer. iij. v. q. v. §. fi. matu re ꝛ discrete quis pronunciet adeo vt sit veterem et bene fundatam vi deatur habere peritiam. l. dominij fratres. ff. de iure patro. officium te neat lingua pedesqꝫ manus et ocu los. xxxij. q. v. c. nec solo ꝛ. c. merito: vj. q. j. Et finaliter ex effuso sermo ne faciliter quis incidit in periculuꝫ l. fin. C. de dotis promissio. veritas omnia vincit. l. fina. de proba. et In no. in. c. cum pridem de renūcia. mu tata conditione persone statum rei mutari conuenit. l. cum quis sibi. §. j. ff. de solu. et. l. senatoris filium. ff. de sena. pano. in. c. cum propter de iure patro. proh dolor quia illi pluri mas extorsiones sibi prebebāt. Et fuit repertus virtuosus et sane con scientie et gratias deo egit. Sed de qualitate superuenienti vide plene per Bal. in. l. edita. C. de edēdo. Et sciatis ꝙ inimici faciliter mentiunᵗ quare repellūtur a testimonio si sit grauis secundum Bald. in auten. Si dicatur. C. de testi. et tene menti

perpetuo ꝙ non solum est inimicus qui facit iniuriam. Sed qui conatur et etiam qui libenter faceret si posset secundum glo. aur cam in. l. athletas §. dat remissionem. ff. de excus. tuto. et Bald. C. si quacunqꝫ preditus po test in fine. et ita assistentes in calcu lo de reliqua. Sed veniamus ad ma teriam capituli nostri regalis esset vi dendum de scrutiferis regis qui de seruiunt psone et mensa ipsius vtrū sint prehonorandi et dignificandi ꝙ illi qui rebus deseruiūt certe sic secū dum Bald. de feudo gardie et castal die in. §. Item et ibi barba. in addi. i verbo curie. et ea de causa capitanei vel centum nobiles aut vnus ex hijs vel des mignons preceteris tenētur obedire et preceteris maiori pena di gni sunt si delinquant. l. j. C. de cōdu. et procu. domus auguste. lib. x. xij. ve runtamen rex vel dux recipiens ta les sponte vel vassallos in amiciti am extūc videtur illos restituisse ar. l. ꝙ si verum. ff. de adimen. lega. et. l. in ipsius. C. fami. herci. et. l. diuus in ratione sui. ff. ad silleyanum. ¶ Item posset queri vbi stare debet rex vel princeps et suam mansionem facere certe mlte sunt ciuitates inuidiose de siderantes et cupientes principem tenere quia vbi princeps ibi thesau rus et vtilitas. de iure dicitur ꝙ vbi est maior pars seu quantitas regali tatis seu proficui ibi debet esse auto ritas per. l. Si quando. C. de ope. pu bli. et Baldus de pace constantie. §. hoc quo ad nos verficu. in causis et ibi dicitur ꝙ sublata guerra tolli tur omnis eius effectus secutus p pter guerram. Sed istud salua pa ce mihi videtur esse vna species ser uitutis cogendo principem mane re in vno loco a quibus seruitutib9 reges exempti existunt et sunt ali qua loca et castra que multotiens sunt propitiora saniora et delectabi lia ꝙ alia quare est relinquendum iudicio regum cum consilio medi corum. Sed videndum restat ad ho norem vassallorum existentium cuꝫ dominabus vel filiabus seu domi cellis quid vilius an tactus vel lo quela pinguis. dixi vobis superius ꝙ verbum pingue de pingui intelle ctu procedit. et dedi vobis tex. Sꝫ sciatis ꝙ tactus est magis turpe ꝙ colloquium. secundum andre. de yser. et Bal. in vsibus feudo. c. qui bus modis feu. admittatur. c. j. in fi. colum. ¶ Item mulieres propter pulchritudinem facilius nubent no ta. in. l. si voluntatem de dotis pro missio. et econtra difficilius nubūt c. quemadmodum de iureiuran. im mo sponsa de futuro propter diffor mitatem superuenientem renuncia ri potest secunduꝫ pari de puteo. c. quia plures. ij. colum. in suo tracta. scindicatus. ¶ Item nota ꝙ nobi lis domina nubens indigno puta suo seruitori vel nubens suo consan guineo vel affini venit exheredāda: si ex certa scientia. secundum Bal.

in.l.si pater.C.de sponsa. quia nup/tie de iure et de facto secundum bonos mores debent contrahi. Sed quero vtrum cibaria numero pondere et scripto possint alicui certitudinari a medico: domini medici dicunt quod non. Sed vnusquisque habeat pondus et numerum in stomacho et discretionem ne cibi comesti pariant penitentias. ista non sunt de foro meo. sed que sibi conueniunt vnusquisque accipiat. Et cibaria sunt prestanda et vestimenta secundum qualitates personarum et conditionem et vbi cunque sunt pares in conditione et dignitate omnibus viriliter sunt prestanda. secus si dispares secundum flori. de sancto petro in.l. sed et si quid §.mancipiorum.ff.de vsufruc. Bartho.cepo.in suo tractatu de seruitutibus de aqueductu.tertia.q. principali ego clarius tetigi et plene post alios et etiam de habitu. et quia vinum a vita nomen sumit. et cor hominis letificat et christus in euangelio primam affectam fecit dicens omnis homo primum bonum vinum ponit etc. Sed sciatis quod de sanis intelligitur sine aqua. sed fatigatis non purum vinum datur sed cum aqua mixtum. glo. in verbo obtulit in.c. in calice de conse. dist.ij. Et de odore eucharistie quis satiatur et confortatur glo.in.c.in illo de consecra. distin.ij. Sed docti viri cautela nostra debet instructio esse. nam christus aquam miscuit et nos miscere debemus. c. in sacramento. iuncta glos. de consecra. distin.ij. Sed de quo vino debeat sacramentum fieri. vel ex vino sine aqua est glo. in verbo calix. in.c.j. de consecra. distin.ij. quam videatis Strabo: recitat quod in margiana prouero asserunt sepius inuenisse vitem cuius stipitem vix complexantur due vlne hominum raceni vero longitudinem habere duorum cubitorum et vini superare autem vbertate et in eadem patria ad tres homines etates perdurare vel ad minus nonagesimum annum. sed id in vasis minime piccatis. libro. ij. folio. xviij. sed in libr. iiij. folio. xxj. recitat vinum aromense vinum optimum redeamus ad materiam multa dicimus de rege francie sed non tanta excellentiora quanta decent et conueniunt. Queritur vtrum cronice regis francie probent dicatis quod sic per tex. in l.j. et ibi not. Bald.ff.de offi. questoris tenet glo. in verbo vrbano in cle. j. de reliquijs et venera. sancto. et facit glo. in.c. inter dilectos. versi. magis de fide instru. glo. in.c. per venerabilem de elect. in verbo transtulit et.c. in nomine domini distin. xxij. et archi. in prohemio sexti. Ludouicus de roma. suo consilio. cccccxxiiij. incipiente vos estis lux mundi. Et vt habeant auream cronicam regnare debet iusticia. Illam posito quod iudex secundum allegata et probata debeat iudicare non tamen sic rex cum sit supra legem. secundum Cy. Bart. et sequaces in

l.j. in fine.C. vt que deſunt aduoca‐
tis. Nam papa et rex debent iudi‐
care ſecundū ꝙ ipſe deus iudicatu‐
rus eſſet.ſcdm Bal.in.l.j.C.de iure
delibe.et hodie Jaſon in.l. fine no‐
ſtrum.ff.de iureiurando.Et dicitur
ex dicto philoſophi policratis ſicut
perfectum animal eſt homo: ita ſe‐
paratum a iuſticia peſſimum eſt om
nium. Cicero ait. Paulus aphrica
nus ſcipionem hortabat vt iuſticiā
coleret:et pietatem quibus viā du‐
cebat ad celum. Europius de quin
quageſimo imperatore tyberio con
ſtantino. Sentiens mauricium vi‐
rum extremum filia deſponſata: ei‐
dem ait regno tam domini felix vte
ris: quo ad iuſticie tramites ⁊ equi
tatis obſeruaueris. Itē xenophon
philoſophus Cyrum regem perſa‐
rum commēdat ex eo ꝙ plures ocu
los et plures aures haberet. Item
Plutarchus de fortitudine ait in‐
terrogatus nil fortitudine indige‐
mus ſi omnes iuſticie inhereamus
dici ſuperius. Item Cyprianus li‐
bro.xij.de gradib⁹ ait. Regem cor‐
rectorem non iniquum eſſe oportet
quoniam in iuſticia eius ſolum exal
tabit: immo imperator nimis gra
uās deponitur.xv.q.vj.ca.ſi alius.
Innocen.in.c. quid ſuper. de voto.
et hoc niſi cum cauſa. ſecūdum Ho
ſtien.in.c.nihil.de iniurijs.Et nota
ꝙ ſex ſunt neceſſaria in om̄i policia
cuiuſ regni et etiā ciuitatis.ſecun
dum Ariſtotelem.vij. Politicor.j.

et ad propoſitum quia de iuſticia lo
quimur: videlicet ꝙ ſint iudices ad
dirigendum et regendum ſecundo
genus agricolarum quo ad alimen
ta. Tertio ſacerdotium ad cultum
dei. Quarto artifices et mercenarij
qui artes ad victum operent. Quin
to milites bellici ad compeſcēdum
rebelles et defendendum ab impu
gnationibus. Sexto et vltimo abū
dantia pecuniarum ad oportunita
tes bellicoſas proſequendas. Sed
vtrum poſſit ſeruitium preſtari re
gi per ſubſtitutum. certe nō:niſi de
voluntate regis:vel quod altero in‐
uito fuiſſet indigno cōceſſum.ſecun
dum Bal.in.c.epiſcopum vel abba
tiſſam ⁊c.in.§.mutus feudum.a for
tiori dei ſeruitio. Sed vtrum papa
poſſit diſpēſare ꝙ quis accipiat cō
ſanguineam in vxorem donec habe
ret liberos qui regerent regnum.
Bal.mouet queſtio.in.c.ſi de feudo
fuerit controuerſia inter do.⁊ agna
tum.in.§.naturales.coll.ij. ⁊ remit
tit ad Johan. andre.in.c. actus le‐
gitimi.de regu.iuris.in nouel.Sed
hodie Jaſon tenet i.l. ſi arrogator.
ff.de adop.ij.colla.in ſuis addi. ꝙ fi
lius viuens regis ingrediens mona
ſteriū peccat: nec meretur erga deū
ex eo ꝙ magis eſt ſtudendum libe
rorum procreationi ꝙ̄ ingreſſui re
ligionis. Et papa poteſt etiam di
ſpenſare ꝙ matrimonium duret ad
tēpus procreationis ſobolis ⁊ non
vltra.allegat eūdem Johannē and.

in dicto capitulo. et dicit Bal. vbi supra. quod semen hominis non ligat potentiam diuinam: licet dicit ipse rudes et indocti homines sint quã docti summi et virtuosi. concordat Hieronymus. c. nasci. in fine. lvj. distinctione. et dicit Bal. in fine. §. naturales. supra allega. quod in difficilioribus rex reddit se difficiliorem. secundum Iohan. mona. c. j. lib. vj. de filijs presbyterorum. Plutarchus narrat quod marcus fuit derisus a Romanis volens exercere ludum cum iuuenibus. Sed Aristoteles narrat rusticum esse inutilem ad conuersationes bellicosas cũ ipse nec quicquam afferat granum salis: immo cũ alij afferũt egre molesteque fert requies et iocus in vita necessarij esse videntur. Sunt enim aliqui habẽtes vultum seuerum: et loquelam asperam nec stant affabiles sicut xenocrates discipulus Platonis quẽ monebat vt defectus nature industria suppleretur. Quadam die amenum et delectabile protulit mirantibus et ridẽtibus cũ discipulis respondit Plato. Quid miramini nonne inter carduos et vrticas flores odoriferas: et lilia plerunque nasci cernitis plus ipse xenocrates cum Plato aristoteli conferret calcaribus dicit potius egere freno propter celeritatem ingenij: et summa grauitate ipsius Aristotelis. Socrates fons philosophie moralis et qui primus inter homines collocauit de bonis malisque disputans dicebat se vnum scire videlicet nihil scire: hec per modum spacij. Et vlterius esset querẽdum quis dicatur esse baro. vide. ca. fundamenta. de electio. in. vj. ¶ Item habemus quod rex francie pro certo est dux mediolani et non alius esset videndum de suprema potestate ipsius ob causam sui ducatus et plenitudine. de qua tractat plene Paulus de cast. consilio. cccxv. incipiẽte ad primum prope finem. Et dñs Iason in. l. ex hoc iure. iiij. col. loquitur etiam et dicit quod veneti sunt in quasi possessiõe libertatis quam prescripserunt contra imperatorem. secundum Bal. in. l. hostes. ff. de capti. et refert Albericum de rosa. in. l. cunctos populos. de summa trini. se vidisse priuilegiũ libertatis et etiam exemptionis legatorum bullatũ bulla aurea. Sed teneatis quod veneti veri liberi existũt ex eo quod ciuitas eorum fundata est in mari. secundum Bal. super rubrica. ff. de rerum diui. et hoc si facta dictis compensent cum rege francie et veritas: nunc autem dolus eorum internum cognoscetur: si iacet vulpes in pectore eorum exitus acta probabit. Sed sepe tulit lapsis sucus amarus opẽ. glo. in. c. iudicet. de peni. dist. j. Quare sciatis quod quãdo aliquis est expulsus a regno Francie: quia fuit proditor regni vel ciuitatis quod vbicunque arma eius sunt depicta in sui honorem possunt impune destrui. l. hostes. et ibi Bar. ff. de penis.

¶ Item nota q arma antiqua posita in capellania ecclesie parrochialis non debēt abradi nec cōcedi per religiosos: nec curatos si nouus ingrediatur .l. qui libertate. §. ne eius noie. ff. de ope. publi. Finaliter quādo pax regn̄ fit inter eos vel aliqua alia noua p bono regni vt ignis iocosus in ciuitatibus certe sciatis q talia fieri non debent absq manda to speciali regis. de hoc est tex. et est vltima rubrica. C. lib. xij. incipiē. publice leticie. Intantū q ex relatu cuiusdam abbatis et prepositi prepa ramenta erant facta: et iāq incepte et dominus locūtenens de mōteferrando Briuate existēs: et ego iudex ordinarius cū ipso ciues destiterūt: et allegaui sibi text. iā dictū de quo omnes fuerunt satiati: nec erat verum quod asserebatur. Sed gratia quomodo cognoscitur quid operetur: et que est illa que preparat et adiuuat. est glo. in verbo. cooperante. in cle. j. de magistris. ¶ Itē q̄ differentia inter reges et principes. vide glo. in verbo. regum. cle. j. de baptismo et ei⁹ effectu. et est bona glo. Et de postulāte honorem. eadē cle. j. in glo. in verbo. honorem. vbi est indi gno petēti presumptionis: vt ibidē. Et finaliter querelas multorū audiētū regis pulsant. cle. j. in prin. de hēre. Sed quādoq nō mouet regē ex causa. c. cū in iuuētute. ex̄ de purga.

Quartū capl'm regale.

Super est videndum du saufcōduit dato per regem: vel de fide pmissa. Hosti. an ista sint seruāda: certe sic. c. noli existimare. xxiij. q. j. Sz q̄d est parcēdum hosti seu inimico: dixi q sic. c. quanto. glo. ij. q. v. nisi ex largitiōe vel sustētatione timeā periculū incurrere scd̄m glo. in. c. noli. xxiij. q. ij. i glo. fi. Et illud qd̄ d̄: esse parcēdum inimicis: intelligit illud humiliatis et penitētib⁹. d. c. glo. ij. q. iiij. Et multotiēs d̄: in acievie et bagues saulues. Mā mia et veritas custodiūt regē: et clemētia firmat thron⁹ eius. Sap. ix. Et sciatis q iura humana sūt iura regū. per tex. in. c. q̄ iure. dist. viij. Nec posset papa reges nec ordinationes regis frācie tollere. put glo. nota. in. c. cōstitutiones. dist. x. cum gallia et hyspania superiorē nō recognoscāt. p. c. adrianus. le ij. lxiij. di. et Bal. in phemio. C. ij. coll'. Deinde dn̄i medici regum a mēte auida cessent: nec prestare ꝯsensum inimicis. nam mēs alligata cupiditate cito deuiat a vero. tex. in. c. viri. iīicta glo. dist. xlvij. Itē dico q rex francie superiorē non recognoscit de facto: nec de iure. de facto not. in. c. p venerabilē. q̄ fi. sint legi. nec de iure. put pulchre p do. Card. in cle. j. de iureiur. in pn̄. et in quarta oppo. ¶ Cessent ab auaricia duces belli: necnon qui versant circa psonas regū. Dicebat enī phormio. Therētian⁹ ne.

minē posse satis gratiā regis habe re:et auaricia dāna plurima quoq; affert.magnū inquit est ire ad cenā paratā & sumptuosam: videlz morū et virtutū. prout de rege francie ait Salustius. Oia parent virtuti & cū mores honestos mutant:ita et ipsa fortuna demū gloria belli Francos ante Romanos fuisse:audacia illoz p muro habet nō sequamur inhertiā:sit inter negligētes & virtuosos discrimē. Et i bello repertū est plurimū ingeniū posse tytunt imperio animi. Nō pdat eqtas meritū.c.q riē.ij.q.vij.scriptū est vt benefaciēti bñfaciam:nec validi debēt esse sine fructu:ceteris audaciam generat: & virtutū premia merentib cōuenit. ¶ Sed pditorib quib semel horrendis maculis infamia nigrat. Ad bene tergēdū multa laborat aqua. put Bal.in.l.manumissus.C.de liber.& eoz libe.in fi.et ibi est glo.no. de reuocatiōe fiēda p pncipē ciuib et quō exēpti pñt in pristinā subiectionē reuocari. ¶ Et vos lombardi & italici:si dente timeat aper: cur nō ita rex frācie inter hoies magis cōsistit vita vestra: cū deo & rege frācie q cū elemētis:animos qvestros diuinos esse cernitis cū vestro dena re qd deus abhorret plus valet corpus validum q sensus immensus. ¶ Que fortissima firma stabilisq; dñs castra:palatiaq; q nō valitudine vel odio tanti regis ptāteq; difficiles possit diuerti funditus sub tali rege semp eris bene facigit si viueres q̄ris. ¶ Et dādo operā rei licite p frācos ɔtra italicos: si aliqd inde malū exequat:nō est illis imputandū cū ipse deus sit inspector cordiū & nō operū.scdm glo.sup verbo.bonū.in.c.de occidēdis.xxiij.q.v. imo malū factū excusatur propter bonā intētionem. prout glo.fi.in.c.dicit. xxxj.q.iiij. ¶ Et ius qd papa habet in suis:ita & ipe rex frācie i suis. in aut.de eccle.titu.§.j. colla.ix. Et dñi duces belli: vel milites q inuiti aliqd faciūt poti patiunt q faciāt. per glo.i.c.audacter.viij.q.j.facit.c. testamētum.dist.vj.et sicut verba legis sunt sufferēda q̄uis dura.per.l. pspexit.ff.q & a qui.manu. ita & verba regis q est lex animata in terris q̄uis durissima. Nihilomin dñi duces militesq; belli: q ab antiquo tāta pericula euaserūt & cōsistūt in senio considerēt mīsionē.glo.in.c. pfecta.sup vbo.fructifera.de peni.di.j. vitasti grauia. caueas ne obruaris arena.ait Eccli.ix. Nescit hō finem suū:& sicut pisces capiūtur hamo:& aues laqueo cōprehēdunt sic & homines. ¶ Sz p certo i bello est val de graue sociari obsequijs hominū ignaros vel inexptos.put glo.in.c. audacter.xix.q.iij.scribitur Eccl'ici. xxxiiij. q vir expt in multis multa cogitat q nō est expertus pauca recognoscit: & qui multa didicit enarrabit intellectum. cōcordat Dauid dicēs. Posuerūt hierl'm in pomo

rum custodiam et ea de causa validi iuuenes bellatores stare debent i cõ silio quasi frescij. Et vbi sunt senes: non multum loquantur. Ecclesiasti ci.xxxij. ¶ Item sicut clericus non potest inuito episcopo arripere iter peregrinationis. prout gl. in. c. quid ergo et in. c. qui resistit. xj. q. iij. Nec debet admitti in aliena diocesi ad ce lebrandum nisi habeat licentiam sui epi vt not. Pano. in. c. fraternitati. extra de cle. non resi. Et cã tamē p sequende app. siue pro euidentia op pressione potest ire ad papam vl' ad alium superiorem inuito epo vel suo plato. ij. q. vj. omnis oppressus et tri bus. c. se. idem no. glo. in. c. vt debit? extra de appella. sic nec domini du ces belli: nec des ordonãces vel gar nisons ab co(m)mu(n)i capitaneo. ¶ Nã ppter delictum inobedientie: filius totam hereditatem perdit. ea. filue ster. xj. q. j. et in. c. licet extra de voto extra de testi. c. si heredes et aliquo tiens egressa est iniquitas de baby lone a senioribus: qui videbantur re gere populũ verbũ Danie. xiij. feri ptũ ¶ Item de Luce. xj. ve vobis q tulistis clauem scientie et nil ad vos de his qui foris sunt ad Cor. et con cludit Paulus seniorem non incre paueris sed tanq patrem obsecra. ¶ Sed vnum precipue et singulare nã posito q plura sint specialia et p pria regibus. put liberalitas loco et tẽpore verũtñ nil tã ppriũ regib? q co: bõi et sani ꝯsilij qui cũ eo statuat nec ẽ ali? pl? illo. eccli. xxxvij. ait Tul. j. lib. offi. Cedãt arma toge. et Thob. iiij. ꝯciliũ semp a sapiẽte inquire et sume bonũ cõciliariũ. ¶ It ẽ pl? re ges in semetipsos nõ se affligant in cõcilijs Ecclesi. vlti. et ea de cã regib? iocũditatis instrumenta: eisdẽ pmis sa sunt iocunditas enim cordis vita hois est et tristicia multos occidit: nec est vtilitas in illa iracundia et se lus minuit dies ecclesia. xxx. pulch ũ est oculis videre solem id est princi pem decus. gloria. diuitie: et pax in eis consistit. caueas tamen ab indi gnatione regum d' enim. Esa. lx. in dignationem enim mea percussi te et ibidem scribitur in reconciliatione mea misertus sum tui. ergo vtile est querere iocundam regis faciem: nec est de mente regis tribuere benefi cia: prebere rescriptum. nec inferre bellum in alterius iniuriã. text. l. nec vnus. C. de emãcipa. libe. facit lex ex facto: in principio. ff. de vulga. substi. et p. l. cõdẽdo. ff. de aqua plu. arcẽ. qd facit ɔtra papã Juliũ. Nã rex fran cie vnq intellexit terras eccl'ie reti nere s; ɔseruare: vt in sequẽti cap. vl debitur. Sed proprium officium re gis est liberare oppressos de manu calũniãtiũ. et q fide principib? nõ ser uauerit apud deũ premia non inue niet. c. regũ officiu. xxiij. q. v. Et h; ipse rex intra ecclesiã multiplicẽ iu risditiões de quo in. c. pricepts. xxiij. q. v. ¶ Quid pl? põt rex pcere filio deliquẽte: pro illo exhibẽte. et iusticiã

regi relinquēte:cui rex ille ꝑcit text.
in.l.milites agris.§.desertorē.ff.de
re militari.ꝛ Saly.l.ꝓpter insidias.
C.q accusare non possunt ¶ Itē po
test rex infinita de nō esse facit eē tol
lit infamiā et vilē ꝯditionē.prout le
gitimatio.l.imperialis.C.d nup. Re
stituitq̄ homicidā cū causa in fama
ꝛ bonis. ¶ Item creat militē extra
regnum. Barto.in.l.j.xij.colum.C.
de digni.li.xij.ꝛ sunt alij casus quos
Bal.enumerat in.l.natales.C.de iu
re ānulo.aureo.vcꝫ ꝛ pōt natalibꝰ re
stituere.ij. Iura annulorū aureorū
cōcedere.plus veniā etatis ꝯcedere
plus legē generalē interpretare:plꝰ
equitatē scriptā rigori scripto pfer
re plus decretū,sup arrogatione in
terponere;plus ordinatiōes i regno
statuere:ꝛ determinare sup rescisiōe
contractuū cognoscere:plus gratiā
de iuramēto facere.l.fi.ad municip.
qd intelligerē in factis que cōcernūt
in acie vl' facto militari. ¶ Quid plꝰ
ex plurīū natalibus restituere plus
ꝛ aliud prout in.l.j.in fine.ff.de que
stio. Plus potest aliud in.l.itaq̄.ff.
de fideicommiss.liber.plus est aliud
ius regale in.l.ij.ff.si quis iudex esse
dicat plus ē aliud in.l.oim.C.de te
sta.sunt alia q̄ obseruant in fractiōe
saluegardie regis portꝰ armoꝝ con
gregatio illicita: verberatio hostia
rioꝝ seruientium regiorū ꝛ hoc offi
ciādo:ꝛ sup abusibus curia suprema
cognoscit in materia ꝓuisionali iu
dex regiꝰ est cōpetēs ꝛ in actionibꝰ
realibꝰ:iure ꝓuētionis. ¶ Itē i cri
mine false monete et lese maiestatis
Plus in omnibus supradictis po
test auferre iurisditionem alterius
iudicis cuiuscunq̄ auctoritatis exi
stat.Quid plus creare consules in ci
uitate instituere pedagia:et forū in
villis seu ciuitatibꝰ reliqua potestis
videre per Innocen.in.c.cum.p.ta
bellio:de fide instrumen.et in feud.q̄
sint regalia:et hec que dixi ꝓ iuueni
bus. ¶ Quid plus ludere qui nescit
campestribꝰ abstinet armis. ¶ Istā
bellice exercitationes sicut romani
in campo marcio:sic iuuenes frācie
assuescunt honestis ludis aut lisses
parisius.in curia regis frācie et i do
mibus alioꝝ principū. ¶ Quid plꝰ
pōt licite rex francie pro guerra fien
da accipere pecuniā a subditis si nō
possideat in.l.neminem.C.de sacro
sanct.eccle.ꝛ ibi.Cyn.et decisio del
phi.cccccij. ¶ Sed demum tenetur
restituere ipse princeps vt ibi.Quid
plus possunt epi frācie dare ꝯsilium
regi in criminibus scdm glo. in ꝟbo
ꝯsuluit.c.ex lectores extra de excess.
pla. ¶ Quid plꝰ dn̄t seruari leges
in foro temporali et canones in foro
spūali.glo.in.c.fi.in ꝟbo quā ciuilis
de prescrip. ¶ Quid plus pōt et te
netur suis sumptibꝰ ꝓuidere de ad
uocato paupi vt veritas eruat scdꝫ
Bal.in.l.magis puto.§.in primis.
ꝟsicu.Itē.ff.de rebꝰ coꝝ qui sub tu
te.vel cura.sunt. ¶ Quid plꝰ potest
laycos exc̄oicare vl' suspēdere de pce

pro superioris ex eo:cum poti? sit iuris-
ditionis φ ordinis.c.propter. distin-
ctione.xxxvi.in glosa.in verbo duci-
bus et absoluere in foro iudiciali:se
cus in foro conscientie de Butrio.
τ Johannes andree in capitulo a
nobis de sententia excommunica.
¶ Itē an infringēs saluagardiā re
gis sit acriter puniendus:dr φ non
inuenitur pena taxata a iure igitur:
secūdū qualitatē personarū τ rerum
pena extraordinaria puniendi sunt
iuxta legem hodie.ff.de penis:τ per
l.j.ff.de effracto.τ est decisio delphi.
ccccxviij. ¶ Item posset queri.an p̄
scribens teneatur in foro cōscientie
rē quā prescripsit. Reddere certe sic
ca.si virgo bellum.xxiij.q.ij.intantū
φ diuturnitas nō minuit peccatum
sed auget.prout glo.nota.in.c.si res
aliena.xiiij.q.vj. Et hanc opi.sequit
Spec.in.iiij.distinctio.xv.τ dominus
Antonius de butrio.in.c.vigilāti.eo
dē titulo cōtrariā opinionē.secutus
est dominus Panor.in dicto.c.vigi
lanti eo.titulo ex multis rōnib? sed
melior est quā ponit in.c.fina.eo.tit.
τ hāc opinionē secuti sunt Joannes
Uincē. Tan. Gof. Hosten. Joā.an.
In regu.possessor.de regu.iuris libro
vj. Idem sequitur Ange.de cla.i sua
summa in versicu.prescriptio.§.xlvj
τ illā opinionē Panor.τ sequatium
verissimam credit etiam in conscien
tia.vide tamen Innocen.in capitu.
quia plerique extra de.immu.eccle.
¶ Postremo esset videndum si rex

manu militari:seu armata posset ac
cedere ad recuperandas gentes:vel
obstagia alij regi tradita que de faci
li perire possent:vel ignominiose tra
ctarentur ego tenerem φ sic et ista ra
tione. Nam si quis detinens anima
lia mea per vim.que sola retentione
perirent:vel vinea mea remaneret in
culta permittitur propria autorita-
te recuperare scdm Bart.in.l.si ali?
§.bellissime.ff.qd vi aut clam. Cur tā
varie pro libero homine:cum non re
cipiat estimationē.ff.de his qui de-
ie.vel effu.l.j.§. sed cum homo nec ē
ipse homo dominus membrorū suo
rum.l.liber.ff.ad legem aquili.nec pe
na perditionis membrorum hō nō
potest se obligare. ¶ Ueniam? per
tinet ipsi regi τ expectat iocosa rece
ptio:τ honorabitur in ciuitatib? seu
villis regni per subditos:prout dixi
dulce τ delectabile est oculis videre
solem. ¶ Nam tota ciuitas exiuit
obuiam iesu:τ eo viso illum rogauit
vt transiret a finibus eorum:cede-
runtque ramos de arboribus.clamā-
tes et dicentes O sanna. Benedi-
ctus qui venit in nomine domini.
¶ Insuper christus vt rex precepit
adducite mihi asinam τ pullum.τ de
bet sufficere legatio regis que impor
tat iussum suis principibus regni:vt
regem associent per tex.in.l.j.ff. qd
iussu. Et per Bart.in suo tractu de
tyrannide.vij.q.facit Bal.in.l.his
mādator.C.qeū eo.necnō dixi vobis
φ iu.cōuocatione cōsilij suo loco suffi

cit tñ vna citatio pro oibus ꝛ absẽtes forsitã possent notari tãq̃ rebelles ꝛ premeditant reges ꝯtra tales id qđ eis liquet :ꝛ dicũt q̃ p exteriora iudicant̃ iterioꝛa animi .multo eñ melioꝛ est obediẽtia q̃ stultoꝛũ victima.ccclc.iiij. qđ plus cõsideretis q̃ instar regis parthoꝝ salutari nõ ds sine munere ꝛ refert Pe.candidus in pꝛhemio ampiani alexan.in princ. de bellis a ciuitatib⁹ acceptasse munus ab heneo.Et est cogitandum q̃ ex illo minima scintilla puta agamẽdon.qui nõ recipit Herculẽ ꝛ Jasonẽ cũ debito honoꝛe fuit occasio belloꝛum ꝛ totalis destructio troianoꝝ Et miphiboset filius Saul descendit in occursum et die q̃ rex egrediatur debent milites adesse barbatõsa et veste pulcherrima ꝛ decoꝛa.ij.reg. xix. Et ibidẽ d: q̃ semei penitentia duct⁹ humiliat̃ coꝛã rege et impetrauit veniã.et in fi.scribit vr. Cur irascerís a tali re puta.,expẽsa foꝛte facta in honoꝛẽ regis nũquid comedimus aliquid ex rege et mũera nobis data sunt pꝛout in eodem.c.Et non miremini si coꝛã tãto potentissimo rege quis deficiat in arenga:nã scribitur.ij.Regũ.iij.c.Et nõ potuit respondere ei quicq̃ quia metuebat illũ. ¶ Jtẽ de largitate Dauid in distribuẽda pꝛeda habet̃.j. Regũ.xxx. circa finẽ.des treues Dauid et pacẽ belli ꝓpter pericula.ij. Regũ.c.ij. circa fines Dauid patienter fert oppꝛobꝛia pꝛolata a semei.ij.Regũ.xvj. ca.Et quando est contemptio in cõcilijs regum non fiat ex illo contemptus vel reuelatio dicti cõsilij alteri pꝛout fecit thusi.iij.Regũ.xvij.c.et de cantico Dauid pꝛo liberatiõe ab omnibus inimicis suis.ij.Reg.xxij. c.Et ibidem vide pulchꝛa verba per totum.c. ¶ Jtem Dauid rex populum suum numerare fecit israel.ij.regum.xxiiij.c.Et ita fecit rex Ludouicus vndecimus.parisius de ciuib⁹ ¶ Jtem de vnctione Salomonis in regem et constitutione per Dauid in regẽ plus de ambitione adonie regnare cupiẽtis.iij.reg.j.ca.pl⁹ semei ꝓpter transgressionem occiditur.Et pꝛecepto facto a Salomone,Joab in templo occiditur.iij.regum.ij.ca.circa me.et fi. ¶ Jtẽ de possessionibus et ciboꝛũ apparatu salomõis ꝛ sapiẽtia ipsius.iij.Regũ. iiij.c.Sed de operarijs tẽpli Salomonis.xxx.milia.iij.reg.v.c. ¶ Jtẽ rex israel vincit syros ꝓpter blasphemiã dedit ꝛ benadab humiliando se inuenit pacẽ cũ israel.iij.Regũ.xx. ¶ Jtẽ de occisione sacerdotũ baal facta per Jehu.Et quomodo cõmẽdatur Jehu.a domino in aliquibus iiij.regum decimo.c.circa finem.Et de oꝛatiõe commissarij regis assirioꝛum nolentis loqui syriace regum quarto.c.xviij.circa finem.Et finaliter ius regis est et de hoc erit q̃ imperatur⁹ est vobis.j.regum.c.viij.circa pꝛincipium.Quid de locatenentibus ducũ belli qui in absentia ꝯtra

prohibitum se offerunt, vel contra vo luntatem regis habetur. j. regum. xiij ca. Et ibidem de absconsione filiorum israel fugientes in antris et ibi de defectu armorum et fabrorum in israel Et victoria belli contra goliam. j. regum. xvij. c. Et in fine quomodo ratione ire. ionathas surrexit a mensa Et in fine finali dicti capituli habet de mutuo osculo dauid. et mathe. scribitur. j. regum. xx. c. Quid plus certe omnia sunt princi. per tex. in. l. bene a zenõe. C. de quadri. prescri. quo ad protectionem et iura fiscalia et patrimonialia regi pertinent: vt in gl. ibidem. Et mirantur quidam de mutatione habitus francorum Sed saul mutauit habitum suum vestitusque fuit alijs vestimentis et abijt ipse et duo viri cum eo primo regum ca. xxviij. Iure autem ciuili natura nouas cupit inuenire formas. C. de veteri iure enucle. l. ij. in. §. et diuine et extra in prohemio decretalium. Et sic de iure canonico dicitur etiam quod scdm morem regionis vtimur veste. c. si quis virorum. di. xxx. Et propter hominum factum est vt plura sint negocia quam vocabula. ff. de prescrip. verbis. l. solent Et decens vestimentum aliquem ornat. secundum glo. in. c. principium in verbo operimentum. de peni. dist. ij. Et alibi vir bene vestitus pro vestibus esse peritus et talis presumitur esse ille quis ydiota sit ille noua sunt decorata pulchritudine et placent Caueant tamen ab habitu muliebri nam

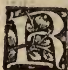
serdanapalus perdidit obedientiam in regno suo. qua de causa in ignem se proiecit. Ecclesiastici autem viri debent incedere vestib9 ornati dumtamen non ad iactantiam. nam dissolutos et fractos vestibus non recipim9 Et incompositio corporis qualitatem iudicat mentis nec prohibitas portare debent. glo. in. c. relinqui. extra. de custo. eucharistie. Porro inquit plato nemo est quin sit maliuolus igitur nil aliud est quam seruare conscientiam. Sed viri prudentissimi precipiunt vt oratione benigna multitudinis animos ad beniuolentiam alliciant militesque eorum suauo sermone alliciant prout ait cicero suo. ij. lib. offici. Sed ipse cirus rex dicit si his nõ est aureum hoc sceptrum. quod regnum seruet. sed amici multi. ait seneca vera securitas et certior consistit ex mã suetudine. Et si illius quantum terrent tantum metuentia regna. Sed in omni bello adhibenda est preparatio diligens et est cogitandum ante belli inceptionem prout ait cicero suo. j. libri offi. ne relinquatur locus penitentie. Et debet cessare inuidia in curijs regum. Cum bene facta. bene locata existant. Sed bene facta male locata malefacta arbitror. ait tulius. Et bene memorati olim dicit Bar. in. l. ex hoc. ff. de iniusticia et iure. j. col. dicit quod regna fuerunt cõdita propter impunitam licentiam delinquendi et ipsi reges cõstituti. Sed tullius dicit. reges constituti esse videntur ex eo quod

mos loci

fi licit petere dignitas

impotẽs popul⁹ z plebs premeret vexareturq̃ a potentib⁹ sicut italici fecerũt. ¶ Sed q̃ram⁹ vtrũ q̃s pos sit licite petere dignitatẽ vl' aliqđ of ficiũ publicũ distiguẽdũ ẽ aut petit p modũ iusticie aut p modũ virtut3 aut p modũ ãbitiõis aut dubitatur q̃ mẽte petat igit' videte p bar. in ire petitione in .l. barbari⁹ .ff. de offi. p̃re to. ad lõgũ. S3 vt huic .c. finis impo nat' sicut papa nõ cõmittit symoniã in curia romana accipiẽdo vaccatu ras put dicit ipse bar. in .d. l. z repe titiõe .h. col. ita nec rex peccat pecu niã seu dona accipiẽdo ab officialsui regni dẽptis iudicature. nã sicut pa pa ẽ apostolat⁹ q: aut sctm̃ facit aut sctm̃ recipit ita z ipse rex. cu3 de suo accipere vr' cũ stipẽdia ab ipo proce dũt maxima z soluũtur. S3 caueant pmouẽdi omittẽtes ab exactiõe fiẽ da a subditis. S3 domini laus parit honorẽ z honor bonã fortunã. ¶ Et qđ dixi de petẽda dignitate seu honore intelligo de seculari p glo. in .c. sicut: j. q. vj. ¶ Et notetis q̃ delinquẽs in of ficio est priuãd⁹ matricula offi. z bñ ficio scđm bal. in .l. placet in fine. C. đ epis. z cle. ¶ Et pendẽte pcessu. dico q̃ impediunt' ab honorib⁹ habẽdis .c. tantis. lxxxj. dist. z .l. rerum. C. de pro cura. glo. in. capi. nõne. ix. q. j.

Capitulum an sit per missuz regibus christia nis inferre bellũ põtifi ci romano. xl

Restat pro secũda pte ca pituli pcedentis videre an sit licitũ xpianis pn cipib⁹ inferre bellũ pon tifici romão si ab initio sciuissem tacuisse3 q: multũ subtilit' put intellexi z magistral'r h disputa ta fuere vbi dcet q̃re sub clipeo corre ctiõis breuiter ptrãseo. ¶ Ego nõ pos sum cogitare q̃ pena veniũt punien di illi q̃ tollũt amicitiã inter papam et regem sed aliqua dixi vobis supe rius in .c. ecclesiastico. Nam eque est se videtur et peccat ac si quis solem de mundo tolleret: ait tullius libro de amicitia q̃ nil turpius q̃ cu3 eo bellum gerere cu3 quo familiariter vixeris alias est offensio animi acer ba. ¶ Et q̃ sit vetus amicicia proba tum fuit superius per .c. ego Ludo uicus. ¶ Et finaliter si amicitiã simul quis retinere velit cole virtutẽ z re manebit amicicia z cõtraria virtuti et ratiõi repellant'. Nã ille virtutes aie decorquẽt. S3 pfecto dicit gl. j. c. pphetaui. j. q. j. nõ noui vos posi to q̃ tãtas gratuitates i regno fuis se datas nec ipẽ rex itellexerit nec p̃ cogitauerit terras eccl'e occupare z sunt p orbẽ notoria. ¶ Et d3 fides vno mõ accipiendo id qđ securitas siue pactu3 seu confederatio .c. noli. xxiij. q. j. et p gl. i. c. mouet. xxij. q. ij. ¶ Et pax q̃s vires h3 z qđ opat' vide te Bal. ti. de pace psta. §. seq. i. j. col

m

Et pax cū sit inter reges. dʒ pmitti p tota familia .i.c.aplice.i ꝟ si.ad hec rētes. de re iudi.l.vj.et Bal.i.l.j.C. de epi.⁊cle. Et illa dr eē fracta eo ꝙ vn⁹ accedit ad castellū alteri⁹ vel de rogabāt. scdm Bar.in.l.licitatio.§. qd illicite.ij.q.ff.de publi. ¶ Item si supueniat noua cā vt alter alterū offendat: pax seu treuga itelligit ru pta nisi lex iusta cā ⁊ videat de treu ga.p Spe.ti.de treu.⁊ pace. ¶ Itē rūpit p castrametationē seu fortifi cationē castri munitʒ fossatis esch el les: vel alijs istrumētis necessarijs. put Bar.i rubri. de metatis ⁊ epi de.lib.xij. Sʒ qd sunt plres reges q fecerūt pacē adinuicē vn⁹ illoꝝ sol⁹ rūpit: an i ceteris videat rupta: cer te non. scdm Bar.in.l.fi.ij.col.ff. de duo. reis. Quid si qs manu capiēs p alijs principib⁹ ⁊ ante ratificatio nē vn⁹ offendit vel offendit ex alio la tere: an dicat rupta: nō.p Bart.i.l. vxor.ff.de adulte. Et si papa vel ali⁹ pnceps pmiserit cōfederationē illā seruare tenet ne p aliū regē vel aliā psonā rex dānificet: ⁊ vr ita pmisisse expsse.ar.l.j.ff.loca.⁊.ff. de ꝟb.obli. l.stipulatio ista.§.j.ij.⁊.iij. Et i istis treugis est cogitādū nā cū cautela est fiedū id sup q timet regressus.p tex.i.c.qtiēs.le.j.j.q.vij.i pn. Et cū loqmur de iuramēto pstito p princi pes ē notādū ꝙto qs ē alti⁹ i digni tate tāto min⁹ ꝯ diuina emergi non dʒ: imo i hoc magis repꝓhēsibilis q amorē dei postponit amorē mūdi p tex.i.c.lothari⁹.xxxj.q.ij.et meli⁹ in c.hoc quippe.iij.q.v. Et ibidē papa vocat regē frācie gloriosuʒ Et vlte rius ipi papē ptinet ꝓreꝯ innocen tiam ⁊ inuiolatā ꝓre cōsciētiā p tex. in.c.alioꝝ.xx.q.iij.⁊ quāto maior tā to acri⁹ punit text.in.c.pcipue ibi.si peccat.xj.q.iij. Quare si reges vl pa pa acciperēt eucharistiā rōne ꝯfede ratōis iuiolabiliter dʒ obseruari pl⁹ ꝙ in alio iuramēto rō q: ꝙto sancti⁹ est id sup qd iurat tāto malus ē piu riū offendit de⁹ scdm glo.in.c.qui p iurat.xxij.q.v. Et diabo⁹ ē pater mē dacij in.c.grā.j.q.j. ¶ Et si querat quare iuramētū fuit institutū. Quid sit iurare ⁊ quō puta in dubijs ⁊ ne cessarijs iuramētū est pstādū. gl.i.c. j.xxij.q.j.nec ē iurādū p re modiciva loris vel vili. qd iudicis arbitro relin quit scdm glo.in ꝟbo.iacob⁹ in.ca.j. xxij.q.j.nec scō viro semp est creden dū gl.i.c.si is q.xj.q.facit.c.si qs ppo sterū.l.dist.malū nō facit q bn vtit iu ratiōe.c.ita nepotes i gl.graui⁹ ⁊ in c.puenit.j.q.iij. ¶ Itē an iuramētū temerariū infamet vel impediat fa ctū vl fiēdū gl.i.ca.diffinitio.xxij.q. iiij.⁊ iuramētū qd fit ad fallēdū vel decipiēdū sp malū ē gl.i.c.vtilē simu lationē.xxj.q.ij. ¶ Itē qliter iura mēta sunt itelligēda gl.fi.i.c.ꝓ videa tur.xxij.q.v.sʒ iuramētū sex modis dr illicitū scdʒ gl.i.c.j.xxij.q.iiij.⁊ de mēdatio triplici est gl.i.c.ne qs.xvij q.ij. ¶ Itē vtrū omne iuramētū ob liget est gl.i c.autoritatem.xv.q.vj.

¶ Jtē q̄ sunt iuramenta q̄ inducūt depositionē ⁊ quō agit̄ ꝯ̄ sp̄ōte ꝯfes. gl.est i.c.j.xv.q.vij.quare ꝯcludi p̄t mag᷑ puniēdi veniūt autores piurij rōne dignitat᷑ q̄ᵽ alij scdꝫ gl.sup ver bo horruerit.c.vij q.xv.q.vij.Et cō filiū iudicat ō papa i q̄bꝰ veni iudicā dus ꝑ gl.i.c.sicut inq̄t.ij.q.vij .sꝫ q̄ō aliq̄s miles vl' familiar᷑ p̄ncipis deli quit in tm̄ qꝑ ꝑ arestū fuit data pnia an ꝑdita seu finita pnia possit resti tui p̄ori dignitati certe sic ꝑ gl.i.c.au toritatē.xv.q.vj.⁊ repit̄ ī veteri testō iuramentū .sꝑ obseruasse.et piurus deū offendit ⁊ ois xp̄i actio nr̄a dꝫ cē īstructio: q̄ ē vera v̄itas et vita:q̄ et eiꝰ locūtenēs i terris q̄ vicariꝰ xp̄i existit:imo dubitaret̄ forsitā de ꝯsi deratiōe scādalizatiōis ecclesie. Ex eo vix iuenit̄.dicit̄ tex.i.c.q̄s aliq̄n.qꝑ eccl'iasticꝰ post pctm̄ peniteat:imo i hoc destruit̄ eccl'ia q̄ō sactiores sūt laici q̄ᵽ eccl'iastici.tex.i.c.q̄d aūt.vij. q.j.Sꝫ dicit P̄e.de fer.i suo tracta. libel.i forma rūsiōis rei ꝯuēti decia col.i p̄n.qꝑ nūq̄ᵽ q̄esceet eccl'ia nec ita lia dōec ip̄a possidet ciuitates vl' ca stra.igit̄ rōe offēsiōis posset rex bel lū inferre loco actiōis vt honor dei vēdicet̄. Sꝫ inspiciēdū est semꝑ q̄s p̄us causaꝫ mali p̄buerit ꝑ tex.in.c. cū homo ibi sint potius iūcta glos. xxiij.q.v.Sꝫ vbi ꝯsistit v̄tꝰ i aggres siōe vl' defēsiōe dixi i.c.bellico qꝑ v̄tꝰ fortitudis ꝯsistit.se defendēdo non aggrediēdo .cor enim aggrediētis est saisitus ira ratiōe cuius ꝑdit co gnitionem periculorū ⁊ generat ira ꝑturbationes in aio.scdm arist. Et sic nego esse negocium q̄ō nocet ha benti prout in.ij.de consola.philoso phie: ergo aggressio non potest dici beatitudo Et aggredit̄ q̄ p̄paramē ta belli facit et est locus defensiōi ꝑ bar.i.l.si prius circa prin.ff.de noui ope.nūcia.Sꝫ sic est q̄ō aggreditur regē igit̄ si ꝑmissa sit defensio eccle siasticis personis cur non ita militi bus et armigeris francie ꝯtra eccle siasticos certe non video.Sed certe ratio cessat inuadēdi regē ꝑ papam nā ab initio fuit facta confederatio mō p̄dicto inter papā ⁊ reges xp̄ia nos ad acquirendū eoꝝ terras ⁊ sei gneurias mutuo auxilio ⁊ consensu quas terras pape seu eccl'e q̄ ꝑdite erāt ip̄e rex frācie xp̄ianissimus vali dissime recuꝑauit ⁊ illas reddidit ec clesie terrasq̄ᵽ suas ip̄e rex recupera uit viriliter. Sed quia acquirere de nihilo p̄desset nisi ꝯseruaret̄ igit̄ tā q̄ᵽ coherētia remanēt semper simul ⁊ non separatim iuncta. Et ideo cū aliq̄d ꝯcedit̄ eiꝰ coherēs puta defen sio ꝯcedi videt̄ ex illa confederatio ne semꝑ mutuo ꝯsēsu ⁊ auxilio par tiū.c.sicut xp̄s iūcta.gl.j.q.j. Plus alia rōne vbicūq̄ᵽ sūt duo necessaria alterū adesse nō sufficit ꝑ.l.iij. iūcta gl.i v̄bo ꝯpetere.§.hoc aūt a supio ri. ff. de itinere actuq̄ᵽ priuato plus alia rōe v̄r reseruata ꝯseruatio.Nā v̄r impossibile q̄ō q̄s vno momento velit ꝑdere terras suas.ꝑ tex.i.l. si.

circa prin.C.de cõtrahenda. ⁊ ꝯmit
ten.ſtipula. igiꝉ remãſit iter eos ſꝑ
ius ꝯſeruãdi.Si igiꝉ competat ius
ꝯſeruãdi regi frãcie ergo ſi opꝰ fue
rit accedẽdi ad tꝛas pape eo inuito
ꝑ ꝯſeruatõe tꝛaꝝ regis nõ aio reti
nẽdi: ⁊ hoc manu armata cũ como
de al's nõ poſſit fieri. ⁊ ꝓbo alia va
lidiſſima rõne q̇ hʒ aliq̇d ab aliq̇ nõ
hʒ ius cõquerẽdi per tex.notabileʒ
in.l.cũ te pecuniam.C.de pigno.nec
alia ratione viſo ⁊ attento conſenſu
ꝯfederationis pape ab initio nõ hʒ
ius negãdi ꝑ.l.ſi pꝛoponas in.§. he
reditatiũ.ff.de inoffi.teſta. ⁊ ꝑ.l.opti
mam.C.de contrahen.emptio.Sed
ſic eſt ꝙ ipe papa Julius mediante
iuuamie dei ⁊ regis frãcie ſuã maie
ſtatem periculis eminẽtibꝰ exponẽ
do terras eccleſie recuperauit ⁊ red
didit ꝗ põtifex romanus nõ hʒ ius
ꝯquerẽdi cõtra regẽ ⁊ qȯ poſſit igiꝉ
manu armata ad terras pape acce
dere nota.bar.in.l.ſi alius in.§.bel
liſſime.ff.qȯ vi aut clã cui.bar.attri
buiꝉ palma victoꝛie iter ceteros do
ctoꝛes ſicut cicero platoni attribuit
Plus alia rõne negocia dicitur cõ
nexa qñ ſunt plura negocia ad vnũ
effectũ tẽdẽtia ꝑ.l.illud in fi.ff.ad.l.
aquil.Et qȯ no.gl.in.l.cũ filius.§.j.
ff.de ꝟb.ob.faciũt notata in.l.nõnũ
ꝙ̃ plura.C.de pꝛiua.delic. ſed ſic eſt
qȯ iſta tẽdũt ad vnum effectũ ergo
acq̇rendi et cõſeruãdi ſunt cõnexa i
tm̃.ꝙ iuramẽtũ ꝑ Papã ⁊ reges ꝓ
ſtitũ ſuꝑ dicta ꝯfederatiõe poꝛrigiꝉ
ad ſuũ acceſſoꝛiũ puta cõſeruãdi tã
ꝙ̃ cõnexũ ꝑ text.i.l. iuſiurandũ a de
bitoꝛe.ff.de iureiu. ⁊ ibi bal. ⁊ Alex.
Quinimo ſi terras ſeu ſeigneurias
ipiꝰ regis ꝓmituſq̃ dãna vl' ꝑicula
ſufferrẽt poſſent tꝛas pape deſtrui
ꝑ tex.i.d.l.ſi aliꝰ.§. ẽ ⁊ alia cũ Bar.
ff.qȯ vi aut clã.Et alia rõne pñt re
ges ſeu rex frãcie attẽta confedera
tõe de nouo.facta cũ venetꝭ ꝑ papã
q̇ veneti terras eccleſie lõgeue vſur
parũt manu armata accedere q̇ q̇dẽ
ſi illas recuꝑarẽt Rex frãcie poſſet
cogi cũ ceteris ꝓncipibꝰ de nouo re
cuperari ꝑ tex.i.c.adminiſtratoꝛes.
xxiij.q.v. Igiꝉ hʒ ius iferẽdi bellũ
Plꝰ põt rex bellũ inferre romano
põtifici rõe hꝛtice pꝛauitatis qȯ ab
ſit ꝑ tex.i.c.Si papa diſ.xl. Itẽ rõe
incoꝛrigibilitatis generãs ſcandalũ
in eccleſia pꝛout ibidem. Nam per
c.ſatagẽdũ allegatũ ſepiꝰ rex frãcie
ꝑt cogere papã: ⁊ vt fidẽ ſuã ponat
i ſcriptis.Itẽ plꝰ ꝑ obſtagio vl' pri
ſoncrio iiuſte detẽto vl' male tracta
toꝛne ꝑeat ad modũ aialis ſcḋʒ bar.
in.d.§.belliſſime cũ libeꝝ coꝛpꝰ eſti
matione nõ recipiat.Itẽ ẽ notãdũ
qȯ ꝓſonerij dñt ſeruari ⁊ etiã obſta
gia:et dñt ſecure ſtare ⁊ honeſte per
tex.i.l.libertas i fi.ff.de ſtatu homi
nũ.Itẽ q̇ ꝯfederationẽ ꝓmiſit tene
tur ẽt ad hoc ne per alios bellũ infe
raꝉ vt vera fides i hoc adipleaꝉ gl.i.
c.de foꝛa.xxij.q.v. ſuꝑ ꝟbo ꝯſiliũ fa
cit lex facere.ff.de ꝟb.ſig.et ſic ꝯtra
Papã ⁊ regẽ hiſpanie ſi adherent

venetis qd nõ credo:nec inimici bel li nõ vident diuertere:q in breui re uertunt p gl.nota.i.c.euenit in vbo pleniorẽ de pe.di.j.Et miror quare aliãcie antique non pmanet iter re ges hispanie r frãcie xps det paces nec video cãs cõquerẽdi regẽ hispa nie a rege frãcie nisi querat occasio nẽ discedẽdi a dicta aliãcia antiqua imo fuit ↄfirmata. inter eos multo tiẽs pcipue de ista ↄfederatione et vallata iuramẽto mõ et forma sicut r papa.Itẽ nũqd põt aliq bellũ re vel reges iferre romano põtifici si r hoc rõe offense que offensa fuit cõ missa p papã contra regem vs in re futatione arbitroꝝ eligẽdoꝝ ad de terminãdũ qstionẽ et ius ipsoꝝ qd pluriẽs refutauit et qd peius est op posuit nubes ne trãsiret orõ ad eũ: quos arbitros vt dixi vobis superi us tenet eligere vt bellum euitetur pena pditõis sui iuris per tex. in.c. ↄsuetudo.iuncta glos.xvj.q.v. et est vnicũ alia iura suo loco videatis. Et ne pcedamus p ignota offensa dicit esse qcquid aliquẽ ad iracũdiã pro uocat.r istud pbat de pace ↄstañ.in pncipio i ↄstitutione federici in ex trauagãtis: ergo potuit ipse resiste re vi armata pape. nã rõe refutatio nis cõmisit offensam. Insup que di cat offensa i psonã vel in rem p bar. in.l.licitatio.§.qd illicite.ff.de publi ca.Itẽ plus alia rõe põt bellũ infer re rex cõtra papam et fortissima nõ ne tenemur naturaliter benefacere benefaciẽti sic put superius dedu xi Et qd ita fecerit non solum recupe rauit terras que erãt perdite vt vi distis sed etiã illa dom9 frãcie ponti fices romanos in sctã sede reitegra uit reddẽtes ytalicos et romanos tributores eccl'ie r alia bona infini ta vt in.c. excõmunicationis.videbi tur ad longũ qd ipse veneti vnq fe cerunt imo voluerunt esse exepti o exeptione ab ecclesia vt fertur r ha bent patriarchã. Igitur ratio illoꝝ venetorum.accidẽtalis rõ regis frã cie naturalis q pferri debet ceteris per papam regi frãcie per text .in.l. fi.C.de hijs qui ve.etatis ipe. facit. l.q hs.ff.de tute.quare amicicia na turali rõe pl9 debet regi q italicis q vnũ in corde aliud i ore gerunt le cundũ glo.in.l.obseruãdũ.ff.de offi. psi. Et de illa natione ibidẽ notata mirat tot9 orbis de tali confedera tiõe scõa sctã cũ ipis. Et ts de ferra rijs i suo tractatu libelloꝝ propter benignitatẽ pncipum r dulcedinem cognitio clicoꝝ fuit dimissa sub po testate pape allegat Innoc.ca.ij.de maio.r ob. Quare põt licite ↄcludi q nõ est detior hostis q fict9 amic9 nec odiũ grauius q simulatus amor scdm gl.not.i.c.si inimic9 in vbo noli te dis.xciij. Itẽ alia rõne pmittitur regi resistere r bellũ iferre pape:vcs rõne frequẽtatiõis cũ venetis r qui non est mecũ ↄtra me est.ob cãm cõ federationis facte cũ venetis. Maxima pũsumptio habet p exercitus

Ital. unũ in corde, aliud in ore.

et ꝯfederationē īter eos q̄ adhererēt et cōueniunt illi facto ꝑ tex. in. c. Ubi duas. xxvij. q. j. Et ex cohitatione ꝑ gl. in. c. diffinimus in ꝟbo in breui. xxviij. q. j. Et dicūtur plura bella eē connexa q̄n sunt plura quoꝝ vnum venit ad qualificationes alterius ꝑ ut notat Bar. in. l. eū qui facit. l. ful cini⁹. §. quid sit latitare. ff. ex quib⁹ causis in posses. eatur nā ipsi veneti sub vmbra pape possēt īuadere ꝛ destruere t̄ras et armigeros regis Igitur rex pōt bellū inferre. Nam ambo tēdunt ad destrutionē ipsius quod absit et q: papa cū venetis se iunxit creuit audacia illoꝝ oē auxilium eisdē p̄stando posito q̄ veri inimici existāt et vbi timeē periculū incurrere nō est parcendū hosti. scd̄m gl. in. c. noli. xxiij. q. ij. et est gl. fi. ꝛ veneti q̄ sunt cā scismatis veniūt depo[nendi] sub dura custodia vna cū p[ri]uatione bonoꝝ text. in. c. de liguribꝰ in fi. xxiij. q. v. ꝛ finaliter pro pctō vt dixi nephādissimo eisdē rationibus quibus tetigi in. c. an papa sit supra ꝯciliū qd̄ absit an leges dicāt posse armari. d. l. cūvir nubit. C. de adul. licite pōt induci bellū et propter peccatū istud peribit lūbardia funditꝰ.

Capitulū iudicū ꝛ statu et officio eorum. i ȝ.

Usticia concordantiā et amiciciam parit. prout Pla. j. de repu. Et tāta vis iusticie q̄ etiā iter latrones regnat. Nā eq̄bilit p̄dā diuidūt al's viuere sine illa nō possent put cicero li. ij. offi. Et ibidē de laudib⁹ iusticie loq̄ns d̄t creatos fuisse reges vt iusticia seruareē ius sꝑ q̄n tū est eq̄bile neq̄ ei aliter esset ius. Et ꝑpter id leges sunt inuēte q̄ q̄dē vna voce toto orbi loquūē: prudētia siue iusticia nil valet ad faciēdū fidē. Et iusticia sine prudētia multū poterit. put Cicero eo. li. Uitāda ē tū suspitio auaricie iudicib⁹ q̄b⁹ est sꝑ i cāis verū seq̄ p̄fonicq̄ nōnū q̄ verisile ēt si minus sit verū defendere vsq̄ ad manifestationē iuriū partiū Et ad hoc vt eloq̄ntia aduocatoꝝ cū cumulatissima laude sit digna d; cū prudētia iusticiaq̄ coniūgi. Socra. apd̄ Plato. i apologia ait non ei sedet iude xvt ꝑ gratiā ꝯcedat. s; iudicet scd̄; leges nec ꝑ gratiā cui libuerit ꝯdonet. dicat igiē hūanitas iusticiā āponēdā q̄ est magistra vite et expultrix. oīm vitioꝝ. Et nō cōtēpnanē hij q̄ nō solū sibi s; ēt oib⁹ pro sunt sicut iudices ꝛ aduocati q̄ cū sudore ꝯtinuo idustria ꝛ cura onera ferre i suppoztabilia toti⁹ mūdi in spatulis poztāt: et ꝯria aie detorquent nec de hijs male existimāt: ꝛ dico ceteris āteire ꝛ tāq̄ excellētes laudes maximas efferūt nō gētes s; ēt mōtes. Et si nō placeāt oib⁹ nō mireē ait ei Cice. li. ij. offic. eget cū multis gratū se videri studet. administratoribus reipu. subeūde sunt offensiōes ꝑ eq̄tate ac iusticia put Cice. j. li. offi.

Capitulũ iudicum

Et nihilominꝰ iudices prudẽtie ac fortitudis oꝫ eẽ participes ꝛ ita ait plato . Et i eminentiori loco sedere dꝫ iudex ꝛ iubet fieri silẽtiũ put Judith.xiij. Et magni dñi terrarũ prout duces ꝛ comites q̃ in libera ciuitate ita se instruũt vt metuanť aliq̃bus opibus libertatẽ nõ faciãt tremefactã . Et ei q̃ se metui volẽt a q̃bꝰ metuũť eosdẽ metuãt ipis necesse ẽ p̃mo deo scdõ p̃rie tertio parentibꝰ deiceps gdati reliq̃ reliq̃s debenꝰ obedire. Et i istis officijs iudicũ dãdis recitat Plinꝰ .li.vij. ꝯsulatus tñ opibꝰ electꝰ ꝛ Cic. philippi. ꝛ coctã curionẽ sine munere edilitatꝭ cõsulatũ adeptos ꝛ i hoc erãt laudãdi rõe magni igenij. Sꝫ ait Sene. nomẽ Ciceroĩs ꝛ splẽdor fecit eꝰ filiũ ꝯsulẽ sic hodie ppť amicos mľti ĩgri sunt pueri. Plato in trage. ait nõ noui pfecto cui maiorẽ diligẽtiã q̃s q̃s in mẽte adhibere debeat q̃ vt filiũ optimum reddat. et cato autore plutarcho filiũ suũ lras legesq̃ edocuit p̃nte ãt illo tãq̃ ṽginibꝰ oĩꝫ ṽboꝝ turpitudine penitꝰ hec ẽ ṽa hereditas parẽtũ in filios q̃ nũq̃ depdiť. dicit beatꝰ Hieronymꝰ grãdes materias pua ingenia nõ sufferunt ait Plato. i. iij. ð re pu. Nõ iuuenẽ sꝫ senẽ potiꝰ bonũ iudicẽ eẽ ꝯuẽit sapiẽtia cuꝫ experiẽtia oĩa solet agnoscere dt tñ philosophus q̃ quanto iuniores tãto perspicatiores scia domũ dei est. Abbas i.c. q̃liter. de elect. ꝛ priscis tpibꝰ priꝰ poetis daľ q̃stura deinde edilitas postea p̃tura demũ ꝯsulatꝰ. Veniamꝰ nũc ad alia et videndũ de pcessu corã iudice intricato p partes seu aduocatos vel greffario curie vnꝰ ei laica ligua scribit alť ligua latia greffarius diuersimode scp̃sit iudex nescit q̃ tẽdat vtꝫ possit cogere ptes ad ꝯcordiã: eo q̃ de facili decidi nõ p̃t put tꝫ Abbas singl'ariť i.c. hũilis i p̃n. de maio. et obe. pleĩssime p fely. i rub. ð treuga ꝛ pace. Et i istis iudicibus est dãda differẽtia rõe loci nã i hoĩbus abiectis seu rusticis nõ reqriť tãta scientia sicut in eo q̃ p̃poniť in curijs supremis ꝛ magnoꝝ viroꝝ ciuitatũ vľ villaꝝ put Abbas i.c. cũ i cũctis. ij. col. ð elec. ꝛ dꝫ eẽ doctor breuiloquꝰ put i.c. cũ sit ars de eta. ꝛ q̃li. ꝛ sciatis q̃ in honoribus iter eq̃les ordine p̃ferẽdꝰ est q̃ recipit officiũ a maiore ꝛ i sede fiẽda magis sunt honorandi p̃lati exẽpti vt. c. priuate q̃ soliũ papã in supiorẽ in sp̃ũalibus recognoscit q̃ alij q̃ papa cõferendo exẽptionẽ videť eos honorare. put Abbas in. c. p tuas. ð maio. ꝛ obe. ꝛ in fine illius dicit q̃ papa potest cõuinci p duos testes alleg. gl. fi. in. c. ꝯsul. ij. q. iiij. Et not ẽt iudices ꝛ p̃lati q̃ subiectꝰ ñ hꝫ facultatẽ trãsferẽdi possessionẽ subiectõis ꝛ peccat q̃ subiecto altius iurisditiõis recipit obedientiã put Ab. in fi. c. inter q̃ttuor. de maio. ꝛ obe. qð no. ꝛ ibi nor que dñia fit iter rebellionẽ ꝛ inobedientiã. Et scdm q̃ subditi nõ tenẽ

tur prelato obedire: nec ire ad concilium si notorium sit causam esse iniustam: nec tenetur iudici nec etiam pape obedire quando mandatum suum est contra deum: vel timetur scandalum futurum. tenet Abb. in fi. c. quod sup. de maio. et obe. quod no. Item no. quod in istis reformationibus regula rum seu religiosorum qui confidunt de eorum prelatis quod prelati non possunt vel nolunt eos constringere per censuram quod possunt realiter expelli a consortio verum fratrum. Et put Abb. in c. cum in ecclesiis. de maio. et obe. tamquam occupatores aliene hereditatis et non veri religiosi sicut fratres minores de la grant mache: una est regula et unus beatus Franciscus natu ralis et legitimus non bastardus. Et est eorum regula sine glo. Item iudices sunt nobiles. Bar. in l. iudices. C. de dig. li. xii. et etiam doc. Scientia enim doctorum mundus illuminatur: et patrocinio advocatorum quasi armis patria defenditur. glo. in c. cum ex eo. sup verbo indigero. de elec. lib. vi. et ibi dicit dominus de Ancharano quod ecclesia dei summe indiget viris litteratis non porcis vel superbis et asinis. Et in odium istorum verborum ibi de positorum: necnon quia canes vocaui sodomitas: porcum me vocarunt eos remitto semper ad c. iter verba palleg. et cum scriptura loquitur cum illa eos semper pungam iuxta c. audacter. viii. q. i. vt inuidos confirmem c. ii. xix. dist. pro veritate sustinenda pugnat ipse deus. Et de nobilitate virtutum omnes doctores sunt nobiles. l. prouidendum. C. de postu. et doctoratus est dignitas. l. omnes. C. de decurio. li. x. et recipiuntur vt nobiles in ecclesia beati Iuliani Briuate: quia scientia nobilitat: nec est alia nobilitas quod probo vnus fuit Adam et non duo et vna Eua et non due de nobilitate virtutum. in c. numquam. lvi. dist. Et per legistas. ff. de excu. tu. l. dicimus. in fi. et se asserens nobilem cum non sit et se nominans incidit in crimine fal. Bar. in l. reddatur. C. de prof. et me. lib. x. Et idem in doc. simulans se doctorem cum non sit et portans insignia doctoratus debet puniri de falso. arg. l. eos. §. qui se pro milite. ff. ad l. cor. de fal. quod facit contra illos qui venientes de studiis dicunt in remotis partibus vbi non cognoscuntur se esse doc. et non sunt: tenentur enim pena falsi. vt scribitur Pa nor. in c. i. ex. de cle. excom. non debet promotus per saltum gaudere priuilegio doctorali per glo. in l. nemo. C. de aduo. diuer. iud. Et sex requiruntur ad creandum doctorem. Primo promotores iurati deponant de sufficientia. Secundo quod examinetur. Tertio examinatio approbetur l. nemini. C. de aduo. diuer. iudi. Quarto quod birretum in signum splendoris capiti imponatur. Quinto quod liber vt materia eidem conferatur. Sexto et vltimo osculum in signum pacis et traditio annuli. Et vxores doctorum vocantur domine etiam post mortem virorum sicut vxores militum. Bar. in l. fi. §. fi. de bo. pos. contra tabu. quod verum si sint formose et virtuose alias deperditur gustus vocandi apud omnes. ¶ In isto capitulo est dicendum quod iudex ordina-

doctorandus

rius in sua ciuitate seu villa dicit ee preses ciuitatis, scdm Bar. in l. spadone. §. si ciuitatis ff. de excu. tuto. intantum q iudex differret hz in oibus presumptionem p se. scdm Inno. et Hosti. in c. accedens. vt lite nō ptesta. et psumit ignorare cōsuetudines loci: igitur articulentur et pbent. p glo. et Bar. in l. in prescriptiōe. C. si cōtra ius vel vti. pu. Itē est ipse iudex honorādus ob dignitatē. c. vt debit. in glo. de appel. imo blādis verbis est obtinēda eius beniuolentia vt possit gratificare. Spec. ti. de recu. §. v. versi. lz autem. Sed cuius etatis esse debet: certe. xviij. annoꝝ. sed pnunciare nō cogit tm maior. xx. cogit: nisi petat restitui, scdm glo. in l. cū ptor. i verbo, impubes. ff. de iudi. et notarius etatis. xiiij, et si i minori etate. xiiij. annoꝝ fuerit creatus: et ex illa datiōe subsecutiue pseuerauerit p cētū annos: oia dicitur nulla q recipit. Et qd debet esse illius etatis p. l. impuberē. et ibi Bar. ff. de fal. et ōns de firmio. in suo tracta. de epo. asserit se creatū in illa etate. Sed nunq exercuisse in. xiiij. anno. plus docto: qs esse nō pōt minor. xvij. annoꝝ. p. l. j. §. pueritiam. et ibi Bar. ff. de postu. Itē iudici ptinet formare pūctū qōnis: cū partes discordāt corā arbitrio seu sapiēte. scdm Bar. i. l. vēditione. §. fi. ff. de bo. auto. iudi. pos. Itē dz esse māsuetus pcipue vbi locus est correctioni. p tex. iūcta gl. in c. ea vindicta. xxiij. q. v. nec dz esse facilis ad credēdū. scdm glo. in. c. inocēs. in prin. xxiij. q. iiij. Item nec nimis crudelis al's posset remoueri. tex. in. l. j. in pn. et ibi Bar. C. de offi. prefec. vr. nec dz exasperari vbo nec facto. Spec. ti. de cōpari. i termino. Itē pōt esse facilis vbi nō est pars nec ptradictor. p. l. fi. C. de edic. diui adri. tol. et ibi Bal. iiij. col. facit glo. in. l. quinquaginta. ff. de excus. tuto. Et est tāte autoritatis q potest aliquid obijcere parti. c. de petro. i gl. dist. xlvij. Et ibi loquit cōtra prelatos vsurarios: caueat iudex a cupiditate: cū nō teneat gladiū firmiter vncta manus. Itē nec debet delinquēs vllo modo domū iudicis itrare. ff. ad. l. iuli. de ābitu. l. vnica. Solēt em hoies recētiorib factis turbulētius excitari: et honesta sit grauitas in illo. Cū baculo pastoꝝ et latratu canū lupi sunt arcēdi. c. j. in fi. dist. xiij. Item dz fugere lupanaria ludos publicos et prauas societates ne sibi dicat. Turpe est doctori: cū culpa redarguit ipm. Patere legē quā tuipse tuleris. et vide glo. in verbo. lupanaria. in. c. tolerabilius. xxxij. q. iiij. cū oēs virtutes patiant ab vno vitio. de pe. di. j. et. c. vbi sana fides. et ibi glo. xxiiij. q. j. Itē nō dz moueri ad lachrimas calamitosoꝝ. c. sunt plures. de pe. dist. iij. facit. ff. de offi. psi. l. obseruādū. Sz vtrū varie opiniōes doct. excusent iudicē a dolo si ptra alterū ipsoꝝ iudicet. videte Ludo. de roma. cōsi. cccxxxix.

ad lōgū. Et est notādū φ illi q̄ curā rei familiaris gerūt vix sine peccato euitant. scdm glo. in. c. qū. di. lxxxvj. sicuti iudices: pcuratores: tutores: duces: belli milites. Sed facili⁹ par cit officiarijs φ alijs. scdm glo. i. d. c. qū. circa fi. ex̄ de sen. exco. c. si vero. et. c. qualis. dist. xxv. Et interdū bo nus dormitat homerus. ꝛ ait Oui dius de tristib⁹. Si quotiēs hoies peccant: iupiter sua fulmina mittat iupiter exiguo tpe sol⁹ erit: ideo cu ria supma posset iudices inferiores cōseruare ne vilipēdant a subditis: q: tāq̄ signū ad sagittā habentur: ꝛ odiū multoꝝ ꝑpter iusticiā icurrūt et insidias patiunt. c. qualiter ꝛ qū. le. ij. ex̄ de accu. Et leges pn̄t allega ri in spūalib⁹. glo. fi. in. c. cū ad verū. dist. xcvj. et pn̄t laici p̄dicare. p glo. in verbo. preter. c. bene quidē. dist. xcvj. nec debēt per iudicē delinquē tes tradi verberio: nec ad fustigatio nē q̄ bona possidēt vel pecuniā. per glo. in. c. qui cōtra. xxiiij. q. j. c. si res aliena. xiiij. q. vj. ꝛ p. l. vlti. ff. de i ius vo. Itē iudex negligēs qui nō facit iusticiā de suo subdito pōt ꝯueniri. scdm glo. i. c. p̄terea. xxiij. q. viij. Sꝫ nō imputat iudici si nō stetit per eū c. admonere. in glo. fi. xxxiij. q. ij. nec debet se exponere periculo mortis. Itē est etiā sciēdū iudici vtrū licen tia debet precedere: q̄d de iussu: q̄d de cōcilio: quid de autoritate: vel an trahant retro. ff. de aqua plu. ar. i. l. si aūt plures. et ibi p Bar. not. quē videatis. Et iudex spūalis pōt pre cipere laico vt puniat delinquentes bellū indicere: et in bello seq̄ hostes de precepto pape: ꝛ auferre cingulū dignitatis militie: ꝛ in exiliū pone re: vt dixi. videte glo. in. c. autorita tē. xv. q. vj. Sed quid iudex inferior est negligēs an superior potest sup plere. sic de hoc est glo. in. c. vlt. dist. lxv. Sed q̄d ecōtra si superior est ne gligens: dic φ iudex inferior cogno scit sup̄a sup̄iorē. scdm glo. in. c. vo lumus. dist. xcix. et p Bar. in. l. si iu dices. ff. de vari. ꝛ extraor. cog. Itē i quib⁹ casib⁹ iudex pōt augmētare vel minuere penā delinquētis in q̄ bus casib⁹ ꝛ quō. de hoc est glo. sup verbo. voluntati. in. c. si quē. ij. q. iij. ꝛ p legistas in. l. q̄d ergo. §. pena gra uior. ff. de hijs q̄ no. infa. Itē iudex in iudicādo an teneat seq̄ mediocri tatē inter rigorē ꝛ equitatē et quō. videte glo. in. c. disciplina. di. xlv. Sꝫ vtrū iudex in iudicādo debeat et te neatur citius sequi opinionē suā φ alioꝝ. gl. est i. c. iudicet. iij. q. vij. Itē iudex lata sn̄ia diffinitiua tradidit dictū gresserio ꝛ deperdit an credit iudici de dicto suo ꝛ alijs corā se agi tatis sic. glo. in verbo. cognitor. i. c. statutū. ij. q. vj. Itē q̄d de iudice q̄ p impudētiā dolū vel amore pecunie male iudicauit: certe in hoc destrui tur sentētia et virt⁹ hodie erubescit cū famuli ꝛ notarij dn̄oꝝ teneāt oia officia et litterati sunt improuisi: et cogunt pcstulare corā talib⁹ pc hdo

lo: laudant a dñis: q: qđ eis pcipit executioni demādatur cū quicqđ vi deāt ignorent sicut infans. ¶ Ulterius i qb9 casib9 iudex facit litē suā. glo. est in. c. dñs noster. in verbo. ciuitas. xxiij. q. ij. z p Bar. in. l. iudices. ff. de va. z extraor. cog. Itē esset qrē dū in qb9 casib9 recedit a iure: dicatis q in quinqʒ. Sʒ ad oēs fines vi deatis glo. in. c. miramur. distin. lxj. Itē in trib9 casib9 lex priuata priu dicat legi publice. scdm glo. fina. i. c. due sunt. xix. q. ij. Itē fit fraus legi quattuor modis. p glo. i. c. plerīqʒ. xiiij. q. iij. Itē plus vij. modis puertit iudiciū. tex. i. c. quattuor. xj. q. iij. Et ibidē an pdat pecuniā q eā dat iudici. Itē simplicitas est duplex: q dā est cōtraria dolositati: z ista ē bona. Alia est cōtraria rōni z discretioni: z hec mala. glo. in. c. si cupis. xvj. q. j. Itē qrit q sunt iudices qui pnt eoꝝ sniam iterptare. de hoc est gl. i c. sicut. j. q. j. Itē qui sunt fruct9 qui veniūt in sentētia: z qui peti pnt. de hoc est glo. in. c. cū nō liceat. xij. q. ij. et qđ me. cā. l. sʒ z part9. Itē an executor snie possit sūmarie cognoscere de incidentib9: z de qbus. de hoc est glo. in. c. dicenti. in verbo. cognoscatur. xxv. q. ij. Sed in quibus casibus sentētia vl error retractat. Itē debētur iudici sumptus cū labor nō fit sine fructu. scdm glo. in. c. charitatē. xij. q. ij. Item plus in septē casibus quis punitur sine accusatore. secūdū glo. in. c. de manifesta. ij. q. j. Itē potest iudex in expēsis parcere parti ratione personarū si paup succubuit: vel vidua et etiam ex causa. glo. est in verbo. siue. in aut. vt cleri. apud pprios epos. col. vj. z de man da. princi. §. si tibi. Et ratione scandali vel tumulti sentētia iudicis criminalis vel ciuilis debet retardari: vel postponi. c. placuit. de cōse. dist. j. vel multitudo delinquentiū mittī ad furcas. Sed de die in diē numerus certus. Et notetis q iudex sedens p tribunali potest magis honorare vnā partē q aliā. scdm glo. in c. nullus. iiij. q. iiij. cū enim causa ventilatur non debet sedere: vt ibidem. Item iudex sedēdo p tribunali aliquos videns vel audiens in expedi tione causarū blasphemare deū: vel iniuriam proferre potest illos cōdēnare in emendam absqʒ alia probatione ex eo q pbatur per ipsum factū. glo. est singularis in. c. deus omnipotens. in verbo. iudices. ij. q. ij. z per legistas in glo. in. l. j. C. qui z aduersus quos. Et rex francie vult ad vitam ingredi: quia seruat mandata. Nam ordinationem sanctam et terribilem preconizare fecit contra blasphematores: et deus scit quomodo loquitur contra iudices. Itē que est illa ignorantia iuris vel facti: que excusat. glo. in. c. turbatur. j. q. iiij. Item notetis q res litigiosa lite pendente potest alienari in septem casibus. scdm glo. in. c. fi. quis res. xj. q. j. Item illi qui dicunt esse

simplicitas duplex

res litigiosa qn̄ potest alienari

nesciētes malū cōmissuꝫ non eē ma lum videte tex. ꝛ glo .in.c.merito in fi.xv.q.i. ¶ Itē notetis ꝙ modi⁹ de linquēdi sunt diuersi igit̃ sint puni- tiones diuerse p̄mo est sola attēta tio:sol⁹ conat⁹:sola volūtas :sola ex pectatio:sola cogitatio:sola intētio: sola aggressio:solus ausus:sola solli citatio scd̄m glo.in.c.si q̄s attētaue rit de peni.dist.j. Item veniam⁹ ad quotidianū an accusatus de crimine corā iudice teneat̃ delictū suū ɔfiteri videte gl.in.c.ex penitētib⁹ in verbo nō pdidit dist.j.itē an iudex debeat recipere iuramētū delinquētis :vl' il lius quē scit se velle periurare sic:q: facit autoritate canonis glo. in cap. presbyter.xv.q.v.nec mos p̄rie iudē di ad barras vel mittēdi oragia i mō te pessulano excusat a culpa vel a pe na per glo.in verbo error in.ca. ecce ego di.xcv. ꝛ glo.in.c. venerabilis de consuetu.itē iudex supplet de facto glo.in.c.priusꝙ in verbo filiā distinc. xxviij.Itē nūquid iudici possit resi sti de facto Barto.in.l.j.ff.quoꝝ ap pel.non recip. Et per Bald. in.l.ab executore.C.eo tit. Itē quid agēdū sit contra cōfessum ꝛ ecōtra glo.i.c. j.xv.q.viij.Sed in quib⁹ casib⁹ quis videt̃ cōsentire glo.no.in.c.totū.ij.q j.item taciturnitas habet̃ p cōsensu in pluribus casib⁹ glo.in.c.j.distinc. xxv.item in criminib⁹ occultis pro cedit̃ ad torturā scd̄m Bald.in.l.iij. C.de episc.audiē. ꝛ Alexand.consilio. lxxvij.in.j.volumine.j.ij.ꝛ.iij.col.ici piente.in cā accusationis de crimine falsi. Et super incertitudine delinq̄n tiū q: nescit̃ ex quo ictu mortuus est qua pena puniēdi veniūt rōne icerti tudinis text .in.ca.si q̄ttuor.xxiij.q. viij. Et cū iudices seculares ꝛ spiri tuales autē ipsoꝝ detinent carcera tos in pcessib⁹ fiendis ne maleficia remaneāt impunita debēt mutuum auxiliū inuicē p̄stare.c.nō licuit dist. xvij. ꝛ gol.in.c.de p̄sbyteroꝝ.xvij. q. iiij. Itē in duobus casibus etiā post snīam ꝛ absolutionē q̄s venit ɔdēnā dus p gl.in.c.hs.in v̄bo dubietas.ij. q.iiij.itē in trib⁹ casib⁹ post mortem q̄s venit accusandus glo.in.c.j.xxiij. q.ij.itē de offensa tibi iudici facta an possis cognoscere de ea ꝛ determina re est gl.in.c.guilisari⁹.xxiij.q.iiij.in v̄bo anathematizauit . Et iudices nō admittunt̃ in testes nisi in duob⁹ casibus puta ad instructionē iudicis appellationis ꝛ sup hijs q̄ acta sunt in cā glo.in.c.statutū.ij.q.vj . Et iu dex pōt denegare iusticiā pter de lictū ꝛ penā duplicare pter contu maciā glo.in.c.iubente.xj.q.iij.item cui poti⁹ obediendū sit an iudici p uicie puta senescallo vel bailliuo gl. in.c.qui resistit.xj.q.iij.itē an sit.sem per obediēdū iudici nō in reb⁹ iniu stis:inhonestis vel contra incommo dū.c.non semper iuncta glo.xj.q .iij. ¶ Sed taciturnitas in quibus non nocet gl.in.c plerunꝙ.ij.q.vij . item notetis ꝙ in duodecim casibus q̄s admittitur per pcuratorem q̄ notā

tur in.c.si qñ.ij.q.vj.¶ Sed numqd negatiua potest pbari certe sic p gl. not.in .c.accusato2.vj.q.v.z ibi habe tur quõ ẽ triplex negatiua. ¶ Que ritur an cõmissarij delinquẽtes in iu risditione o2dinario2 sint puniendi: de hoc in.c.j.in verbo causa.vj.q.iij. Item nunquid in co2rectiõe fienda vnius testis sufficit certe sic:z i alijs sex casibus p2imo vbi nullũ fit p2eiu dicium.itẽ in casu denũciatiõis.ite3 q̃tum ad faciendu3 p̃sumptionẽ.itẽ vbi agit ad negociũ impediendũ.itẽ in casu.c.peruenit extra de testi. Item in.c.j.ij.q.v.z videte glo.ibi. Et si q̃ ratur q̃ sunt modi cõuincendi pote ritis videre glo.in.c.nos secũda.q.j. z sunt quattuo2. Sed tribus modis quis co2rigitur a vitijs scõm glos.in capitu.pluit dominus de peni.disti. iij. Et ista sufficiant iuuenibus et q̃ caret decreto vendat tunicã suam z emat. Item qui dicuntur esse dome stici. Et qui sunt illi qui recusantur. Item an accusato2 z testis repellan tur p inimicitias p̃teritas glo.est in. ca.j.z alj.q.v.itẽ que sunt ille senten tie que requirunt seruari o2dinẽ iu ris z que nõ z quomodo pp̃ter su spitionẽ quis non remouetur ab ad ministratiõe glo.est in.c.j.ij.q.j. ite3 regnũ est indiuisibile scõm Bald.in autẽ.hoc a inpli9.C.de fideicommis. sicut auto2itas maxima non diuidit et ratio2ne auto2itas ipsius dignita tis minuatur per text.in ca.j in feu. quis dicatur dux.õ seu.marchio.col. x. ¶ Quinimmo suadet subdito2ũ vtilitas z expedit multitudini vt ab vno rege regatur text.in.l.ij.§.nouis sime.ff.de o2igine iuris vn9 ergo p2i ceps duodecimo methaphisice.ite3 vtrũ necessitas excuset et quõ glo.in c.sunt.xxxij.q.iiij.item quando sunt plures patroni z disco2dant.vel etiã inter patronũ z episcopũ. Et iuris patronat9 vide glo.in ca.Si plures xvj.q.iiij.item an pater non possit ieiunare per persona3 filij sic:z non per aliũ per glo.in.c.Penitentia de peni.dist.iij. Et fili9 patrẽ sequitur i trib9 aut quattuo2 casibus. S3 ma trem sequit quo ad cõditionẽ gl. in c.dicat.xxxij.q.iiij.ite3 potest iudex commutare penam in aliã que mul tũ non differt per glo.in.c.innocens i v̄bo clemẽtio2.xxij.q.iiij.itẽ greffia rij z notarij puniuntur qui vltra ta xam iudicis a partibus accipiũt pe cuniam etiam a sponte p2out Bal. in auten.Sed hodie nulla.C.de epi. z cle. ¶ Item ad hoc q̃ consuetudo p2eiudicet iuri nouem requiruntur glo.in capit.si ultra dist.viij. ¶ Itẽ sciatis q̃ soli habitantes obligãtur ppetuo legi seu cõsuetudini ciuitat̃ scõm glo.in verbo peregrini.ca que contra dist.in.viij.et ibidẽ dicitur q̃ id quod deus p2ecipit semp fit de iu re p̃fert ɔsuetudini vel ɔstitutioni. Et possunt partes cõtrahẽtes com muni cõsensu cũ iuramẽto venire cõ tra consuetudinẽ si causa subest. q̃s secus in statutis p glo.i.c.in hijs di

ftin.xj. Et alibi legitur ad quãcunq ecclesiam veneris consuetudinẽ illi9 seruabis.xij.distin.c.illa.lxj.distinct. quisquis episcopus potest inducere nouam consuetudinem in sua eccle sia quo ad officia celebranda glos.fi. in capitulo presbyter dist.xc. ¶ Itẽ omnes franci τ gallici sunt obligati et hypothecati p defensione patrie τ regni scdm glos.in.l.in odoptione. C.de ado. Incendiarij quomodo pu niũtur est glo.fi.in capitulo pessimã xxiij.que.viij. ¶ Item in quib9 cri minibus τ quomodo delinquens sit relaxandus tex.in cap. Si clericos τ ibi Gemi.de senten.excommuni.li. vj.τ per bar.in.l.j.et in.l.diuus.ff.de custo.reo.τ per Bal.in.l.nullus.C.d exhiben.reis. Et notetis ꝙ iudex re futans elargitionem fieri punitur p superiorem per decto.in.l. Si vero §.qui pro re.ff.qui satisdare cogan tur. ¶ Item posito ꝙ delinquens non confiteatur delictum dumtamẽ sit conuictus testibus potest cõdem nari ad mortem Fely.in.c.ad nostrã de proba.in prin.ij.col.facit.l. q̃ sen tẽtiam.C.de penis. ¶ Item minor agit siue tuto.vel curato.in.vij.casi bus de hoc est glo.in.ca.certis d cau sis.xv.q.iij. ¶ Item que cause sunt tractande diebus feriatis glos.in.c. j.xv.q.iiij. ¶ Item iudex potest iu sta de causa saluare infamiam delin quentis Barto.consilio.cx.colo.fi. ¶ Iudex alicuius loci vbi pcedit cõ ra aliquez ex officio suo ꝙ lz nõ pro bet certe iudex nõ tenet i expẽsis.l. mouẽte.C.de delatoribus.li.x.τ.l.fi scus.ff.de iure fisci.§.delatoris facit l.ij.C.q̃ accu.nõ pos. Et hoc verum si iudex hz vehementes pbatiões qd habuerit iustã cãm pcedendi Et idẽ in notario petente scripturas ab ab soluto ar.l.q̃ solidũ.§.etiã.ff.de le.ij. τ qd nota.ber.τ inno.in.c.finem. Re uocabit.extra de dolo τ cõtu.item τ nota vna causa ptinente ad res pu blicã absente delatore vel mortuo iu dex põt illã cãz pficere ex suo officio l.penul.in prin.ff.de pu.iudi.τ. C.de aboli.l.ij.τ põt iudex iubere vni.scds bar.τ rebuffi in.d.l.monente. Et ma gis releuat q̃ facit ex necessitate: ꝙ qui facit ex voluutate.l.fideiussor.§. necessaria.ff.q̃ satisdare cogunt.τ di gnus est venia q̃ supiori obtẽperat l.libero.§.fi.ff.de his q̃ nota.infa.lz qd d delato qui notificauit curie seu iusticie an teneat molestato vt ꝙ sic l.j.§.icidit.ff.ad turpi.contra vt in.l. nulla macula de delatorib9.li.x. Sed dic aut qs instigat iusticiã nõ facien do ptez τ nõ tenet ad expen.l.athe letas in fi.ff.de fal.aut istigat pbatio nes vel alia faciendo τ tenet gl.i.l.ob hoc.ff.de his q̃ nota.infa.τ rebuf.d. l.nulla.itez nota ꝙ attendit ꝯsuetu do in delictis puniendis.C.de decre tis decu.in rub.τ.l.ij.ff.de reg.iur.τ q̃squis.C.de peti.bono.subla. lib.x. item scias ꝙ iudex volens tenere as sisias in castro põt retinere vnuz ho spiciũ donec dictã assisias tenet vide

l.gramaticos.C.de profes.& me. ibi suscipiat nisi essent alta loca vbi morari possent vt ibi.item nota q latrocius punit qui in flagranti crimine deprehendit & dicit antequam id esse in flagranti antequam comutet occultata tep. ibi recentes & ibi.dy.in.l.eemines.C. de suscep.li.x.Item nota q litigantes eundo & redeundo sunt tuti nec debent vexari a creditoribus p debito ciuili tep.in.l.nullam.C.de nauicularijs seu nauclerijs. li.xj.& ibi docto. nec psonis.nec rebus in tep.ibi omni securitate non enimvenit secure q non potest redire secure plene p bar to.in.l.j.ff.ad.l.iu.maiesta.& l. sciendu.ff.de leg.& l. vtimur.ff.de sepul. vio.Sed quid de bladis & alijs reb abscoditis apriuatis et positis i ecclesijs sicut rustici faciunt in fraudem creditorum dic q non ds fieri nec tolerari tep.in.l.frumenta in fi.C.de susceptoribus prepo.li.x.facit.l.fi.C.de offi.recto.pro.& l.basilica.de ope.publi.item nota q vnus officiarius seu iudex tenet aliu iuuare.In armis & in alijs factu et exercitiu iusticie concernentibus.l.nauarcharu.C.de nauicularijs li.xj.Sed si tu cupias videre omnes materias saluegardie vide plenissime rebuf.i.l.ab hijs .C.de naui.li.xj.Sed bn nota q saluagardia bailliui nec senescalli ordinariam iurisditiones no tollit gl.:.& doc.i.c. ad audientia ibivices appellationis extra de ap.et.c.fi.extra de ofir.vti.vl inutile et deci.del.lvj.ites iudex pt co stituere salariu p bono reip.scos reb. ibi i.d.l.nauarchaz eo.li.et ibi no.q qd de bono ope quis laudari ds et de malo ope vituperari et punir.et res ds coditionari scdm coditiones psone scdm rebuf.i.l.nouum.C.de pdijs et oib reb nauiculariorum li.xj.et.l.licitare.§.merca.ff.de pub.et.§.filc. et i aute.de eccle.ti.§.ad hoc.Sed cet vi dendu si baro cares seruiete i sua iurisditioe possit subditos cogere ad exercendu officiu seruietis p pte,affirmatiua d: q officia publica liberi & igenui ad honorabilia qs pt copelli administrare & agere.l.scim.C.de ad uo.diuer.iu.et.l.fi.ff.de mu.et ho.§. iudicadi.et.l.j.C.ne qs liber. iuitus actu reipu.gerere cogat.li.xj.pcipue hodie cu fintvilis oditioie et fame tenuis.huic d: q officia.q veniut ge reda redudaret i dedec electi id officiu recipe necadministrare tenetur nec copellit vt ibid cocordat.l.et.omiu et.l.ei artificij et.l.seqn.ff.de op.lib. ita nec baro tenet accipe offm puus si esset suo gni dedec.l.j.C.de senatus. clau.tol.et.l.iul.scribit.ff.si qs omissa.ca.testa.et subueniedu e illi q pudori.suo pcit et voleti ei dedec euitare .ff.ex qui.cau.ma.l.i eades ca in fi.et posset licite dici ex pdictis q vo minus est debitor iusticie et teneret vadia seu salariu. cstituere subdito vl extraneo vt seruies efficeret cu labor sine fructu ee no ds plene de laborevide in meo coci.vltimate p me pdito lug.de pignora.et alien.iusticie

vel quilibet annuatim seruiret: alias parum esset iura condere vel sententias pferre nisi executioni demãdentur. Istud officium nullam infamiam inducit; quia illi creditur in multis. Sed venditores carnium tabernarij abiectis vt pastiferij cloacarij caprarij porcarij et qui vendũt sal vel oleum. vel lardum. vel cepas exercēt tales artes vilissimas. l. ne qs. C. de dig. li. xij. ꝛ ibi rebuffi. Sed qd ē baro vel nobilis habēs hereditatem vel mansum opulentum cum iusticia forte vel sine reperitur rusticus quidam volens emere an debeat sibi vendi certe dic ꝙ non ex eo ꝙ posset esse molestus et nimis superbus quia rustici superbiunt cum ditantur et sic nō admittitur quilibet ad emendum de hoc est text. i. l. quotiens. C. de agrico. et mancipijs. li. xj. nec est peior superbia ꝙ locupletio pauperis: hic dicit specu. ꝙ rustici garrulitatē existimãt autoritatē. Et nemo dꝫ egredi terminos suos et alterius aspirare ꝙ sua conditio potiat. iuxta poeticū. Qui bene latuit bene vixit. Et inter formã debet quisꝗ manere suã. l. si coartalibus. C. de coartalibꝰ ꝛ principibus. lib. xij. scḋm Aristo. ꝙ rusticꝰ ad cōuersationes bellicosas ꝛ etiã honestatis est inutilis cū ipse nec quicꝗ afferat granū salis. Et cum alij afferūt egre moleste fert. Et pōt dici dicat illis q̃ sunt de mala stirpe pereati maiorꝫ vestrorꝫ exēpla vobis piu dicãt. d. l. si coartalibꝰ. in fi. Rebuffi cōclusiue ornat doctrinã xpi: qui ea que sue cōditioni sunt apta. facit. c. apud. xxiiij. q. v. Et vbicūꝗ fit abiectio dꝫ fieri vt molestia euitet. arg. l. si scitū. ff. de fideiuss. in pn. bene tñ pōt duobꝰ vel tribꝰ rusticis vēdere: vt supra per Rebuffi. Exinde potes dicere qḋ proijciēs turpia in puteo fonte vel aqueductu punit arbitrio iudicis. ff. de extraor. cri. l. j. §. j. Sed si in fonte vel puteo priuato tenet actiōe iniur. et ad interesse. l. is qui in puteū. in prin. ff. qḋ vi aut clam. ꝛ arg. l. apud trebatiū. ff. de aqua plu: arc. tradit Jaco. rebuf. in. l. decernimus. C. de aqueductu. li. xj. ¶ Itē no. ꝙ in puteo nec ripa fluminis debet aliqḋ fieri puta immūda lauare desup̃ ne poculū aque corrūpatur ꝛ pōt phiberi. tex. in. l. cū supra. C. de re mili. lib. xij. secus si inferiori loco et sic facit cōtra lupū. ꝛ ex eadē. l. dicit ꝙ cedēti bonis camisia si sit preciosa est illi auferēda aut saltim excãbianda. ¶ Itē nota ꝙ si quis habeat ppositū fraudulētū pōt illi fieri phibitio. l. vorax. C. de numerarijs actuarijs. lib. xij. Itē nec pōt qs baro opprimere subditos: nec etiã iudex vel eccl'ia numerū supabūdantē expēsis illorꝫ nisi solū illos qui suffiaiūt ad custodiã et ad officiū necessariū. l. in officio. C. de appari. comitis orietis. li. xij. ꝛ in aut. de iud. §. hijs qui causas. col. vj. ¶ Itē iudex exercens iurisditionē vltra terminos

sue iurisdictionis ꝛ etiā seruientes
sūt capitalit̃ puniēdi .l.oēs.C.de co
hortal ibus ꝛ ꝑncipibus.li.xij. Et i
hoc ꝛ alijs multis clauis iusticie er⸗
rat cū delicta maioꝝ celat text.in.l.
ad splendioris.C.de diuer. offi.' Et
executans vltra moduꝫ pōt seruien
tibus resisti impune ꝓpria auctori⸗
tate.l.cōtra.C.de executoribus ꝛ ex
actoribus li.xij.ꝛ ibi Bar. ꝛ rebuffi
et si ꝓbetur criminosus pōt puniri
Idē vnus officiarius non dꝫ se in⸗
tromittere de officio alterius.l. ap⸗
paritores et ibi glo.C.de apparitori
bus ꝑfecti annone. Et nil pōt face⸗
re vnus iudex nec seruiens in iuris⸗
dictione alterius nisi reqsito baro⸗
ne ꝛ ibi insinuata cōmissione secun⸗
duꝫ rebuffi in.l.j. de executoribus ꝛ
exacto. in fi.allegat .l. cum vnus.§.
is qui.ff.de bo.aucto.iudi.pos.et in
§.si iudex de pace tenenda et si al's
faciat punit̃ est cū puniendus tāq̄
vsurpās.l.missi ꝺ exactio tribu. Et
nota ꝙ diuersa officia dicunt̃ eē mē
bra reipublice secunduꝫ rebuffi in.l.
apparitioni.ꝛ ibi nota.C. de appari
toribus ꝓconsulis.li.xij. Et posito
ꝙ ꝑses prouincie faciat constitutio
nes que publicā vtilitatē respiciunt
non valet reformatio nisi per regeꝫ
vel eius curiā supremā fuerit appro
bata tex.in.l.si quid extraordinariū
C.de ꝺleg.li.x.ꝛ ibi doc. ꝑcipue i pre
iudiciū baronum ꝛ ordinarioꝝ.ego
credo ꝙ isti dn̄i barones in hoc dor
miunt ꝛ male. Et in concilijs voca⸗
ri nō dn̄t mulieres nec miores cum
nō habeāt saniū ꝯciliū vt ibidē ꝑ do
cto. Sꝫ nūqd noia existētiū dn̄t scri
bi vt sciat̃ que sit sanior ꝑs dicvt ibi
qḋ si oēs ꝯsentiūt nō ē licitū expri⸗
mere vel si aliq ꝑticulariter ꝛ tūc te
net̃ noiare veritū si scriptura publi
ca faciat mētionē ꝙ fuit actū ꝛ ꝯclu
sum ex maiori parte certe stab:t̃ tali
scripture scḋm ea q̄ notant̃ i.l.j.C.ꝺ
fide istru.ꝛ iure haste in ꝟbo ordiet
ꝑ rebuffi i fi.finali. ꝺ.l. si qḋ extraor
dinariā Bal .i. l.nō ambigi de legi.
panor.i.c.audit̃ extra de elec. Qui
immo si vniuersitas. capl'ꝫ.vl' colle
giū extra locū ordiatū fuerit qḋ cō⸗
clusum vbi solebant se ꝯgregare nil
valet ꝙ actum ē nec ꝯclusum tex.in
l.qtiēs i fi.ꝑ rebuffi.C.de ꝺlega.li.x.
ꝛ i. l.ij.de decurio.ꝛ.xxiiij.di.c.i noie
dn̄i in ꝟbo i vrbe ꝛ ita tꝫ Bal . in.l.
noiatiōes ꝛ ibi Bal.C.de appel.di:
Itē scias ꝙ vniuersitas criminalit̃
accusata ꝑt ꝯparere ꝑ sindicū scḋm
Bar.i.l.ad qḋ ꝛ.l.nullis cū legibus
sequētib⁊.ff.qḋ cuiusq̧ vniuer .ꝛ ita
rō ē q: difficile ē oēs ꝯsentire ꝑ. l.sꝫ
si ex dolo.ff.de dolo ꝛ.l.aliꝺ.§.refert̃
ff.de re.iur.nec oēs pn̄t puniri cria
lit̃ cū multi pn̄t eē inocētes ideo cō
uertit̃ i penā pecuniariā.l.qnq̧ sum
mate.C.de decur. Qualit̃ āt puniat̃
vniuersitas deliquēs dic ꝙ si cōmi⸗
sit delictū execrabile vt heresim tūc
patit̃ aratrū.l.si vsufructus.ciuitati
ff.q.mo.vsufru.amitt. Si āt aliꝺ de⸗
lictū puta cōe ꝛ tūc si appareāt de⸗

vniuersitas quod puniat

linquētes vel ꝑmouētes tūc illi soli puniātur.l.capitalium.§.solēt.ff.de pe.si aūt nō appareat tūc puniatur vniuersitas in pecuniariā vt.s. Et collegiū ō: regulariṭ interdictū: nisi sit approbatū a pncipe.l.iij.§. i summa.ff.ō colle.illi.ꝛ ciuitas ē collegiū ꝛ sufficit ciuitati se tacite esse approbatū si lōgissimo steterit tpe tacēte supiore vel barōe ꝛ approbatie ꝛ cōsensus:ꝑsumiṭ iteruenisse.l.si putaſ C.de peti.here.l.vēditor.§.si ꝯstat. ff.cōia pdio.ꝛ tales psit acqrere hre domū ꝛ archā cōem ꝛ sindicos.vide ꝑ rebuf.in.l. pāphile.C.de diuersis pdijs li.xj. Et restauratio seu reparatio muroꝝ nō pt fieri pncipe in cōsulto .l. restauratiōi. C.eo.ꝛ bart.in l.sacra.ff.de re.di.ꝛ.l.opꝰ de opc.pu. reliq̄ vide in ṽ si subsequēti Tabellio requisitꝰ teneṭ facere seu recipe instrumētū.al's puniṭ.l.iubemꝰ in fi. C.de defen.ciui.in autē.de armis.§. fi.col.vj.falliṭ si reqriṭ hora extraordinaria.l.si solutur.ff.de solu.ꝛ qñ appella.sit.l.j.§.qō ḡ ꝛar.l.cū pronꝰ in fi.ꝛ.l.iubemꝰ.ff.de ope.li. Scdo si ꝑtextu īfirmitatꝫ ar.l.eiꝰ artificij.§ fi.ꝛ.l.interdū.ff.de ope.liber.ꝛ.ff.de vaca . mune.l.si .§.pen. Tertio si sit suis ꝑprijs negocijs occupatꝰ ar.l. ls in fi.ff.de arbi.ꝛ.l.pñes.C. ō serui. Quarto ꝑpter inimicitias reqrētis ō.l.ls.ff.de arbi. ꝛ. ff.de excu.tuto.l. athlete.§ remissionē pcipue siuenit ex pte notarij ar.l.si merces.§. culpe.ff.loca.ꝛ.l.in hijs. Quinto si non soluaṭ ar.in autē.vt iudi.sine quo quo suffra.§.hec oia ꝛ.C.ō test.l.qm̄ et notariꝰ ds esse liber hō imo si notariꝰ sciat se hr̄e aliquā q̄litatem vel defectū rōne cuiꝰ instr̄a ꝯfecta ab eo nō valeāt certe teneṭ pti ad intereē qō est notabile scd̄m bart.ꝛ rebuf. i l.gñali.C.ō tabularijs li.x.ꝛ notariꝰ nō pōt eē miles.l.nullꝰ.C.eo. Item notariꝰ nūq̄ ds scribere nisi ea q̄ vidit sicut realitatē pecūie.l.si ex pcio C.si cer.pe. Bal.plene in rubri.C.de fide instru.v.col. Et notariꝰ scribēs contractū illicitū nō puniṭ pena falsi ꝛ hoc nisi in contractibus in q̄bus hoc est exp̄ssum.l.iubemus .C.de te sti.ꝛ doct.in fi.l.oē semen.C.de peti. bo.subla.li.x. Idē notarius excusaṭ ꝑpter actuū multitudinē in auṭ. de tabel.circa medium.col. iiij.scd̄m rebuffū in.l.placuit. C.de collatiōe fundoꝝ li.xj.aliqua vobis volo dare.de ocio ꝯtra quosdā aduocatos bestiales qui plus aialia q̄ sciētiā diligūt philosophus ōt q̄ sciā nō hꝫ inimicū nisi ignātē ꝛ tales sciētificos deridēt ꝛ ego scio Ruffū figtū ait seneca.ad lucillū epi.xvj. ocium sine lr̄is mors ē ꝛ viui hois sepulṭa ꝯcordat ꝛ tulꝰ li.vj.tusculanaꝝ qōnū nil dulciꝰ ocio lr̄ato viro ociū ꝛ iercia redarguiṭ.l.pupillꝰ i fi.ff.de his q̄ in fraudē credi.ꝛ.l.vnica de mēdi.vali. ociositas ꝛ voluptas arma sūt hostis āti q̄ ad miseras aias capiēdas.c.nisi pdē §.verꝫ de renū.ꝛ ille ruffꝰ ip̄ cupit sci re noua ꝛ semiare discordias nescio

Tabellio q[ui] requisitus negare non debet Instrumentum

Ocium.

si sit mortu⁹ aīa requiescat cū sanctis gaudet ei de malo alteri⁹. ⁊ de bono ꝯdolet. lōge distat a me nescio si ista itelligit nulla salutatōe vtebat̃ si viuat hec vitia sūt sibi i apto atrū ꝫ ve nenū in ore ⁊ corde gerit vindictā si posset q̄rit cū suo veneno ꝯsumit̃ co medat igit̃ butirū ꝫ cū melle vt sciat ⁊c. Et q non pficit potius tacere ꝺꝫ tex. iūcta glo. inverbo cum facultas in. c. non pōt. xxiij. q. iiij. et. c. si quādo. xj. q. iij. Et ex ide nota ꝙ si iudex dicat nos occupatus alijs negocijs qd̄ sufficit in terminis gn̄alibus licꝫ cāc nō exprimant̃ in specie scd̄m re buffi. C. de metropoli. berico. lib. xj. Et ibi dr̄ ꝙ vulpianus nobilis fuit oriundus a ciuitate tiro. ff. de censibus. l. j. nec obmittas qd̄ notarius scribens testamētū qd̄ tūc erat ipso iure nullū nihilominus punit̃ de falso. ff. de fal. l. si q̄s legatū. nec obstat l. si q̄s aliq̄d. §. testīn. q: ibi loquit̃ i sb̄scribēte: i q̄ aliō ē ꝙ i scribēte bar. in. l. q̄d ergo. §. si aūt. ff. de infa. fali. i. l. j. C. de sepul. vio. Itē istrm carēs solēnitatē debitā nō ē sine suspitiōe falsi. scd̄m Bar. ⁊ Rebuf. i. l. nulli. C. de nume. actua. li. xij. Itē notari⁹ facit litē suā q̄n pl⁹ vel min⁹ scribit ꝙ debeat: q: tenet̃ pti lese ad iteresse. scd̄m gl. i ỽb. litē suā. ⁊ ibi Rebuf. i. l. q̄ mīeraui. C. de nūe. act. li. xij. alleg. l. si. ff. si mē. fal. mo. di. Sꝫ i hijs que autoritatē hn̄t sola autoritas suffi cit sine subscriptiōe. p glo. i. l. cautio nes. C. de solu. ⁊ libe. debi. ciui. li. xj.

Itē istrm ē pbatio pbata. ⁊ nō pbāda: ⁊ ỽitas apparēs. scd̄ꝫ bal. i. l. ipe rato: la. j. ff. d̄ sta ho. ⁊ i. l. q̄tiēs. C. d̄ iudi. fallit i enūciatiuis ⁊ q̄litatibus vbi nō credit̃ istrō. bal. i rub. de fi. instru. ⁊ Card. i. c. fi. vlt. col. de fi. istru. venio ad q̄ōnē de fctō ē ꝯsuetudo ꝙ subditi tenēt̃ filias baronis marita re baro habuit ⁊ nō petijt subditis spacio. l. ānoꝝ: vl̃ cas⁹ nō euenit q̄rit̃ q̄d iuris: vr̃ ꝙ nō currat ꝫ eū. p no. i l. i filijs. C. d̄ decu. li. x. ⁊ ibi gl. Sꝫ ꝫ de. l. p̄to: §. hoc interdictū. ff. de no. ope. nū. ita facili⁹ ipedit̃ ius futurū ꝙ factū. ff. d̄ vsufr. leg. l. sēp: onꝰ. ate lus certe videret̃ dn̄s destitisse a iure suo cū erat i ptāte baronis vtēdi illo iure ⁊ p̄scribit̃ ⁊ ē sibi negligētia iputāda. ad idē bal. i. l. hec aūt iura. ff. de ser. ru. p̄d. bar. i. l. cū scim⁹. §. si lud. C. d̄ agri. ⁊ cēsi. li. xj. Inn. ⁊ doc. i. c. cū dilect⁹. d̄ capel. mo. ⁊ ibi Fely. col. vij ỽ si. ⁊ iq̄tū. Abb. ⁊ Inn. ⁊c. de p̄scri. Joh. fab. isti. de iur. ꝑso. §. pe. col. pe. meli⁹ p bal. i. c. ex pte. el. ij. d̄ testi. vbi dicit cē casū mirabilē. i. c. sā. cim⁹ ỽ si. si nō fuerit necesse. de feu. sine cul. nō amit. i vsi. feu. plenissime p Fely. i. c. cū accessisset. d̄ ꝯsti. col. x ỽ si. scd̄a rl̃a ē. Itē vnaq̄ꝙ res de facili ad suā naturā reuertit̃ p. l. si vn⁹ §. ne peteret. ff. d̄ pac. nā oēs hoies ab iitio erāt liberi ⁊ cū de libertate agit̃ pl⁹ vēit pōderāda ⁊ cario: ē ꝙ vita. l. libertati. ⁊ ibi bal. C. d̄ pa. po. ⁊ ista i fctō ꝯsistit nō i iurisdi. q̄ pn̄t p̄scribi: immo isidiari vr̃ vite q̄ oib⁹

aufferen balcu
ius reddend

libertas omnibus
ab initio.

de pen. lap^a.

bonis insidiat Bal. i auct ē. q̄ ma ter. C. de reuo. dona. Contenti enī debent esse ne supra iuris mēsuras augeri affectent. c. si quis eps in fi. vij. q. j. et. l. si cōstiterit. C. fini. regū. Et illa sententia venit preferenda inter dnm z subditum: que maiori nititur pietate. tex. et glo. c. si quis in verbo humanius. xxiij. q. j. Et ius eligēdi rectorem in ecclesia et rex et per centum annos non fuerit vsus vide rebuffi in. d. l. in filijs: consuetudo. vbi aliquid experitur est seruanda. l. iij. ff. de testi. Et scias q effect⁹ consuetudinis nō extenditur extra territorium suum. l. extra imperiu ff. de capti. z. l. in bello. §. manu tenenda. pendente processu in curia senescalie aruernie inter dnm anthoniū de rupe forti et quosdā hoies man si devaliop et vidi opi. multum ma cras super quibus non habet villa iurisdictionem nisi pensionē annuā et taillha quattuor casuum debetur ratione imperij seu alte iusticie. Et esset videndum si recognitio per illos potuit fieri in preiudicium dñi de allegrio qui est verus dñs totius iurisditionis dictorum hoim cogita et dico q a volente non licet accipe recognitionem nec valet z videnr esse potius facta cā concussionis q̄ gratis. p tex. iuncta gl. in. l. j. C. de salganio hospitibus nō p̄stādo. li. xij. mo dica forte a volētibus ar. l. solent. ff. de offi. pre si. z. ff. como. l. in rebus. §. p̄nt vide rebuffi in. d. l. j. de salganio

zc. Et supior non dz sibi ad iniuriā reputare si inferior vl' subditus veritatē inuestigauerit vbi pcipue publica tractat vtilitas. l. tyrones z ibi gl. fi. §. de tyronibus. lib. xij. ita nec baroni nec comites cōtra subditos Et familia diuidi nō dz. p gl. i. l. vij. q. C. de filijs officialiū militariū qui i bello moriunt. li. xij. Societas colligit ex actibus oposis hinc inde factis: tractus ōndunt voluntatē z cōsensum scdm q̄litatē actuū p Bal. i c. de bnfi. fra. in fi. in v̄bi. feu. z p moder. in. §. altero. l. titiū z meuium. ff. de admi. tu. laboribus z multis casibus auget z q̄rit p̄rimonium z si de funct⁹. C. arbi. tu. opa inter fratres simul negociātes p̄sumit gratuita z amicitia fraterna ipēsa. l. ex duob⁹ in pn. ff. de neg. ge. Et sil' stare aliqd opat. l. ptor. v̄. s recte. ff. de edendo simul stātes vt vnus dare auxilium alterius glo. cle. j. de pe. Nota si maior dz dare electionē minori in ptagijs fiēdis certe sic in casib⁹ i qbus hoc puilegiū ocedit. l. is cuius z ibi glo. i v̄bo eligat. C. de hijs q se desernit li. x. al's est falsum qd d3 et. C. de me. l. ij. li. xj. Societas int frēs augmētat dilectionē z eos adiuicē reddit cariores z militia z studiu hau rit fratnā dilectionē tex. i. l. cu alle gas. C. de castreñ. peculio li. xij. S3 dōnt na scia adisicat in ocio seu reqe milicia v̄o i tumultu nec dnt docto res legētes iudices nec pdicatores puersare cū laycis i plateis z vagari

Indiuisionibus electio minori.

delugo/co inj

Ꝭz attenti in studio q̄ vagus scolarium ⁊c. C. de tyro. l. j. li. xij. Ita milites dn̄t esse in ꝯtinuo exercitio. C. de re mili. l. milites. li. xij. Et sciētia adulterina tradit̄ in abscōso ar. in plye. ff. §. hec aūt tria in glo. ibi i bona pte. nec dz turbari aīa seu spūs audiētis nec doctoris nec iudicis. l. vniuersos. C. de studijs libera. li. xj. Et de mō viuēdi dn̄t q̄ milites dure ⁊ aspe viuere dn̄t ⁊ cibaria grossa eisdez dari nō vti cibarijs delicatis nā si deficerēt grossis vti nō possent ex q̄ lederet̄ res publica. l. repetita. ⁊ ibi doct. C. de eroga. militaris annone. li. xij. litterati ꝟo pauco cibo. Sed delicato cū optimo vino clare to aque mixto nā xp̄s miscuit ita et nos debemus miscere. Idē doctores nō p̄nt vti sp̄ insignis doctoralibus. l. oēs. C. de honoratoꝝ vehiculis. li. xj. p̄nt tn̄ si volunt corā rege vt ab alijs discernant̄ ⁊ laus eis afferat̄ vt ibidē p rebuffi. Et doctor et iudex dn̄t alios p̄cedere i moribus immo ppter defectū illoꝝ posset licite reprobari. l. magistros de pfes. ⁊ med. li. x. et dz esse approbatus et requirit̄ p̄sentatio et iura. lepte ē docto. vt ibidē. Nihilominus dn̄t habere virtutes fortitudinis ⁊ vim ipsius fortune sufferre patiēter. l. red dat̄ ⁊ ibi docto. de professo. ⁊ medi. nec dz curare de prospero vel aduño lucrū versat̄ in operibus mie aut̄. ō herc. ⁊ fal. §. si vero expēsium. Et nota q̄ qui ter seu trina vice bñ se habuit in aliquo exercitu vel actu potest dici virtuosus et bonus et sufficiens. l. athletis. C. de athletis. li. x. Et qui vincit aduersarijs corruptis non dicitur vincere sicut vnus capitaneus alium mediante pecunia ita nec doctor promotus doctoribus corruptis non gaudet p̄uilegio. d. l. athletis supra allega. et ibi rebuffi q̄d de epō ⁊ abbate ⁊ alijs dignitatibus ego idē concluderē q̄ vera symonia vt dixi. Sed si sciētia illi⁹ sit notabilis non dz examinari vel saltē leuius. glo. et Cardi. in cle. j. §. ij. de iureiur. Et attēde tu iuuenis et considera q̄ duo sunt tēpla. Est em̄ tēplū virtutis: et aliud templū honoris: et ad tēplū virtutis est de necessitate operari ⁊ pertrāsire anteq̄ peruenias ad tēplū honoris. et credo q̄ ista sunt verba bti Vincētij: ⁊ doctorandus qui habet testimoniū populi puta cōdidit opera manifeste: certe est pmouēdus sine examine. c. nullus. le. ij. xxiij. dist. Abb. i. c. cōstitutus. lo. ij. de appel. Et finaliter si vis ad sciētiā ingredi: ⁊ ex illa viuere honestatē serua: ⁊ caueas ne te dedices: nec inclines ad culturas agroꝝ: nec inuoluere alijs negocijs tex. est nota. ⁊ ibi Rebuffi. in. l. nulli⁹. C. de fabricē. li. xj. i fi. Et i loco honesto nō decet eē p̄sonas ihonestas. l. ij. C. de sacrosan. eccle. imo etiā in ludis est honestas seruāda. scdm Rebuffi. i. l. signa. C. de spectacu. li. xj. et ibidē dicit et tradit quō meretrices

tēplū virtutis, et tēplū honoris.

honesty locus.

minus adus generatia deuotat

ſtudiū gnale quod dicatur

extra dnt extrahi a carrerijs publi-cis. Jtez nec dnt tolli aialia morbo ſa i paſquerio ſano.l.ediles.ff.de via publica z.l.ſi pdiū.C.de edi.acti. z infirmi ab infirmitate cōtagioſa z ejici extra loca .ff.de cloa.l.j.ibi nāt celū peſtilans z ruinas zc. Jtē nec carnes corrupte iuxta .§.cura car-nis. Jtem nec furche plātari invilla nec ēt ppe pp̄ter fetorē. Siſr nec fe-neria ad tenēdū fenū i carrerijs pu-blicis, vel palee ppt timorē ignis.l. puincialiū.C.de eroga.milt.ānone glo.i.l.fiſtulā.i fi.ff.de ſer.w.p̄. Jſta ſūt plꝰ q̄ de hōeſtate z cadere pn̄t i p̄cepto iuſticie z emēda. Sz qz d ho neſtate tāgimꝰ theſaurꝰ clicorꝫ ē ho neſtas z hōeſtas p̄fert lucro ſcđm bal.i.l.rep̄hēdēda.C.de here.inſti.z ſubſti.ſub ꝯdi.factꝫ. Sz qn̄ dicat ho neſte factū ſeu actū gl.i.l.q̄ vtilit. ff. de ne.geſ. Quinimo ius honeſtatis vr̄ exceptū ab oi ſupioritate.l.qđ ex libera z ibi bal.C.de ope.liber. Jtez nec ē honeſtū nec vtile q̄cqđ lz ſcđm ſpecu.ti.de aduo.§.j.v.ſz nūqđ. Et qz tetigimꝰ de doctorībꝰ z ſcolaribꝰ vita z hōeſtate ipoꝝ lz i ciuitatibus debeat eē ſtudiū gn̄ale fallit i mōte peſſulano vbi gaudia a grandis do ctoribꝰ ſcp̄ta fuerēt fundata a ſūmo placētino z ſic nō de nouo fūdata z ibi iacet. Jo.fa.vir acutiſſimi igenij ibidē ſtuduit put ipē atteſtaf.§.fi.i ſti.p ſocio.z comes iacobus rebuffi doctor egregius vbi p multos mili tauit ānos vt ipē atteſtaf. Ego alſ tp̄e meovidi vez egregios,de ſancto āgclovir magni igenij z ſubtilis yta-licus raymūdi dictus petit pape et aliūde ſctō iuſto vocatū viri pfundi qeſcāt cū ceterꝫ amē.z i eodē caſtro ſeu villa ſunt gētes nobilis ꝯditōis ſuccurrētes ſcolaribus z eos dilig ē tes z ſobrie viuētes. Studiū gn̄ale dr̄ i quo tāto tp̄e legesſunt lecte qđ nō extat mēoria i ꝯtrariū ſcđm glo. ſingula. i p̄hemio.ff.et ibi bart. dat ꝯſiliū ſaluo meliori iudicio zc. Cer-te illđ habef.i.l.clodius in fi.ff.q po tio.i pig.ha. Eſt alia ēt excuſatio cō tra magiſtros doctores dicendo di co me nō itelligere aut codicē eē cor ruptū vt inq̄t tex.i.c.ego ſolis.di.ix Ea ei q̄ fiunt excellēter dnt diſcreti ue noiari tex.i.l.j.i pn.ff.de offi.eius cui mā.ē iuri.huic eſt q poſito q pa pa ꝯ oēs tenētes terrā eccl'ie poſſit ferre ſentētiā tales nō citati.c.cū oli cꝫ de re iudi. Jn nouella ſp itelligit diſcretiue vt.ſ. Sz vtꝝ ppt iiuſticiā iudiciū alicuꝰ regni ſit pmiſſū debel lare non pz math. decimo vbi ppl's fuit opp̄ſſus p filios ſamuel et ppt̄ munera puerteſt iudiciū z debebāt alios iudices petere nō recedere ab obediētia regis. Et dt dn̄s nō abie cerunt te ſed me ne regerem ſuper eos De puteo in tracta.de ſindica-tu. Et regnum dicitur vacare quan do res vel dn̄s nō adminiſtrat iuſti ciā ſubditꝫ.c.ex trāſmiſſa.de foro cō pe.c.lz.c.ex tenore.c. ceterū de iudi. Et iiuſticia ē illa q̄ facitvacillare cor

honeſtas t he ſaurus cler corp.

Mons peſſu lanus.

regnum qn dicatur vacare

da subditoꝝ suis dñis ⁊ iniq̃tas est mr̃ iniusticie ⁊ ius est mr̃ iusticie.xv. q.ij.c.cũ deuotissimam ⁊ p̃cipitatio nouerca iusticie do.pidis de puteo i §.q: supra ⁊c.Recitat albertus ma gnũ i libro de societat nature ꝙ fu nicul⁹ suspẽsi posit⁹ i istso hoc est cũ pala cũ q̃ panis i furno mittit̃.Sed q̃ri posset de muto ⁊ surdo vtꝝ i de lictis liberent̃ vide.l. si qs hoꝛas. ff. ad filleia.Sꝫ nota ꝙ pnia q̃ reducit rẽ ad p̃stinũ statũ facit cessare q̃cũq3 penã.l.ex hoc edicto.§.pe.ff.de alie. iud.mit.cau.facta.Insup est sciẽdũ ꝙ si negligent̃ omittim⁹ ea q̃ male v̾sant̃ viã excessus alijs aperim⁹.c.p uenit.l.ij.in fi.dis.xcij.Itẽ sciẽs fa ctus ⁊ faciens ꝯ ius p̃sumit̃ in dolo scd̃m Bar.in.§.neptis i.l.ppter ve neni.ff.ad filleya.ymo.d̾ facere do lose q̃ facit rẽ prohibitã scd̃ꝫ gemy. in.c.cõtrouersiã.§.j.p illum text.de elec.in.vj.Et q̃ nõ facit id ad qd̃ te net̃ est in dolo.l.dolus ⁊ ibi dñs ab ba.in.c.accedẽs ⁊ ibi gl.de cri.fal.et facit.l.si oleũ.§.fi.ff. de dolo.⁊ iaso i l.si qs aliter.iij.col. ff.de v̾b. obl.ad uer te tñ ꝙ vbicũq3 actus aliqs req rit auctoꝛitatẽ iudicis est licitum ꝙ iudex loquat̃ et desiderat v̾boꝝ ex pressionẽ.glo.nota.in.l.vbi nõ voce ff.de re.iur.qd̃ nota.ꝯ quẽdã castel lanũ in insinuationeꝫ donatiõis sui dñi coꝛã me facta de ꝯmitatu alexij. ex eo ꝙ parte p̃nte dꝫ fieri scriptura Bar.in.l.cũ oiꝫ.C.de testa. ⁊ ibi ple nissime iason nec dꝫ esse ymago i ca thedra iudiciali absq3 locutiõe:ymo potius esset derisio p̃cipue in reb⁹ magne ipoꝛtãtie scd̃m iasonẽ. in cl. cũ his.§.si pꝛetoꝛ.ff.de trãsa. vbi o missio leuis solẽpnitatis nõ viciat i his que sunt parue impoꝛtãtie ⁊ ita tenet.Sed nõ d̾ esse satisfactuꝫ per equipollens vbi ex foꝛma act⁹ aliqd requiritur glo.in.c.j.ver.ter. de vita ⁊ hone.cle.glo.in.c.vt circa de elect. libro.vj.glos.in cle.j.de hereti.Testa mentum potest scribi et facit fidem in papiro sicut in pargameno text. in.l.quoniam in fi.C.de testa.ter.in l.comodato.§.sicut et ibi Bartol. ff.como.et.l.j.in pꝛinci.et.l.chartę; ff.de bono.posses.secundum tabu. ⁊ facit contra notarios omnia sicut i dulgentie.scribunt cupientes dare partibus vt pingue salarium repoꝛ tent et tenet specu.de instru.edic.in §.instrumẽtũ ver.item ꝙ est scriptũ ⁊c.Sed vbi probatur dolus notarij stabitur iuramento partis secundũ Bal.et Alexan.in.l.qui accusare.C. de edendo et ibi Iason.Et scias ꝙ pena hominis imposita in contra ctu per partes vel testatoꝛem facit cessare penam legis.l.j.§.penulti.ff. de penu.legat.et facit.l.si fundum sub conditione.§.stichum sẽpꝛonio. ff.de lega.j.Iason aut.hoc ampli us.l.cõia de lega. Sed pone ꝙ ali quis pꝛomisit me soluturum centũ certa; die pena ducentum librarum nunquid sub istis contineatur ipsa soꝛs pꝛĩcipalis scilicet centũ.⁊ videt̃

q nō.ff.de arbi.l.si quis rē.Sed cre do cōtrariū videlʒ q includatur rei persecutio.arg.l.ab hijs.z ibi plene glo.z Rebuffi.C.de nauicula.lib.xj. ff.de seruo corrup.l.vt tm̄.§.in hac. et.l.mulier.in pn̄.C.de spōsa.not.in. l.rescriptū.§.si pacto.ff.de pac.Ro go.vt habeas cordi si lex vel statutū seu ordinatio regia aliquid phibeat ne quis cōtrahat cū bānito sub cer ta pena nam cōtrahens cū filio bā niti vel famulo q̄uis acquiratur pa tri vel dn̄o: certe nō incidit in penā quod est mirabilis decisio.Barto. per tex.in.l.iij.in princ.ff.de lega.pre stā.Jaso tenet cōtrariū in.l.gallus. §.q̄d si is.col.vj.ff.de lib.et posthu. Bar.in.l.si mihi z tibi.§.regula.de leg.j.Bar.q̄plures habuit discipu los z scolares q̄ magister Jason et vnusquisq; scolaris tenet defende re opi.sui p̄ceptoris.l.dicere.in.§.si arbiter.z ibi Bar.ff.de arbi.z egre gie subdit Abba.in.c.j.col.vj.de po stu.prela.q iudex excusat in scindi catu:q̄ scd̄m opi.sui magistri iudica uit q̄uis sit cōtra cōem opi.pcipue si est solennis doctor.Sed nunquid permittitur variatio in opi.videt q nō.nam varietas est erubescenda.l. ad eos.ad finē.C.de modo multa. Bal.refert in.l.vnica.in prin.col.ij. C.de cadu.tol.q ipse de9 multa sta tuerat:et sic iure diuino.Jure autē decretoz q magne sapiētie est reuo care hoiem qui male locut9 est.Ju re ciui.ff.papinianus mutauit cōci

liū suū.p tex.in.l.fi.§.sed cū in scda. in fi.C.de fur.Jure autem.in aut. de nup.in pn̄.z hoc si expediat.c.cer te.xij.q.j.glo.in.c.vides.xxiij.q.vj. magister Jaso hodie in.l.si ex toto. §.fi.ff.de leg.j.tradit q lʒ contrarie tas sit turpis in cōsulēte verūtamē speculatiua z estimatiua q̄ est hutilior pars intellectus: et cōclusiue nō est semp eadē:z ista non est turpis.alle gat Bal.cōci.xcij.dixi inversi.seqn. lati9.Sed restat videre qua hora iu dex dʒ sedere:dic q hora congrua.l. ij.ff.de orig.iur.Et dicit Bal.ibi q verecūdia est iudicib9 ante horā cō gruā sedere.§.sedebūt.in aut.de iu dicibus.nec est verus ↄtumax si nō cōpareat hora incongrua.per.l.aut qui.ff.qd vi aut clam.Et mensis de quot diebus intelligit:dic de trigin ta.glo.singu.in.l.fi.§.finaūt dubi9. C.de iur.delibe.¶ Itē prorogatio facta inter partes nō rūpit iuramē tū:nec liberat debitorē:nec fideiusso rē cū oia videntur sub oi modo et forma:quibus supra videlʒ in prima obligatiōe.glo.singu.c.hij q auctori tate.de p̄bē.l.vj.j fi.gl.Jason i.l.le cta.v.col.si cer.pet.Et vbi pars nō opponit i lite q̄ opponere poterat sibi iputet.gl.i cle.ij.de testi.i v̄bo: pducere.Dicam9 de citatiōe.Spe cu.eo.ti.dicit q habuit hostiū in pa radiso terrestri dn̄s de9 adā vocauit dicēs.Adā vbi es:Sʒ pmit9.posset q̄ri de expēsis subditoz factis rōne ornataz seu boadaz an expēsis ba

ronū vel hoīm si i terrario dictū nō fuerit: dicatis q dñs teneat ministrare cibaria cū ciuil'r et stricte debeat fieri iterptatio ꝯ dñm. l. si cui. ff. de serui. rur. l. si ita scriptū. de leg. j. maxime si talia iournalia extra casatā et locū subditoꝝ sint pstāda. l. qd ni si. §. si ex puicia. cū. l. seq. ff. de ope. liber. Bar. z gl. i. l. si nō forte. §. libertus. ff. de odi. ide. col. fi. Allex. plenissime i. l. stipulatiões cōmodissime. de vb. ob. tex. z ibi Rebuffi. i. l. cū ad mun⁹. C. sumpt⁹ iniūcti muneris ad oēs collegas. li. x. Itē populares z primates ciuitatū pñt facere festiuitates et cōfraternitates cū prādijs ad honorē dei z sctōꝝ: sicut Briuate i btō yuone iure pmittēte. l. vt p phanos. C. de pag. z sacrifi. ad qd facit. l. cū qdā. ff. de an. leg. z. l. cū sodales. ff. de colle. illi. nec sūt extirpāde festiuitates ciuitatū: immo turbatores sūt puniēdi. facit. l. ij. z. l. nemo. z ibi Rebuf. C. d spectac. z sceni. li. x. dicit Aristo. Reges z lo⁹ sunt necessarij i vita. ait Seneca. Nō semper in actis sis: s; iterdū aio tuo requiē dato. S; qd de diuite nō curāte cōtribuere ad collectā vt reparatio cōmunis fiat: s; ad placitū: puta ante domū suā vel vineā vult reficere: sicut certe nō audit cū pars nō audiatur q̄ nō ꝯgruit vniuerso. ar. l. actione. §. labeo. ff. p socio. Itē melioramēta facta in reb⁹ traditis z possessis debēt primit⁹ restitui. scdm bar. in. l. si finita. §. si qs dāni. ff. de damno infec. z in. l. si seruos. ff. de pignora. actio. tex. in. l. apud eū. C. de censibus z cēsitoribus. lib. x. Et ille bonus laborator qui terras heremas culturauit z facit fruct⁹ bonos: certe dñs nō potest augere pēsionem. nec p dños expelli. tex. in. l. quicūq. ibi: cōcludat zc. C. de omni agro deser. lib. x. habui de facto cōtra quēdā baronē. Et debet fieri cōpēsatio fertilia cū sterilia. l. qui vtilia. co. tit. nam qui comedit pingue comedere debet z macrum: vt ibidē. Itē nota q si aliquis laborator acceperit cāpos vel vineas ad parceriā: z nō bene laborauerit: certe tenetur ad interesse. iuxta aut. qui rē. C. de sacrosanc. eccle. idem de vastātibus arbores. scdm Rebuf. in. l. quisquis. C. de cēsibus. lib. x. faciēs aliquem absentare ne veritas eruatur qd eius absentia p presentia reputat. facit. l. in causa. §. in causa. ff. de mino. Nūc vt promiserā de citatione est dicēdum q duplex est genus adiournamenti seu citationis: videl; realis z verbalis. scdm Bar. post moder. in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dā. infec. Et sunt tres modi citandi: videl; verbo: litteris: et edicto. l. cū vero. §. hoc sena tus. ff. de fideicom. liber. Et ppter nimiā cōtumaciā potest capi reus z ad iudicem mitti seu duci. auten. de exhiben. reis. §. si vero. col. ix. z. l. cōsentaneum. C. quō et qñ iudex. Itē iudex potest citare personaliter: verbo: z litteris. l. sacrilegij. §. labeo. ad

z nō bn̄ labo rāte.

duplex genus citacionis.

tres modi citandi.

melioramenta restituenda.

z cā parcenis tui.

legem iul. repetundarũ. facit. c. si cle ricos. de sen. exco. lib. vj. Sed quid de aliquo adiournamento facto vbi ratione pertinentiarum esset locus renuoyamẽto. vide ad plenũ Bar. in. l. presides. ff. de requiren. reis. vlterius mãdatur adiournari habitãtes sufficit ne adiournasse consules certe sic. l. j. et ibi Bar. C. de iure rei publi. lib. xj. Secus autẽ si mandet adiournare consules et habitantes quia tunc maior pars habitantium debet adiournari. facit. c. si. de maiori. et obediẽ. et. l. i honorijs. §. fi. ff. de actio. et obli. verũtamen villa carẽs consulatu oportet q sanior pars citetur seu adiournetur: et quod in relatione nominẽtur. l. j. et ibi nota. ff. de albo scri. et facit in argu. l. j. C. de iure domi. impe. asserens q tales faciunt saniorẽ partẽ: et nihilominus q in personam illorum adiournat ceteros habitantes in personã predictorum faciẽtes saniorem partem. ad hoc nota. in. l. si qs testamento. et. l. qui pecuniam. ff. de statu. liber. et. l. si qui. C. de vendi. re. ciui. lib. xj. et ibi Bar. nec obliuiscaris q si locus nõ sit tutus dño citatori certe sufficit q sit tutus procuratori suo. per tex. sin gu. nec est alibi in. c. cũ olim. ibi: vel procuratoribus. et ibi Fely. de testi. Item homo terribili et potẽti sufficit vna citatio. plene per Fely. in. c. qm frequẽter. col. vij. in prin. vt lite nõ cõtest. versi. circa. et Abb. in. c. pastoralis. §. item cum totũ. in princi. de offi. deleg. Et in summarijs causis est summarie procedendũ. nota. glo. in auth. de exe. re. §. sancim9. col. vj. Sed in summarijs grauis preiudicij requiritur plena probatio et legitimatio persone. scdm Bar. in. l. j. §. q si sit aliqua. ff. de preto. stipul. docto. i. l. ille a quo. ff. ad trebell. Bar. et alij in. l. ij. C. de edic. diui adri. tol. ¶ Itẽ celeritas est amica legibus: et iudiciorum est amica. l. litibus. C. de agri. et cẽsi. Sed nũquid dicit in sententia habito concilio cũ peritis: certe sic. nã Marcellus habuit secũ legislatorẽ: qui vna cũ aduocato fisci causas decidere solebat. i auth. de iudi. col. vj. ij. col. circa fi. vnde est intellectus transcendens. i. subtilis. de q laudat Papinianus in. l. cum acutissimi. C. de fideicõ. ¶ Item claudius vir magni ingenij. l. a testatore. ff. de condi. et demon. vertices legum dicuntur hij qui legũ virtutes considerant aliter q verba sonẽt. l. scire oportet. §. et si maxie. ff. de excu. tuto. Alius est enim intellectus liberalis. l. sed et si pupillus. §. prescribere. ff. de instito. actio. et. c. exijt qui seminat. §. fi. de ver. signi. intellect9 litteralis et vulgaris dicit sicut vulgus intelligit. l. labeo. ff. de suppell. lega. et de lega. iij. l. liberorum. §. qd tñ cassius. sed Bal. in. l. ij. C. de patri. qui filios distra. dicit intellectũ naturalẽ esse qui oculis videtur et non solo intellectu percipitur. l. j. in pnc. ff. de hijs que in testa. delẽ. alibi di-

cit in.l.intestato.C.de suis et legi.di cit q ille ő: litteralis qui nimis eui denter percipit. Sed sciatis q vbi cunq talis intellectus est rationa bilis: et potest colligi ex verbis: vel q cõtrarius intellectus est impossi bile: tũc debemus sequi mētē.l.gal lus.§.j.de libe.et posthu. et.l.talē.§. j.ff.de here.instit. Si autē ex verbis appositis non possit colligi vel pre sumi: tũc dicitur casus omissus.l.cõ modissime.de libe.et posthu.l.si ve ro.§.de viro.ff.solu.matri.l.in quo rum.ff.de pig. Et Bal.de pace con stan.in extrauagan.in verbo.defen dendo.dicit q oĩs intellectus est ex traneus qui non sonat in auribus vulgi.c.ex litteris.de sponsa. Et te ne cordi q ratio naturalis est potē tissima in qualibet interpretatione. scđm Bal.ibidē allegat Ey.in.l.nō dubium.C.de legi. Bal. in.l.cunq. in fi.C.de rerũ vendi. Et verba sunt intelligenda efficaciter in sensu pro prio verbi nō abusiuo et improprio. nam si loquitur de arresto: sentētia: testamento: vel instrumēto: semper intelligitur de valido seu validis.l. iiij.in.§. cōdemnatum.ff.de re iudi. et.l.nō putauit.§.quis.ff.de bo.pos. Stab.verba gñalia plata q̃ sentiunt priuationē debēt referri ad demerē tes et afferētes vtilitatē: ad merētes etiā i materia fauorabili.tex.no.i.l. lucius titius.§.lucius.ff. de lega.ij. nisi omnes offenderint Bal.in.l.in ipsius. in fi.sa.her. Et quis psumit in eadē voluntate permanere nisi eu i dēter probet volũtatē mutasse.per tex.in.l.cũ hic status.post prin.et ibi Bar.ff.de dona.inter vi.et vxo. nec arg.a cōtrario sensu habet locũ vbi resultat correctio legis vel exorbita tio.l.si in rem.glo. et Bar.ff. de rei vendi.et.l.vxorem.in.§.de lega.iij.et docto.in.l.j.ff.de offi. eius cui man da.est iurisdi. verba aũt que pferun tur ab ideotis et vulgaribus grosso modo debēt intelligi.l. si cum ante. per Ey.C. de dona.ante nup. et ista nota.Bapti. in sua repe.oēs popu li.de iusti.et iur. Sed vltra cōis intel lectus verbor attendi debet. Spec. ti.de teste.§.vij.v̄ si.hoc quoq. Itē intellectus proferētis debet inspici in verbis dubijs. Spec.ti.de aduo. §.vij.v̄ si.itē caut⁹. Et finaliter mul ta melius intellectu pcipiunt q̃ ver bis exprimant. Specu.de.j.et.ij.de creto.versi.sequitur.§.ix.et de satis da.§.iij.ad fi. Et nō bene intelligēs nō bene pōt referre. Spec.de aduo. §.vj.v̄ si.postmodũ. Itē itētio agē tis ex actib⁹ operatur.l. nō oĩs.ff.si cer.pe. Itē et vltra volo dicere q ha bētes cōsciētiā nimiũ subtilē q excu sant a dolo: sz nō a dāno pecuniario p tex.i.l.cũ qdā.i ver.subtilis reue rētia.C.ō fi.istru.et nimia subtilitas reprobat a iure.c. abbate sane.§.fi. et ibi gemi.de re iud.li.vj. Itē nimie subtilitates ludibriũ appellantur.l. vnica.per Bal.de indic.vidui.tollē. et Bal.in rubrica de postu. prelato.

iij.col.exclamat contra nimiam subtilitatem ex eo quia realitatem vulnerat et semper erramus cu subtiliter interpretamus voluntatem testatoris et ratio est ex eo quod non videmus animum testantis per bal.singu. in l.precibus.vij.col.C.de impu.et alijs substi.et subtilitates a iudicibus non admittuntur text.in.l.sicut.§.si debitori in fin.qui.mo.pig.vel ypo.sol. et vide tex.et ibi iasonem in.§.sequit ante.l.si ita stipuletur.ff.de verbo.obligatio.item intentio alicuius certe apparet ex coniecturis specu.de libel.concep.§.xj.ver.sed cum ex hijs et intentio probatur ex qualitate factorum per.l.quod ait.§.illud.ff. de diuor.Bal.in tracta.scisma.col.xix. Et tu iuuenis aduocatus nemini debes tuam intentionem propalare.spe.titu.de aduo.§.vij.ver.item cautus sed quid de donatione causa mortis facta an possit reuocari ad libitu donantis videlicet mediante inimicitia superueniente tacite.certe immo expresse debet fieri reuocatio. gl.in l.cum maritus.§.fina.ff.de pac. dot. et.in.l.ij.C.de iure do.et tex.in.l.vxori sue.ff.de dona.inter vi.et vxo.Et si dicas quod fauorabiliores sunt rei quam actores de re.iur.Item in testa.l.si pars ff.de inoffi testa.scdm bald.in fi.l. ij. col.C.de fide instru.Sed quid de illo qui lacerauit instrumentum ratione iracundie vide doct.in.l.filiam.C.de inoffi.testa.tunc datur iuramentum in suplementum secus si fecit impulsu animi et proprio motu scdm bald. in.l.j.in fi.C.de fide instru. Quid de furente in furore existente:certe satis ei punitur sub furore scdm.abba.in.ca. j.in.ij.nota.de hijs qui filios occiderunt.Item vendens cum pacto recobri quod vendens vel eius heredes possunt quandocunque oblato precio redimere certe illa facultas prescribitur spacio triginta annorum etiam si pactum fuerit iuratum et etiam si dictum sit sine quacunque prescriptione ita signanter consuluit ange.suo concilio.lv.incipien.guilel.et franciscus.immo plus tenet petrus de ancharano.concilio trois cens.xxxij.incipien.visis diligenter actis quod prescribitur spacio decem annorum et simpliciter sequitur Iaso.in.l.si mater:ad fi.C.de insti.et substi.in.l.petes ad fi.iiij. col. C.de pac.fallit vbi contractus esset vsurarius vel presumeretur cum in causa vsuraria non currit prescriptio scdm alexan.cocilio.xlvj.in.j.et.ij.col. incipien.circa presentis concilij materiam.idem vbi est paruitas precij quia tunc contractus presumitur simulatus et vsurarius etiam si non constet emptorem solitum fenerari scdm alexan.ibi dicens quod ista est communis opini.docto.et magis tuta cum sumus in materia peccati.c.iuuenis de sposa.nec potest incohoari prescriptio cum sit in mala fide ratione dicti contractus simulati.Quinimmo dicitur contractus pignoris vbi dominium nec possessio potest transferri

dicitur quandocumque importat infinitatem. nec sufficit pot.

per venditorem.l.emptor et ibi not. ff.de aqua.plu.ar.patet in.l. emptione.C.plus valere.Et ibi.docto. immo si prescriberetur ad commodum pignorantis.l.j.§.seruum.ff.de vsuca.Et istud verbum quandocumque importat infinitatem: ita tradit barto. in.l.qui bona.in.§.fina.ff.de damno infecto.Et ista facultas potestas ad implendi seu recuperandi nullo tempore prescribi potest ita probat tex. l.seruus quoque.§.fi.ff.de condi.insti. tradit Barto.in.l.pignori rem in vltimis verbis.ff.de vsuca.Cogita igitur adde quod aliquem decipere non conuenit bono viro per glos. singu. in.l.semper in contractibus.ff. de regu.iur.nota.quod in dote citra dimidiam non est permissa deceptio per text. singu.l.iure succursum.ff.de iure dotium et glo.in.l.si res.§.primo eodem titulo secundum pau.de castro in.l.meuia. ff.solu.matri.etiam si sit maior.xxv. annis.Item etiam succurritur citra dimidiam. quando re ipsa interueuit deceptio non ex proposito secundum abba.post calde.in.c.nauigati vlti. col. de vsur.Item in personis ecclesiasticis quibus non licet alios decipere. glo.in.c.hoc ius porrectum.x.q.ij.et papienses in.l.qtiens in.vj.col.C.de rei vendi Item nota quod potestas declarandi finitur anno tantum text.est nota.in.l.fina.§.sed et siquis.C.comia delega.et ibi Jason post Bald.in fi. prime col.intellige in vltimis voluntatibus sed si aliquis promisit soluere pro amico vel pro carcerato stare pro omni eo quod apparebit ipsum debere facto calculo nam ipso amico mortuo vel carcerato debitore certe promissores non tenerentur nec possunt agere contra heredes text. singula.in.l.qui rome.§.augerius. ff.de verbo obliga.et Jaso.in.l. petens in.vj.col.C.de pact.et tu iuuenis scias quod vbi ius codicis approbatur per ius canonicum referentes illam.l.quis postea ius auctenticorum corrigat.l.codicis stabitur iuri canonico.et.l.codicis secundum glos. multum nota.et menti tenendam in c.in primis ver.capitali.ij.q.pria ita declarat Jason in lege cunctos populos.x.col.in principio.C. de summa tri.Item habens hypothecam in omnibus bonis si quis consentiat in alienatione aliquorum bonorum non videtur destitisse nec renunciasse hypothece in alijs bonis existentibus non alienatis casus est in l.iubemus.C.ad velleya.iaso. in.l.si vnus.§.ante omnia ad fi.ff.de pac. nec ignores immo considera quod mulier cedens ius vel actionem de dote quod intentans vtilem non habet nec gaudet priuilegio sicut mulier secundum bal. in.l.prima.v.col.C.de priuile.do. aliam differentiam posuit bald.in. l.ij.C. quando fiscus vel pri.et Bart .in.l. nomen.C.que res pig.oblig.possunt. Item emens fundum nomine et sol uens de sua pecunia et nil dicit sed quod tradidit pecuniam per decennium

iiij. C. approbatur per ius canonicum.

bona doctrina.

potestas declarandi durat anno.

quamor requi ut denūcia tio precedat.

gauisus fuit fructus rei empte. no mine meo certe isti fructus in sortes cōputantur et sic habes fundum si ne solutione precii ita determinat bal. in rub. C. de contrahen. ēptio. q. t v. tene mēti. et in de quicquid vxor emit illa res efficit vxoris text. in l. et si inframa. C. de fide instru. et iure ha ste fisca. li. x. Sed in l. etiā. C. de do na. inter vi. et vxo. et l. quint. ff. eodē titu. qd sz esse acquisitū de bonis vi ri. et posito q vxor lucret reddēdo p̄ciū viro vel heredibus. l. prima et l. multis. C. si quis alteri vel sibi t. tex. in l. si ex pecunia. C. de rei vēdi. Itē plus vbi act' nō tz cōsēsus vncq no cet bar. in l. si debitor. §. si i vēditiōe ff. d do. cā mort. ab amico tuo q cō miserit delictū inqsitiōe formata vl' secuta cōdēnatiōe: q si fecerit votū clericatus vel intrādi religionem an teq delictum cōmitteret iudex tem poralis supersedebit quasi votuz re trotrahitur tz bal. singu. in l. prima C. an seruus ex suo facto et stabitur iuramēto sicut in hijs que depēdēt a volūtate vel cōsciētia nostra glo. in c. significasti de homici. el. ij. glo. et docto in §. alie. institu. de actio. sz esset vidēdum de cōsciētia adhuc re stat aliquid videndum de quo vide bal. in l. reo. C. de pena iudi. qui ma le iudi. et dicit ibidē qd cōsciētia est triplex vna ligata reb' visis alia est ligata rōnib' legū. alia est cōsciētia motiua adherēs quibusdā imagina tionibus intellect', et ista nō obligat animā nostrā q est cōsciētia ipulsiua et nō artatiua qd est nota. p eūdē re linquo theolo. vide lati' in versi. se quēti. Sed habeas cordi qd ad hoc vt dēnūciatio effectū habeat quatuor requiritur. Et primo q fiat bona fi de non mala. l. ij. q falso tuto. auto. l. ij. scdo q fiat cū cā alias nulli' est momēti. l. si maior. C. de rescin. ven di. pig. impe. non posse. Quarto q fiat re integra vl' saltē tpe qd res nō possit retractari. l. si fundū. C. de rei vendi. Et de materia denūciationis sine ptestatiōe p bar. in l. nō solum §. morte. ff. de noui ope. nūcia. Dic q vndecimus prim' est q cōstituit quis in mora l. si qs solutioni. ff. de v su. scdusq: ius acquirit de nouo. l. si cōuenerit. ff. de pig. actio. et l. fin. C. de iure dotiū impe. Tertius ius conseruatur in futurū. l. si debitor in fi. et l. sicut. §. non videtur. ff. quib' modis pig. vel hypothec. soluitur. Quartus per protestationem iudi cialem prescriptio interrumpitur. l. prima cuz glo. C. de ānna. exceptio. et l. cum notissi. C. de prescripti. xxx anno. Quintus per protestationem quis protegitur. l. prima i principio ff. de noui operi nuncia. Sextus ius restringitur et cōseruat. l. emptori. C. de euic. Septim' p protestatiōes alimēta prestant vel non prestant. ff. de lib. agnoscen: lege prima et quasi per totum. Octauus ille qui alias esset malefidei efficitur bōefidei pos sessor lege si fundum. ff. de rei vendi.

votum de delictum.

Conscientia est triplex

effectus protestationis

Decimus quia quis per p:otesta-
tionem inducitur ad cognoscendu3
lege p:ima.§.incidit.ff.ad turpi.li-
cet alias non posset cognoscere.l.re
scripto.§.Si quis accusationem.ff.
de mu.et ho. Undecimus per p:o-
testationem certe p:eiudicat circa
statum persone.l.ingenue.C.de mu
rilegulis lib:o vndecimo. ꝛ ibi iam
dicta per Rebuffi. Item nota ꝙ do
mini directi possunt compellere sub
ditos censitos ad culturandum ter
ras vel quod eas dimittant argu.l.
meuia.ff.de manu.testa.cũ habeant
eo:um interesse.l.ob eam rem.ff.de
p:escript.verbis ꝛ nota.Rebuffi.in
l.metallarij.C.de metallarijs lib:o
vndecimo. Item nec coloni debent
perdere.labo:em nec fructus rei lo-
cate al's esset dolo: p:o labo:e.l.fin.
C.de al.et pal. Quid dicendum du3
famis necessitas quãdoq; viget in
p:ouincia vel ciuitate ꝛ etiam in ex-
traneis partib⁹ ꝛ vna p:ouincia ad
aliam accedit quia fo:te melio:i ᵽ-
cio vendunt̃ sed rõne frequẽtatiõis
cari⁹ venditur in fo:o.parua etenim
communitas puta mechanici ꝛ alij
dubitãt qᵭ p:eciũ augmẽtet̃ nolũt
sufferre extraneos ẽpto:es cotaldos
ꝛ cũ armis ꝗ via facti resistũt ĩmo in
itinerib⁹ publicis illos aggrediũtur
ista quotide eueniũt ꝛ fit multotiẽs
emocio popl'i ꝯ magnos mercato-
res et iusticiã. Quid dicẽdum certe
strepit⁹ negatur et sanũ ꝯciliũ acci-
pitur quare est videndũ p:imo si ad
clamo:em populi aliquid est fiendũ
de quo est tex.et gl.in.c.si ergo.viij.
q.p:ima. Et p:o vtraq; parte inten
do adducere contraria p:o iuueni-
bus et p:o parte parue cõmunita-
tis arguitur mľtipliciter.p:imo sic
necessitas famis omnes alias neces
sitates excedit cum patri permitta
tur filium vendere.C.de patri.qui fi
lios distraxe. Item vnicuiq; sua pa
tria p:op:ia est dulcissima.l.qui ha-
bebat in p:inc.de lega.iij.et ibi not.
Sed sic est quod filium vendere et
patriam deserere est durissimum igi
tur. Item quilibet ad suam patriã
est obligatus et non ad aliam. per
glo.in.l.cum te curato:em.C.Quẽ-
admodum ciuilia li.x.facit.l.ij.§.ad
filio:um.C.quando et quibus quar
ta pars et.l.fi.§.j.eo.titu.glo.in.l.in
adoptione.C.de adoptio.nec agris
nostris sitientibus alieni irrigandi
veniunt.l.p:eses.C.de serui.et aqua
Item plus nunquid vita cario: est
qualibet re mundi.l.sancimus la.ᵽ-
ma.C.de sacro sanct.eccle.certe igi-
tur plus alia ratione et fo:tissima il
la dicitur et est potio: sententia im-
mo venit p:eponenda. que maio:i
pietati nititur tex.in capitu.si quis
iuncta gl.in verbo humanus.xxiiij.
questiõe p:ima ꝛ lege maio:em.ff.de
pact.sed sic est quod pietas famis
est potio: vt dixi igitur ꝛc.pater em̃
et vir videntes perire familiam est
dolo: intensus qui dolo: permotus
nõ est in potestate intellectus p:out

regulari dz ex nostra cautela.

Immo.in.c.significauit. de peni.⁊ re mis.igitur. Item propter necessita tem ius cōmune infringitur. l. j. C. de ope.liber.et.l.j.ff.de officio cōsu lis. et quod fortius est priuilegium tollit.l.ij.in fi.C.de priuile.sco.igit ⁊ plus salus hominis est preferenda omni cōmodo tēporali.l.fi.C.ad.l. iu liā repetūda. et.c.sancimus.j.q.vij. Sed sic est ꝙ per famē salus homi nis anichilatur:igitur. Itē plus im perator subuenit pauperibus sicut diuitibus.l.j.ad inferioꝝ.C.de apo chis publicis.lib.x. Quinimmo om nibus tribuit securitatē equaliter. l.capitalium.§.ad statuas.ff. de pe. Sed sic est ꝙ burgenses ⁊ mercato res et etiā multi barones pleni dā nata machinatione consueuerūt in feriores opprimere et sine charita te.d.l.j.de apochis.igitur. Et finali ter isti diuites dant operam vel ta cent: igitur malicijs hominū obuiā dū est.l.in fundo.ff.de rei vendi.igi tur ⁊c. Sed antequā veniā ad alia cō traria esset querendum vnde crescit caristia certe dicatis ꝙ ex mala ad ministratione ideo iusticia vel prio res ciuitates debent ordinem impo nere qualiter et quomodo bladum posset vendi.l.nulli.C.de frumento vrbis constanti.li.xj.per rebuffi di cens ꝙ crescit patrimonium illius qui ordinate viuit.l.ius alimentoꝝ ff.vbi pupillus edu.debeat et cito ad inopiam ducitur qui moderato et seruato ordine non viuit ratio est bona cum seruandus sit modus in expendendo ne victum longi tēpo ris breuis hora consumat.c.cū apo stolus extra de censibus et iuxta fa cultatem sunt sumptus faciendi.c. cum super eodem titulo ⁊.c.inter ce tera.x.q.iij. Itē alia ratione vbi cu riales vel priores sunt positi seu or dinati ad elemosinam dandam pu blicā illa non debet tradi extraneis nec forensibus sed ciuibus ar.l.cen tum.C.de anno.et tribu.lib.xj.et. l. nulli.C.de epis.⁊ cle.igitur parua cō munitas venit audienda et nō sine causa commota cū venit inspiciēdū quod euenire potest.vlterius est vi dendum necessitas a quibus excu sat de hoc est glo.in.c.si quis. xxxij. q.iiij.et.c.discipulos de consecra.di stinctio.v.⁊.c.si quid.xiiij.q.v. Idez ⁊ finaliter ille videtur insidiari vi te qui oibus bonis insidiatur scōm bald.in auten.quod mater.C.de re uo.dona.et nemo supra iuris men suras debet augeri.c.si quis eps in fi.viij.q.j.igitur ⁊c. Et nunc pro par te baronis seu comitis et mercato rum arguitur videlicet quod nundi ne et mercatia a rege conceduntur sub saluagardia eundi et redeundi nec debent capi ipsi debitores pro debito ciuili per nota.in.l.prima.C. de nundinis sed sic est ꝙ acceden tes non sunt tuti immo vulneran tur igitur intantuz quod successiue mercatia deperdi possent. Ius eñi nundinarum per decennium deper

caresthia vnde proueniat

Jus nundinarum x. an. perdi

dicitur.l.j.ff.de nūdinis.⁊ Bar.in.l.
fi.ff.de cōsti.p̄rin.Sʒ q̄ro nunq̄d nū
dine differūt a mercatia: certe sic se
cūdū Bal.i.d.l.j.C.de nūdinis. sed
de mercato habetis tex.i auc.vt nō
fiāt pig. Itē habēt eciā interesse ipi
barones ex eo ꝙ ꝓpter imēsas cōtē
tiones res diuidit.l. in re cōi. ff. de
ser.rust.p̄di.⁊desisterēt mercatores
a tali mercato cū nō sit tutus acces
sus ob qͦ ipi barones frustrarētur
a gabella seu leyda:igit. Itē nonne
subditi⁊ existētes i terra ⁊ mercato
baroni debēt eē sub custodia ⁊ sau
uagardia baronis.sic auc.vt iudi.si
ne quoquo suffra.§.cos aūt.coll.ij.
et de mā.p̄in.§.deniq; cōpetēs.igi
tur ⁊c. Itē dn̄o spectat et conuenit
suā ciuitatē ampliare nō minuere.l.
si q̄s seruo.§. cōia de succes. Sʒ ita
tollerādo nō augmētaret:igit. Itē
tpe necessitatis cōpellit quilibet ad
emendū ad partes remotas: nec ra
tione p̄uilegij excusat. scd̄m Ioh.
de platea.in.l.quotiēs.C. nemini li
ce.in cōparatione.lib.x.igit ⁊c. Itē
plus alia fortissima ratione impera
tor et rex volūt ꝙ vna prouincia suc
currat alteri.tex.sunt no.C. de offi.
p̄fe.p̄to. affrice in noīe dn̄i.in.§.
postq̄.⁊ in.l.generali.C.de decurio.
lib.x.⁊.l.si q̄s in hoc.C.de epi. ⁊ cle.
intelligatis vrgēte necessitate: igit.
Itē turpis est pars que nō ꝯgruit
vniuerso.arg.l.actione.§.labeo.ff.p
socio.⁊.c.qui cōtra.dist.viij.Sed sic
ꝙ nō cōgruit:igitur. Item illa susti
nenda veniunt que procedūt ad iu
uamen totius reipublice non parti
cularium:et illud spectat baronibus.
l.classem.C. de classicis.lib.xj. et ibi
Rebuffi.Sed sic est isti sunt particu
lares:igitur. Item iura ciuilia et ca
nonica prohibēt cōspirationes clie
telas et conuenticulas fieri ad ma
lum finem: immo qui faciunt ligam
vt non permittant iura ecclesie sol
uere punientur et etiam mediato
res.tex.in.l.si q̄s.C.vt nemo ad suū
patrociniū suscipiat rusticos vel vi
ces eorum libro.xj.et ibi Rebuffi. et
tenet ꝙ tales ad interesse et damna
tenentur et sciatis ꝙ habentib⁹ ma
lum propositum potest et debet fie
ri ihibitio.l.vorax.C.de numerarijs
actuarijs libro.xij.idem in fraudulē
to et illud interesse lucri cessantis.
iudex illud extimare d̄bet ex officio
text.in.l.colonos ibi autoritate iu
dicis ⁊c.et ibi Bart.Rebuffi.in ea
dem.l.ij.nota dicit quod si quis rez
meam occultauerit ratione damni
vel lucri tenetur pro eo tēpore quo
occultauerit.l.iij.in fi.ff.de eo quod
certo loco et.l.cum satis.C.de agri.
et censitis.ista que dico sunt vtilia
baronibus cōtra subditos recelan
tes iura ipsorum. Item istis parti
cularibus non permittitur sibi ius
dicere.l.nullus.C.de iudeis et celi
colis et.C.ne quis in sua causa iudi
cet nec debet se vendicare quod si fe
cerit punitur.l.extat.ff.quod met⁹
causa.Sed sic perpetrarunt ⁊ fece

runt igitur ites ex dicto philosophi decimo ethi. c. iiij. cavetur quod multitudo seu congregatio penis et necessitatibus potius quam rationi et honestate parent unde homicidia sequuntur Sed sic est quod hec pati non debent: ymo dicit specu. quod rustici garrulitatem existimant auctoritatem igitur. Item arguitur ex dicto cathonis quod vile est carum quod carum vile esse putato: et ita quotidie videmus igitur non habent particulares nec parua communitas ius inuadendi mercatores nec perturbare mercatia et qui cum armis inuaserunt inciderunt in legem iuliam de vi publica. et qui sine armis in legem iuliam de vi pri. et in hoc differunt ymo forte possent dici inimici reipublice nam ubi securitas ibi affluentia populi. Queritur de questione de illo qui promisit seuindicare ab aliquo quid iuris responde quod intelligitur ciuiliter hoc est per iusticiam et iurisdict. l. furti. §. mandati. ff. de his qui nota. infamia. et tenet specu. titu. de presump. §. species. versi. sed pone et l. ij. ff. de excusa. tuto. §. neque. Item plus domini burgenses et mercatores grandia pondera sustinent ad soluendum tributum regale seu tailham annuatim et ad subueniendum exercent eorum artem de qua exercenda nullus debet verecundari. lege si cohartalis. C. de cohartalibus et damnosa diminutio prohibetur lege secunda. C. de consulibus. libro duodecimo. et in autentica. de consulibus et non spar. circa princi. col. iiij. puta blada emendi et accipiendi insolutum igitur etc. Item ubi aliquid ex necessitate conceditur catenus conceditur quatenus necessitas urget et non ultra. l. Sed si pretor. §. Sed excipitur. ff. de ferijs sed sic est quod tunc non vigebat igitur etc.

Quid igitur fiendum et concludendum habeat iudex stateram in manu et equa lance iudicet pro ista parte ego inclinarem mediantibus rationibus supradictis cum cura pertineat iudicib? seu iusticie: iuxta. §. circa carnis. Et venit abhorrendum subditum fore: et esse correctorem iusticie. auten. de nup. colla. iiij. §. sed quod sancitum est. Et plenius. in meo concilio solenni de alienatione iusticie. Quinimmo inuident subditi dominis eorum. glo. ulti. l. famosi. §. fi. ff. ad. l. iul. maie. et talia sufferre esset destruere autoritatem iusticie quod absit fiat: igitur punitio arbitrio iudicis ex supradictis. Et ut particularitas quiescat ordo venit ponendus. iuxta. l. fi. ff. de anno. ad victum necessarium ut bladum habentes siue velint siue nolint vendant: et idem de vino: precipue ubi habitantes sunt aggressati et nutriti vino: quia ubi eadem ratio: ergo idem ius venit statuendum. lege a titio. ff. de ver. oblig. et appellatione annone vinum continetur ex lect. et nota. in. l. prima. et. l. iubemus. C. de

erroga.milita.annone.lib.o.xij.& q̄ essct ratio in villagijs et montanis de vino accedat ratio.l.prime.§.hoc interdictum.ff.de fonte. Et q̄d tem pore necessitatis quis compellatur vendere minori precio. argu.l.ij.§. quesitum.ff.ad.l.rhodiam de iactu. Sed pena annone est ciuilis: videli cet viginti aureorum.l.lege.ff. eodē tit. Et idem puniūtur impedientes nautas seu mercātias bladorum et vinorum ne ad mercatia portentur: vt ibidem. Et istud facit cōtra illos particulares perturbatores p illam.l.lege.quod nota. Item nota q̄d illi qui sunt positi ad custodiam portarum: vel aliarum rerum si habeant intelligentiam cum mercatoribus vt charius vendatur incidūt in crimen annone vel societatem habeant.l.ij.§.fina.eo.titu.videte domini charitas facit diligere plus proximum q̄ seipsum. lib. de doctrina christiana. et ipsa charitas est vna de virtutibus theologalibus.j.ad Corinthios.xiij. Immo alie virtutes coadiuuantur canti.secūdo.forsitam alibi nō inuenietis hanc questionem ita bene dechiffratam seu determinatam. Alie festiuitates ciuitatum non sunt extirpande preci pue vbi fiunt causa virtutis exercen de sicut archerij et balistrarij inhonesta reprobantur et notantur infamia lege prima.§.finali.ff.de hijs q̄ notantur infamia puta vagare d̄ no cte ad modum heluessij cum tympa no maximo vbi fit cōgregatio iuuenum et illo modo fiūt gormandi libidinosi atq̄ insuper incorrigibiles et finaliter cadunt in manibus iusticie.nocte vagatur adulter et nox aggrauat delictum et q̄ male agit odit lucē.vidi multos iuuenes aduocatos stupefactos super executionibus sententiarum quare volo eis modicum aperire intellectum et cogitēt an his q̄ sequunt̄ q̄re sup hoc venit et est aliquid scribendum super executionibus sentētiarū primo in illis fiendis considerādum venit locus tempus quando et vbi p nota.in.l.missi.et ibi Johan.de platea inver.et ex predictis.C.de exac. libro decimo. Secundo quomodo rei iudicate standum est.l.prima.C. de re iudi.cum similibus Sed certe parum est iura condere nisi mandētur executioni. capitulo aliquibus extra de iudic.et ibi glo.in conti.ru bric. Et.ff.de constitu.pecunia.lege promisso: stichi.§.constitutio. Et ille sententie mandantur executioni que de iure valent et tenent et que suspense non sunt per appel.l.pma C.de execu.rei iudi.et.l.si vt proponis et lege.finali.ff.de re iudic.intantum q̄ debet differri donec decidatur capitulo pastoralis.§.preterea extra de officijs delegatis verumtamen fixa sunt in corde tuo verba sententie nec ab illis discedas nam illa verba sunt ponderanda sicut verba contract9.l.fideiussores magistratuū.§.

aurelio.ff.de fideiuss.bal.in.l.ab exe-
cutione.C.quo.ap.nō reci. et stare
sententie est fines eius seruare ꝛ nō
transgredi.l.si patronus testamen-
to.§.ij.de bo.liber.et ibi glo.et ani-
mus iudicis probat ex verbis sen-
tentie.glo.in.l.si pretor in verbo sed
absente.ff. de iudi.et verba sententie
sunt seruanda cū iuris intellectu et
non superficialiter per.l.et puto. §.
j.ff.fami.her.et ibi glo.Item verba
clara ipsius sententie amplius non
pñt mutari corrigi nec variari. per
glo.singu.in.l.quicquit.ff.de verbo.
obli.et ange.in.l.qđ iussu de re iudi.
itē sententia est probatio probata
non probanda et est veritas appa-
rens sicut instrm.bal.i.l imperator
la.j.de sta.ho.et in.l.quotiens.C.de
iudi.Sed ambiguitas sententie po
test limitari et declarari per succes-
sorem in officio prout docto.et ioh.
de prato veteri in.l. inter stipulantē
§.s.ff.de verb.obl.intantum ꝙ decla
ratio facta seu iterpretatio ad req-
stam cuius non interest prodest ha-
bens quo interest tradit inno.sin-
gu.in.c.in nostra.de procur.ꝛ ludo.
suo sing.ver.sententia lata nota be-
ne ꝙ verba dubia nil operantur nisi
facta declaratione scđm bal.in.l.pe.
quinta.q.C.de iure deli.ymo dꝫ sup
sedi ab executione si pars opponat
sed quid si non opponat vnde bar.i
l.si in rem.ff.de rei ven.Item ius de
clarandi non prescribitur scđm bal.
in.l.si parens.iij.col.C.de pac. Sed
illud ius ad extraneū non transinit
titur scđꝫ bal.in.l.liberti.v.col. C.de
ope.liber. Et in duris rebus duri?
arbitatur.c.veniam.xxv.q.ix. finali-
ter ego dicerem attento quod sem-
per presumitur pro sententia que est
res fauorabilis quod sicut propter
nimiam subtilitatem contract⁹ fran
gunt talis subtilitas non est amica
legibus scđm bal.singu.in.l.ceteris
C.de contrahen.ꝛ cōmit.stipula.ple
nissime dixi supra .e.c.iiij.folio.Sic
idem dicerem in sententijs vt man-
dentur executioni et dixi infra i ver.
seq. Item commissarius si dubitet
de viribus sue commissiōis non dꝫ
illam exequi donec certus fiat. c.cū
contingat.extra de rescrip.et.l.vni-
ca.C.de mā.prin.et.c.cum in iure de
offi.dele.Item iura volunt vt in bo
nis condempnati fiat executio non
in bonis alienis.l.si se.et.l.a diuo.ff.
de re iud.Item etiam habes cōside
rare i executione fienda si tu sis ma
ior illo qui protulit sententiam quia
tunc iure ordiarie potestatis potes
reuocare que reuocāda sunt.l.si pre
tor.ff.de iud.in.§.marcellus aut exe
cutor est minor et tūc nō potest nec
etiam cognoscere sed tantum exeq-
tur minor enim nō cognoscit de sen
tētia lata a maiore.l.minor. ff.de mi
no. nec etiam de sententia lata a de-
legato a principe.c.sane.§. quia ve-
ro.extra de offi.dele. Sed nunquid
iudex secularis potest exequi sentē-
tiam iudicis ecclesiastici et econtra

/diuis' ... dele gabilia.

fic.c.j.extra de offi.ord. Et missio in possess.consistit in iurisditione reali que inheret territorio non in verba li.l.fi.rubri.vbi et apud quos sed de iure canonico omnia sint delegabilia siue sint meri siue mixti imperij. scdm bal.in addi.ad specu.ti. de exe cu.senten.§.nunc videndum circa pn ci.ymo sententia vnius iudicis potest per alium iudicem exequi.c.postulasti extra de foro compete.et.l.a diuo.§.j.ff.de re iudi.et sententia vni us iudicis facit fidem alteri argu.c. quisquis.xxiij.q.j.et ibi concor.et.c. quisquis.iij.q.v. Item si ab executione fuerit appellatum executor tacere debet et si vltra procedat reuocabuntur.c.venientes in fi.extra de iureiur.et.c.dilectus de ap.c.appellatione.ij.q.vj.siue sit ordinarius siue delegatus nisi princeps seu curia suprema ex suo iterato dicat nõ obstantibus appellationibus quibuscunque.c.pastoralis.§.preterea in fi. extra de offi.deleg. et illa verba non obstante appella. plus operatur in iterlocutoria quam diffinitiua.l.fi.C.de senten.bal.in addi.ad specu. titu.de execu.senten.§.j.et ibi dicit eo quod maius preiudicium datur diffinitiue quam interlocutorie. Sed quid si dicatur in genere appello certe supersedebit ratione incertitudinis. Si autem exprimatur grauamen vel particulariter in alijs potest executio fieri. et vbi a diffinitiua non appellatur exprimenda venit causa rationabilis.c.vt debitus et.c.cordi de appel. li.vj. Legiste ab interlocutoria non appellant scdm iohan.andre. tit.de executio sen.§.ij.i medio.ij.col. Item nota quod diuersitas actionum cognoscitur ex diuersitate cõcludendi tex. est melior de mundo in.l.non debet in fi.et ibi docto.ff.de dolo. Item premedita quod omnes pronunciationes que fiunt post sententiam sunt interlocutorie prout est de mente.bar.in l.ij.ff. de appella. recipi. facit decisio delphi.xj. Igitur si fuerit necesse cõmissarius reuocat pronunciata per eum iuxta.l.quod iussit.ff.de re iud. et est vtile. Quid de cautione prestanda in executiõe certe dico tibi quod ante et non post executionem venit prestanda nec reconualidatur ad instar testamenti vsurarij docto.ad hoc inducunt.l.si filius.ff.de testa.et.c.quod de vsu libro.vj.de quo per Bar.in.l filio preterito.ff.de iniusto et rupto testa. Item executio senten. debet mitti ad iudicem a quo si dictum exitit bene iudicatum alias nõ.c.episcopus.xi.q.iij.gl.in.c.seruetur. ea. q.facit.c.per tuas in fi.extra de senten.exco. Et nichilominus scias quod executor qui aliquid facit ex mandato si quid faciat quod a mãdato seu commissione non multum differt certe excusatur per glo.in.c.innocens l verbo clementior.xxij.q.iij. Item si sententia p nuncios aduocatos vel procuratores seu practicantes alicuius curie ponatur executioni tunc

a b interlocutoria nõ appellatur

ipsa curia seu iudex dicitur exeq̄ nō committere.c.mulieres in fin.extra de sentē.excō.et.l.si vt proponis.C. de executio.rei iudicate.z.l.pater ex prouincijs.ff.de manu vindict.z qui illos tangunt personam curie seu iudicis tangere videntur tanq̄ membrum.l.vulgaris.ff.de fur.et.l.ius senatorum.C.de dig.lib.xij. et iuxta illud quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Item si iudex aliquid addidit prime sententie tūc ipse iudex appellationis illam exequitur secus si illam confirmauit nil addendo vel mutando agitur ex confirmato non ex confirmāte et si appellans acquieuerit sententie coram iudice appellationis ipse tunc iudex exequitur.l.tale pactum.§.qui prouocauit.ff.de pac. Sed si de consensu partium coram primo iudice destiterint ab appellatione tūc prim⁹ iudex exequitur.l.ad solutio. C. de re iud.idem etiam si confirmatur tēpore. puta per desertionem q: tunc primus ex eo quia retrofingit.l. furti.§.j.ff.de infa. Et vt dixi vbi iudex appellationis diffinitiue posuit manum prima sententia transfunditur in secundam et agitur ex posteriore prout est expressum autē.de sanctis epi.§.si quis aliquid.colla.ix.z.l.additos in fi.C.de appella.et.l.precipimus.§.offert arg.titu.item si iudex appellationis remittat totā causaz ad iudicem a quo per interlocutoriam suam super expēsis iudex a quo taxabit.argu.l.vtile.ff.de mino. tradit bal.in addi.ad specu.§.ij.iij. col. ti.de execu.sentē. Sed quid si error fuerit in sentētia adiectus nunquid impedit executiones si in promptu ex eisdem actis apparere potest certe sic scdm iohan.de ymola in.c. cuz bartoldus de re iudi.et ibi innoc.et immediate aliqua dicam que impediunt executionem sententie primū casum nunc habuistis ratione erroris secundo in quinq̄ casibus executio sententie differtur.notatis p gl. in.c.cum apud.xj.q.iij.et illaz videatis quia non habeo spacium scribēdi. Item etiam instrumenta conditionalia nisi prius liquidata conditione non demandantur executioni l.si quidem sibi extitisse.C. de excep. et prescrip.et.l.locum.§. condempnato de tabulis exhibē. Item si executor aliq̄d dolose agat.l.iij.§.si executor.ff.de nego.gest. Item appellatione interiecta.ar.c.ad hec si vna extra de appel. Item si nō exequatur in bonis condēnati sed i bonis alienis.l.si se.z.l.diuo.ff.de re iudi. Itē si tertia pſona offerat paratas pbationes qd̄ res est sua vel est i pos.ipsi⁹ put plene ex̄ de re iudi.c.cū sup i glo.i vbo q̄rit̄ ppe fi.et.c.veniēs de spōsa. Itē lre q̄nquēnales nō ipediunt executiones snīe decisio delphi. xcvij. Itē cessio bonoz.l.j.C.q̄ bo.cedere pos. Itē si obijciat̄ transactio. post sniaz.l.elegāter.§.si q̄s.ff.de cō di.inde.ar.l.nec.§.j.ff.de i ius vocā.

Itē ipedit iure renouatōis. si actio iudicati fuerit itroducta i nouā petitionē.l.minor aūt.ff. de mino.et.l.iiij.§.si ex ɔuētiōe.ff.de re iudi. Itē si ordinari9 velit exeq i reb9 sitis extra suā iurisditionē.c.leges. ij.q.vj. et.l.cū.§.is q.ff.de bo.auc.i pos. Itē aliqd retardat vel postponit ratiōe scādali vl' ppt emotionē ppl'i. c.placuit de ɔse.di.j. Itē si in ite.resti. sic postulata executio ipedit.l.neqt noui.C.de in ite.resti.postulata i fi. Sʒ nūqd in exequēdo differēdū est maioris b9 psonis qd iusticia nō pereat c.sane ex de offi.deleg.et.c.fi.iij.q.ix. Itē si executor formā executōis nō obseruat plvs est sibi obijcere manus Specu.i.§.sequit i fi.tit. de executio.sentē.intm q ipsi executori iniuste exequenti p amicos et vicinos est licitū de facto resistere iuxta .l.phibitū.C.de iure fis.li.x. Sed qt modis capiat vel dicat qs esse extrane9 i iure vide.l.ad filioꝝ i ꝟ .itē.i fi.p de platea.C.q et q.qrta pars debe. li. x. Itē nota q si ordinari9 vl' delegatus sit fragilis i exequēdo pōt brachiū supioris inocare specu.titu. de execu.sentē.§.ij.in fi.et.l.si qs in hoc gen9.et ēt in.§.sequit de iudice delegato ꝟ. sʒ nunqd. Itē an executor possit cognoscere de incidētib9 sum marie i executiōe fiēda de qb9 vade ad gl. in.c. diceti i ꝟbo cognoscatur xxv.q.ij. Et qd si dicat i snia vel cōmissiōe amoto qlibʒ alio detentore certe dic q executor hʒ tunc iurisditionē sup illicitos detentores illicitos notorios ar.c.statuim9 ex d offi. del'.i.vj. Sʒ sup nō notorijs pcedet iuris ordie seruato.c. cū oli ex de priui.i gl.i ꝟbo portariū. Itē i mera executiōe nulla cognitio est necessaria vel dilatio nota innoc.i.c.ex rōne de app.ioh.an.i.c.ordinari de offi.or.et snia legis sp vera est et reqrit actum cōsummatū verifice.l.fi.§.j. ad turpi.et nota in.c.ppetue.de elec.in nouel. Sʒ modica mora extimari non ds nisi dāpnū afferat nec modicū interuallū tpis nō iducit aduersitatē actuū.l.plericq de ritu nup.et.l.si oleum.§.fi.ff.de dolo. Itē et est loc9 defensore i executiōe snie si qs se offert p cōdēmpnato et sit soluēdo pro debito ciuili.ar.l.ls.§.j.ff.de iu ius voc. Specu.titu.de execu.sen. § .postremo.ij.col.circa.fi. Itē sentē.la. ɔtra hrdes extēdit ad alios possessores l.hrdes.§.idē.ff.fa.her.et.l.ij. ff.de lega.ij.et.l.cū fili9.j.rñ. Quid de ciuitate si sit debitrix et illa ppriū nō hʒ nūqd oēs tenent ad ɔtributionem certe sic.l.j.§.qb9.ff. qd cuiuscq vniuersi.et.l.loc9 i fi.ff.queād.ser.amit. et.c.graue de sen.exc. Itē qd delata ɔtra tuto.vel cura. dic q fiet executio i bonis mino. Iteʒ quid de filio ɔdēpnato an in bonis p̄ris vide specu.§.sequit tit.de execu.sentē. Iteʒ quid de snia arbitri certe nō mādat executioni vbi est pena apposita qr tūc agit dūtaxat ad penā al's si n̄ sit pena mādet executōi.l.iudeis. C.de

iudeis. et ibi docto. licet glo. in cōtra riū clamet. in. l. ait pretor. ff. de iudi. et in hoc residet decisio Delphi. l. r. in fi. et ibi tractat an delegat? possit mulctari. Sed q: de arbitro loquimur dixi vobis q arbitrator dicit amicabilis cōpositor: nec cogit acceptare: sed si acceptauit tenet laudū ferre: licet nō fuerit adiecta pena vel pign? scdm glo. in. l. fi. C. de contrahē. et cōmit. stipu. et ibi Saly. Itē arbitri iuris dati a lege acceptare cogūtur. c. ab arbitris. de offi. deleg. in vi. et. l. cū specialis. C. de iudi. Item electus a duob? arbitris discordātibus certe cōpellit acceptare et arbitrari. glo. et Bar. in. l. itē si vnus. §. fi. ff. de arbi. scdm de platea. in. l. i sacris. C. de pxi. sacro scri. li. xij. vbi ibi dē tradit notā qd pena venit imponēda qui nō honorat senatores: vel iudices adeūtes ad palatiū eos tā in salutatione q sede. Itē inuit? cōsulere cogitur et iudicare. l. sancim?. et ibi glo. C. de aduo. diuer. iudi. et. l. custodias. de custo. reo. Et scias qd iudici sufficit facere qd i se est: ex eo q: villa nō tenet exercere nec facere: immo est illi parcēdū. l. quint?. post prin. ff. mā. Bar. in. l. j. §. iuxta. ff. de varijs et extraor. cog. Itē pōt opponi hijs qui de mala stirpe puenerūt videlz q exēpla suoz maioz eis preiudicant. l. si coartalis. C. de coarta. li. xij. et ibi de platea. Itē si executio possit fieri in bonis prebende canonici condēnati seu stipēdijs. vide de platea. in. l. j. versi. et est hic. C. de peti. bono. subla. lib. x. et. c. puenit. de fideiuss. vbi est bona glo. Sz aduerte ad qstionē est aliqs emptor domus vel vinee q res erāt alteri hypothecate: emptor fuit diligēs paterfa. illas meliorādo vtiliter et necessarie: qrit vtrū emptor faciat rē suā soluēdo pmā extimationē q valebat tpe reparatiōis: certe sic scdm Joh. de platea. in. l. C. de pdijs. et om. re. lib. xj. li. fi. et hic ē casus. Sz quō veniūt pbāde expēse facte in domo euicta eiūdē de platea. in. l. excellētia. versi. hūc. tex. C. de eroga. mili. āno. li. xij. Sed vtrū ex rescripto regis executio snie debeat supsederi vsq ad diffinitionē cause reuisionis: certe nō. tex. et doc. i. l. pbatorias. C. de diuer. offi. li. xij. et facit in aut. vt diuine iussiones. §. fi. col. vj. et aut. q supplicatio. C. de pci. ipe. offe. et. l. rescripta. co. ti. Sed esset vidēdū si ex stilo curie vel patrie nō debeāt opponi nisi certe exceptiōes: an cetere videātur excluse: certe non. ff. de peti. here. et Bar. in. l. j. §. j. et in. l. ait ptor. §. hoc interdictū. ff. qd vi aut clā. Dixi vobis super? de qb? incidētib? et emergētib? executor sentētie cognoscit. p glo. singu. in verbo. cognoscat. i. c. dicēti. xxv. q. ij. quā videatis. Sz restat nūc videre de snia iusta vel iniusta: nulla vel anullāda: vtrū ipediat executionem breuis sum sicut Briuatecū in ope: sz nō in sermone. Dic q si nulla: et opponit corā executore

supsedebit negociũ referẽdo supio
ri.c.decetero.extra de re iudi.nec ve
nit exequẽda.l.si pretor.ff.de iudi.et c.super eo.extra de re iudi. et c.si nõ cognitio.xxv.q.ij. Si vero est iniu
sta hoc est lata cõtra ius litigatoris ex odio:vel p imprudẽtiam iudicis. iuxta.c.cũ inter vos. extra de re iu
di.et c.fi.de emp.et vendi.et tunc exe
quet.l.j.C.de idic.liber.tol.et l. si vt pponis.de execu.rei iudi.agat sive sit cõtra iudicẽ qui fecit litẽ suã. Si vero venit anullãda puta lata cõtra cõtumacẽ inauditũ volẽtẽ probare causam absentie:quo casu debet ip
se ordinarius iudex talẽ in integrũ restituere.per.c.cũ bertoldus.de re iudi.et.c.q̃ litteris.ex de offi.deleg. Sed delegatus hoc nõ põt: vt ibi
dẽ:et ista sunt vtilia iuuenibus. Itẽ miles exauctorat:et quõ dixi in ver
sicu.seq.et carnifices criminalia exe
quunt nec peccãt.c.nõ frustra.xxiij. q.v.et c.cũ homo.et c.nõ crudelis.et c.miles.eadẽ.q. Sz multi sunt car
nifices vagabũdi p mũdũ qui infini
ta mala et latrocinia perpetrãtvnde acrius veniũt puniẽdi:et q̃ tibi defi
ciũt vltra.predicta accede adversicu lũ sequẽtem.xxij.aut.xv.col. Finali
ter dic q in exauctorizatiõe seu de
gradatione militis requiritur auto
ritas principis.tñ magister militũ hoc põt.l.ij.§.ignominie.ff.de insa. et q̃ñq ipso iure ppter delictũ pri
uat.l.fi.C.de cõmea.et glo.in.l.nulli. et ibi de platea.C.de agẽ. in rebus.

li.xij.vide.l.nemo iudex.C. de decu
rio.Et dicit idẽ de platea in.d.l.nul
li.qd qui pbabiliter viuit et virtuose nulli iudicis timet seueritatem vel vilipendiũ seu vilitatẽ.et allegat p
uer.antiquum. Casta dña nõ timet camerariũ audacẽ:et dr vilis qui cõ
tra pbibitũ regis facit.Et si omit
teret locũtenẽs in rescripto:sed so
lũ baillivus certe locũtenẽs. cogno
scet.iuxta.§.finaũt ad deficiẽtis.C. de cad.tol.vide Bar.in.l. et q.ff.de iurisd.om.iudi. Itẽ notat ipe de pla
tea in fi.l.ex aula.C.de priuil.eo.qui i sacro pala.mili.li.xij.notarios ap
pellari supbos et rapaces:et dicit q imperator appellat vorax et fraudulẽ
tũ ppositũ ipoz.vide.l.quãte.ff.de publi. pcipue greffiarij et illi debent timere eoz iudicẽ si sit bonus et lega
lis:sed si fuerit malus et exactor:certe dz timere bonũ greffiariũ sicut he
rodes timebat Iohãnẽ baptistam eũ redarguẽtẽ de vxore fratris sui: scdm de platea i.l.prisco.C.de pala. sacro.largi.li.xij. et nõ eis lz vltra ta
xã petere nec recipere etiã ab spõte dãte.glo.et Bar.l.l inuitus.de regu. iur.§.fi.et c.dilectus.õ simo.Itẽ accu
satus põt dare pecuniã ad redimẽdũ sanguinẽ suũ:sz accusanti nõ lz rape
re.p gl.i.c.pbibent.ij.q.j.et glo.in.l. trãsigere.C.de trãsac. Itẽ iudex ex cusat si a delicto puniẽdo vel inqrẽ do nisi fuerit sciẽs.tex.i.l. p oẽs.C. de strato.lib.xij.et l.gñali.de tabu.et Bar.i.l.animis.ff.de calũ.Exactor

herodes time
bat Iohannem baptistam

nō dʒ capere bona alteri⁹ p delicto: nec de debito alterius. l. nullā. C. de canone largi. lib. xij. Et tenent fisca liū exactores modū soluendi scribere: ꝛ qua pena veniūt puniēdi q non faciunt. vide. l. apparitores. de exacto. tribu. li. x. in ver. ꝛ notā p de platea. qđ nota ꝯtra latrones recepto res taillarū qui nō curāt scribere ſʒ solū accipere: et ibi habetur si creda tur eoꝝ libris seu scripturis: ꝛ qualiter executio fieri debeat. vide in. l. missi. C. eo. ti. de exacto. lib. x. Nota etiā ꝙ qui eximit debitorē a manibus seruientū tenet ad pncipale interesse qđ debitor tenebatur. l. quotiens. C. eo. ti. Idē si occultat. l. nemo ac si fideiussisset. li. x. ver. ex quo notā per de platea. Et qui plus exigit cōdēnatur in duplū: ꝛ aliquādo in quadruplum ꝛ corporaliter. l. vnica. C. de superexacto. tribu. li. x. Ego fui cōsultus Lugdu. ad instātiā aliquoꝝ habitātiū ville ꝯ cōciliarios q̄ habuerūt ꝛ receperunt denarios reparationis dicte ciuitatis Lugduni: ꝛ fuerūt cōdēnati ad reddēdum cōputum a viginti annis citra p arrestū curie parlamenti parisius: vel heredes eoꝝ. Sed qualiter teneantur de suo resarcire si res publica patiat detrimētum ꝑpter negligentiā. vide. l. cōtra. C. de admi. rei pub. lib. x. ꝛ ad hoc cogunt scōm de platea. ibi. ver. et nota. Sed si dānū cōtingens post mortem vnius conciliarij dolo et culpa viuentiū: vtrum heredes mortui teneantur. vide. C. quo ꝛ quis ordine conue. lib. xj. l. et si. ver. scōo nota. Et scias ꝙ si p indiuiso fuerint commissi sex quilibet insolidū cōueniēdus est. l. quotiēs. eo. ti. C. quo quis ꝛc. Et ibidem an censeatur data administratio insolidū: idem in magistratibus in subsidiū. l. cū te. e. tit. Acta cause instruūt et demōstrant iustitiā vel iniusticiā. prout nota. in. l. monende. p de platea. ver. vlti. C. de delato. li. x. sic etiā videbit p redditionē cōputi si bene vel male vixerint: et dicit qđ de cētū mille tenent reddere cōputum. Et quis dicat esse adherēs cōplices vel sequaces. cano. in. c. ex parte. de fo. cōpe. ꝛ legiste. put de platea in. l. ne casu. in verbo. itē nota. C. de discussorib⁹. et ista pn̄t seruire cōtra plures pillatores aliaꝝ ciuitatū q de pecunia publica edificia grādia edificāt: et ventrē eoꝝ replent: nec venit tolerandū si ita sit: immo veniunt laudādi qui tales prosequunt p bono reipublice nec debet sequi in vniuersitatibus concilliū iuuenū. nā Julianus ꝛ Paulus iuriscōsulti nō sunt dedignati sequi sentētiā celsi adolescētis. p tex. ꝛ ibi Jason in. d. § sequitur: posito āte. l. si ita stipulet. ff. de ver. obli. vide. c. si habes. xxiiij. q. iij. fallit si bn̄ studuerit. p glo. in. l. vnicuiq. C. de ppo. sacro scri. li. xij. facit etiā glo. i. l. j. C. de anno. ciui. lib. xj. ꝛ l. potioris. C. de offi. recto. pui. Itē cōsului ibidē p Frācisco leone con

tra gauteret ob cām successiōis sui quōdā fratris de .xxv. mille libris q̄ successio eidē frācisco iuste sibi ptinet titulo donatiōis inter viuos: et ptēdo deo iuuante facere ista duo cōcilia ad lōgū: q2 p nūc non habeo spaciū: s3 bn̄ deduxi materiā: et illam intellexi. Dictus gauteret cum suo socio p ambages et mēdicata suffragia conant debellare cōsiderant dictū francisciū esse iuuenē et debilē iusticia illū ditabit. Et posito q2 pede mōtanus existat et eius quondā frater nicolaus: et sic nō regnicole verū tamē pfat9 nicolaus eo viuēte obtinuerunt litteras naturalitatis a rege: et registratas ī camera cōputoz parisi9: nec ius daubeyne impedit ius vēdēdi bona sua aūt donādi seu pmittēdi per nō regnicolas: s3 solū ius testādi: et ita vtimur in frācia: et illud facit cōtra partes aduersas q̄ se volūt iuuare ab vno tali quali testamēto p dictū Nicolaum cōdito: et ipsi reges frācie cōcesserūt priuilegiū Lugduni nō regnicolis vt eūdo et redeūdo possint de oib9 bonis disponere: et vidi dupliū. Et d3 obtinere in posses. ipe frācisc9 tā ex generali cōsuetudine frācie mortuus saisit viuū habilē et pxiquiorē sicut est pfat9 franciscus q̄ etiā virtute ipsius donatiōis sibi facte cū retentione vsufruct9 et mille flor. p dispōnēdo. iuxta .l. si qs argētū .C. de dona. Et sup exceptione pposita per reos debēt se primit9 subscribere. vide .l. octaui .§. j. ff. vn̄ cog. et .l. cū qdā. ff. eo. ti. et tradit Bal. i .l. pēdēte .C. de bo. pos. scdm tab. nec poterat iā dict9 nicola9 disponere ptib9 aduersis p testamentū ex eo q2 iā q3 primitus disposuerat per donationē iter viuos ipsi frācisco: et man9 erāt sibi ligate: et sic nemo plus iuris et c. plenius dicam.

Versiculus capituli iudicum. 14

Presens versiculus satis cōtinet vtilia habito respectu ad presens opusculum. Et posito q2 felix existat qui operatur per virtutem: et virtus in aīo consistit. secundum glos. in .c. proposito. xxxij. q. v. Et virt9 est habitus mentis bene constitute. Quinimmo velamenta anime virtutes esse dicantur .c. serpens. de peni. dist. ij. et glo. in .c. de pudicitia. sup verbo. virtus. xxxij. q. v. et latius in meo concilio infra nihil dico sine ratione apparēti: nam solet deridi quod ratione caret .l. sed an vltio. §. j. ff. de nego. gestis. Nā ferrum nostre quippe mentis ad acumen non potest peruenire veritatis: nisi hoc alterius crasserit lima prauitatis. tex. in .c. aduersitas. circa finem .vij. q. j. Ualerius maximus ait. Nulla tam modesta felicitas que malignitatis aculeos euitari possit: precipue cū q̄tidie in

nobis genere. ic fantasmata. Et flu men istud plenum est aquis. hoc est sententijs et decisionibus docte. fere infinitarum questionum. Quotidie in foro iudiciali occurrentiū et si quid dixerim bis illud est ad maiorem declarationē et duplex bonus est et dicitur bonum vt videbit im mediate. Sed quero sepissime dicit tale commisit crimen vel delictū igitur an crimen sit delictum vel econtra vide glos. in capitulo vnum orarium distinctione. xxv. Et hijs quibus autoritatem nostram impartimur omnia nostra facimus. l. j. §. j. C de veter. iur. enucle. et glo. fina. in fine in. c. si. xxiij. q. ij. solemnis penitētia de facili iuuenibus nō est imponenda capitulo penitentes dist. l. et glo. in. c. adolescentia in verbo penitentiam. xxxiij. q. iij. Sed qui peccat autoritate legis non peccat. c. q pec cat. xxiij. q. iiij. et glo. in ca. si peccatum. xxij. q. ij. Itē potius debet qs omnia mala pati q̄ falsum asserere. c. ita ne. xxxij. q. v. Item et peius est peccare per ypocrisim q̄ manifeste. ca. Certe. xij. q. ij. et l. palam. ff. de ritu nup. virtus in animo cōsistit scd̄s gl. i. c. proposita. xxxij. q. v. Et superius dixi quod aliqua facit quis vt homo et aliud facit vt rex vel iudex existens in autoritate per. text. sing. in. c. si ecclesia in f. ne. xxiij. q. iiij. Et non semper prohibetur bonum propter consequens malum nam aliqs dans operam rei licite non ei impu tandum si quid mali inde sequatur glo. fi. in. c. de occidendis. xxiij. q. v. verum q occultator aliene laudis parem furi. Et hoc argu. l. hereditatem. §. fi. ff. ad. l. fal. facit. c. reuertimini ad. q. j. et barba. in extrauagā. volentes. varia immo infinita volumina regnant et fastidium in mente generant sed que dico post alios et mihi sufficit in multis vt aptior sit via et apertior intelligēdi supplēdi scd̄m Bald. in prohe feudorū. Qui immo malum toleratur ratione boni connexi. c. q̄ magnum iuncta gl. xxiij. q. iiij. Et propter scandalū vel tumultum prout superius tetigi aliquid venit postponendum per. l. pe. ff. de sicca. et c. placuit de cōsecratio. distin. j. Sed qui non proficit potius tacere debet. c. nō potest iuncta gl. in verbo cum facultas. xxiij. q. iiij. et c. Si quando. xj. q. iij. Et notetis q silentium iudice sedente est cultor iusticie dicente propheta in silentio et spe erit fortitudo vestra etc. tex. est i ca. in loco benedictionis. v. q. iiij. facit. l. si quis in suo. C. de inoffi. testa. et. l. j. C. de consor. eiusdem litis et. l. j. C. de studijs v. roma. li. xj. et. l. adulterij. C. de adulte. Item et est certū q iudex representat personam partis. l. et ob causam. C. de euic. Quinimmo est vidēdum an ius tertij possit opponi Bart. tractat in. l. qui cū herede. ff. de except. rei iudicates an exceptio superueniens elidat actionem seu intentionem agentis ꝯ hoc

per bar.in.l.j.ff.de exce.z videt tex. in.l.hijs honoribus.§.auctis.ff.de va ca.z excusa.munerum. Et omne iudicium debet legitime inchoari et cum legitima persona tex.est in.l.in vniuersis.C.qui dare tuto.et cura. possunt et semper ad hoc allegatur Item acceleratio litium est vtilis vtrique parti text.in fine.l.frustra .et ibi Bald.C.de administratio.tuto. Item etiam habes scire quod iudex nõ dicitur grauare partes cuz iura partium custodit scd̃m Bald.in.l. si arrogator.ff.de adoptio. Sed quãdo dicitur esse iudex vel consiliarius regis certe post introitum palatij ziu ramentum prestitum per.l.primam de offi.prefec.augu.et per bald.in.l. priuatorum.C.de iurisdi.om.iudi.lz appetitus capitur semper in malaz partem et voluntas in bonã.j. dist. z sequitur antho.et imola in prohe. decretalium. Et sic nota differentiã inter voluntatem et appetitum zca uetur in repetitiõe cle.sepe.§ nõ sic tñ de verbo.signi.§.visis supzascriptis in.iij.col.dicit enim Johannes baptista in sua repetitione omnes populi.ff.de institu.et iure.xiiij.col. in fine quod in secreto quis melius aperit mentẽ suam.concordat Seneca dicens signum est bone mẽtis secum consistere. Quare appetitus aliquorum ciuium parcialitates volentiũ sunt reprobati scd̃m inno.i.c. cũ accessisset de cõsti.z p abba.eodẽ ti.col.vj.in.c.cuz oẽs. Et antiquior consul in ciuitate creatus vel q̃ prestet d: esse prior ceterũ.l.j.C.de cõsulibus li.xij. Et sufficit volũtas illius ad cõgregationẽ fiendã precipue si cõsiliarij essent p̃sentes idẽ bap.xiij col.in prin.secus si absentes q: non p̃iudicat conciliũ eorum illorũ cũ p̃ntia potuisset alios trahere in suam sententiã p.l. Itẽ si vnus.§.fi.cũ.l.sequenti.ff.de arb.scd̃m bar.in.l.obseruare Et de mõ congregãdi ciuitatẽ voce preconis tube vel more cõsueto.l. ij.de decurio.C.li.x. Item consules ciuitatis non debent soluere taillas scd̃m tex.z glo.in ar.l.honorem.ff.d mune.et hono , Item nota q̃ duo onera q̃s nõ dz sustinere.l.nauis.ff. ad.l.rodiã de iactu.§.quid ergo.itẽ paupes ad onera patrimonialia nõ tenent sed obsequia que corpori sũt indicta solũ soluũt.l.cura.§.inopes ff.de mũe.z hono. Item bastardi ex tracti a nobili sunt exempti a tailla regali si viuant nobiliter decisi.del phi.cccclxxx.vbi plene z portãt arma z retinẽt nobilitatẽ agnatorz de ꝯsuetudine sz nõ de iure scd̃m Bal. in.l.gñaliter.C.de insti.z substit.sub cõdi.factis z bar.in.l.fi.de v̓bo.sig. q̃d nota z de mõ ꝯgregãdi ciuitatẽ habetis gl.in.l.aliud.§.refert. ff.de reg.iur.z dz cõstare q̃ sit p̃missum p̃coni ar.l neminẽ.C.de exhibẽ.reis Sz in negocijs vbi absentes sunt vocãdi certe nõ sufficit cãpana cũ illaz audire nõ possit Sed nũcius ioan. andre.z per abba.in.ca.in causis et

De cõgregatione ciuitatis.

bastardi et ... tudine ... arma sed nõ iure.

elec. Et vbicunq vniuersitas est di/spersa oēs vocandi sunt vbicūq exi stant. c. ij. de ope. nūcia. p io. andree in nouella et p bap. xiij. col. in sua re pet. Sed vltra dico q pcipit et pstat assensus ex sono tube vel cornu i. pla teis publicis ville seu ciuitatis scdz tex. nota. in. l. labeo ad finē in verbo et sono quodā. ff. de suppel. lega. Et tenet iaso. i. l. stipulationū. ff. de ver. obliga. Et p bal. in. l. falsus. viij. col. C. de fur. in fine. ij. q. et cōsules ville nō se describunt alio noie q nō sint vz p magnatib⁹ vel ad gubernatio nem reipub. cū illa pertineat dno iu sticiario tales non dnt censeri nec re putari plurib⁹ rōnib⁹. pmo q: illa de scriptio nil facit nec dat eis regimē ar. tex. in. l. modestin⁹. ff. de decurio. et. l. semper. §. quibusdā. ff. de iure im munita. scdo vide cōcilium quartū in ordine dni Ty. tenētis Et illud in sequit baptista in. d. repet. col. lxx. q illi descripti in qlitate alta sunt ita habēdi et hoc si idonee iurisdice ita possit haberi al's semper preualet ve ritas: q tene mēti q: est de facto con tra quosdam subditos cōtra eorum dominū cupientes habere altitudi nē qualitatis nominis. Facilius em est inducere qlitatem q substantiaz per glo. notabi. in. l. talis scriptura in glo. fi. circa fi. ff. de leg. j. et facilius est ius quesitū ɔseruare adiecta qli tate q d nouo pducere. l. pcurato. ff. de pcura. et obligatio. iam acqsite bene potest addi qualitas. l. prohibe re in prin. ff. q vi aut clam. Sed qd de cōsule vel tutore qui tpe suo plu res processus vel contractus fecit noie ciuitatis vtrū post depositam administrationem posset conueniri certe non. l. curatores. §. in cum. ff. d admi. rerū ad ciuitatē perti. et. l. illō §. j. ff. de euic. et villa q nō hz aliqd cō mūe vel parrochia creditor hz actio nem vt faciāt taillā seu rotulū scdm glo. in. l. procōsul. ff. quod quisq vni uersi. Item nota q delictū vni⁹ ho minis ville vel capituli ipsa vniuersi tas nō punitur io. mo. in. c. j. de vsu. li. vj. et hoc nisi dominus vel officia lis ville vel loci scdm hen. in. c. qbus daz de pe. imo dicitur persona pua ta q nō hz dignitatē. l. psce. ff. d offi. psi. et magfat⁹ et stipulat p oib⁹. l. fi. ff. de iuris. om. iud. itē nota q delictū iudicis non nocet dno. l. neq inter dicto. ff. de reg. iur. et in ca. delictum eodem titu. li. vj. barto. in. l. aut fa cta. ff. d pe. et hoc si vniuersitas ɔcur rat cū illo in delicto. l. fi. de erog. mi li. an. gl. et docto. in. c. ij. de or. cog. sz quid de preiudicio reali vide bal. i. l. meminerint. C. vn. vj. sed quando ē coniunctū cū admistratiōe domini⁹ tenetur qui dns hz regressum con tra suum officialem. l. polla. q ibi no ta. C. de hijs quibus vt indig. pano: mi. in. c. j. de dolo et contu. Sed dns ratū hns dicitur facti autor. tex. est solem. in. l. supra iter. §. cassius ad fi nem. ff. de aqua plu. ar. Sed procu rator negociorum bene conuenitur

post depositum officium. ff. de procura. l. procurator et facit glo. in ca. sancimus. j. q. vij. Sed quero quia de vniuersitate loquimur vtrum sit parcendum multitudini de hoc est glo. in c. quotiens. j. q. vij. Et etiam qui dicantur esse multi ibidem habetur Sed in istis vniuersitatibus ne tota gens pereat sufficit dãnare autores cõmunitatis scdm gl. in. c. maiores. xxiij. questione prima. Et varijs modis presumitur contra aliquem scdm glo. nota. In capit. in breui. et. c. diffinimus. xxij. questione. ij et glo. in capitulo peruenit. ij. questione. vij. verumtamen ciuitas seu vniuersitas nisi sint infantes et similes persone potest accusari ex eo quia dolum committere potest. ff. de dolo. l. sed si ex dolo. et quod ibi dicitur non potest committere dolum intellige de facili immo videmus se pe quod capitulum accusatur et excommunicatur et etiam consilium ciuitatis scdum gl. not. in verbo accusandi in c. eps qui. xij. q. ij. penitus videatis ¶ Item in pascuis communibus certe per comites et barones regni sunt statuenda loca in eorum territorijs vbi animalia eorum pascantur sine iniuria subditorum hoc est quod prata ipsorum dominorum sunt et debent esse clausa ne vastentur in emendis ipsi subditi facit quod dicit Johannes de platea in. l. secunda. C. de pascuis pu. vel pri. libro. xj. Sed quando dicatur quid esse commune vel non commune est recurrendum ad consuetudi. loci scdum paulum de castro consilio. xxx. incipien. vt plene attingamus consilio. cxiiij. in nouis. et qui testes esse possunt in causa vniuersitatis Baldus in lege parentes. C. de testi. Et decisio. delphina. cccxij. Sed quando valet testimonium de auditu vide glo. et. Barto. in lege prima. §. item labeo ff. de aqua plu. arcẽ. sed infra circa finem huius versicu. dabo vobis aliqua quotidiana plene quo ad materiam testium et contractuum sed famulus communis duorum fratrum vel seruiens duorum baronum vel persona cõiuncta pro alia conficta potest cogi ad testificandum specu. titu. de testi. §. primo et bar. in. l. repeti. §. de questione. ff. de questio. sed quid pars in suis obiectibus testes iniuriauit et non probauit contẽta in obiectibus an possit agere actione iniuriarum vide bar. in. l. j. §. j. ff. de ventre inspiciẽdo. ¶ Ites ps infamis possit obicere testẽ ifamẽ certe nõ scds bar. i. l. hi arena. C. de inof. test. et in l. cũ mulier i fi. ff. sol. ma. quod no. sed reuertamur ad materiã nostri versi. capi. iudicũ et sum securus quod iuuenes videbũt vtilia et singularia. Et primo quid ẽ iudex certe est tutela publica i medio posita ne quis sua autoritate ius dicat sibi tex. ẽ in. l. nullus. C. de iudeis et pro gestis i offo hs psumptionẽ iuris pro se et pro ipso semper presumitur tex. singul. in. l. secũda de of-

ficio ciuilium iudicum et ab eo pre-sumitur omnis dolus abesse.l. j.C. de predi.decuria.li.x.et.l.si quos de decurio.intantum q si finito officio aliquis offendatur offensor punitur ac si offendisset illum tempore offi-cij vt in auc.vt iudices sine quo suf fra scdm Bald.in.§.vulgato profi cisci.vij.q.Quinimmo concludit an dreas de yser.in constitu.regni per optima iura q iudex finito etiam of ficio vel deposito appellatur iudex posito q Barto.teneat contra i.l. Item queritur.§.qui impleto.ff.lo ca.nec licitum est cuiq finita causa iudicem iniuriari vel inferre conui-cium et hoc facientes sunt et puniu tur tanq infames.ff.de iniurijs.l.iu dici iuncta.l.illud.ff.de appel. et ibi Barto.nam reliquie pristine quali-tatis etiam abolite multum operan-tur scdm fely.in.c.q in ecclesia.j.col. de constitu.facit dy.in regula decet libro.vj Et notetis q iudex deposi tus tenetur informare successorem in principio regiminis secundu bal. in.l.j.an seruus ex suo facto &c.z ar. l.si pure.ff.de fideico.liber. Et si es-sent consiliarij regis aliqui depositi semper gaudent priuilegio exceptio nis ad contribuendum per.l.cuz le-gem.C.de excusa.mune.li.x, et debe tur eis reuerentia sed vtrum iniuria illata vestibus canonici vel alicuius nobilis vel etiam alteri an dicat esse illata et data in corpus casus est in l.j.§.hec in factum actio. ff.de his q deiecerunt.et vide plene per Bart. in l.citatio.§.quod illicite .ff. de pu blica . Et nota q aliud est scire ali quid fuisse factum vel fiendum z ali ud est iubere.l.si ex duob?.ff. de no xa.actio.et ibi Bar. sed positio cri-minosa seu petitioni que delictu co-tinet quis tenetur respodere.§.pre tor.l.quotiens.ff.eo.titu.plene.in.l. penul.ff.quibus vt indig.et.l.qui iu rasse.§.j.ff.de iureiuran. per Bart. reuertamus q iudici reuerentia de betur officio finito sicut legato i me moriam pristine dignitatis vt dixi spe.titu.delegato.§.versi.item nota et hoc nisi propter sceleritatem vel demerita fuerit positus prout in de cisio.delphi.ccclxxvij.in apostillis.

Postmodum sciatis q pro iusticia consequenda partes litigare volen-tes non debent venire per saltuz ad principem nec ad bailliuuz nec sene-scalum siue actio sit realis siue per-sonalis vel criminalis nisi ex comis-sione regia causa sit commissa vl cri men sit priuilegiatum. Sed grada-tim sunt iudices adeundi. primo or dinarius secundo iudex appellatio-nis tertio iudex prouincie et vltima te curia suprema parlamenti.l.j.§.si quis in appellatione. ff. de appel.et in.l.ad imperatorem et in. l.ad prin cipem.ff.eo.titu.facit. l.curiales de decurio. nam ipse iudex ordinarius pater ciuitatis seu ville est:secundu glo.in.l.si.de incolis z habetur loco principis secundum glos.nota.z ib i

cy.in.fi.C.de prescrip. longi tempo.
sed iniuriam facit legi quod melior
videri vult quam sit ipsa lex prout
notanter tradidit Bald.in.l.ij.col.
fi.C.de senten. ex periculo recitan-
dis. Et punitur pena patricidij qui
illum offendit vt ibidem.vbi Bald.
et tenet cy.in.l.si non conuicij. C.de
iniurijs Insuper habetis ꝙ sicut ra
dij solis non possunt separari a sole
ita iurisditio non potest separari a
re publica vnde vigorem habuit et
est orta scdm Bald.titulo.de feud.
marchie duca.⁊ comitatus et imagi
netis dicit ipse Bald.ꝙ omnis iu-
risditio est super territorium sicut
nebula super paludem que generat
per actiuam potentiam solis ⁊ ipsa
iurisditio fortissima nauē soluit en-
cratam et armaturam mordet. Ex
quo habeatis menti ꝙ ipsa inrisdi-
tio requirit semper extremum puta
realitatem et non abusum sed semp
veram et perfectam executionē per
sonarum vel bonorum scdm Bald.
nota.in cap̄.j.de consuetudine recti
feudi.§.sacramentum circa finē igi-
tur autoritas ⁊ fortitudo sit semper
firma apud iusticiā dicere leges q̄s
pater omnipotens tribuit mortali
bus egris. Quas super cunctos sta
tuit iussitq; tenere in terra cunctisq;
dedit bene viuere normam eccle.xij.
et.xl. Sed in mundo quemcūq; tra
hit male sana voluptas iniusteq; sue
consumit tempora vite stulte a mo-
modo viam voluptatis desinas que
ducit ad orcum cecasq; tenebrasmo
lem curasq; molestas virtutem po-
suit deus vt sudore paretur et pau-
ci tentant felices figere gressus in-
de est ꝙ multos orcus capit ethera
q; paucos nitidamq; cateruam vir
tutes ornant hominem. Et miror
de diuitibus diuicie etenim cum la
bore et sudore acquiruntur cum ti
more custodiūt et cū magno dolore
et fletu relinquūt. Et debet esse iu
dex virtuosus nā si iudex ordinari⁹
inferior vel alius non existēs potēs
potest brachiuz superioris impetra
re et debet illis impartiri secunduz
bal.nota. in. l. si quis in hoc in fine.
C.de epi.et cle. Sed iudices prouin
cie potius illos mordere cupiūt nec
volunt dare seu prebere autoritatē
in talibus. Quare inferior iudex ve
nit excusandus quia vt dixi super⁹
iudex non tenetur se exponere peri
culo mortꝭ ex eo ꝙ vita hominis ca-
rior est qualibet re mūdi text.est no
ta.secundum Bal.in.l. sancimus la
premiere.C.de sacrosanc.ecclesijs.
¶ Item nec debet fieri contra infe
riores inquisitio scrupulosa nec ve-
xari aut calumniari arg.l.fi.ff.de di-
uor.et.l.penul.ff.de questio. nisi cau
sa sit ardua nam tunc bonum iusti-
cie est ꝙ sapiens astutior sit cuz stul
tus punitur immo citius quis duci
tur ad benefaciendum per glo. in.c.
viduas.xxvij.q.j. ¶ Item ambigui-
tas sententie potest limitari et decla
rari per successorem in officio doct.

et Johan. de prato in.l. inter stipulantem.§.j.ff.de verbo.obli. ¶ Itē iudex cogitur declarare quādo vertitur questio facti dubia receptis pbationibus et indicijs cōsistētibus circa plura pro et cōtra.scdm Bal. in.l.voluntatis.in fi.C.de fideicom. intantum φ declaratio seu interpretatio facta ipsius ad petitionem illius cuius non interest prodest hijs quorum interest.Inno.singul'.in.c. in nostra.de procura. Ludo.ponta. suo singula.versi.sententia est lata ¶ Itē nota φ facta declaratione amplius non potest mutari corrigi nec variari.scdm Ange.in.l.φ iussu. ff.de re iudica. scdm glo. singula. in l.quicquid.de verbo.obli. ¶ Item habetis notare φ verba dubia nil operant nisi facta declaratione per iudicem,secundū Bal.in.l.penul.v. q.C.de iure deliber. immo debet supersedi ab executione si pars opponat τ quid si non opponat. Bar.in l.si in rem.ff.de rei vendi.Item ius declarandi non prescribitur.secūdū Bal.in.l.parens.in.ij.col.C.de pactis. sed vtrū transmittatur ius ad heredem extraneū non.scdm Bal. in.l.liberti.v.col.C.de ope.liber. Et iudex in executione sentētie potest declarare sententiam. scdm Bal.in l.hac consultissima.iij.col.C. qui testa.facere pos.reliqua dicam infra τ declaratio pertinet ad eū ad cuius animo dependet.institu.de actio.§. alic,et.c. significasti. de homici. Et idem de actu qui potest diuerso iure censeri.scdm Bar.in.l. pro herede.ff.de acqui.here. videlicet vt declaret quo aio fecerit. vidistis plenius in.c.precedenti.circa fi. ¶ Itē nota φ verba sentētie cum iuris intellectu sunt seruanda et non superficialiter per.l.et puto.§.j.ff.familie hercis.et ibi Accur. ¶ Itē stare sententie est fines eius seruare et non transgredi.ff.de bonis liberto.l.si patronus testamēto.§.ij.et ibi glo. Et vt dixi iudex est lex animata in eo quia iura obscura elucidat et animus iudicis probatur ex verbis sententie glo.in.l.si pretor in verbo sed absente.ff.de iudicijs. ¶ Itē habetis scire φ in duris rebus duri9 arbitratur tex.in.c.veniam.xxxv.q.ix. ¶ Item in factis antiquis potius presumitur error φ in factis recentibus scdm gl.in.§.si vero τ ibi bal. in fine de feudo guardie τ castaldie cū memoria hominis fit labilis.l.pegre.ff.de acqui.pos.sed cōtra φ creditur libris ātiquissimis ecclesie nō signatis glo.in.c.solēnitates.xxiij. q.ij. ¶ Itē post bienniū psumitur p sententia post.in.c.in presentia d renūcia.τ bal.de milite vassallo q cōtumax ē in.ij.col. Item nota φ omnis sñia presumit hre executionem peractā scdm inno.in.c.j.de cfirma. vtili.bal.in.l.j.de executio. rei iudi. veruntamē instrumēta cōditionalia nō merent executionē nisi cōditio sit liquidata tex.i.l. si qdā.ibi extitisse

per bal. de excep. et prescrip. nec dubitans tenetur respōdere p:out gl. ibidem et q in sentētia non dicitur p non intellectu habetur. l. cum dicas et ibi bal. C. de nauti. feno. Item verba generalia vbi nullam habent determinationem generaliter debēt intelligi scdm bal. in. l. pactum circa medium. ij. col. C. de colla. et ibi videas limitatiōes b:ocardi sup quo verba contractus interponūtur. itē verba taxatina. cōtract9 impediunt ius accrescēdi. l. lutius. §. qui habebat. ff. ad trebel. plus habetis scire q verba sententie sunt pōderanda sicut verba ɔtract9. l. fideiussores. § aurelio. ff. de fideiuss. et bald. in. l. ab executione. C. quo:ū appella. non recipi. Itē respiciēdū est qua q̄litate quis ductus est ad iudiciū et q qualitate condēnatus. l. domū. §. quid tū. ff. locati bal. in. l. si familie in fine C. familie herci. et ista sunt notabilia Et licet snia hois non requirat semper actum non consummatū verū tamen sententia legis requirit actū consummatum secundum iohan. andre. in. c. perpetue de elect. in nouella. et tenet iason in. l. admiculo. ff. de condi. sine causa. Et est dictum famosum bal. in. l. cūctos populos. et post eum iason in. l. j. C. de preci. impe. offe. q licitum est iudici leges trāsgredi forte ratione persone loci diei vel alias. Et q dixi de sententia hominis vl legis intellige nisi ius partis fit deterius secundum bal. in. c. j. que fuit causa bene. amitt. §. porro in fi. Item modicus excessus non attenditur per. l. continuus in princ. ff. de ver. obli. ita etiam paruum temporis interuallum non obest. l. duos. § duo versicu. modicum. ff. de duobus reis. Sed modicum quid dicatur esse vide ea que glo. allegat in. c. terrulas. xij. q. ij. Sed iudex habet multa ponderare ex eo q rationem co:am deo et in scindicatu tenetur reddere. Nā sicut p:imo comedimus et post digerim9 ita certe iudices qui tempore officij comederunt ad instar cibi digesti. digerant secundum gl. singu. in. l. fi. C. de coartalibus. lib. xij. Item tu iudex qui habes curare infirmitates processuum cogita super punctos tui processus et fac vt vulnus detegatur prout dicit gl. nota. in. c. quis aliquando de pe. distinc. j. Et iudex qui aliqd inuitus facit potius dicitur pati q facere per. l. j. C. de bono. pos. sublat. et. c. scias. vij. q. j. et dist. vj. c. testamentum. Sed iudex non potest placere lupis et gregibus. c. fi. lxxxiij. distin. Nam baculo iudicum vel posto:ū lupi arcendi sunt. c. j. xliij. di. Et que dixi de infirmitate processus aut alia quacunq infirmus nō querit medicū eloquētē s3 curare sciētē: vt ait seneca curat eteni inuitū et repetit dietas qz nō auditur perire volēs. Sed aduocatus et forte medicus non tenentur restituere qui nimis magna salaria receperunt ex eo quia sine pec

Questio

cato recipitur propter consensum partis soluentis inno. in. c. quia plerique de immuni. eccle. innoc. in. c. cum olim de censib9 et bal. in aut. ad hec. C. de vsu. col. pe. Sed cogita laborem tuum primo et secundo hylaritatem partis dantis quia fere coactus dat et inuenies scideresim in corde. Item nota tu iudex et attende semper adverba legis loquatur lex: Nam si dicat text9 corripe intelligitur suspendendo ad tempus vel fustigando plus si dicat tex. coherce intelligitur admonendo pl9 si dicat excõica. i. pro contumaciam. Quid plus si dicat repelle: certe intelligitur sine scandalo. Quid plus si dicat degrada. i. propter et ratione inobedientie omnia ista exponuntur singulariter per glos. in. c. forte. xxiij. q. iiij. Et vos domini iudices inferiores non habetis alas aquile nec prospectum tanquam vassalli iudicis superioris vt possitis inhibere subditis vestris ne ad curiam regiam possint reclamare secundum luca. de pana in. l. vnica. C. vt nemo ad patro. susci. lib. xj. Et inhibitiones seu defensiones que fiunt iudicib9 per iudicem prouincie credo quod fundantur in. c. ex transmissa extra de foro compe. et debet supersedere. Et bonum quod inuiti facimus comodum non debet consequi. l. si patroni. §. ij. ff. ad trebel. glo. in. c. quod prepostetus. xxij. q. ij. Et bonum propter consequens malum prohibetur. xxij. q. j. iuncta glo. c. ita ergo. Sed ad terrorem viuentium solebant quippe mortalia corpora et quandoque moritura perimi. ca. si habes. xxiij. q. iij. et ibi glos. tenet quod solent homines factis recentioribus excitari. Sed quando sunt plures iudices pares iurisditionem habentes certe consueuit esse locus preuentioni per. l. si pluribus et ibi docto. delegatis. j. et. ff. de offi. legati. l. j. et Bal. in. l. nullum de testi. in fine. Specu. ti. de rescrip. §. nono versi. item quod sublatum et idem contra delegatum. c. vt debitus honor. de appel. Item debet quis cauere ab accusatione fienda de suo iudice vel alio vt iudex cum non presumatur facere iniusticiam secundum bal. in. l. non cogendum. §. j. de procu. Item iudex est minister legis nec debet ab ea discedere. c. que sub conditione secundum Bal. de condi. institu. Item presumitur in iudice cessare omnis fraus. l. j. de prediis curialium. Item debet iudex fungi officio boni et innocentis viri. l. cetera. §. mala. ff. fami. herci. et ibi bal. dicit quod iudex est tanquam animata iusticia igitur est precauendum ne iudices accusentur cum tex. bene confidat et refert in suo tra. de sindicatu. c. per sindicatores circa finem audiuisse angelum aretinum dum legebat appellationes quod cum esset collateralis fuit ibi incarceratus per annum. Et nisi omnia collegia ytalie consuluerant in fauorem dicti aretio accusantis ipse decapitabatur quod nota. Item vt superius dixi iudex caueat de nocte. Nam an

[Inuitum] [illegible] et bonum comodum non [illegible]

(Angelus aret. in [illegible] decapitaretur)

dreas de ysernia fuit mactatus seu occisus neapoli ante portam petru ciam a quodam gallico cum suis fa- miliaribus vt dixi in tertio.c. regali Et domini presidentes et senatores curiarum parlamenti mihi videtur quod non debent faciliter teneri in processibus tanq̃ suspecti. Nam iu dex qui est bone fame et sanctimonie non potest recusari q̃uis sit amicus vel coniunctus secundum ant.de bu trio.et ioh.and.in.c.postremo de ap pel. Item fallit secũdo ipsa suspicio seu recusatio si iudex sit illius quali tatis propter quas suspicio cessaret l.iij.in princ.versi. Nam si careat.ff. de test.et inno.in.c.nostri.de testi. et per bar.in.l.proxime.ff.de his que i testamento delentur. Et quod forti us est et notabili? tales iudices ma gne et approbate vite et fidei nõ ve niunt condemnandi in emendis sol li.appelli.nec in expensis processus et ratio est quia non est verisimile q̃ sine causa fuerint moti secundum glo.in.c.expedit.xij.q.vj.in glo.fi.in verbo.scirent.et tenet host.in.c.Si litibus col.pen.de dolo et contu. Et per iasonem i sua aurea repeti.l.ad- monendi.ff.de iureiuran.folio.cxiij. hinc est q̃ bonum nomen habere p dest vt dixi superius secundum ac- cur.in.l.facta.§. danda.ff. ad trebel. et docto.in.c.per inquisitionem de elect. Item iudex cui reuelaui secre- ta cause mee posito q̃ possit ipetra- ri in iudicem melius est tamen q̃ ta ceat iudicare ex conscientia secundũ glo.et bal.in.c.dilectio de testi.et Ja son.in.l.siue nostrum in fi.ff. de iure iur. Item etiã remouetur iudex ab officio propter negligentiam.gl. no ta.in.l.mancipia.C.de ser.fugi.et in l.eum.C.de procura. Sed potest pe nitere secundum gl.in.l. iudices. C. de dignitatibus. Item sufficit pmis sio facta iudici. licet nihil receperit adeo q̃ restituit quadruplum secun dum bal.in.l.j.ff.quod quisq̃ iuris. Et de illo qui dat pecuniam iudici vide gl.c.qui recte.xj.q.iij. Sed vtrũ iudex teneatur officium suũ impar- tire si a parte nõ petatur de hoc ple ne per bar.in.l.dies cautioni.§.hoc autem iudicium.ff.de damp. infe.et ibidem quid iuris si a parte petitus fuerit et per iudicem nõ impartitũ. Sed vt reuertar ad primũ quinimo si pecuniam pro administratione iu sticie recipiat exilium substineat con fiscationem bonorum cũ fustigatio- ne et priuetur singulo dignitatis in auc. vt iudices sine quoquo suffra- gio.§.Si quis autem et vide.l.datur ad legem iul.repetũ. Item iudi- ces vnq̃ possiunt appunctare nec p- curatores curiarum nec barones nec comites pro iteresse iusticie nisi pri- mitus satisfacto leso vel parte iniu- riata.imo oppositio facta nihil valet. Quinimo pro certo curia supma ba ronis vel comitis hz cognoscere de delicto et põt puniri delinquentem. arg.l.pe.ad turpilianũ intm q̃ si iu-

Iudex an por- tir impartiri fauet? suspe- si asin fuer

Vide hic bonũ nomen.

Adde qui illa cum appellavit ... alius eo invito ... appel-

dex illo modo dat cãpos furi vl' per negligentiã nõ facit restitui furtum parti vel damnũ ipse iudex tenetur insolidũ scdm bal.nota.in.l.mãcipia C.de furtis dicitq; vlterius glosa in c.s. vel summa tertia questiõe sexta q coram non suo iudice quis conuenit.vj.modis.Et vbi crimẽ est grauius semper ad locum commissi delicti quis venit puniẽdus seu remittendus scdm gl.in.c.ibi enim.iij.q.vj.et in.§.si vero cognoscatur in autentica vt nulli iudicum colla.j.dicatis insuper prout dixi q si iudex ordinarius inferior exercens primas iurisditionem qui nõ sufficienter punivit delinquẽtem quod punitio debet suppleri per superiores per tex. illius legis facit capitulũ atsi clerici de iudiciis et angel.post Bart.in lege qui de crimine.C.de accusationibus quod nota cõtra inferiores cupiẽtes ditari. Nam officialis seu iudex committens baratariam in officio ipso iure priuetur etiam pendente officio.l.iudices.C.de dignitatibus.li.xij.Et nunq tibi eueniat iudex q post appellationem condemnes quem delinquentem per.le.legem iulia.ff.ad legem iuliam.de vi publica et ibi barto. Sed videte Barto. in lege adito.C.de episco.audientia nisi renunciasset appellationi prout Bal.ibi et facit fely.in capitulo.Cũ super de re iudicata.Et pt pars renunciare appellationi in sui preiudicium preterq vbi de morte agitur q: non auditur perire volens vbi renũciatio appellationis non tenet si qs ex hoc perderet vitam vel etiam statum per glos.nota.in.l.pactum iter heredem.ff.de pactis et expresse probatur.ff.de appella.l.non tantum.et i.l.ij.et.iij.ff.de libera.causa.ratio q: vita hominis carior est qualibet re mundi.l.sancimus la.j.C.de sacrosãctis eccle.et ibi Bal.et sufficit timor hostium.c.ex parte de appella.lo.ij. glo.in.c.peruenit.di.xviij.Sed quero an mortuus possit damnari glo.in.§.per contrarium institu.de hef. que ab intesta.Item mortuus est q cum decore viuit institu.de excu.tu. §.si in bello.Et non dicitur mortuus qui relinquit genituram post se.l.cũ scimus de agri.et censitis li.xj.scdm bal.in.l.j.vlti.col.C.quando non petẽt.partes peten.accres.vide.c.infamia.xxiij.q.ij.et glo.in.c.oblatiões dist.xc.Item an mortuis prosint indulgentie et simi'ia quo ad animas nota.in.c.sanc.xxiiij.q.ij.in glo.et.c. cũ creatura de cele.mis.Et mortuo põt fieri offensio.l.j.ff.de his quibus vt indig.et qd dicimus de renun.appel.in grauibus secus i leuis criminibus vt.C.de tẽp.ap.l.fi.§.pe.etiã intimata iudicis et parti de consensu partium inuito iudice ad ques.secundum Joh.and.post hostieñ.c.fi. de crimine falsi et de consensu appellati secundum bal.in.l.fi.C.quando prouocare non est necesse tex.et gl. in.c.quis.§.Ceterum de elec.in.vj.

officialis qui committit barattariam

... mortuus

pot renunciari appellationi

q mortuo pot fieri offensio ... adde ...

certe non est iudex in toto mūdo q̄
possit partes cogere litigare nec ap
pellationē prosequere precipue vbi
nulla emēda ē stulti appelli. ¶ Itē
in causa appelli h₃ locus penitentia
secundū gl.in.l.si cum exceptione.§
hec aūt actio.ff. q metus causa ⁊.l.
j.i pri.ff.de ac.ēp.⁊ vēdi.scdm bal.in
§.porro i.fi.i gl.i.c.q̄ fuit.j.cau.bnfi.
admitten. attentata appellatiōe pē
dente sunt nulla ab.post anth.o.in.c.
consuluit lo.ij.de appell.et attenta
ta remanent nulla vbi appellatio est
deserta.ab.post alios in.c. cum venis
sent de eo qui mit.in pos.⁊ facit bo.
tex.in.c.licet de senten.excom .li.vj.
car.concilio.cv.coll.iij.et appellans
debet requirere statim attentata re
uocari alias finis litis expectet no
ta bal.in.l.j.penul.colum. C. de ap.
bal.in.l.cyrographis.§.j.ff.de admi
ni.tuto. Et sufficit q appellatio fue
rit interposita tam in causa princi
pali q̄ in eo articulo habente conne
xitatem cum causa principali tex. se
cundū anth.in.c.super eo el.j. de ap
pella. secus in articulis expensarū
vt ibidem et q pariat exceptionem
iniqua sicut in alia. ¶ Item potest
etiam queri in quibus casibus per
mittitur appellare ⁊ in quibus pro
hibetur est gl.singu.in gl. magna in
summa.ij.q.vj. Sed potest innoua
ri appellationi interiecte de consen
su partium secundum gl.singu.in.c.
significasti de appel. Ite₃ semp pre
sumitur pro sententia. l.herenius.i
fine.ff.de euictio.⁊ nota in.c. ignorā
tia de regu.iur.in.vj. Et appellans
presumitur habere malā causam secun
dū bal.in addi.ad specu.titu.de ap
pel.ver.qui appellat.⁊ excusatur ap
pellans ab expensis si testes fuerit
reprobati p sententā specu.ti.de ca
lum.in fi. Item si erat dubiū circa i
tellectū legis vel si doct. erant varij
tex.⁊ gl.in.c.sacro.de sen.exc. Item
qui successit alteri.c.cum quis de re
gu.iur.in.vj. S₃ si appellantes sint
in simplici arresto in palatio vel car
cere licite renūciare possunt appella
tioni. Et ita iudices subalterni vtū
tur ⁊ vsi fuerunt ab oī euo.que con
suetudo pōt approbare vł improba
re secundū bal.in.l.p diuersas.j.col.
C.mandati. Et potius respicit vsus
vel consuetudo vel factū alicuius vil
le seu ciuitatis q̄ ius scdm glo.in.c.
cū homo.xxiij.q.v.⁊ ɔsuetudo excu
sat a pena tpali scdm gl.in.c. deniq₃
dis.iiij.et p Bar.in.§.apd labeonē.
l.quis sit fugitiu9.ff. de edilicio edi
cto.et gl.in.c.sane de tēp.ordi. et cō
suetudo excusat in his que sunt con
tra ius positiuū sed non contra ius
naturale secundū petrū de anchara
no in.c.venerabilis de consuetu. ibi
gl. Intantum q ratione antiquita
tis ipsa consuetudo quinq₃ cōtulit ⁊
posito q aliquando dicitur ipsa cō
suetudo optima et aliquando pessi
ma.c.multis dis.xvj. secundū Bal.
qualiter feu.alie.pos.in principio.et
ibi dicit q contra statuentem non

presscribitur secus contra rem statutā. Et primo ipsa cōsuetudo dat iurisditionē. Secundo dat priuilegiū. Tertio dat ius petēdi. Quarto tribuit ius. Et quinto tribuit ius firmā: et alteri probādi negatiuā. scdm glo. singu. i. c. querel. ix. q. iij. Et vt reuertar ad appellationis renunciationē domini de mōte ferrādo tāq̄ superiores predictis nō obstā. in causa cuiusdā gay celerij qui cū gladio euaginato iudicē inuaserat: et ipsemet in arresto se posuerat nō obstāte appellatione intimata: et eidē renūciauerat: q̄ potuit hoc licite facere prefatū iudicē condēnarūt q̄uis iniuste: et scias q̄ si appellās post eius appellationē expoliauit aduersariū ante videt appellationi renūciasse. nota. Inn. in. c. ex parte. de rescrip. et sequit Ang. in. l. fi. C. de tēpo. appel. Bal. i. c. ex parte. coll. vij. de testi. Ciues Briuatenū occasionē querētes mirabilia pugnātes p illo: et alia sepe expugnauerūt a principio et nō potuerūt obtinere. Ex quibus infertur iam allegatis regulam Iasonis verū dixisse: videlicet quod cōsensus priuatorum plus potest in preiudicādo ipsis priuatis q̄ rescripta regis statuti nec consuetudini. secūdum Iaso. in. l. stipulationes nō diuidūtur. §. eadem autem. in. iij. col. ff. de verbo. obli. quod nota. Item plus pōt quis renūciare trāsactioni. p. l. si diuersa. C. de trāsac. Itē exceptioni peremptorie etiam tacite. l. peremptorias. C. senten. rescin. nō posse. Item nota q̄ pars deducens vnam rem coram vno iudice: et post deducit coram alio: certe perdit litem. C. de asser. tol. l. j. in fi. facit glo. fi. i. c. placuit. xj. q. j. Itē nota q̄ bona et pinguia dona data iudicibus et doctoribus sunt dāno sa ipsis doctoribus. l. ij. et vlti. ff. de origi. iur. facit glo. in. c. infames. iij. q. vij. in verbo. non ad turpe. nā qui vult magis placere silendo q̄ redarguendo, peccat inde delicta maiorū trahūtur alijs in exemplū. tex. in. c. nemo. dist. lxxxiij. quod facit contra iudices cupiētes plus placere mercatoribus q̄ pauperibus. Item nota q̄ ratiōe etatis senectutis vel simplicitatis parcitur. c. tanta. dist. lxxxvj. Sed quero nunquid mia est aliquotiens iniusta: certe sic. secundum glo. in. c. pulchra. lxxxvj. dist. super verbo. causas. et ampliori modo in. c. est iniusta. xxiij. q. iij. cum capitulis sequētibus. Iudex enim moueri nō debet ad lachrimas calamitosorum. prout glo. ibidem allegat de peni. dist. ij. sunt plures. et. l. obseruandum. ff. de offi. presi. Et ideo pncipes vel iudex in liberalitate fiēda sunt multa attendēda. vt dixi in c. j. regali. Esset sciēdum de illo qui se submisit misericordie iudicis: certe intelligitur eius arbitratu et sub illa conditione vt fiat sibi gratia: et illa dz sibi fieri: alias non valet submissio. c. sane. et. c. veniens. per In-

cui potius subveniendum an fideli christiano vel patri infideli. 115

no.extra de renun. et Johannes fa b:i institu. de contrahen.emptio.§. precium.versi.item quid si nunc ꝛc. Cy.in.l. post decisionem.C. de furtis.et decisio Delphi.cccccxv. ꝛ ibi de alijs submissionib⁹ videas. Queritur cui potius sit subueniendum: an extraneo vel domestico: vel an patri infideli ꝙ extraneo de pře est duplex opinio. Amo: inter patrem ꝛ filium est maio: ꝙ erga patriā ex iure nature. Specu.titu.de aduo.§.j. versi.quid si pater. Sed in alio dubio tenet ꝙ potius extraneo si indigeat ad mortem subueniendum est ꝙ domestico. Et pauperibus nō licet nec est licitum facere sumptuosa conuiuia.xxv.distin.§.alios.in fine.ꝛ glo.in.c.pulchra. distin.lxxxvj. Sed aduerte nam vbi multitudo est in scelere: nec salua pace ecclesie vel patrie mala puniri possunt tollerādi poti⁹ sunt ꝙ violata pace punien di.tex.in.c.infideles.xxiij.q.iiij.nec vtiꝗ liberatur qui non plene liberatur.l.de etate.§.iulianus.ff.de iter roga.actio. ¶ Item de illo qui receptauit amicum bannitum ꝗuis amicissimum siue alium delinquentem certe punitur. per.l. nullus. et ibi Saly.C.de male.ꝛ mathema.nā amicitia est fugiēda viro:um repro bo:um: vt ibidem: et in cōsuit vexa tus quidam spectabilis iudex pro uincie scientificus item amicus inimici mei est mihi suspectus. Bart. in.l.sciendum.ff. de leg.j. nec potest esse testis sed bñ iudex. Cy. ꝛ Bal. in vltima col. in.l. si quis testib⁹.C. de testibus. Sed amicus cōparens pro citato amico est audiendus. secundum Bal.in addi. ad Specu.titu.de cita.versi.quando citatus. et potest resistere pro amico impune seruienti iniuste exequenti secundū Barto.in.l.prohibitum. C. de iure fisci.libro.x. ¶ Item amicitia probatur per duos testes. Bal.in.l.errore.j.col.C. de testamen. ¶ Item qui fecit bonum mala intētione an sit remunerandus. Item et de illo qui ignoranter adimpleuit voluntatem alicuius.de hoc est glo.in.c.remittuntur.xxiij.q.v. ¶ Item licet ex malo proueniat bonum tales puniūtur.glo.in.c.relegentes. xxiij.q. v. ¶ Item clericus etiam licite potest petere vt mali detineātur et ducantur ad iudicium.secundum glo. in.c.non vos.xxij.q.v.in verbo principium. ¶ Item iudex potest conueniri qui non punit subditū: et est negligens in administratione iusticie. secundū glo.in.c.preterea.xxiij. q. viij. Sed quid de spo:tulis iudicum ꝛ de suspectione ipsius. videte glo.iij.c.finali.iij.q iij. in verbo affe ratur. Et iudex ecclesiasticus potest in exilium mittere. capitu. iiij. q.iiij. ¶ Item quis cogitur in certis casibus denunciare et non accusare.c. quapropter.iij.q.viij. Sꝫ qd de accusato qui pendente accusatione dedit bona sua vt illa conserua

amicus audiendus pro amico

iudex puniendus non puniens subditum

receptans bannitum

grauiu dati fisco aduoc... ... commissu incideret.

ves integra in dicat

fet parentibus suis: certe non valet per tex. in l. post contractũ. ff. de do na. Et infra quinquennium potest fiscus rem vendicare incidentem in commissum. secũdum Bar. in l. cõmissa. ff. de publica. in prin. Sed qd de officiarijs baroni vel comitis qui delinquerũt est dicendũ ꝙ aut officiãdo aut extra. scđm Bar. in l. j. §. familie nomen. ff. de publica. et plenius tractaui in. c. p̄cedẽ. Et qd quãdo assistũt iudices in alieno territorio assisiam tenendo vel iurisditionem exercendo et qua pena. decisio Delphi. ccccxxij. Itẽ not. ꝙ aliud est contemnere: et aliud est non parere. scđm glo. in. c. quis autẽ. dist. x. ¶ Item nota ꝙ si iudex excedit modum in corrigendo non tenetur petere veniam. scđm glos. in verbo. modus. c. qui peccat. xxiij. q. iiij. Et episcopus suspenditur qui non corrigit subditus. capi. quicquid. j. q. j. Sed qui sunt modi conuincendi coram iudice: certe quinꝗ vel sex. Primo instrumẽtis. Secũdo testibus. Tertio facti euidentia. Quarto iuris interpretatione: vtputa reũ pluries esse citatum. Quinto violenta presumptione. scđm glo. nota. in. c. nos in quemꝗ. ij. q. j. ¶ Item habes etiam scire iudex iuuenis ꝙ vbicunꝗ aliquis litigans potest aliqd opponere et nõ opposuit in processu certe est imputandum parti. secundum Specu. titu. de testi. §. penul. et glo. in cle. ij. de testi. in verbo. produ cere. ¶ Itẽ inter aduocatos et consiliarios sepissime dicit. Dñe iudex res est integra: nil põt fieri ꝛc. queritur quando dicat res esse integra tã in iudicijs ꝙ negocijs certe glo. est in cle. si. de procu. in verbo. p ecclesia. ¶ Itẽ quotidie videmus aliquos esse detentos in carceribus promittunt et dant cautiones representare totiens quotiẽs quid iuris si non faciãt. vide glo. in. l. duob⁹. §. si ei. et in prima glo. ff. de iureiurando. et ibi Jason. Sed criminosus nemo dãnat sine accusatore. prout recitat glo. in. l. rescripto. §. si quis accusatorem. ff. de mune. et hono. recitãs de christo mulier nemo te accusat ꝛc. fallit. ff. de adul. l. j. §. si publico. Et in materia ciuilis datis fide iussoribus vel pignoribus cautũ vel satisfactũ intelligit. ff. mãda. l. si mãdato. §. fi. et de cõsti. pecu. l. p̄missor. §. fi. et. ff. de colla. bono. l. j. §. iubet. et ff. de publica. l. licitatio. §. debitores sed contra. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. litẽ. §. fi. et de pigno. acti. l. si rẽ. §. omnis. et. l. si. co. ti. Sꝫ vt reuertamus ad materiam est differentia inter accusationem denunciationẽ et infamationẽ. secũdum glo. in. c. j. iij. q. viij. quam videatis. Et quia de fideiussore loquimur quicquid sit nõ potest quis se obligare vt fideiussor ad penam mortis si nõ presentauerint homicidam vel alium reum delinquentem. scđm glo. in. c. si homo mortuus. xxiij. q. v. facit glo. in arg.

... coram iudice.

... fideiussor ... nõ ...

in verbo.carceri.ij.q.vj. Jason.in.l. nō impossibile.ff. de pactis. Et vbi cunq3 est impossibile:ibi nō cadit negligentia:tex.est in.l.quod te.in verbo.si non in potestate.ff.si certū pe. Item causa ciuilis ardua equiparatur criminali intātum q idem est in vna sicut in alia.secūdum Bal.post glo.in.l.admonendi.ff.de iureiurando.ꝛ Bal.in.c.licet causam.versicu. quidam vero.de proba.vij.col.et facit tex.in.l.propter litem.ff. de excusa.tuto.et Jason in fi.l. cunctos populos.quod nota. Et in rebus duris durius arbitrat.ca.veniā.xxxv. q.ix. Sed quid dicemus de greffiarijs nostri temporis subvmbra amicitie:et etiam forte fauore vel odio omittunt multa scribere in actis:et dicūt aduocati q est error vtrum talis error possit probari per duos testes:videretur q non prima facie q sunt acta iudiciaria.l.a consulibus. C.de appel.et.c.quoniam contra falsam.de proba.et in quibus casibus habetis.glo.in.l.pactum.C.de pac. et Bar.in.l.proponebatur.ff.de lega.ij.et.§.fi.institu.de fideicommis. Sed certe immo argu.nota.in.l.errore.C.de testa.et ibi Jaco.de ra.et Cy.tradit decisio Delphi.ccccxxviij.et in dictis iuribus habetur de errore testamenti si quid per notarium fuit omissum.vide plene decisio Delphi.cccciiij. Et greffiarij amore pecunie non solū cōmunicāt: sed tradūt petias totius processus alteri etiam clerici iudicū et greffiarioꝝ et que manifestari non debent manifestāt tenentur pena falsi.ff.de fal.l.j.in prin.nec dicitur iudex grauare partes cū iura partiū custodit secundū Bal.in.l.si arrogator.ff.de adop. Itē nō dʒ iudex manifestare ante sniam dictū sui pcessus sub pena falsi.per.l.vbi.C.de fal.ꝛ p Bal. in.l.sicuti.de arbi.immo al' iudex de nouo induatur. Nonne iudex in sudore vexatur iura partiū videndo et leges et canones perquirēdo: fit igitur sudor duplex partib' ante q̄ secreta dicantur. Nā ois actus qui fit coram iudice videtur ad potestatem iudicis redigi.per.l.dedere.ff. qui satisda.cogā.de iure diuino facilius delinquitur:videlʒ sola cogitatione et deliberatione: et ideo q facilius delinquitur facilius remittitur:sed iure ciuili quis nō delinquit cogitādo. Quare esset sciendū an in delicto cōmisso ꝛ consummato vtrū sit locus penitētie. vide doctrinam Bar.in.l.q ea mēte.ff.de fur.itē q̄d in cōtractib':itē q̄d in vltimis volūtatib' dat ibidē remissiuas q̄s potes videre p te ꝛ est.Bar.ibi theolog' dicēs petm̄ in ipm̄ sctm̄ finalis in pnia. Sʒ an volūtas habeat p facto doc.late i.c.j.de eo q̄ mit.in pos. cau.rei ser.et Joh.and.in mercu.in regula in penis.in.vj. Et notetis q cū magno strepitu ꝛ cōflictu est dāda et pferenda sentētia diffinitiua. l.j.C.cōmina.vel epl'as.et per Bal.

De forma omissa

in.l.ab eo.C.quomodo ⁊ quando iu
dex.Item nec debet iudex ſe intro-
mittere de ſpectantibus ad iuriſdi-
tionem ſcd̄m inno.in.c.per venera-
bilem qui filij ſint legitimi et p bal.
in.l.conſulta diualia.C.de teſta.inſu
per ſciatis ꝙ exercens iuriſditiones
in aliena terra et illam occupans in
cidit in crimen.l.maieſtatis.l.iij.§.
fi.ff.ad.l.iuliam maieſta.pena cuius
eſt vltimum ſupplicium ⁊ eſt confi-
ſcatio omnium bonorum iuxta.l.qſ
quis.C.eo.ti.Et videatis.l.fi.C.de
apparitoribus comitis orientis li.
xij.⁊ deciſione delphi.cccc.xxiij.Igi-
tur cauti iudices primitus facere de
bent ſummariam priſiam de loco et
in iudice ſpectat primitus cognoſce
re an ſua ſit iuriſditio ſcd̄m bart.in
l.multum.ff.de condi.et demon.di-
cas igitur anteꝙ ſedeas et perqui-
rere aſſiſias antiquas tuorum pre-
deceſſorum ſi exercuerint ibidem vnꝙ
actus iuriſditionis.Et iudices ne
intrent infernum non debent place
re eorum dominis ſuper nouitati-
bus inducendis ex eo ꝙ inducētes
nouitates reprehenduntur.c.quis
in fine diſtinctione.xj.Item nouita
tes pariunt diſcordias.ca.quia dile
ctio in fine de conſangui.et affi.Et
omnis nouitas preſumitur eſſe ma
la.l.in rebus.ff.de conſti.princi.Et
ſcias ꝙ iudex vel alius qui vult corri
pere iudicādo ſua facta dʒ pri⁹ emē
dare p.l.iuſtas.C.de iure fiſci.li.deci
mo mala enim nō ſunt niſi que com
munem mētē implicāt ⁊ cōſcientias
ligant.c.illa cauenda.xv.q.j.Et in
iſtis prolationibus ſententiarum vt
dixi debet fieri bona digeſtio proceſ
ſuum Nam helinand⁹ cyrograph⁹
ait feſtinata prolocutio parit penitē
tiam immo fructus diuinus eſt iu-
ſticiam ſepius recenſiri.ca.graue et
ibi glo.xxxv.q.ix.et dixi ſuperius in
primo cap.regali ⁊.c.pcedēti plen⁹
Item ꝙ actus eſt nullus vbi forma
non eſt ſeruata.l.cum hij.§.ſi ptor
ff.de tranſact.⁊.l.non dubium.C.de
legi.ratio eſt.Nam forma eſt q̄ dat
eſſe rei et illā cōſeruat in eſſe.l.iulia
nus.§.ꝯtum.ff.ad exhi.Et quādo
eſt defectus in materia tunc minus
peccat per.l.an inutilis in prin.ff.de
acceptila.Sed eſſet videndū an a iu
dice negligente poſſit appellari cer-
te nō Sed debet recurri ad ſuperio
rem vt cauſa euocetur per tex.ſing.
in aut.de queſtore.§.ſuper hoc col-
la.vj.et iaſon poſt bal.in.l.ſupplica-
re.C.vt lite pendente.Sʒ certe ſub-
ditus meus negans me poſſe dare
breues dilationē tpe meſſis vel vin-
demiarū vel in materia impedimen
ti vel eſt ꝯtētio de dotijs tuis vl' ani
malib⁹ vel officio āuali aut alias cer
te pro omni concluſione ex natura
rei ſtatuitur breui⁹ tēp⁹ qđ ſemper
habeas mēti ſcd̄m barto.in.l.j.ff.de
glāde legēda ⁊ tʒ iſtud p multū ſin
gulari ⁊ eſt quotidianū inſuper etiā
habetis notare ꝙ ſi aliqs dicit ⁊ ne
gat dilatiōes breues poſſe ꝯcedi p

Novitas parit discordias

Versiculus capituli iudicum.

iudicē rogo videatis Bart.ad. plenū in.l.qui pro tribunali.ff.de re iudi.Et nota doctrinā.bald.in.l.j. C. si plures vna sentētia ꝛc.quod in oī iudicio ferendo tria debēt esse cōformia videlicet libellus probatio ꝛ sententia.¶ Itē equitas est pars iusticie quā quidē iudex tenetur sequi ꝛ illam habere ante oculos.l. quod si ephesi.§.interdū.ff.de eo ꝙ certo loco;ꝛ ibi glo.Sed certe est glo.aurea in.l.inter filios.C.fami.hercis.ꝛ c.j.iiij.q.iij.quod debet intelligi nō equitatē celeberrimā.Sed illā tātū que est iure bñ informatā scđʒ abb. in.c.ex parte el.ij.nota.de offi. dele. ex eo q: lex fundata est super certo ꝛ equitate.§.preterea in fin.insti.de actio.quod notēt iudices ne forma iuris relicta amplectātur nimis eq̄tatem Et latius dixi in.c.prece. circa fi.Sed nunquid iudex potest iudicare scđm conscientiam certe.sic curia suprema.Sed domini inferiores secundū allegata ꝛ probata decisione delphi.q.xxix.ꝛ Barto.in.l. vnica.C.vt que desunt aduocatis. ¶ Sed certe fely.tradit septem casus in quibus iudex inferior iudicare tenetur scđm conscientiam ꝛ equitatem in.c.pastoralis de offi. deleg. ꝛ glo.in.l.lex ꝙ tutores.C.de administra.tuto.Item ꝛ in decem casib⁹ potest iudex cogere partes ad concordiam scđm fely.in continuatione rubrice.de treuga.et pace.Et sciat ꝙ concordia plus facit ꝙ̄ sententia nec etiam priuilegium et vocat concordia vera diffinitio.scđm glo.fi. in c.inter cetera.xvj.q.ij.facit.c.cū inter in fine.extra de re iudicata.Sed videamus an probationes facte in vna causa prosint in alia causa dicta testium semper faciunt fidem. l.gesta.C.de re iudi.vide barto.plene in. l.pretor.§.hoc edicto.ff. vi bo. rap. ¶ Et notent litigare cupientes ꝙ magnum comodum consequitur q̄ a lite recedit per tex.nota.in.l.luci⁹ ff.ad trebel.glo.et panor.in.c.cū cā de emp.et vendi.intantum ꝙ deceptus ex pignore recepto causa trāsactionis nō petit vllo modo restaurationem.l.a diuo pio.§.si pignora ibi velut.ff.de re iudi.Et multi propter lites et iurgia coacti sunt patriam deserere quare imperatores execrant lites vt in auten.vt differ. in principio deinde iurisconsultus etiam execrat lites.l.item si res .§. fi.ff.de alie.iu.mutan.cā facta.Itē cum locuplete viro litem motare caueto.Et vbi de lana ꝛ lacte vel redditu agitur potius est insistendum ꝙ disputandum scđm glo.in.cle.dudum de sepultu.in verbo huiusmodi et de pecunia non debet fieri nisi filia cum vita hominis dicatur esse scđm bal.in.l.receptitia.C.de cōsti. pecu.Et seneca ait; pax parit diuicias diuitie animositates animositates bella ꝛ bella paupertates.Itē necessitas a quibus excusat est glo. in.ca.si quis.xxxj.q.iiij.Item quo-

dicta testiū in vna ca. p[ro]sunt in alia

recedere a lite

malū cū diuite litigare

pecunia vita hoīs

concordia plus operat[ur] q[uam] sñia

- snia lata ab incop. ete.

modo ipsa necessitas excusat quem a furto ꝛ in quib⁊ vide.c.discipulos de consecra.dist.v.ꝛ.c.si quid.xiiij.q v.isti greffiarij ignari ĩferioꝝ curia rum ignorãtes terminos practice di uersimode scribunt in actis talia ꝙ acta reperiunt contraria in multis passib⁊ querit qd fiendũ certe semꝑ debent reduci ad concordiã ꝛ hoc re ferendo prima ad vltima vel vltima ad prima scdm bal. ꝛ post eũ hodie per iasonẽ in.l.cum falsa.C.de iuris et facti ignorantia. Sed quid ẽ qs nominatus aliquotiens vt tutor et aliquotiens vt priuata persona.Sꝫ ad hoc vt pupillus teneatur opꝫ ꝙ fiat vt tutorio nomine ꝛ in hijs que non sunt de administratione habet vt extrane⁊.Sed quid de iudice an requiratur ꝙ sciat se primitus habe re iurisditionem vide bar.in.l. si qs apud aliquẽ.§.sed ꝛ si cum tutor.ff. iudi.solui ꝛ bar.in.l.multũ.ff.de con di.ꝛ demonstra.ꝛ tutor suo nomine proprio tenetur si quid calumniose egit.l.innotuit.C.de administra.tu to.qd not.Sed pater ꝛ filius agẽs in simul videtur autori.prestare vn⁊ altero.l.cum pater.§.libertis .ff. de lega.ij.ꝛ ibi bart.in.l.cum falsa.C.de iuris ꝛ facti ignorantia. Sed in qui bus casibus citatus nõ tenetur cõ parere ꝛ citatio sit nulla glo.est in.c. veniens de accusa.Sed vbi dubitat de iurisditione iudicis dꝫ citatus cõ parere ꝛ allegare suũ priuilegiũ alʻs reputatur cõtumax p.l.ex quacunqꝫ.

ff.si qs in ius vocatus ꝛc.Itẽ ꝛ po test iudex hẽ litẽ pro cõtestata.l.si.§.illud.C.de tẽpo.appella.ꝛ tꝫ bal. ti.de pace cõstan.§.qd nos.v.col. sꝫ in quib⁊ casib⁊ supior cognoscit su pra inferiorem de hoc dedi gl.in.ca. cõquest⁊ in verbo puocarũt nona.q. iij.ꝛ glo.in summa dicte.q.in princi. Sed esset videnduꝫ vtrũ snia lata a iudice incõpetẽti possit haberi rata ꝛ quomodo videte glo.in.c. nullus nona.q.ij.ꝛ.c.si qñ.ij.q.vj.Sed que ramus de duob⁊ dñis iudicib⁊ vene rabilis capituli briuate autoritate apostolica de lega.ꝛ ibidẽ immedia te subiecti an vn⁊ sine alio sicut bo ues in labore possint causas expedi re videtur expressum extra de offi cio delegati.c.cum plures libro. vj. vide plenissime per bar.in.l.si.vni ex pluribus.ff.de re iudicata ꝛ vide.l. duo ex tribus eo.titu.Et in.l.com modis eo.titu.dicit bar.ꝙ executio põt fieri in fructibus prebẽde bart. in.l.diuo pio.§.exequũtur.eo.ti.Et cõtumeliã facit iudici suo q̃ eo reli cto vadit ad alterũ.l.litigatores.ff. de arbi.Hodie subditi i hoc destruũ tur cupientes esse viatores vt vina optima hospitiũ gustent ipsis hospi tibus pecũias relinquẽtes imo glo riant sicut mercatores eũtes ad nũ dinas. Sed quid põt ne eẽ arbiter iudex ordinari⁊ ciuitatis vide bonã glo.in.c.infames.iij.q.vij.ꝛ hinc est vt dixi ꝙ deducens corã vno iudice ꝛ post corã alio perdit litẽ scdm glo.

iudex dr p[ri]m[itus] videri an habeat iurisdictionem.

Vina optima hospiti[um]

§ . fo. ius col. 4. in prin.

fi.c.placuit.xj.q.j.Et in dilapidatio ne quilibet tenet denūciare.c.quapro pter.iij.q.viij. ¶ Itē est etiā notan dū φ iudices diuersimode corrigūt delinquētes rōne societatis preteri te vel alio modo q̄ ponunt in.c.tol lerādi sunt.xxiij.q.iiij. Fortuiti enim casus nullo enim consilio hominum preuideri possunt.l.ij.ff.de admini stra.re.ad ciuitatē pertinēti. Sz qs est modus conueniēdi administra tores finito officio vide glo.fi.in.c. sancim⁹.j.q.vij. Et nota φ in quinq3 casibus iudex repellitur a iudicādo scdm gl.in.c.accusatores le dernier. v.q.iij. Et in criminib⁹ pōt fieri cō positio p iudicē.c.si primates et ibi glo.v.q.ij.ꝛ.ij.q.iij.§.notādū.lo.ij.i fine nec nō eps petit duos solidos p cathedratico a q̄libet eccl'ia scdm glo.in.c.j.x.q.iij. Et moderatā pro curationē. ¶ Itē qui nullā causam allegat nullū interesse presumit ha bere.l.qui interrogat⁹.ff.de peti.he redi.insuper cū de cā loquimur φ si ne cā iudex seu ptor nemine audit. c.ij.extra de proba.ff.ad carbo.l.iij. §.cause.ꝛ.§.due cause. Et consules nō debent ingredi consulatum nec administrare negocia vniuersitatis alicuius ciuitatis nisi prius prestite rint iuramentum in manibus iusti cie.l.publius.ff.de condi.ꝛ demon stra. Et qui administrāt anteφ pre stēt illud veniūt extra mittēdi scdm bald.de pace constan.§.vasalli no stri ꝛ in.§. consules. Sed quid est actor cōtēnens dare pcessum iudici et vexauit reū an potest sibi silētiū inponi ꝛ fieri cōdēnatio in expēsis certe sic.l.diffamari.C.de inge.ꝛ ma nu.ꝛ glo.in.ca.xpianis.xj.q.j. Sed vtrū ignorātia excuset vide glo.in.c. turbat.j.q.iiij. Sed aliquotiēs pro batur ignorātia per iuramētum p prium scdm glo.singula.in.capi. ppo suisti dist.lxxxij.concordat glo. in.c. qui diu alias que humanis inverbo ignorare.xij.q.ij. Et est sciendum φ ordinationes vel statuta nundinaꝝ alicuius ville vel edicta lugduni pre conisata forenses talia presumūtur ignorare quod intellige nisi conuer sati fuerint diutius in loco illo vel nundinis ipsius ciuitatis immo ta lia etiaz a nouo ciue seu incola igno rantur per.l.qui cū vno.ff.de re mili tari ꝛ est melior.tex.in.l.qui comea tus.§.tironi.ff.tenet hodie iason in l.j.C.de summa tri.ꝛ fi.catho.verus φ edictū iudicis est tāte autoritatis φ ignorātia priuatorū non patroci natur scdm glo.nota.in.l.penul.C. de piculo tuto.dūtamen sit factum in actu populoso scdm clemen. ta men de electione et dicit tex.in.l.fra tres.ff.de penis ibi ratio iuris et cō stitutiōis ꝛ ibi bar.φ verbis edicti ꝛ legis stare debem⁹.ꝛ.l.j.§.si is q̄ nauē.ff.de exer.ꝛ.l.cōstitutū.ff.d mi li.test. ¶ Itē ꝛ vba debēt intelligi scdz ppriā materiā subiectā.l.impa tor.ff.de in diem adiect.immo qñqz possumus vti locutiōib⁹ inpropriis

ignorantia pluries proprio iuramento [illegible]

edicti iudicis [illegible] autoritatis

verba sunt intelligenda.

officiales [illegible] iurare.

qn debeat medio (videlicet)

secundum bal.in.l.fi.C.de here.insti. Et in materia restringibili verba sunt impropriandavt valeat dispositio.l. puto.ff.fami.her. ¶ Item nec leditur qui ex cursu temporis negligens non fuit.C.de iure deli.l.fi.et in auten. de appel.col.iiij. Sed certe dolosa negligentia contra fidem promissionis est crimen stellionatus et i periurio est verum secundum butri.ff.de pig. actione. Sed vltra tempus statutum nemo auditur et ita glosatur in.l.quod diu.ff.de acqui.heredi.et Bal.et ibi additio.in.§.nisi iusta.in princi. c.s. Quo tempore miles inuestitu. pete. debet bene sciendum est quod vbi culpa non est in facto vel in ordine difficultatis certe impeditus dignus est venia.ff.de re milita.l.iij.§ sed ad diem et l.qui commeatus facit.l.fi. C.de his qui bus vt indig. Item inopia quando excep. prestat.l.titius.ff.de procura. et ideo non soluens infra temp9 non est periurus.c.p. et g.extra de offi. dele. ista sunt bona et vtilia sed habui de facto de fideiussore qui pro creditore expresse vel tacite asseruit de bitore esse soluendo:qua de causa fideiussor diligentiam non adhibuit: ego considero quod ille qui prestitit causam mortis vxoris perdit lucrum. secundum glo.et roma.in.l. ab hostib9. §.si vir.ff.so.ma. Secundo fideiussor excusatur si bona debitoris ceperit possidere.facit.l.cogendum.in prin.ff.de procura.et.l.aliquando.ff.ad velleia. facit argu.l.fi.§.fi.C.de vsu.rei iudi. Tertio priuatur creditor contra fideius.per indirectum cum debitor non delinquit per se:sed mediante prouidentia creditoris vnde videtur priuatus actione contra fideius.ar.l.s.ff.de auto.tuto. et ista secunda causa magis attenditur ex eo quod per attributionem forme res deducitur in esse: et in rerum natura primum non facit apparere.l.a deo.§.eum quis.ff.de acqui.re. domi.et Bal.tit.de pa.iur.fir.c.ad hoc.in prin.col.iiij.et omissa que debetur creditori debet.l. eidem noce re.ff.manda.l.si mandauero.§.si tibi. episcopus excommunicatus fuerit et communicans cum eo excommunicatur et etiam receptans.secundum Bal.vbi.s.et imputetur creditori qui fuit causa negligentie fideius.c.postulasti.de conces.preben.et.l.filie mee. ff.solu. matri. Quarto facta prestatione iudici antequam fideiubeat quod non intendit fideiubere: nec vult teneri quia non valet. secundum Ange.singulariter dicit fuisse determinatum in.l.mora.ff.de vsur. Act9 an debeat attribui principio vel fini videtur quod principio.c. ex litteris.de resti.spol. et.l.filiusfa.de verb.obli. Sed origo rei attenditur non accidens.l. tutor. de fideius. facit.c.ieiunium. lxxv. dist. sed conclusiue in contrarium quod a fine denominatur res.l.stipulatio §.opus.ff. de no.ope.nun. Item finis designat qualis res sit censenda.Spe cu.tit.de fructi.et interes.§.).et.l.non origo.ff.de pecu.l.queritur.de statu

dolosa negligentia.

inopia excusat a periurio

(an origo attendenda

ho.c.hermofrodit?.iij.q.iij. ¶ Itē si culpa precedit impedimētū quis non excusatur.l.si vehenda.§.idē iuris.ff.ad.l.rodiam de iactu ex eo q: ille dicitur nolle qui suo facto est impeditus non potest velle vt eleganter nota.in.l.j.C.de natura.libe.et.l.preses.C.de appella.et.l.pecuniam in prin.ff.de condi.ob.cau. Et in sequendo qui dolum et culpā allegat dolum et culpam probare tenetur. C.de proba.l.ij.Sed quibus modis probetur fraus de hoc est glo.in.c.plerics.xiiij.q.iij.et gl.in.l.fr..us.ff.delega.j.et dy.in sua.i.regula et Iason.in.l.si in fraudem.C.si quis omissa.cau.testa.attende ad dictū abba.in.c.accedens de cri.fal.et ibi glo.q circa modica non dicitur nec presumitur dolus nec fraus facit.l.si oleum.§.fin.ff.de dolo ita residet iason in.l.si quis aliter in.ij.col.ff.de ver.obli.Sed videtur regula iasonis in contrariū quod qui non facit id ad quod tenetur est in dolo.ff.mandati.l.dolus et ibi bar. ¶ Item sciens factum et faciens contra ius presumitur in dolo bar.in.l.propter veneni.§.neptis.ff.ad sillepanū. ¶ Item imo dolose dicitur facere qui scienter facit rem prohibitā secundū geminia.in.c.Si compromissarius.§.j.per illum tex.de elec.li.vj.Sed est bene aduertendum quia tanta locuti fuimus de ignorantia impedimēto dolo culpa et fraude restat sciendum que sunt ille persone que per se scire debent iura declarat bar.in.l.generali.C.de tabula.lib.x.et finaliter iuris ignorantia neminem excusat. Sed quero quomodo probetur error iuris vide per bart.plene in.l.si.adulterium circa finem.ff.de adult. Et in eo quod dixi quod iuris ignorantia neminē excusat nec etiā mulierem.l.iuris ignorantia.C.qui admitt.ad bo.pos. Sed limita in ignorantia iuris obscuri habentis varios intellectus quia tunc quilibet excusatur secundum Bar.f.ore.in cle.si.nij.q.de re iudi.et cle.j.§.sane.tertia oppo.de vsur.et in cle.j.de rebus eccle.non alie.xxv.q.illam qui facit cōtra legem precepti in cuius intellectu sunt varie opiniones non peccat.c.capellanus.cum glo.de ferijs.et per Iaso.in.l.captatorias.i fine.C.de test. Sed de presenti iudex habet processum ante oculos titulis apertis ab vtraqz parte et productis restat in cōclusione: pro qua parte sit iudicandum: certe pro ea parte pro qua sunt plures rationes.c.licet.extra de pba.et qui potiora iura ostēderit obtinebit.distin.xxj.§.j.et deterior est causa illius cōtra quem iura faciunt seu laborāt.glo.in.c.duo.distin.xiij.et.c.de siracusane.distin.xxvij. Et plene per glosam in.c.inter dilectos.extra de fide instrumē. Et relatis pluribus opinionib? vltima censeatur approbata.per tex.et ibi Bartolus in.l.bona fides depositi.et per Baldum in aut.ex te

fallit qn̄ ꝑ sapit eqtatē et ulīma rigore.

stamento.C.de colla.fallit nisi pma opinio sapiat equitatem et vltima rigorem quia tunc prima censetur esse approbata glos. fingula .in.l.si cum exceptione in.§.sed et si quis. inverbo omnimodo.ff.quod metus cau.et tenet iason i.l.si tibi pecuniā ij.col.ff.si cer.pe. Nota ꝙ non sufficit habere concilium a pluribus sed a peritioribus quorum fama clarior sit vt nota.ange.in.l.qui luminibus in principio.ff.de ser.vr.pre.et ang.in l.hac edictali.§.his illud.C.de secū. nup.bald.post Cy.in.l.septimo mē se de statu ho.ideo in culpa dicitur qui peritiores non consuluit l3 a do lo excusatur ang.l.plagij.C.ad.l.iul. de plag.et facit text in.l.si nolit.§.si mācipiū.ff.de edil.edict.tamen excusatur que ab vno excellentissimo docto.habuit etiam ab expensis ab.in ca.calūniā.in fi.de pe.io.an.in capi. primo de consti.in.vj. quid in causa ardua abb.in.c.ꝑposuisti de proba. vide bar.in.l.prima.ff.de ventre in spi.et posito ꝙ turpe sit docto.ignorante.ius in quo versatur.l.ij.ff.de origi.iuris per hoc tamen indebite damnum pati non debet nota in.l. prima qui et aduersus quos et ibi Paulus de castro post alios Bal. saly.et sequaces in.l.iuris ignorantia.C.que admitti ad bo.posses.tibi decius.nec debet iudex se extendere nisi ad ea que sunt sibi petita.et non vltra.l.j.ff.vt in possessio. legatorum Et nota.in.l.vnum.ff.si cer.pet.S3 fallit in aliquibus casibus notatis per Bar .in.l. imperatores.ff.de re iudicata vbi sententia retractatur videlicet in causa ecclesie minoris et.l. admonendi. ¶ Item in causa prodigi furiosi. Item in causa liberali sed illud quod vobis dixi ꝙ iudex non debet se extendi vltra ea q̄ sunt coram se petita fallit iu multis casibus infra nota. Et etiam si illud veniat in consequentiam petitorum li te contestata per.l.si quis.§.iudex. ff.de dam.infecto. ¶ Item cui nil ē probatum nil pronunciare potest ꝑ l.hoc autem.§.iij.ff.ex quibus cau.i possesc.eatur et nota.inno.in.c.solēt in fine.de senten.excom.intellige diffinitiue pronunciando. Et possum⁹ iudicare cōtra opi.doctorum nisi habeant casum legis vel ꝙ vere non ꝑbatur secundu3 autorita. de butrio in.c.tua nos.ij.coll.de vsuris iason refert in.l.illa3.C.de colla.quod querere legem vbi naturaliter sentim⁹ nihil aliud ꝙ infirmitas intellectus hinc andreas de yser.in prohe. feu. multum singulariter dicit ꝙ rationabile dictum debet ita mouere iudicem ad sententiandum sicut ipsa lex quia lex est omne ꝙ ratione consistit hinc butriga.et bal.in.l. nemo vterq3 in primo nota.C. de senten.et interlocu. omnium iudicum dicunt ꝙ galli non allegant leges sed bene seruant rationem legis dicendo ratio sic vult.et a ratione naturali nemo subduci potest et audiui pluri

consilia a glo peterez.

iudex ad petita tm̄ debet extendi.

+ infirmitas intellectus quer. l. ubi ē rō natu.

mas allegare leges in parlamento: Sed non pro auto. sed pro ratione secundum Baldum. in capitulo primo. §. ad hec in .ij. colum. de pace. iura. fir. sed vidi pluries quod domini presidentes dum verbosi et gloriosi advocati volunt videri in eorum allegationibus audacter dicunt silete quia curia iura non ignorat. ¶ Item nec sufficit allegare glos. ubi textus reperitur secundum Iasonem ubi supra per dictam legem illam. Sed si non reperiatur textus sufficit allegare gl. secundum iohannem de imola in. l. j. ff. de vulg. et pupilla. ij. columna et superius tetigi de autorita. glose multa bona. Sed pro decisione processus seu diffinitione sufficit allegare autoritatem maiorum prout notat ang. l. si idem cum eodē in verbo sabino. ff. de iurisditiōe omnium iudicum. Quinimmo dicit anto. in capitulo primo. de decimis. quod quando lex deficit sufficit non solum allegare autoritatem doctoris: sed etiam alterius. secūdum glosam in l. mulier bona. in principio. ff. de iure dotium. et per Barto. et docto. in. l. j. ff. si certum petatur. et Iason in dicta. l. illam. Et notat Bartol. in. c. ex parte. de conces. preben. quē Baldus insequitur in. §. sacramentum. de consuetudi. recti feudi quod iudex debet moveri non solum ex allegationibus partium: sed etiam ex propriis motivis et rationibus partium. Item animus iudicis probatur ex verbis sententie. secundum glosam in. l. si pretor. in verbo. sed absente. ff. de iudiciis. Item Bald. dicit singulariter in. l. res patris. C. ex quibus causis maio. quod nō est credēdum glosatori nisi alleget legem intantum quod id quod. l. non cavetur in practica non habetur. facit Bal. in. c. nihil. de electio. in ultima colla. Et cum dicitur sine lege intelligatis sine ratione. per Iason. dicta. l. illā. adde glosam in. c. ex eo. in verbo. rationis. de electio. in. vj. Et finaliter glosa semper debet intelligi secundum textum. quem allegat secūdum Barto. in. l. non solum. §. si liberationis. ff. de libera. leg. Sed in omnibus et per omnia est adherendum opi. glo. l. cum hereditas. C. depositi. ubi opi. glo. omnes alias antecellit: nec allegare autoritates doctorum cū legem habemus per Iasonem in dicta. l. illā. et scholares paucas glosas allegent: sed radices. facit glo. in. l. sed habet. ff. de offi. presi. et facit Archidiaconus in. c. nolite timere. xj. questione. iij. Et idem Iason in. l. bone. ff. si certum petat. quod regule apostolice cancellarie non sint constitutiones generales. secūdum Petrum de anchara. suo consilio ducentesimononagesimosecundo incipieñ. efficacius et fortius procedit in decisionibus dominorum de rota rome: quia licet sint probabiles tamē non sunt necessarie nec allegabiles ad decisionem causarū. Nam

prescribitur secus contra rem statutã. Et primo ipsa cõsuetudo dat iurisditionẽ. Secundo dat priuilegiũ. Tertio dat ius petẽdi. Quarto tribuit ius. Et quinto tribuit ius firmũ: alteri probãdi negatiuã. scdm glo. singu. i. c. cõquest?. ix. q. iij. Et vt reuertar ad appellationis renunciationẽ domini de mõte ferrãdo tãꝙ̄ supiores predictis nõ obstã. in causa cuiusdã gay celerij qui cũ gladio euaginato iudicẽ inuaserat: et ipsemet in arresto se posuerat nõ obstãte appellatione intimata: et eidẽ renũciauerat: ꝙ potuit hoc licite facere prefatũ iudicẽ condẽnarũt ꝙuis iniuste: et scias ꝙ si appellãs post ei? appellationẽ expoliauit aduersariũ ante videt appellationi renũciasse. nota. Inn. in. c. ex parte. de rescrip. et sequit Ang. in. l. fi. C. de tẽpo. appel. Bal. i. c. ex parte. coll'. vij. de testi. Ciues Briuatenũ. occasionẽ querẽtes mirabilia pugnãtes ꝑ illo: et alia sepe expugnauerũt a principio et nõ potuerũt obtinere. Ex quib? infertur iam allegatis. regulam Iasonis verũ dixisse: videlicet quod cõsensus priuatoꝝ plus potest in preiudicãdo ipsis priuatis ꝙ̄ rescripta regis statuti nec consuetudini. secũdum Iaso. in. l. stipulationes nõ diuidũtur. §. eadem autem. in. iij. col. ff. de verbo. obli. quod nota. Item plus põt quis renũciare trãsactioni. p. l. si diuersa. C. de trãsac. ¶ Itẽ exceptioni peremptorie etiam tacite. l. peremptorias. C. senten. rescin. nõ posse. ¶ Item nota ꝙ pars deducens vnam rem coram vno iudice: et post deducit coram alio: certe perdit litem. C. de asser. tol. l. j. in fi. facit glo. fi. i. c. placuit. xj. q. j. ¶ Itẽ nota ꝙ bona et pinguia dona data iudicibus et doctoribus sunt dãno sa ipsis doctoribus. l. ij. et vlti. ff. de origi. iur. facit glo. in. c. infames. iij. q. vij. in verbo. non ad turpe. nã qui vult magis placere silendo ꝙ̄ redarguendo, peccat inde delicta maiorũ trahũtur alijs in exemplũ. tex. in. c. nemo. dist. lxxxiij. quod facit contra iudices cupiẽtes plus placere mercatoribus ꝙ̄ pauperibus. ¶ Item nota ꝙ ratiõe etatis senectutis vel simplicitatis parcitur. c. tanta. dist. lxxxvj. Sed quero nunquid mia est aliquotiens iniusta: certe sic. secundum glo. in. c. pulchra. lxxxvj. dist. su per verbo. causas. et ampliori modo in. c. est iniusta. xxiij. q. iiij. cum capitulis sequẽtibus. Iudex enim moueri nõ debet ad lachrimas calamitosorum. prout glo. ibidem allegat de peni. dist. iij. sunt plures. et. l. obseruandum. ff. de offi. presi. Et ideo ꝑncipes vel iudex in liberalitate siẽda sunt multa attendẽda. vt dixi in c. j. regali. Esset sciẽdum de illo qui se submisit misericordie iudicis: certe intelligitur eius arbitratu et sub illa conditione vt fiat sibi gratia: et illa dz sibi fieri: alias non valet submissio. c. sane. et. c. veniens. per In

cui potius subveniendum an fideli christiano vel patri infideli: 116 117

no.extra de renun. et Johannes fa bri institu. de contrahen.emptio.§. precium.versi.item quid si nunc &c. Ex.in.l. post decisionem.C. de furtis.et decisio Delphi.cccccv. et ibi de aliis submissionib9 videas. Queritur cui potius sit subueniendum: an extraneo vel domestico:vel an patri infideli q̄ extraneo de pr̄e est duplex opinio.Amor inter patrem et filium est maior q̄ erga patriā ex iure nature. Specu.titu.de aduo.§.j. versi.quid si pater. Sed in alio dubio tenet q potius extraneo si indigeat ad mortem subueniendum est q̄ domestico.Et pauperibus nō licet nec est licitum facere sumptuosa conuiuia.xxv.distin.§.alios.in fine.et glo.in.c.pulchra. distin.lxxxvj. Sed aduerte nas vbi multitudo est in scelere: nec salua pace ecclesie vel patrie mala puniri possunt tollerādi potius sunt q̄ violata pace punien di.tex.in.c.infideles.xxiij. q.iiij.nec vtiq liberatur qui non plene libera tur.l.de etate.§.iulianus.ff.de iter roga. actio. ¶ Item de illo qui receptauit amicum bannitum q̄uis amicissimum siue alium delinquentem certe punitur. per.l. nullus. et ibi Saly.C.de male.et mathema. nā amicitia est fugiēda virorum reprobonum:vt ibidem: et in co fuit vexa tus quidam spectabilis iudex prouincie scientificus item amicus inimici mei est mihi suspectus. Bart. in.l.sciendum.ff. de leg.j. nec potest esse testis sed bñ iudex.Ex. et Bal. in vltima col. in.l. si quis testib9.C. de testibus.Sed amicus cōparens pro citato amico est audiendus. secundum Bal.in addi. ad Specu.titu.de cita.versi.quando citatus. et potest resistere pro amico impune seruienti iniuste exequenti.secundū Barto.in.l.prohibitum. C. de iure fisci.libro.x. ¶ Item amicitia probatur per duos testes. Bal.in.l.error.e.j.col.C. de testamen. ¶ Item qui fecit bonum mala intētione an sit remunerandus. Item et de illo qui ignoranter adimpleuit voluntatem alicuius.de hoc est glo.in.c.remittuntur.xxiij.q.v. ¶ Item licet ex malo prouenial bonum tales puniūtur.glo.in.c.relegentes. xxiij.q. v. ¶ Item clericus etiam licite potest petere vt mali detineātur et ducantur ad iudicium.secundum glo. in.c.non vos.xxij.q.v.in verbo principium. ¶ Item iudex potest conueniri qui non punit subditū: et est negligens in administratione iusticie. secundū glo.in.c.preterea.xxiij. q. viij. Sed quid de sportulis iudicum et de suspectione ipsius. videte glo.iij.c.finali.iij.q iij. in verbo.affe ratur. Et iudex ecclesiasticus potest in exilium mittere. capitu. iiij. q.iiij. ¶ Item quis cogitur in certis casibus denunciare et non accusare.c. quapropter.iij.q.viij. Sꝫ qd de accusato qui pendente accusatione dedit bona sua vt illa conserua

amicus audi[endus] pro amico

iudex puniri po[test] non puniens subdi[tum]

receptans bannitum

grauiu dati fisco aduccati ... commissa incidentem.

res integra indicat.

fet parentibus suis: certe non valet per tex. in. l. post contractū. ff. de do na. Et infra quinquennium potest fiscus rem vendicare incidentem in commissum. secūdum Bar. in. l. cō missa. ff. de publica. in prin. Sed qd de officiarijs baroni vel comitis qui delinquerūt est dicendū φ aut offi ciādo aut extra. scdm Bar. in. l. j. §. familie nomen. ff. de publica. et ple nius tractaui in. c. ap̄tēte. Et qd quā do assistūt iudices in alieno territo rio assisiam tenendo vel iurisdictio nem exercendo et qua pena. decisio Delphi. ccccxxij. Itē not. φ aliud est contemnere: et aliud est non pa rere. scdm glo. in. c. quis autē. dist. x. ¶ Item nota φ si iudex excedit modum in corrigendo non tenetur petere veniam. scdm glos. in verbo. modus. c. qui peccat. xxiij. q. iiij. Et episcopus suspenditur qui non cor rigit subditus. capi. quicquid. j. q. j. Sed qui sunt modi conuincendi co rā iudice: certe quinqꝫ vel sex. Pri mo instrumētis. Secūdo testibus. Tertio facti euidentia. Quarto iu ris interpretatione: vtputa reū plu ries esse citatum. Quinto violenta presumptione. scdm glo. nota. in. c. nos in quemq̄. ij. q. j. ¶ Item ha bes etiam scire iudex iuuenis φ vbi cunqꝫ aliquis litigans potest alidd opponere et nō opposuit in processu certe est imputandum parti. secun dum Specu. titu. de testi. §. penul. et glo. in cle. ij. de testi. in verbo. produ cere. ¶ Itē inter aduocatos et con filiarios sepissime dicit. Dñe iudex res est integra: nil pōt fieri et c. quae ritur quando dicat res esse integra tā in iudicijs φ negocijs certe glo. est in cle. fi. de procu. in verbo. p ec clesia. ¶ Itē quotidie videmus ali quos esse detentos in carceribus promittunt et dant cautiones repre sentare totiens quotiēs quid iuris si non faciāt. vide glo. in. l. duob⁹. §. fi ei. et in prima glo. ff. de iureiuran do. et ibi Jason. Sed criminosus ne mo dānat sine accusatore. prout re citat glo. in. l. rescripto. §. si quis ac cusatorem. ff. de mune. et hono. reci tās de christo mulier nemo te accu sat et c. fallit. ff. de adul. l. j. §. si publi co. Et in materia ciuilis datis fide iussoribus vel pignoribus cautū vel satisfactū intelligit. ff. māda. l. si mā dato. §. fi. et de cōsti. pecu. l. pmissor. §. fi. et. ff. de colla. bono. l. j. §. iubet. et ff. de publica. l. licitatio. §. debitores sed contra. ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. itē. §. fi. et de pigno. acti. l. si rē. §. omnis. et. l. fi. eo. ti. Sz vt reuerta mus ad materiam est differentia in ter accusationem denunciationē et infamationē. secūdum glo. in. c. j. iij. q. viij. quam videatis. Et quia de fi deiussore loquimur quicquid fit nō potest quis se obligare vt fideiussor ad penam mortis si nō presentaue rint homicidam vel alium reum de linquentem. scdm glo. in. c. si homo mortuus. xxiij. q. v. facit glo. in arg.

ing. fideiussor et nō pot.

my co ... coram iudice.

in verbo.carceri.ij.q.vj. Jason.in.l. nō impossibile.ff. de pactis. Et vbi cunqꝫ est impossibile:ibi nō cadit negligentia.tex.est in.l.quod te.in verbo.si non in potestate.ff.si certū pe. Item causa ciuilis ardua equiparatur criminali intātum ꝙ idem est in vna sicut in alia.secūdum Bal.post glo.in.l.admonendi.ff.de iureiurando.ꝛ Bal.in.c.licet causam.versicu. quidam vero.de proba.vij. col.et facit tex.in.l.propter litem.ff. de excusa.tuto.et Jason in fi.l. cunctos populos.quod nota. Et in rebus duris durius arbitrat.ca.veniā. xxxv. q.ix. Sed quid dicemus de greffiarijs nostri temporis subvmbra amicitie:et etiam forte fauore vel odio omittunt multa scribere in actis:et dicūt aduocati ꝙ est error: vtrum talis error possit probari per duos testes:videretur ꝙ non prima facie ꝙ sunt acta iudiciaria.l. a consulibus. C.de appel.et.c.quoniam contra falsam.de proba. et in quibus casibus habetis.glo.in.l.pactum.C.de pac. et Bar.in.l.proponebatur.ff.de lega.ij.et.§.fi.institu.de fideicommiss. Sed certe immo argu.nota.in.l.errore.C.de testa. et ibi Jaco.de ra.et Cy.tradit decisio Delphi. ccccxxviij. et in dictis iuribus habetur de errore testamenti si quid per notarium fuit omissum. vide plene decisio Delphi. cccciiij. Et greffiarij amore pecunie non solū cōmunicāt: sed tradūt petias totius processus alteri etiam clerici iudicū et greffiariorꝫ et que manifestari non debent manifestāt tenentur pena falsi.ff.de fal.l.j.in prin.nec dicitur iudex grauare partes cū iura partiū custodit secundū Bal.in.l.si arrogator.ff.de adop. Itē nō dꝫ iudex manifestare ante sniam dictū sui pcessus sub pena falsi.per.l.vbi.C.de fal. ꝛ p Bal. in.l.sicuti. de arbi. immo als iudex de nouo induatur. Nonne iudex in sudore:vexatur iura partiū videndo et leges et canones perquirēdo: fit igitur sudor duplex partib⁹ ante ꝙ secreta dicantur. Nā oīs actus qui fit coram iudice videtur ad potestatem iudicis redigi. per.l. dedere. ff. qui satisda. cogā. de iure diuino facilius delinquitur:videlꝫ sola cogitatione et deliberatione: et ideo ꝙ facilius delinquitur facilius remittitur:sed iure ciuili quis nō delinquit cogitādo. Quare esset sciendū an in delicto cōmisso ꝛ consummato vtrū sit locus penitētie. vide doctrinam Bar.in.l. q̄ ea mēte.ff.de fur. itē q̄d in cōtractib⁹:itē q̄d in vltimis volūtatib⁹ dat ibidē remissiuas q̄s potes videre p te ꝛ est. Bar. ibi theolog⁹ dicēs pctm̄ in ipīsctm̄ finalis in pnia. Sꝫ an volūtas habeaᷓ p facto doc.late i.c.j.de eo q̄ mit.in pos. cau.rei ser.et Joh.and.in mercu.in regula in penis.in.vj. Et notetis ꝙ cū magno strepitu ꝛ cōflictu est dāda et pferenda sentētia diffinitiua. l.j.C.cōmina.vel epl'as.et per Bal.

Contra graffiarios grecium.

qn locus penie

De forma omissa

in.l.ab eo.C.quomodo et quando iudex. Item nec debet iudex se intromittere de spectantibus ad iurisditionem scdm inno.in.c.per venerabilem qui filii sint legitimi et p bal. in.l.consulta diualia.C.de testa.insuper sciatis q exercens iurisditionem in aliena terra et illam occupans incidit in crimen.l.maiestatis.l.iii. §. fi.ff.ad.l.iuliam maiesta.pena cuius est vltimum supplicium et est confiscatio omnium bonorum iuxta.l.qs quis.C.eo.ti. Et videatis.l.fi.C. de apparitoribus comitis orientis li. xii. et decisione delphi.ccccxlii. Igitur cauti iudices primitus facere debent summariam prisiam de loco et in iudice spectat primitus cognoscere an sua sit iurisditio scdm bart.in l.multum.ff.de condi.et demon.dicas igitur anteq sedeas et perquirere assisias antiquas tuorum predecessorum si exercuerint ibidemq actus iurisditionis. Et iudices ne intrent infernum non debent placere eorum dominis super nouitatibus inducendis ex eo q inducetes nouitates reprehenduntur.c. quis in fine distinctione.xi. Item nouitates pariunt discordias.ca. quia dilectio in fine de consangui.et affi. Et omnis nouitas presumitur esse mala.l.in rebus.ff.de consti.princi. Et scias q iudex vel alius qui vult corrigere iudicado sua facta dz prius emedare p.l.iustas.C.de iure fisci.li.decimo mala enim no sunt nisi que communem mete implicat et cosciencias ligant.c.illa cauenda.xv. q.i. Et in istis prolationibus sententiarum vt dixi debet fieri bona digestio processuum Nam helinandus cyrographus ait festinata prolocutio parit penitetiam immo fructus diuinus est iusticiam sepius recensiri.ca. graue et ibi glo.xxxv.q.ix.et dixi superius in primo cap.regali et c.pcedeti plenius. Item q actus est nullus vbi forma non est seruata.l.cum hii.§.si ptor ff.de transact.et l.non dubium.C.de legi.ratio est. Nam forma est q dat esse rei et illa coseruat inesse. l.iulianus.§.ptum.ff.ad exhi. Et quado est defectus in materia tunc minus peccat per.l.an inutilis in prin.ff.de acceptila. Sed esset videndu an a iudice negligente possit appellari certe no Sed debet recurri ad superiorem vt causa euocetur per tex.sing. in aut.de questore.§.super hoc colla.vi.et iason post bal.in.l. supplicare.C.vt lite pendente. Sz certe subditus meus negans me posse dare breues dilatione tpe messis vel vindemiaru vel in materia impedimenti vel est protectio de dolijs tuis vl' animalibus vel officio anali aut alias certe pro omni conclusione ex natura rei statuitur breuius tepus qd semper habeas meti scdm barto.in.l.i.ff.de glade legeda et tz istud p multu singulari et est quotidianu insuper etia habetis notare q si aliqs dicit et negat dilatiões breues posse pcedi p

Nouitas parit discordias

1440 pars iudicij

Uersiculus capituli iudicum.

iudicē rogo videatis Bart.ad. plenū in.l.qui pro tribunali.ff.de re iudi.Et nota doctrinā.bald.in.l.j. C. si plures vna sentētia rc.quod in oī iudicio ferendo tria debēt esse cōformia videlicet libellus probatio rsententia. ¶ Itē equitas est pars iusticie quā quidē iudex tenetur sequi r illam habere ante oculos.l. quod si ephesi.§.interdū.ff.de eo q certo loco:r ibi glo.Sed certe.est glo.aurea in.l.inter filios.C.fami.hercis.r c.j.iiij.q.iiij.quod debet intelligi nō equitatē celeberrimā.Sed illā tātū que est iure bn̄ informatā scd͡ʒ abb. in.c.ex parte el.ij.nota.de offi. dele. ex eo q: lex fundata est super certo r equitate.§.preterea in fin.insti.de actio.quod notēt iudices ne forma iuris relicta amplectātur nimis eq̄tatem Et latius dixi in.c.prece. circa fi.Sed nunquid iudex potest iudicare scd͡m conscientiam certe.sic curia suprema.Sed domini inferiores secundu͡ʒ allegata r probata decisione delphi.q.xxix.r Barto.in.l. vnica.C.vt que desunt aduocatis. ¶ Sed certe fely.tradit septem casus in quibus iudex inferior iudicare tenetur scd͡m conscientiam r equitatem in.c.pastoralis de offi. deleg. r glo.in.l.lex q tutores.C.de administra.tuto.Item r in decem casib9 potest iudex cogere partes ad concordiam scd͡m fely.in continuatione rubrice.de treuga.et pace.Et sciat q concordia plus facit q̄ sententia nec etiam priuilegium et vocat concordia vera diffinitio.scd͡m glo.fi. in c.inter cetera.xvj.q.ij.facit.c.cū inter in fine.extra de re iudicata.Sed videamus an probationes facte in vna causa prosint in alia causa dicta testium semper faciunt fidem. l.gesta.C.de re iudi.vide barto.plene in. l.pretor.§.hoc edicto.ff. vi bo. rap. ¶ Et notent litigare cupientes q magnum comodum consequitur q̄ a lite recedit per tex.nota.in.l.luci9 ff.ad trebel.glo.et panor.in.c.cu͡ʒ cā de emp.et vendi.intantum q deceptus ex pignore recepto causā trāsactionis nō petit vllo modo restaurationem.l.a diuo pio.§.si pignora ibi velut.ff.de re iudi.Et multi propter lites et iurgia coacti sunt patriam deserere quare imperatores execrant lites vt in auten.vt differ. in principio deinde iurisconsultus etiam execrat lites.l.item si res .§. fi.ff.de alie.iu.mutan.cā facta.Ite͡ʒ cum locuplete viro litem mouere caueto.Et vbi de lana r lacte vel reddítu agitur potius est insistendum q̄ disputandum scd͡m glo.in.cle.du dum de sepultu.in verbo huiusmodi et de pecunia non debet fieri nisi silia/cum vita hominis dicatur esse scd͡m bal.in.l.receptitia.C.de cōsti. pecu.Et senecca ait: pax parit diuicias diuitie animositates animositates bella r bella paupertates.Item necessitas a quibus excusat est glo. in.ca.si quis.xxxij.q.iiij.Item quo

dicta testiū in vna cā [?] fidē in alia

recedere a lite

malū cū diuite litigare

pecunia vita hoīs

concordia plus operatur q̄ sententia

- snia lata ab incop. ...

modo ipsa necessitas excusat quem a furto ꝛ in quib⁊ vide.c.discipulos de consecra.dist.v.ꝛ.c.si quid.xiiij.q v.isti greffiarij ignari iferioꝝ curia rus ignorātes terminos practice di uersimode scribunt in actis talia ꝙ acta reperiunť contraria in multis passib⁊ querit q̄d fiendū certe semꝑ debent reduci ad concordiā ꝛ hoc re ferendo prima ad vltima vel vltima ad prima scdm bal. ꝛ post eū hodie per iasonē in.l.cum falsa.C.de iuris et facti ignorantia. Sed quid ē q̄s nominatus aliquotiens vt tutor et aliquotiens vt priuata persona. S ad hoc vt pupillus teneatur opꝫ ꝙ fiat vt tutorio nomine ꝛ in hꝭs que non sunt de administratione habeť vt extrane⁊. Sed quid de iudice an requiratur ꝙ sciat se primitus habe re iurisditionem vide bar.in.l. si q̄s apud aliquē.§.sed ꝛ si cum tutor.ff. iudi.solui ꝛ bar.in.l.multū.ff.de con di.ꝛ demonstra.ꝛ tutor suo nomine proprio tenetur si quid calumniose egit.l.innotuit.C.de administra.tu to.q̄d not. Sed pater ꝛ filius agēs in simul videtur autori.prestare vn⁊ altero.l.cum pater.§.libertis .ff. de lega.ij.ꝛ ibi bart.in.l.cum falsa.C.de iuris ꝛ facti ignorantia. Sed in qui bus casibus citatus nō tenetur cō parere ꝛ citatio fit nulla glo.estm.c. veniens de accusa. Sed vbi dubitať de iurisditione iudicis.ꝺꝫ.citatus cō parere ꝛ allegare suū priuilegiū al's reputatur cōtumax g.l.ex q̄cunqꝫ.

ff.si q̄s in ius vocatus ꝛc. Itē ꝛ po testꝰ iudex hr̄e litē pro cōtestata.l.fi. §.illud.C.de tēpo.appella.ꝛ tꝫ bal. ti.de pace cōstan.§.q̄d nos.v.col. sꝫ in quib⁊ casib⁊ supior cognoscit su pra inferiorem de hoc dedi gl.in.ca. cōquest⁊ in verbo puocarūt nona.q. iij.ꝛ glo.in summa dicte.q.in princi. Sed esset videndꝫ vtrū snia lata a iudice incōpetēti possit haberi rata ꝛ quomodo videte glo.in.c. nullus nona.q.ij.ꝛ.c.si q̄n.ij.q.vj. Sed que ramus de duob⁊ dn̄is iudicib⁊ vene rabilis capituli briuate autoritate apostolica de lega.ꝛ ibidē immedia te subiecti an vn⁊ sine alio sicut bo ues in labore possint causas expedi re videtur expressum extra de offi cio delegati.c.cum plures libro . vj. vide plenissime per bar.in.l.fi.vni ex pluribus.ff.de re iudicata ꝛ vide .l. duo ex tribus eo.titu. Et in.l.com modis eo.titu.dicit bar.ꝙ executio pōt fieri in fructibus prebēde bart. in.l.diuo pio.§.exequūtur.eo.ti. Et cōtumeliā facit iudici suo q̄ eo reli cto vadit ad alterū.l.litigatores.ff. de arbi. Hodie subditi i hoc destruū tur cupientes esse viatores vt vina optima hospitū gustent ipsis hospi tibus pecūias relinquētes imo glo rianť sicut mercatores eūtes ad nū dinas. Sed quid pōt ne eē arbiter iudex ordinari⁊ ciuitatis vide bonā glo.iu.c.infames.iij.q.vij.ꝛ hinc est vt dixi ꝙ deducens corā vno iudice ꝛ post corā alio perdit litē scdm glo.

iudex dr̄ p[?] m interim ... an heat iurisdi onem.

Vina optima hospi...

ſ. ſoius col. 4. in prim.

ſi.c.placuit.xj.q.j.Et in dilapidatio ne quilibet tenet denũciare.c.quapꝛo pter.iij.q.viij.¶ Itē eſt etiã notan dũ ꝙ iudices diuerſimode coꝛrigũt delinquētes rõne ſocietatis pꝛeteri te vel alio modo q̃ ponunť in.c.tol lerãdi ſunt.xxiij.q.iiij.Foꝛtuiti eniꝫ caſus nullo eñ concilio hominum pꝛeuideri poſſunt.l.ij.ff.de admini ſtra.re.ad ciuitatē pertinēti.Sꝫ q̃s eſt modus conueniēdi adminiſtra toꝛes finito officio vide glo.ſi.in.c. ſancim⁹.j.q.vij.Et nota ꝙin quinq̃ caſibus iudex repellitur a iudicãdo ſcõm gl.in.c.accuſatoꝛes le dernier. v.q.iij.Et in criminib⁹ põt fieri cõ poſitio p iudicē.c.ſi pꝛimates et ibi glo.v.q.ij.ꝛ.ij.q.iij.§.notãdũ.lo.ij.i fine nec nõ eps petit duos ſolidos p cathedratico a q̃libet eccl'ia ſcõm glo.in.c.j.x.q.iij.Et moderatã pꝛo curationē.¶ Itē qui nullã cauſam allegat nullũ intereſſe pꝛeſumiť ha bere.l.qui iuterrogat⁹.ff.de peti.he redi.inſuper cũ de cã loquimur ꝙ ſi ne cã iudex ſeu ꝑtoꝛ neminē audit. c.ij.extra de pꝛoba.ff.ad carbo.l.iij. §.cauſe.ꝛ.§.due cauſe. Et conſules nõ debent ingredi conſulatum nec adminiſtrare negocia vniuerſitatis alicuius ciuitatis niſi pꝛius pꝛeſtite rint iuramentum in manibus iuſti cie.l.publius.ff.de condi.ꝛ demon ſtra.Et qui adminiſtrãt anteꝙ pꝛe ſtēt illud veniũt extra mittēdi ſcõm bald.de pace conſtan.§.vaſſalli no ſtri ꝛ in.§.conſules. Sed quid eſt

actoꝛ cõtēnens dare pceſſum iudici et vexauit reũ an poteſt ſibi ſilētiũ imponi ꝛ fieri cõdēnatio in expēſis certe ſic.l.diffamari.C.de inge.ꝛ ma nu.ꝛ glo.in.ca.xpianis.xj.q.j.Sed vtrũ ignoꝛãtia excuſet vide glo.in.c. turbať.j.q.iij.Sed aliquotiēs pꝛo batur ignoꝛãtia per iuramētum p pꝛiũ ſcõm glo.ſingu'a.in.capi.ppo ſuiſti diſt.lxxxij.concoꝛdat glo. in.c. qui diu alias que humanis inverbo ignoꝛare.xij.q.ij.Et eſt ſciendum ꝙ oꝛdinationes vel ſtatuta nundinaꝝ alicuius ville vel edicta lugduni pꝛe coniſata foꝛenſes talia pꝛeſumũtur ignoꝛare quod intellige niſi conuer ſati fuerint diutius in loco illo vel nundinis ipſius ciuitatis immo ta lia etiaꝫ a nouo ciue ſeu incola igno rantur per.l.qui cũ vno.ff.de re mili tari ꝛ eſt melioꝛ tex.in.l.qui comea tus.§.tironi.ff.tenet hodie iaſon in l.j.C.de ſumma tri.ꝛ fi.catho.verus ꝙ edictũ iudicis eſt tãte autoꝛitatꝭ ꝙ ignoꝛãtia pꝛiuatoꝛũ non patroci natur ſcõm glo.nota.in.l.penul.C. de ꝑiculo tuto.dũtamen ſit factum in actu populoſo ſcõm clemen. ta men de electione et dicit tex.in.l.fra tres.ff.de penis ibi ratio iuris et cõ ſtitutiõis ꝛ ibi bar.ꝙ verbis edicti ꝛ legis ſtare debem⁹.ꝛ.l.j.§.ſi is q̃ nauē.ff.de exer.ꝛ.l.cõſtitutũ.ff.ꝺ mi li.teſt.¶ Itē ꝛ ꝟba debēt intelligi ſcõꝫ ꝓpꝛiã materiã ſubiectã.l.impu toꝛ.ff.de in diem adiect.immo q̃ñq̃ poſſumus vti locutiõib⁹ inpꝛopꝛijs

ignorātia ... per iuramentum

edicta iudicis ... autoritatis

verba ... intelligenda

officiales ... iurare

qn debet mediò (recidari

recīdatū bal.in.l.fi.C.de here.insti. Et in materia restringibilī v̄ba sunt improprianda vt valeat dispositio.l. puto.ff.fami.her. ¶ Item nec leditur qui ex cursu temporis negligēs non fuit.C.de iure deli.l.fi.et in aut. de appel.col.iiij. Sz certe dolosa negligentia contra fidem promissiōis est crimen stellionatus quod i periurio est verum secundum butri.ff.de pig. actione. Sed vltra tempus statutū nemo auditur et ita glosatur in.l.quod diu.ff.de acqui.heredi.et Bal.et ibi additio.in.§.nisi iusta.in princi.c.j. Quo tempore miles īuestitu. pete. debet bene sciendum est quod vbi culpa non est in facto vel in ordine difficultatis certe impeditus dignus est venia.ff.de re milita.l.iij.§ sed ad diē et l.qui commeatus facit.l.fi. C.de his q̄bus vt indig. Item inopia quando excep.prestat.l.titius.ff.de procura. et ideo non soluens infra temp9 non est periurus.c.p. et g.extra de offi. dele. ista sunt bona et vtilia sed habui de facto de fideiussore q̄ p creditorē expresse vel tacite asseruit debitorē esse soluendo: qua de causa fideiussor diligentiam non adhibuit: ego cōsidero quod ille qui prestitit causam mortis vxoris perdit lucrū. secundū glo.et roma.in.l. ab hostib9. §.si vir.ff.so.ma. Scdo fideiussor excusat si bona debitoris ceperit possidere.facit.l.cogēdum.in prin.ff.de procura.et.l.aliquādo.ff.ad velleia. facit argu.l.fi.§.fi.C.de vsu.rei iudi. Tertio priuat creditor contra fideius.p indirectū cū debitor non delinquit per se:sed mediante prouidentia creditoris vnde videt priuatus actione cōtra fideius.ar.l.j.ff.de auto.tuto. et ista secunda causa magis attēditur ex eo quod per attributionē forme res deducitur in esse: et in rerum natura primū nō facit apparere.l.a deo.§.cū quis.ff.de acqui.re. domi.et Bal.tit.de pa.iur.fir.c.ad hoc.in prin.col.iiij.et omissa que debetur creditori debet.l. eidem noce re.ff.manda.l.si mandauero.§.si tibi. episcopus excommunicatus fuerem et communicans cum eo excōmunicatur et etiam receptās.scōm Bal.vbi.s.et imputetur creditori q̄ fuit causa negligētie fideius.c.postulasti.de concef.preben.et.l.filie mee. ff.solu. matri. Quarto facta prestatione iudici antequam fideiubeat quod non intendit fideiubere: nec vult teneri quia non valet. scōm Ange.singulariter dicit fuisse determinatum in.l.mora.ff.de vsur. Act9 an debeat attribui principio vel fini videtur quod principio.c. ex litteris.de resti.spol. et.l.filiussa.de verb.obli. Sed origo rei attenditur nō accidens.l. tutor. de fideius. facit.c.ieiuniū. lxxv. dist. sed conclusiue in contrarium quod a fine denominatur res.l.stipulatio §.opus.ff. de no.ope.nū. Itē finis designat q̄lis res sit censenda. Specu.tit.de fructi.et interes.§.j.et.l.nō origo.ff.de pecu.l.queritur.de statu

dolosa negligentia

inopia excusat i periurio

an origo attendenda

qn culpa precedit impedimentum?

ho.c.hermofrodit⁹.iii.q.iii. ¶ Item si culpa precedit impedimētū quis non excusatur.l.si vehenda.§.idē iuris.ff.ad.l.rodiam de iactu ex eo q: ille dicitur nolle qui suo facto est impeditus non potest velle vt elegāter nota.in.l.j.C.de natura.libe.⁊.l.preses.C.de appella.et.l.pecuniam in prin.ff.de condi.ob.cau. Et in sequendo qui dolum et culpā allegat dolum et culpam probare tenetur.C.de proba.l.ij.Sed quibus modis probetur fraus de hoc est glo.in.c.plerisq̄.xiiij.q.iij.et gl.in.l.fr.us.ff.delega.j.et dy.in sua.i.regula et Jason.in.l.si in fraudem.C.si quis omissa.cau.testa.attende ad dictū abba.in.c.accedens de cri.fal.et ibi glo.q circa modica non dicitur nec presumitur dolus nec fraus facit.l.si oleum.§.fin.ff.de dolo ita residet iason in.l.si quis aliter in.iij.col.ff.de ver.obli.Sed videtur regula iasonis in contrariū quod qui non facit id ad quod tenetur est in dolo.ff.mandati.l.dolus ⁊ ibi bar. ¶ Item sciens factum et faciens contra ius presumitur in dolo bar.in.l.propter veneni.§.neptis.ff.ad silleyanū. ¶ Item imo dolose dicitur facere qui scienter facit rem prohibitā secundū geminia.in.c.Si compromissarius.§.j.per illum tex.de elec.li.vj.Sed est bene aduertendum quia tanta locuti fuimus de ignorantia impedimēto dolo culpa et fraude restat sciendum que sunt ille persone que per se scire debent iura declarat bar.i.l.generali.C.de tabula.lib.x.et finaliter iuris ignorantia neminem excusat. Sed quero quomodo probetur error iuris vide per bart.plene in.l.si.adulterium circa finem.ff.de adult. Et in eo quod dixi quod iuris ignorantia nemine excusat nec etiā mulierem.l.iuris ignorantia.C.qui ad a mitt.ad bo.pos. Sed limita in ignorantia iuris obscuri habentis varios intellectus quia tunc quilibet excusatur secundum Bar.f.ore.in cle.si.iij.q.de re iudi.et cle.j.§.sane.ter tia oppo.de vsur.⁊ in cle.j.de rebus eccle.non alie.xxv.q.Illam qui facit cōtra legem precepti in cuius intellectu sunt varie opiniones non peccat.c.capellanus.cum glo.de ferijs.et per Jaso.in.l.captatorias.i fine.C.de test.Sed de presenti iudex habet processum ante oculos titulis aperitis ab vtraq̄ parte et productis restat in cōclusione: pro qua parte sit iudicandum: certe pro ea parte pro qua sunt plures rationes.c.licet.extra de pba.et qui potiora iura ostēderit obtinebit.distin.xxj.§.j.et deterior est causa illius cōtra quem iura faciunt seu laborāt.glo.in.c.duo.distin.xiij.et.c.de siracusane.distin.xxvij. Et plene per glosam in.c.inter dilectos.extra de fide instrumē. Et relatis pluribus opinionib⁹ vltima censeatur approbata.per tex.et ibi Bartolus in.l.bona fides de positi.et per Baldum in aut.ex te

error iuris / probetur

vltima opinio relata censetur approbata

q̄ p̄re umr ... dnt

fallit qn̄ [illegible] sapit eqtatē et vltima rigore.

stamento. C. de colla. fallit nisi prima opinio sapiat equitatem et vltima rigorem quia tunc prima censetur esse approbata glo. singula. in. l. si cum exceptione in. §. sed et si quis. in verbo omnimodo. ff. quod metus cau. et tenet iason i. l. si tibi pecuniā ij. col. ff. si cer. pe. Nota q̄ non sufficit habere concilium a pluribus sed a peritioribus quorum fama clarior sit vt nota. ange. in. l. qui luminibus in principio. ff. de ser. vr. pre. et ang. in l. hac edictali. §. his illud. C. de secū. nup. bald. post Cy. in. l. septimo mē se de statu ho. ideo in culpa dicitur qui peritiores non consuluit licet a dolo excusatur ang. l. plagij. C. ad. l. iul. de plag. et facit text in. l. si nolit. §. si mācipiū. ff. de edil. edict. tamen excusatur que ab vno excellentissimo docto. habuit etiam ab expensis ab. in ca. calūniā. in fi. de pe. io. an. in capi. primo de consti. in. vj. quid in causa ardua abb. in. c. pposuisti de proba. vide bar. in. l. prima. ff. de ventre in spi. et posito q̄ turpe sit docto. ignoranteius in quo versatur. l. ij. ff. de origi. iuris per hoc tamen indebite damnum pati non debet nota in. l. prima qui et aduersus quos et ibi Paulus de castro post alios Bal. saly. et sequaces in. l. iuris ignorantia. C. que admitti ad bo. posses. et ibi decius. nec debet iudex se extendere nisi ad ea que sunt sibi petita. et non vltra. l. j. ff. vt in possessio. legatorum Et nota. in. l. vnum. ff. si cer. pet. Sed fallit in aliquibus casibus notatis per Bar. in. l. imperatores. ff. de re iudicata vbi sententia retractatur videlicet in causa ecclesie minoris et. l. admonendi. ¶ Item in causa prodigi furiosi. Item in causa liberali sed illud quod vobis dixi q̄ iudex non debet se extendi vltra ea q̄ sunt coram se petita fallit in multis casibus infra nota. Et etiam si illud veniat in consequentiam petitorum li te contestata per. l. si quis. §. iudex. ff. de dam. infecto. ¶ Item cui nil ē probatum nil pronunciare potest p l. hoc autem. §. iij. ff. ex quibus cau. ī posses. eatur et nota. inno. in. c. solēt in fine. de senten. excom. intellige diffinitiue pronunciando. Et possumus iudicare cōtra opi. doctorum nisi habeant casum legis vel q̄ vere non probatur secundum autorita. de butrio in. c. tua nos. ij. coll. de vsuris iason refert in. l. illam. C. de colla. quod querere legem vbi naturaliter sentimus nihil aliud q̄ infirmitas intellectus hinc andreas de yser. in prohe. feu. multum singulariter dicit q̄ rationabile dictum debet ita mouere iudicem ad sententiandum sicut ipsa lex quia lex est omne q̄ ratione consistit hinc butriga. et bal. in. l. nemo vterq̄ in primo nota. C. de senten. et interlocu. omnium iudicum dicunt q̄ galli non allegant leges sed bene seruant rationem legis dicendo ratio sic vult. et a ratione naturali nemo subduci potest et audiui pluri-

[illegible] infirmitas intellectus [illegible]

mas allegare leges in parlamento: Sed non pro auto. sed pro ratione secundum Baldum. in capitulo pri mo. §. ad hec in. ij. colum. de pace. iu ra. fir. sed vidi pluries quod domini pre sidentes dum verbosi et gloriosi ad uocati volunt videri in eorum alle gationibus audacter dicunt silete quia curia iura non ignorat. ¶ Item nec sufficit allegare glos. vbi textus reperitur secundum iasonem vbi su pra per dictam legem illam. Sed si non reperiatur textus sufficit alle gare gl. secundum iohannem de im mola in. l. j. ff. de vulg. et pupilla. ij. co lumna et superius tetigi de autori ta. glose multa bona. Sed pro deci sione processus seu diffinitione suf ficit allegare autoritatem maiorum prout notat ang. l. si idem cum eodem in verbo sabino. ff. de iurisditione om nium iudicum. Quinimmo dicit an to. in capitulo primo. de decimis. quod quando lex deficit sufficit non solum allegare autoritatem doctoris: sed etiam alterius. secundum glosam in l. mulier bona. in principio. ff. de iu re dotium. et per Barto. et docto. in. l. j. ff. si certum petatur. et Jason in dicta. l. illam. Et notat Bartolus in. c. ex parte. de concess. preben. quem Baldus insequitur in. §. sacramen tum. de consuetudi. recti feudi quod iu dex debet moueri non solum ex al legationibus partium: sed etiam ex proprijs motiuis et rationibus par tium. Item animus iudicis proba tur ex verbis sententie. secundum glosam in. l. si pretor. in verbo. sed absente. ff. de iudicijs. Item Bald. dicit singulariter in. l. res patris. C. ex quibus causis maio. quod non est cre dendum glosatori nisi alleget legem intantum quod id quod. l. non ca uetur in practica non habetur. facit Bal. in. c. nihil. de electio. in vltima colla. Et cum dicitur sine lege intel ligatis sine ratione. per Jason. di cta. l. illam. adde glosam in. c. ex eo. in verbo. rationis. de electio. in. vj. Et finaliter glosa semper debet intelli gi secundum textum. quem allegat secundum Barto. in. l. non solum. §. si liberationis. ff. de libera. leg. Sed in omnibus et per omnia est adhe rendum opi. glo. l. cum hereditas. C. depositi. vbi opi. glo. omnes alias antecellit: nec allegare autoritates doctorum cum legem habemus per Jaso nem in dicta. l. illam. et scholares pau cas glosas allegent: sed radices. fa cit glo. in. l. sed habet. ff. de offi. pre si. et facit Archidiaconus in. c. noli te timere. xj. questione. iij. Et idem Jason in. l. bone. ff. si certum petat. quod regule apostolice cancellarie non sint constitutiones generales. secun dum Petrum de anchara. suo con cilio ducentesimononagesimosecun do incipien. efficacius et fortius pro cedit in decisionibus dominorum de rota rome: quia licet sint probabiles tamen non sunt necessarie nec allega biles ad decisionem causarum. Nam

pragmatica sanctio

domini de rota habent iudicare se cundum iura nec habent potestatē legis condende prout de sancto ge mi.in.c.duobus de rescrip.xj.col .et in.c.nec dis. nona iason allegat bar tholo.de belenso.i.c.ex parte de feu. iij. col. s; salua pace ego dicerē illas esse magne auctoritatis cum viri e gregij ibidem president . Item au ctoritates poetarum etiam ad deci sionem causarum et processuū pos sunt allegari text.in.l.intantu;.§.fi. ff.de rerum diui.et glo.in.l. fi. eo.ti. per Bar.facit institu.de emptio. et venditio.§. Item precius vbi loqui tur de homero. Et possumus indu cere libros gentilium puta virgilij. c.forus extra de ver.sig. Itē de ypo crate in.l.septimo mense.ff. de statu ho. Item de aristotele in.l. si pater. ff.de solutio. Et tenet bal.in aut.ad hec.C.de vsur.q̄ autoritates diuine scripture possint allegari ad decisio nem causarum ecclesiasticarum imo etiam ciuilium etiam inter laicos se cundū gl.i.§.cogitatio in verbo elo quior; i aut.vt iudices sine quoquo suffragio et tenet panor.in.c.cū cau sam per illum tex.de el .c.et dicit idē abbas i.c.initaris de consti. q̄ dicta sanctor; patrum sunt seruanda. Et in modo puniēdi potest allegari sa cra scriptura abbas in.c.j.de offi.de le. Fallit si scriptura sancta contra dicat canonibus , 'Nam tūc potius standum est canonibus q̄ dictis san ctorum dis.xx.in prin.et.c. seq.et ibi glo. Item nota q̄ pragmatica san ctio dicitur esse ius commune et con cordat iuri communi secūdū decisio nem delphi.decimā octauā. Itē etia; lex mosayca potest allegari ad decisionem causarum secundū gl.or dinariam in.§ .his ita distinctio. vj. Item etiam prouerbia possunt allegari.c.et si iudeos et ibi host. et doct.de iudeis et in.l. solent in fine. ff.de offic.proconsulis et legati. Et l.si chorus de lega. iij. Et prefertur in istis decisionibus causaru; dictū alicui⁹ sancti autoritate noui vel ve teris testamenti munitum secundū gl.sing.in.c.de libellis. dist.xx. et ple nissime per Iasonem in dicta. l .be ne in.v.col. Sed quid de doctori bus ecclesie inter se variantibus et discordantibus cui potius sit stan dum videte gl.in.c. vt veterum dist. nona . Et in materia vsurarum que est materia spiritualis si theologi di scordent vide repetitionem domini petri de ancharano incipientem an tiquis et modernis temporibus ar chi.fio.ij.parte sue summe tit.j.c.vij ver.quis autem. Item sciatis q̄ iudex ex iusta causa pro bono pacis potest aliquam partem ledere i mo dico nec tenetur sequi equitatem si non velit secundum anth.in. c.quin tauallis ver . nunc videamus et ibi dē ver.q̄rta differētia. q̄ iudex in re ductiōe arbitratoris tenetur sequi equitatem et sententiam reformare. S; sniā arbitratoris lata scd; eq

aulas poetarum ad decisionem causarum

ad hocē tex. not. in c. nisi de iur. iur.

laudū arbitrij ... [handwritten annotation]

tatē valet et tenet licet Rigor iuris sit in contrarium nec potest illa deduci ad arbitrium boni viri vt ibidē ¶ Item laudū arbitrij vsq ad. xxx annos potest reduci ad arbitriū boni viri nec est necesse q petens reductionē cōtradixerit laudo. i. annum extra iudicium q: iure nō cauetur secundum bal. in. l. si. pe. col. versi. quo usq. C. de cōtrahē. emp. ꝛ ven. Sed in laudo arbitrij q: vsq ad decē dies solum petitur retractari scdm de milis. vide que dixi in. c. prece. circa fi. de arbi. et arbitratore. ¶ Itē nota q triplex est lesio magna: modica: ꝛ enormis. Et d: esse enormis :q sextas partem excedit. l. vnde nerue cum. l. seq. in pr. in. ff. pro socio bar. in l. si societatem i. §. arbitratorꝫ eo. ti. et nota bal. in. l. cū antea. C. de arbi. ¶ Sed que sunt illa que impōtāt arbitriuꝫ boni viri videte bar. in. l. si quis arbitratu. ff. de ver. obli. ꝛ bar. in. l. lucius. ff. de fideiuss. et bald. in. l. venientis ꝛ. l. si. C. de contrahē. emp. ꝛ vendi. ¶ Sed ꝯtinuando nostraꝫ materiā habetis scire scdm ang. i. l. plagij. C. ad. l. iul. de plagiarijs. q ille qui cōsuluit cum doctore qui non erat de peritioribus ciuitatis nō excusatur prout tenet hodie Iason. in l. iuris. C. qui admit. ad bo. pos. pos. dicens in fine qd non procedit contra aduocatos quia suspecti sunt. ¶ Sed quō succurritur partib9 cōsulentibus cōtra peritos iuris qui prauum consilium dederunt et fuerunt causa processus et tante perditionis pecunie ideꝫ Iason remittit ad bar. in. l. ij. in fine ꝛ in. l. inter causas. §. si quis ea. ff. mandati. ¶ Rursus iudex sequens opi. multorꝫ doc: licet non sit bona opi. potest declarari q fuit male iudicatum in causa appelli. sed non venit condempnandus in expensis secundum bar. in. l. cum prolatis. ff. de re iud. Item sententia continens repugnantiam est nulla. Sed discordantibus consiliarijs iudex pōt eligere secundū bart. in. l. duo iudices. ff. de re iud. Et si q ratur quando dicat esse maior pars glo. in. l. si vni ex pluribus. ff. de re iudi. tenet ratione muneris vel dignitatis vbi vide. Post modum habetis non solum scire sed etiam notare super questione si in foro consciētie ꝛ anime leges et canones attendi debeant certe sic. Sed nō apices iuris prout bal. in. l. vnica. C. de confes. iij. col. Tū pene legales duplivel qdrupli nō sunt seruande in foro cōscientie scdm gl. sing. in. c. fraternitatis. xij. q. ij. ¶ Sed qd dicenduꝫ de statutis dicatis q seruari dñt etiaꝫ in foro ꝯsciētie scdm gl. nota. in. c. q in ecclesiarū de constitu. ꝛ ibi bal. in j. col. Et tradit dñs Iason i. l. si post diuisionem. C. de iur. et facti ignor. Et ibidem allegando beatum thomā tenet q vbicunq iura ciuilia vel canonica per rationeꝫ aliquid disponunt et non per presumptionem q ipsa lex venit seruanda non soluꝫ in

Iudicat s(ecundu)m consuetudinem excusat

foro temporali sed etiam conscientie tenet bal.in.l.pen.§.illo.C.de necessa.ser.here.institu. Nunc restat quid de illo qui iudicat secundum consuetudinem cōtra dispositionem iuris et certe excusatur secundum bar.in l.j.in fine principij.ff.quod quisque iuris et bal.in rub.C.de fide instru.vij col.et est gl.nota.in.c.cum venerabilis de consuetudini.aliam glosaз habetis.c.denique dist.iiij.hodie Jason in.l.sing.ff.si cer.peta.xx.col. intātū φ ex consuetudine vel per consuetudinem genera penarum possunt taxari per tex.meliorem de iure i.l.iij. in fine.C.de nōra. et ibi bal.nempe esset nihilominus querendū vbi aliquid est expressum de iure ciuili decisum et nō de iure canonico quid si endum certe si sit materia spiritualis standū erit iuri canonico vel agetur de peccato secundum gl.ordi. in.c. per venerabilem qui filij sint legiti.glo.in.c.ex suscepto de foro cōpe. nec debet induci discordia iuris. Restat adhuc notare φ ius naturale et ius gentium est supra ius ciuile per text.in.l.si tibi mandauero.§. is cuius.ff.man.facit bar.in. l.certa forma.C.de iure fis.li.x.et iason in.l. de pupillo.§.si ex pluribus i fine. ff. de noui ope.nun. Et habeatis menti φ vbicunque lex dicit ipso iure semper intelligendum est parte requirēte et non alias gl.nota.in. l. scimus in prin.in gl.ij.in verbo ipso iure.C. de inoffi.testa. quam sequuntur omnes docto.ibi adde tex.in.l.si matre et ibi Bar.C.de suis et legi.here.in verbo ipso iure dempto iuramento calumnie secundum iasonem in.l.de pupillo.§.qui opus nouuз.ff.de no. ope.nun. Conclusiue cōmunis opi. doctorum et magistrorum approbata est insequenda et tenenda text.in l.scire oportet.§.illud cum et.§.seq. ff.de excu.tuto.et cle.j.extra de fide catholica.et decisio.delphi.cclxxvij. ¶ Item iohan.andr.hostien.et ab. in.c.dilecti mouent.q. de pascuis in nemoribus ⁊ locis incultis an sit licitum depascere et est seruanda talis consuetudo. ¶ Secus in vineis hortis et vbi delicie et delectatiōes existunt tex.in.l. vsum aque ⁊ ibi de platea in fi.C.de aqueductu .li.xj.et per ang.institu.Si quadru.pau.fecisse dica.in prin.).col.et vbi domin⁹ est presens tenetur insolidum secundum ang.in.l.falsus.§. Sed si quis ff.de furtis et.l.ij.ff.de noxalib⁹. Et vbi animalia frangūt hostia armarium vel clausturam certe domin⁹ tenetur secundum iohannem fabri et angelum instituta.si quadrupes ⁊c. Sed an dominus vel custos teneat certe pastor qui potuit prohibere ⁊ non fecit tenetur.ff.loca. l. videam⁹ in principio in dictis locis clausis angelus videtur tenere contra vbi supra col.ij.per.l. si seruus seruum.§. si fornicari⁹.ff.ad.l.aquil.facit. ff.loca.l.qui insulam.§.mulas. Et veniunt grauiter puniendi custodes vi

pr(ius) ... de iur(e) ciu(ili) ... d(e) iure canonico

hearum vel deputati ad custodiã re
perientes bestias alteri⁹ iurisditio
nis damnum dãtes si omiserint de
nunciare iusticie vel gagiare seu di
cta animalia ducere mediante vino
seu aliquo precio eis dato secundũ
iohannem de platea in.l.j.in fine.ar
gu.illius.l.C.de feudi.et salti.rei do.
libro.xj. Et debent animalia cum de
prehenduntur caute expelli et duci
ad palacium alias teneretur per.l.
quintus cum.l.sequen. et ibi flo. ff.
ad.l.aquil.et ibi glos.per.l. si boues
eo.ti. Et debet fieri estimatio secun
dum tempus dati damni in herba et
nõ futuri temporis.l.certe.ff. arbo.
fur.cesa. Et ita tenent iaco.de raue.
Cy.et paul.de castro.in.l.fi. C.ad.l.
aquil.et per specu.ti.de iniur.§.ij.se
cus in homine debilitato manu fra
cta vel rupto pede.l.ex hac.ff. si qua
drupes paupe.&c.et abbas in.c.j.de
iniurijs col.ij. Et nota quod qui accipit
rem in custodiam tenetur de pericu
lo i duob⁹ casib⁹. Primo si accepit cu
stodiam et secundo si accipit preciũ
l.eum qui.§.si epistola.ff.de furtis et
ibi vide doctrinam bar. plene. Ius
tu nota quod pena est triplex vt dixi vi
delicet eterna tẽporalis et spiritua
lis secundum glo.in summa.j.q.iiij.
Sed latius dicam de defensione sed
pro nunc est differentia inter absen
tem ex iusta causa aut iniusta neces
saria aut probabili si quis non fue
ret legitime defens⁹ an sententia fit
retractanda vide glos.in.c.biduum.
ij.q.vj. Item que sunt exceptio
nes que per ordinem debent propo
ni gl.est in.c.si quis.iij.q.vj.mihi vi
detur quod nil dixi de instigatore qua
re instigator dicitur qui parat accu
satori probationes secundum bart.
in.l.an senatus in prin. ff. ad turpil.
et.ff.eodem.l.j.§.incidit. Sed queri
tur vtrum ille cuius instigatione iu
dex inquirit teneatur pena turpilla
ni et teneatur in expensis certe sic si
cut principalis accusator prout no
tat Bar.in.§.an ad eos.l.an senat⁹
eo.titu. Et in eadem.l. dicit quod male
ficium directo commissum non pro
batur per instrumentum nam iudex
debet semper audire testes vt ibidẽ
Et vbi ipse iudex ordinauerit quod ps
veniat personaliter ad respondendũ
non admittitur procurator quantumcunque
instructus quia presentia perso
ne et cognitio vocis requiritur nam
iudex potest interrogare de circun
stantijs quibuscunque etiam remotis
pro veritate inuestigãda. Et potest
fingere velle facere quod non vult et
qualiter se gerit item qua constãtia
et trepidatione loquatur delinquens
adiornatus nam si balbuciendo tre
pitando in examinatione debet fie
ri mentio in actis per greffiarium et
scribi ista indicant aliquid iudici pu
ta variando et pauendo nam cum
alijs indicijs peruenitur ad tortu
ram ista sunt verba bar.in.l.de mino
re.§.plurimum.ff.de questio. in pn.
et non debet quis poni ad torturam

Instigator quid sit

q accipit rem in custodiam tenetur de periculo in duobus casibus

nisi in grauibus causis.l.edictum.ff. de questio.secus i causa pecuniaria. l.diuus pius.ff.eo.tit. Et de domo rei nō debent extrahi probationes. l.nimis graue.C.de testi. Sed de modo tormentorum et eius moderamine habetur p Bar.in.l. questionis. ff.de q̄stio. ibi videatis Lugdunen. loquūtur hodie de lestrapata de domino Jehan iacques qui super portatione armorum et cōtra vagabūdos optimam policiam dederat: et regnabat iusticia: et nūc peiora prioribus. predicta strapata erat vt vidi satis alta et penibilis in carreria de la graneta nescio si reputetur tortura horribilis. Et fur potest interrogari de socijs et receptatoribus. Et cōfessio facta formidine fame vel frigoris non valet: et debet fieri cessantibus doloribus tormētorum. Sed leuis tortura puta minando quod ponetur ad torturā non dicitur tortura. secūdum Bar.in.l.j.§. diuus seuer⁹.ff.de questio. Et quātūcunque sit maleficium est in cognitiōe iudicis an mereatur penam vel non: sed quid accusatus respōdet negatiue dicendo se esse non culpabilem: certe ista responsio non venit admittēda. Et debet respōdere super facto suas defensiones proponendo. secūdum Bar.in.§. accusationem.in.l. j.ff. ad turpilia. Et nota q iudices cauti non faciunt nisi vnum dictum quādo delinquētes variant in questione Bar.in.l.si postulauerit.§.Sed et si.ff. ad.l.iuliam. de adul. ¶ Item nota q non solum qui dedit venenū punitur: sed etiā ille qui emit vt daret alicui: nā perinde est ac si dedisset. scdm Bar.in.l.j.in fi.ff.ad.l.pōpeiam de parricidijs. Sed vtrum ex sola sciētia quis puniatur: certe sic. l.frater.ff.eo. vide Bar.in.l.vtrū.ff. eo.titu. quod est notandum contra vasallos et proditores capitaneos: vel turbatores ciuitatis: an videat conscius vel particeps criminis. ¶ Item si dedi decē causa occidendi aliquem et accesserint ad locū: et vnus solus interfecit oēs tenētur: secus si ex accidenti non ex proposito. secundum Bar.in.l. si in ripa.ff. ad.l.corne. de sicca. Sed quid de illo qui delinquit plusq cogitauerit. vide Bar.in.l.diuus.ff.eo.ti. Item quomodo intelligitur cum moderamine inculpate tutele. vide Bar.in l.furē.ff.eo.tit. Sed quomodo pbabitur q fecit animo occidendi. vide nota. per Bar.in.l.j.§.diuus.ff.eo. titu.ff ad.l.corne. de sicca. Et nota q ad hoc vt violentia fit facta requiritur impetus cui resisti non possit. Bar.singula.in.l.j.in fine.ff.ad.l.iuliā de vi publica. tamen est quid preparatorium ideo punitur.l.iul.de vi publica. Et in criminalibus victus victori in expensis condēnatur. d.l. si postulauerit.§.si reus.ff. de adul. et ibi Bar. Et quid de priuato carcere et confessione facta extra iudicium an sufficiat ad torturā. Bart.

in.l.capite quinto.ff.de adulte.et ibi videas. ¶ Item no. q ille qui prestat domum aliquibus vt commode possit loqui et tractari de maleficio faciendo videtur dare auxilium et fauorem ad illud maleficium committendum.l.et si amicis.§.sed et si.per Bar.ff.de adul. ¶ Item mutuans pecuniam dicitur auxilium prestare et fauorem. ¶ Item qui de parentibus vel alijs qui eripuerunt delinquentes: vel alios a manibus seruientum: vel iudicis seu procuratoris vel commissarij.Bar.in.l.cuiuscunque.ff.ad l. iuliam maiesta. Et nota q si sint duo custodes: et vnus aufugit cum persona custodita delinquente q alter custos remanens erit liberatus et ei parcitur: quod est menti tenendum.scdm Bar.in.l. non est facile. ff.de custodia reorum. ¶ Item nota q ex actis et processu facto per iudicem remittentem: et ex confessionibus quis non debet condemnari ab illo iudice cui remittitur. qd nota scdm Bar.in.l.diuus.in princ.ff. de custo.reo. Nota etiam q si procurator baroni vel comitis mutat qualitatem bonorum morum forte efficit lusor vel pai'lardus: certe tacite videtur reuocatus: immo eo ipso.secundum Bar.in.l.si cum cornelius.ff.de sol. Redeamus ad alia. Illa et vbi sunt radices paucas.glo. allegare debemus. facit glo.in.l.sed habet.ff.de offi.presi. et facit Archi.in c.nolite timere.xj.q.iij.vel.j. ¶ Item iudex qui iudicat secundum q plus est probatum q petitum male iudicat.secundum nota.in.l. verbum oporter.ff.de verbo.signi.et glo.fi.in.l.hereditas. ff.de peti.here. Et sciatis q aliquis procurator pot excedere fines mandati: et hoc in hijs que sunt vicina mandato.scdm glo. singula.in.c. licet.viij.q.j. et est glo.allegans in.c. si soli.de conces.preben.lib.vj.et glo. in.l.ad legatum.ff. de procur. quod nota. ¶ Item et error iudicis vel commissarij in sua inquesta non nocet parti.c.per tuas. de testibus.et ibi docto.et decisio Delphi.cxxiiij.et remedium; imperitorum et asinorum est dicere aliud de iure canonico: vel aliud de iure nouo.per.c.fi.xxix. dist. sed que dicatur causa breuis glo.est in.c.fi.de re iudicata.lib.vj.in verbo illustrium.relinquitur arbitrio iudicis.et illam glos.insequitur Abbas in c.j.de dilatio.in.iiij.coll.sed Abbas in.c.j.de libel.oblatio.x.col. pulchre per illum tex.dicit q illa dicitur esse causa breuis in qua si in scriptis procederetur maior fieret sumptus q esset valor rei. et tenet Bar.in.l.mediterranee.C.de anno. et tribu. lib. x. ex quo eleganter et alte inquit q non imputatur tutori si non exigit debitum pupillorum in quo plus expendisset q esset estimatio debiti: sed qd de glo.in.l. inter seruitutes. ff.de serui.verba.predio.vbi cum pauper minus habet q diues illud minus est sibi magis seruandum: et re-

spectu istius pauper plus habet quam diues. Sed prima opinio plus placet: et facit contra prelatos qui pro modica re litigant et dissipant bona ecclesie. Et iudex qui potest sedere in pluribus locis non debet partes ad partes remotas mittere ne expense litis excedant ipsius litis estimationem. quod nota. et lesio modica videtur esse pmissa. l. de meis: §.recepisse. ff. de arbi. l. si nerua. ff. depositi. Bal. Saly. et moder. in. l. si quis in conscribendo. C. de pact. glo. in verbo. tentatur. in. c. quoque. de vsur. lib. vj. quia fraus et dolus circa modica non presumitur. facit. l. si oleum. §. fi. ff. de dolo. et residet Jason in. l. si quis aliter. iij. col. ff. de verbo. obliga. immo tuta est regula iuris que de tam minimis non curat iudex. per. l. scio. ff. de in integ. resti. et Bar. in. l. proprietarius. ff. de dam. infec. intantum quod solutio aliquando deficiens solutionem faciendo creditori in aliqua parua quantitate potius videtur esse error quam processisse ex malicia. l. Quis. et ibi Bal. ff. de condi. et demon. taliter quod debitor liberatur ab expensis. ¶ Item qui parum delinquit non incurrit in penam. Bal. in. l. quicunque. ij. col. C. de ser. fugi. posito quod sint iura aliqua in contrarium: puta glo. in. l. res bona fide. ff. de contrahen. emp. et videtur tex. et Jas. ibi in. l. ij. in tex. ibi: nam si vel modicum. C. debi. vendi. impe. non pos. et no. Bal. in. l. cum sit. C. de sepul. vio. imo videtur ac si nihil soluisset. secundum Alexan. in. l. stipulationum. §. si forte. ff. de ver. ob. et verba vniuersalia semper restringuntur ad subiecta habilia. secundum Anto. in. c. vestra. versi. nota. de coha. cleri. versi. quod verbum. et sunt quinquaginta modos restringendi verba generalia quos ponit Joh. and. in sua regula generali. lib. vj. in mercurialibus. ¶ Item no. quod sententia debet esse conformis libello. l. vt fundus. ff. com. diui. l. fi. C. de fideicom. liber. intantum quod illa conformitas debet esse in tribus. Primo in re. vt. l. hereditas matertere. ff. de peti. here. et. d. l. fi. Fatuus est enim iudex qui in aliis quam petitis condemnat: vt ibi. Secundo in causa debet esse conformitas. l. edicta. C. de ede. Tertio in actione: vt ibidem. et pulchre declarat Bal. in. l. j. ij. col. C. si plures vna sententia etc. et debet esse conformis libello etiam si iudex procedat ex officio pro interesse publico. c. ad nostram. ij. de iureiur. fallit in causis summariis in quibus proceditur sine figura iudicij: nam sufficit quod pronunciet iuxta id quod est petitum secundum bar. in extrauagan. ad reprimen. in verbo. sine figura. col. ij. que ibi sequuntur Jo. de lig. et Jo. de imo. col. xxxvj. et Alex. in. l. vinum. pe. col. ff. si cer. pe. nam aliud est petitum: aliud iuxta petitum. tex. est in. l. an autem. §. quod tamen. ibi: quam iuxta mandatum. ff. iudica. sol. fallit quando sententia venit in consequentiam petiti: quo casu valet sententia. vt pulchre declarat Pe. de ancha. in cle. j. de appel. in. iiij. nota. et coipso quod iu-

dex pronūciat rē tuā esse videf pronūciare nō esse alterius partis.l.pōponius.§.sed si is.ff.de pcur.⁊ sufficit si pnūciaf tacite sup petitis.Jo hā.de lig. post Inno.quē alij sequūtur in.c.ex questione.de resti.spo.et idē p Abb.in.x.coll'. in illo dubio cū duo nō possint esse dñi eiusdē rei in solidū eodē tēpore.l.si vt certo.§.si duobus.ff.cōmo.facit q habef in.l. circa.ff.de pba. Itē fallit qñ id sup quo pronūciatur est successiuum vel subrogatū vel annexū eius sup quo petitur principaliter. casus est not. in.c.cōstitutus.de religio.domi.vbi fuit facta condēnatio ad censum vel pensionem: licet id non esset petitū et ita tenet Jo.de ana.in.c.licet heby.vlti.charta.⁊ Bal.in.l.fi.j.col. C. de fideicō.liber. nam omne iudicium est vniuersale quo ad oīa capitula q illi insunt.l.solemus.ff.de iudi. Fallit etiam vbi petitur res que solita est habere pertinētias lics nō sit petita cum pertinētijs.probatur in.c. dilectos.de donaf.nec est nouum q vnū petatur:⁊ in alio fiat condēnatio.l.j.ff.de in litem iurā.et.l.qui restituere.ff.de reivendi.vbi petif res et fit cōdemnatio q̄tum in litē fuerit iuratū.prout declarat magistraliter in.l. si seuerior.C. de hijs q̄ no. infa. versi. iiij. oppo. Item fallit in actiōe.l.aquilie. Nam si simpliciter fuerit petitum damnū potest iudex in duplum ferre sententiā: licet non sit petitum.Bal. singula.in.l. contra negantem.C.ad.l.fal.vbi est bonus tex. versi.iij.oppo. Item fallit quando id super quo fertur sententia fuerit tacite vel implicite petitū puta condēnatio expēsarum.prout pulchre per Bal.in.l.ppe.§. finaure.C.de iudi.allegat Inno.in.c. grauis.de resti.spolia. Fallit in papa et rege frācie qui superiorē nisi solum deū recognoscūt:nā tales pūt excedere modū petitionis.Spec.tit'.de actio.⁊ peti.§.superest.col.iij.versi. sed nunquid.quē sequif Anto.in.d. c.beh.Archi.in.c.ij.de restit'.spolia. Areti.insti. de actio.§.curare.x.col. Fallit etiā si partes vltra petita cōsentiāt.scđm Bar.in.l.j.ff.de actio. emp.⁊ Bar.post glo.nota.in.l.si cōuenerit.ff.de re iudi.et si nō valeret vt sentētia dz valere vt pactū. scđm glo.in.l.j.C.cōia vtriusq iudi. Sed an partes possint renūciare solennitati iudicij.de quo late p doc.in.l.p latā.C.de senten.et per canoni.in.c. de causis.de offi.delega.glo.et doc. in.c.fin.de re iudi.in.vj. Itē fallit in arbitratoribus.not.Bar.in.l. cum aquiliana.ff.de trāsactio.vide Bal. in.l.fi.§.j.in.iiij. colla.C. communia delega.⁊ videtur tex.in.c.nisi'essent viri proui di.de preben. Fallit in correlatiuis correspōdentibus de vno fonte: puta iudex condemnat debitorem ad soluendum:et creditorem ad reddendum pignus.textus in.l. qui id quod . ff. de donationibus. glo.in verbo. iudicium. in cap. cum

sollennitati iud[icij] an possint partes renunciare

ecclesia de causa possess. et ppriе. fallit in sententia in q̄ pōt modificare libel lū bal. in. l. fi. in prin. ff. de petitio. he redi. et pbat p tex. in. l. cū is qui lega tū. ff. co. ti. Itē fallit in cā necessaria q̄ accedēte ex necessitate rei fit con demnatio in estimatione euenitur ad estimationē. l. si seruū. §. fi. ff. de ver bo. obliga. et. l. in re furtiua. ff. de cō di. furti. et ita bal. post iaco. but. in. l. et si seuerior. C. de his qui notā. infa. bar. in. l. vinum pe. col. ff. si cer. peta. bar. in. l. pāpbila de lega. ii. in prin. p illū tex. et in. l. fideicōmissa. l. si seruo ff. de lega. iii. vbi dicit bal. q̄ si illō q̄ est petitū nō pōt prestari obstāte iu re vel cōsuetudine pōt condēnari in alio. qd pba q: in iudicio decisorio li cet sit petita diuisio omniū bonorū iudēx pōt dare vni. rē alij estimatio nē institu. de offi. iudi. in. §. penulti. cū similibus precipue si res esset in utilis duob9 vel indiuisibilis. Item fallit illud super quo fert snia icidit vel emergit. Nā in illo pōt ferri sen tentia licet nō fuerit petitū. l. ii. §. in facto. ff. de verbo. obli. l. si quis mis sum. §. i. ff. de dāno infecto et ita te net bar. in. l. et si seuerior. C. de his q̄ notā. infa. vltimo fallit in criminali bus in quib9 iudex pōt penā petitā in alterā cōmutare rō quia in ciuili bus iudicium fundat in parte i cri minalibus vero est fundatum i vin dicta scdm Barto. butrigalē. in. §. pena grauior. l. quid ergo. ff. de infa. Finaliter nota q̄ iudex si plus sit p batum q̄ petitum certe non potest supplere petebā decē probaui de. xx non valet sententia nisi in decē. l. i. C. si a non cōpet. iudi. et iohan. fabri in §. si minus institu. de actio. et roma. in. l. quidē estimauerūt. ff. si cer. pet. Sed quilibet pōt iuuare et defende re aliquē offensum nā si pmittat ra tione rei a fortiori rōne psone bart. in. l. si qs in seruitute. ff. de seruitu. de sortilegijs mulierib9 an possint cōdēnari. gl. xxvi. q. i. et. q. ii. in sum. sed quod teneatur d̄ auxilio et ope. prestito inuicem et in delictis quili bet tenetur vt principalis. l. vulga ris. §. penul. ff. de furtis et ibi videas quomodo debet formari accusatio et ibidem de persuadēte an videat dare cōsiliū et quomodo inter cōsiliū et opē est differentia vide ibi aliqua in. §. itez placuit. d. l. qui seruo. Sed habeas menti q̄ aliq̄ auxiliū pstās cōdēnetur oportet primit9 q̄ cōstet de maleficio commisso per principa lē et illud non nocet auxilianti. l. si is qui. §. si tu ticiū. ff. de furt. ista sunt vilia et quotidiana. Sed quero vtrū defensioni possit renūciari videte in fra plene q̄ nō nā legitima defensio est de iure naturali et sic nemini ē au ferenda clem. pastoralis. §. ceterum de re iudi. facit. l. i. cum arietes. ff. si quadr. pau. fe. dicatur et notanter inquit glo. in. l. pactum. qd inter he redem ff. de pact. nam non auditur perire volens. l. i. §. si quis vltro. ff. de questio dicit ange. in. dicta. l. pa

vel emergit

defensioni nō pōt renunciari

ctum ꝙ malefaciunt iudices malefi cio:um qui faciunt renunciare par tibus co:um defensionibus. Item dicitur per aduocatos ⁊ sunt multi iudices timentes cognoscere pendē te dilatione officium iudicis cōquie scit.c.significante de appel. ⁊.l. siue pars.C.de dila. Sed fallit illa regu la in septē casibus p:imo qn̄ parti bus consentientibus ꝑcedit dilatio nō ꝑpendēte co:ā iudice glo.no. ⁊ al legās in.l.j.§.fi.ff.de p:eto. stipula. Scdo nō quiescit officiū iudicis pē dente dilatione ꝑ euictione ipsius dilationis bald.sing.in.l.si quis ser uo ꝑsuaserit.C.de fur. ⁊ est dictū in no.in.d.c.significāte de app. Tertio fallit in termino.xxx.dierū ad dādū apostolos nam ex p:op:io officio iu dex potest artare terminū ⁊ dare ēt non petenti pendente dilatione. C. de appel.l.eos.§.apostolos. Quar to fallit vbi periculū ē in mo:a ꝑut ꝓbatur p.l.quesitū.ff.de pign.scdm lectu.glo.ibi ⁊ in.l.si cedē.ff.de sicca. gl.in.l.dies festos.C.de ferijs in ver bo fideiussionis. Quinto fallit quā do finita est causa dilationis ꝑpter quā finita ē dilatio quia tunc nō im peditur officium iudicis.l.a filia.§. alieno.ff.ad trebel. ⁊.l.iij.§. stichus de statu liber.et.l.si quis heres.§.j. de here.insti. ⁊ ibi iohā.de ymo. ⁊ an ge.institu. de actio.§.si minus col. xiiij. Sexto non quiescit quādo dila tio data fuit est quid inutile ad cau sam quia tunc non debet expectari euentus p:obatur in.l.cū pater.§. curato:is.de leg.ij.ratio enim est qꝛ non sit spectandum id cuius euen tus nil operatur.l.si quis ita here dem scripserit.ff.de acqui.here. l.alij quando.ff.ad velleya. ⁊.c.cum cōtin gat de offi.delega. Septimo nō qe scit officium iudicis quando aliud super quo iudex vult p:ocedere est quid diuersum ab eo super quo sta tuit dilationem nec est ei connexum vel p:eiudiciale.l.credito: in p:inci pio iuncta glosa.ff.mandati.et facit l.generaliter.§.his de p:esenti.C.de rebus creditis.quos casus enume rat roma.in.l.ij.ff.de re iudi.col.lix. et sequenti ⁊ geo: .nathā.in repeti. cle.sepe Bald.dicit in.l.j.C. de red dē.reis qꝛ in criminalibus vbi lex dat dilationē ⁊ etiā in ciuilib⁹ et aliquid post eius lapsum statuit et determi nat ꝙ dilatio non potest mutari vi de cle.p:imam de vita ⁊ hone cle. et in.c.j.de milite vassallo qui contu. ē et inno.in capitulo ad petitionem de accusa.quē cano.ibi sequūtur sed nil ad casus speciales iamdictos.sꝫ habetis alium casū in quo debito: debito:is pendente dilatione cogi tur officio iudicis soluere fisco seu regi rex.est singul.in.l.j.C.de condi. ex lege quod nota.perpetuo Item habetis etiam notare ꝙ cause q̄ agū tur super actu emergente ⁊ celeb:a to post litem contestatā apud acta puta super disceptatis debent sim pliciter ⁊ de plano tractari cum ta

lia expediantur offi.iudicis et que plano sunt expedienda glo.no.in auth.de trien.et semisse colla .iij.§.penulti. et ibi ange.item et in causis summarijs que de plano sunt tractande per filius familias requirit consensus pris ex eo quod consensus pris requirit seu respicit poti? substantialitatem quam solennitatem iudicij ista sunt pulchra verba Bal.in.l.nec quicquam.§. de plano i fine ff.de offi.procon.et lega.et ibi ronem assignat sed ipse bal.in.l.iij.§.sed vtrum ff.de mino.vr sentire oppositum vide glo.in.l.j.C.q admit.ad bo.pos.etc. precipue cum non sit fundatum super.iure naturali sicut constitutio procuratoris sed super solennitate iuris ciuilis nisi tractaretur de interesse pris iuxta.l.ita diuus de adop.et.§.necessitatem cogita.sed an pus in iudicio sit citand? doc.in.c.j.de iudicijs et bar. in.l.accusatorib?.C.de ac. Item nota quod agnoscens bo.pos.dz exprimere ex quo capite sibi deferat tex.in.l.licet ibi et ex quo capite.C.q admitti.ad bo.pos.scdz bal.in rub.ibidem.iij.col. prima.q.et vba narratoria non induciit dispositionem gl.in.c.auditis.de elect.et verba vz qualiscunque testatio etc.dz intelligi legitima glo.in.§.sed et solemnia insti.de ver.oblig.sed qd in summarijs an iudex interrogabit certe sic vbicunque equitas suadet siue ad instantiam patris siue ex officio et post conclusionem in ca.l.vbicunque.ff.de interrog.actio.et.c.cum iohannes de fide instru.maxime quando interrogat super agitatis vide spe. titu.de positio.§.iiij.versicu.regulariter idcirco habes scire tu q es accusatus vel detentus quod regulariter nemo tenetur seipsum prodere nec declarare.c.non tibi dico de peni.di. stin.j.cum similibus.fallit tamen in pluribus casibus primo si crimen sit notorium puta quod talis sit conuictus. de crimine scdm car.in cle.sepe in prin ci.de verbo.signi.et abbas in.c.in fine de confessis. ¶ Secundo fallit quando ex officio iudex cogit partem respondere licet parte instigante non cogatur scdm ange.singula.in.l.ampliorem in princi.C.de appel.per tex.ibi cum glo.et bald.in.l.ij.circa fi.C.de exhi.reis precipue vbi locus est tortura allegat pro casu.l.diuus adria. ff.de custo.reorum.Tertio fallit quando iudicium aliter ordinari non potest tex.not.in.l.quotiens.§.pretor ff.de noxa.et notat Bald.in.l.accusationem.C.qui accusa.non possunt fallit quarto quando talis positio tenderet solum ad dilatandum iudicium exemplum in positione i qua ponitur crimen ex quo resultat excommunicatio et oppositio fit ad effectum dilatandi iudicium specula. de positio.§.vij.versi.quid si probo: quia tunc non agitur de magno preiudicio considerato quod actor potest iuuari aduersus talem dilationem iudicis per viam absolutionis ut sequitur roma.conclio.cccxlix.in fin. Quinto fallit de iure ciuili de quo

positioni criminose et interrogatio/ni non est respondendum secus de iure canonico scdm albe. de rosate i l. ij. C. de iura. calu. Et mouetur ista ratione nam in criminalibus et ciuilibus potest probari per confessionem aduersarij cum sit species legitima probandi nec reperitur prohibita in criminalibus cum in talibus p tormenta elicitur veritas per tit. ff. et C de questio. refert tamen ipse albe. obtinuisse in foro ciuili q positioni criminose non sit respondendum propter autoritatem canonista. hic e q forte in puncto iuris credit posse fieri per predicta quod est notandum. Fallit sexto vbi quis locupletaretur cum aliena iactura videlicet ille qui interrogatur nisi cogeretur respondere scdm Bart. in. l. ij. §. quod obseruari. C. de iura. calum. et in. l. marcellus. ff. rerum amotarum et. l. fina. de hijs quibus vt indignis allegat dictam. l. quotiens. §. pretor. ff. de nopa. Sed limita verum nisi per prius fuisset sententiatum vel iuratum nam tunc non cogitur respondere nec venit interrogandus per. l. qui iniuriarum in text. et glo. ff. de iure iuran. Sed hec fallentia non placet Bal. in dicto. §. obseruari nam ponendo tu es vsurarius non reperit iure cautum q positioni teneatur quis respondere dicto. §. pretor. Fallit septimo quando crimen ponitur ad finem purgationis iuxta materiam. l. presenti. C. de hijs qui ad ecclesia confugi. et titulo de purgatio. cano. scdm Baldum in dicto. §. obseruari et angelus in dicta lege marcellus. Octauo fallit quando crimen ponitur ad litis inchoationem ad fundandum intentionem agentis et litis instructionem scdum Balduz in dicto. §. obseruari et probatur in capitulo qualiter et quando de accusa. et cap. dudum. §. si pater de electio. finaliter et principaliter vbi querit de crimine tunc tali interrogationi seu positioni regulariter non debet cogi ad respondendum dicto capitulo non tibi dico de penitentia distinctione prima et glo. in cap. ex penitentibus distin. l. intellige ita ne nisi sint talia indicia et semiplene probationes qui sufficiant ad torturam. l. prima et toto titu. de questio. et predicta habeas menti et hec fuere in repeti. cle. si quis excusatur ab homicidio qui pro tuitione sue persone et aliarum coniunctarum et suarum rerum fecit per glo. in. c. j. §. si quis alium vercu. vita de pace fereda. Et ex vulneribus et plagijs presumi mori hominem infra annum. l. vna. C. de emenda ser. cum glo. et bar. in. l. si. ff. ad. l. cor. de sicca. Et quid de medico adhibito glo. et doc. i. l. si ab hostib. §. si vir ff. solu. ma. et siue sit in ciuili siue in criminali de prius liquide apparere de intentione actoris vel accusatoris text. et glo. in. l. ij. §. quod si actor. C. de iuramen. calum. barto. concilio. cetesi. iij. col. sed a quo tempore

q̃n̄ ad litis in choationez

q̃n̄ crimen ad finem purgationis

I anno p̃sumitur mori ex vulnere

positiones seu interrogationes seu versus incepit. glo. est in verbo. longeuus. in. d. cle. sepe. sed in hijs que sunt magni preiudicij: et fidei non sufficit semiplena pbatio. p glo. auream et meliorē de iure. in cle. cōstitutionē. de elec. in verbo. fides. que ibidem eādem limitat esse: secus in hijs que sunt modici preiudicij: immo quandocūq; sufficit iuramentū et ita dicit debere intelligi. c. cū bertoldus. de reiudi. ⁊. l. thesaurus. ff. ad exhiben. et. c. ex litteris. de resti. in integ. et ita residet Areti. in. §. si quis in fraudē. insti. de actio. coll. ij. Sed dicamus aliquid de vsu ⁊ eo. q est refugium multoꝝ iura ignorantium: igitur vsus lōgeuus in causis allegari potest pro iure siue circa ordinaria litis: siue circa decisiua. c. cū venissent. de eo qui mit. in pos. secūdum Nathan. post Guiller. de mōte laudu. in repe. cle. sepe. in. §. et q. j. coll. vsus enim longeuus seruandus est. C. de vete. iur. enucle. l. j. §. ij. sic etiam dicitur in sacramentis capitulo primo de tempo. ordi. ⁊ cap. illud. xj. dist. predicta tamen intelligas vera vbi vsus est rationabilis al's non scdm Guillermum de mōte ⁊ gemi. per nota. in. d. c. cum venissent et ita tenet cardi. in. d. clemen. sepe in. vj. notabili. Et vbi est diuersitas in vsu attenditur vsus fori in q causa deducitur. l. iij. §. fi. ff. de testi. quo ad ordinationem. Sed quo ad decisionem si agatur reali actiōe attenditur vsus loci vbi res est sita dicto capitulo cum venissent. Sed si i actione personali in ciuilibus attenditur locus initi contractus cap. romana. §. contrahentes de foro competen. lib. vj. Et in criminalibus locus delicti ca. postulasti de foro cōpe. ⁊ capi. illud. xj. distin. quod circa dotes et matrimonia et si in patria cōsuetudinaria aruernie licet testamentum nō valeat nisi vsq; ad quartam bonorum valebit tamē in hijs que sunt in patria iuris. l. ex facto. § rerum. ff. de here. institu. sed veniamus ad casus speciales. Primo est certum q fideiussores vt liberētur a fideiussione regulariter non bene agit nisi prius soluat. l. indebitū. ff. de condi. indebiti ⁊ insti. de fideius. in princip. illud. Fallit in casibus q notantur. ff. manda. lucius titius et C. si pro ea contra q̄ ⁊ extra de fide ius. ca. fi. ¶ Item regulariter quis non potest venire contra factū suū. Sed fallit in quibusdam casibus positis in ca. mouemus. xij. q. ij. ⁊. ca. per diuersas extra de elect. et. ff. de adop. l. post mortem. et. l. venditor. ff. communia predio. ff. de re iudi. l. iudex. xij. q. j. c. certe ego ⁊. c. nosti extra de electio ¶ Item dicitur regulariter q nullus propria autoritate potest sibi ius dicere. l. j. C. ne quis in sua causa iudicet nec debet sevindicare quod si fecerit punitur. l. extat. ff. q metus causa ⁊. C. de iudeis l. nullꝰ. Fallit in pluribus casibꝰ pri

primo in iudice quiquidem de offensa sibi illata potest cognoscere, secundum glo. in verbo anathematizauit in .c. guilisarius .xxiij. q. iiij. c. vnde nota. Secundo fallit si inueni possessionem mea vacantem quia propria autoritate possum ingredi. l. j. in prin. ff. quorum legato. extra de ordi. cog. c. ij. Tertio cum inter partes fuit conuentum. C. de pigno. ac. l. pignoris de pig. l. iij. ff. de contrahen. empt. l. si quis sub hoc. Quarto debitorem fugientem creditor autoritate propria capit illum. ff. de his que in fraudem credi. l. ait pretor. §. si debitor. Quinto si magistratus non inueniatur in villa. C. de decurio. l. generali. lib. x. Sexto potest dominus sua propria autoritate expellere colonum non soluentem lapso termino. C. loca. l. iij. et ff. eo. l. queritur. §. inter locatorem et extra eo. ti. c. pe. et fi. Septimo ratione officij tutele vel cure quam quis administrauit qui sibi ius dicere potest. l. quotiens. ff. de administra. tuto. §. sicut et facit. ff. de contrahen. emp. l. fistulas. §. j. et. C. qui dare tu. vel cura. possunt. l. creditor. Octauo in procuratore et negociorum gestore qui possunt vti retentione ob causam expensarum quas fecerunt. ff. de procu. l. ante oia. §. fi. ff. de nego. gest. l. debitor. §. sed si ipsi. ¶ Item nono potest spoliatus deijcere spoliatorem continuato bello incontinenti. ff. de vi et vi armata. l. j. §. j. et. l. iij. §. cum igitur et iij. q. j. §. fi. Decimo si venditor vini emptor ad metiendum vinum certam diem statuerit postea denunciat vt vinum tollat nam poterit vinum tunc effundere periculo emptoris nisi tollat. l. j. §. licet. ff. de periculo et commodo rei vendi. Undecimo si quis citra seruitutem per domum mea aqueductum transierit possum autoritate propria illud interdicere. ff. ad. l. aquil. l. quemadmodum. §. j. j. responso. Duodecimo cum ecclesia rem immobilem ex permutatione transtulit in principem et eandem transtulit princeps in priuatum tunc economus ecclesie sua autoritate propria potest rem apprehendere et ad ecclesiam reducere vt in aut. vt decetero rerum ecclesie commit. colla. v. §. decetero. Tredecimo fur nocturnus potest a quolibet capi non tamen occidi nisi defensionis causa. ff. de fur. l. itaque extra de homici. c. suscepimus et. c. si perfodiens. Quartodecimo permittitur vti propria autoritate in odium sui et in fauorem eius contra quem vult sibi ius dicere. l. si quis pretor. §. sed si ipsi. ff. de peti. here. Quindecimo si post tres denunciationes te inuenero in domo mea vel in popina conueniente cum vxore mea certe sine iudice interficiam te si vero loquentem te capiam prout in aut. vt liceat matri et auie. §. is quoque et. §. fi. coll. ix. ff. de adul. l. pater et. l. quod ait lex et. l. marito sed arguitur contra in. c. inter hec tria. xxxij. q. ij. et dic vt ibi nota. Sexdecimo verberatus iudeus vel aliquis non potest a iudice aliter cogi forte qui citatus

cōductor qn impune repellat

non vult nec curat venire secundum
ioh.arguitur.l.generaliter et in.d.l.
nullus.C.de iudeis ⁊ tenet Spe.ti.
17 de actore.ver.quivult. Decimosepti
mo curialis vel officialis fugiens si-
ne iudice.c.pt.l.generali decurio. li.
x.et.l.j.vbi quis decur.vel coar. De
18 cimooctauo vicinus pōt propriā do
mū vicini destruere et hoc si immine
at incendium.l.si quis.§.quod dicit
ff.ad.l.iuliaȝ de vi publi.vel pri.facit
ad.l.aquil.l.si quis fumo.ff.de incen
dio rui.naufra.l.que ante.§.ait pre-
tor: sed debent et tenentur quidā vi
cinos pro damno resarciendo cōtri
buere arguitur.ff.quod vi aut clam.
l.si alius.§.est et alia et.l.edificio.C.
de operi.publi.sed vide ioh.and.⁊ q̄
ibi tradit in Spe.ti.de iniurijs.§.ij
in verbo.sed pone inimicus. Itē de
19 cimonono capere pecudem vel aial
repertum in campo vel vinea vel ali
as damnū dantē sicut dictuȝ fuit in
furto nocturno nec teneri actiōe in-
iuriarum nec facio priuatuȝ carcerē
cum hoc fecerim causa mei iuris cō-
seruandi.ff.de iniur.l. iniuriarum ex
tra de electio.c.cuȝ ecclesia vlterana
nec furti actione teneor cum animū
lucrandi non habuerim sed cōtra de
lege conuictus.ff.ad.l.aqui. et gl.in
c.si lex erit de iniur.⁊ dam.dato So
lutio ꝙ possum capere autoritate p
pria et retinere donec sciat dn̄s con
tra quem agere possum sed non de-
tinere vt mihi fiat satisfactio loco pi
gno.et ita tradit specu.titu. de acto

re. Vicesimo in casu qui est i.l. deua 20
tum.C.de metha.li.xij. Et vicesimo 21
primo in casibus i quibus quis po-
test sine iudice capere qui notantur
per specula.ti.de accus.§.j.versi.hoc
tamen ista sunt vtilia. ¶ Item i ali
quibus casibus conductor repellit
impune qui notan.in.l.edē.C.locati
et.ff.eo.l.quero.§. inter locatorem i
fi.et extra eodē.c.propter:licet sec⁹
in precario q: mera liberalitate con-
ceditur quo precario quis nō vtitur
nisi ꝙdiu patitur qui cōcessit extra
de preca.c.fi.et.ff.eo.l.ait pretor.§.j.
et.l.cū precario. ¶ Itē scias ꝙ pro
vno nūmo nō potest inquilinus ex-
pelli:q: eqtas hoc non dictat.l.scio.
ff.de in integ.resti.⁊.l.ꝙuis.ff. de cō
di.et demon.nisi in illo nūmo repu
taretur hono: dn̄i sicut pro censu di
recti dn̄i vel pro feudo et homagio.
Et no.ꝙ licet q̄dā sint parue ꝙtita
tis sunt tn̄ magne importātie quali
tatis ⁊ cōsiderationis iusticia videt
cōmissa semꝑ que cōstat ex naturali
bus argumētis.argu.l.scire opȝ.§.
sufficit.ff.de excu.tu. et ista sunt ver
ba Bal. in.l.eden.C.locati.ij.col. et
ibi vide de illo qui tradidit rē locatā
alteri tertio preciūq; recepit ab illo
nec curat soluere dn̄m repellit vēdi
tor et eius heres vēdicās ab empto
re rem ꝙ vendidit.l.vēdicantē.ff.de
euic.et.ff.de excep.rei vēdi.⁊ tradi.
l.j.facit.C.de rei vendi.l.cū a matre.
Item habetis etiā scire tāꝙ de con
nexis in quibus qs pōt sibi ius di-

cere esset vidēdū quid de iure reten tionis de quibus qs pōtvti retētio ne. Bart. dat distinctionē in. l. si qs falso. §. si centū. in fi. ff. de cōdi. inde. vbi dicit rē retineri obligatā p debi to posse et etiā non obligatā: et hoc propter melioramēta facta vel sum ptus in re vel etiā rē q̄ puenit ad ip sum occasione alicui9 debiti: sed9 au tē in re q̄ puenit ppter aliud extra neū a debito. sed hodie clari9 Jason in. §. si cētū. vbi ponit regulam cū li mitationibus. priscis tēporibus vte bamur argumētis vt veritas lucida ref. hodie regulis τ limitationibus oia bona sunt: sed p certo calamum iuriū peritoꝝ reperio scribere et cu mulare cōcordātias scribentiū. Jtē retineri qnq; pōt id ad qd actio nō daret. Specu. ti. de cessio. actio. §. j. piiij. col. versi. s; qd τ de spōla. idem Specu. §. j. in vlti. col. versi. itē qrit. Jtē permittit ex nō solēni testamē to. l. ij. et ibi Bal. C. de fideicō. Jtē trāsit retētionis ius ad singularem successorē. l. in hoc iudicio in princi. τ ibi bar. ff. cōmu. diui. Jtē retineri pōt res obligata bar. τ maynoꝝ. l. d. §. si cētū: s; an res aliq̄ possit retieri p alia re mihi debita. vide bal. in. l. si. C cōmodati q nō. τ ibi eūdē poteritis videre. S; qd iudex hꝫ aliquē homi cidā i palacio vel carcere nō repitur tortor ad suspēdēdū illum certe vi lis psona vt porcarius vel caprarius ville vel ciuitatis propter publicam vtilitatem potest cogi ad hoc. scdm bar. in. l. pignoꝝ. §. titi9. ff. d pigno. actiōe hinc ē q ipune infert iudices inferiorē posse accipi tortores vaga būdos sequētes nundinas τ foros villaꝝ absq; eo q subijciant mādare tortores puinciaꝝ vt parcat labori bus τ expē. τ forsitā q: mora ē noci ua ppter ifirmitatē vel debilitatem delinquētis vel subornationē delin quentis vel impetratiōis gre τ iem per ē iusta cā ne maleficia remaneāt impunita imo dnt gaudere iudices puincie cū iusticia administratur et pōt pcipere vt ppria autoritate ca piāt asinū vel iumētū vt portet male factorē scdm bar. vbi supra. Sed est ali9 mod9 dicēdi τ quoddāmodo vtē di ppria autoritate dicendo tale qd qs pōt vti τ fieri p pseruatione sui iuris vel q: facultatē hꝫ illud faciēdi de quo vide pulchre τ p Bar. in. l. j. si obligatio in. ij. col. ff. d pdi. ex lege Ulterius cōtinuādo materiā pprie autoritatis queritur an sit pmissa extractio delinquētis ab immunita te ecclesie ipsi iudici vel illū hre a ma nib9 epi vel ei9 officialis saba. i cle. j. de offi. ordi. tenet q per man9 epi. Sed iohan. fabri. insti. de hijs q̄ sunt sui vel alieni iuris tenet cōtrarium. Sed vbi homicidiū ē notoriū τ eui dēs ita q psequit vsq; ad portas in ferni τ multotiēs cupit eccl'ia reos saluare put bina vice fecerūt i eccl'ia bti ferreoli et p alio sacrilego mul totiēs maleficia ipūita remanēt: 9 iu ris dispo. carebat vn9 auricul' ab ab9

pari desend
homicidiaꝝ notorium

Jus retentionis ad singularem successorem

nescio si prosequerentur tenerentur ad iteresse iusticie firmiter igitur illos custodiant vel reddāt. Et ad predicta attēde quia vtilia. Rursus dicēdum esset de reprobatione an fieri possit de eo quo semel approbaui de hoc est gl. et bar. in. vij. col. in. l. pomponius. ff. de neg. ge. et ibi habes casus in quibus reproba. fieri non potest. Sz antequam reprobes cogita Spe. dicit quod post somnum: et ieiuno stomacho est deliberandum et sciēdo et tacendo fit deliberatio bal. in. j. col. l. cum antiquioribus. C. de iure delibe. Et est quoddam mediū inter aliquid facere et non facere bal. in. l. potuit. vj. q. eo. ti. de iure delibe. ¶ Et in dubijs est deliberandum spec. ti. de aduo. §. iij. versi. habito. Sed vellem scire si ille qui dat comestionē et potum dat abscondito delinquenti an teneatur et dicatur recipere et receptare seu abscondere certe non. l. j. et ibi bart. in. §. quod autē. ff. de seruo corrupto. et ibidem dat differentiaz inter mandare et psuadere. ¶ Itē ex continuatis actibus fit quidā habitus et generato habitu qui vult resistere non potest igit est principijs resistendum. Esset videndum si ille qui persuasit alicui vt malum faciat an teneatur de ceteris vide bar. in. l. neracius. §. seruo. ff. de seruo corrupto. et remittit ad theologos. Sed an criminosus detentus possit recōmendari pro alio delicto Bar. in. l. non tantum. §. si. ff. de bo. pos. secundum tabulas. ¶ Item alienos defectus in quibus casibus licitum est illos supplere Inno. in. c. quidaz de conces. preben. Et quia multos casus adducimus supra super propria autoritate qua quis vti potest esset videndum de defensione cum natura defensionis nulli denegetur et cōcessa et permissā defensione comprehēditur omne id sine quo defensio fieri non potest prout specu. titu. de exceptio. §. fina. versi. Item nomen et defensio non debet alicui tolli. l. iij. §. si ad diem. ff. de re mili. etiam si posset pcedi absque solēnitate iuris bar. in. l. filius de dona. et debet dari terminus ad defendendum alias non potest sequi cōdempnatio. d. l. ad diem. ff. de re mili. nec potest cōtumax in mulctam cōdempnari pro primo defectu nisi iterum citetur et habeat diem ad defendendum secunduz bar. in. l. ij. vl. col. ff. si quis in ius vo. non yerit nec defensionibus renunciari non potest. l. custodias in fine. ff. de publi. iudicis. et. l. quidā sunt. ff. de penis. et bal. in autē. iubemus. de iudi. etiam cum iuramento secundum bar. in. l. pactum inter heredes in fi. et ibi glos. singula. ff. de pactis contra glo. in. l. j. ff. de fur. nisi inquisitus sciret se carere omni defensione et sponte et ex certa scientia renūciasset termino defensionis Bald. in. l. raptores. C. de epi. et cle. et glo. ange. et Bald. in. l. j. C. de fur. Fallit etiam si nullam haberet defensionē

puta cum sit insignis latro secundū ange. et imo. in. d. l. custodias. Fallit nisi defensio esset de apicibus iuris vel statutorum et non de iuregentium quia potest renunciari non solū expresse sed etiam tacite patiēdo labi terminum secundum ange. et gl. in. l. j. si accusatoribus. C. de accusat. Fallit etiam posito q defensioni nō possit renunciari potest tamen termino dato renunciari secūdum Jnno. in. c. cum olim abbas de offi. de lega. et bal. in. l. si. ff. de fur. Sed licitum est alienam domum ingredi de licentia iudicis etiam inuito domino pro inquirēdo de fugitiua secus pro re subtracta. secundum glosam et bar. in. l. si is qui fugitiuum. C. de ser. fugi. Et est dominus verus nunc eius in re propria vt ibi. Jtem not. q raptus estimatur grauius et leuius ratione et respectu rei rapte et etiam respectu persone rapientis. l. pedius. §. diu9 pius. ff. de incen. rui. naufra. Jtem not. q vbi dubitatur de fuga. & est aliqua suspitio possunt mobilia sequestrari & interdictio potest fieri de bonis imobilibus & alienatio, secundum bart. in. l. de pollicitationibus. ff. de pollicitationibus. Jtē non licet resistere iudici nec eius executori delinquenti bar. post glo. in. l. vt vim et docto. in. l. j. C. vnde vi per. l. qui restituere. ff. de rei vendi. & l. iustum. ff. ne vis fiat et p securo tē ne q si iudex iuste facit nō potest ei resisti absq pena & emenda secus si extra officium per. l. prohibitum. C. de iure fisci. Quinimmo si iudex occidat vel eius familia aliquem delinquentem resistētem ne vadat ad carcerem vel alias ne capiatur certe nō tenet de occiso si licite capi poterat secundū bar. in. l. si seruus. C. de his qui ad ecclesiam confugi. Jtem esset etiam forte querendum de alia autoritate ratione signationis arborum in nemore alicuius baroni vel porcorum inter carnifices in foro vel nūdinis vbi signum bochery fuit appositum an possit capi certe sic ex eo q3 habet vim traditionis et est dominium translatum immediate nec potest vendi alteri. Et ita tenet bald. sing. super rubrica. C. de periculo. et como. rei vendite intantum q signū in animali positum facit presumi animal esse eius cuius est signum. l. stigmata. per bart. C. de fabri. li. xj. quod idem sonat in balis mercatorum. bal. in aut. dos. j. col. per illum text. in verbo signaculo. C. de dona. ante nupt. Sed portans signum vel sigillū alicuius baronis abbatis vel episcopi. certe non credit in his que sunt maximi vel magni preiudicij nec credit seruitori nec familiari epi vel magnatis etiam cum signo arg. c. litteras. de prescrip. glo. phili. et abba. in. c. si gnificante de appell. facit Jnn. in. c. quia verisimile eo. titu. Bald. in. l. si is qui. C. de fur. bar. in. l. si quis vxori §. apud labeonem. ff. de fur. et istud facit contra seniores ecclesiarum vel

Judici nō resistendum.

divisio fraudis - quia de persona ad personam.

ciuitatū qui habent custodiam ⁊ cla ues thesauri ipsi⁹ altaris vel vniuer sitatū si per ancillas canonicoꝝ cla ues mittant̄. Item ꝙ ois seruiens regis ducis vel comitis debet porta re arma seu signa ad pect⁹ vt cogno scatur vel partem raupe bipertite vt cognoscatur precipue in ciuitatib⁹ vel villis vbi copia extraneoꝝ affluit alias si non oportet potest resisti ꝗ presumit priuata persona nec ei cre ditur bar. in. l. prohibitus. C. de iure fisci. li. x. ⁊ in. l. ij. C. de colla. fini. fisci. li. xij. et in. l. eum qui. §. sed si dum. ff. como. Et bal. in addi. ad spe. ti. de ci tatione. §. an stetur. Et seruiens vni us curie non potest adiornare ī alia curia. bar. in. l. j. ff. de offi. consulis et tex. in. §. nullo in auté. de iud. Quid de seruiente faciēte per vim aliquid tacente iudice est casus secundū ter tiam lecturā in. l. plerique. ff. de in ius vocādo secundum Jo. petru. Et de bet seruiēs esse etatis et maior. xiiij annis. spe. tit. de executore. ver. pōt aūt. et ibi Bal. Accedamus ad alia ad materiam fraudis et multum vi get et regnat in quocunque statu. pri mo ꝙ istum multū diu occultatū p̄ sumit̄ simulatū ⁊ fraudulētū secūdū Alex. i addi. ad bal. i. l. fraus. ff. de ac q. pos. Itē omittit̄ fraus p crastinā do sicut facit creditor nolens recipe bladū tpe vili p̄cij. attēdēs ꝙ sic ca ri⁹ ꝗ fraus crastina non nocet debi tori secundū Bal. in. d. l. non dubiū. C. de legib⁹. iiij. col. circa medium ꝙ no. Insuper distingue vt ibidē p eū. Mas aliqua fraus fit de psona ad p sonā aliqua de re ad rē alia de cōtra ctu ad ɔtractū. Et tunc nullus tex. in. l. codicillis nec instituta de leg. ij. et. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. l. si spon sus. §. circa facit ꝙ no. in. l. qui testa mentū. ff. de proba. Alia est fraus de modo ad modū puta de muliere ꝗ non pōt fideiubere et fingit se prin cipalē. ff. ad velle. l. q̄uis. §. si cū esset Alia fraus de noīe ad nomē. C. de as sess. l. fi. et. l. eū qui pbabilē. C. de epi. ⁊ cle. Alia est fraus de tpe ad tp̄s. ff. de mino. l. iij. §. j. in fi. Alia est de quā titate ad quātitatē. ff. d iure patro. l. si libertus minorē. Itē illi qui reli quunt tp̄s labi in fraudē tenent̄ fa cit. l. j. cū glo. C. de deserto. li. xij. Et iudex qui fingit se vel officialis vl̄ ca pitaneus belli fingit se dormire vel egrotare ad hoc vt inimici irruant ī districtū patrie vel ville tenēt̄. l. si q̄s barbarū. C. de re mili. lib. xij. Et no. de ptāte castri frāchi. et bal. no. in. d. l. nō dubiū. iiij. col. nā semp tulit lap sis succus armarus opē glo. c. iudi cet de pe. di. j. Itē est sciendū quib⁹ modis pbet̄ fraus de hoc est gl. i. c. plerique. xiiij. q. iij. ⁊ glo. in. l. fraus de leg. j. et dy. in prima regula hodie ia son. in. l. si in fraudem. C. si q̄s omissa cau. testa. verūtñ not. scdm abba. in c. accedens de cri fal. ⁊ ibi gl. ꝙ circa modica nō d̄r nec p̄sumit̄ dolus nec fraus facit. l. si oleū. §. fi. ff. de v̄b. ob. Itē est rl̄a ꝙ q̄ nō facit id ad qd̄ te

nec est in dolo. l. dolus et ibi bart. ff. mandati. Quinimmo dolose dicitur facere qui sciēter facit rē prohibitā. c. si cō missari⁹. §. et ibi gemi⁹. per illum tex. de elec. li. vj. Et sciens factū et faciēs cōtra ius presumitur in dolo bal. in. l. propter venenū. §. nepti. ff. ad silleyanū. Et si sequēdo possit de nouo quēri de occultāte mercantiā vel quod aliud de nocte hñs animū extrahēdi intātū quod fecit et pparauit vt posset apporta re hñs mulos bastatos i stabulo certe punitur ex eo quia incepit actū aliquē vt perueniret probatur i. l. quis sit fugitiuus in. §. idē ait interrogatus. et ibi no. ff. de edili. edi. et optime in. l. si cōcubina. §. res amotas. ff. rex amotarū. tex. vē. in. l. j. in verbo deprehensus. C. vbi sena. vel clarissimi. Et post modū sciatis quod oēs illi qui nō tenent viā rectā et publicā est mala suspitio contra eos per. l. ij. C. de cursu publico. lib. xij. et. l. pe. qui fiscalis. C. de nauicularijs li. xj. Sed quid vē contra nas qui pparamenta furti facit nō dicitur fecisse rem integrā et nō venit puniendus per. l. si pecuniā in prin. ff. de cō di. ob causā vide cepola. in sua repetitiōe. l. si fugitiui. C. de ser. fugi. Et habeatis menti quod testes dicētes talis fuit inuentus de nocte cū armis vel aliquid aliud per seruientes certe inuenire dicitur quod proprijs manibus apprehenditur institu. de rerum diui. §. item lapilli et in. l. barsatoram. C. de fideicōmis. ¶ Sed quid de ludentibus ad pilotas infra eccle siam beati Juliani secunda die pasche vbi sanguis a naso effūdi potest et in cordibus iacet in pectore vulpes et cum orangijs in monte pessulano si exinde homicidium sequeretur vel in barris prout fuit factum nonete an quis teneatur de homicidio certe Specula. dicit quod non dicitur ludus ex quo crimē elicitur. Sed vide tex. ff. ad. l. aquil. et quod ibi notatur et propter excessum odij quis presumitur aliquid fecisse animo iniuriandi prout bal. eleganter in. l. lapilli. ff. de rerum diui. ¶ Itē quod per prius videtur actum illud nō excusat. et mos nō excusat quem a crimine glo. in. c. reprimitur. j. q. j. et gl. in. c. illud. xxiij. distin. et glo. in. c. ecce. ego in verbo error. di. xxv. quod incōtinenti fuit subsecutum bal. no. in. c. officij. per illū text. de elec. facit glos. no. in. l. pomponius. §. rati. ff. de procura. et. l. diffamari. C. de inge. et manu. et Jason. in. l. de pupillo. §. morte eius. ff. de noui ope. nuncia. v. col. Quinimmo verba precedentia deseruiunt intentioni et illā declarāt et nō intentio verbis tex. in. c. intelligentia. et. c. in his de verb. sig. et. c. sedulo. xxvij. dist. et conclusiue illud dicitur euidens quod per coniecturas accipitur. l. imperator. et ibi Bar. ff. de vulga. et pupil. Idem angel⁹ et post eū Jason in. l. pretor. §. pretor ait. ff. de edēdo tradunt quod vbicūque est difficile seu quasi impossibile probare veritatem quod coniecture habentur loco

probationis.scdm Bar.in.l.illa sti pulatio.§.si kalēdas. in fi.ff.de ver bo.obli. et ita cōsuluit Ange. cōsilio ccxvij. Et dr simul fieri actu succes siue cōtinuato qd successiue fit vnū post aliud.l.antiqua.ff.si pars here di.pe.et Bar.in.l.si plures.ff.de in iur.qd no.vt dixi vobis. Et ratione difficilis pbationis sufficit presum ptiua pbatio. Item in his qd com muniter accidentibus sint difficilis probationis: certe indicia et conie cture semper admittuntur pro ple na pbatione.l.filiū diffinimus.ff.de his qui sunt sui vel alie. iur. Sz an quis plus peccet manifeste q occul te.glo.est not. in verbo. tollerabilē. xxxij.q.iiij. ¶ Item est sciēdum q iuuenes et nimiū senes excusantur a pena adeo q venit mitigāda.l. au xilium.§.in delictis.et.l.si ex causa. §.nūc videndum.ff. de mino.facit.l. aut facta.§. si persona.ff. de pe.et.l. ij.ad finē.ff.de termino amoto. Et bonum propter cōsequens malum prohibetur.c.ita ergo.iuncta glosa. xxij.q.j. quia vitia sunt vicina virtu tibus: prout ibidē hinc est q si quis occidens blasphematorē: vel al's vi tiosum: non propter hoc delinquēs excusatur a solutione interesse ami corū mortui forte penituisset: et mul ta bona peregisset quicquid iudica tum sit in cōtrariū: et illo modo ape ritur iudicādo via peruersis. Et il la sententia dicitur esse potior cete ris: et venit preponēda: que maior

pietati nititur.tex.in.c.si quis iun cta glo.in verbo.humanus.xxiiij.q. j.facit.l.maiorē.ff.de pac.pditio ar dua est patris ipsi filio: vel perditio filij ipsi patri: vel vxoris viro: et ecō tra. Sed in quibus casib9 iudex po test minuere penā.glo.est i.c.si quē. ij.q.iij. Calor incōsultus caret vitio calūnie.d.c.si quē. Et magis delin quit qui me ad iracundiā prouocat: l.qm̄.ad.l.iul.de vi.priua.c. cum ho mo.xxij.q.v.habeas mēti vnum q excessus defensionis in rixa non de bet puniri pro toto: sed pro tanto. prout in.c.significauit.de peni.et re mis.et ait ibi Inno.contra principē de naturali iustitia posse suā liberta tem defendere homo enim intenso dolore permotus non est in potesta te intellectus. Ego dixi vobis q de lictum ex frequētatione plus puni tur q̄ magnitudo delicti: et magis aggrauat. Iason mayno in.l.j.C.de precibus impe.offe.ij.col.et dicit eē sequendum in practica: sed ego dixi superi9 q in omni deliberatione de bet esse medium. Nam conciliū de liberandi tollit rixas et metus insi stendi periculi et nimium dolorem. scdm Bal. de pace iura. seruāda.in §.si quis vero. solent enim homines factis recentioribus facilius excita ri.scdm glo.i.c. si habes.xxiiij.q.iij. Sed ptinaces: seueros eē dicimus humiliatis vero et penitentibus ve nia negari non debet.c.q̄to. in fi.ij. q.iiij. Et qui pl9 offendit plus pec

cat.xj.q.iij.c.precipue. Item mitius agitur cum sponte confesso quam cum cõuicto testibus.c. in primis.et ibi gl. ij.q.j. Caro enim et sanguis meretur semper prerogatiuã. scdm Barba. in addi. ad Bal.tit. que fuit prima causa amittendi. in.§.porro.in verbo.rationabile. Item tribus modis dicitur quis consentire.c.cotidiet.ij. q.j. Sed quid de illo qui desistit ab accusatione criminis publici vel priuati quomodo puniť.est glo.in.d.c. si quẽ.ij.q.iij. Itẽ no.quod qui parum delinquit nõ incurrit in penã. scdm Bal.in.l.quicũque.ij.col.C.de ser.fugi. Et tuta est regula que de tã minimis non curat iudex.per.l.scio.ff. de in integ.resti.et Bar.in.l.proprietarius.ff.de dã.infec. et vbi deficit solutio in parua quãtitate potius presumitur ab errore quam a malicia.l. quis et ibi Bal.ff.de condi.et demon. ita nec parũ interuallum obest.l.duos. §.duo. versi.modicũ.glo. est que remittit ad aliã glo.in.c.terrulas. xij. q.ij. Item nec omissio leuis solennitatis non vitiat actũ quãdo est parue importãtie considerato effectu. scdm Jaso.in.l.cum hij.§. pretor.ff. de trãsac. Et quia nũc loquimur de delictis habeatis meti quod deus dicitur reuelator horribilium qui redemit et protegit genus humanũ.scdm Bal.in.c.que fuit prima cau.admittendi.§.denique.versi.parricidij. Et dicit mors gladio dei iudicio puniri.no.insti. de capi.dimi.in prin. vel potest ipse deus in hora mortis de tẽporali seculo ad perpetuũ nos vocare etiam si quis sua morte moriaẗ tristari enim nõ debemus de morte nostra nec aliorum.xiij.q.ij.c. quam prepostere. Et habeas menti tu iudex quod post sententiã diffinitiuã si cõstet et appareat de rei innocẽtia de gratia speciali põt absolui.tex.sing.in.l. diui fratres.ff.de penis. et ibi Bar.in l.j.§.si.ff.de qstio. Et põt iudex inquirere defensiones rei delinquentis:et hoc ex suo officio.scdm Bar. in.l.si nõ defendantur.ff.de penis.et inducere testes etiã nõ productos: vt ibi. et post cõclusionẽ cause recipere testes i criminali.d.l. diui fratres per Bar. Et in eo quod locutus fui sup aggressione vel defensione sciatis quod momẽta nec motus subitanei non sunt in potestate nra. l. que falsam. ff.de fal. et.ff.de diuor.l. si penituit. Aliqui scabiosi neapoli et pauperes necnõ lõga detẽtio carceris cum nõ sit maior miseria quam carceratorum mors est illis solatiũ egestate sordẽtibus:vita est suppliciũ:et mors solatiũ.C.ad.l.iuli.maie.l. qsquis. Sed nõ audiť perire volẽs: nã ex sola cõfessione sine circunstãtijs et verificatione facta de cõtẽtis in eius cõfessio neuniquam condẽnare aliquẽ ad mortẽ. Sed ad questionẽ propositam et est in terminis de quodã iudice sene et fere patrono istius patrie qui quendam condẽnauit ad mortẽ:et de facto fuit suspensus. Euenit quidam

133

nõ debemus tristari de morte nostra nec aliorum

diri ...

miseria nulla carceratorum

deus reuelator horribilium.

alius qui erat verus delinquens im petrauit litteras gratie a rege et in ipsis litteris cõfitetur homicidium cõmisisse quid iuris de suspẽso q̃ innocens erat: vel ponamus q̃d alius q̃ suspensus postmodũ fuit repert⁹ vere occidisse legitimis probationibus ⁊ nõ primus an debeat suspẽdi secũdus ⁊ mori: certe sic: nec liberat propter mortẽ primi. tex. est sing. in l. qui seruũ. in princ. ff. de interroga. actio. ⁊ no. Bal. in. l. ij. ad fi. C. q̃bus res iudi. nõ nocet. et per. l. elegãter. §. qui reprobos. ff. de pigno. acti. facit Jason in. l. error. ij. col. C. de iure ⁊ facti igno. Quid de alia questione baro vel nobilis mãdauit tertio vel precepit famulo occidere iohãnem: iste tertius vel famulus lõgo spacio mãsit ad illũ occidendũ queritur an mãdens teneatur vel excusetur attẽta distantia tẽporis. vide Bar. in. l. nõ solũ. §. si mãdato. ⁊ in. §. si respõdeo. ff. de iniur. et per Bal. in. l. i. iij. col. C. de ser. fugi. ¶ Item habetis scire q̃ sententia legis requirit actũ cõsummatũ licet nõ semp sententia hoĩs. tenet Jo. and. in. c. perpetue. de elec. in nouella. ⁊ hodie Jason in l. adminiculo. ff. de condi. sine cau. et Bal. in. c. j. que fuit prima causa benefi. amit. §. porro. in fi. nisi ius aduersarij sit deterius. ¶ Itẽ querit est quidã vicinus vel alius principalis qui homines coadunauit tenet de damno quod dedit ipse principalis: et de damno ceterũ. Sed qui est de coadunatis tenetur solũ de damno quod ipse dedit. scdm Bar. not. in. l. pretor. §. si q̃s nõ hoĩes. ff. vi bo no. rap. Itẽ q̃ pmissum est acclamare miam puta offenso accurrite ⁊ succurrite: ⁊ sufficit q̃ turba sit coadunata etiã sine dolo. l. pretor. §. si q̃s aduẽtu. ff. vi bo. rap. ⁊ in eadem. l. vide quid sit cetus cõgregatio populus gentẽ et quattuor vel q̃nq̃ equites faciũt gẽtem: vt ibi. Sed decem oues faciũt gregem: quinq̃ porcos gregem. Et q̃ttuor aut quinq̃ equi faciunt gregẽ: equus bos et mulus numerãtur inter bestias grossas. scdm Bar. in. l. diues. ff. de abigeis: succurrite q: fures sunt in domo: et asportant aurũ et bona: an ista probẽt furtũ. Specu. tit. de fur. circa fi. sed sanius tit. de pigno. in prin. Itẽ plus est videndum de alio dubio est quidã mut⁹ vel surdus a natura vel al's delinquerunt: an liberent in delictis: certe nõ. per. l. si quis horã. §. mutũ. ff. ad silleia. Sed vide tex. in c. illa cauenda. xv. q. ij. Item nec est omittenda alia questio de fustigato vel forbãnito a ciuitate et index illũ tolleratur: vtrũ possit iniuriari vel al's occidi a ciuibus: certe nõ: q: tollerãtia iudicis pstat illi securitatẽ. scdm Jas. in. l. cũctos populos. x. col. in fi. ⁊ Bal. ⁊ Saly. in. l. nullus. C. de iudeis. Itẽ est ordinatũ vel prohibitum aliquid portare vel non facere iste fuit deprehẽsus: an potest illico penitere: videtur q̃ sic. p. l. qui falsa.

Alia q.

Sicut l. regit alium...

De banito tolerato

ff.de fal. Sed contrarium est verum postq̃ in laqueũ incidit.ff. de acqui. re.domi.l.in laqueũ. Et etiã qui est quasi preuẽt⁹. p.l.si qs postea.ff. de edil.edic.ꝛ in.l.edicto.in pn.ff. de iure fisci. Restat adhuc de alia questione.corã me ventilata. Iohãnes dolens debitor:et claudius curabet⁊ creditor corã me erãt:debitor voluit videre obligatoriũ:et fuit sibi traditũ qđ immediate cũ manib⁹ lacerauit quid iuris primo certe stãdũ est iuramento creditoris de debito.l.si de possessione.C.de pba. Et scđo tenet in criminali pꝑter ei⁹ supbiã:et ex indignatione animi venit puniẽdus extra ordinarie.scđm Bal. i.l. debitores.C.de fide instru.ꝛ Io.an. extra de fide istru.c accepim⁹. in nouella.qđ not. Itẽ qđ de illo q̃ falsificauit puatas lr̃as alteri⁹:an incidat in falsum.sic per.l.titio cũ eẽt.ff. ad munici.ꝛ falsificãs sigillũ cãcellarie. est tex̃ i.c.ad audiẽtiã. de fal. Itẽ q̃ renũciat vsui instrumẽti suspecti videt̃ fateri instrumẽtũ falsum nõ potest iterato producere illũ.p.l.si aduersari⁹.C.de fide instru. Sꝫ qs nõ reputat̃ falsarius in trib⁹. Primo qui vẽdit rẽ alteri et eo q̃ preciũ nõ tradidit. Scđo i dño q̃ dedit feudũ duob⁹. Tertio q̃ pignorat rẽ duob⁹: et ita Ias. limitat i.l.quotiẽs.C. de reivẽdi.in fine fina.qđ not. Itẽ duo notarij faciũt cessare falsitatẽ si sit ꝯcordãtia iter eos.l.si.C. de fideius. ibi:lex etenĩ ne q̃dꝛc. cõcordat glo.i aut.de fide istru. Rursum eẽt q̃rẽdũ de q̃tidiana q̃stione nõ solũ notariorũ: imo iuriũ ꝑitorꝫ ꝛ aliorꝫ ꝓborꝫ q̃ absq̃ visiõe sꝫ in fide parẽtũ signãt ꝑpria manu post alios absq̃ correctione vtrũ excusent̃: certe debẽt eẽ cauti non calidi absq̃ lectura. facit ff.de test.mili.l.tribun⁹.ꝛ ibi p Old. Sꝫ vide Bal.no.i.l.si falsum.C.pl⁹ vale.qđ agi. Et notari⁹ põt mutare signũ suũ semel dñtaxat:dum tñ faciat mẽtionẽ i sua subscriptiõe.secđ dñ Iaco.but. Bar.ꝛ Saly.in.l.f.C. de muta.no.ꝛ qs.etiã nomẽ suũ turpe ex rescripto regis. Itẽ sciatis q̃ sp̄ scriptura dꝫ eẽ mũda:imo etiam charta i q̃ scribit̃ taliter q̃ pꝑter vilẽ chartã ꝛ imũdã scripturã ipa scriptura est:ꝛ reddit̃ suspecta.i aut.de triẽ.col.iij.§.sepe.i glo.ꝛ Bal.i.l.cõtract⁹.iij.col.C.de fi.istru.et tale instrumẽtũ obmutescit nec loq̃t̃ q̃ nec nos rñdere tenemur.certe dñi custodes sigillorꝫ puinciarꝫ ꝛ cõmitiũ abutunt̃ ignaros recipiũt:ꝛ certe ipi tenẽt̃:imo pductio talis instri nõ legibilis hr̃ p nõ pducto.c.cũ i multis. de rescri.li.vj.ꝛ Zaba.i cle.vij.vt lit. pẽ.nil inouet̃. Itẽ q̃ satisfecit pti in cã crimiali iĩcto pcuratore:an ex illo sit fundata intẽtio pcuratoris q̃ possit retineri i emẽdã ipi clamãt q̃ sic:q: ex iure ptis ius fisci orit̃ ꝛ ego in⁹ꝫ:iũ ex eo q: in criminali ante sententiã nulla ð: obligatio. scđm Bal. de pace iura.fir.i.§.iiuria.iiij.col. et ibi barba.et bal.sing.i si.legis.ca q̃.

notarius potest mutare signum suum.

falsificantes litteras privatas

falsarius quis non dicitur in tribus

C.de condi.indebi. Sed no.ꝙ pcu rato: curie qui non conclusit in pro cessu si iudex videat per decursus fo re delinquentem potest illum puni re criminaliter scdm Bar.in.l.si ab eo.ff.de ca um.ꝛ allegat ibidem In no. Insuper no.ꝙ nemo sine accusa toꝛe punitur nec moritur tex.e in.l. rescripto.in.§.si quis.et ibi glo.reci tat dictum xpi mulier quis te accu sat. Sed fallit in casibus notatis.ff. ad.l.iuliam de adult.l.j.§.si publico quos videbitis pondera:ꝙ in iudi cando debet mitioꝛ pena in penali bus teneri.l.sanctio legu.ꝛ in.l.iter pꝛetatio.ff.de penis ꝛ hodie Iason in.l.j.C.de summa tri.ꝛ fide catholi ca.vij.col.sed not.ꝛ habeas menti ꝙ qui petit et dicit penam incurrisse delicti debet liquide ꝛ plene pꝛoba re commissionem talis delicti.text. est solemnis in.l.in testamento.la.j. ff.de condi.ꝛ demonstra. Et fallit.re gula iuris semper malus ꝛc. videli cet in eo qui post delictum commis sum bene et laudabiliter vixit trib⁹ annis scdm iohan.and.ꝛ de ymo.in ca.cum deputati de iud. Et sequit Iason in repetitio.l.admonendi .fo lio.cxxij.ff.de iureiura.nec est in hoc omittendum famosum dictu bal.in l.omnes populi.ff.de iusticia ꝛ iure. vj.col.ꝙ episcop⁹ vel iudex inferioꝛ potest immutare penam a papa vel rege institutam vel iniunctam per.l. si homines.ff.mandati. Quinimmo potest statuere contra ius canonicu et ciuile et illi derogare scdm Abbs. in.c.dilecti.de appel.vlti.col.ꝛ p Ia sonem in.l.de pupillo.§.moꝛte eius ff.de noui oper.nun.xx.col.quod est singulare. Item dolus est crime prout Bar.in.l.j.in fi.per illus tex. cu glo.de fideius.tuto.ꝛ est tex. me lioꝛ de iure in.l.j.§.nunc tractemus versi.plane.ff.de tute.ꝛ ro.distrahe. facit text.not in.l.si ex ca.§.nunc vi dendum.ff.de mino. Sed certe do mini in dubio non pꝛesumitur cri men nec delictum nisi pꝛobet.l.mo ueoꝛ.ꝛ ibi Bald.C.de ser.expoꝛ. Et in dubio debet capi et accipi psum ptio exclusiua delicti.l.merito.ff. p socio iason in.l.nos aureli⁹.§.si cer tum de lega.j.ꝛ mala sunt que crime mentem implicat ꝛ cosciencia ligant ea.illa cauenda.xv.q.ij. Idem finalr ter vt dixi superius ꝙ ex consuetu dine vel per cosuetudine genera pe narum possunt taxari per tex.melio rem de iure.in.l.iij.C.de noxa.et ibi Bal.immo iudex iudicans scdm co suetudinem certe excusatur posito ꝙ iudicatum sit contra ius vel lege scdm Bar.in.l.j.in fi.pꝛin.ff.ꝙ quisqꝫ iuris.ꝛ bald.in rubrica.C.de fide in stru.vij.col.gl.c.deniqꝫ.dist.iiij. ꝛ ho die iason in.l.singula.ff.si cer . peta. xx.col. Et in fi.fina.leges ciuiles et canonice attendi debent in foꝛo con sciencie ꝛ seruari non tamen apices iuris nec pena quadrupli.vel dupli. glos.nota.capitu.fraternitatis. xij. q.ij. Et etiam statuta ciuitatis in fo

ẞ illo 7 ?? fuit [illegible]

 134 135

ro conscientie glo.c.que in ecclesiarum de consti.7 ibi Bal.in.j.col.7 iason.l.si post diuisionem.C.de iuris 7 facti ignorantia 7 tradit bal.in pe.§.de illo.C.de necessarijs ser.here.institu.Item habes etiā scire. ꝙ propter excellentiam virtutis alicuius hominis receditur a pena iuris. et debet remitti text.singu.in.l.ad bestias.ff.de penis.ita etiā ratione excellentie receditur a pena statuti ciuitatis scdm Jasonem in.l.cū quid ff.si cer.peta.7 in.l.lex est.ff.de legibus.ij.col.videte.l.scire oportet.ver sicu.valde disciplinatos 7 ibi Bald. ff.de excusa.tuto.dixi superius ꝙ bonum nomen habere prodest non solum ad bona immo ad vitā docto. in.c.per inquisitionem de elect. vitetius in ciuitate anicij fuit zelopitus notarius vel senturerius qui a paucis diebus citra in domo sua prepa ramenta fecerat et cordam in collo saisitus erat 7 ceciderat a trabe ex quo ictu vicini accesserunt 7 eundē repererunt 7 alter de facto ad actū pcessit certe qui saisitur erat corda in collo nec per eum stetit morte ple ctendus venit ac si actualiter se occidisset text.in.l.si quis aliquid.§.fi. ff.de penis.7 tex.in.l.fi.§.sit autē.ff de bonis eo.7 per moder.7 Jasonē in.l.hijs qui.C.q testa.facere pos.7 ambo non in loco sacro sed vbi cada uera azinorum sepeliuntur ponantur vel qui ex ipatientia doloris vel propter delictum commissum se occidunt glo.nota.in ca.placuit.xxiij.q.v.7 iason vbi supra querit de vno an cadauer mortuum in carcere debeat suspendi. Item tene menti pena delinquentis dependēs arbitrio iudicis terminanda potest se extendi vsq ad mortem per glos.auream instit.de iniurijs.§.in summa ꝙ aliqui limitant in delictis consummatis. Sed glo.simpliciter insequitur Bald.in.l. prima.C.de hijs qui latro.occulta.et in pluribus alijs locis. Quid dicemus de hijs qui furātur gallinas et anseres extra villam vel ponunt vnum spinter in capite vt moriant 7 facta missilia post illas accipiunt vt comedant certe non debent suspendi sed rigide fustigari vl' in pecunia vel in carceribus ad tempus detineri. prout recitat cepola post Bald.7 paul.de castro in repetitione autē.sed nouo iure.et tenet ibidem ꝙ fractio ostij vel capse seu scrium dicitur atrox furtum 7 enorme. Item furtum magnum vel paruum dicitur.esse considerata qualitate furantis 7 qualitate illius cui furaᵗ si sit diues vel pau.p ar.l'.ſ3.si susceperit 7 ibi glo.7 doc.ff.de iudi. 7 Bar.in.l.respiciendum.§.facta. ff de penis. Quare concludit ꝙ ex magno furto equiualens tribus quis venit suspendendus argu.l.si is qui tres.ff.de excusa.tu. vbi cauetur ꝙ vna tutela magna v3 et rōne delicti est permissum leges trāsgredi scdm Innocen.in.ca.primo.extra de con

de furantibus gallinas

situ.et Bald.in.j.col.dicte auten. sed nouo iure. Sed paul.de castro et alij plures doc.tenent contra ex eo quia frequentatio magis aggrauat quam magnitudo rei furate et istam partem sequitur Jason et sequendam in practica.in.l.ij.col.C.de preci.im pe.offe. considero tamen super hoc cum daretur occasio ingrediendi do mos sapientum et magnatorum vbi vasa argentea et aurea assistunt et semper illos perquirerent igitur vbi de lana et lacte agitur potius est insistendum secundum glo.in cle.dudum de sepul.in verbo huiusmodi. nam pecunia vita hominis dicitur esse bal. in.l.recepticia.C.de consti. pecunia. nil aliud dicam contra tales viros egregios si ista via aperiretur forte relinquerent mediocres. Sed plus est querendum de illo fure qui a tribus personis vno die vel nocte furatur an reputetur vnum furtum vel quid ratione continuationis de hoc est tex.in.l.vna est via i prin.ff.de serui.rusti.prediorum.et glo.not. in.l.j. C.vnde vi in glo.magna in fi.et arg. glo.et ibi no.in.l.et nunquam actiones.ff. de actio.et obli. Sed argu.contra in l.prima.C.si vnus ex pluribus appellauit ibi nec diuersitate furtorum etc. Sed quid de hospite qui dedit suum gibatium.et mallam vel bougetam hospiti vel cauponi et stabulario clausa. Et de mane hospes conqueritur de substractione sibi facta quid iuris certe si constet de fractura aliquo modo stabitur iuramento hospitis dantis bougetam seu le gibbassier. Sed si signa non sint mutata cessat omnis suspitio.l.vlti.C.de edicto diui adri.tol.vide plenius per Bart. i.l.j.§.serui.ff.aduersus nautas cau po.et stabula.nisi consuetudo sit in contrarium. Sed per quos probabitur dicit ibidem quod familiares domus veniunt torquendi.et summatim. item vagare de nocte per villam vel domos alienas non est licitum nec honestum probat tex.iuncta glo.fina.in.l.item nihil et ibi paul.de castro.ff.de serui. rusti.predi.et inuentio non verificatur ex aspectu seu visione sed apprehensione persone.l.iiij.§.item lapilli.ff. de acqui.pos.bar.i.d.l.barbato.C. de fideius.et ibi glo.bar.in.l.j.in prin. ff.de acqui.pos.et cy.in.l.licet.iij.q.C de acqui pos.alia dedi superius. quid dicemus de famulis scholarium vel aduocatorum et etiam iudicum facientium quedam furtula idem de ancillis hodiernis prout fuit factum meo predecessori in officio vtrum ex hoc dicantur fures: et si quis pro multis paruis possit furcha suspendi vide.l.apud antiquos.C.de fur.§.fi.et.l.si libertus. ff.de fur.per Bar.in.l.j.§.sepius.ff.de ambigeis et vide glo.in.l.omnes iu dices.C.de latro.li.x. Sed de nomine seueri alicuius domini vel etiam sermone seu loquela erga famulum vide Bald.et glo.in.l.vis eius.C.de proba.propter quod plures aufugiunt Et delictum factum in portu vel com

finio iusticie briuate dicitur esse fa ctum infra iurisditionem tex. est sin gu. in. l. si quis ita. ff. de auro et argē to lega. et. l. de classi. li. xij. et est locus preuentioni in dubio. Sed vtrum of ficio iudicis quis possit cogi furem indicare certe sic sed non iure actio nis scdm glo. in. c. si quis. xxij. q. j. et no. in. c. si peccauerit. ij. q. j. Sed nū quid vitium furti potest purgari cer te qui res furatas accipit furtum cō mittit. l. falsus. §. vlti. ff. de fur. sz fur ti vicium purgatur res apud furem manente per. l. si fur. in prin. ff. de vsu capio. Idem etiam in violento detē ptore. ff. de precario. l. certe. §. iulia nus glo. not. in. c. ordinatiōes. j. q. j. ista sunt quotidiana, et in hoc labo ro. Et quia periurium sentit de cri minali et pauci sunt qui curent posi to q tres persone offendantur de⁹ iudex et pars et tam inter magnates belli duces et clericos q etiaz laicos cuiuscunq dignitatis vel autorita tis existant. Sed non in omnibus tu enim malus non facis si bene vte ris iuratione tex. in. c. ita ergo. xxij. q. j. et est peccatū veritatē celare et deus veritas est et ipsa veritas sine inuidia est probāda inmo quilibet nō psumit esse imemor sue salutis et Paul⁹ ait Gl'ia nr̄a hec ē testimo niū əsciētie nr̄e nā i omni loco oculi dn̄i et oia sunt sibi apta oculis eius ad hebreos. iiij. Sunt etenim iura menta pstanda p viros ecclesiasticos quilibet in sua aduocatiōe et ingres su dignitatis et beneficij solēniter iu dicibus necnon vxoratis et religio sis aduocatis seruientibus procura toribus tutoribus hospitalarijs cō sulibus ciuitatū certe misericordias domini in eternū cātabo et illud sit coꝝ libera me. videte Iasonē in. l. si duo patroni in. §. si quis iurauerit, ff. de iureiurā. Primo perdit quis di gnitatem. l. quotiens de dignita. li. xij. Secūdo pdit testimoniū. c. par uuli. xxij. q. v. etiaz post peractaz pe nitentiam glo. fi. de iureiurā. lib. vj. Sed bart. contra in leg. imperialis in prin. per illum tex. C. de secundis nup. et bald. in. l. si veteris. C. de fide instru. Tertio repellitur ab agendo spe. ti. de actore. §. j. gl. in. d. ca. puuli. q limita p doct. et gl. in cap. dilecti. de foro cōpe. Quarto exceptio piu rij est exceptio litis finite que impe dit litis ingressum q est menti tenē dum scdm de butrio in. c. dilecti. iij. col. de excep. Quinto perdit omnia beneficia omniū legū canonū et sta tutorū quibus debeat stare iuramē to scdm Bald. in autē. ea que. C. de bonis auto. iudi. possi. Pano. in. c. questioni de appel. Sexto clericus bn̄ficiatus pter bn̄ficiū remouet a bn̄ficio. c. ij. de rescrip. et ibi docto. et ibi dicit bald. q ita bn̄ alibi non re peritur. Sed tex. est in. c. cū quidā et c. q̄relā de iureiu. vbi idē habetur q in epo q pter piuriū puat episco patui tex vel gl. in. c. fi. de iureiu. lib. vj. et bal. C. de reb⁹ credi. et iureiu. l. j.

in perenda pena o[illegible] cet. [illegible]

Septimo vidistis de episcopo imediate superiꝰ. Octauo doctor venit deponendus a doctoratu. tamen in doctore episcopus dispēsat peracta penitentia secundum Bal. in. d. c. q̄relam et idem in licentiato famoso noua collatio facta periurio est ipso iure nulla secundum consilium fede. de senis in consilio incipien. an collatio allegat hostiē. in. c. cum inter de exces. prelato. abbas in. d. c. querelā. et tradit in. c. cum nostris. de cōcess. preben. Sed card. contra in. d. c. querelam tenet iohan. de imola in. c. auditis. ad fi. de elect. tenens allegare contrarium in. d. c. cum nostris. hec omnia intelligo facta declaratione non alias. ¶ Item not. q iuramentum non obligat nisi seruetur fides et debet intelligi iuramentum non ad vnguem sed cum moderamento secundum bal. et glo. in. §. inuestitura in fi. fina. in. c. de noua forma fidelitatis. Sz que sunt que excusant a periurio vide iasonem in. l. q̄ iurasse ff. de iureiur. et de arresto iniuste facto. glo. in cle. pastoralis. in verbo. p violentiā. de re iudi. Bar. contra in. l. relegati. ff. de penis. in prin. Item quero an ex contractu nullo debeatur pena: certe non. scdm Bal. in. l. non dubium. C. de legibus. Itē nec ex contractu nullo non debetur gabella. scdm Bar. in. l. nō putauit. §. quceuis. ff. de contratabu. Item nec iudex facit litē suā ex contractu nullo. scdm Ange. in. l. j. ff. q quisq̄ iur. vide Barba. in addi. in verbo. non valeat. de prohibi. feu. aliena. per lotha. Sed tene mēti perpetuo q vbi lex seu ius priuat aliquē potestate cōtrahēdi cōtractus est nullus, etiā si partes cōsentiāt. scdm glo. singu. in. l. a diuo. ff. de ritu nup. Item habetis scire q. de natura penarum legalium et conuentionalium partiū q petēs penam incurrisse debet ex sua parte cōtractū debite adimpleuisse: al's repellitur a petitiōe pene. Illā liquida debet esse causa: vt pena petat. scdm Bal. et barba. in addi. in ca. qualiter dn̄o a proprietate feudi priuet. videbit infra. Itē nec iuramentum appositum in contractu inualido nō firmat. vide plene p Bal. de cōtrouer. feu. apud partes terminanda. et ibi Barba. in addi. Et vbicūq̄ prohibet mulieri vel pupillo aliqua obligatio fieri semp intelligit de oī obligatione. scdm bal. in. l. mutum. §. j. ff. de acqui. here. et l. in fraudē. §. j. de test. mili. Et vbicūq̄ nō sunt aliqua adminicula pro agente nunq̄ defertur iuramētum: sed potius aduersario. l. vbicūq̄. ff. de interroga. actio. et Bal. de controuer. inuesti. ij. col. in prin. vel circa. qō nota. Item nota q iuramētum potest recusari in septē casibꝰ. Primo si persona nō sit legitima. l. j. §. j. ff. de iureiuran. Secūdo si libellus est ineptus. l. si patronus. ff. eo. tit. Tertio si delatio est incerta. l. iusiurādum. §. si de qualitate. eo. titulo.

Quot casibus iuramentum possit recusari.

Quarto si obstat aliq̃ exceptio ad processum cause.l. nam et postea. in pri.co.ti. Et quinto si est pscriptũ liti vel iudicio.l. in cõtractibus.§.il lo.de non nume.pecu. Sexto si iurans potest de periurio conuinci.l. alias.et.l.de piurio.co.ti. Septimo si nõ sciat factum.l.marcellus.ff. rerũ amo.ꝛ de castro suo cõsi. lxxxvij. Octauo nisi a iudice sit delatũ.spe. ti.de pba.§.iij.versi.vij. Itẽ iuramẽtum qbus casibus et litibus põt deferri.l.iij.§.j.ff.de iureiurã.glo.in l.bonefidei.ꝛ ibi Cy.ꝛ Bar.i.l.maritus.de questio. Et dꝫ iuramentũ deferri illi qui meli⁹ scit veritatẽ facti.Bar.in.l.j.§.pena.de libe. agno scẽdis. Et etiam põt deferri qñ desunt pbationes.l.tutor.in pn.et ibi Bar.ff.de iureiuran. Idẽ deferꝛ in realibus actionib⁹.scdm glo.singu. in rubri.C. de rebus credi.ꝛ iureiurã. Itẽ quis nõ cogiꝛ iurare vbi nõ posset cõueniri.l.tutor.§.qui nõ cõpellitur.et ibi Bar.ff.de iureiur.qd no.cõtra iudices prouinciarũ q̃ contra hãc legẽ in detrimẽtũ iurisditionũ baronum fecerũt stilum vt nõ sit locus renuouamento de eoꝝ subditis si stetur iuramẽto partis.qd est cõtra deum ꝛ in detrimentũ ordinariorũ. Item habes etiam notare ꝙ omne iuramentũ habet in se decem tacitas cõditiones:et in his nõ dicitur quis periurus.scdm Bal.in.l. fi.C.de nõ nume.pecu. ꝛ Inno.in.c. queadmodum.de iureiurã.et Bal. in mar.versi.condi. Item quero an iuramentũ delatum vni ex conreis debẽdi prosit vel noceat alteri. Itẽ quid de sententia lata. Itẽ quid de iuramento delato vno ex reis credẽdi:et de pactis factis ex vno. Item de solutione facta vni ex conreis:et si vnus fuerit contumax alter nõ:vide hec et alia singularia in.l.ex duobus.et ibi Bart. per decẽ col.ff. de duobus reis constitu.et est materia vtilis ꝛ quotidiana:igiꝛ videas. Itẽ no.ꝙ iuramẽtum debet intelligi cũ moderamẽto nõ vsq͂ advnguẽ bal. not.de noua forma fideli.§. inuestitura in fi.fina. Item iuramentum sententia ꝛ confessio equiparantur nota.in.l.ij.ff.de iureiuran. Et iuramentum restringitur ad causaꝫ sup qua iuratum est.l.tutor.§.si actor.ꝛ ibi bart.ff.de iureiuran:quod nota. quando quis in administratione facit expensas superfluas quod non alias fecisset pro se ordinarie in suis negocijs quia non est periurus et semper si iurauit restringiꝛ ad actũ de quo agitur. Sed vlterius ꝛ vltra predicta queritur in quibus casib⁹ non requiritur absolutio iuramenti ab epo certe primo quis venit cõtra contractum simulatum iuratuꝫ bal.in.l.nec patronus.C.de ope.lib. Secundo quãdo iuramẽtum habet tacitã cõditionem qua deficiente deficit consensus iuramento partium Bald.in.l.fi.C.de non nume. pecu. Tertio quando est malum in seipso

qñ absolutio nõ est necessaria.

Iuramentum hꝫ inse. x. conditiones.

naturaliter: puta si qs iurat aliu occidere.c. et si xps.de iureiurā.τ.l.iurisgentiū.§.τ generaliter.ff.de pac. Quarto qn est sui natura īdifferēs: vt de obediēdo rectori:qd pōt intelligi ad bonū publicū.c.cum accessissent.de cōsti.et.l.j.C.de nouo. Quinto qn iuramentū excludit opus pietatis.l.nulliu.de obse.patro.prestā.puta nō aduocādo sine salario. Sexto si est et excludat id qd est de genere bonoꝝ non doctorari: vt in regula nō est.in.vj. Septimo si est meritorium nec meritoriū et induceret saltem veniale peccatum puta nō loqui tecū.τ ista sunt Bal.in fi.ad excludendum.C.de rebus credi.et iureiuran. Item nec quando quis venit contra iuramentū defuncti. Ange.in auc.de iureiur.amo.presti.§.j.col.v. Itē nota q primū iuramentū valet:nā iuramentum cōtra iuramētum nō ligat iurantē. glo.in.c.licet.de iureiur.in.vj. Et nota.in.c.intellecto.de iureiurā. fallit in testatore. Item in matrimonio. Item in vltimo quo ad religionem:τ in hijs casibus scdm iuramētū preualet. Sz iurare nō reuelare secreta intelligit nisi subsit causa. Inno.i.c.qualibet de causa; nec secreta concilij qui promisit non reuelare semper intelligitur de illicitis: nec obligat: nec etiā de iniquis.glo.sing.in.c.j.de iureiuran.:in versi.nulla facit.c.matrimonium.xij.dist.iuramentū prestitū de non appellando est et venit seruandum.Specu.de iureiuran.in princi. Sed de non faciendo pacem nō valet:nec est seruandū. Specu.titu.de prepara.iudi.versi.fina.xxij.q.iiij.c. que sacramēto. Itē nec venit seruādum de non petendo alimēta vel cōtra ius naturale. Specu.tit.qui filij sint legi.versi.sed pone quidam.sed de nō fideiubendo obligat quēcūq scdm Oldra.consilio.xc. Et hoc nisi salus corporis vel anime periclitet alicuius detenti. Itē de non parendo superiori nō ligat. Bar.in.l.fi.in princi.ff.ad municipales nec ligat iurantem si fides ei non seruetur glo. τ Bal.in.c.ij.de noua forma fideli. qd nota. Item de iuramento in litē ex quibus casibus retractet glos.et doct.in.l.fi.ff.de in litē iurā.τ in.l.cū furti.C.eo.titu. Item quando tale iuramentum detur contra heredes ex dolo defuncti.glo.τ barto.in.l.in actionibus.ff.de in litem iurando. τ in.l.in alio.τ ibi docto.C.eo.tit.τ gl. l.qui concubinam.§.fi.de leg.iij.iuramentum in testamento prestitum facit deberi ab intestato legata etiā si testamentum non valeat nec etiā fuerit adita hereditas q est mēti tenendum.bal.in.l.eam quam.vj. col. de fideicommis.τ ibi Bar. Sed domini ego aliqua necessaria in materia coctractuum quotidiana vobis intendo scribere mō consueto post alios status contractuū nō sumpsit initium ab origine equitatis p tex. in.c.si sacerdotes.xvj.q.ij.nec pre-

tertur equitas rigori nisi illa eqtas sit a iure approbata.l.prospexit.ff.q̃ ꝛ a quibus ex eo quod equitas legẽ extendit scḋm glo.in.l.si quis seruo C.de fur.sed certe.l.trahi retro non est equum scḋm bal.in vsibus feud. c.an maritus succedat vxori. Et q2 stipulatio precedit contractũ ex eo ꝙ sola;conclusio dicitur esse contractus per text.de iure meliorem in.l. si voluntate ꝛ ibi Bald.C.de rescin. vendi.igitur habetis scire ꝙ omnis stipulatio quattuor requirit. Primo congruitatẽ personarũ.scḋo rei con trahẽde habilitatẽ.Tertio vtilitatẽ stipulãtis.Et quarto formã verboꝝ scḋm glo.oy.et doc.in.l.si stipuler in principio .ff.de verbo.obliga.hodie iason in.l.stipulationum.§.stipulatio.in.i.col.in addi.in verbo scḋo eo. titu.nã instr̃m nõ ꝺ5 laborare intrinseco vl' incurabili morbo. Prima radix cõsistit in autoritate persone q2 si in hac sit viciũ instr̃m foueri nõ po test puta in tabellione quia falsus. Scḋa radix consistit in veritate sub stãtie in eo ꝙ materia subiecta recipit probationẽ. Tertia radix est ob seruantia debite solẽnitatis requisite ꝛ instrumẽtum carẽs solẽnitate fouere non põt per.l.veritas .C. de fideius.Quarta ei radix consistit ꝛ est in scripture complexione quia ibi nulla cadit confirmatio vbi imp fecta est rogatio.l.ꝯtractus.C.de fide instru.ꝛ haec.l.fiis qui et .l.de fideicõmis.§.i.ff.de leg.iij.Quinta et radix finalis est legis ordinatio.pu ta si de prohibita fiat instrumẽtũ ꝛ eadẽ causa corroboratio ꝛ ratificatio eiusdẽ est impossibilis in aut.de non alie.§.q2 vero verissimile col.iij hec sunt verba aurea ꝛ magistralia dñi bal.in fi.l.in exercendis .C.de fide istru. Plus habetis scire ꝙ omnis ꝯtract⁹ ꝺ5 habere tres pfectiones vltra predicta prima pfectio cõ sistit in ipsa scriptura i loco tpe ꝛ te stib⁹.Scḋa perfectio est ꝯclusio cõtract⁹ de q̃ fit scriptura iter partes Tertia est pfectio ꝯtractus subscri ptio notarij ꝛ sigillũ al's ꝺ: priuata scriptura.ista est doctrina bal.i.l.cõ tract⁹.col.ij.C.de fide instru. ꝛ put dixi vobis sola ꝯclusio ꝺ: eẽ contra ct⁹.ꝺ.l.si volũtate. C.de resti.vendi. Itẽ habetis no.ꝙ nullũ ṽbũ positũ i ꝯtractu ꝺ5 vacare nec poni sup flue scḋm gl.i.c.si romano.di.xix.et ff.de vsur.l.iij.ꝛ.c.solite de maio.et obe.nec est ṽisimile nec p̃sumit' i eo dẽ ꝯtractu aliquẽ sibijpsi voluisse ꝯtrariari.s5 bñ ex iteruallo p no. i.l nõ ad ea.ff.de ꝯdi.ꝛ demõ. ꝛ bar.i.l fi.§.idẽ q̃siuit.ff.de ꝯdi.ide. ꝛ iason i.'.si qs.aut'.ꝯduxit.ij.col.ff.de acq. pos.nã latitudo volũtatis ꝯtrahẽtiũ non ꝺ5 ipediri.l.j.C. vt actio ab heredib⁹ ꝛ ꝯtra heredes ꝛc.veriũtñ q̃litas seq̃ntiũ i codẽ ꝯctu vl' ofone q̃litatẽ ṽboꝝ restrigere vr' scḋ5 gl.i l.fi.§.dulcia.ff.d vino ꝛ oleo leg.scḋ5 bal.i.c.venerabilẽ.de elec.ꝺt ꝙ vbi i str̃m nõ cãtat neq3 ego cãtabo i.c.

f ij

l. ordinatio — perfectiones contractus — Instrum ubi nõ cantat nec ego cantabo

rodulphus de rescrip. q ubi scriptu ra non loquitur nec nos et in.l.cum ancillis.C.de incestis nup.et ipse bal. i prolye.feu. quarta diuisione tradit quomodo sit standum tenori instru menti. Sed contractus imperfecti semper recipiunt penitentiam vnde quando legitur quia legi debet vtri q parti licet illico penitere quia fal lit in conclusione dedi vobis tex.sed arre deposite perduntur institu. de contrahen.empt.§.j.Sed quid dice mus de contractu passato an iudex teneatur confirmare contractuz per suum decretum certe sic si ordo z ra tio iuris hoc requirit.l.fin.C.de pre dijs mino.z.l.si quos.C.de decurio. intantu quod illud q cofirmatur in dubio est semper perpetuum vt ibi per cy.et barba.ita consuluit pro ad mirallo portugalie prout refert i ad di.ad Bal.c.qui successi.feu.dare te nentur.Sed nota q ratificatio reco ciliat ea que pendent ex animo. sed si pendent ex aliqua forma vel ex a lia potentia exteriori. quia si minor ratificat non valet. caret enim forma certa z ea omissa non valet vt patet in.l.mancipia et ibi glo.C. de rebus alienis non alienan. Idem etiam si in ratificando ordo peruerteretur. l.obligari.§.tutor.ff.de autori.tuto. quod facit contra processuram falsi delegantis cum non administret nisi negocium partium quare delegans non ratificat nec partes cum iuris ditio non sit arbitrio partium ista

sunt bal.in.l.mancipia. C. de rebus alien.supra.allega. et ista sunt vtilia Et vt dixi vobis maioris efficacie e decretu iudicis puncie senescali vel bailliui q inferioris. scdm iasone in §.vbi decretum.ff.de offic.pcon. ale xa.z iason.in.l.sciedu.ff.de verb.ob. coll.ix.z Bal.singu.in.l.tutores.ff. de confir.tuto.z tenet ibide q ds fie ri mentio de solennitatib? et potest iudex habere salariu pro decreto vt ibide.Et in consensu z vocatione p pinquorz sufficit scientia eorz qui no luerunt coparere nec requirit illoru consensus scdm ange.in.§.emphite. in aut.de aliena.z emphite.et tenet alex.in.l.ij.§.voluntaria.ff.solu.ma tri.Et decretuz debet fieri causa co gnita.z de trib? cognosci anteq de cretu interponat tex.in.l. cum hi.§. si pretor.ff.de transa. z ibi Jason q omissio leuis solennitatis no viciat actum precipue qn est parue impor tantie effectu cosiderato.Et examé afutur dicit ibidem ds fieri cora iu dice copetenti qui de ca cognoscere ds. Et nihilominus no solu scriptu ra ds esse insida immo etia charta in qua scribit alias scriptura est suspe cta scdm gl.in aut.de triete.§.sepe. coll.iij.z Bal.in.d.l.contractus.iij. col.C.de fide instru. et dicit ipse ibi de.in.j.col.q nome contract? est no men gnale contines noiatos z inno minatos tam lucratiuos q onero sos q semilucratiuos vt est transa ctio alleg.l.j.ff.si quid i frau. patro.

Sed qui sunt contractus qui requirunt scripturam est glo.no.in.l.contrahi. ff. de pig. et c.j. de cẽ. Et sunt q̃dã que licet non veniant ex natura contractus veniunt tamen ex pacto ratione more. Item ratione culpe. et etiam ratione conuentionis prout Bal.in.l.j.C.commo. et ex latitudine contrahentium vt dixi.l.j. C. vt actio ab here.et contra here. Quid de signante instrumentum absq; visione ipsius an excusetur an videatur illud approbare vel excusetur vide bal.in.l.si falsum.C.plus valere quod agitur.facit ad hoc.l.tribunus.et ibi per oldra.ff.de testa.mili. Item potest notarius mutare signum suum semel non quotidie dum tamen faciat mentionem in sua subscriptione secundum Jac.bu.bar.et saly.in.l.j. C.de muta.no. Item habetis notare q; omnis sensus scripture preualet omni menti secundum gl. in .l.si alij.ff.de vsufr. Sed in ambiguo sensu nunq; est eligendus sensus inutilis.l.ticia.ff.de lega.ij.§.j. potest tamen transfigurari locutio in aliũ intellectum si hoc per prius sit factuz secundum glo.not.ff.de lega.j.l. iiij. Item instrumentum continens etc. vel consumptum vetustate debet fieri de nouo ar.l.instrumenta.C. de fideicom.et no.in.l.cyrographis.ff.de adim.tu.et gl.in aut.de here. et fal. colla.j. Item qui renunciat vsum instrumenti suspecti tacite videtur fateri instrumentuz falsum nec potest iterato illud producere.l. si aduersarius.C.de fide instr. Item falsificãs litteras missiuas incidit in falsuz.l. titio cuz esset.ff. ad municipales qđ nota ne te ingeras pro tuo amico. Idem voluntas contrahentium in dubio presumitur conformis nature actus qui geritur text.not.in.l.si fundus in prin.ff.solu.ma. Habetis etiam q; in contractu inualido iuramentum appositum nõ firmat prout plene per bal. et ibi andreas bar ba.in addi.in vsibus feudo: de contro.feudi apud partes terminanda Et nisi seruetur fides in contractibus talis contractus nõ obligat secundum gl.i.§.inuestitura et ibi bal. in fine finali.c.de noua forma fidelitatis et ibi circa principium dicit q; iuramentum cum moderamẽto debet intelligi et non ad vnguẽ qđ est notabile. Sz quid de actu gesto me absente et tacẽte vel superuenit simplex scientia vel recepit instrumentũ an videatur cognoscere vide bar. in.l.duo enim.ff.rem ratam ha.et gl. in.l.pomponius.ff.de neg.ges. Sed p instrumentum cancellatũ pbatur debitũ fuisse solutũ et quid si fuerit domestica psona creditoris vide plene per bart.in.l.fullo.§.quitabulas.ff. de fur.gl.in.l.si nunq;.ff.de pactis et est nũc questio i facto et ad hoc vt pena apposita in ptractu vel alio quocũq; modo q; petens penã ex sua pte ds debite adimpleuisse. ex sua parte al's repellit: liquida eĩ ds eẽ causa

vt pena petat scdm bal.et barba. in vsibus feu. Qualiter dñs a pp:ieta te feudi priuet. Et vbi lex vl' ius pri uat aliquē ptrahēdi ptāte certe con tract? est null? etiā si partes psenti ant scdm glo.sing.in.l.admo.ff.de ri tu nup. Quero de qstione duo sunt ptendētes de aliqua re a notario fu it interrogat? pmittis vl' etiā a par te loco rñsionis restringit spatulas vel inclinauit caput seu collum nihil aliud dicendo qd dicendū certe po tius vr dubitatiuū q affirmatiuum scdm imo.τ iasonē in.l.stipulatio.nō diuidunt.§.qui preses in pn.vj. col. ff.de ver.ob.facit gl.vbi non voce.ff. de reg.iur.ideo loquatur pars. Est alia vtilis questio. sunt duo empto res emētes diuersis tpibus ab vno et eodez venditore primus intrauit possessionē id non fuit inuestitus se cund? emptor fuit inuestit? a dño di recto quis venit pferend? certe ista fuit decisa per sententiā q ille qui est inuestitus est pferēd? τ obtinuit de cisio.xlvj.et ego do vltra vnā gl.in.c. si quis.xvj.q.vij.duo sunt eni dñi et dñs direct? est pcipu? in oi mundo τ nota q: qui succubuit sedes aruer nie circuit de q mirati sunt plures s3 in rē iudicatā pmanet. Quid de sol uente nūcio solito creditori facta so lutione iuito debitore p tertiū an li beret ipse debitor τ possit hre actio nē contra debitorē principalē certe sic secundū bar.in.l.si stichū.§.si ab alio.ff.de noua.τ ibidē vide prohibi tionē debitoris qd operetur. Sed si nuncius creditoris recepta pecu nia aufugit an liberet debitor bar.τ iason post in.l.si pcuratori falso ter tia.q.in prin.ff.de condi.ob causam. Queramus de vna qstione sunt duo fratres cōes in bonis sunt dāni pas si in re cōi quilibet ipsoz vult facere causā suā τ diuersos pcessus an sint audiendi certe sic.l.si in re cōi.et ibi bar.ff.ō nopa.actō. Itē nota q si vni ptra tertiū plures actiones compe tūt etiā ex diuersis causis certe pos sunt vno τ eodē libello pponi.l.here des.§.de pluribus.ff.fa.her. Item nota. q in iudicijs vniuersalib? mo ta ptrouersia prohibet res alienari l.diuus.ff.de peti.here.τ.l.alienatio nes.ff.fa.her. Et decretū interposi tū ptra vnū nō piudicat absentib? habentib? ius in re .l. in nopalibus. ff.de nopa.actio. Quid plus duo fra tres vel duo socij vel duo dñi vnius fundi vēdiderūt cuidā tertio aliquē campū hoc pacto vt emptor sub pa cto recob:ij eis teneatur reuende re vsq ad certū tempus. Sed quid euenit q vnus ex venditoribus est saisit? pecunia vult recuperare me dietatē fundi sui emptor dicit q ab initio non emisset nisi totā pecuniā suā habiturus esset et particularis solutio est sibi nociua qd iuris bar. determinauit q ille nō vr reuēdere partem in fi.l.si quis aliam.ff. de so lu.et pro hoc est tex.in. l.quod autē. §.fiñ.et.l.seq.ff.de indiem adiectio.

p var ... bona q. qua puniat ... l. q ... ff ... in l. quas ... [marginal manuscript notes]

in causis connexis vel annexis

Versiculus capituli iudicum.

Itē nota φ in causis connexis plures licet sint diuersi fori coguntur apud eundem iudicem litigare tex. in.l.si inter plures.ff.de quibus rebus ad eundem iudi.eatur.& ita cōtra magistrum petrus clary. Et in annexis permissum trahit ad se prohibitum.l.duos qui.ff.de libera.lega.'dy.et bar.ibi. Item negocia dicuntur connexa quando sunt negocia idem debitum tangentia quorū vnum tendit ad obligationem alterius ad eiusdēs debiti liberationem bar.in.l.aurelius.§.cum qui.ff.de libe.lega. Itē dicuntur connexa quorum vnum vetat ad qualificationes alterius. l.fulcinius.§. quid sit latitare.ff.ex qui.cau.in possess. eatur.& l.diu?.ff.de re iudi. Item dicuntur connexa quando sunt ad vnum effectum tendentia glo.in. l.cum filius §.j.ff.de ver.obl.et.l.illud in fi.ff.ad l.aquil. Et finaliter dicuntur diuersa si vnum non inest alteri nullomodo alterum tangentia secundū bar. in.l.fulcinius.§.eus qui.ff.de libe.lega.vide nota.in.l. quidem.C.de except.et.l.etiam.ff.de mino. Sed vtrū principium alicuius rei dicatur esse pars ipsius rei vide Bart.in. l.fur manifestus.ff de fur.circa finem qđ nota. Item operarius edificij recedens nil potest petere nisi completa. Si vero cadat proportio operus et equalitas temporū rata temporis attenditur idem de famulo recedente ante tempus nam si tantum damnum patitor ex recessu quantus ex seruitio fiat compensatio secūdū bal.in.l.edē.C.locati.ħ.col. Item debetis aduertere iuuenes φ vbi imploratur officium iudicis extraordinarium ides iudex cognoscit de mutuis petitionibus & coram eo est locus reconuentioni. Nam vbi de modica causa tractatur coram ordinario aut. nisi breuiores vbi summarie proceditur ita similiter reus i simili causa summaria potest reconueniri secus forte si altiorem indaginē requireret secundum bar.nota.in.l. j.§.ad nutricia.ff.de varijs et extra ordi.cogni. Sed quia de officio dicimus scias φ illud officiū est triplex vel quadruplex nobile puta dando tutores prestando salarius interponendo decreta. officium mercennarium per se non stat sed deseruit actioni ideo ad saturitatem cupiēs scire de officio iudicis et que veniūt vadat ad Bart.in.l.j.ff.de iurisdi.om.iudicū. Postmodum habeatis doctrinam in istis contractibus de rebus tradendis vel non tradēdis φ vbi in cōtractibus bone fidei qs tenetur ad traditionē si habeat potestatem rei tradende officio iudicis compelletur ad precisam traditionem plene nota.instit.de contrahenda emptione.§.primo. Si autē non posset quia sit rem alienam tenetur ad interesse cum aduersario non posset cum bona fide rem accipere.argumētum.l.si seruus.§.

officium quadruplex nobile. mercenarium

Cautela in tradēdis vel alienis vel nō tradēdis

vernano ...

si.ff. de actio. empti. Sed vbi aliqs obligatur ad rem tradendā an suffi ciat et liberetur soluendo interesse: videretur φ non: quia nō recipit alternationē de interesse.ff. de verbo. obli.l. vbi autem.§.fi.et.ff. de cōtrahē.emp.l.si ita distrahatur. dicat φ in cōtractibus bonefidei emptor liberatur dando interesse. scdm glos. que non est alibi.in.§.actionū. insti. de actio. Secus in cōtractibus stricti iuris vbi debemus verbis inherere.scdm glo.magnā in.l. in hac.ff. de tuto. ista sunt verba Bal. in pn. c. de cōtrouer.inuesti.ij.col. Itē no. φ qui pmisit facere opus: certe magister vel operarius tenet facere p se si potest adhibitis suis seruitoribus. Sed si non sit operarius q: cepit a preffait: intelligitur cura et solicitudine et debet adhibere amicos. l. de pollicitationibus. et ibi Bar.ff. de pollicita. volo tractare aliqua super reuocatione sententie per iudicem prolate si possit reuocari: videretur φ nō.per.l.eos.ad fi.C. de modo multādi. vbi varietas est erubescenda. Et licet contrarietas sit turpis in doctore seu licētiato consulēte verūtamen speculatiua et estimatiua que est pars intellectus et exclusiua nō semper est eadē.prout Bal. suo cōcilio.cxcij.et post eū Iason in l.si ex toto.§.fi.ff. de lega.j.immo refert Bal.in.l.vnica.C. de cadu.tollē dis.ij.col.in pn. φ ipse deus ex hijs que statuerat in testamento veteri aliqua mutauit in nouo. ego do gl. singula.in.c.vides.in verbo opinio. xxiij.q.vj. ¶ Itē dauid reuocauit sententiā ratione successionis miphiboset.ij. Regū. et sic iure diuino de iure canonico habet in. c. cū cessante.extra de appella. etiam posito φ sit decisiua incidentis vel emergentis.in.c.non debet.de consan.et affini. De iure ciuili tradit i.l.qd iussit ff. de re iudi. ¶ Item iure decretorum tex.in.c.magne.xxij.q.iiij. ¶ Item iure aut. imperator seipm corrigit et mutat sentētiā.in aut. de nup.in princ. ¶ Itē iure.ff.nā papinianus iuriscōsultus cōciliū suū mutauit in l.fi.§.sed cum in scda.ad fi.C. de fur. intelligatis φ iudex ordinarius arbiter et delegat9 eorum sententiā reuocare pnt itelligatis vsq ad sentētiā et hoc si iudex hoc faciat ex officio. Si vero parte requirēte certe oportet φ fiat infra decem dnta.et pnt eandem sentētiam bis reuocare.secūdum cano.in.c.quo ad cōsultationem.de re iudi.et scdm Bar.in.d.l. quod iussit. Sed esset sciendū si mulieres possint esse iudices regulariter non: cū in multis sit deterior cōditio feminarū.l.in multis.ff. de statu homi.vbi glo.enumerat casus: sz p certo regine frācie et alie q̄ ex sanguine regali descendunt dicerē sem per posse eē delbora sub arbore palme iudicabat. Et etiā q: papa cōmisit regine purgationē infamie. tex. in.c.mcuiā.ij.q.v.glo.ordi.c.ij.de iu

Mulieres ... iudices

ct. firmat Abb.c.ij.de maio.et obe. Ité imperator in auté. vt iudi.fine quoquo suffra.§. hec auté oia. dicit ꝙ cum cōcilio vxoris sue illā cōstitutionē fecit. ¶ Itē sibilla sedens rome iudicauit.scdm glo.i.§.sedebūt. in aut.de iudicibus. Et super facto amorum Valeri⁹ lib.iiij. de amore cōiugali de vxore mithidratis tonsis capillis de ihana la pucelle cōtra anglicos et eius victoria dixi. Et des amasonnes et quo tēpore regnarūt in paruo hystoriali aliqua pauca legūtur. Ego dico aliqua super facto mulierū vxor bona facit bonū virū: et illa que fuit casta ab initio ꝓsumitur semper casta. scdm Bal.in.l.eū qui.C.de epis. et cle. plus dicit vxor socia diuini ꝛ humani iuris.C.rerū amota.l.j. ꝛ de crimine expila.here. et est pars corporis viri.c.admonere.xiij.q.ij. Mulieres eīm nupte coruscant radijs virorum ꝛ dignitate et priuilegio etiam post mortē virorum:et hoc si viuant honeste nec nubant gradu inferiori:quo casu amittere debent dignitatē. scdm Bar.ꝛ bal.i.l.femine.C.de secū.nup.facit.l. mulieres.C. de digni.li.xij.et tex.in l.que adulteriū.C.de adulte.et sunt alique mulieres que de facili labuntur sicut sciētia:immo maritelli quidam plus timent ꝙ timētur:q: nesciūt extrahere sarabulas sine vxoribus.scdm Cy.in.l.curatorem.C. de interdicto matri. Debēt etenī mulieres lauare pedes virorum comestiones ꝛ panutergia facere:ꝛ preparare ꝛ similia:et hoc nisi sit nobilis: scdm Ioh.and.in.c. litteras. de resti.spolia.et ibi Abbas et aliqui stulti ab initio in opere carnali sunt feruēti ab initio:et citi⁹ deficiūt. iuxta ca.nouatianus.et ibi glo.vij.q.j. ob quod notetis ꝙ tales ꝛ qui eas verberant riuales efficiūtur. scdm glo. in.c.horrēdus.xxxij.q.v.et vir ꝙtūcunqꝫ sit difformis vxor:certe vir tenetur eidē debitū prestare. per glo. in.c.si vxorē.xxxij.q.v.sed in facto cōscientie an quis plus peccet cū pulchra vel cum difformi:certe cum pulchra: ꝛ hoc ratiōe maioris libidinis et delectationis. scdm glo.in.c.si.in si.xxiij.q.vi.et tu mulier timens portare cornua videns virum seu sponsum virtuosum et robustum suscitabis parentes vt fiat cōuētio ꝙ si vitam pinguem seu ribaldisam faciat vir perdet mille vel cētum ꝛ valebit talis conuētio. per tex.nota.in.l.ex ca parte.§.j.ff.de ver.obli. Ratio est ex eo ꝙ executio matrimonij debet esse honesta. Et tenetur vxor vocare virū suū mōsieur:sicut sarra vocabat eius virū.put Gen.xvj.ꝛ impēdere honorē. Itē mulier videt osculū dare qui aliqd recipit. scdm Bal. in.l.si a sponso.in fi.C.de dona.ante nup. et est quoddā miraculū quādo mulier donat:vt ibidē. facit.l. si stipulata.ff.de dona.inter vi.et vxo.et qđ fuit datū rōne osculi perdit: sed si vir nixus fuerit venire ad carnalē

copulam rõne osculi q̄ spōsalia non trāseūt ad matrimoniū de presenti. scōm Bal.vbi.s. Et dādo osculum sunt iudicia coherētia cōsensui.secū dū glo.singu.in.c.pacē.dist.ij.ꝛ etiā ex nimio colloquio.scōm glo.in.c.di dici.s.q.vij.Sed nūquid sponsa potest recedi a sponso in septē casibus certe sic.secūdū glo.in.c.sic quippe. xxvij.q.ij.sed i quinq̄ casibus nō licet cōtrahere.scōm glo.in.c.hoc ip sum.in verbo.penitētib⁹.xxiij.q.iij. ¶ Item mulieres propter pulchritudinem facilius nubēt.nota.in.l.si voluntate.C.de dotis pro.et etiam econtra propter difformitatem diffi cilius nubūt.arg.c.quēadmodū.extra de iureiurā.et sponsa de futuro propter illā difformitatem superue nientem potest renunciari.ita paris de puteo tracta.scindicatu.c.q̄ plures.ij.col.ergo si tpe de presenti cū difformi contraxerit nō pōt re nunciari:immo dico sicut in ceteris debet esse vnus amor ex quo perea tur:vel est initiū generationis:et permittit de⁹ rectā arborē fieri. Itē iu uencule stare debēt in capillo ꝛ non in capite velato.scōm Bal.in.c.que fuit prima cau.benefi.admit.§.item qui dñm. Et tactus est magis turpe q̄ colloquiū pingue.scōm Bal. post Andre.de yser.quibus modis feu.admit.§.j.iiij.col.Sed ego prohibeo vtrunq̄ cū ea ratione moueātur spiritus et sanguis:honesti⁹ est tacere et plura cogitare nullaq̄ dicere.Fornicatio enim mulieris corpus viri maculat.scōm glo.in.c.dominus ad illud.xxxij.q.vij.et etiam honorem:sed potius suum ꝛ animā et caueat si velit. ¶ Itē mulier propter adulterium perdit dotem ꝛ dona propter nup.l.consensu.C.de repu.ita dico q̄ etiam bona parafernalia.glos.singu.in.c.plerūq̄.de donа.inter vi.et vxo. Quid de viduis hodiernis tēporibus si stuprū cōmiserint an perdāt: vt.s.dixi:certe sic. et ita consuluit Pau.de cast.concilio.cxxj.incipiē.reuocatur in dubiū allegat tex.cum glo.in.l.penul.ꝛ ibi Bar.ff.de adulte. Et ista debent timere mulieres ad minus si deū nō timent.Alexan.voluit peccatum sustinere.in.l.sororē.C.de his quibus vt indig.sed certe sicut vult gaudere priuilegio primi viri ꝛ in successionibus:quare non viuit caste et faciē do le cheualin est iniuria.Ioh.fab. institu.de iniur.§.iniuria. Sed quidam riuales coniferij gloriantur si mamillas tangant et suppleant vices:vel forte quia nimis alte ascēdunt vt conseruetur braguaria corā ista videmus in aperto:et etiā vt habeant officia tales viui sepeliantur. Ioh.and.recitat de domina milantia eius vxore semper dicere q̄ gloria est habere bonum nomen vt suo loco dixi vobis:sed paillardi vitupe rant virtuosas et honestas:et dant honorem mulieribus prestantibus cadentibusq̄ vt eas vindicent a tela.

Uersiculus capituli iudicum.

fatis est: veritas omnia vincit. Sed quid si nobilis nubat indigno: puta suo seruitori certe veniret exheredanda: et etiam illa que ex certa sciētia nubit suo affini vel cōsanguineo. refert Bal. in fi. l. si pater. C. de spōsa. Ratio enim est quia nuptie dicūtur contrahi de iure et de facto secūdum naturam et bonos mores. ff. de manu. vindic. l. si rogatus. §. matrimonium. facit tex. in l. si adulteriū cum incestu. in verbo. contumelie. ac sanguinis. ff. de adul. Sed quero si arre possint interuenire in cōtractu ipsius matrimonij. vide plene p cano in c. gemma. de spōsa. et optime per Bal. in l. mulier. C. de sponsa. et ibi loquitur de re mobili q̄ immobili et pena et arra idē sunt: et vt matrimonium fiat validū: et maneat in suo robore et contractus teneat potest peti. arg. c. pterea. extra de spō. precipue ratione iuramenti prestiti et sapienter faciūt qui in talibus cōcordantur amicabiliter cū matrimonium debeat esse liberum. Sed sciatis q facere pacem est officiū virile. scdm glo. et Bal. in vsibus feudoꝝ de hijs qui feu. dare pos. vij. coll. qd verum existētibus masculis: als secus. scdm Barba. ibi in additio. nā semper mulieres loquaces et fragiles existunt: immo nunq̄ ad finem: sed ad principia infinita tendunt: et cito deuiāt a vero. Veniamus adhuc ad magis vtilia est comes vel baro habens domicellas sub suo regimine multa bona possident: omnes q̄dem currunt sed vnus accipit: puta qui opulentam et paratā pecuniam promittit et dat tutoribus vel curatoribus et amicis prout prosoneta. Quid iuris potest ita fieri: certe sic secundum glo. singu. in c. honorantur. xxxij. q. ij. sed iudex nisi tingat manū in parapside facta exhibitione pupilli vel pupille sub custodia aliena debet illos tradi donec habeant nolle vel perfectum velle. per text. in c. siue. xxxij. questione. ij. si videt matrimonium esse dānosum pupillis: als sunt proditores et periuri: quod nota. Videte dñi iuuenes semper loquor iuuenibus scholaribus et practicantibus: ego dedi vobis glo. singu. in quibus casibus vxor potest remanere seorsum a viro: videlicet ex nimia seuitia viri ita vir expellit vxorem pro dote sibi nō soluta. scdm Ex. Bal. et doc. in l. generaliter. C. ad velle. et facit aut. de non aliena. secun. nuben. coll. j. cum sua glo. Et in dote lucrāda certe respicitur consuetudo viri et non patrie vxoris. scdm Bal. in c. de inuestitura. de re aliena facta. §. quis. Sed quid est mulier non reddita ratione tutele ad secunda vota contraxit: certe bona scdi viri obligant. autent. de nup. §. si autem tutelam. colla. iiij. per tex. quem Bal. multū exclamat i. l. pe. C. in q. cau. pig. tacte cōtrahi. Item vxor ligatur statu delinquētiū et puniunt. Bal. Ang.

ꝛ Jmol.cepola.concilio.xxv.alexan. concilio.c.xxxv.li.j.et si maritus te neatur soluere cōstā.matri.vide.l.q̄ uis solu.ma.ꝛ.l.mut⁹ de iure do.ꝛ.l.l. in seruo:u; in fi.ff.d pe.sed certe ma ritus tenetur vxo.alimentare q̄ est iusta cā alienationis dotis.l.fi.C.de fundo dota.ꝛ differt ē donec fuerit so lutū mr̄imoniū.l.j.ff.iu.sol.ꝛ.l.in le gē ad.l.acq̄.sed not.ꝙ si vir repellat vxorem suam sine causa forte quia vi dit eas cantare vel choꝛisare in caba na alicuius festi.et erat in manibus cuiusdam iuuenis ribaldi ꝛ de sero clausit portam domus sicut mare scallus quidam fecit certe debet om nem dotem rēstituere scdm̄ Bal.ibi dem. Jtem nota ꝙ viro locuplete mortuo relicta vxore paupe ꝛ inops quia forte cum pauca vel sine dote contraxerat certe etiam stantibus tribus liberis vel paucioribus vxor de iure habebit quartam partem do norum viri scdm̄ Bald.in dicto.§. quāuis. Sed quid econtra vxor do te vel parte soluta decessit vir mulier est in domo viri heredes volunt illā expellere realiter sed quod veniat ab agendo an bene dicant certe mulier vidua potest vti retentiōe scd; bal. in.l.pignoris.C.de pign.actio.,ꝛ ibi Alexan.ꝛ.l.si filio le premier in prin. ff.solu.matri. ¶ Jte; quero an va leat donatio facta de re dotali tacen te et presente muliere filie sue d hoc est text. singula.in.l.siue vxor et ibi Bar.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ idē si vir et vxor dent vel ex consequen ti consensu per.l.nec;in fine.C.de iu re do. ¶ Jtem est mater cupiens vt matrimonium effectum habeat ipa sola constante matrimonio absq; cō sensu viri vult donare filie vel filio in potestate constitutis an possit non scdm̄ glo.in.l.si constante.C.de do na.inter vi.et vxo.quam sequit̄ bal. ibi et in.l.filie cuius secunda col. C. familie hercis.tenet Jason in repet. l.frater a fratre in vltima questione ff.de ↄdi.indebiti.et rogo vt habeas semper menti ꝙ vbicunq; prohibe tur aliqua obligatio fieri mulieri sp intelligitur de omni obligatiōe.secū dum Bal.ꝛ docto.in.l.mutum.§.j. ff.de acqui.here.et arg.l.in fraudem §.fi.ff.de test.mil. Et magis peccat mulier non obediendo viro suo q̄ bonum faciens abstinendo.ca.quod deo.xxxiij.q.v.hinc est ꝙ vxor sine li centia viri nil ꝓmittere potest ꝑut ibi tex.nil vero de tua veste ꝛc. ꝛ an sit in potestate viri habetur in.§.j. xxxiij.q.j.de iure romano.solu; quo ad debitum carnis scdm̄ glo.singu la.et ordi.institu.de pa.potesta.et fi lia constante matrimonio est in po testate patris.ff.de iniurijs.l.prima in.§.idem ait et ibi bar. Sed est mu lier habens debita actiua q̄ pluri ma et nomina debitorum certe nūq̄ presumuntur in dotem data per .l. fi.C.de pa.conuen.ꝛ.l.fi.C.de repu. here. Et ad ea que perfectius sunt quis non venit cogendus sed poti⁹

persuadendus ⁊ est de consilio non
de precepto scd̃m glo.singu.in ca.q̃
sitit in princi.xxxiij.q.v.et vide ibi p̃
totã illã.q.subiectiõis mulierum.et
vbi est prohibitio contrahendi p̃ cõ
suetudinez patrie atuernie certe im
peditur non solum obligatio ciuilis
sed etiaz naturalis tex.in.l.si empti
§.j.ibi mores ciuitatis ⁊c.Vide ple
ne pro consuetudinario pro mino.⁊
mulieribus qui contrahere nõ pos
sunt sine consensu parentuz in.l.cũ
lex per bar.ff.de fideiuss. ¶ Certe sa
lomon dicit φ non est ira supra iraz
mulieris.et ad celuz oculos vertat
qui illam soluere conatur.. ¶ Sed et
gelosia que in iure vocatur specula
ria de hoc est test.cum glo.in.l.sed si
quid.§.proprietatis versicu.specula
ribus.ff.de vsu.⁊ in.l.quesitum spe
cularia.ff.de fundo instructo Illa de
siccat ossa mulierum. ¶ Sed de vti
li et quotidiana quero habemus ex
consuetudinario φ res immobiles
mulierum nec minoruz non debent
alienari absq̧ consensu vel vocatio
ne parentum propinquorum. Que
ro de quibus intelligatis ⁊ an suffi
ciat scientia vel contumacia illorum
ad primum dicatis φ seniores sunt
preferendi minoribus per text. in
l.si.ff.de fide instru.et per iason.in.l.
cũ quid.ff.si certum peta.nec intelli
gitur de remotis parentibus p̃ tex.
in.l.sugestioni.C.de ver.signifi.⁊ ibi
Ange.Saly.et Iason et tenet φ suf
ficit φ sint propinqui.ad scd̃m dica
tis φ sufficit scientia illorum q̃ no
luerunt comparere nec requiritur il
lorum consensus scd̃m Angel.in au
tentica de aliena.⁊ emphite.in.§.em
phiteosis.et alexan.in.l.ij.§.volun
taria.ff.solut.matri.Sed qd de fun
do dato estimato extimatiõe faciẽs
emptionem vel alias potuit vẽdere
pluri precio φ non vendidit an vir
teneatur ad interesse vide Bald.in
l.si inter virum.C.de iureiur.⁊ vtrũ
heredes viri possint retinere rẽ dan
do estimationem ibi vide. ¶ Itez
nota φ pro debito patris nõ põt fie
ri missio in dotem.filie a patre ꝓfe
ctam nondum ad patrem reuersam
tex.in.l.rez φ̃.C.de iure do. ¶ Nec
potest vxor vendere predium dotale
sine autoritate sui viri.l.si predium
C.de iure dotium nec valet consen
sus viri in alienatione dotis nisi pa
tre consentiente ipsius mulieris.ff.
solu.matri.l.ij.§.si voluntate et ibi
Barto.⁊ Bald.in.d.l.si predium.
¶ Sed quid si vir vel mulier dede
runt fideiuss.an valeat vide ibi p̃ bal.
¶ Itez nota φ si vxor tua auaricie
ducta pro sua bona gubernatiõe nõ
consumpsit φ vir domicellus vel bra
gardus consumpsisset ex quo vir nõ
est effectus pauperior cum apud eũ
omnes fructus fuissent consumptu
ri φ vir nec eius heredes potuerũt
illam pecuniã repetere ab vxore nec
vir eo viuente scd̃m glo.⁊ Bal.sing.
in.l.pro oneribus.C.de iure dotium
quod nota pro mulieribus contra

corum.viros dissipatores. ¶ Sed nunquid vxor, constante matrimonio potest dotem repetere certe sic si maritus vergat ad inopiã ⁊ aliis casibus per.l.si constante.ff.sol. matri.per doc.⁊ in.l.adhuc per balb.C. de iure dotium.⁊ nõ solum bona dotis immo etiam alia bona puta dona propter nup.⁊ bona parafernalia vt ibidem⁊ semper dos debet deseruire onerib⁹ matrimo. ¶ Sed si mulier sciebat ab initio vel parẽtes maritu3 esse parui regiminis imputetur eis qui cum illo contraxerunt vide ibidem per bald. ¶ Item nota ꝙ vbi vir vtitur his verbis assigno talem campum vxori mee pro dote sibi alienata ꝙ illud verbũ assigno importat trãslatione3 veri domini scdm Bald.in.d.l. vbi adhuc. vij.col.in fi. ¶ Et vtrum vir faciat fructus suos in bonis parafernalibus vl' aduẽtitiis sue vxoris.d.l.vbi adhuc per bal.⁊ vbi periculum ẽ in mora quia vir incipit consumere et dilapidare iudex potest sua3 ordinationes accelerari.l.ordo.C.de excep. rei iudi.⁊.l.edium.ff.de pecu.scdum Bal.in fine fina.l.vbi adhuc. ¶ Et ibidem dicit Bal.ꝙ non potest venire ad bono.pos.nisi discusso viro. ¶ Ite3 de quibus bonis teneatur pater dotare filiam vel iterum dotare si prima dos data perierit quod practici vocant le.rapel.vide Bald. in.l.si pater dotem.C.de iure do.ꝙ non in.ij.col. ¶ Itẽ vtrũ filia inuito pre possit se dotare de bonis maternis vide ibidẽ.iij.col.certe sic cu3 autoritate iudicis nec est in hoc dubium.l. profecticia. in principio.ff. de iure do..immo potest pater compelli arbitrio boni viri potest cogi ad consentiendum. Quid si mulier conuolet ad scda vota an perdat successionem filiorum. Et vtrum possit dare in secundo cõtractu omnia bona sua et priuare filios primi matrimonij vide.l.femine ⁊ ibi bal.C.de secũ.nup. Sed qd mulier incipit simpliciter, non facta mẽtione de aliqua dote an intelligatur bona sua in dotem dari certe sic si interuenit traditio al's nõ Bal.in.ca.an maritus succedat vxori in vsibus feudorum. Et in fine dr ⁊ infert qd q2 noia debitorum non tradunt nunꝙ presumit in dotem data per.l.fina.C.de pact. conuen.⁊.l.fi.C.de repu.heredi.ego nil dicerẽ in hoc opusculo de materia testiũ igit dr ꝙ testimoniũ ẽ manifestatio veritatis et probatio clara esse ds.ff.depositi.l.j.§.fi.qs argẽ tũ.ff.de vẽtre inspi.mittẽ.l.j.§.si ea ⁊.c.psentia extra de test. Sed nũqd testis q heri dixit nõ credo: põt hodie dicere credo⁊ ꝙ dixit heri nescio hodie põt dicere scio rõ ẽ bona, q2 possibili veritate inesse posita nulla necessario sequit falsitas scdm Bal. in.l.pbyteri.C.de episco.⁊cle.nisi locutũ fuerit cũ parte scdm bal.⁊ barba.in addi.de pace cõstã.§.penul.in vsib⁹ feu. Bart.in.l.q bona.§.si qs

ff.de dam.infec.Sz qd de teste q̄ tē-
pore iuramēti vel depositionis erat
infamis dic ꝙ inspicit tēpꝰ testimo
nij.ff.de carbo.edicto.l.iij.§.cause ꝛ
glo.in.l.j.C.de testa. ¶ Item queli
bet pars in eadem causa ꝑducit eos
dem testes an possit obijcere ꝛ dare
obiectus certe nō qꝛ est de paribus
suspicandū scd̄m .bald.c.de notulis
feud.§.idcirco pares. ¶ Item scia
tis ꝙ dicto vnius testis de cōsensu
partiū credit scd̄m iasonem in.l.fi.C
de fideicōmis.Et ita cōcludit specu.
titu.de teste.§.restat.fallentia.xxuij
si cōcordet in persona ꝛ dicto.immo
si fides vnius testis fuerit approba
ta.ab vtraq̄ parte nō cogitur nec te
netur iurare scd̄m Bar.singula. i.l.
lutius in fi.ff.de fideius.ꝛ Abb.in.c.
fraternitatis in fi.de cleri.non resi-
den.hinc est ꝙ consensus priuatorū
plus pōt in preiudicando ipsis pri-
uatis q̄ rescripta regis nec statuta
ciuitatis vel consuetudines scd̄m ia
sonem in.l. stipulationes non diui-
duntur.§.eadem autem.ff.de verb.
oblig.iij.col. ¶ Item scias ꝙ si inq̄
sita facta esset vniꝰ testis infamis exa
minatus in cā magistri tui infamie
facti vel est al's affinis dūtū alij ydo
nei qō dictū illiꝰ testis minꝰ ydonei
sustinet ꝑ dictū alteriꝰ testis ydonei
bal.ang.ꝛ moder.in.l.si qs ex argen
tarijs.§.j.per illū tex.ff.de edē.bal.
in.l.j.C.de test.consuluit roma.cōci-
lio.ccccxxx.ꝛ.lvj .iason plene in.d.l.
stipu.non diui.vj.col. ¶ Sed videa-
mus si fuerit aliquid commissum cō
scientie alicuius an ille possit substi
tuere alium certe non glo.singula.i
l.sicuti.ff.de arbi.ꝛ.l.in epistola.C.d
fideicom.ꝛ idem in executoribus te
stamentorum.l.nulli versi.conscien-
tie.C.de episco.ꝛ cleri.immo si execu
tor testamenti qui aliquo modo offi
cium suscepit vel acceptauit cogitur
illud implere.l.at si quis.§.credo ta
mē.ff.de relig.ꝛ sumpti fune. ¶ Et
vbi aliquid fit et queratur quid sit
conscientia ꝛ quid requiratur in ipa
dicitur in capitulo statutum.§. as-
sessorem de rescript.in.vj.ꝛ clemen.
prima de iure patrona.et per inno-
cen.in capitu.nouit de iudi. ¶ Sed
an magis artet conscientiam ius
naturale q̄ ius ciuile potest argui
ex dictis Innocen.in capitu.nullus
de regu.iur.ꝛ in capi. cura.et capit.
consulti de iure patrona.vbi plenis-
sime et dicit ꝙ conscientia non ob-
ligatur quando quis est tutus pre-
scriptione approbata a iure vt ple.
per Iohannem and.in capitu. pos-
sessor in mar.et capitulo fina.de pre
script. Item forum conscientie et
vere iusticie sunt idem scd̄m Bald.
circa principium.ca.que sint regalia
mihi vr̄ ꝙ dn̄s iason tz ꝙ sufficit ꝙ
cōscientia sit munita iure gentium
nescio si dicat in lege de pupillo.§.
qui opus nouum.ff.de noui oper.
nunciatio. Item error iudicis in
examinatione testiuz non nocet par
ti.c.per tuas de testi.et cōci. cxxiiij.

Item illud dicit esse euidens q per
coniecturas accipitur.l. imperator
& ibi Barto.ff.de vulga.& pupil.Et
vbicunq est difficile & q̄si impossibi
le probare veritatē q coniecture ha
bent loco pbatiōis scdm bar.in.l.il
la stipulatio.§.si calendas in fine.ff.
de verbo.obli.& consuluit ang.conci
lio.ccxviij.et rōe difficilis pbatiōis
sufficit presumptiua probatio. Item
no.iudex iuuenis q post cōclusionē
& renunciationē factā in processu vn
q videtur renunciasse pbationi fien
de p euidētiā factivocata pte dicēte
hoc est super loco ire & transportare
vt iudex melius sit certus q est ma
teria oculis subiecta nec videtur ex
clusa tista ē fortior et sanior pbatio
de toto mūdo scdm iaso.in summa.
C.ad.l.aquil.& sequitur Bald.in ru
brica.C.de pbatio.ij.col.immo pōt
venire contra iuramentum damni
passi nec vnq transit in rem iudica
tam quin possit retractari scdm in
nocentium in capitulo fraternitat
de frigi.et malefi.et bal.in.l.j.C.sen
ten.rescin. non posse hodie iason in
l.de periurio.ff.de in litem iur. & ho
die dn̄i volunt videre par figure nec
adhuc contentantur sicut thomas.
Item testis non solum est obijcien
dus nec suspectus si est meus inimi
cus sed etiam si est amic9 vel dome
sticus mei inimici bar.in.l.sciendū.
§.si accusatio.ff.de leg. Item inimi
ci faciliter et libenter mentiunt qua
re repelluntur si sit grauis secundū
bal.in aut.si dicatur.C.de testi. S5
vltra dicitur. q non solum est inimi
cus qui facit iniuriam sed qui cona
tur et libenter faceret si posset secū
dum gl.auream in.l.athletas.§.dat
remissionem.ff.de excu.tut.et tenet
bal.C.si quacunq pditus potesta.i
fine. Item dictum testis debet con
cludere sicut quelibet alia probatio
necessarie alias non probat tex. est i
l.nō hoc.C.vnde liberi. Item falsus
testis in causa criminali moriatur. l.
j.§.j.ff.de fal. Item si aliquis percus
sit aliquē vel iniuriauit ad fines vt
posset obijcere et diceret cum nō fo
re admittendum talis calumnia nō
prodest secundum bal.in aut.si dica
tur in vl.col.in prin.C.de testi.bart.
in.l.j.§.nam aliquis in fi.ff.de q̄stio.
Item testis potest deponere in scri
ptis manu propria & dare iudici vel
cōmissario nisi sit suspectus bar.i.l.
theopompus.vlti.col.ff.de dote pre
legata bal.contra etiam si iurauerit
in iudicio in.l.bonefidei.iij.col.C.de
rebus credi.et iureiur. Item potest
cogi testis deponere per iudicē ordi
nariū non per arbitriū doct.et albe.
de rosate.in.l.si quando.C.de testi.
Spe.tit.de offi.om.iudi.§.deseruit
quod verū pignoribus captis ad in
star nolentis satisdare institut.de sa
tisda.tuto.§.sciendū vel etiā mulcta
re testes pena pecuniaria.l.j.§.quid
ergo de ventre in posses. mittēdo se
cundū bald.& io.de prato in.l.quib9
diebus in prin.ff.de cōdi.et demon.

non tamen carcerari docto. in. d. l. si quãdo nisi illa multa nõ sufficeret ꝑpter iudicis inobediẽtiã ꝛ ne veri tas pereat. ¶ Item testes attinen tes vsq ad. vij. gradus testificare nõ coguntur scdm glo. ꝛ Ang. in. l. femi na. C. ad turpilia. ꝛ in. l. lege iulia. ff. de testi. ꝛ ibi glo. siue sit criminalis siue ciuilis nisi volentes deponant et debet scribi in actis ꝙ volentes scdm Bar. post cy: in auten. presby teros in. ij. nota. C. de epi. ꝛ cle. imo volentes repelluntur valet pa ter contra filium et econtra ꝛ mari tus contra vxorem ꝛ econtra ista ra tione relinquet homo patrem ꝛ ma trem ꝛc. libertus vel subditus ꝛc. de quo per bar. in. l. in legibus. ff. de te sti. sed quid scribitur in depositione testis dicit contenta in decimo arti culo fore et esse vera Barto. in. l. la beo pe. col. ff. d suppel. lega. dicit qd probat Bald. contra nisi sit exten sum dictum suum et ita seruatur ro me vt ipse refert in. l. fina. §. in refu tatoriis. C. de appella. ¶ Item te stes simul possunt deponere in sum marijs secus in alijs gl. vnica ꝛ pau. de castro. in. l. minime. ff. de leg. spe cu. titu. de test. §. nunc tractandum et nota. c. ij. de test. Item facta ꝛ scri pta depositiõe testis certe dz sibi re legi. l. sui dictũ scdm Bald. in. l. fi. C. plus vale. quod agitur de quo pauci curãt. ¶ Itẽ testis dz dponere su per toto facto alias nõ probat bal. in. l. cum antiquitas in ver. ij. quero C. de testi. ¶ Item testis qui inter fuit actui et non conclusioni actus non probat glo. singula. in. l. elegan ter in princi. versi. idem de condi. in debiti et glo. in verbo debeant ꝛ ibi docto. in. l. lucius. ff. de infamis facit c. cum dilecte de accusa. ¶ Item et commissarius recipiens testes ab sente parte reseruat posse obijcere contra testes scdm glo. in. l. laudabi le in verbo absentibus et ibi Bald. C. de aduo. diuer. iudicum: sed quid de alio deponente interrogato di cente et respondẽte nescio talis nõ probat baldus in lege prima et in. j. col. ad finem. C. de rebꝰ alie. non alie nã. nisi in mutuo. Testis examinatꝰ a iudice vel commissario in compe tenti non probat pauꝰ de castro suo cõsilio. j. lj. ij. incipiẽte in causa que vertitur inter reuerẽdissimum. col. iij. ¶ Item ꝙ testes supernumera rios discordes non viciãt sed vno cõ tradicente instrumentum nõ infrin git si alij numerarij cõcordent bart. in. l. cum tabule. ff. de secun. tabulis si vero testes contradicunt dicẽtes se interfuisse sed aliter fuisse actum ꝛ passatum reprobatur per duos vi de bal. plene in. l. in exercẽdis. C. de fide instru. Nota ꝛ tene mẽti ꝙ pro pter excessiuz odij presumitur quid fecisse aio iniuriandi scdm Bal. ele gãter ꝛ singula. in. l. lapilli. ff. de rez diuisi. accedo ad alia pauca videlicet ꝙ testator qui prius fecerat testamẽ tũ ꝛ me istituerat heredẽ postmodũ

quidam tertius parens vel affinis vel alius blandis verbis aliud testamentum cōdidit certe dicitur q̄ primus heres faciet rumpere secundū testamentum actione de dolo secundum ange.i.l.ciuili.decepta.C.si q̄s aliquem testa.prohi. et ibi iason dū tamen probetur dolus alias nō gl. et ibi Cy.in.l.quicquid.C.arbi.tu te.verūtamen viro et econtra permittitur persuadere verbis blādis vt ibi secus si immisceantur mine. secundum bar.in.l.fi.in fine.ff.si q̄s aliquem testa.prohibuerit. ¶ Itē scire habetis q̄ ex charitate et necessitate vel etiam ex naturali affectione mens testatoris coniecturatur per l.si seruus plurium.§.fi.ff. de leg. j. l.aurelius.§.titius.ff.de libera.leg. sed ponamus q̄ aliquis amicis vocatis vel parentibus dicit talia certe volo relinquere tali hereditatem vel seignoriam talem rc. illa verba dispositionem veram important p l.pamphilo.§.propositum de lega. iij.et hoc verum si fuerit in actu testandi secundū Bar.in.l.gerit. iiij. col.ff.de acqui.here.sed quid heres aliquis fuit institutus intrauit domum defuncti et vnam camisiā amore dei dedit dicti defuncti an dicatur fecisse factum heredis et hereditatem adiuisse Bal.in.l. cum te circa fi.tenet sing.q̄ sic.C.de donat.ante nup. ¶ Item habetis scire q̄ legatum factum persone multum dilecte testatori q̄ illa affectio facit vt ex testamento non solenni alia legata debeantur scdm gl.auream in .l. in testamento.ff.de fideicommiss. liber.q̄ glo .insequitur bal.si iure.C. de test.militis et iason in.l. non dubius.C.de testa.Item scias q̄ legato alimento illud debetur secundū etatem legatarij.l.si non fortem.§. libertus.ff.de cōdi.indebiti et.ff.de alimen.et ciba.legat.l.cum vnus in fine cum gl.sed vtrum ex prestatione triennali legatum alimentorum debeatur et an tertius possessor teneatur.sic arg.l.fi.C.de sacrosan.eccle.l. j.C.de fideicommiss.et decisio cccclxxvj. ¶ Item de alia queritur questio:testator alicui relinqt alimēta sed redditus bonorum non possunt sufficere vtrum heres teneatur de suo fornire legatario:certe non.tex.singu.in.l.qui bonis.ff.de cessio.bono. circa finem.facit.l. que filium.ff.vbi pupil.edu.debeat.et Ange.in.l. decēnius.§.insolidū.ff. de re iudi.et vlterius pensio fuit data vel legatū annuum de blado et vino vel dato vsufructu an heredes possunt cogere legatarios ad accipiendum vineā vel campum:certe sic.cordi habeas l.si quis argentū.versi.si vero.C. de dona.et ibi Bal.et Jason hodie in.l.nō amplius.§.cū bonorum.ff.de leg.j. et heres partis bonorum pōt soluere estimationē:vt ibidē.Et finaliter ppetuo tene cordi q̄ si testator substituēs invnū casum q̄ si testator iterrogatus fuisset substituisset perinde

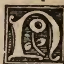
habetur ac si illũ substituisset. iuxta
glo. in. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. Ja
son. in. l. cũ ꝑponas. iiij. col. C. de te
sta. nota ꝙ verba male ordinata in
terdũ vitiãt. nota. in. l. ꝑ seruũ. ff. de
vsur. ⁊ habi. ꝑsertim in materia substi
tu. que vadit ad apices significatio
nũ verbor: qꝛ in verbis cõsistit effe
ctus substitutionis. vt patet ex no
ta. ꝑ Bar. in. l. j. ff. de vulga. ⁊ pupil.
et in. l. cũ ꝑponas. C. de here. insti. tñ
vt valeat dispositio qd omisit ligua
anim⁹ suppleat si de eo cõstare pos
sit. ff. de acq. pos. l. iij. §. neratius. c.
preterea. ⁊ per. c. intelligẽtia. de ver
bo. signi. doc. in. c. ad audiẽtiã. de de
cimis. ⁊ in materia restringibili ver
ba sunt improprianda vt valeat disposi
tio. nota. in. l. puto. ff. fami. her. ⁊ ro
go vt videas Bal. in. l. fi. C. de here.
insti. ⁊ verba debẽt itelligi scðm sub
iectã materiã. l. imperator. ff. de in diẽ
adiec. ⁊. c. preterea. le. ij. de sponsa. et
ibi Car. flo. facit. c. ex litteris. de cõ
sti. c. vxore. de ꝑuile. c. si papa. de re
scrip. in. vj. ⁊ ibi cauetur qd verbum
vniuersale scðm subiectã materiã ve
rificatur sed ex effuso sermone faci
lius quis incidit in periculũ. l. fi. C. de
dotis pro. ¶ Itẽ sis cautus naꝫ si
testator dicat faciat de bonis put si
bi videbit̃ semp itelligit̃ rõnabiliter
gl. i. c. vt debit⁹ de ap. in ꝟbo rõnabi
li. itẽ si dicat put videbit̃ sibi expe
dire qꝛ semp intelligit̃ cessante calũ
nia. c. ij. de iura calum. li. vj. Itẽ idẽ si
dixerit si sibi visum fuerit glos. i ver
bo visum fuerit in. ca. ij. de corpo. vi
cia. sed quid de prohibitione inuen
tarij certe videt̃ ꝙ possit testator p
hibere. l. fi. §. illo. C. arbi. tu. et etiam
redditionem rationum. l. aurelie. §.
gayus. ff. de libe. lega. sed glo. est ap
probata in contrarium in. l. cuꝫ tale
§. j. ff. de condi. ⁊ demonstra. Et num
ꝙ presumit̃ testator remisisse calũ
niosam administrationem text. in. l.
cõfirmando. §. fi. de confir. tuto. vel
curato. Sed quibus modis cogno
scitur testatorẽ voluisse priuare ma
trẽ a successiõe dic ꝙ duplici mõ. pri
mo ex ꝟbis platis extra testamẽtũ
puta si dixisset si filius meus mori
retur nollem matrem eius habere
obolum in bonis meis vel quid si
mile ar. l. quotiens. §. j. ff. de here. in
sti. et quod ibi nota. secundo si relin
quit matri aliquid volẽs esse ꝯtẽtã
de illo et ꝙ plus petere ⁊c. ar. l. pau
lo calimacho. §. j. ff. de leg. iij. ¶ Itẽ
debet cõsiderari mẽs testatoris qui
equali gradu presumit̃ dilexisse ar.
l. isti quidem. ff. quod metus causa ⁊
l. cum furiosus in princip. C. de cura.
furio. ⁊ vbi maior charitas ⁊ affectio
presumit̃ in autẽ. defuncto. C. ad ter
tu. ⁊ in. l. quod scitis. C. de bonis ꝙ li
be. ¶ Item nota ꝙ ipsa volũtas te
statoris debet extẽdi vt poti⁹ valeat
ꝙ pereat. l. si miles qui. ff. de milita.
testa. facit. l. ꝙdiu institut⁹. ff. de acq
rẽ. here. ¶ Itẽ testator põt prohi
bere ius accrescẽdi in sua voluntate
casus est in. l. dñs. §. j. ff. de vsufructu

scdm vnā lec. ¶ Item contingit q plures heredes instituunt vel substi tuti substituunt quero qualiter suc cedere debeāt re piūcti ista est mate ria legis re coniuncti.ff.de legat.iii. sed vna determinatio respiciēs plu ra determinabilia debet ea determi nare equaliter.l.iā hoc iure.ff.de vul ga.z.l.q̄uis.C.de ipube.z alijs sub sti.z ad hoc alle. ¶ Itē testator ha bens filios ex trib9 vel duab9 vxori bus eos substituit recipro ce q̄ro an vno mortuo veniāt oēs sic.l.cohere di.§.qui patres.ff.de vulga. z.l.fi.ff. ad trebel. ¶ Item nota q maximā enim partem conferunt pietas cari tas z affectio ad limitādas et inter pretādas defunctorum voluntates c.si pater de testa.z.l.precibus.C.de impube.z alijs substi. ¶ Item an i donationibus causa mortis et in le gatis possit etiā substitui certe sic l.heredibus.ff.de leg.ij.et forma po nitur in.l.seya in fi. ff. de dote prele ga.s.q fideicommissarie. Item fili9 institut9 excludit substitutum.l. cuz acutissimi.C.de fideicom.et.l. gene raliter.§.cum autem.C. de instit. et substi.sub cōdi.factis. Quid ecōtra an pater istitut9 excludat substitutū glo.et doct.in.l.cum non solū in pn. C.de bonisq liberis et.l.si pr. ff. de here.institue. ¶ Item institut9 de cedēs infra temp9 deliberandi trās mittit illud ius ad suum heredez.l. cū proponas.C.de here.isti. ¶ Itē quo ad legata nota q legatari9 vsu fructu omniū bonorū non debet ac cipe propria auctoritate sed auctori tate iudicis vl' heredis. ff.de alimē. et ciba.lega.l.iij.vide.l.fundi.treba tiani.ff.de vsufru.lega. sed vbi quis est legatarius simplex et non vsufru ctuari9 tunc habet necesse petere et percipere de manu heredis. l. si pa trimonij.ff.de vsufr.lega.et.l.si quis eo.ti. sed quid si sint fructus ascen dentes q̄ sint necessarij certe debēt reseruari liberis si sint alias dispo nit de residuo p libito scdm glo. ap probataz in autē.hoc locum. C.si se cū.nup. ¶ Item an legando lectuz veniant cortine coti.sic.l. libertorū. §.fi.et ibi gl.de le.iij. Et legatum ali mentorz est legatum pie cause scdm nota.in.l.patrem.C.de nup. et lega tum ad pium vsum potest in alium commutari.l.finali de ope.publi. et l.legatum.ff.de vsufructus lega.sed de alia .q. testator legauit omnia lo calia vxori sue facto legato illa sibi augmentauit an illa augmētatio vi deatur esse vxori etiam legata certe non.sed que tempore testamenti le gauit text.in.l.vxori sue.§. vxori sue de lega.iij. idem in legato facto suo debitori. Sed qui mutat boues in vaccas illa mutatio non nocet lega tario.l.qui duos mulos.ff.de leg.iij sed si vno et eodem die reperiuntur duo testamenta certe legata que mi nus fuerunt relicta debentur.l. sem pronius proculo de lega.ij. ¶ Itez testator habens vxorem pregnantē

relinquit mille si esset filia quid eue nit q̄ fecit duas quero an q̄libet de beat habere mille certe sic. l. t, ui filia bus. §. si quis ita. ff. de leg. j. Sed q̄d testator habēs plures filias retinu it duo mille pro illis maritandis nō restat nisi vna est sciendum an illa re manente debeat illa habere ab here de et sibi accrescat sic. l. qui quartā §. fi. ff. de lega. j. ¶ Item nota. de le gatis factis p̄ p̄sbyteros filijs spu rijs rogantes fratres vel tertios vt dent illis post mortem nam tale re lictum nihil valet. l. i tacitis. ff. de le ga. j. et. l. turpia. co. titu. nisi fiat sine fraude. l. si fidei mee. ff. de leg. iij. sed est quidā testator qui dedit et lega uit domum viuente testatore est illa dom⁹ dirupta vel casmate perit te stator illa3 refecit et reedificauit an debeat domus sic edificata certe dic q̄ aut in totum fuit destructa et nō debetur legatario aut in parte tunc debetur. l. si ita legatum sit. §. si do mus. ff. de legatis primo. Iudex lay cus est iudex competens et exequit̄ relicta ad pias causas. l. solent. ff. de alimen. et cybarijs lega. fallit lex he reditas. §. primo de petitio. heredi. et. l. liberto. §. largius. ff. de annuis legatis. Item heres tenetur legata rio si legatu3 perit ex mora heredis l. cum res. §. fi. et. l. huiusmodi. §. si cui homo. ff. de legatis primo. et di citur esse in mora cum potuit dare et non dedit secus si iuste impeditus quia non potuit inuenire emptore3 vt emeret vel alias non habebat pe cuniā ita patā: tūc eēt tēperād⁹ ri gor arbitrio iudicis. l. si dom⁹. §. in pecunia et. §. seq̄nti. ff. de legatis pri mo. Item legatum factum filie pro ea maritanda et post mortua anteq̄ contraheret an mater excludatur a dicto legato et accrescat heredi cer te sic per. l. si cui legetur in principio ff. de legatis primo finaliter testator habēs tres filios relinquit vni quā dam domum casu quo ipse promo ueretur ad sacros ordines iste deli berat promoueri et hoc pendente et pensas multas fecit in reedificatio ne domus post penitet et conuolat ad nuptias heres vult repetere do mum propter defectum conditiōis vel forte est extraneus legatarius q̄ ritur an teneatur expensas refunde re certe nō. l. sumptus. ff. de legatis primo. Sed quid testator etiam le gauit domum et omnia que sunt in ea quero an veniant merces mercā tie certe non glos. magistra. in. l. pre dia. §. liberto. ff. de fundo instructo. et. l. generaliter. §. primo. ff. de vsufr. lega. Item executor testamenti qui aliquomodo acceptauit officium vl' suscepit cogitur illud adimplere. l. at si quis. §. credo tamen. ff. de reli gio. et sumpt. fu. Sed notetis q̄ in his que perfectius fiunt quis certe non venit cogendus sed potius per suadendus et facit ad multa: et est de concilio non de p̄cepto secundu3 glosam in capitulo qui fitit in prin.

xxxii. questione quinta quod nota. Itē ad alia satis succicte itēdā ex eo q tēpus non patitur pro nunc sed deo iuuante spero alibi q̄vtilia sunt tractare in materia seruitutum. cepola fecit tractatum singulare et video paucos processus ichoatos q̄ statur expertis et sunt consuetudines locales in villis et ciuitatibus. Sed sciatis q omnes fetores vbi malus odor generatur vicino puta porcorum quis habet ius prohibēdi tex. in. l. ediles in fine. ff. de via publica et est textus cum glos. in. l. ij. §. idem ait si odore. ff. ne quid in loco publico nec cacatorium in pariete communi quia efficitur humidior. l. fistulam. ff. de ser. vrb. predio. Item columbos capere de alieno etiam in suo fundo non licet cum laqueis vel claudere ostium domus vel fenestras immo committunt furtū tex. est notan. i. l. pomponius. §. primo et ibi flori. ff. familie herciscunde. Sed illas relaxando potest penitere nec illo modo tenetur secundum nota. per Bartol. in. l. ca mente. ff. de fur. quod habet verum sine laqueo alias tenetur nec habet locum penitentia argumentum. l. quicunq in fine de ser. fugiti. Et est in processu guillermus vidaleti coram me ad instantiam procuratoris satis est considerato opusculo. Quinimmo de cibarijs delicatis et sumptuosis a mensa doct. cum sit communis iocose et viriliter accepi pro hibita q ignaribus et dormientibus sed qui nodos legum et enigmata soluat alius q̄ me perquiratis que dixi post alios hoc opusculum meis inimicis loco recompensans rumorum eis relinquo viui emēdēt et defuncti in pace requiescant.

Capitulum sententie excommunicatiōis a qua Rex frācie est exemptus multis rationibus. et quomodo domus francie sancta vocari potest fide et opere.

Non formidari debent Reges frācie locum regiminis tenere. Cum inflāmati existant flant desiderio fidei. Cum non repente officia christianorum exercuerunt tex. in capitulo ad nos peruenisse distinc. lix. Quinimmo iustum est vt illi consequantur stipendium qui tempore eorum commodare reperiuntur obsequium: tex. i capitulo charitatem in fine. xij. q. ij. Et est sciendum et notādum q ecclesia ad antidota tenetur tex. in capitulo ecclesiasticis vtilitatibus et ibi glosa duodecima questione secunda facit extra de testi. capitulo cum in officiis. Et ideo flumen caritatis regus francie et vis ipsius protinus excōi

ecclesia tenetur ad antidota

cationẽ extinguit. Nã dilectio regũ erga ecclesiã fortis ẽvt mors. Necesse de diuis cogitasse pastor: q̃p iniuria sibi illata anathematisat. Sʒ hẽre i se frenã ptin⁹ ɔuersationẽ qđ sacrũ regulis phibet tex. i. c. iter q̃relas. xxiij. q. iiij. Et tʒ gl. ibidẽ ꝙ dicens excõicationẽ iiustã venit audiend⁹. Nec dʒ ipe pastor ĩ vindicta seu ira ḋlectari vt malo aliẽo aiʒ suũ nutriat p tex. i. c. de occidẽdis. xxiij. q. j. itẽ oĩs sermo dʒ eẽ vacu⁹ ab oĩ ptur batõe animi. Nec dʒ eẽ facilis ad vi dictã capitulo si quid vero distictio ne. lxxxvj. Nam ⁊ christus sciẽs iudam furem a sua nec suorũ disci pulorum societate non eiecit text⁹ in capitulo nihil secunda questione prima igitur si christus ver⁹ pater familias fuerit largus dispensator vt papa nõ debet esse tenax per tex tum in capitulo allegãt. xxvj. q. vij. Et cũ rex francie a fortiori rõne ca reat illis vicijs ergo excõicari non põt nec dʒ peti rõ villicationis nec exigi q̃ solit⁹ est i eos seuire q̃volun tati pape repugnant. Juxta nota. per bar. i. l. de pupillo. §. si quis ip si ptori. ff. de no. o. nũ. ⁊ est cã iustissi ma excusatio nõ ɔparẽtis ad locuʒ nõ tutũ. §. pisana cle. pastoralis ꝺ re iudi. ⁊ c. ex pte de ap. vide i fine mei consilij. Et pastor q̃ praue itellexit praue r̃ndet ⁊ iudicabit tex. i. c. eorũ iũcta glo. xj. q. iij. Et pastor temere excõicãs punit ⁊ facit litẽ suã p tex. in. c. illud ⁊ in. c. temerariũ. xj. q. iij.

Et ẽ notãdũ ꝙ excõicatio plata illicita nõ ledit notatũ. Sʒ excõicatẽ ɔdẽnat seu pnũciatẽ tex. i. c. si ha bes i fi. xxiiij. q. iij. Et ḋt gl. i. c. pro phetauit. j. q. j. ꝙ mali hñt oĩa dona spũs sctĩ pter charitatẽ. Que q̃deʒ charitas dʒ eẽ pcipua pastori. Naʒ sctã dei eccl'a gladiũ nõ hʒ nisi spũa lem: qui nõ occidit. sʒ viuificat tex. i c. si hec i fi. xxiij. q. ij. Et vbi sũt bõi viri ibi ẽ eccl'ia scḋʒ gl. i. c. ꝗuis. di. lxx. Cõcludit igit ꝙ vbi excõicatio ẽ iiusta seu nulla. ñ idiget absolutõe nec ẽ timẽda cũ nl'la sit obligatio: q̃. liberatio nl'la. Et ꝙ nl'lũ ẽ rũpi nõ pt tex. i. c. nõ dʒ. xj. q. iij. gl. i v̄bo re tractãdã i. c. pmates. ij. q. j. ⁊. c. ñ so lũ. xj. q. iiij. Fidelitas ei tãti regis i turbaꝝ capite vocẽ dat. foriſq; pdi cat. Nec p̃sumit tal' eccl'e fili⁹ vnq̃ demereri: sʒ sp mereri: ⁊ i bonã ptẽ i his q̃ ptinẽt ad nobilitatẽ p gl. fi. i c. illḋ. di. xl. imo ppt p̃sonã a iur cõi recedit tex. i. c. miramur. di. lxj. imo tãta ẽ offẽsa quãt⁹ ẽ ille q̃ offedit. v. ethi. Nec p̃sumit mr nisi diligat fi liũ text. i. c. ad romanã lo. ij. ij. q. vj. Quinimo custodia r̃arũ eccl'ie pti net ⁊ spectat ipi regi frãcie taq; ãti qori filio eccl'ie xpianissimo text. ẽ i l. cũ pr in. §. pater pl'ib⁹. ff. de leg. ij. Et his gradus antecedit quem labor prolitior ⁊ stipendia fecerunt anteire. capi. miramur. lxj. et impe rium prius fuit francorũ. capitulo ego ludouicus in glo. alleg. Igitur ecclesia semp de Rege frãcie debet

excomunicatio iniusta

eccl'a h[abe]t gla[dium] spirituale

rex francie ... ecclesie

Rex francie an excommunicari possit

1 stephanus papa a lobardis ejectus

cōsidere. Et quod istud sit verū aro mata non redolēt nisi incendantur: nec vnguēta nisi cōmota: igit̄ de do mo sancta frācie q̄ fide ꝛ opere voca ri pōt: que plegi recitabo breui ser mone: vnū precipuū deus in regno francie recte colitur ꝛ timetur. ꝛ ita attestat̄ Host. in sua summa. Quid plus nunquid colūba celitus ampo lam cū chrismate de quo oēs reges frācie vngunt̄ i signū victorie ꝛ ppe tue dotis primo regi clodouco chri stiano eidē diuinit⁹ attulit: certe sic cōtra inimicos: put in flor ib⁹ sctōꝝ et in legēda sancti remigij legit̄. Et p ost regnū creuit in immensum cui anastasius imperator corōnā aureā capiti instructam cum tunica et bal theo ex cōstātinopoli in galliā trās sumpsit: vt tradit̄ lib. x. cronicaruꝫ in libro supplemēti. ⁋ Quid plus de sancta hostia tpe philippi quarti de illo tradito: e iudeo qui eandē cū gladio seu ganiucto lapidabat pari sius sunt āni ducēti. Et adbuc inte gra ꝛ imaculata: ꝛ ego eā vidi: ꝛ fuit destructa secta iudeoꝝ: destruantur igit̄ ꝛ marrani si sunt in frācia: quia secta illoꝝ pessima. ⁋ Quid plꝰ nō ne omni die claret miraculis ipe rex deo iuuāte ab infirmitate incurabi li vulgariter vocata des escroelles immeditate ab ipso tacti sanantur. ⁋ Quid plus tanta regnat clemē tia in tali domo ꝙ oībus regibus ꝛ principibus opem et fauorē cōtulit et veritas in pectore regū et princi pum iacet. et attestetur ipse ponti fex romanus iulius. Veritas om̄ia vincit. Et si veritatem dico: quare nō creditis mihi. sunt verba christi. ⁋ Quid plus romanos pontifices a sancta sede extracti etiā iura eorū dem reintegrauerūt. Reintegrāt et adiuuant. Et nūquid papa stepha nus post zachariā elect⁹ a cathedra petri per lōbardos crudeliter fuit extractus: parisius accedens. Et p regē pipinum honorabiliter remis sus: reddēs eos tributarios eccl'ie. ⁋ Qua de re ipsi reges frācie pipi no posterisq̄ suis oēm b̄ndictionē dedit: excōicauitq̄ oēs q̄ contra re gē bellū inducerēt: cessit ecclesie bo loniā. ⁋ Quid plus sanct⁹ karolus magnus ipsius Papini filii papā Leonē desolatum in sancta sede re staurauit: iniurias ecclesie virtuose vlciscendo: quātas ecclesiarum fun dationes fundauerit: in grandi nu mero ꝛ q̄ sunt opa catholica q̄ pere git: et⁹ cronica attestat̄ vnū de mira bilibus sol trib⁹ diebus in vno loco permāsit vt infideles ab eo vincerē tur. Philippus primus vēdidit ci uitatē de Metꝫ ipsis ciuibus ad fi nes conquerēdi hierusalē cōtra infi deles: ꝛ eandē acquisiuit. Ludouic⁹ quint⁹ iuuamē maximū ecclesie de dit. Innocentio regnāte ab eodē ꝛ omnimodā accepit b̄ndictionē. Lu douicus sextus nō solus s꞉ cū fami lia protinus frācie regno relicto: vl tra mare contra soldanū accessit: vn

columba celitus oleum portauit q[uo] reges franc[ie] unguntur.

hostia sancta a iudeo violata

reges francie sanant infirmitates dictas les escroelles.

varia pericula et dānosa tunc puene rūt in regno: hec oīa p fide et ecclīa. Ludouic9 septim9 hereticos existē tes in Auignione: vbi albigenenses contra fidē errorē tenētes eosdē ad fidē reduxit cōuocato cōcilio in mō te pessulano: vbi vidi doctorem itali cū de sctō angelo vocatū: qui multo tiēs tex. et glo. dicebat cordetenus. multū subtilis erat: et me audiēte le gēdo. L. gallus. ff. de lib. et posthu. vo cauit Bart. sctm̄: de quo scholares gauisi fuerūt. ¶ Ille doctor de san cto angelo bis i ebdomada in pane et aqua ieiunabat: scio q: vicinus et scholaris ei9 erā tūc tpīs: requiescat aīa cū sanctis cū ceteris. Sanct9 lu douicus bis vltra mare fuit: et pma rio dāna grandissima infidelib9 de dit. Secundario p fide regnū in pe cunijs desolatū relinqt: sz vnū preci puū vna cū karolo magno sancto re gnū francie restaurauit. Nā oē fere thesaurū instrumētoꝝ passiōis xpī: apud franciā apportarūt tanq̄ chri stianissimi. Ludouic9 vndecimus vi uus et mortuus flexis genib9 disco operto capite ante ymaginem virgi nis mrīs dei stare voluit ymagines et ecclesias ipsius gloriose decoran do Anicij vnde sum oriūdus et de cle ry gradia miracula eidem ostēdēdo in victoria et cibo assumēdo karolus octauus validus et triūphator: obe diētiā et humilitatē sedi apostolice attribuit: de hoc attestef viui. Nec nō de dieta sctā de fournoue neapo li redeundo victoriā belli habuit: qr fortitudo de celo. j. Machā. Et au xiliū de celo empyreo habuit et libe ratus est lōbardos dissipando. Lu douicus vltim9 duodecimus victo riosissim9 atq̄ triūphator i suis affa rijs secretissim9 erga populū clemē tissim9 victoria floret flores fructus parturiūt validissimos p ecclīa idu ctus est vestimētis vltionis coopt9 est pallio celi: et ide defensus os in fantiū eīdē laudāt: deniq̄ depcant: valeāt reges inimicos lōge eius supe rare. Quid igitur certe pōt cōcludi vbi maior pena ibi maior corona q̄ ipsis regib9 ptinet et spectat. gl. i. c. baptism9. de cōse. dist. iiij. Et ista de cā reges frācie rōne puilegij excōica ri nō pñt: al's labor esset sine fructu nec milites seu armigeri nec capita nei. Cum ipsi nō peccēt obediēdo. Et in dubio semp obedire tenētur. tex. in. d. c. qd culpaf. in verbo. iniq tas. xxiij. q. v. caueat q̄ pcipit. si qd iniustū sit: et prout dixi vobis verba legis sunt sufferēda q̄uis dura: ita et verba regis qui q̄dē est lex anima ta in terris q̄uis durissima. L. pspe xit. ff. qui et a qui. manu. ¶ Itē pos set q̄ri an plati excōicati ordines cō ferāt: vel si heretici et depositi confe crēt. de hoc est glo. i. c. j. ix. q. j. quod glo. nō cōsentit in deposito. ¶ Itē nūquid excōicatio pōt esse ppetua: sic in duob9 casib9 pmo quousq̄ pe nitet. Scdo vsq̄ ad tertiā gñatio nē: itē qd dicaf esse ppetuū. est glo.

Excommunicatio an sit perpetua.

Cuius patrie author

in verbo.perpetua.i.c. ea em.x.q.ij. ¶ Item excõmunicatus potest ite rum excõmunicari. glo.in.c.si.iij.q. iiij. et p Bal.in.l.nihil.C.de manu. vindic. ¶ Item potest fieri in gene re.scdm glo.i.c.si is.xj.q.iij.et extra de offi.ord.c.si sacerdos. Nec refert an quis solis indiciis an proprio no mine nũcupetur seu excõmunicetur dũ tamẽ cõstet de persona.glo.in.c. sacre.xxiij.q.ij.facit.l.si in noie.C. de testa.z.l.si nominatim.ff.de con di.z demon. ¶ Item stans in excõ municatione per annũ z vltra debet priuari officio suo.c.rursus.xj.q.iij. et per glo.i.c.de eta.z quali. ¶ Itẽ si omnes cause exprimantur sufficit vna absolutio in vna littera.p doct. in.c.cum causa.de sentẽ.excõ. Et di cit glo.in.c. de cõmunione. xxiiij.q. ij. quod si constet per indicia aliquẽ velle conuerti: orãdum est pro eo in ecclesia: z absoluendus post mortẽ. ¶ Item an quis possit seipm excõ municare vel parẽ sibi.glo. est i.c.si. xj.q.iiij. ¶ Itẽ an excõicatio cano nis liget occulta.glo.i ver.dãtes.in cle.j.de celeb.mis. ¶ Itẽ qd de ex cõmunicato vel suspẽso quo ad fru ctus.vide.c.puenit.de appel. z glo. si.in.c.clericus.dist.xcj. Reliqua vide sup excõ.supra i.c.de extra ord.cog. ¶ Item nota quodcũqz ligaueris quomodo intelligit.vide glo.in ver bo.et in celis.in summa.xxiij.q.ij.z in.c. sane.ea.q. habet si de re occul ta debeat fieri excommunicatio. Et de mucro epi scopi vide.xj.q.iij.c.epi scopi.et.c.nemo episcopo rũ. ¶ Itẽ an in necessitate sit licitum accipere baptismũ vel corpus christi ab here tico.videte glo.in.c.cepit. in verbo. perciperet.c.cepit.xxiij.q.j. ¶ Itẽ an demones possint scire futura: et in quibus rationib9. de hoc est glo. in.c.sciendũ.xxvj.q.iiij. Sed dyabo lus ignorans est q2 didiscit per tem porum incremẽta: et vtrum dicatur princeps mundi.glo.est in.c.pudor. xxxj.q.ij. ¶ Et sciatis domini iu uenes q admonitio debet precede re vindictã.s.excommunicationem. Sed in quibus casib9. videte bonã glo.in.c.indigne.super verbo admo nitio.xij.q.ij. Nec fuit cõteptus ex parte regis: q2 papa opposuit sem per nubem ne transiret oratio: vt di xi: et nunq voluit arbitros eligere cadat a iure suo: vt allegatũ extitit. ¶ Sed posset queri an pro enormi delicto domini tota familia sit vitã da.tex.est in.c.si habes.in si. xxiij. q.iij.et de hoc est glo.nota.in.c.quo niam multos.xj.q.iij. Et ibidem di citur si familia veniat excõmunican da. ¶ Item vtrum vir teneatur pe tere debitum vxori existens in excõ municatione. ¶ Item si filius ex cõmunicatus existat si pater tenea tur eidem cõmunicare.de hoc in di cta glo.c.multos. Item an elemosy na sit dãda excommunicato.no.per glo.in.c.non omnis.v.q.v. Deinde sciatis q socius excõmunicatus to

Quia pastoralis sive iusta sive iniusta timenda.

leratur in societate. scdm glo. in. c. quisquis. dist. xlj. nec est credendum quem esse absolutum nisi doceat de litteris absolutionis. c. didisci. j. q. vij. glo. i. c. miramur. xxiij. q. j. extra de offi. ord. ex parte. Et posito q re gulariter absolutio differri non debeat. c. si qua fronte. extra de appel la. veruntamen in aliquibus casibus differtur. glo. in. c. qui iubente. xj. q. iij. Et audientia denegatur in quinque aut sex casibus. per glo. in. c. in nomine domini. dist. xxiij. Item et super eo q dicitur q sententia pastoris iusta sive iniusta timēda est. per c. sententia. xj. q. iij. fallit in casibus positis in glo. nec trahit secum executionem etiā si ratione ire vel vindicte. per tex. in. c. cui est illata sentē tia. xj. q. iij. facit. l. si vindicari. C. de penis. et tex. in. c. ira enim. xj. q. iij. Item nec pro iniuria pastori illata. Item nec ex indignatione. Itē vel vt manuteneatur ipse pastor nō valet excommunicatio. glo. nota. in. c. qui emendat. in verbo. corripit. dist. xlv. Item si quis mortuus fuerit in ebrietate an sit orandum pro eo: cerne non. glo. in. c. pro obeūtibus. xiij. q. ij. Sed quibus modis dicatur eē ebrietas: et quando dicatur esse peccatum mortale. est glo. in. c. vnū orarium. in verbo. ebrietas. distin. xxv. Item quos fines seu effectus vinū habet. est tex. in. c. sexto die. distinc. xxxv. Item nec promissio ebrij valet nec tenet. cap. sane. xv. q. ij. glo. in. c. vnusquisque: super verbo: q ebrius. xxij. q. ij. Sed ne in fastidiū transeat oratio: et ne dissona reb9 pagina fit meis fit pressa silentia labris. Erra tis enim parcēs veniam dabis: gaudeamus et exultemus in christo iesu domino nostro.

Sed queritur que differentia sit inter excommunicationē et anathematizationē: et quos effectus distinctos habeant. vide glo. in. c. engeltrudam. iuncta glo. iij. q. iiij. Itē in minimis causis quis nō venit excōmunicādus. scdm glo. in. c. epi. xj. q. iij. Item ex generali monitione null9 ligatur nisi nominatim moniti. scdm glo. in verbo. nominatim. cle. prauis. de sen. excō. nec debet sacerdos relinquere missam propter presentiam excōicatoꝝ si iamque inceperit canō. per docto. in. c. nuper. extra de senten. excom. et glo. in verbo. inexpleta. cle. prauis. eo. tit. Itē excōicatus occulte nō debemus vitare nec exire ab eccl'ia nisi sine scandalo. glo. in verbo. publice. d. cle. prauis. eo. titu. Et ibi dicitur in verbo. missarum. q in missis est solū locus pene. Itē noia excōmunicatoꝝ possunt poni in valuis ecclesie. c. nomen presbyteri. ij. q. j. Quinimo destruētes tabulā excō. puniunt. l. qui tabulam. ff. ad. l. iul. pecula. et de illo qui sit in secreto non dicitur esse excōicatus. tenet summa Ang. in verbo. excō. in fi. et ista sufficiāt quia supra aliq tetigi in. c. de extra or. cog.

Quia inter excommunicationem et anathematizationem ...

nomina excommunicatorum in valvis ecclesie ...

ebrius.

Snia exco. lata iniuste est patienter tolleranda ne ex superbia fiat culpa ca. ille aut. xxxij. q. v. certe ille gladi9 semp venit timedus et no e expernendus sicut hodie fit cu illud fit pp'iu ipsi ecclesie a qua exco. nos dfendat sancta trinitas et vnus deus vel absoluat papa leo decimus dulcis et benignus si illam vllomodo incurrerimus amen. Nam multipliciter qs illam incurrere potest igitur timenda cu talib9 eccl'ia gremiu claudat.

Sequuntur regule dni iasonis alique.

Dixi superius q hodie fit pcelsura per regulas cum limitationib9 non omnes sed aliquas recitabo.

Ubicu q aliquid committit co scientie alicuius quod ab illo no potest appellari nec reclamari ab eius declaratione scdm Jasonem in. l. de pupil. §. qui opus nouu. ff. de noui ope. nuncia. per glo. in. c. statutu. §. assessorem de rescriptis in. vj. et vbi aliquid fit ex conscientia non conuenit de apicibus iuris disputare imo sufficit venire ad veritatem per. tex. i. l. milites. C. de religio. et sump. bal. et iason in. l. si vtiliter. C. de fideico. et glo. in. l. pendente. C. de bono. pos. scdm tabu.

Item tuta est regula que de minimis non curat iudex. l. sepo. ff. de in integ. restitu. et Bar. in. l. pp'ietarius. ff. de dam. infecto.

Item qui parum delinquit non incurrit in pena scdm Bal. in. l. qui cunq. ij. col. de ser. fugi. C.

Item est alia regula q vbicunq ex forma alicuius actus requirit aliquid non dicitur esse factum p equipollens scdm glo. in. c. j. in verbo tertio de vita et honesta. cle. scdm iasonem in. l. iubemus in fine. C. de test.

Item vbicunq quis potest compelli iudicis officio iure obligationis protestatio seu interpellatio extraiudicialis non sufficit nec aliquid ope ratur per text. singula. in. l. cum postulassem in princi. et ibi Bart. ff. de dam. infec. secus in his in quib9 no tenetur iure obligationis iason i. l. de pupillo. §. morte. xxij. col.

Item vbicu q est impossibilitas ibi non cadit negligentia per tex. in l. quod te in verbo si in potestate. ff. si cer. peta. et ibi iason immo sufficit q faciat q in se est et sufficit vtiliter inchoari licet non habeat effectum ca. quo ad nos distin. xlvij. facit sed an. vltro. §. j. ff. de nego. gest.

Item omnis actus non solu dicitur verti in preiudicium quando infert principaliter sed etiam si inco sequentia scdm glo. nota. in. c. quis de pactis in. vj. et ibi gemy. in. vj. col. inno. et Bal. in. c. humilis de maio. et obe. et iason in. l. nec quicq. §. pe. ff. de offi. proco. et lega. vide. l. j. §. penul. ff. de vetre in pos. mitten.

Item vbicunq est celebrat9 act9 inualidus ibidem videtur esse recessum ab actu valido que regula habs locum in contractibus et vltimis vo

luntatibus.l.sancimus.C.de test. ia son in.l.certi conditio.§.quoniã.iij. col.si cer.pet.sed incontrarium per actum inualidum actus validus dicitur esse reuocatus tex.in.l.planet l.j.in prin.ff.de lega.j.7 tex.not.in. l. legata sub conditione .§.fina. ff.de adimen lega.7 Bar.in.l.trãsserã.ff. eodem iason vbi supra.

¶ Item sciens factum 7 faciens cõtra ius p̃sumit in dolo Bar.in.l.propter veneni.§.neptis.ff.ad sillẽyanũ

¶ Item dolose d3 facere qui facit rẽ prohibitã scienter tex.in.c.si cõpromissarius.§.j.7 ibi gem.de electio. libro sexto.

¶ Item qui non facit id ad quod tenetur.est in dolo.l.dolus 7 ibi bar to.ff.manda.sed circa modica nõ d3 nec presumitur fraus.l.si olcũ.§.fin. ff.de dolo iasõn in.l.si q̃s aliter. iij. col.ff.de ver.oblig.7 Abb.in.c.accedẽs de cri. fal.7 ibi glo.

¶ Item regule iuris sunt tenaciter obseruande nisi incontrariũ appareat exceptio vl' dispositio specialis Bald.in.l.si tutor in fine.C.de ser. uo.pig.ma.hodie iason in.l.ab antiquis.C.de testa.

¶ Item illud dicitur euidens q̃ p coniecturas accipit.l.imperator et ibi Bar.ff.de vulga.7 pupilla.

¶ Item per prius videtur actus3 q̃ incontinenti fuit subsecutũ per tex. in.c.officij de elect.7 ibi Bald. facit glo.in.l.pomponius.§.rati.ff.de procura.7.l.diffamari.C.de inge.ma. iason in dicta.l.de pupillo.§.morte eius.v.col.

¶ Item verba debent deseruire intentioni et illam declarant et nõ intentio verbis tex.in.c. intelligentia 7 capi.in hijs de ver.sig.7ca.sedulo distinc.xxxviij.

¶ Itẽ vbicunq3 fit mentio q̃ quis non possit contrahere. sine cõsensu propinquorum semper intelligitur q̃ seniores sunt p̃ferendi iunioribus per tex.in.l.si.ff.de fide instru.iason in.l.cum quid.ff.si cer.peta.intelligitur nõ de remotis tex.i.l. suggestioni.C.de verbo.signi.7 ibi iasõn.

¶ Item omissio leuis solẽnitatis non viciat actum precipue quando est parue importantie iason.in.l.cũ hij.§.si pretor.ff.de transac.confidenrato effectu.

¶ Alia est regula quod i hijs quis cõiter accidentibus sint pbationes difficiles semper admittuntur indicia 7 cõiecture et sufficit pro plenã pbatione tex.in.l.filium diffinim9. ff. de hijs qui sunt sui vel alie.iuris idẽ vbi est difficile et quasi impossibile pbare veritatem Bart.in.l. illa stipulatio.§.si calendas in fine de ver. obli.7 sufficit p̃sumptiua p̃sumptio

¶ Item vbicunq3 iura. statuta vel cõsuetudines sunt cõtrarie vel reperiuntur iura contraria semper precfertur illud quod magis est fauorabile iason in.l.ruffinus .C.de colla. post Bar.in extrauagã .ad reprimẽdã in verbo non obstantibus.

¶ Alia regula iasonis q consensus priuatorum plus potest in preiudicando ipsis priuatis q rescripta regis nec statuta vel consue. iason in. l. stipula. non diui. §. eadem autem de verbo. oblig. iij. col. fallit si fides approbata vnius testis ab vtraq parte non tenetur nec cogitur testis iurare Bar. singula. in. l. lucius in fine ff. de fideius. Abbas in cap. fraterni tatis in fine de cleri. non residē. τ iason. in. l. fi. C. de fideicom.

¶ Item verba generalia restringūtur ad subiecta habilia. scd3 antho. in. c. vestra versi. nota. iohan. andre. in mercurialibus in suo regula generali. li. vj. ponit qnquaginta modos restringendi verba generalia.

¶ Item ius naturale τ ius gentiū sunt supra ius ciuile tex. est in. l. si ti bi mandauero. §. is cuius. ff. māda. Barto. in. l. certa forma. C. de iure. fisci. libro decimo iason in. l. de pupillo. §. si ex pluribus in fine. ff. de noui ope. nūcia.

¶ Item dictum generale ad extraordinaria non porrigitur. l. seyo. §. medico. ff. de annuis lega.

¶ Item verbum indefinitum refertur ad omnia. ff. de vino tri. τ oleo lega. l. quidā heredem.

¶ Oratio imperfecta perficitur ex precedenti vel sequenti si cōgrue fieri pōt scdm Bar. in. l. cum pater. §. cum imperfecta. ff. de lega. ij. quod facit ad multa.

¶ Legi prohibitiue renunciari nō potest scd3 gl. in. l. j. C. ne fideius. donentur.

¶ Item q sunt contra ius seu exorbitantia a iure communi non debēt ad futura extendi Bar. post gl. in. l. talis scriptura. ff. de legatis. j. §. nūc autem.

¶ Item eius qd nō est nulle sunt cause. l. quidā referūt. ff. d iure codi. Illud quod est liberi arbitrij nō debet trahi ad necessitatem. l. neq ab initio et ibi bal. C. de nup. hinc est q propositū hominis est mirabile q potest mutare propositū voluntat l. de veri. τ ibi bal. C. de fideicō. liber.

¶ Item precedens clausula est maioris efficacie ad determinationem sequentium q sequens ad determinationem precedentium pro hoc. l. filium. ff. quādo dies lega. cedit τ gl. in. l. quisquis de leg. iij.

¶ Item traditio instrumentorum includit tacitū mandatum de agendo glosa. singula. in. l. si mulier. C. de pact. conuen.

¶ Coniunctio posita inter incōpassibilia resoluitur in disiunctā. l. si titio. ff. de vsufruct. lega.

¶ Item quotienscunq aliquis vēdit ex officio sibi iniūcto nunq tenetur de euic. l. si pignora. τ. l. si heres. ff. fami. hercis. τ Bar. in. l. j. §. hoc autem. ff. ad sille.

¶ Item confirmatio non extendit vltra q conseruabilis. l. aureli9. §. testa. ff. de libe. lega. et actus hominus extra suam naturam τ metam trahi

non debent Bald. in fine. l. nomina tiones. C. de ap.

¶ Item nõ est necesse exprimi que veniunt ex natura contractus. l. nõ dubitatur. ꝛ ibi Bald. C. de euictio.

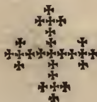
¶ Item potestas a iure cõcessa po test per pactum modificari itẽ ꝑ per pactum illud quod est liberum põt fieri non liberum. l. iure nostro. et ibi Bal. C. de fideiusso.

Deo gratias.

¶ Fine laudabili calcem accipit opus aureum et laudabile egregij Domini Vincentij Cigauld. J. V. licentiati litteratissimi necnon iudicis ordinarij ville ꝛ comitatus briuatensis. Lugduni impressum expẽsis Ludouici Martin in calcographia Symonis beuelaqua. Anno domini millesimo quingentesimo decimo sexto die Jouis trigesima octobris.

¶ Triumphalis turba portans dyadema corone
Surge merito. tuo potire triumpho
Postꝙ ingenium sapientia nobilis ornat.
Nostre. tibi sint plectra non odiosa lyre
Athleta iuuenis qui a tempore pauco
Cepi. inculta carminis arte loqui
Vides multos athletas ore canentes
Expertos carminis asperge tuo mineruali succo
Que mea musa opus condidit annis
Mitto. Quid in eo inerit doctas quod leserit aures
Parce memor sensu sepe carere senes
Non iacet in molli veneranda scientia lecto
Ipsa. Sed parta labore venit assiduo.

¶ Finis virtutis operatio.

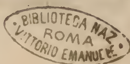

L·M

Ad magnificum dignissimumq̃ Francie cancellarium dñm dominũ Anthonium du prat.militē auratũ Uincentij Cigauld: iurisconsulti carmen.

Um grauis ardentes findebat syrius agros
Et phaetonteo languebant arua calore
Torrida non poterat proprios emittere fetus
Terra iacens:culti nec spes erat vlla laboris.
Sed pater eternus solio qui presidet alto
Despiciens nostri fatum miserabile casus.
Omniperam aruerno formauit limite terram
Quam voluit penitus decorari flore perenni
Et ne sepiuagus distortis gressibus illam
Intraret serpens:viridi stipauit oliua
Atq̃ triumphantis textas de vimine lauri
Composuit sepes pratumq̃ inclusit amenum
In quo verna quies in quo mitissimus aer
Hic redolet nardus hic fragrans sudat ammomum
Et quos mittit arabs reddunt opobalsama succos
Nascitur hic thymum:narcissus:amaracus arbor
Thurea:serpillum:viole:rosa:buxus:et omne
Gramen odoriferans eternaq̃ gratia florum.

In medio vnda fluit vitrei clarissima prato
Fontis:quo scithice gentes satiantur:et orbis
Occiduus:magnis combustaq̃ solibus arua
Atq̃ nabathei longissima regna tyranni
Cum sol flamminomos hic pandit cynthius ignes
Qui radijs hyemen.qui.torpida frigora semper
Cogit inesse procul.O fecundissima tellus
O bene celesti tellus sulcata colono
Cuius non oriens.eurus disperdere solum
Eualuit,florem:cuius vernancia passim
Gramina,florescunt tantoq̃ replētur odore
Ut longe impellant angues atrumq̃ venenum
Et q̄uis inter ruposas vndiq̃ moles
Assideat,pratum saxosaq̃ pondera montis

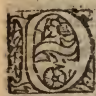
Non vrtica tamen non pungens nascitur herba
Sed sunt perpetui fructus: sunt ꝙ aurea mala.

O felix pratum requies o magna laboris
Tu cunctis solamen ades: tu pacis origo
Vnica tu meste remanes fiducia genti.
Hinc precor vt viuas tardatos nestoris annos
Gramina quo possis querenti ferre popello.

Abb Paul. Fusc. H. dot.
neap. 1565. ex Ill. M. Sf.

¶ Incipit consiliū solēne dñi Uincētij Cigauld: super alienatione iusticie facta iurisditionū iudiciū: necnon vniuersitatū collegiorum dignitatumq₃ amplectens.

Dominus illuminatio mea et salus mea quē timebo. Omnipotenti deo implorato auxilio intercedēte gloriosa vgine matre: et btō Juliano martyre. Dico post pō. qd iusticia ante eos ambulauit: et ponet in via gressus suos. Spernere nolite nequaqꝫ que cōtēnēda sunt. put tenet Joh. and. in fi. mercu. Desitare iuuenes et lectores cupio: vt in silua legū et certamie bellicoso opinionū vt quo se vertāt qd sequant fugiāt: aut certū possideāt. Cigala nr̄a cātat: sitit sub vmbra iuris nec importunis fluctibus vela inconsulte demandare. Bonū est et hos diligite q cōpēdio breui ad destinatam iuris metam p ducūt. testis est Horatius. Breuis esse laboro et quod breuius sit melius sit. Intellige dumtamē bñ fiat inde Ualerius maximus. Multa et magna breuiter sunt dicenda. dei de Seneca epistola. lxxxviij. in principio dicit. Magna artificia esse totum comprehendere sub exiguo Artaxarxes persarum rex non minus humanum ꝙ regale esse parua munera accipere. voluntas immēsa me excuset. Et quia singula meli⁹ per diuisiones intelliguntur. l. prima. ff. de doli excep. Tamen premissis preludijs iuxta. l. secundā. de origine iuris precipue in factis arduis. Et diuisio debet esse bimembris prout d̄ die artificiali. l. secunda. §. finali. ff. de verborum significa. Igitur in isto consi. primo videbit̄ de facto ipsius iusticie: apud quos et quō exerceat̄. Secundo de potestate baronum. et officio iudicum vt sequitur. et. que ad illos ptinet. sed pleni⁹ in trac. et opere meo supradicto tractaui tam in capitulo ꝙ in versicu. iudicum vide te domini. causa augmētandi fuit quia incorrecta vidi ꝙ plurima et super latinitate multe possunt esse excusationes. et in veritate aperte possez licite scribere. quiesco p̄ nūc et ex causa. sed vt scribētes excusentur. ne propter id supersedeant iuuenes opus bonum scribendi sciatis ꝙ non semper strictis vocabulis vtimur in iure prout in. l. si tibi. ff. si certum pet. Quinimmo altior est anima et mens hominis ꝙ grāmatica. l. iij. C. de cōsti. pec. in fi. et. l. scrupulosaz. C. de contrahē. et cōmitten. stipu. et. l. quoniam indignum. C. de testamentis. tradit Johan. francisci. sacri palatij audito. suo tractatu de offi. et potestate. Quid de presbytero baptisante praua latinitate an sit baptizatus: quia loco dicendi in nomine. patris et c. dicit in no

mine patria et filia ꝛc. certe baptisa
tus est non obstante praua latinita
te tex. nota. in. c. retulerunt de con-
se. di. iiij. ꝛ. c. Si non sanctificatur ea
dem dist. vide docto. in. l. ij. C. de sen.
ex peri. reci. et per bal. in. l. eam ꝙ. C.
de fideicō. nec viciat priuilegiū falsa
latinitas nisi sit ī corpore iuris clau
sum. vt ibi per bal. Item nec nocet
error vnius syllabe: si loco o ponat
e. l. qui habebat. ff. de manu. testa. cō
cordat. c. ex parte de fide instru. et p
abba. in. c. ad audientiaꝫ de rescrip:
¶ Item latinitas falsa non viciat ī
strumentum. Bar. in. l. plaucius de
auro ꝛ ar. lega. per. l. imperator ꝛ ibi
glo. ff. de statu ho. Itē nec testamen
tum. d. l. plaucius et glo. in. c. ad au-
dientiam primo fuit enī aia ꝛ mens
ꝙ grāmatica ego reperio ꝙ ydioti
grossis verbis vtuntur. l. filiafa. fa.
her. secus in perito. nota. in. l. ꝙ si ne
pos. ff. de testa. tute. attendant ꝛ cō
siderent iuuenes principia et funda
menta multum operantur. et in lin-
gua proferant maiorem et minoreꝫ
vt exitus acta probet. Que dico sal-
uo semper consilio meliori. Quidaꝫ
baro vel quedam ecclesia collegiata
habens iusticiam temporalem ꝛ spi
ritualem cū sigillo particulares ca-
nonici alijs absentibus nec legitime
vocati nec attenti iusticiam eandem
assensarūt per quadrienniū eoꝝ sub
dito certo precio vel pignorarunt.
Quid iuris queritur et est res inau
dita ecclesie certe possent argumen-
ta fieri ꝙ sic cū quis de re sua sit mo
derator et arbiter iuribus vulgatis
Et attento vsu. ꝛc. Sed his omissis
per sequentia volo soluere cōtraria
et substinere dn̄os opponentes cau
sam iustam prosequētes in processu
nominatos. Et certe qui terminos
iusticie excedunt dici non debent re
ges nec dn̄i. c. scelus. ij. q. j. et si dica-
tur ꝙ pro illa administrāda commo
dū ecclesia nō consequit̃ dic ꝙ ratio
ne dignitatis plus expendit̃ secūdū
glo. in. l. rescripto. ff. de mune. et ho-
no. ymo turpiter accipit q̇ gratis te
net̃ facere casus singu. in. l. si quis in
graui. §. vtrū. ff. ad silleya facit. l. ij. §
. j. ff. de condi ob tur. cau. Et anteꝙ̄
aliquid de nouo fiat in vrbe vel eccle
sia euidens debet esse vtilitas ꝛ oīs
nouitas presumitur esse mala text. ī
l. rebus. ff. de consti. princi. et nouita
tes discordias pariunt. c. q: dilectio
in fi. et. c. consuetudinis de consan. ꝛ
affi. ymo inducentes nouitates rep̄
hendunt̃ disti. x. c. quis in fi. Solent
enī hoīes recētioribus factis excita
ri. ca. si habes iuxta. glos. xxiiij. q. iij:
mos ei fidelissime vetustatis seruā-
dus est tex. in. l. testamenta. C. de te-
sta. ymo bona statuta p abusum nō
seruata dn̄t reintegrari et confirma
ri per tex. in. l. tyberianus. C. de fun
dis limitrofis. li. xj. et nullus debet
venire contra veterem vtilitatem vt
ibi et. l. seq. in fi. j. rn̄. et officiales seu
baiuli deputati ad assensandum vel
vendēdum noīe ecclesie vel baronis

si citra solitum modū faciant qd̄ ge ritur est nullū q: semper intelligit more solito et non aliter. Et pensiones antique non debēt tolli vel vsus antiquum augmentari nec vltra modum antiquū exigi nec taxari alias potest resisti exigenti et exactio denegari ⁊ ɔtra facientes veniunt puniendi.l.cū nulla et ibi rebuffi. C. de pascuis publicis.li.xj. Et dicit q̄ facit ɔtra p̄latos ducentes equos vltra numerū in pcuratione et etiam ɔtra barones talias extraordinarias imponent̄. Ego assero esse nouū oē indecēs: sicut est assensatio seu locatio iusticie et regnat abusus euidēs per orbē tā apud ecclesiasticos q̄ laycos vt videbit̄ certe dn̄i q̄ trāsgredit̄ sepē antiquā mordet̄ a coluber. Et d: noua cōstitutio qn̄ clerus et ppl's egre ferebat vt notat Jnn̄. in.c.accedētibus de priuile. Primo videbit̄ quō priscis tp̄ibus apud imperatores iusticia permāsit: et eā exercuerunt bursale cōmodū non affectantes. Scdo quid est iusticia et nihilominus eā assensando seu locando non d: constans nec perpetua. Tertio pericula que possūt euenire: Quarto an sit de iure diuino. Quinto an iusticia possit vēdi.vel iurisditio pignori dari vel obligari et ī hoc est decisio nostre questionis. Sexto an sit honor illā habere: ⁊ vtrū afferat cōmodū. Septimo an dicat̄ de arduis negocijs. ⁊ an dicat̄ eē dignitas. Octauo quid est dignitas. No no qua actione conueniri possunt. q̄ illā locarūt et vtrū restitutio locum habeat. Decimo si solus de capitulo veniat admittendus pro interesse ecclesie ⁊ si possint p̄ntes de alieno elargiri. Undecimo quō nō pōt dici ppetua voluntas: sed quidā appetitus et quomodo differūt. Duodecimo subditi debent vocari pro interesse eoꝝ. ⁊ que sunt que pertinēt dn̄is. Tridecimo vbi consistit iurisditio ⁊ de radijs solis ipsius. Quartodecimo quō generat̄ cōtemptus illam assensando ⁊ suppeditat ⁊ reddit iudices timidiores vt patuit de pilis. Quintodecimo quomodo dem iusticiā exercuit. Sextodecimo quomodo iusticia requirit extremū seu realitatem. Decimoseptimo de infinitis et aureis questionibus super facto iurisditionis et limitibus eiusdem videatis a principio vsq̄ ad finem rogo: et alia infinita singularia videbitis ⁊ gaudiosa. Decimooctauo. Quid est virtus et bona ipsius. Decimonono. Quid est labor ⁊ alia circa laborem. Uicesimo super actibus iusticie. Uicesimoprimo vtrum absentes sint vocandi et an requiratur trina citatio. Uicesimosecundo si pro honore ⁊ preeminentia possit querimonia nouitatis impetrari.

Socrates apud platonem in apologia dicit q̄ humanitas loquatur iusticiam ante ponandā tanq̄ vite magistram et expultrix omniū viciorū. Non enim sedet vt per gratiā con

cedat aut condonet cui libuerit sed iudicet secundum leges. eget enim multis qui gratum se videri studet. ymo plus dicit ipse cicero ꝙ subeun de sunt offensiones administratori bus iusticie. pro equitate et iusticia suo libro primo et scdo offici. Plato dicit non solū prudentie. ymo for titudinis oportet eē participes: igi tur iusticia: in manu forti permaneat vt que precipit executioni demā detur. priscis temporibus hec domi nabatur: hodie ācilla reputatur. pa tet quia titulo locati illam tradunt. prodolor ymo volunt docere miner uam. Sed certe filius ancille nō erit heres cum filio libere. Et posito qd illa afferat vtilitatem et honorem il lam cupiūt prodire: sicut helueffii re gem Franciscum francie christianis simum validissimum victoriosissimū ꝙ a tāto bello crudelissimo de quo a tempore cesaris nec pompei fuit simile. Ipse rex victorias triumpha lem reportauit: et potest nominari victoria diuina. gloria sit deo mode ratos impetus sub tuta tranquilli tate pacis eiusꝗ custodia omnia le tantur sua immensa valitudine: can tu enim diuino excitatus suo spiri tu vitali et fortitudine que a suis in ceptas nigraꝗ pallude in lucē. Se renā attribuit suo vultu hylari. Hec domitabat cesareus miles aura tus. De prato cancellarius magni ficus calcatis montibus fera corda penetrans non fauor ad tantos.

Sed virtus duxit honores pratum semel in anno: sed istud ineternum viret virtutibus cum gustu et odo re sapientie. viuat cogitat cogitatio nes pacis: non afflictionis angelus pacis vocetur salutem nauis deside rat. Sic operabitur iusticia contra inimicos. Ego compilaui opus de bello ytalico et illum videatis. venia mus igitur ad materiam nostram: et per ordines. Sed adhuc dicit plu tar. super hoc interrogatus nil forti tudine indigemus si iusticie inhere amus. audi voces et aperi aurem tu am vt audias vocem auream iusticie dominantem vt tuba exaltat vocem suam. ait per me Reges regnāt. Et que dicantur placitatem habere vi de. c. placita. xv. q. iij. et. c. j. de ferijs. Item nota beneficia regalia deberi conferre per principē secundū guil ler. de cug. et Bald. in. l. meminisse. ff. de offic. procon. Item comitatus dicitur districtus alicuius ciuitatis vbi est episcopus glo. in. c. prouincie in verbo commoti. xcix. distin. et. c. j. xix. distinc. Item duchatus et com mitatus non patiuntur diuisionem c. j. de prohibita feu. alie. per federi cum. §. preterea duchatus. Et dicit Bal. c. de feu. marchie duchatus. j. colum. ꝙ in dignitatibus regalibus quantum ad successionem confer uādam attendenda est consuetudo quod teneas menti. Et ibidē dicit ꝙ dignitas est proprium munus et decus totius regni seu reipublice.

Item quis dicatur esse baro vide.c. fundaméta.de elec.in.vj.multa sunt que per vassallos prescribi non pos sunt nec possideri.l.fi.C. de fun.limi to.et ille baro reputaẗ qui tenet ca put baronis ar.l.peculiũ.§.quadri ge.delega.ij.τ.l.que comeatus.§.ar ma.ff.de re mili.et nota .in.l.cum di uersis.ff.de religi. de platea in fiñ.l. omnes.C.vt dig.or.seruetur.lib.xij. vide casum ad litteram qui ponit se curim ad radicem pro baronibus et dominis in.l.ad officium.§.officius. ff.de re militari. Sed subditi qui ni mis se astringunt incidunt in perni tie.l.si quis a patre.§.si quis opera ta et ibi iason.ff.de libe.et postu.et non plus subditus ꝙ expediat sed i fra latius. Contra proditores nun ꝙ benigne agendum est: sed debent oppmi sue temeritatis conatibꝰ. C. de deserto.τ occulta.lib.x.et bal. de pace constan.in princ.versi.dispensa tionem. Veniamus ad materia3 no stram i usticie.

Legitur in historijs de anthonio Seuero cum ias exhausto erario nil haberet vt militibus da ret nullivolés eẽ molestꝰ magis elegit vasa aurea. ornaméta vxoris.i.suppellectilẽvẽdere ꝙ sena tũ seu iusticiã. Et diciẗ puer.j.ꝙ so lus intelligens gubernacula possi debit. Intantum ꝙ anthonius pi us imperator malebat vnum ciuem seruare: ꝙ mille hostes occidere. In super illa enim rerum temporalium mutabilitas omnem humanam pro uidentiam deridere solet. Et primũ scisma in ecclesia fuit ex eo quia no uatus contra cornelium tenuit se p papa licet non esset. Hinc papa Lu cius statuit omnem episcopum ha bere bonum nomen apud eos qui foris sunt propter maliuolos. et va let vt de consecratione distinctione prima capitulo iubemus. potius ꝙ auari nomen possideret ea de causa rex francie venit laudãdus prout in prohemio mei operis dixi. Insuper legitur de tyberio imperatore cum elemosinas daret dissipatorem vo cari respondit. cõfido in domino de fiderãs thesaurũ i celo. ob cãm cuiꝰ magnũ thesaurũ reperit: ita ego de meo labore in domino ꝯfido. Item mauricius tradens filiam cum im perio nomine cõstantiã tyberio ait. Sit tibi imperium cum hac puella τ habe i mẽte equitatem τ iusticiam τ eẽ isignia pcipua vniꝰ ipatorꝫ seu dñi. et iusticia relicta fuit expulsꝰ ab impio cũ familia. Itẽ aripetꝰ rex lõ gobardoꝝ vir iustꝰ τ misericors igiẗ ãnꝗ pscruteris nõ repheda itellige pus τ tũc icrepa ꝟba sunt salomõis papa damaso referẽte.c.eoꝝ.xj.q.iij ymo icidit i laberintũ erroris q̃ priꝰ iudicat ꝙ intelligat.c.sciendũ.xxix. di.nec nocet illi de q̃ temere iudicaẗ sed ei q̃ iudicat temerarius.xj.q.iij. Hic secrete p regnũ suu3 solitꝰ erat ire et de singulis inquirere qualem

iusticiam sui vasalli faciebant: qd est notabile. Priscis tepoꝛib9 oꝛdo patrũ in medio nebulose tẽpestatis in magna humilitate ⁊ feruoꝛe rutilare cepit: atq3 proficere per oꝛationẽ et deuotio peperit diuitias: sed heu filia suffocauit matrẽ: puta auaricia deuotionẽ: summa perfectio est iusticia et mia. iuxta illud Ps. Judicium et miam cantabo tibi dñe. Et adã vir sanctus filijs suis precepta iusticie dedit precipiens vt a consoꝛtio Cayn ac filioꝝ eius omnino abstinerẽt: nec cum eis matrimonia iñgerent. Hic pꝛimus parens nos docet iusticiam colere: et si vno peccato nos a paradiso expulit: sua tñ sãcta cõuersatione ac penitentia exẽplum nobis dedit ad gaudia remeãdi. Et quia histoꝛias recitaui superius pbãdo quomodo iusticia in capite remansit non in mẽbꝛis posset queri quid est histoꝛia. Cicero dicit q᷑ est testis tẽpoꝛum: lux veritatis: magistra vite: nuncia vetustatis: igitur pꝛodest: immo vtilissimũ est histoꝛias plures noscere: atq3 in hijs versari vt alioꝛum exemplo vtilia sequi: noxiaq3 vitare possemus. Sed quia de iusticia loquimur: et est causa efficiens istius cõcilij ne mutetur a capite dominoꝝ spũaliũ nec tẽpoꝛaliũ posset queri de diffinitione iusticie: q̃ diffinitio habet. ff. de iusti. et iure. l. j. et instit. eo. in pꝛin. vbi dicitur q᷑ est constans et perpetua voluntas ius suũ vnicuiq3 tribuens: ergo affixa apud pꝛincipes. Oẽs enĩ iurisditiones pertinent regi: non tamen omnes sunt meri imperij: et iurisditio est spũalis. j. q. iij. c. ex multis. Et felicitas nõ est habitus sed act9. scdm Aristo. ⁊ Bal. in l. ne quidam. C. de testa. mili. Jtẽ no. q᷑ maioꝛis autoꝛitatis est et honoꝛis electio officij facta pꝛesente dño cãcellario francie q᷑ si mitteretur ad domũ: pꝛesentia regis actum extollit. l. omnis. per de platea. C. vt dign. oꝛdo seruetur. lib. xij. Et debet ista iusticia habere vnũ calamũ et vnã linguã ⁊ nõ plures: ⁊ debet esse immobilis sicut lapis ãgularis: ⁊ sicut polus in celo: igit̃ si iusticia sit immobilis et cõstãs ergo p locationẽ nec assensationem alterari nõ debet. qd istud sit verũ pbatur. Mutata conditione psone statũ rei cõuenit mutari. facit. l. cũ quis sibi. §. j. ff. de solu. ff. de senato. l. senatoꝛis filium. ff. de colla. bono. l. j. §. te quoq3. ex cõsilio singulari Bal. incipiẽ. rex romanus. vbi inter cetera dicit q᷑ rescindere minuere: vel alterare summa iniquitas est: et quicqd nõ põt tolli nõ põt minui nec alterari: vt refert ita vidisse de facto Johannes Baptista in sua aurea repetitiõe omes populi. col. xlj. circa fi. in negocio iacobi de palazesis ciuis Seneñ. Sed sic est q᷑ assensare seu locare est alterare seu mutare: igit̃ ipa iusticia locari nõ potest. Jtẽ alia rõne pꝛobatur per dictum Specu. titu. de sala.

historia qd sit

§.j.versi.si vero est ordi.&c. vbi dr̃ quod nõ est pmissum iudicibus iusticiam vẽdere per iura allegata per eum si nõ iudicibus:igitur nec dominis tẽporalibus nec spũalibus: cũ ipsa iurisditio sit spũalis vt videbitur:igitur &c. Itẽ plus debet ipsa iusticia esse indiuisa sicut vestis xpi inconsutilis: Et posito quod administratio iurisditiõis possit diuidi. Verũtamẽ nõ ipsa iurisditio.l.inter tutores.ff. de administra. tuto.et ibi Barto.& Fely.in.c.prudentiã.de offi. delega. col.ij.in prin. vbi tenet quod non cadit diuisio in trib9 casibus: videlicet in feudali. iurisdi. Itẽ in iurisditione vnius ciuitatis seu ville etiam si nõ sit feudalis.Tertio in dignitate.Et in duobus primis tenentur concordare.Sed in tertio nullum est remedium. Abba.in.d.c.prudẽtiam. per tex.et glo. in.c. licet. de voto. et est tex.i.c.si heredes. de testa. Sciatis quod in exercitu et vsu iurisditiõis fratres vel condomini debent se ad mutuũ cõcordare.l.hmõi.§.fi. de leg.j. sicut dñi Briuateñ. fecerũt isto anno p bono ecclesie:nec debet homo adherere honori tunice seu bursali. scdm Hosti.in summa.de rebus ecclesie.nõ alie.alleg.l.iustissime. de redhibi. actio. Sed sic est quod assensando diuiditur:igitur &c. ¶ Item nõ venit considerandum commodum speciale canonicorũ ecclesie collegia te:nec aliorũ suorum complicũ alternantiũ.per tex.in.l.iij.ff. de fideicõmiss. liber. Et bene in proposito dicit glo. iuncto tex.in.l.fi.ff. de cõdi. indebi.qd quis non dicitur posse id quod potest per remediũ restitutionis in integrũ cassari.nota.Bar.in l.j.in prin.ff.de vulga.& pupilla.& illud quod dixi quod illud quod prouenit iure speciali nõ est in ꝯsideratione,voluit Bar.de senten.pas.l.fi. Nec est cogitandum quod alicui potest obuenire particulariter. l. apud iulianum,§.fi.ff.de lega.j. Igitur ratione particularitatis nõ potuit in firmã dari. Item plus alia ratione dispẽsare:restituere:gratiã facere pertinet et dependet a voluntate superioris: igitur assensator inferior talia exercere non potest adeo videtur difficile ergo impossibile. d.l. apud iulianum.§.fi.de lega.j. ¶ Item iurisconsultus pulchre inquit in.l. filius.ff.de cõdi.insti. quod facta que ledunt pietatem: estimationẽ verecũdiam nostrã: et que cõtra bonos mores sunt dicimus fieri nõ posse: facit ad hoc.c. faciat homo. vbi bona glo.xxij.q.ij.Sed sic est quod locare iusticiam & separare ab ecclesia non est honor:immo eum perdit & estimationem ecclesie & personarum ledit:igitur &c. ¶ Item honor preferendus est ceteris rebus.in.l. iulianus.ff.si quis omis.cau.testa. et iste honor nihil aliud est nisi exhibitio reuerentie in testimoniũ virtus preclationis.l.si honor.e.ff.de mune. et hono. tradit Andreas barba.in addi

honibus ad Bal. in.c. de feu. dato minimis valuasoribus: igitur assensatio nulla tanq̄ facta ad diminutionē honoris ecclesie et canonicorum coꝛ͂dē. Ratio est: quia honor affert vtilitatē. l. si longius. in fi. ff. de iudi. Et q: super isto posset generari aliqua occasio: est dicēdum q occasio causam remotā significat. scdm De cin͂ post glo. in rubri. C. de bo. pos. in sua lectu. no. in. c. post transactionē. de renūcia. ¶ Itē plus alio medio nunqd seruire inferiori est dedecus: certe sic: scdm Bal. in. l. j. C. de senatusco. claudia. facit glo. in ꝟbo. necessitati. i. c. clericus. xxj. q. j. sicut est seruire assensatariis: igit̄ ꝛc. Et ius abhorret subditū fore correctorem superioris. aut. de nup. §. s; qd̄ sancitū est. coll. iiij. et no. Bal. in. l. etiam. col. iiij. versi. si rustici portas claudunt. C. de execu. rei iudi. ¶ Itē seruiens vel famulus nō debet dn͂o imperare: nec in sui locum poni. l. vires. C. de priuile. scola. lib. xij. ratio cōuersatio equalis inducit contemptum dignitatis. l. scrinis. C. de pala. circa fi. et. l. officiū. ff. de offi. p̄ esi. ¶ Item plus populares ꝛ subditi frequēter inuidēt suis dn͂is. glo. vlti. in. l. famosi. §. fi. ff. ad. l. iuli. maie. Itē ꝑtectio et custodia ꝑtinet dn͂o non subdito. in ꝑhe. ff. in prin. ꝛ. l. nā salutē. ff. de offi. prefec. vigiliū igit̄. Item iusticia reges regnare facit. ¶ Itē plus alio medio certū est q honor ꝛ vita equiparantur. per. l. iusta causa. ff. de manu. vindic. Sed sic est q ꝑdere honorē est vitā perdere: igit̄ ꝛc. Immo vbicūq; est q̄stio honoris illa d: esse causa ardua. ꝑ tex. in ratione sui. in. l. si inimicitie. in fi. ff. de his qui. vt indig. intantum q pro defensione honoris est permissum duellū inire. put tenet Bal. in c. j. circa prin. v. col. de pace tenenda. ¶ Itē etiā alio medio theologali in sequēdo opi. Cardi. in. c. perpēdimus. de sentē. excō. vbi tenet q omne indecēs est et reputatur impossibile. Quare cū ista traditio seu locatio iusticie sit indecens: igitur ꝛc. facit glo. singula. in. l. semper in cōtractibus. de regu. iur. ꝛ. l. in eadē. cum glo. ff. ex qui. cau. maio. Ex quibus pōt elici tenore precedentium rationū iurisditionē non posse alienari: ꝛ dici pōt hij sunt qui segregant seipsos animā ꝛ spiritū nō habentes. c. scisma. xxiiij. q. j. Quinimo dare honorē assensatariis instituēdi officiarios est quedā vilitas: ex eo q ymago ostēdit qualitatē hois qui possidet autoritatē talia faciendi. facit. l. ij. C. de iure anulo aureo. ¶ Item alia ratione: nōne spiritualia sine tēporalibus diu esse non possunt: certe sic: sicut nec anima sine corpore. c. si quis obiecerit. j. q. iij. ꝛ Hostiē. in summa. de rebus eccle. nō. alie. i pn. Igitur videt̄ esse abscisa aia ab ecclesia ꝛ data assensatariis. Et habere iusticiam in ecclesia est quedā dignitas: quequidem dignitas nihil

alius est nisi proprium munus et de cus totius ecclesie:seu collegii beati Juliani. prout Bal.ita diffinit.c. de feu.mar.duca.vel comi.et ex successione tēporis posset deperdi nomen nobilitatis attenta duricia laycorum cū ille dicatur esse nobilis q̄ habet famā illustrē.l.fi.C. de cōdi. impu.lib.x.Abb.et Fely. in.c.super eo. de testi.Non posset dici quod tales obstinati cōsiderato odio laycorum et subditorum in tali conclusione capituli nō possunt carere suspitione: immo quedam posset elici conspiratio ad malum finē.scdm Archi.in.c.cōspirationum.xi.q.i.et Bal.ff.quod cuiusque vniuer. et illa que secrete tractātur non carent suspitione:immo veniunt plerūque cassanda et irritanda.secundum Baldum in.l. sententiam.C.de sententia et interlocuto. omnium iudicum.intātum quod tales alienātes possunt cōueniri cōditione ex moribus ad rescindendū id quod factum est.arg.l.sed celsus.§.si fundus.ff.de cōtrahē.emp.et.l.emptor.§.si quis virginē.ff.de actio.emp.et opponētes particulares cū adherētibus in integrū restitui pnt. iuxta c.i.de in integ.resti.cū dicti capitulantes nō potuerūt de alieno elargiri: videlicet honorē prerogatiuā aliorum opponētium.iuxta.l.si pignore.§.i. ff.de fur.Et dicitur actus fieri clam vbicumque solēnitas omittitur. l.ij. C. de hiis qui.ex cau. publi.lib.xj.et nota.Bar. in.l.iurisgē.ff. de ritu nup.

¶ Item insequēdo diffinitionē iusticie dicitur perpetua voluntas.nā hec nō finitur morte sicut alie volūtates.l.locatio. et ibi Bartolus.ff. locati.et in.l.centesimis.in.§.finali. ij. columna . in versiculo vlti.firmo hic vnam questionem.ff. de verborū obligatione.Ey.et Bal.in.l.finali. in.vj.q.C.de contrahen.emp. Specu.titu.de loca.§.vj.versi.quid si dominus.Sed sic est quod ista existit quadriennalis sicut in locatione continetur: et sic mutata a vero domino per translationem:ergo nō est perpetua voluntas cum voluntas presumatur durare nisi pbetur : quod satis probatur per instrumētum locationis.l. fideicommissa.§. si rem. et ibi Barto.ff.de lega.iij. Plus si tollatur voluntas de medio : certe erit actus indifferēs. scdm Ey.in.l. j.§.remouet. in suis addi.ff. de postu.et Bal.l.eam quam.vj.col.C.de fideicommiss. Igitur ipsa perpetua voluntas non potest residere apud firmarios ex eo quod voluntas imperat.secundum Baldum in. l.cū quidam.ff.de necessa.serui.hered.insti. Si igitur imperet ergo apud imperatores et principes permanere debet:et quod non mutatur quare sta re prohibetur:igitur. Non valet quod dici posset quod tacite ex illa locatione et conclusione capituli ne aliquis actus presumptus resultari ex meis rationibus tactis:certe ex actu tacito non resultat tacita iuris dispositio.l.

seruū filij.§.fi.deleg.j.r per sozi.in.l. ij.col.xij.ff.devulga.r pupilla.sꝫ scia tis ꝙ quando cōcurrunt due cause. vbi materia est indiuidua vt ibi sem per attendit ea que prodest r est po tentior q: tunc perimit illam que no cet per glo.in.l.si mater r ibi docto. vlti col.C.de inoffi.testa.vide.l.iiij.§ fi.et ibi glo.r bar.ff.ad syllyea.Sub diti carentes domino eorum natu rali possunt dicere.deseruit nos for titudo nostra:lumen oculorum no strorum non est nobiscum scōm bal. titu.de pace iura.fir.§.ad hoc in fin. ij.col.Et vt dixi non est voluntas sꝫ quidam appetitus et differunt.istā voluntas semper accipitur in bonā partem.et appetitus in malā scōm archi.in capitu.humanū genus.j.di stin.sequitur.Antho.r ymo.in ꝓhe. decretaliū.igitur iste appetitus nō venit tollerandus sed cassandus:im mo denotat partialitatem in capitu lo visa oppositione dictorū opponē tiū ꝙ reprobatur.Inno.in.c.cuꝫ ac cessissent.de consti.abbas in.c. cum oēs.eo.titu.col.vj.¶ Itē finaliter ius suum vnicuiqꝫ tribuere est ipos sibile assensatarijs subditis prebere cum ditari cupiāt.immo finis illorū excoriatio subditorū nō tondere cū debito: iusticie fit ad tēpus:r hec cā tare possunt cū firmarij potestatem habeāt instituēdi r destituēdi offi ciarios vt timidiores reddant iusti ciā et iudicē sicut patet de pilato. si hūc dimittis rc.Contradicit cesari rc.quare verū iudiciū vnicuiqꝫ red di nō potest.immo intētio illorū est vt criminalis fiat ciuilis ꝯtra iuris dispositioneꝫ iuxta nota.in.§.pena grauior cum similib⁹. In criminib⁹ pōt fieri cōpositio ꝑ iudicē.c. si pri mates iuncta glo.v.q.ij.r.ij.q.iij.§. notandū le.ij.i fine.Et iudex repel litur a iudicādo in qnqꝫ casibus.gl. iu.ca.accusatores le dernier.v.q.iij. Et i quinqꝫ etiā casib⁹ executio sen tentie differt scōm glo.in.c.cū apud xj.q.iij.Et de expensis iudiciū lega torū et testiū vide glo.in.c.non licet xj.q.iij.Item de illo q̇ dat pecuniā iudici glo.in.cap.qui recte.xj.q.iij. Et notetis ꝙ fides industria.habi lis militia ꝓbitas et serenitas sunt que iudicē cōmendant.l.ꝑximos.§. de proximis sacrorꝫ scri.li.xij.r eos debemus honorare quibus secreta nostra cōmitim⁹ vt ibidē in fi.l.j.i principio.ff.deventre inspi.Et sic ex predictis habetis verā diffinitioneꝫ iusticie completam meo videre.Et est impossibile ꝙ vna anima possit esse in diuersis corporibus.s.baroni assensantis r assensatari.Cogitent domini barones et viri ecclesiastici assensantes iusticiaꝫ illud quod scri bitur decimo ethico.c.tertio circa fi nē.quod subditi seu priuati non mi nus videtur optima agere ꝙ̄ q̇ sunt in potestate constituti:immo etiam magis.quomodo tolletur ista ela tio apud subditos per assensatorē qui solum pertransire cupit:et hoc

pendente generatur habitus rebel
lionis contra dominos: qui posset
cum alijs reliquis esse causa exceptio
nis certe dixit ipse philosophus de
cimo ethi.ca.iiij.circa principium. quod
vulgus vel vniuersitas indocilis im
mo fieri non potest vt verbis mute
tur vel destruantur que moribus im
pressa sunt: temporeque diuturno re
tenta: vz durante assensa. generatur
enim veri nominis domini contem
ptus. Et in eodem .c.iiij.dicitur quod
multitudo necessitati et penis poti9
quam rationi nec honestati parent. igi
tur viri ecclesiastici et barones forte
debēt perdere nomen dñi iusticie il
lam assensantes. Nam nemo tenet
alteri obedire nisi cum causa. scdum
Bal.in.l.cum alijs.C.de iu.delibe.
et gl.in.c.forma.xxj.q.v. Et ver9 do
minus paterna voce subditos defen
dere tenetur.per tex.in auten.de de
fen.ciuita.circa principium.colla.ter
tia. quod cessat in assensatarijs ob
causam cuius dominus se absentat:
Subditi debēt esse sub saluagardia
baronis vel comitis in auten.vt iu
dices sine quoquo suffragio.§.eos
autem.colla.secunda. Et de manda.
prin.§.denique competens. Quinim
mo debēt ipsi barones et duces au
res prestare in verbis et arenguis
suorum subditorum. et hominum.l.
si in aliquam.C.de nauicu.non ex
cu.libro.xj.et ibi Barto.in primo no
tabili. et docet arengare coram regi
bus dicendo viuat rex vel domin9.l.
prima. et ibi glo. et docto.C.de q̄sto.
li.xij.precipue ludo.bolog. Item nec
possunt negare subditi quin sint sub
iecti quo ad seruicium honores et reue
rentiā.l.potiores.C.de offi.recto.p.
l.j.C.de offi.pre.vigi.bal.in.l.cū plu
res.C.de cōdi.inser. Et quis habet
iurisdictionis tantū quis habet au
toritatis in pseruandis vt dixi scdm
Bald.in princip.iiij.col.in.l.cūctos
populos de iusticia et iur. et baptista
in repeti.dicte legis.iiij.col.in fine.
¶ Item finita sunt iura que perti
nent viris ecclesiasticis: contra lay
cos ad que cogi possunt puta obla
tiones.ca.statuimus.xvj.q.prima.
¶ Item ad decimas et primitias.c.
reuertimini.xvj.q.prima.nec come
dere debent oblationes defunctorū
nec recipere.ca.fina.x.q.prima.nec
concubinarij comedere bona eccle
sie.ar.c.fina.et ibi glos.eadem.q. Et
sunt.xij.abusiones claustri quibus
tota massa corrumpitur religionis
scdm glo.in cle.de statu.mo.in ver
bo curias. nescio si ista sit tertia deci
ma et dixi in meo tractatu de bello
ytalico quod nisi ecclesia vel riuuli iusti
ciam possiderent regnante inuidia
antiqua. iura ecclesie annichilaren
rentur et generaretur contemptus
breuiter hec locatio iusticie non po
test dici esse vtilitatis Clericorum the
saurus est honestas. Et in istis assen
sationibus iusticie inducitur perple
xitas propter diuersitatem persona
rum assensatis et assensantarij ad

instar diuersitatis iudicus prout.in l.prima in fine.C.de asser.tol.et.l.q de crimine.C.de accusa.quare nota re pōt iuuenis.q exceptio pplexita tis impedit processum iudicus;in.c. per hoc de here.libro.vi. Sed quid veniat appellatione emolumentoꝝ contentoꝝ in predicta assensa:cer te capitur pro omni commodo et lu crovndecunq prouenia.c.nemo.ex tra de symo.ca.primo.de testi.libro vi.et cle.statutam codem titu. et ibi docto.Uerumtamen emptores bo noꝝ vacan.vel delinquen.non te nentur arreyragia illorum soluere. l.si quis in fine et ibi rebuffi.C.de fi de instru.et iure haste fiscalis. libro decimo. Sed quid de acquisitione possessionis iurisditionis in parte vel quasi possessionis apprehendisse an sufficiat actum aliquem principa lem per patientiam exercuisse vel fe cisse partem principalem castri sicut reges et barones faciunt in terris acquisitis dic per Innocē.in.c. que relam.de elec.et in.c.cum dilectus d capel.mo.et in.c.cum causam. extra de eo qui mittitur in posses.cau.rei. ser.vide Barto.in.l.iii.ff.de acquir. posses.Sed quid de alia.q.sunt duo custodes in castro.in villa vel ecclesia vel capsa.An vnus possit aperire si ne alio et etiā si sint diuerse claues ista possunt accidere iō videas text. et glo.in cle.de here.in.§.nos volen tes vbi pulcher.text.Sed vt reuer tar ad assensam iusticie locus ab au toritate hominis est in capite et per excellentiam tribuitur capiti fons rationis et debet caput ostendere in seipso quid membra hoc est subditi habeant facere: et correctio est inci pienda a capite.l.argentari9.§.edi. ff.de edendo.et ista non possunt fie ri assensando.immo remanet prela tus vel ecclesia sine anima et spiritu ad instar tutoris qui debet esse ani ma aut saltim spiritus pupilli.idem in prelate secūdū Bald.in.c.de con ten.inter.do.et fidelem.et ibi barba. in addi.in verbo et nota quomō po test ostendere qui caret illa.Uidete domini aliqui immo multi erunt di centes q per triennium potest fieri ar.pauli.in extrauagan.cū aliis po sitis in volumine clementinarū de rebus eccle.etc.et ex vsu seu abusu .et in isto consilio vtor cautelis: quare sciatis q aliquando licet vti caute lis per iuris subtilitates transeun do adeo vt per obliquum fiat q per indirectū fieri non potest text. in.l. seruus et lex precedens.ff.solu.ma tri.precipue quando fit ad obuian dum damno verisimiliter contingē ti immo interdum vera permittim9 procedi per viam simulatam.l.iiii.§ si ab ignoto et.§.cū queritur.ff.de manu.bar.suo consilio incipiente pe trus nicole.fa.l.cum filium.ff.de he re.institu.Nec videtur facere ad in iuriam tertii.sed ad sui comodū.l.ii. §.deniq.ff.de aqua plu ar.Et isti q furantur iusticiam sunt causa eā su

spendendi ab ecclesia assensando. p ditoribus equiparantur.ar.ca.quid ergo in fine.xxiij.q.iiij.Et qui volũt dicere quod est ad tempus et sic re ueniet sicut ancipit. Respondeo qꝫ sepe tulit lapsis succus amarus opẽ scd̃m glo.in.c.iudicet.de pe.distin ctiõe p̄ma in verbo seuerissime spo liatur antiquus induiturqꝫ nouus dominus:non probus.capi.quo in fi.de peni.distinct.secunda Justicia precceteris enim portat coronam p̄ ciosam et gladium possidet vt nemo illam substrahat cum hec ab austro processerit.Et illam deus exercuit angelos malos proijciendo ⁊ eijcien do:et adam a paradiso expellendo: et sic est de iure diuino nec deus illã assensauit et illam posuit deus vt su do:e pareturi. Hec debet quis po pulo placere vt supplantet vera pa lato.Ipse christus dicit pylato non haberes potestatem vllam nisi ⁊c. Exinde cantatur in ecclesia de virgi ne gloriosa: quia ex te ort⁊ est sol iu sticie:christus deus noster.et talem ymaginem cupio depingi facere et apost vidi vnam.iudex non põt pla cere lupis ⁊ gregibus cap.si.lxxxiij. distinctio. Illam baculo pastorũ seu iudicum lupi sunt arcendi.cap.pro xliij.distin.Ouidius de tristibus in exilio existens dat concilium hijs q̃ autoritatem presunt ait.Quo quis quis est maior magis est placabilis ire.Et faciles motus mens genero sa capit.corpora magnanimo satis est prostrasse leoni: ruina suum fin habet cum iacet hostis.Sed lupus et turpes instant morientibus vrsi, Et quecunqꝫ minor nobilitate fera, Si igitur ipsa iusticia sit de iure di uino ius diuinum est,de necessitate salutis non ius humanum scd̃m Fe ly.in.c.nam concupiscentiam.de cõ stitu.iiij.§.folio.xiij.nec potest illud ius diuinum tolli glos.in capitulo, sunt.xxxv.q.prima.Abbas in.ca.lit teras.iij.col.de restitu.spoli.glo.in l.fi.C.si contra ius.Heu illam admi nistrando sagittis infinitis sagita tus fui et vsqꝫ ad portus fluminum rumores dederunt ⁊ propalarunt, Sed penetrare non potuerunt sa gitte cum veritas omnia vincit.Co gitare ⁊ meditari quis debet quid loquatur.c.põderet.l.distin.iniqui tas oĩa p̃cipitat.c.inter hircũ d̃ pe. dist.iij.zilia vepres ⁊ spinas necnõ tribulos extirpant vt plures in vno conueniant.ca.cano.§.xcilij dist.xv. Tolle q̃d răco:pulsas tua cãpana cã tu.Offensas aures: tam graue mur mur h3.Et zsiliũ pauli habui dum patior.ego fortior sum:⁊ virt⁊ in ad uersitate pficit.Et virt⁊ ẽ habitus mẽtis bñ cõstitute.immo virtutes velamẽta aie esse dicunt.c. serpens. de pe.dist.ij.glo.not.in v̄bo virt⁊.c. de pudicicia.xxxij.q.v.Et virt⁊ ip̄a virtuosos parit actus. Sed oĩa ne phãda.per rumorẽ plata caruerũt autore. Illi assensantes symoniaci existunt vide.c.cõstituere.de symo.q.

ca.saluator.j.q.iij.c.ex multis eadē q. Accedamus ad materiā & dicam⁹ ꝙ crimen symonie est publicū in isto casu.l.si autem. C.de episc.& cle. per Bal.& Barto.in rubri.C.qui accu. non pos.Bar.in.l.j.§.huius studij. ff.de iusti.& iu.immo iura episcopalia et aliarū ecclesi.collegiatarꝫ offenduntur illā assensando.quare quilibet de clero auditur et de habitu ꝑcipue in concernentib⁹ interesse ecclesie scḋm Fely.in.c.dilecti. de maio.& obedi.iij.colū.versi.quilibet de clero fo.ccvj.Qui tangit mēbrū to tum corpus tangit per.l. vulgaris. ff.de fur.Et vbi subditi ecclesie possent fieri rebelles potest ecclesia vel lū inire seu particulares opponē. fely.in.c.excōmu.de here.& glo.in ver bo reuixerit eo.c.dat alias duas species.igit̄ ecclesia potest petere restitutionē aduersus laudus ledens ipsam ecclesiam:etiā si laudum fuerit emologatum etiam lapso quadriennio.non obstante iuramento. Fely. in.c.j.de prescrip.in.vj.col. ¶ Item nunquid omnis potestas a domino deo data est:certe sic ad Roma.xiij. concludamus quod omnia sunt cuꝫ precio.iuxta dictum Hora. de mori. Primum queritur pecunia. virtus post nummos. Sed de nouo dico ꝙ sicut radij solis non possunt separari a sole:ita nec ipsa iusticia ab aīa & corpore eccl'ie vel baronis. Nec xp̄s voluit a seipso separare: nec impera ores supra nominatos in princ.sed illam colere. Insuper requirit iurisditio semper extremum puta realitatem et non abusum.sed semper veram et perfectam executionem personarum vel bonorꝫ. Et est ipsa iurisditio super territorium comitis vel baronis sicut nebula super paludē: que generatur per actiuam potentiam solis secundum Bal.ti.de feu. marchi.ducha. et commitatus ibi & ymaginetis.&c. Et tā fortissima existit quod nauem soluit encratam et armaturā mordet. Et quod dixi de perfecta executiōe tradit ipse Bal. in.c.j.de consue.recti.feu.in.§.sacramentum circa fi. Et si ordinarius iudex sit debilis habeat recursum ad superiorem vt iusticia executetur.qḋ brachium superioritatis debet illis impartiri.secundum bal. in. l. si qs: in hoc in fine.C.de epis.et cle. et potest fieri iniusticia in minimis causis.l.et in minoribus.C.de appel.in super iudex debet esse virtuosus. Quid plus certe assensando iustitiā priuātur subditi a clementia dominorum apud dominos que precipua esse debet:iuxta dictum ouidij.in li.de pōte. dicens Regia crede mihi res est succurrere lapsis. Conuenit et tanto.quantus es ipse viro.hoc tecum commune deis ꝙ vtriꝗ rogati supplicibus vestris ferre soletis opem. Insuper claudianus poeta. ait Sola deos equat clementia nec tibi qḋ liceat. Sꝫ quid fecisse decebit occurrat mentē domet respectus honesti

et sic clementia est equalis deo. et est ipsa clementia regni et dominorum pecu liumque quo peculio priuantur domi ni et subditi: quare est grauamen et possunt appellari ratione interesse clementie seu gratie fiende. clemen tia tollit offensam licet non probet scripto: si aliqua precedat vt ira do mini potuerit mitigari Bar. et bal. in l. in ipsius. C. fami. hercis. et facile ab odioso receditur per dispositionem fauorabilem sed tex. est in contrarium in l. filio quem pater. ff. de libe. et postu. Et vbi est administratio domus vbi plures existunt semper ipsi maiores sunt preponendi secundum Inno. et do cto. in c. cum deputati de iudi. et Fe ly. in c. j. de maio. et obe. sicut sunt di gnitates ecclesiarum. huic nobilius et potens dignus trahit ad se id quod est minus potens et indignum. l. cum quidam. §. fi. ff. de aur. et ar. lega. et l. in rem actio. §. j. et sequen. ff. de rei ven. Et ideo isti capitulantes non possunt priuare dictos particula res absentes ab eorum clementia. seu gratia: que in capitulo de suo fa cere possunt. Igitur nulla locatio. Nam sicut iurisditio est insolidum apud quemlibet de pluribus filijs et heredibus comitis vel baronis secundum Barto. in l. fi. ff. de rerum diuisi. nec potest vnus alium punire secundum bar. in l. si viri. ff. de re iudi. et Bar. in l. inter tutores in fi. ff. de admi. tu. sic iurisditio remanet insolidum erga vnum particularem canonicum. et ista de causa vocatur quilibet particula ris canonicus monseigneur. Omnes ei appetunt honorem et nullus recu sat. C. de questo. l. j. lib. xij. et C. de pro fesso. in vrbe constan. doce. l. j. immo restat dubium quod ipsa iurisditio si pos sit concedi subditis non citatis. De quo Bald. in mar. ver. possessio ver sicu. ix. in fi. Item iurisditio dissolui tur quattuor modis videlicet appel latione: nullitate: negligentia: et mor te secundum Bald. in l. j. in fi. C. de eman ci. libe. et habet vnaqueque iurisditio proprios fines secundum Bald. in l. penul. C. de institu. et substitu. Et probatur per erectionem furcarum ipsa iurisditio et limites ipsius bal. in c. j. v. col. quid sit inuesti. et in. l. a procuratore. C. man. flo. in l. arbori bus. §. de illo. ff. de vsufruct. etiam si per centum annos non fuerit quis suspensus in illis furcis per gl. in c. cum ecclesia. de cau. poss. et proprie. vide Bar. in l. i filijs. C. de decurio. lib. x. Et an ille baro qui habet dum taxat altam iusticiam possit furcas erigere Oldra. suo consilio. clxj. et vi detur facta offensa et iniuria vassallo per dominum qui furcas prope do mum vassalli erigere fecit vt fetor il lum suffocet nam etiam mortuo po test fieri offensa. secundum Baldum. in l. sororem. C. de his qui. vt indig. et per Barto. in l. j. ff. eodem titulo et esset dedecus ipsi vassallo talia suf ferre: et mortuus reputatur qui cum dedecore viuit. institu. de excusatione

tutorum.§.si in bello. vidi dubitari sunt duo barones insolidum iurisditionem habentes: an vnus ex se ipso possit altero non volente et resistente furcas apponere. sic per.l.si illa.§.j.ff.de vsu et habita. nec obstat.l.sabinus.ff.communi diuidundo. quia ibi non erat executio communis: licet exigeret rei signate signum. facit.C.de offi.prefec.preto. aphri.l.in nomine domini. ibi: sicut ex clausuris. et.l.vnica.C.de athletis.li.x. Uisus enim furcarum plus terret quam auditus. institu.de gradi. cog.in fine. vide hanc questionē per Johan.andre.titu.de execu.sentē. in principio. Et ibi mouetur an quis teneatur solum vendere vt furche ponantur: nec debet augmētari numerus pilonum inconsulto principe vltra antiquitatem: et vt dixi in principio ille dicit baro qui habet caput baronie. Itē non tenetur iudex vilia facere.l.quintus. post principi.ff.mandati.et Bar.in.l.j.§.iuxta. ff.de extra ord.cog. Sed an mortuus possit excommunicari.glo.ord.in.c. neque.lxxxvij.distinc.et in summa.x. q.ij. Itē nec mortuus debet exhumari nisi fuerit sepultus contra edictum ecclesie.secundum Bald.in.l. principaliter.la.j.C.de lib.cau. Sed nunquid mortui ad hanc vitam redire possunt aut sunt fantasmata. vide.c.fatendum. iuncta glo.xiij.q. ij. ¶ Redeamus ad materiam iurisditionis que est materia huius consilij. Et dicatis quod iurisditionem denegare: nil aliud est quam pmittere impune offendi.l.si quis inter.§.j.et ibi glo.nota.ff.de excusa.tu.nec queritur iurisditio per confessionē subditorū dicentium quod renunciant priori domino. secundum Flo.in.l.serui tutes.ix.col.ff.de serui. Item contētiosa iurisditio potest in alieno territorio exerceri volētibus partibus et iudice territorij.glo.in.c.litigantes.de offi.ordi.in.vj.docto.in cle.j. de foro compe.et.c.nouit. de iudi.c. luminoso.xvij.q.iij.nisi sit attributa priuilegio speciali. Hostien.et Johan.an.c.singula.i.c.excommu.de offi.delega. Et de iure ciuili maior potest se subijcere iurisditioni minori iuxta.l.est receptum.ff.de iurisditio. om.iudi. De iure canonico secus io han.an.in cap.cū ecclesia sancte marie.de constit. Item et iurisditio voluntaria in dando tutore: potest prorogari.de consensu partiū scdm bal. in.l.j.C.de eman.liber.et ibi gl. que dicatur esse iurisditio voluntaria et contentiosa.specu.titulo de ferijs.§ secundo versicu.porro. Et iudex nō habet imperium in suum parem vel maiorem.l.nulli in fine.C.de agentibus in rebus libro.xij.et dicitur in fi.ibidem quod qui sentit se innocētem a delicto et fidelē non debet eē timidus. Itē duo officia simul incompatibilia quis habere nō potest l.j.C.de prepositis agentibus in rebus libro.xij. Item in dignitatibus

obtinendis ambitio reprobatur seu suffragium .l.compellimus.C.de proximis sacrorum scriniis.libro.xij.gl. est in contrarium et ibi Barto.in l.fi.C.de domesti.et protecto.et succes sori debetur salarium defuncti.l.si quis.C.de sacrasanct.Item gesta offi ciarij ante iuramentum valent secundum glo.in.l.rem non nouam.C.de iudi. versicu.porro.Item ipsa iurisditio non aufertur ignoranti nec etiam quaeritur secundum cano.in.c.vt nostrum de appel.Item an iurisditio minoris iu dicis superueniente senescallo vel bail liuo an cesset nota.in.c.volentes de offi.deleg.glo.in.c.antiqua.de priui le.Item vtrum iurisditio exercitata in vno capitulo an probetur iurisdi tio in alijs actibus et capitulis certe non vt voluit bar.in.l.cum de in rem verso.ff.de vsu.vlti.col.quare habe tis scire quod tres sunt species iurisdi tionis videlicet merum imperium: mixtum et iurisditio: et vna species non por rigitur ad aliam sed per exercitium vnius speciei quilibet articulus ipsi us speciei videtur solus exerceri.im mo et abbas anti.in capitulo cum dilectus de capel.mo.sed Innocen. tenet ibi contra et Floren.in.l.si sic ff.de ser.rusti.pre.et Innocen.in ca pitulo secundo de capel.mo.tenent quod ipsa iurisditio non potest prescri bi in locis in quibus non fuit diu ex ercitata sic vnus actus iurisditionis exerceatur.Item nec vsus locatio nis iusticie nil facit quia intelligitur de vsu rationabili secundum Guil. lermum et geminianum.per nota. in capitulo cum venissent de eo qui mit.in possess.cau.rei ser.et facit car di.in clemen.sepe.§.et quia vt refert geor.nathan.in dicto.§.et quia in prin cipio.in fi.j.col.Et iure romano omnes iu risditiones plenissime sunt regis bar. in.l.contem.ff.de public.et bal.in fi. c.quae sint regalia et omnia palacia vbi iusti cia administratur omnis ei districtus et iuris ditio in regno regi spectat.l.prohibere §.plane.ff.quod vi aut clam.¶ Item iurisditio denegari potest ex causa vt not. in.l.iusiurandum.ff.de iureiur.et ad pecunias et.l.sed et si in.§.sed et si. ff.ex qui.cau.ma.vtrum possit iuris ditio dici ante litis contesta.est glo. in.c.fi.de offi.dele.sed quomodo de tur iurisditio in feudum Bal.in.c.j. de consue.recti.feu.Item quot mo dis et quibus modis iurisditio iu dicis suspenditur vide Bald.in.c.j. §.fi.quo tempore miles etc.sed an pro petuetur per adiornamentum inua lidum et quando Bal.glos.et doct. in.c.venerabilis de offi.deleg.Bal. in.l.si pater.C.de statu defunc.et pro rogatur iurisditio per pactum et con uentionem de soluendo vel respon dendo vbicunque placuerit creditori vel per submissionem secundum bal. in addi.spec.titu.de competentia iu di.ad versi.iurisditio:nec debet ipsa iurisditio ordinaria probari dum ta men notoria secundum bal.in.l.fi.v.q.C.de edicto diui adri.tol.nec illa ordiaria

iurisditio impediri potest per occupationem alicuius gl.in.c.accusat⁹ de here.io.mo.in.c.cum episcopus de offi.ordi.in vj.Bal.in.c.ad hec.ij colum.ti.de pace.iur.fir.et superior aduocans ad se absq notificatione facta iudici inferiori an tollatur iurisditio ipsius inferioris sicut faciunt in monte ferrando docto. et phi lip.in.c.nostrum de appel.et Bald. in.l.mandatum.iij.q.C.mandati in hoc non seruatur ordo iuris sed potentia et collusio procura.in preiudicium baronum: sed quid de registris et instrumentis baronum dicenj.actum in palatio nostri commitatus glos.et doctor.in.l.optimam. C.de contrahen.et commiteē.stipula.et in.l.cum aliquis et ibi Bald. C.de iure deliberā.et in.l.predijs de legatis.iij.Et sciatis φ isti domini comites seu barones non debent viuere nec presides prouincie.transeuntes per eorum terram.per angua ria.sicut armigeri francie.quia illud solo regi pertinet nec familia ipsorum baronum.vt de manda.princi.collatione tertia rebuffi.in.l.cum ad felicissimam.C.de quibus munc.vl'preста.libro decio nec possunt bona subditorum occupare. Sed quid dicemus de lege.j.C.de ope.libert.et.ff. de offi.consulis.l.j.vbi ius commune infringitur dicatis φ certe etiam priuilegium tollitur text.in.l.ij.in fi. C.de priuile.schola.Et ista sunt notāda.Insuper scias φ fructus enim iurisditionis dicuntur pene delictorum qui pro delicto commisso condempnantur et si infra temp⁹ offensionis non fuerit secuta condempnatio pertinere debet ad baronem concedentem secundum Bald. singula.in.l.terminato.iiij.columna.C de fructi.et litis expen.Item acquiritur iurisditio ex confederatione.l. non dubito.ff.de capt.vt voluit bal. in.l.executorem.xiij.columna.C.de execu.rei iudicate.sed quero est flumen inter duos comites vicinos habentes iurisditionem vsq ad ripam fluminis; numquid iurisditio pertinet vnicuiq vsq ad medium fluminis ex latere suo certe sic secundum Bar.in tractatu suo tyberia primo libro car.vj.versiculo.Item videndum est vtrum iurisditio et Bald. in.c.ex litteris.penul.colum.de proba.Bartold.sepola.de ser.rusti.ca. lxxv.et tit.de fluminibus quod sec⁹ in alueo: quia nō est communis sed proprius secundum Bal.in.c.j.que sunt regalia.Cy.in.l.quedam.ff.de rerum diui.et ista faciunt contra dominum de canillaco:vice comitē mote contra quem pēdet processus in curia parlamenti parisius et venerabile capitulus briuate.Et presumitur flumen distinguere in dubio confines et seignorias.quia videtur prima vice transductū pro termino territoriorum facit.l.quia magis.ff.fi. regun.vide bonum text.in ca.inter memoratos.xvj.q.iij.cum pluribus

alijs preced.et per totam questio.vi de materiam prescript. Sed quid si dicatur in instrumento.de tali flumine vsq ad tale vide.bald.in.cap.j.§. si quis de manso.vij.colum. de contro.inuesti.Item fossata inter predia presumuntur communia.l.ij.§.perpetue cum gl.ff.de aqua plu.ar.Finaliter nota.q colonus pro vtilitate fructuum percipiendorum tenetur fossata seu rasas mundare.scdm Bar. in suo consilio commune letignarij &c.etiam pro vtilitate vnius anni. l. predia.§.pe.ff.de fundo instructo. & per eundem in.l.pe.de impen.in rebus dota.factis. Plus habetis scire q verbum hortamur est verbum iurisditionis concessurum.c.quia iudicante de prescript.Item honorificentia dicitur cultus quo iferior superiorem honorat puta cum canonici vadunt obuiam episcopo processionaliter secundum Bal.in .l. liberti. iiij.col.C.de ope.libe. Et non debet exhiberi alicui tat honor q aliq corde scrupuloso moueantur Spec.de leg.§.ij.ante.fi.patet ergo et tit. de dispu.et alleg.§.vj.Et no.q in ipendendo honores potest grauari quis commodo pecuniario per consuetudinem vel compositionem.l.ticius & ibi Bal.C.de ope.liber.Sed materiam honoris vide Bar.in.l.j.C.de mili.et in quo loco lib.x. Videte domini ea que dixi sunt de preludijs huius consilij & conchatenate locutus sum si bene palpetur.Item qui vadit ad locu maioris & occupat an potest expelli primo debet perdere locum per text.no.d.c.perpendimus disti. xciij. Et crudelis est qui negligit famas.c.nolo.xij.q.j. de nobilitate generis et virtutum est text.cum gl.in c.nunq disti.lvj.gl.in.c.quoniam vetus.xxiij.q.j.Et abbas.in.c. super eo de testi.q.vi.& in.c. venera.de preben.Queritur si iurisditio castri pignorati transeat cum pignore ad fines vt possit per creditorem exerceri donec tenet pignus.doc.tractant istum passum in.c.cu bertol.de re iudi.Bald.in.c.j.de feu.dato i vi .leg. commiss.nota.in.l.eleganter. §.fi.ff. de pigno.acti.et Bar.in.l.si is qui. §.iura.ff.de pigno.versi.sed extra et ibi magistraliter loquendo vult et qrit vtrum iurisditiones preeminentie et honores & similia possint obligari:aut in pignus dari.ista est decisio nostre questiois et dicitur quod quedam sunt iura que consistunt in hominibus puta iurisditio quaz habet capitulu ecclesie in subditos sui commitatus:vel in vassallum et patronus in libertum et similia.et ista non possunt obligari. et notetis nisi in casu maxime necessitatis.l.j.C. de ope.liber.l.pro herede.§. quid tamen . secundum vnum intellectum. glo.ff.de acquiren.here.facit.ff.de fideicom.liber.l.is qui.et.l.generaliter:et per optime facit.l.ticius.ff.de actio .empti .vbi quis non cogitur esse libertus alterius : igitur subdi-

ti in locatione vel pignoratione veni unt vocandi et iusticia debet esse libera secus ex pedagijs et arrēdamē tis censualium vt ibidem per Bar. bene trāsit iustitie alienatio cū vni uersitate castrorum annexa nota in cap. cum Bartol. de iure patro. cū similibus. Item dare insolutum est vendere. l. fi. ff. quibus cau. in pos. ea tur. et l. litis estimatio. ff. pro empto re et facit pro iure vendarum. Sed vltra nunquid ipsa iusticia seu iurisditio possit apud plures insolidum. esse certe sic Bart. in l. fi. ff. vti possi. detis et in l. j. §. si plures. ff. de exer cito. actio. et c. pastoralis. de offi. or. et no. in l. j. ff. de offi. proconsulis. igi tur iurisditio potest habere consor tem videlicet ceteri concanonici vni us ecclesie. voluit Bald. in l. j. §. fin. autem. C. de cadu. tol. ymo vbi est di scordantia inter plures habētes iu sticiam in cōmuni. Rex potest tales cogere ad concordiam. arg. l. lucius et ibi docto. ff. de aqua quoti. et esti. ua abba. in c. fi. col. j. de re iudica. gl. in cap. licet. xxj. q. iij. Et ista demon strant quod predicta sunt de arduis simis negocijs: et quod non possunt fieri nisi omnibus vocatis et nomi natim expressi in conclusione capitu li. ymo si sit iurisditio cōpetens duo bus vnus non potest illam alienare alio inuito Bal. in l. j. ad fi. C. qui te sta. face. pos. nec potest vendi ipsa iu risdi. in autenti. vt iudices sine quo. suffra. §. cogitatio et glos. in capitu. primo ne prelati vices suas. Bal. in cap. j. que sint rega. et predicta sunt notabilia et singularia. de quibus multi facerent magnum festū plus. ymo sunt vocādi in his que sunt cō munia vt singulis si essent mille si fa ctum vni noceret cum in re commu ni potior sit conditio prohibentis. l. sabinus. ff. cōmuni diuidun. nec erat communitas nisi vocatis vocandis precipue in preiudicium subditorum arg. l. inuitus cum glo. ff. de fideicō. liber. et ange. i. §. si seruiana. de actio. Et presumitur habere malam fidem qui facit alijs absentibus et non de bite interessentibus. argu. ca. pasto ralis de rescript. et que ibi nota. Fe ly. in c. cum omnes in. viij. fallentia de cōsti. Quinimmo statutum factū in odium vel detrimentum particu larium etiam si contineat equitatem est nullum penitus Bart. in l. om nes populi. i. ij. col. ff. de iusti. et iure igitur omissio annullat actum. l. cum hi. §. pretor de transactionibus. Nā de iure canonico data est solēpnitas c. sine exceptione. ix. q. ij. intantum quod omissio annullat actum vt dictum est. quia vt dixi actus clam fieri dici tur vbicūque solempnitas omittitur nota Bar. in l. iurisgentium. ff. de ri tu nupt. et melius. l. ij. C. de his qui ex causa publ. lib. xj. Et sic vbi lex re sistit cōtractui nil inde sequitur nec actum nullum penitus inutile. l. nō dubium. C. de legi. Et sciatis quod in ra tificatione extra collegium requiri

tur consensus omnium &c. in multis de elec. & l. suum. § si. ff. de pac. et gl. in l. per fundus de ser. rusti. pre. & ibi Bald. Quero sunt duo vnus vendit partem suam vtrum emens sit subiectus alteri Bart. in l. cum ex ora tione. ff. de excusatione tutorum. Si iurisditio temporalis pertineat ad ecclesiam. vide glos. in c. si duobus. de appella. ego tenui contra in meo tractatu ista ecclesia beati iuliani e exempta. et immediate habet papã superiorem in spiritualibus. capitu. auctoritate de priuileg. libro sexto. Sed potest appellari ad legatus de latere qui habet iurisditiones super exemptos. c. si abbatem. de elect. in vi. c. j. de ꝓb. si. co. li. nõ tñ cognosce re de appel. iterposita ad papã sine speciali mãdato. ar. c. quod ad transla tionem. et capitulo sequenti. de officio lega. et capitulo constitutus. et ibi hen. de appellatio. Sed ipsa exemptio non prodest in multis pro ut in clementi. j. de supplen. neglig. prela. facit capitulo attendentes. et cle. abusionibus de peni. et remi. et capitulo ex tenore de priuil. et capitulo abolendam. de here. et capitulo primo de testa. libro sexto. Item exemptis non expedit consilia fieri secundum Johan. andre. in cle. dudum. de sepul. in verbo instante. Et pro finali ꝯclusione ista offensa sub stineri non valet precipue erga ecclesiam vbi ecclesiastica libertas offenditur perdendo iusticiam suam. cus clerici seu canonici efficerentur timidiores. l. j. § que honorande. ff. quarum rerum actio non datur: et Baldus tractatu de scisma. nona columna. Et debet esse cautela in isto passu: attenta consideratione processuum subditorum capituli. Que cautela nil aliud est quam consideratio ꝓpria rerum futurarum capitulo cus desideres de sen. ex. & c. j. de ser. non or. Job. and. in c. solet de sent. excõ. in vj. & nil est omittendum quod ad cautelã pertinet capitulo ꝙto. lxiij. distin. et l. si cum dies. § plerum. ff. de arbitr. que quilibet bonus iudex obuiare debet subditis & aliquid facere ex superhabundanti. cautela nõ nocet. ca. presbiteros distinctione. l. Sed vtrum baro possit permittere extraneis suis hominibus inuitis vt animalia depassi, faciat in pasquerio sui castri certe sic vt tenet luca. de pana. in l. verum. C. de incol. antho. de antibo suo trac. munerum vl. ti. parte ver. apud. quod est michi. durum in preiudicium subditorum.

¶ Nota duo ꝙ si baro. vel comes concessit hominibus accipere ligna vel scidere in nemore et tempore cõcessionis erant pauci nunc creuerũt, Dic ꝙ subditi gaudebũt non obstãte crescentia subditoꝝ scdm glos. in verbo etiam in istis. l. j. C. de priuilegiis corporatorum. facit. l. forma. §. ꝙꝙ. de censibus. de aq̃ quoti. et esti. ua. l. j. § permittitur. poterat enim cogitare quod cresceret. l. cum vnus.

ff.de ali.lega.et de rebus dubijs.l.si cognatis. et.l.sordidorũ.de excusa. mune. Ulterius homines consueue runt portare vina: ligna a loco pro pinquo. Baro mutat domiciliũ lõ ginquũ vult cogere homines in lo cis remotis: certe non tenenẽ ex eo quia maiori labore et damno. scd̃m Jaco.rebuffi.in.l.tyberianus.C. de fundis limitrofis et paludibus.lib. xj. Quid de illis qui superueniũt in ciuitate aliqua an teneantur ad de bita preterita.vide dictũ Rebuffi in dicta.l.j.C.de priuile.corpo.lib.xj.et l.prouidendum.C.de decurio.et glo. in.l.incola.ff.ad municipa. Nempe nota q maiestas principalis adora tur:et illã tenebantur in fine cuiusli bet biennij honorare vt venirent et rõnẽ redderent:vt magis essent di ligentes: et reddant rationẽ qualia arma fecerãt. per.l.primiceriũ.C.de fabricẽ.lib.xj.et ibi Rebuffi dicens q multi episcopi vocãt subditos nõ vt reddant rationem administratio nis:sed vt pecunia ab eis extorquea tur.vt in fine.l.primiceriũ. de fabri cẽ. Idem forte potest dici de bailli uis in assisis eorum vbi domini vel officiarij tenẽtur comparere et etiã seruientes. Et insuper vbi cõsuetu do est eligẽdi in.vno anno vnũ quid et in alio aliud:nõ est permissum va riare:al's est iusta causa appellandi. scd̃m Bar.in.l.j.C. de pono.ab im mune.non vo.lib.x. Ulterius q̃d de statuto ecclesie vbi ecclesia aliqua re cipit quadraginta aureos pro casu blia: certe nõ potest cõuerti in pecu niam. tex.in.l.oibus.et ibi Rebuffi. C.de fabricẽ. libro.xj.ibi cõsistit ho nor ecclesie. Et gardie seu custodes vnius ecclesie pro introitu pñt vinũ petere:idẽ in alijs. iuxta.l.nemini. C.de consuli.lib.xj. Ita et predica tores quadragesime custodi qui cã panã sonat. Itẽ antiqua solẽnitas venit seruanda.l.nulli.C. de priuile. corpo.vr.ro.lib.xj.et ibi Rebuf. La bor enim non debet esse sine mercede et fructu. in aut.de iudi.§.ne aut ẽ. et meretur labor studiorum tc.l.j.C.de profes.in vr.cõstan. et ibi Rebuff. Et per laborẽ et sudorẽ peruenitur ad maiorẽ gradũ.l.ij.C. de tiro.not. in fine.C.de agẽ.in rebus.lib.xij. facit l.principes.eo.ti.et augmẽtũ hono ris per laborẽ cõuenit vnũquẽq; p uenire.C.de re mili.l.cõtra. Et prin cipibus corona.vt.d.l.j.C.de agẽ.in rebus. Imitanda sunt exempla ma iorum.ff.ad trebell'.l.apud iulianũ. §.antistia.hinc est q doctorãdus p mouẽdus si opus aliquod compila uerit:et litteratus debet carere exa mine rigoroso:habet enim testimo nium totius populi.c.nullus.xxiij. dist.lc.ij.et ibi glo. facit glo.in.c. de petro.dist.in.xlvij.i verbo ignota.di cit idem in scholari Abbas in.c.con stitutus.lc.ij.de appella. Item et il li doctorelli qui fuerunt forte appro bati si postea reperiantur inutiles pñt reprobari; idẽ in alio quocũq;.

per.l.grammaticos.de profes.et me dic.lib.x. Et qui in aliquo officio defecit nō debet iterū ad illud assumi: male enim se haberet vt prius .ff. de accusa.l. si cui.§.idē criminibus. Jaco.rebuffi.l.j.debito.ciuita.libro.x. Utile est ecclesie habere plures consiliarios. Inno.in.c.fi.de cleri.nō resi.et Abbas in.c.relatū. de prebē.ij. col. ¶ Itē et quis non sufficit se peritum esse nisi habeat experientiam eius ad quod eligitur.l. ex agētib⁹. C.de principibus agē. in rebus.lib. xij.hinc est q₃ minores.xxv.anno.nū q₃ presumuntur habere sanum cōsilium:nec debent habere aliquod regimen.l.j.C.q̄ etate se excusant.li.x. Refrenanda venit igitur cōclusio iuuenū: in capitulis ecclesiarū ciuitatum cum tāta regnet iuuentus. ait Hierony.ad Augu. Bos senior gravius figit pedem corona dignitatis senectus que reperietur in vijs iusticie. Prouer.xvj. Officia debēt tradi expertis nō rudibus.l.humilioribus.C.de suscep.prepo.et archarijs. lib.x.et ibi Rebuffi.idem de aduocato grosso et rudi:non detur illi causa subtilis scōm Bal.i.l.fi.C.de heredi.insti.xvj.q. Sed vtrum iudices debeant esse perpetui Cesar tyberius illi qui annales illos petebat respondit: vidi abigētes muscas se misaturas a corpore egri:et superuenientes mordaciores et acriores.vide addi.i.l.neminem.de suscep.prepo.lib.x. Nota q₃ ad depositionem iudicis vel procuratoris ecclesie certe requiritur consensus omniū.secūdum Fely.in.c.cum omnes.de constitu. quarta fallentia.jmmo officiarius iusticie administratoris dicit esse perpetuus posito q₃ in litteris dicatur ad placitum. secundū Bal. in.l. quisquis.C. si certum petatur. argu.l.j.de legatis.ij.et.l. iurisperitos.ff.de excusatione tutorum. Itē iudex potest scribere acta coram se facta:et ex eisdem ferre sententiam. l. cum quidam. C. qui militari pnt. Et maiores sumptus debētur magnis iudicibus q̄ paruis. Et iudicibus ordinarijs q̄ arbitrijs: et maiores in vrbe q̄ in prouincia et arbitratores qui sine scriptis procedūt non debentur sportule. per. l. in sacris.et ibi Rebuf.C. de sacri scrinijs. libro.xij.col.ij. Arbitrator dicit amicabilis compositor qui non cogitur acceptare:sed si acceptauerit cogitur laudum proferre: licet nō fuerit adiecta pena vel pignus.per glo.et Salyce.in.l. finali.C. de contrahen. emptio. Arbitri autem iuris coguntur acceptare.l. cum specialis.C. de iudicijs.et.c.ab arbitris. de offi. delega.in.vj. Arbiter electus a duob⁹ arbitris discordātibus compellitur acceptare et arbitrari.glo. et Bar. in.l.si vnus.§.fina.ff.de arbi. Et ista tenet de platea in.l.sacris.C. de pro xi.sacro.scri.libro.xij. Et vt veniam ad alia: volo primitus vobis dicere q₃ in hijs que cōsistunt vel depēdēt

a voluntate nostra vel consciētia sta
tur iuramento nostro. secundū glo.
et docto.§.alie.institu.de actio.glo.
in.c.significasti.de homi. Sed Bal.
singulariter limitat in.l. interdū.§.
qui furem.ff.de fur. verū in actibus
clandestinis hinc dicitur ꝙ forus cō
scientie est tribunal veritatis: et est
forus boni et equi cōiūctim: in quo
foro conscientie apices iuris nō ex-
cusant. Bal.in.l.j.iij.coll'.C.de con-
fes. Quintilianus ait: cōscia mille te
stes. Et in probatione damni vel a-
lijs adminiculis statuit iuramento.
Ita intellige Barto.in.l.solent.ff.de
alimen.et ciba.lega. Item admini-
stratores tenentur de negligētia: et
de eorum proprio resarcire.l. cōtra.
C. de administra.rerum publi. libro
xj. Et posito ꝙ iudex negligens in
criminibus puniendis dicatur esse
cōscius criminis. per nota. p Bal.
in.l.nō solum.C.de commer.ꝛ mer-
ca.eadem.l.finali.C.ne sanctum ba-
ptisma ꝛc. Fallit si partes nō prose
quantur. Rebuffi.in.l.patrimonia-
lis.C.de fun.patrimo.et ibidem di-
citur ꝙ ex defectu ordinariorum iu
dices regios prouincialius accipiūt
cognitionem causarum pertinentiū
ad ordinarios.facit in auten.vt dif-
ferant.§.j.col.ix.et in auten.de mā-
dato prin.§. et non permittere.col.
iij. Sequitur igitur ꝙ vbi sunt ordi
narij iudices et diligentes ꝙ supe-
riores debent supersedere nec pri-
uare ordinarios. Et scias ꝙ forme
legi, nec ordini iuris non possit re-
nunciari. glosa in capitu.dispendia.
et in capitulo statutum.de rescript.
in.vj.et Baldus nota. in autentica
si quis in aliquo.C. de edendo. pri-
ma coll'.intantum ꝙ saluagardia su-
perioris non tollit iurisditionem or
dinariam. glo.prima et doctores in
capitulo ad audientiam. ibi: vicem
appellationis. extra de appellatio-
nibus.ꝛ.c.finali. extra de confirma.
vtili vel inutili.et decisio Delphina
tus.lvj. Et est alia conclusio qd vbi
de facili non potest recurri ad supe-
riorem ex aliqua causa superuenien
te eo casu potest ipse magistratus le
ges et statuta transcendere; secun-
dum Innocen.in.c.primo.de consti
tutionibus.facit tex. et Bartolus
in.l.si hominem.ff.mandati.et.l.di-
uus.la.ij. ibi: imperatori rescribat.
ff.de fal. et Abbas in.c.si quis con-
tra.de foro competenti. et capitulo
dilecti.de appellationibus.et ibi de
cius. vnde ex variatione temporis
noua causa reputatur. argumētum
c.fina.de consan. et affini. ¶ Item
et excusatur iudex in maleficijs de
nocte clam: et in loco vbi raro homi
nes vadunt.l.j.§.accessorum. et ibi
Bar.ff.ad silleia. Bal.in.l. id quod
pauperibus.C.de episco.ꝛ cleri. Et
dans iudici alapam. Fely.in.c.ex lit
teris.de consti.x.col. ¶ Item ꝛ po
sito ꝙ bona vni⁹ ecclesie sint discre
ta seu separata in aliqua ecclesia: sve
tūtamen vnus nō potest aliquid fa

tere sine alio. argu. dicti Inno. in. c.
causam. in secũda parte glo. ꝛ ibi so
lus Panor. iij. coll'. de iudi. Jason
in. l. placet. ij. col. C. de sacrosanc. ec-
cle. Et vnus potest contradicere in
collegio vel vniuersitate. ca. nicena.
iuncta glo. xxj. distinc. facit. l. vnus.
§. vlti. ff. de arbi. Et ius collegij resi
det penes habiles et etiam guber-
natio. facit. c. gratum. de postu. pre-
lato. l. sicut. ff. quod cuiusqꝫ vniuer.
non solum re: immo effectu. c. finali.
xv. distinctio. Jaso. in. l. si grege. ad
plenum. de leg. j. immo vbi sigillum
ecclesie cum iusticia et iurisditione
spirituali et tẽporali assensatur per
triennium vel quadriennium nõ po
test dici quin sit de arduissimis ne
gocijs cum ipsi ecclesie infinita pe-
ricula euenire possent acta cõtraria
ipsius ecclesie in manibus alienis
sigillando ꝛ expediendo: igitur ab-
sentes vocandi sunt. secundum In
nocen. in. c. ij. de noui ope. nũcia. tri
na vice. nec sufficeret vna citatio pro
omnibus. glosa. in. c. summe. v. q. ij.
Et illa dicitur sanior pars que bo-
no zelo ꝓcedit. c. in genesi. ꝛ. c. eccle-
sia. de elec. et etiam qui sunt in ma-
iori dignitate dicit' sanior pars vel
ratione numeri. scđm glo. in. l. si vni
ex pluribus. ff. de re iudica. vbi vide.
Et etiã qui maiori ratione nititur.
c. sana. distin. ix. immo si essent deca
ni vel prepositi in aliqua ecclesia qui
haberent duplam librationem ex
redditibus iusticie: et de hijs gauisi

fuerint per annum. et diem: si nõ fue
rint p̄sentes in dicta locatione pos-
sunt obtinere querimoniam de sai-
sinis et obtinere in possessorio: cum
priuentur a tali libratione dupla ꝑ-
cipienda: et veniat dicta locatio in
massa. iuxta ea que notãtur infra et
dicẽtur. Et sciatis ꝙ in distributio-
nibus manuellis omnes sunt vocã
di. per glo. in. c. cum omnes. de con-
sti. et ibi docto. immo veniunt dicti
ecclesiastici locantes vel pignorãtes
iusticiam ꝛ iurisditionem contra te
norem pauline. et notetis ꝙ dicitur
in. c. cum inter canonicos. per glo. ꝛ
abbatẽ dicitur in. ij. col. quiꝑsunt ca-
pituiantes qui constituere possunt
procuratores expensis vnius capi-
tuli: sed de casu nouitatis seu posses
sorio iudicio an opponentes pro eo
rũ honore conseruando: an veniant
admissibiles: certe cõclusiue sic: pre-
cipue de illo cuius in signum subie-
ctionis seruatur gratia exempli: se-
cus in illo qui virtuti exhiberi solet.
ista est singularis doctrina domini
Philippi decij in. c. licet causam. de
proba. ij. coll'. post Fely. allegat tex.
in. l. honori. ff. de obse. patro. prestã.
in. l. liberti. ij. col. C. de ope. liber. ple
nissime Bal. consilio suo. xxxv. inci
pien. Archi. col. ij. li. iiij. vbi de hono
re loquitur plurima: et sic in posses-
sorio obtinebitur probata possessio
ne. Hostien. in sua sum. ti. de rebus
eccle. non alienan. in quodã. §. tenet
ꝙ alienatio põt fieri vsqꝫ ad vigin-

ti solidos.alle.c.terrulas. super. Bal leg. Sed de aliis solennitatib. obseruandis in alienationib. tractatur, i auten.hoc ius porrectum et.l.iubemus.de sacrosanct.eccle. Iudex vel procurator baroni si est cognit. creditur illis sine litteris officii. secundum glo.nota.in.l.sed interpellat.ff.de arbi.facit.l.iiii.§.totiens ibi libellum ff.de dam.infecto nisi in magno arduoque negotio.l.missi. C.de exacti. tribu.li.xi. Et non delinquunt iudices ordinarii si seruientes regios aut alios commissarios acceperunt delinquentes facta informatione manibus ligatis ad superiorem mittunt text.et.ibi rebuffi.in.l.palatinos.C. de colla.fundorum fiscalium.lib.xi.et contra seruientes vide gl.in.l.i.ff.de custodia. ¶ Item iudices debent habere curam et etiam sollicitudinem erga receptores baronum per.l.ordinariorum. C.de colla.fundorum fisca. li.xi. Item facilius portatur. quod a pluribus portatur.l.rem priuatam. C.de priuilegiis domus auguste.et.l.actores.C.de exacti.tribu.Item seruandus est ordo iuris in causis fisca. l.i.de conductoribus siue actoribus lib.xi.facit.l.pe.C.de dela.lib.xi. Et familiares regis et consanguinei delinquentes grauius puniuntur per.l.i. C.de conductoribus supra alleg. quod nota. Item de interdictione officiorum per bar.in.l.fi.§.solent.ff.de interd. et relega. Item nota.quod non posse exercere comprehendit nolle.nota.in.ca. prudentiam de offi.dele.ga.et.l.cum proponas.C.de hered.insti. Et qui non vult interesse facit se alienum a cognitione.l.si legatario.§.fi.ff.de fideico. liber.et.c.fi.de arbi.lib.vi.videte domini. Officium posse esse in habitu tantum et etiam in habitu et exercitio et hoc quando est deductum de potentia ad actum secundum Archi.in.c.seruanda.xxxi. distinctione. Et sciatis quod potentia excitat actum l.si ita.§.si sub conditione de lega.ii. et.l.i.§.quod autem.ff.quorum lega. Sed vbi voluntas et potestas repugnant adinuicem nil valet quod agitur. l.iii.ff.de testa.mili. Et sunt due radices humanorum actuum.atque perfectiones videlicet ius et voluntas put plene per concilium Ange.l.xi.et.ccc. xxx. Sed potentia et potestas differunt secundum Bald.in.c.i.de constitu.et dicit quod multotiens vnum ponitur pro reliquo patet in.l.suus.§.immo.ff. de here.insti facit.l.quod seruus.ff. de condi.ob causam. Item potestas esse in aliquo intelligitur quo ad proprietatem et vsufructuum: prout nota.Bal.in.l.presbyteros.C.de epis. et cle. Et potestas multis modis accipitur in iure.l.potestatis verbo.ff. de ver.signi.insti.de actio.§.rursus. Et de vero significato huius termini potestas certe consideratur qualitas personarum et materiam subiectam videlicet vt stricte vel large significet proprie vel appropriate de quo per docto.in.c.pia.de excep.li. vi. Abbas in.c.prudentiam.§.sexto

de offi.delega. Bald.in.l.nec.quicq̄ ff.de offi.procon.⁊ lega.§.vbi decre- tum. Officium potestas ⁊ iurisditio ide3 significant sunt sinonisima pro batur cap.ij de biga. Sed Joan.an. in mercu.in ru.de regu.iuris tenet quod differunt. Deinde sciatis q̄ li cet ex superuenientia maioris pote stas ipsi⁹ minoris quiescere debeat scd̄m archidia.in capitulo denicq̄ pri ma distin. Uerumtamen non venit contemnenda minor potestas de q̄ per Hostien.in.ca.volentes de offi. dleg. Potestates nostri tēporis eq̄ parantur pretorib⁹ qui possunt ali- qua facere contra statuta ex causa emergenti ad similitudinem preto- ris precipue in hijs que recipiūt vti litatem publicam per dictum inno. in.c.j.de consti.et declarat Salycer⁹ in auten.hodie. C. de iudi ⁊ Bald. plene in.l.licet.C.de bono.possessio. scd̄m tabu.⁊ ibi do.decius quam le- ctu pauci habent quam misit domi no iohan.bap.genuensi et si iuraue rit potest venire contra absq̄ dispē satione et hoc si esset piculum ī mo ra⁊ nō esset copia superioris. inno. in.c.venerabilem in fi.de elect.bald. in.l.non dubium penul.col.C.de le- gi. Bald.tenet q̄ pretoribus adeq̄- ri non pos.autē.cassa.j.col.de sacro sanc.eccle. Et officiales vel iudices multa sciunt.l.facultas.C.de iure fi sci.lib.xj. Officium quādoq̄ differt a dignitate et personatu.c.quia se- pe et.c.fi.de preben.li.vj. Et quan- doq̄ sumitur pro dignitate vel per- sonatu.j.q.iij.episcopus. Et finali- ter agnoscitur per consuetudinem ecclesie habentis illud pro simplici officio non pro dignitate.immo ha- bens dignitatem habet personatu3 non econtra vide deci.innocen.c.xv. que incipit de thesauraria et pau.in cle.vt hij qui de eta.et quali. Et offi cium simplex dicitur qui habet ad- ministrationem sine prerogatiua in choro capitu.vel ecclesia vltra alios sui ordinis. Et idem de hijs qui ha bent onus annexum sine prerogati- ua honoris sicut scindici vel procura tores.c.saluator.j.q.iij.⁊.l.assiduam C.de procura. Si autem cum officio habet iurisditionem potest esse di- gnitas.ar.l.j.C.vbi cause fiscales et l.j.ff.de offi.presi.et auguste.l. lega- tus cesaris de offi.presi.nota.in cle. j.de decimis. Quid de potestate cla uium ecclesie docto.in.c.cum ex eo in fi.de peni.⁊remi.et in extrauagā. quia quorundam iohan.xxij.ver.j. quidem et.c.tanta d̄ excessio.prela. plene per hostien.in summa de pe.⁊ remi.§.primo et.c.nono.distinctio. xxj.potestas pape aliquando appel latur plenitudo officij capitulo anti qua de priuile. et plenitudine eius potestatis vide in.c.ad honorem de vsu.pal.capitulo proposuit de con- cess.preben. Ite3 pro dominis baro nibus vide.l.ad officium.§.officius ff.de re militari. Et nota quod mul ta sunt iura que per vassallos pre-

scribi non possunt vt dixi superius
l.fi.C.de fund.limito.Sed posset q̄-
ri que differentia est inter iudiciuʒ ꝛ
contractum certe dicatis ꝙ contra-
ctus est volūtari9.l.sicut.C.de acti.
ꝛ obliga.sed iudicium datur in inui
tum et fortius ligat ideo maturius
consilium est necessarium per.l.clar.
C.de aucto.prestan.et per.l.fi.C.de
testa.mili.Et scias scd̄m hostien.im
mo.ꝛ alios in.c.j.de offi.or.ꝛ archi.i
c.exti r pande.xj.q.j.ꝙ solus rex frā
cie vel vniuersitas cōsuetudo vel p̄n
ceps dat ordinariā iurisditionem fa
cit que tradit fely.in sua repe.c.pro
posuisti de foro compe.glo.in.ca.ij.
ne prelati vices ꝛc.vbi host.tenet ꝙ
in duobus casibus episcopus dat
iurisditionem ordinariam.Quid au
tem sit collegiū certe est vnū repsen
tatione.l.curatius.ff.de verb.signi.
l.mortuo.ff.de fideiuf.Et quando
nō habet caput certe ille dicitur esse
caput qui est nobilior et potentior
vt habetur in extrauagan.qui sint
rebelles in verbo ego.Que dicatur
esse ecclesia colegiata nota hostien.
in.c.a nobis de iure patro.Innocē.
in.c.postula.de elect.et,tres faciunt
collegium,in.l.neracius.Et viduari
proprie dicitur ecclesia cathedralis
vel regularis.c.ne pro defectu d̄ ele.
Nota insuper quia suspensus ab of
ficio non elegit neq̄ ,eligitur capitu
o per inquisitionem de ele.ꝛ si se in
ruserit diuinis est irregularis per
.j.de senten.excom.lib.vj.item su-
spensus ab officio censetur esse su-
spensus a beneficio cle.cupientes d̄
pe.item suspensus ab officio non po
test predicare in ecclesia capit.quod
dei timorez de mo.Et nota etiam ꝙ
hij veniūt suspendendi.s.si casus ac
cidat vtz macellator vel tabernari9
l.legatis,ex officio.ff.de leg.iij.item
tutor et tutrix.C.quando mulier of
fi.tute.fungi p̄t.item procurator.c.
post cessionem de proba.ꝛ.c.siquem
de procu.libro.vj.item cocus cle.ad
nostrum de censibus.et.l.si quid vē
ditor.§.fi.de edi.edict.Item tabel-
lio.c.sicut ne cle.vel mo.barto.in.l.
prima de man.prin.c.vt officium.§.
ad scribendas de heret.libro sexto.
Item aduocatus capitulo si aduer
sitatis de here.et.c.secundo.de po-
stu.Aduocatus et iurisperitus inui
tus cogitur consulere sicut et iudi-
care.l.sancimus et ibi glo.de aduo-
ca.diuer.iudi.et possunt cogi etiam
in causa criminali.l.custodias de cu
sto.re.Item predicator cle.,cupien-
tes de pe.Itez doctor vel magister
ab officio suo cle.cum sicut de ma-
gi.Item minor adueniente maiore
legato de latere capitulo volentes
d̄ offi.legati Illustris vicecomes ar
mandus de polinhaco vir doctissi-
mus miles moribus decoratur vir-
tutibus saisitus isto mane mihi fe-
cit.q.an tempore treuge represalie
habeāt locum nec subito aliud dixi
sed ꝙ Bart.ediderat tracta.repre-
sa.sed immediate iter me habui me

existente dugduni in mente que se-quuntur videlicet q treuga e initiu pacis et sic fauorabile igitur veniut ampliande. represalie autem sunt odiose. capitulo primo extra de iniur. et dam. est enim subsidiarius co tra ius commune tamen pro modico dari nō debet. l. scyo. ff. de iinte. re sti. l. si oleum. §. fina. ff. de dolo. Et q represalie videntur esse causa maioris tumultus quare in dubio non vi dentur concesse. l. non est singula-ris. ff. de regu. iur. et sum securus q Bartolus ita tenet in suo tractatu represa. et dicit q est quoddam bellum et est vnum particulare concessum priuatum contra priuatos sed isti priuati quandoq apportant vel reportant arma ab vno regno ad aliud vel alia necessaria et ista treuga. non vocatur treues marchandes vulgariter loquendo et mul totiens conceduntur sine illis verbis marchandes quare pro nunc dicerem q veniunt attenteda verba concessionis treuge an ad personas vel ad res vel indeterminate et in dubio refertur ipsa concessio ad petitionem text. nota. in capitulo inter dilectos. §. ceterum de fide instrumen. Et aliquando rex in istis restringit petitionem vt non excuse tur impetrans scd̄m Panormi. in capitu. fina. in fi. de treuga et pace et vide tex. ibi mercatores &c. Nec videantur concessa in istis omnia sine quibus nisi in mercantijs per-missis que dico cum correctione lo-quor latius scripsi. Veniamus ad materiam iudicialem. Quid de fugiente post delictum commissum in alieno territorio an possit ibi capi. certe tex. cum glo. in. l. Quis sit fugitiuus. §. idem cellius et ibi bald. ff. de edili. edicto. Et sciatis q ordinarius iudex non puniens sufficiēter delinquentem. certe punitio potest suppleri per superiorem facit. c. at si clerici de iudicijs Tradunt. Bart. et Ange. in. l. qui de crimine. C. de accu sa. Et quando crimen est grauius semper ad locum commissi delicti delinquens venit puniendus in auten. ticavt nulli iudicum. colla. prima. §. si vero glo. in capitu. ibi enim. tertia q. sexta. Et vbi de vita hominis agitur caute ambulandum est nam vita hominis carior est qualibet re mundi. l. sancimus. la. j. C. de sacrosanct. eccle. et ibi Bald. et non possumus mortuos suscitare vn̄ viuificare habemus confessiones reorum et euacuare aquam a piscina seu stagno si ibi esset mortuus: quam in aere iudicare cum non audiatur perire volens: et mors est solacium pauperibus et vita supplicium. l. quisquis. C. ad legem iuliam maiestatis. Intātū q si aliusq suspensus post mortem reperiretur homicidium cō misisse veniret etiam iste secundus suspendendus si constaret clare illud perpetrasse per textum singularem in lege qui seruum in princi. ff.

de interrog. actio. not. Baldus in. l. ij. ad fidem. C. quibus res iudicata non nocet iaso. in. l. error secūda columna. C. de iur. et fac. ignorā. Et debet iudex ex officio inquirere defensiones delinquentis per Bartol. in l. si non defendantur. ff. de penis et inducere testes non productos in. l. duo fratres per Bartol. ff. de peñ. Deus est reuelator horribilium qui redemit et protegit genus humanū secundum Baldum. que fuit prima causa amitten. §. denique ver. paricidi sicut maledicti et inimici fidei qui furantur custodiam seu domum christi nimis alte ponunt manum sepeliantur tales viui deus tales reuelet sed quomodo probatur quod quis non habuit animum occidendi Bald. in l. j. C. de emenda ser. cano. in. c. significasti. de homici. plene cepola concilio. xxxiij. videte dñi certe ex corde procedunt peccata mortalia. c. j. xv. q. vj et. l. fugitiuus. ff. de verbo. significa. Item deus cor respicit. c. si quid inuenisti. xiiij. q. v. Item deus nō operibus vindicat: sed ex corde. xxij. q. v. c. quid periurare. Et si iudex videat quem errore deliquisse non puniet illum. l. diuus pius ad finem. ff. de fal. glo. ordi. in. l. j. C. de sicarijs. Sed an criminosus possit cogi ad respondendum interrogationi. vide. c. non tibi dico. de peni. distinc. j. et glo. in. c. ex penitenti. distin. l. Et in hijs que sunt magni preiudicij et dei non sufficit semiplena probatio. glo. aurea in cle. constitutionem. de electio. in verbo. fides. et per Ange. in. §. si quis in fraudem. coll. ij. instituta de actio. Sed quid de sortilegijs mulieribus an possint cōdemnari. vide glo. in summa. xxvj. q. j. et etiam questione. ij. Sed nūquid mēdacium est sufficiens ad torturā: habui quendam iuuenem istis diebus habens caput rotundum: et de pluribus mentiebatur: prout verificaui: sed si debeat tradi questioni ratione mendacij. est cōcilium. viij. Ludo. de roma. et est text. in. l. si vnius. §. si testes. ff. de questio. Et leuiter tortus non dicitur esse tortus sicut leuis febricula non dicitur esse febris. l. ob vitia. §. si. ff. de edil. edicto. Et licet nō omnes possunt torqueri a iudice: tamen terreri pñt. Nam vultus iudicis in talibus debet apparere terribilis. in auten. de manda. princi. §. tales vero. Bal. in. l. observare. quorum appel. non reci. et ibidem dicitur quod bona phisosomia prodest: mala autem nocet. Sed trepidatio sola: vel mutatio coloris nō sufficit. Bal. i. l. presbyter. C. de epi. et cle. Bar. in. l. si. ff. de questio. precipue si deueniat rubicūdus rubor procedit de bono corde: patet de virgine gloriosa dū angelus dixit. Ne timeas maria etc. Sed quid si moriatur in tortura: certe iudex nō tenet. l. in lege. ff. de sicca. Sed hoc fallit si cū indicijs et etiā si nō fuerit egressus terminos torture. Ex. Angel.

Salyce.et Bal.in.l. graecus. C. de
adulte. Et noteris q in dubio non
presumitur qd fuerit egressus ter-
minos.l.herenius.§. gaia.ff.de eui-
ctio. Et tene menti quod in arbitra
rijs penis iudex no venit redarguen
dus si minus bene iudicauit. Pau
lus cosilio.cccxlvj. et melius in consi
lio.cxcvij. ¶ Item illud quod con-
suetum est fieri non dicitur arbitra-
rium:sed necessariu.scdm debutrio.
et Abba.in.c.de causis.extra de offi
cio delega. et docto.in.§.vulgato pe
na grauior. Et iudex i arbitrijs de-
bet inclinare in minorem parte. di
cto.c.de causis.de offi. delega. Sed
quid vbi varios intellectus lex ha
bet an quis peccet.vide.c.capellan9
cum glo.de ferijs. Iaso. in.l. capta
torias.C.de testa. Et dicit Andreas
de yser.in probe. feu. q rationabile
dictum debet iudice mouere ad sen
tentiandum sicut ipsa lex: quia lex
est quod ratione consistit. Et iudex
no debet habere equitatem celeber
rima. Sed illa tantum que est de iu
re bene informata. Abba.in.c.ex par
te el.ij.de offi.deleg. Et iudex cogit
partes ad cocordiam in decem casi-
bus nota.per Fely.in rubro de treu
ga.et pace. Et in duris rebus dur9
arbitratur.c.veniam.xxxv.q.xj. Sz
quid dicatur scandalum vide .ca. ex
litteris extra de homicidio doctor.
in.c.ordinari.de offi.or.m.vj. Fely.c.
nihil.j.col.de prescrip. et punitur in
curia regis facien.scandalum. secun
dum.l.j.lothari. Iudex non potest
procedere sine vocatioe partis tex.
in.l.fi.in ver.cognitionaliter.C.de le
ga.et ibi Bald.text.in.c.j. de causa
poss.et ibi Abb. videmus quotidie
mulieres delinquentes cotra seruien
tes certe mulieres ligatur iuri et sta
tuto delinquentium Bald.ange.et
ymo.l.quis.ff.solu. matri. Sed est
consilium cepo.xxv.et Alexan.cxxxv
li. j. Sed an debeat fieri executio in
bonis dotalibus et maritus tenea-
tur illa soluere videtur q sic.d .l. q-
uis solu.ma.et.l. mutus de iure do.
et.l.in seruorum in fi.ff.de pe.quod in-
telligerem . si marito instigante vel
tacente. Sed contra de. l. maritus.
C.ne vxor pro marito dos confisca-
tur in casu.l.primipilus.C. de primi
pi. Sed de equitate maritus tenet
vxorem alimentare que est iusta cau
sa alienationis dotis.l.fi.C. de fun-
do dotali vel potest executio differ-
ri donec fuerit solutum matri.l. i.ff.
de iud.sol.et.l.in lege.ff.ad.l.aquil.de
muliere lauante se i flumie vide tex.
et doct.in.l.iij.in fi.ff.de offic.prefec.
vigiliu. et qui se lauant eundo in flu-
mine more bestiali omnia monstran
do.glo.et ibi rebuffi.l.cum supra. C.
de re militari.li.xij. accipientes vxo
res consanguineas potius debent
pati excommunicationem quam ac
cipere cum deus non liget tales gl.
in.c.separauerint et.c. manifestum.j.
q.j. Finaliter in ratificationibus co
tractuum vbi requiritur consensus

p:opinquo:um nō.debet admitti p
curato: Bal.in.l.j.vl.quarta. C.qui
admitt.ad bo.pos.Fely.in.c.cū om
nes de consti.col.xviij.versi.Sed ad
uerte.Et nota. ꝙ quando per nimi
am subtilitatem contractus frangū
tur talis subtilitas non est amica le
gibus secundum Bal.in. l. ceteris.
C.de contrahen.et cōmitten.stipu.ꝛ
ibi dicit ꝙ nō est qui similis reperia
tur in materia cōtractuum vide que
dixi in versic. iudi. in meo tractatu.
Sed in hoc consilio tractamus ali
qua facta cōcernētia baronib⁊certe
contenti sint domini nec sup:a men
suras iuris eo:um affecterit augeri
tex.singu.c.si quis episcopus in fin.
vij.q.j.et.l.si constiterit.C.fin.regū.
in glo.in.l.si irruptione in p:incipio
ff.codē titulo nec sup:a ius dispensa
re nisi cum causa.l.fina.ff.de senato.
ymo a susceptis hono:ibus repellū
tur p:opter defectum regiminis.c.
dictum distin.lxxxj.et.xxvj.distinctio
ne.c.ecclesie vsurpatio rei aliene dici
tur furtum.c.dicit dominus.xiiij.q.
v.et ibi cauetur an auctoritas supe
rio:is excuset a delicto.Sed vide.c.
nullus.xxxvj.q.j.Item nemo tene
tur exercere resso:tum seu iudicem
appella.absq3 permissione p:icipis.
l.j.§.si quis appellatione.ij.col.ff.de
appella.Videte domini barones ar
chiepiscopi episcopi sunt fundati de
iure cōmuni.c.omnes basilice.xvij.
q.j.et.c.alia ratio quia fines episco
patuum sunt stabiles nec mutātur.

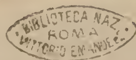
c.super his de voto.Item rex fran
cie fundatus est de iure communi p
pter sue maiestatis excellentiam.c.i
apibus.vij.q.j.et.l.dep:ecatio ad.l.
rodiam.de iactu.non sic barones vt
omnes res in suo territo:io sint de
suo censu secundum Hosti.et doct.
in.c.fi.ꝛ glo.fi.de offi.archi.et ibi de
butrio.col.iiij.Inn.ioh.and.et abb.
in.c.nimis de iureiu.Et sunt tria q̄
dn̄t occultari.P:imo ratiōe excellē
tie.Secūdo ratione militie.Tertio
ratione incapacitatis audientiū gl.
singula.in.c.inuenta.xxij.q.vij.Sed
quid de subditis an possunt p:escri
bere iura competentia superio:i vi
de.c.ij.et causam de p:oba.Abb.pre
scribit iura episcopalia.c.auditis et
c.olim de prescrip.ista videntur que
consistūt in facto sicut claues custo
dire non ea que sunt iurisditiōis cū
his competant dominis iaso.l.cum
quidvlti.col.ff.si cer.peta.nec gub:r
natio domus debet per se assumi s3
debet dari abba:et moder.in.c.cum
deputati de i..di.inno.in.c.olim cau
sam in p:in.de restit.spo.Et ecclesia
est in defensione p:incipis secundu3
rebuffi.i.l.vniuersi.C.fundo rei pri.
lib.xj.et dicit ꝙ est incognitum mul
tis vide cle.vnicam de iureiu.Et of
ficia regalia conferri debent per p:i
cipem seu regem francie secundum
guiller.de cug.et bal.in.l.meminisse
de officio p:ocon.ꝛ possunt cogi viri
ecclesiastici p:o iusticia administran
da de stilo francie captis pigno:ib⁊

lombar.c.qualiter iudicium iter epi
scopum et priuatum fieri debeat. Et
cause magni cõsilij sunt episcopi.ab
bates.comites.duces. et primates
lombarda.c.j.apud quem cause po
tentiorum agi debeant et me existē
te lugduni erat lis in magno consi
storio de epatu aniciē.iter spectabi
les dños de la palisse et seneterio ab
bates casedei magnifico cancellario
frãcie de prato stãte ibidē psidēte isu
p layci hñt iurisditionē multiplices
intra ecclesiam secundũ glo.in.c.pn
cipes.xxiij.q.v.et illam vide. Item
sententia lata per magnum conciliũ
executio ipsius impediri nõ potest
inno.in.c.si constituta de in integrũ
resti.Bal.in aut. Que simplicia. C.
de preci.impe.offe.et ange.in.l.idez
ff.de distra.pig.Sed quid de officia
rijs baronis vel comitis si debeant
accipere causas illorum dic q aut of
ficiando vel extra secundum Bar.i
l.j.§.familie nomen.ff.de publicanis
Et quomodo debent cauere castel
lani baronum ne teneant assisias in
alieno territorio qua pena est deci
sio delphi.cccc.xxiij. Et iudex exce
dens modum in corrigendo non ds
vnq̃ veniam petere condempnato
glo.in.c.qui peccat in verbo modus
xxiij.q.iiij. Et nota iudex q si procu
rator curie non acceperit conclusio
nes in processu et per discursum vi
deris fore reum delinquentem posi
to q cã fuerit ciuilis ipse iudex po
test illum condempnare secundum
Bart.in.l.si ab eo. ff. de calump.et
ibi allegat Innoc. Et episcopus su
spenditur qui non corrigit subditũ
c.quicquid.j.q.j. et sunt multimode
conuicendi gl. not.in.c.nos inque q̃
ij.q.j. Sz nemo sine accusatore dãp
natur gl.in.l.rescripto.§.si quis.ff.
de mune.et hono.fallit in.l.j.§.si pu
blico.ff.de adulte. Nota differenti
am inter accusatio.denunciatio.et in
fama.glo.in.ca.j.iij.q.viij.quam vi
deatis. Sed qui dicantur esse illu
stres et super illustres vide elucida
tionem francisci deloynis. Super.l.
quisquis sanguinaria.C.ad.l.iuliam
maiest.et iason in.l.j.ff.de off.ciꝰ cui
est mandata iurisditio et super illu
stres dicuntur in.l.si.ff.de senato. et
vide.c.senatus.xvj.q.j.et noli ambu
lare inter eos quorum seruus adhuc
esse potes. Nam adrianus ita pro
tulit anlico familiari suo constat tē
pore pipini decretum esse parlamen
tum apud parisios vt vnicuiq̃ p ap
pellationem ius dicerent. Est autez
delphinus filius regis primogenitꝰ
a delphino pisce regio dictꝰ qui na
tura sua clemens est naturaz huma
nam diligens eiusdemq̃ nature est
saluare naufragos a marinis peri
culis ad vnus instar futurus. prin
ceps debet splendescere lege impe
rialis de nup. An liceat condempna
tos ad mortē iniuste aduersus iudi
cium se defendere.vide illud ezechie
lis principes eius in medio rapien
tes etc. Et thomas.q.lxviij. qõ. iiij.

quod ſic ꝛ debet eſſe poteſtas regis
ordinata non abſoluta: ſi ipſe rex
opprimat ſubditos: debet emenda-
re et corrigere ſuam oppreſſionē in
propria cauſa. per.l. et hoc tyberi9.
de here.inſti. Item etiam ſi oppreſ-
ſum ſubditum ſibi eximat a ſua iu-
riſditione.l. vnica. C. ſi quacunq; pu
bli.poteſta.§.dominorum. Et repe
ritur de clothario primo rege ſuam
oppreſſionem correxiſſe intantum ꝙ
domini barones opprimētes et ma
le tractātes ſubditos debent priua
ri iuriſditione. Bal.in.§. publici la
trones.de pace tenenda.incitantes
armigeros tranſire per terras eo-
rū.inde Home.ait. Rex vnus cui ſce
ptra dedit venerādaq; iura iupiter
quos Plinius policarmos.i.lōge-
uos deſiderat iudex eccleſiaſticus
ad inſtantiam regis debet clericum
degradare.c.clerici.xj.q.j.ꝛ.c. ad au
dientiam.de crimine falſi.et hoc fa-
cto tradi iudici ſeculari per tex.in.l.
placet.C.de ſacroſanct.eccle. Nota
inſuper contra illos qui matrimo-
nium contractant cum hoſtibus re-
gni: vbi ex illa confederatione com-
mittitur crimē lege maieſtatis.tex.
in.l.liberi. in fine. C.de inoffic.teſta.
inuito rege. Item et cōfederans ſe
inimico.c.j.de forma fi. ꝛ facit.l.non
dubito.ff.de capti. Item Julius fir
micus.xiij. matheſeos dicit de regi
bus cuius ſtatum ſuum dei iudicio
gubernatur. Et nos gubernet qui
ſecula ſeculorum gubernat. Amen.

¶ Videte domini ego multa ſuper
facto cōcilij ſancte ſedis ſcripſi ſub
clipeo correctionis ꝛ multa fuere fa
cta que remitto dei iudicio qui cor-
da et pectora creauit: conſeruat vel
diminuit certe vbi recta tendit via:
congregatio concilij pape pertinet
prout per totum.diſtin.xvij. ꝛ in.§.
porro.iij. diſtin. al's fertur concilia-
bulum.c.multis.in principio.diſtin.
xvij. Illud habet verum regulariter
ſed ſi papa eſſet negligens in cōgre
gatione fienda interlocutoria prece
dente ſuper dicta negligentia valet
cōgregatio dicti cōcilij. Abb.in.c.li-
cet.de elec.iij.col. Et ſi tēpus papa
appoſuerit veniendi ſeu aſſiſtendi:
qđ nō fecit certe ſufficit adeo ꝙ alia
monitio non requiritur. ꝑut tradit
Bal.nota.in.l.ij.C. de ſponſa.ꝛ per
Domi.c.licet canō.§.j.de elec.in.vj.
et vbi agitur contra papā certe con
cilium eſt ſupra papā: q2 hō eſt: ergo
peccare poteſt.et ita ait Paulus.ꝛ
iſto modo conciliū de papa iudicat.
ſcđm Archi.ꝛ Domi.in.c. in dei fa-
uorē.de here.in.vj. dicit Salomon.
Ibi ſalus hominis vbi cōſilia mul-
torum: immo plures conuocātur vt in
vnū conueniāt.d.c.canones.§.cōci-
lij vero.diſt.xv. et Firmius reputa-
tur iudiciū qđ plurimorum confirmat
ſentētijs ꝙ vnius.c. prudentiam.in
prin.de offi.delega.et.c.ꝑ hoc.§.ve-
rū.de here.in.vj. Inſuper facili9 in-
uenitur ꝙ a pluribus queritur.tex.
v..l.c.ſi. Eps diſpēſare nō poteſt co

tra cõstitutionẽ cõciliarẽ. glo. nota. in. c. cũ dilecti. in verbo. de etate. de elec. ⁊ cõpetit presentib⁹ vt collegiũ nõ vt singulis. de q̄ Bal. in. c. olim. pe. col. de rescrip. Et nõ solũ ip̄e papa excludit si ꝯ eũ agat̃: sed etiã cardinales adherẽtes: ⁊ idẽ de hijs. iudicari dꝫ. vide Abb. i. c. accedẽs. el. j. vt lit. nõ cõtest. glo. in. c. j. de iudi. de adherẽtib⁹. i. c. ad ap̃lice. de re iudi. in. vj. vt sepi⁹ vobis deduxi intãtũ ꝙ sol⁹ cardinalis põt ⁊ valebit electio. glo. ⁊ Ab. i cle. ne romani. i ver. oẽs. de elec. i. §. porro. Et nihilomin⁹ vbi de iteresse agit̃ alicui⁹ eccl'ie particularis: certe primit⁹ p̄lato incũbit: ⁊ si prelat⁹ negligẽs imediate deuoluit̃ ad ꝑticulares canonicos ipsius eccl'ie. Lap. alleg. lj. Abb. i. c. cũ oli. de testi. iiij. col. ⁊ ibi de but. Card. ⁊ imo. ⁊ ꝑ totali negligẽtia sufficit ꝙ ꝗ̄ primũ potuerũt ⁊ nõ sunt ꝓsecuti iura eccl'ie. put p̄fati doc ibi. Et dr defensio necessaria vbi agit̃ de repellẽdo malũ p̄latũ. scd̃m Host. i. c. dilecti. ij. col. de excep. et ibi Abb. etiã si ꝑiuri existãt et excõicati veniũt admittẽdi. glo. in. d. c. dilecti. ⁊. c. cũ ecclesiastice. de exce. puta si pastor fuerit homicida sacrileg⁹: certe al's scãdalosus simplex negligẽtia non punit̃. doc. i. c. cũ oli. de testi. Fely. i. c. si aũt. de rescrip. iij. col. Sꝫ ꝓpter nõ residẽtiã icurrit̃ pena extrinseca vt priuet̃ bñficio. Inno. i. c. extirpãde. de p̄bẽ. Bal. in aut. hoc ampli⁹. iiij. col. C. de fideicõ. Finaliter i notorio nõ idiget̃ ãmonitiõe necessaria. gl. i cle. q: ꝯtingit. i ver. negligẽtia. de reli. do. Sꝫ q̇d si dicat̃ accede et nõ sit tut⁹ accessus. vide. c. eccl'ias. xvj. q. vij. imo aliq̇ romani pontifices eos cardiales existẽtes sub grauissimis cẽsuris redire noluerũt: ⁊ nũc obedi ri volũt ⁊ cupiũt: q̄re icõgruũ vr̃ vt ab eo arguant̃. c. iudicet. ij. q. vij. immo recitat gl. i. l. qm̃. C. d̃ here. ꝙ nil obijcere dꝫ catelina cetego. de quo tex. vr̃ i. l. i arenã. C. de ioffi. test. ego pluries dixi i. c. an sit licitũ põtifici romano iferre bellũ regib⁹ xp̄ianis ꝙ arma clericoꝝ sũt lachrime ⁊ orõnes: veritamẽ q̄ ad defensionẽ pbr'i vel canonici nõ ꝓhibet̃ suscipe arma tos familiares itellige vim vi: ⁊ i eo dẽ instãti ⁊ al's euadere nõ possit. c. dilecto. i p̄n. de sen. excõ. i. vj. l. sciam §. q̇ cũ aliter. ff. ad. l. aquil. ⁊ ꝑmittit̃ monacho ꝯ abbatẽ i eũ seuiẽtem armata manu resistere. Card. i cle. j. in ver. p̄fati. de sta. mo. imo cardinalẽ iterficere ꝑ defensiõe ꝑsone. no. Ange. i. l. vt vim. ff. de iusti. ⁊ iur. Et ꝑ tuitiõe sue ꝑsone dicit Sene. ꝙ multotiẽs tuta ẽ iter feras silitudo morũ. ⁊ ꝯcordat Hiero. hoies iusti pro tp̄e aliq̄ simulare p̄nt ob suã ⁊ suoꝝ salutẽ. c. vtilẽ. xxij. q. ij. ⁊. c. afferte. de p̄sump. Ista sunt ad ꝓpositũ dñi dixi i meo tracta. Nolite tãgere xp̄os meos. vbi r̃nsionẽ singularẽ scripsi: et miror de aliquibus dñis ecclesie bti Johannis Lugdunẽ. de nocte cũ armis discurrẽ. excubias faciẽ.

Item cōsensus potest prestari litte ris missiuis cle.j.de procur.l.j.§.j.ff. de procur.nā cū his gratia reconci liat et aucupat.c.in nra ō test.z.c.li cet cām de proba.et.l.iij.§.j.ff. de te sti.z si scriptū fuerit vt communiter fit vez omni meliori modo zc. certe operatur q act9 valeat ex illo capite quo fieri potuit Bal.in.l.quotiens C.de here.institu.col.fi.immo.z car. in.c.et litteris de offi.de lega.,meli9 est amicos prudētiores hec q formo siores.c.sedulo dis.xxxviij.nec dz ad mitti manifesta repugnātia siue cō trarietas.l.j.C. de fur.idem fauore ecclesie a regulis iuris cōis reddit. l.sicut persone.ff.ō religio.facit tex. in.l.fi.C.de sacrosanct.eccle.z.c.indi gnum dist.xxxviij.Quid de purga tione more que videtur permissa iuxta Bal.in.l.qui crimē.xj.q.C.de accusa.Alex.in.l.si insulā de ver.ob. xj.col.q illud intelligitur ō pena ex trinseca hoc ē priuatiōe beneficij se cus si agatur de facultate faciendi actum que moroso cōpetat scdz ale. ibidem z nota bar.per illū text.in.l. liberto.§.lucius.ff.de annuis lega. bal.in.l.dictam.C.de condi.ob cau sam et vbi res non est integra.Itez oblatio ad purgandum moram cer te etiam debet fieri in loco congruo l.si soluturus in princi.ff.de solutio. gl.in.l.illud.ff.de pericu.z como.rei ven.Bar.in.l.acceptam.C.de vsu.fi naliter vbi terminus determinatus non reperitur a iure est et dicitur ar bitrarius ar.l.j.ff.de iure delibe.Et quilibet terminus ex causa modera ri potest nota bart.in.l.ij.ff.de re iu di.et nota in.c.cuz sit romana de ap pel.et ibi ab.et per decium i suo no tabili sermone et ista ibi scripsi post eū ad corroborationē q superi9 tra dideram super facto concilij.Non enim verbis sed etiam facto volun tas declaratur.c.dilecti. el.j.de ap pella.et.l.paulus.ff.rem ratam ha. et precepto illicito non est parendū c.nō semper.xj.q.iij.et.c.litteras de resti.spolia.Et deo magis q homi nibus parendum est .c.que contra in fi.viij.distin.Abb.in.c. inquisitio ni circa fi.de senten.excommu.Itez litteris saluiconductus non semp credas.c.accedens et.c.litteras de restitu.spolia.precipue si dominus te prosequatur.volunt enim canoni ci et prelati prestantiores esse bono re sic certe et ita scientia et sanctita te precellere alios debent.j.q.prima vilissimus et magnopere preuide re debent vt populum sermone con uersatione et opere precedant: al's destruitur ecclesia meliores esse lay cos.c.qualis.viij.q.prima.

Cigauld. Deo gratias.

clausula oī me liori mō

1539 21 Junii

